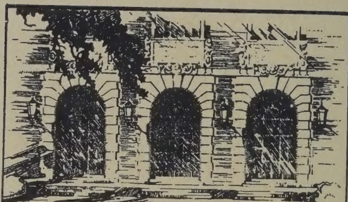
RÁKOSI MÁTYÁS

A MAGYAR DEMOKRÁCIÁÉRT

SZIKRA

22/49.

RÁKOSI MÁTYÁS

A MAGYAR DEMOKRÁCIÁÉRT

NEGYEDIK KIADÁS

SZIKRA KIADÁS BUDAPEST
1948

Felelős kiadó: Aczél Tamás.
Világosság-nyomda Rt. Felelős nyomdavezető: Eperi István

ELŐSZÓ A MÁSODIK KIADÁSHOZ

A Kiadó értesített, hogy „A Magyar Demokráciáért“ című könyvem első kiadása 5 ezer példányban 2½ hónap alatt elfogyott. Ez azt bizonyítja, hogy van politikai érdeklődés az iránt, hogy a Kommunista Párt az elmult 30 hónapban hogyan látta — és hozzátehetjük, hogyan látta jól — előre az eseményeket és mit tett a felmerülő kérdések megoldására. Az előrelátásunkra talán szabadjon egyetlen idézetet felhoznom e könyvem első kiadásának 31. oldaláról, ahol a pártok jövőjével foglalkoztam: „Ami a Kisgazdapártot illeti, nincs kizárva, hogy a reakció megpróbálja megismételni azt a játékot, amit 1920-ban űzött, azaz betódul a Kisgazdapártba, kezébe veszi az irányítást. Utána megbontja a demokratikus erők egységét és megpróbálja megakadályozni az ország demokratizálódását. Ez a veszély kétségkívül igen nagy és komoly.“

Mikor a könyv első kiadásának előszavát írtam, javában folyt a harc a Kisgazdapártba befészkelődött reakciós összeesküvők ellen. Ma már nem kell magyarázni, hogy a veszély nagy és komoly volt. Azt sem kell magyarázni, hogy e küzdelem a nép ellenségeinek újabb súlyos vereséget hozott. S az sem kétséges, hogy a reakciónak valóban az volt a terve, hogy összeesküvéssel és anélkül is magához ragadja a Kisgazdapárt vezetését, megismételje az 1920-as évek politikáját s a Nagyatádi-útra vigye a nemzetet, mint ahogy Bethlen Istvánnak ez sikerült. Hogy e galád

terv ezúttal csődöt mondott, az elsősorban a Kommunista Párt éberségének, szívósságának és politikai tudásának köszönhető, amellyel leleplezte és megakadályozta e terv keresztülvitelét.

Most új választás előtt áll a nemzet. A döntő kérdés ezúttal nemcsak az, hogy a dolgozó magyar nép e választásokon erőteljesebben támogassa azokat a következetes demokratákat, akik, mint mi, ingadozás és megalkuvás nélkül az első sorokban küzdöttek a földosztástól kezdve, a jó pénz megteremtésén át a hároméves tervig, hazánk minden fontos problémájának a megoldásán. Ugyanolyan fontos, — de talán még fontosabb — hogy az új választások során ne kerüljenek az országgyűlésbe a demokrácia álcázott ellenségei, akik a nyilt fasiszta fellépéstől az úgynevezett „jogos bírálat" túlbő használatáig mindent megtettek, hogy csökkentsék a népi erők kifejlődésének lendületét és hogy bátorságot öntsenek a régi úri rend híveibe. Ha ez a feladat sikerül, ha a Magyar Függetlenségi Front szövetségébe tömörült pártoknak döntő választási győzelme mindenütt a népi demokrácia híveinek juttatja a vezetést, úgy nyitva áll az út a hároméves terv megvalósítására és minden egyéb olyan terv keresztülvitelére, amely hazánk felvirágoztatására, tekintélyének és függetlenségének megerősítésére szolgál.

És nyitva áll az út a város és falu széles tömegeinek demokratikus átnevelésére. Ezt az átnevelési feladatot abban a mértékben, ahogy a demokráciának szüksége lett volna rá, éppen a Kisgazdapárt vezetésébe befurakodott népellenes elemek miatt jóformán meg sem kezdhettük. Reméljük, hogy a választások eredménye lehetővé teszi ezt a hatalmas nevelő munkát is, melynek sikeres elvégzése nélkül a legjobb indulatú demokratikus vezetők munkája sem épülhet szilárd talajon.

Budapest, 1947 augusztus 15.

RÁKOSI MÁTYÁS

ELŐSZÓ

Két esztendővel ezelőtt kiadtam „A magyar jövőért“ cím alatt a háború idején írt cikkeimet és előadásaim egy részét. A gyüjteményből szándékosan kihagytam azt az előadásomat, amelyet 1945 február 22-én, néhány nappal Budapest felszabadulása után„ a pártaktíva feladatai“-ról tartottam. Az előadás akkor kézirat gyanánt nyomtatásban is megjelent. Azok a szempontok, amelyek miatt akkor ezt az előadást nem hoztam nyilvánosságra, ma már nem lényegesek és ezért e kötet élén, minden változtatás nélkül közreadom azt, amit akkor a Kommunista Párt aktíváinak mondottam. Minden sora mutatja, hogy a Magyar Kommunista Párt politikai vonala azóta sem változott. Akkor is, mint ma, a nemzeti erők összefogásában láttuk a magyar újjászületés egyetlen lehető módját.

1944—45 telén sokan voltak, akik hasonlóan gondolkoztak. Ahogy javultak a viszonyok, ahogy kialakultak hazánk talpraállásának körvonalai, úgy halványult el náluk annak a felismerésnek emléke, amit az 1944-es események váltottak ki belőlük. Úgy jártak, mint az olasz anekdota halásza, aki a viharzó tengeren fogadkozott, hogy méteres gyertyát állít a templomban, ha megmenekül, de a veszély

elmúltával egyre kisebb lett a gyertya mérete és végül is nem állított gyertyát. Emlékszem, a moszkvai fegyverszüneti tárgyalások folyamán beszéltem a debreceni kormány küldötte delegációval. Az akkori hadügyminiszter, Vörös János, áradozva beszélt arról, hogy a szörnyű tragédia fényénél, mely hazánkra rászakadt, felismerte, hogy Magyarország jövendő politikája a legközelebbi évszázadokban nem lehet egyéb, mint a Szovjetunióval való legszorosabb barátság. Én akkor megjegyeztem, hogy a felismerés maga helyes és bizonyára elterjedt. De előre kell látni, hogy amikor jelentkeznek a nehézségek, kételyek és kísértések, sokaknál el fog párologni és helyét egész más tervek foglalják el. Ez történt néhány hónap mulva Vörös Jánossal és másokkal is. Amint kiderült, hogy a demokrácia talpra tudja állítani a szakadékba zuhant országot, a régi úri rend javíthatatlan hívei megint új háborúra, a szovjet-angolszász országok összecsapására spekuláltak. Gazdasági téren pedig kilátástalannak jelentettek ki minden újjáépítési tervet, mely saját erőnkre alapít.

Most két éve erről azt írtam: „Ma megint léptennyomon tapasztaljuk, hogy a csatátvesztett reakció továbbra is valami angolszász-szovjet összeveszésre spekulál. Valami hasonlót tapasztalunk a felépítés kérdésében is. A magyar újjászületés első parancsa ma: Segíts magadon, az Isten is megsegít. A háború romjainak eltakarítását és az újjáépítést azonnal meg kell kezdeni. A magyar nép e nehéz munkájában hálásan fogad minden segítséget. De az újjáépítést gátolják és lassítják azok, akik azt hirdetik, hogy sokszázmilliós amerikai kölcsön nélkül kár is hozzáfogni."

Az elmúlt két esztendő mindenben igazolta ezt az álláspontot, amelyet a magyar kommunisták ma is vallanak.

Az angolszász-szovjet konfliktus várásán kívül a reakció az amerikai kölcsöntől elsősorban politikai támogatást remél. A külföldi kölcsönt csak úgy képzeli el, hogy az a demokrácia és különösen a Kommunista Párt ellen irányuló politikai feltételekhez lesz kötve. Ez a szándék az amerikai reakciós köröktől valóban nincsen messze és ezért az ilyen kölcsönöket olyan országokban, melyek már részesültek benne, kezdik más szemmel nézni. A mai lapokban olvasom például a következő hírt:

„Úgy az angol konzervatív, mint a munkáspárti sajtó hevesen támadja az Egyesült Államok külpolitikai irányvonalát. A lapok tiltakoznak egy újabb amerikai kölcsön elfogadása ellen, mert az, nézetük szerint, Angliát végleg „gazdasági rabszolgaságba" döntené."

Ha az amerikai kölcsönt a győztes és hatalmas Anglia, amely nálunk mégiscsak jobban meg tudja védeni érdekeit, ilyen idegenkedéssel nézi, akkor nekünk kétszeresen megvan az okunk rá, hogy e tekintetben résen legyünk. Mi tovább is álljuk, hogy hálásan fogadunk minden külföldi segítséget, de cserébe nem adjuk érte se a demokrácia vívmányait, se hazánk függetlenségét. Ezért a 3-éves gazdasági tervnek, mely hivatva van a dolgozók életszínvonalát a mostaninak kétszeresére emelni, legbiztosabb alapjául mi változatlanul a saját erőnket tekintjük. Ez az, amely lehetővé tette az elmúlt két esztendő minden gazdasági sikerét és ez lesz a jövőben is az a döntő tényező, amelyre bizton számíthatunk.

És még egyre számíthatunk: a régi úri rend

hívei mindent meg fognak tenni arra, hogy a 3-éves tervet meghiúsítsák. Mi hiába akarunk békét, nyugalmat, rendet, a gazdasági újjáépítésnek ez elengedhetetlen előfeltételeit, a reakció ennek ellenkezőjét akarja. A 3-éves terv megvalósításának emiatt nemcsak gazdasági, de politikai feltételeit is meg kell teremtenünk. A magyar nép továbbra is hajlandó a legnagyobb áldozatra, hogy talpraállítsa az országot, de csak akkor, ha látja, hogy meg tudjuk valósítani az igazi közteherviselést: azt, amelyben a gazdagok is fizetnek, amelyben a dolgozók munkájának eredményét nem a spekulánsok és árdrágítók fölözik le és ahol a nagybankok végre állami kézben és nem a profithajhászás, hanem az ország felépítésének érdekében dolgoznak.

A küzdelem körvonalai ezen a téren már mutatkoznak. A magyar demokrácia erőinek szoros összefogására lesz szükség, hogy a 3-éves tervet meg tudjuk valósítani. De a magyar demokrácia, mely az elmúlt két és fél esztendő alatt annyi nehéz feladatot megoldott, most sem retten vissza a nehézségektől. És nem retten vissza a nehézségektől a Magyar Kommunista Párt sem, melynek kétéves működéséről ad beszámolót ez a kötet.

Budapest, 1947 május 19.

RÁKOSI MÁTYÁS

AZ UJJÁÉPÍTÉSÉRT

„A magyar munkásosztály jelentősége és a nemzet vezetésében elfoglalt helye párhuzamos lesz azzal a munkával, amit a magyar munkásosztály az újjáépítés folyamán fel fog mutatni."

A PÁRTAKTÍVA FELADATAIRÓL

Elvtársaim!

Köszönöm a meleg szavakat és némi megilletődéssel szólok a budapesti és környéki elvtársakhoz. A mi Pártunk, elvtársaim, ma a magyar nemzet vezető pártja. Tagjainknak létszáma meghaladja a 30.000-et és semmi kétség, hogy a Párt később is gyorsan nőni fog, ha csak nem csinálunk súlyos, a Pártnak és az országnak zavart okozó hibákat. A Párt élén a budapesti szervezetek vezetnek. A budapesti szervezetek voltak azok, amelyek a legnehezebb időkben sem engedték kezükből kicsavarni a Kommunista Párt zászlaját. És ha ma a Kommunista Párt emelt fővel áll az egész nemzet előtt és tiszteletet parancsolóan tekinthet a többi pártokra, abban elsősorban a budapesi és a budapestkörnyéki pártszervezeteknek van döntő szerepe. Ezek a pártszervezetek adták a legtöbb mártírt.

Itt dolgozott Schönherz, Ságvári, itt dolgozott még nemrég Rajk László és az a sokszáz elvtárs, akiknek a sorsáról még nem tudunk, akik annyiszor népesítették be a különböző magyar fegyházak, börtönök celláit.

Mégegyszer aláhúzom, a budapesti és a budapestkörnyéki pártszervezeteknek a Magyar Kommunista Párton belül elévülhetetlen érdemei vannak. És meg vagyok győződve róla, hogy mint a múltban, a jövőben is szakadatlanul az élen fognak járni. Ezt azért tartom szükségesnek ennyire aláhúzni, mert

amiket mondani fogok, azokban gyakran lesz elég erős kritika s azt akarom, hogy az adagolás egyenlő legyen.

Most pedig áttérek pártunk legsürgősebb kérdéseire, elsősorban a káderkérdésekre. Minden párt a kádereivel, a harcosaival áll, vagy bukik. Ha ezek a káderek marxista műveltséggel rendelkeznek, jól vannak összekovácsolva, politikai kérdések megoldásában járatosak, önfeláldozók, példaadók, bírják a proletariátus bizalmát, akkor ez a párt meg tud felelni feladatának. Ha e feltételek hiányoznak, úgy nem felel meg a feladatának, akkor nemcsak a munkásosztályt, de az egész nemzetet súlyos károk, súlyos bajok érik. Nézzük meg ebből a szempontból a mi mostani kádereinket. Kétségkívül legértékesebbek azok, akik évekig folytatták az illegális munkát. Ezek a legkipróbáltabb elvtársak. Ezek rendelkeznek a legtöbb tapasztalattal, a leggyakorlottabbak, ők a legműveltebbek, a marxizmust, a leninizmust ismerik, úgy, hogy nem véletlen, hogy a budapesti vezetőgárda élén elsősorban az illegális, börtönjárt elvtársak vezetnek. A megbízhatóságuk, a kipróbáltságuk politikai fölényt ad a Párt többi tagjával szemben. Azonban meg kell mondanom, hogy maga az a körülmény, hogy valaki illegális munkában volt, vagy börtönt járt, nem százszázalékos biztosítás. Én magam előtt láttam tizenöt esztendőn keresztül a Pártnak igen jelentékeny börtöntjárt rétegét és sajnos, akadt ott is épp elég, aki a rendőrségen nem állta meg a helyét, vagy a börtönben nem viselkedett megfelelően. Úgy, hogy egyedül az a körülmény, hogy valaki az illegális munkában résztvett, vagy a börtönben volt, nem százszázalékos biztosítás arra, hogy a reáháruló feladatokat jól fogja megoldani.

Van az illegalitásnak azonkívül a saját természetével járó súlyos hátránya. Az illegalitás akarva, nem akarva gyakran rákényszeríti a földalatt dolgozó kommunistát arra, hogy szűk körben dolgozzék és ez a szokás lassanként természetévé válik.

A bolsevisták Oroszországban értették annak a módját, hogy a föld alól is, az illegalitásból is nagyszerű tömegmunkát végezzenek. Aki a mi pártunk útját ismeri, az tudja, hogy ez sajnos, csak ritkán sikerült. Ebből viszont az következik, hogy az illegalitásban dolgozott elvtársak igen jelentékeny részénél megmaradt bizonyos szektáriánus vonás. Hiányzik belőlük a nagy tömegekben való könnyű mozgás, a tömegek kezelésében való jártasság. Még nem értik a széles, nagy tömegekkel való bánásmódot, ami pedig a jelen viszonyok között döntő jelentőségű. Jellemző, hogy gyakran hallok olyan panaszokat, hogy az elvtársaink nagyon jók, de egyáltalában nem szónokok, ami kétségkívül az illegalitásnak egyik következménye. Az illegalitásban ritkán jutott hozzá a kommunista ahhoz, hogy szónokoljon és az eredmény az lett, hogy most, amikor szónokokra van szükség, egyszerre kiderül, hogy ebben nagy hiányt szenvedünk. Természetesen ezeket a hiányokat ki lehet küszöbölni, különösen, ha azoknak tudatában vagyunk.

Ugyancsak az illegalitással függ össze az, hogy most, amikor a szó szoros értelmében egyik napról a másikra az üldözött illegális párt a nemzet vezető pártjává vált, nehéz egyszerre átmenni a szűk munkakörről a hatalmas, nagyvonalú munkára. Ezt én már azelőtt tapasztaltam, nemcsak itt, hanem a moszkvai emigrációban is, ahol már régen készültünk az elvtársakkal erre a feladatra. Tréfásan azzal jeleztem a helyzetet, hogy amikor az egyszeri kanászt megkérdezték, mit csinálna, ha király lenne, azt felelte: akkor lóról őrizném a disznót. Ezt a hangulatot gyakran tapasztaljuk. Az elvtársak még mindig nem szoktak bele az új helyzetbe, még mindig a régi, szűk viszonyok között élnek. Az egyik elvtárs jellemzésül elmondotta, hogy amikor megérkezett Budapestre, itteni elvtársak boldog örömmel közölték vele, hogy a párthelyiség biztosítva van: két szoba van a MÉMOSz-ban. Ez mutatja, hogy az elvtársak még mennyire szűken, kis kere-

tek között látták azt a munkát, aminek a kontúrjai, körvonalai most már valamennyiünk előtt a maga országos nagyságában mutatkoznak. Az egyik legsürgősebb feladata legyen a budapesti vezető kádernek levetkőzni ezeket a régi, illegális mozgalomból maradt hátráltató, fékező vonásokat. Mi most az ország vezető pártja vagyunk. Felelősek vagyunk nemcsak pártunkért és a munkásosztályért, hanem az egész nemzetért és ezzel jár, hogy hozzászokjunk a nagyvonalú, felelős munkához. Meg vagyok győződve róla, hogy ez hamarosan sikerülni is fog.

A másik baj, amit tapasztaltam az illegalitásból jött elvtársaknál, hogy aránylag ők olvastak ugyan legtöbbet a marxi-lenini tanokból, de sajnos, még mindig nem olvastak eleget, viszont azt hiszik, hogy már mindent tudnak. Ezt már tapasztaltam a börtönben is, ahol az elvtársakkal nagyon sokat foglalkoztunk. Mint tudják, ott néha valóságos kommunista szabadegyetemeket hoztunk létre és mihelyt az elvtársak megtanulták az alapelemeket, azt hitték, hogy már mindent tudnak. Itt is tudatában kell lennünk annak, hogy az illegalitásban lehetetlenség volt megkapni a teljes marxi tudást, vagy Lenin és Sztálin tanításait úgy áttanulmányozni, ahogy azt a vezető gárdától megkövetelik és ami nélkül a vezető gárda nem tud megfelelni feladatának. Ezért különösen az illegalitásban volt elvtársaknak a szívére kötöm, hogy tanuljanak és tanuljanak többet. Ebben a tekintetben már volt egy tapasztalatom. Felállítottuk az első központi pártiskolát. A vidékről a legjobb erőket kaptuk, nagy városok párttitkárait nem sajnálták iskolába küldeni, Budapestről egyetlen kerületi titkár nem jött, csupán kisebb funkcionáriusok jöttek, amiből én azt olvasom ki, hogy itt az elvtársak nem fektettek akkora súlyt az oktatásra, mint amilyet az megérdemel. Sajnálják azt az egy hónapot, amit az illető felelős elvtárs távol töltene a munkától. Az iskolában eltöltött idő nem vész el. Ellenkezőleg. Bedeaux mérnök megfigyelte egy gyárban a munkások telje-

sítményeit. Ezek nagyobb részben egyformák voltak, kivéve egyetlen munkást, aki ötven százalékkal többet termelt, mint a többi. Bedeaux utána nézett a dolognak és kiderült, hogy ez a munkás a munka kezdetekor egy negyedóráig csak azzal foglalkozott, hogy összes szerszámait és nyersanyagát pontosan megállapított terv szerint elhelyezte és azon túl mechanikusan nyúlt oda, nem kellett a szerszámokat keresgélnie. Ennek a negyedórás előkészítésnek eredményeképpen ötven százalékkal többet tudott produkálni. Igy vagyunk az elvtársakkal is, akiket elküldtünk a pártiskolába. Az az egy hónap, amelyet az illető nem tölt munkában, hanem az iskolában, kétségkívül sokszoros hasznot fog hajtani, amikor tudásban megnövekedve, látóhatárban kiszélesedve vissza fognak jönni a munkába. Az elvtársaknak nem győzöm eléggé a szívükre kötni a tanulást. Később majd külön szólok erről.

Az illegalitásban volt elvtársakon kívül pártunk legértékesebb káderei azok, akik a Szociáldemokrata Pártban többé-kevésbé fontos funkciót végeztek és most átlépnek hozzánk. Miben áll ezeknek az ereje a régi, illegális kommunistákkal szemben? Az egyik kétségkívül az, hogy jobban beleszoktak a tömegmunkába, jobban ismerik egy-egy üzem, vagy egy-egy város, vagy egy-egy kerület viszonyait. Sokkal mélyebb gyökereik vannak a legalitás következtében, mint nekünk és ezeket a gyökereket most természetesen a Párt befolyásának növelésére kell felhasználni. Ebben a tekintetben rendkívül értékes káderek. Ugyanakkor azonban nem szabad elfelejteni, ha az illegalitás maradványai bizonyos káros hatással vannak a kommunistákra, akkor az a körülmény, hogy valaki tíz-tizenöt, vagy húsz évig volt szociáldemokrata, ugyancsak kihat az illetőre. Nemcsak a legalitással járó előnyökből, hanem kétségkívül a Szociáldemokrata Párt hátrányaiból is hoz magával egy egész sereg hátrányt: a marxista elmélettel szemben való közömbösséget, a megalkuvásra való hajlamot, a Párt jelentőségének

meg nem értését és még sok hasonlót. Ezek az elvtársak — bármennyire őszintén jöttek hozzánk és kétségkívül elsőrendű tagjaivá is váltak a Pártnak — egy pillanatig se felejtsék el, hogy nekik is van még levetkőzni valójuk és legyenek rajta, hogy azokat a régi, negatív, nem hasznos szociáldemokrata vonásokat, amelyeket magukkal hoztak, levessék magukról.

Itt még hozzáteszek valamit. Észrevettem, hogy egyik-másik ilyen szociáldemokrata elvtárs összerúgott a régi szervezettel, amelyben azelőtt dolgozott. Ez nagyon érthető. Ott, ahonnan eltávozott, a kommunisták soraiba átjövőket úgy tekintik, mint valami renegátot, aki megtagadja régi pártját. Ezt meg lehet érteni. Ebből kifolyólag bizonyos fokig elmérgesedett a viszony a kommunisták és a szociáldemokraták között. Egyes vezető szociáldemokrata körökben is tapasztalhatunk bizonyos keserűséget amiatt, hogy a leghasználhatóbb tagjaik és funkcionáriusaik jelentékeny része átjött a Kommunista Pártba. Azokat az elvtársakat, akik a Szociáldemokrata Pártból jöttek, ezért külön kérjük, hogy ne engedjenek ennek a hangulatnak. Ellenkezőleg, régi szociáldemokrata összeköttetéseiket, a Szociáldemokrata Párt viszonyainak ismeretét használják fel arra, hogy a két párt kapcsolatait erősítsék, összefűzzék. Mert kétségkívül hosszú esztendőkig együtt kell működnünk a Szociáldemokrata Párttal. Rossz szolgálatot tenne az az elvtárs, aki — miután hátat fordított a Szociáldemokrata Pártnak — most külön hozzájárulna ahhoz, hogy a két párt között, ha kis mértékben is, megmérgeződjék az atmoszféra.

Tapasztalom azt is, hogy az illegalitásban volt elvtársak még most is gyakran különbséget tesznek azok között, akik régi kommunisták voltak és azok között, akik most jöttek a Pártba. Én azt mondom, hogy ez hiba. Természetes, tartsuk számon mindenkinek a múltját, fontos, hogy ismerjük, mi volt, de az illetőt elsősorban arról ítéljük meg, hogy mit

tesz most, milyen hasznot hoz a Pártnak és milyen hasznot fog hozni a Pártnak. Ez legyen a döntő a megítélésben. Ha nem tudunk leszokni arról, hogy szakadatlan különbséget teszünk a közt, ki a kommunista, ki volt szociáldemokrata, ezzel csökkentjük a Párt homogenitását, a Párt összekovácsoltságát és erre soha sem volt nagyobb szükség, mint ma, amikor a Kommunista Párt vezető rétege még meglehetősen tarka.

És itt akarok egy másik rétegről is beszélni, amelynek jelenléte számomra bizonyos fokig meglepetés volt. Ez a különböző frakciók jelentékeny száma. A deményostákra, weisshausistákra és reszneristákra és hasonlókra gondolok. Ezekkel az elemekkel szemben komoly harcot vívtunk és a börtönben is nagy súlyt fektettünk a frakciók elleni küzdelemre. Mi most a helyzet? A mi pártunk, sajnos, annakidején, a harmincas évek elején nem vette észre, hogy a proletariátuson belül óriási a tanulási vágy, a tudásszomj, amelyet ki kellett volna elégíteni. Minthogy a Szociáldemokrata Párt nem elégítette ki és a Kommunista Párt különböző okokból nem foglalkozott velük, oda mentek, ahol azt hitték, hogy kapnak valamit és így kerültek Weisshausék, Deményék táborába. Egy részük kétségkívül olyan elem, amelyet semmi körülmények között nem szabad a Párt közelébe engedni. De ugyanakkor van köztük sok rendes munkás, akiket természetesen be kell vonnunk a Pártba és gondoskodnunk kell róla, hogy kineveljük belőlük — mint valami izzasztó kúrával — azt a rosszat, amit Deményék, vagy Weisshausék beléjük csepegtettek. De ugyanakkor résen is legyünk a visszaesés veszélyével szemben. Tapintatosan, okosan nevelni kell őket. Meg vagyok győződve róla, hogy túlnyomó többségük igen hasznos tagja lesz a Kommunista Pártnak.

Utoljára hagytam az új erőket. Pártunkba, nemcsak Budapesten, de különösen a vidéken, rengeteg sok olyan új tag jelentkezett, aki semmiféle párthoz nem tartozott. Ezen a magyar viszonyok

mellett semmiféle csodálnivaló nincs. Ezeknek az elvtársaknak túlnyomó többségét felénk hozta a fasizmus elleni gyűlölet, vagy a Szovjetunió, a Vörös Hadsereg szeretete, vagy az a tudat, hogy mi vagyunk az a párt, amely úgy az ipari munkásságnak, mint a falu szegénységének égető kérdéseit a legbecsületesebben, a leggyökeresebben akarja megoldani. Ez természetesen még nem elég az üdvösséghez. Ennyivel valaki még jó kommunista párttag nem lehet. Ezeknél az elvtársaknál különösen rendkívül fontos, hogy a velünk, a Párttal szemben fennálló jóindulatot és vonzalmat tovább neveljük, elsősorban oktatással. Tanítani kell őket és itt térek rá az oktatásra.

Meg kell mondanom, hogy a nyugati legális kommunista pártokkal szemben a Magyar Kommunista Pártnak a tudása gyönge. Ez a mi egyik legnagyobb gyöngénk. A marxizmust, a leninizmust, azt, amit Sztálin tovább vitt a marxizmus elméletében és gyakorlatában, a legtöbb elvtárs még nem ismeri. Nem foglalkozott vele, mert nem foglalkozhatott vele. Ezen a téren óriási űrt kell betöltenünk és gyorsan kell pótolnunk, mert az idő nem vár. Nem várhatnak az események addig, amíg a Magyar Kommunista Párt régi, békebeli tempóban egyéves, vagy féléves pártiskolákon keresztül megszerzi a tudást, betölti azt a hiányt, amely ezen a téren kétségkívül mutatkozik. Az elvtársak legyenek tudatában: minden erővel maguk is pótolhatják a hiányokat. Ma néhány hét, vagy néhány hónap alatt kell pótolni azt, amire azelőtt esztendők álltak rendelkezésre. Nagyon fontosnak tartom, hogy az oktatás kérdésében vigyázzunk. Észrevettem például Debrecenben, de a hadifogoly-iskolákban is, hogy az elvtársak az új embert gyakran úgy kezelik, mintha már régi párttag lett volna. Magyarázat helyett egyszerűen utasítás formájában közölték vele azt, amit meg akartak tanítani. Néha a megfordított hibába esnek, a szó szoros értelmében a szájába rágják akkor is, amikor az illető már nagyon jól megértette,

miről van szó. És az emberek sem azt nem szeretik, ha magyarázat helyett utasítást kapnak, sem azt, ha túlságosan együgyűnek nézik őket. A legjobb eredményt az iskolában akkor értük el, ha gondosan meghallgattuk, amit a tanítvány mond, támogattuk benne azt, ami helyes volt és igyekeztünk rávezetni, hogy maga jöjjön rá a dolgok nyitjára, hogy a saját mondataival, a saját szavaival mondja el azt, amit tuljdonképpen mi akarunk, amely irányba akarjuk őt vezetni. És ez adta a börtöniskolában is a legjobb eredményeket. Még egyszer alá akarom húzni, hogy egyik leggyöngébb pontja pártunknak, a tanulás. Már pedig amit Lenin mondott negyven évvel ezelőtt, hogy: „Nincs forradalmi gyakorlat forradalmi elmélet nélkül" és „nem lehet a proletariátusnak élcsapata az a párt, amelyiknek nincs élenjáró elmélete", az a mai változott viszonyok között száz százalékig áll. Legsürgősebb teendők egyike ezt az elméletet a Párt vezető kádere számára megszerezni.

Azzal kapcsolatban, hogy nagyon sok új tagunk van, felmerül a kérdés, hogyan vegyük fel a tagokat? Megnéztem a budapesti felvételeket és a vidéki felvételeket is ismerem. Látom, hogy két szélsőség van. Néhol széles kaput nyitnak a Kommunista Pártba való belépésre; például Salgótarjánban hatezer párttagunk van. Ez kétségkívül kicsit sok. Salgótarján bármennyire régi, osztályharcos multtal bíró iparvidék, bajosan akad ott hatezer, a Kommunista Párt számára azonnal használható tag. Másutt viszont nem vesznek be csak olyanokat, akik már börtönt jártak, így például Kalocsán tizenkettő a párttag. Hasonló túlzások Budapesten is vannak. Én megnéztem a taglétszámot és kiderült, hogy például a XIII. kerületben 380, a X. kerületben 300, Ujpesten 410 párttag van. Mindenki tudja, hogy ezek Budapest és vidékének legiparosabb részei. Ki van zárva, hogy ma, amikor a Kommunista Pártnak nemcsak a pártépítést, hanem városvezetést, államvezetést, száz és száz közügyet kell végeznie,

hogy ezeket az óriási feladatokat a 380 taggal el tudja végezni. Kétségtelenül ezekben a kerületekben túl szűkre fogják a párttagok felvételét. Második dolog, ami feltűnt, hogy egyes helyeken kizárólag az ipari munkásokra koncentrálják a tagságot. Hallottam olyan tréfás kérdést: „Nálatok még mindig csak a vasasokat veszik fel a Pártba?" — ami azt mutatja, hogy már ilyen is előfordult. Ne feledjük el, hogy mi az egész nemzet pártja vagyunk. Természetesen elsősorban az ipari proletariátus pártja, de ugyanakkor a szegény parasztság és középparasztság pártja vagyunk és a haladó intelligenciáé is. És ezért ezekre is tekintettel kell lenni. Természetesen vannak bizonyos fokozatok. Azt az intellektuelt, aki a jelen viszonyok között a pártnál jelentkezik, sokkal alaposabban meg fogjuk nézni, mint az egyszerű ipari munkást. Felmerülhet a gyanú, hogy nála nemcsak elvi, hanem karrierista szempontok is közrejátszanak, amikor a Kommunista Pártba jelentkezik. De ezeken a határokon túl ne feleljtsük el, hogy mi az egész nemzet pártja vagyunk és súlyos hibákat követnénk el, ha mondjuk csak azért, mert intellektuelek, kizárnók a pártból. Vigyázni kell ezen a téren is, hogy ilyen szektáriánus hibákba ne essünk. A tagfelvételnél rendkívül nagy súlyt kell helyezni a jellemre is. A legjobb ajánlólevél, amelyet egy-egy új tagról el lehet mondani, ha igazolni tudják, hogy az illető becsületes munkás, vagy becsületes paraszt. Ez az adott viszonyok között óriási szerepet fog játszani. Gyakran ez sokkal többet jelent, mint egy sor egyéb kellék. Úgy, hogy az elvtársak az embereknél ezt mindig tartsák szem előtt. Ha az illető becsületes, van tekintélye a környezetében, ahol dolgozik, az ér anynyit, mint a két aláírás közül az egyik. Rendkívül fontos a tagok felvételénél, hogy kik ajánlják. Ebben a tekintetben úgy tapasztaltam, jó adag szabadelvűség uralkodik, ami oda vezetett, hogy sajnos, pártunkba néha fasiszták is becsúsztak. Természetesen, ha felismertük őket, megfelelően bánunk el

velük. Ilyen esetekben kiderült, hogy az ajánlók maguk is új emberek voltak. Nagyon meg kell nézni, hogy az új tagok kiket ajánlanak, mert hiszen egyébként előfordulhat, hogy becsúszik valamelyik szervezetbe két fasiszta és az aztán nyakló nélkül hozza be a többieket. Budapesten a párttagság ma több mint 5000. Ha feltételezem, hogy az elvtársak 99 százalékában jól választottak és csak egy százalékban sikerült az ellenség ügynökeinek hozzánk bejutnia, akkor is már 50 gyanús, vagy éppen provokátor, vagy fasiszta garázdálkodik a sorainkban. Ezért mégegyszer az elvtársak szívére kötöm, a felvételnél, rendkívül jól nézzék meg nemcsak azt, akit felvesznek, hanem azt is, aki ajánlja, mert ebben a tekintetben már komoly hibák voltak.

A Kommunista Pártban minden tagnak kell, hogy konkrét, pontosan megállapított munkaköre legyen. Legyen megszabott munkája, amit a Párt érdekében végeznie kell. Ez lehet szakszervezeti, pártszervezeti, vagy üzemi munka, megbízás a városnál, az élelmezésnél, a Nemzeti Segélynél, a Demokratikus Ifjúságnál, stb., stb. Annál inkább, mert ilyen fiatal pártnál, illetve sok új taggal rendelkező pártnál, mint a mienk, a szelekció, az ellenőrzés, a kipróbálás legbiztosabb eszköze az, hogy munkát adunk az illetőknek és megnézzük, hogyan végzik el. A következő tünetet látom lépten-nyomon: egyrészt szakadatlan a panasz, hogy a vezető elvtársak úgy el vannak halmozva munkával, hogy el sem tudják végezni, másrészt rengeteg az olyan kommunista párttag, akinek semmiféle megbizatása nincs. Kétségkívül ez a helyzet egészségtelen és gyorsan változtatni kell rajta. Minden felelős elvtárs, a kerületi, üzemi pártszervezeteknek a vezetője nézze meg ebből a szempontból a tagságot, amellyel dolgozik és rá fog jönni: a saját munkájának egy részét nyugodtan rábízhatja másokra. Találni fog nagyon sok használható elvtársat, aki tétlen, holott nagyon szívesen dolgozna. Ez annál is fontosabb, mert mint mondom, a munka az ellenőrzésnek, a nevelésnek

egyik legfontosabb része és kétségkívül az a legegészségesebb kiválasztódás, ami a munkán, elsősorban a pártmunkán keresztül történik.

Rendkívül nehéz a fegyelmet létrehozni fiatal pártokban. A fegyelem a Kommunista Pártnak egyik alappillére. Fegyelem nélkül nincs Kommunista Párt. Egyik előnyünk a többi pártokkal szemben az, hogy mi fegyelmezettek vagyunk. Például a szomszéd pártok, a demokratikus pártokkal, a Nemzeti Függetlenségi Frontba tömörült pártokkal való tárgyalások közben nap-nap után halljuk azt, hogy: „Könnyű maguknak, a maguk pártja fegyelmezett. A mienk fegyelmezetlen.“ Ebben bennefoglaltatik annak a beismerése, hogy a Magyar Kommunista Párt fegyelme segítségével már vezet a többi pártok között. Én — megmondom elvtársaim — ebben a tekintetben nem osztozom egészen azok véleményében, akik így sóhajtoznak. Amennyire módom volt a rövid idő alatt bepillantani pártunk életébe, azt tapasztaltam, hogy a fegyelem nem áll olyan jól, mint ahogy kellene. A minap hallottam, hogy például a központból kiment valami utasítás, hogy ezt meg ezt intézzék el. A főváros tizennégy kerületéből három elintézte, teljesítette a kérést, tizenegy pedig nem csinált semmit. Kétségkívül vannak sokkal súlyosabb esetei a pártfegyelem hiányának, amit én még nem ismerek, mert nem régen vagyok Budapesten. Már pedig ebben a tekintetben nem lehet tréfát érteni. Semmi kétség, hogy a marxista-leninista elmélet nem eléggé alapos imeretén kívül a mi pártunk egyik veszélye az, hogy vezető rétegünk és tagságunk nem ment keresztül eléggé a fegyelem iskoláján. A fegyelmet épp úgy tanulni kell, mint minden egyebet. Senki sem született fegyelmezetten, hanem azzá válik, elsősorban azzá válik az egészséges pártéletben. Már pedig a mi speciális viszonyaink mellett a legjobb elvtárs is gyakran éveken át fegyelmező vezetés és központi összefogás nélkül dolgozott. Valaki belsőleg meg lehet győződve a fegyelem szükségességéről és a fegyelem elenged-

hetetlenségéről, de az még nem jelenti azt, hogy az illető a gyakorlatban szintén fegyelmezett. Akik velem éltek a fegyházban, nagyon gyakran láttak hasonló eseteket. És semmi kétség, hogy a fegyelmezés pártunknak egyik legfontosabb feladata, amit egy pillanatra sem szabad szem elől téveszteni. A fegyelemhez tartozik, hogy a párton belül a kommunista vitatkozik és megmondja a véleményét, amíg valamelyik kérdésben nincs határozat. Amikor azonban a Központi Vezetőség, vagy az erre illetékes pártszervezet határozott, akkor a kérdésben vége a vitának. A fegyelmezett kommunista törekszik a határozatot a legfegyelmezettebben, a legjobban az életbe átvinni és nem tartja fenn tovább álláspontját, ha az a határozattal nem vág egybe. Az orosz bolsevik párt régi fegyelmező metódusa abban állott, hogy a javaslat ellenzőit bízták meg az elfogadott határozat végrehajtásával, vagy annak képviseletével. Mert a fegyelem ott kezdődik, amikor az ember nem ért egészen egyet valamivel és mégis végrehajtja. Nem kíván különösebb fegyelmet, hogy végrehajtsak valamit, amit egyébként is szívesen teszek, amivel egyébként egyetértek. Ott kezdődik a fegyelem, amikor pontosan végrehajtok valamit, amivel nem egészen értek egyet, aminek a végrehajtására belső ellenállást, vagy egyebet kell leküzdeni. Ezt az iskolát mi is kétségkívül sikerrel fogjuk alkalmazni. A fegyelemmel függ össze a pártszerűség is. Minden elvtárs viselkedjék pártszerűen: ami annyit jelent, hogy minden tettében érezze magát a párt tagjának és tetteit ez a szempont vezesse. Mindig gondoljon arra, hogy a Párt szempontjából mi helyes, vagy helytelen. A pártszerűséghez tartozik az is, hogy ha fontos kérdésben kell dönteni, még ha száz százalékig biztos is a dolgában, lehetőleg értesítse a felette álló pártszervezetet. Először is sohasem árt, ha az illető pártszervezet informálva van, másodszor pedig kiderülhet, hogy az elvtárs éppen ebben a kérdésben téved. Általában a jelentéstétel a pártszerűségnek egyik legfonto-

sabb része. A pártvezetőségnek mindig a legjobban kell informálva lennie arról, hogy mi történik a Pártban. Ennek egyik biztosítéka, hogy minden elvtárs pártszerően viselkedik, dolgozik, jelenti azt, amit lát, vagy amit tapasztal és tudomására hozza a felettes szerveinek.

Ezzel kapcsolatban akarok egypár szót szólni arról a vezetőről, akit most a kommunista szervezet megkíván. Ez kétségkívül egész más típus, mint mondjuk, fél évvel ezelőtt. A vezetőre ugyanaz áll, mint az egész Pártra. Át kell épülnie a régi illegalitásból az új viszonyokra. Az új viszonyokat az jellemzi, hogy a Kommunista Párt feladatai meggyarapodtak, sokrétegűvé váltak. Erről nem is kell külön beszélnem. Mindenki saját tapasztalatából tudja, hogy hányféle olyan új feladatot kell elvégeznie. amiről félévvel ezelőtt nem is álmodott. A kommunista vezető legyen tehát sokoldalú, legyenek sokoldalú ismeretei, úgy, hogy szükség esetén több területen tudjon dolgozni, mert a mai viszonyok ezt szakadatlanul megkívánják. Azután ne csak maga dolgozzon. Folyton hallom azt a panaszt, hogy különösen a vezető elvtársak úgy el vannak halmozva munkával, hogy emiatt a munka egész menete szenved. Meg kell tanulni azt, hogy az ember másokat is dolgoztasson. Annál is inkább, mert a mással való dolgozás az új kádernevelés egyik legfontosabb része. Már pedig az adott viszonyok mellett a Pártnak egyik döntő feladata, minél gyorsabban új kádereket kiképezni. Mindennapos jelenség, hogy új és új embert kérnek tőlünk és nem tudjuk, hogy honnan vegyük. A követelmények a Párttal szemben — ezt előre meg lehet mondani — a legközelebbi hónapokban, sőt a legközelebbi években csak növekedni fognak. Mindig újabb és újabb erőkre van szükség és ezeket csak úgy fogjuk kinevelni, ha merészen, de egyben megfontolva és jól kiválasztva felelős helyekre állítjuk az elvtársakat. Adjunk nekik lehetőséget arra, hogy felelős munkába fogjanak. Előre kell látnunk, hogy ezeknek a kísérleteknek egy ré-

sze balul fog kiütni, az illetők nem fognak megfelelni és akkor természetesen be kell vonni őket. De ugyanolyan biztonsággal előre lehet mondani, hogy megfelelő megválogatás után a kísérletek nagy többségben sikerrel fognak járni és Pártunk kádere és ezzel együtt az egész Párt befolyása nőni fog. Természetes, hogy a vezetőknek fegyelemben és önfeláldozásban elől kell járniok. Az önfeláldozás a jelen viszonyok között a Kommunista Pártnak egyik legvonzóbb ereje. Különösen Magyarországon fontos ez, ahol huszonöt esztendőn keresztül az átlagember a kommunistákról rossznál egyebet nem hallott és ahol emiatt a kommunistákat ma és még hosszú ideig árgus szemekkel figyelik. Minden mozdulatát, minden tettét megnézik és mérlegre teszik. Ebben a helyzetben rendkívül fontos, hogy elsősorban a vezető elvtársak mutassanak példát és ők járjanak elől az önfeláldozásban, a munkában, a nehézségek vállalásában. Ezzel természetesen összefügg a felelősségérzet. Napról-napra kapunk olyan feladatot, aminek elvállalására sokszor az erőnk alig futja. Ilyenkor a felelősségérzet segít bennünket. Amikor arról volt szó, hogy az éhező Budapest élelmezésére kell vállalkozni, minden párt húzódozott ettől a nehéz és népszerűtlen feladattól, csak a Kommunista Párt mondotta: „Mi vállaljuk ezt a népszerűtlen feladatot, éppen mert nehéz és önfeláldozást és nagy felelősséget követel.“

Rendkívül fontos a vezetők öntevékenysége. Ma és még hoszú ideig nemcsak minden város bizonyos fokig önálló életet él, hanem el lehet mondani, minden kerület is ezt teszi. Ilyen viszonyok között gyakran előfordul, hogy nem lehet a Központi Vezetőséghez fordulni. Nagyon sok kérdést azonnal, helyben kell elintézni és ezért a kommunista vezető legyen öntevékeny.

Egy olyan tünetről is akarok beszélni, amit az illegalitásban nem láttunk előre. Ez a kommunisták viszonya a korrupcióhoz. Amikor Moszkvában voltam, nem gondoltam arra, hogy e kérdést a kommu-

nista aktíva előtt élesen fel kell vetnem. Azonban, amióta itthon vagyok, látom, hogy ez itt rendkívül komoly probléma. A Kommunista Párt programmjába az ellenség nem tud belekötni, mert amit a Kommunista Párt javasol, az helyes, nagyban és egészében a többi pártok is elfogadják, mert látják, hogy a nemzet érdekében való. Erőszakkal fellépni ellenünk az adott viszonyok között szintén nem lehetséges. Marad számára a legveszedelmesebb fegyver, ami most pártunkat az ellenfél részéről fenyegeti: a korrupció. Nagyon sok elvtársunk hirtelen felelős állásba kerül, ahol nagy öszegekkel, javakkal diszponál. Vagyonok, értékek felett rendelkezik, s az ellenőrzés csekély, vagy hiányzik. Az ellenség, az alkalom kísértésbe hozza. Kísértésbe hozza a nehéz élelmezési helyzet és az általános korrupció. Egyik-másik nem tud ellenállni a kísértésnek: lop, vagy megvesztegetik. Ahol erre rájöttünk, a legkíméletlenebb eszközökkel léptünk fel. Meg vagyok győződve róla, hogy a budapesti aktíva véleményét fejezem ki, mikor azt mondom, hogy a jövőben is a legkíméletlenebb eszközökkel lépünk fel minden korrupciós tünettel szemben. *(Úgy van! Éljenzés, taps.)* Láttuk a többi pártok életét is és tudjuk, hogy azok sokkal kevésbé vértezettek a veszélyel szemben. Annál nagyobb a jelentősége annak, hogy a Kommunista Pártra a tömegek, mint a becsületesek, a puritánok pártjára tekintenek fel. Ez az egyik vonzóerő, ezzel nyerjük meg a tömegek bizalmát.

A legfontosabb, amit a kommunista vezető, de a Párt minden tagja értsen meg, a politikai vonalvezetés. Az egyes elvtársnak ismernie és értenie kell a Párt mindenkori politikáját. És nemcsak neki kell értenie, hanem meg kell értetnie a tömegekkel is. Meg kell értetni a többiekkel is és így biztosítani azt, hogy a tömegek követni fogják. Ezzel kapcsolatban felmerül a minőség és a mennyiség, a szám kérdése is. Gyakran hallom, hogy egyik, vagy másik elvtárs eldicsekszik vele: „Ebben a nagy gyárban az üzemi bizottság száz százalékig kommunista,

szociáldemokrata egyetlen egy sincs." És meglepetéssel látja az illető, hogy ennek én egyáltalán nem maradéktalanul örülök. Mert egy nagy budapesti gyárban, ahol többszáz munkás van, legtöbbször akadnak szociáldemokraták, akiknek már van, vagy előbb-utóbb lesz szervezetük és részt követelnek a vezetésben. Egyszerűen kizárni őket a bizottságból, helytelen. A mi feladatunk nemcsak a számbeli fölény megszerzése. Természetesen a szám is nagyon fontos, mert hiszen a mennyiség egy bizonyos fokon minőségbe csap át, de még fontosabb a minőség. A kommunisták ne csak azért vezessék az üzemet, mert számszerűleg fölényben vannak az üzemi bizottságban, hanem azért is, mert ők jobban tudják az illető üzemnek a kérdéseit megoldani. És még ha kisebbségben volnának is a bizottságban, akkor is őket kövesse az üzem, mert tudják, hogy ők azok, akiknek útmutatását a legérdemesebb követni. Ezért tehát a minőségre fektessük a fősúlyt. Nagy a veszély, hogy az elvtársakat elcsábítják a számok, holott sokszor nem a szám dönt, hanem a súly. Ezt tartsuk szem előtt a mostani viszonyok között is. Soha ne feledkezzünk meg arról, hogy a kis munka, amit egy üzemben, vagy egy pártszervezetben elvégzünk, szorosan összefügg az egész ország vezetésével. Ez a tudat legkisebb munkánknak is jelentőséget és nagyvonalúságot fog adni, megmutatja az összefüggést a rész és az egész között. Ez természetesen kihat munkánkra, új erőt, lendületet visz bele.

Végül meg kell értenie minden elvtársunknak: az a politika, amit ma folytatunk és amire sokan talán még ebben az aktívában is, hogy úgymondjam, kétes érzelmekkel tekintenek, ez a politika a marxizmus alkalmazása a jelenlegi viszonyokra, erre az időszakra, amelyben mi most dolgozunk. Amikor mi együtt megyünk nemcsak a Szociáldemokrata Párttal, hanem a Kisgazdapárttal, sőt a polgári pártokkal is, amikor a mi kommunista elvtársaink együtt vannak a minisztériumokban olyan emberekkel, mint a csendőrség volt parancs-

noka, akkor ezt nem azért teszik, mert opportunisták lettek, mert elvesztették a marxi vezérfonalat: ellenkezőleg, azért tették, mert a marxizmust a jelenlegi viszonyokra alkalmazzák. Marx, Engels, Lenin és természetesen maga Sztálin elvtárs szakadatlanul figyelmeztettek bennünket arra, hogy a marxizmus nem dogma és nem recept, hanem módszer, amelyet a mindenkori viszonyokra kell alkalmazni és mi most, ebben a helyzetben a mostani viszonyokra alkalmazzuk. Ha megváltozik a helyzet — és évek mulva megváltozik a helyzet —, akkor megváltozik a vonal is. Ma ez a legcélravezetőbb és aki igazán kommunista, igazán leninista, aki megérti Sztálin nagy munkáját, az teljes erővel, szívvel-lélekkel támogatja ezt a vonalat és nem dől be azoknak a szektáriánusoknak, akik a marxizmusnak nem a szellemét, csak szavait citálják és egyes betűket bökdösve bizonyítják, hogy mi helytelenül járunk el. Ma ez a helyes vonal, ezt a vonalat viszi szerte a világ, ezt a vonalat viszi elsősorban Sztálin elvtárs a Szovjetunióban és nemzetközi viszonylatban ezt a vonalat viszi szerte a világon a Kommunista Párt és ez ad neki erőt és jelentőséget, olyan erőt és jelentőséget, amire négy-öt évvel ezelőtt nem is számíthattunk. Ezért kérem, hogy az Elvtársak minden belső gátlás nélkül, teljes erejükkel támogassák ezt a vonalat.

Senki se higyje, hogy ezzel megszűnt az osztályharc, hogy a kommunisták a nemzeti függetlenség frontján a többi demokratikus pártokkal koalícióban vannak. Az osztályharc változatlanul folyik. Nem kell magyaráznom, hogy Eszterházy herceg ma ugyanolyan kevéssé szívesen adja át a kétszázezer holdját a parasztnak, mint ahogy tíz évvel ezelőtt tette volna, tekintet nélkül arra, hogy a Kommunista Pártnak mi a vonala. Ez vonatkozik minden egyéb osztályharci kérdésre is. Az osztályharc tovább folyik, csak változott viszonyok között, változott eszközökkel folyik tovább.

Figyelmeztetni kell az Elvtársakat arra, hogy

az a körülmény, hogy a kormányban vagyunk és a Kommunista Pártnak olyan a tekintélye, amely előtt a többi pártok is kénytelenek meghajolni, még nem jelenti, hogy hegyen-völgyön lakodalom és túl vagyunk mindenféle nehézségen. Ellenkezőleg, a nehézségek előttünk vannak. A feladatok megoldásához még hozzá sem fogtunk. Ezért senki se adja át magát annak az illuziónak, hogy most már megpihenhetünk babérainkon. Ezt talán Budapesten nem kell annyira hangsúlyozni, hiszen itt van az élelmezés és a fasizmus növekedésének megoldatlan kérdése, de ezzel a gondolkozásmóddal mindenesetre itt is szembe kell szállni.

Rátérek egy másik kérdésre: a mi pártunknak viszonyára a többi demokratikus párthoz. A legszorosabb összeköttetésünk természetesen a Szociáldemokrata Párttal van. Ez érthető, amennyiben e pártnak a gyökerei részben szintén a proletariátusba nyúlnak, ha természetesen, nem is pontosan a kommunistákkal azonos rétegekbe. E párttal igyekszünk a lehető legszorosabb együttműködést létrehozni. Semmi kétség, hogyha sikerül egészséges jóviszonyt teremteni a Szociáldemokrata Párttal, — és az minden téren szorosan együttműködik a Kommunista Párttal — ez már fél győzelem. Ha a demokratikus blokkon belül a Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt vállvetve harcol, akkor lényegében biztosítva van az ország demokratikus vezetése. Ebben áll e kérdés óriási jelentősége. Jól tudom, hogy sokan vagyunk, akik régente elkeseredett harcot vívtunk a Szociáldemokrata Párttal. Ennek akkor meg volt a maga történelmi szükségessége és jelentősége. Ma ez a kérdés is módosul, de ez természetesen nem jelenti azt, hogy a Kommunista Párt feladta volna az önállóságát, vagy szemet húnyunk minden esetleges hiba felett, amit a Szociáldemokrata Párt elkövet. Erről szó sincs, de a módszer, amivel ezeket a hibákat meg akarjuk változtatni, ahogy a szociáldemokrata tömegekre hatni akarunk, az változott. A helyzet ma bonyolultabb, mint régente, amikor a

kommunista, ha valami hibát látott, lecsapott rá és azonnal támadásba ment át. A Szociáldemokrata Párt hibáit ma is igyekszünk kiküszöbölni és ma is igyekszünk úgy hatni rája, ahogy azt a proletariátus és az egész nemzet érdeke megkívánja. Ezzel kapcsolatban rá kell mutatnom arra, hogy úgy a Szociáldemokrata Párt, mint a Kisgazdapárt egyes tagjainál jó adag elégedetlenség, sőt néhol elkeseredés tapasztalható a Kommunista Párttal szemben, aminek oka a következő:

Úgy a Kisgazdák, mint a Szociáldemokraták az utolsó esztendőkben, amikor már látnivaló volt, hogy a fasizmus össze fog omlani, beleringatták magukat abba a reménybe, hogy Magyarországot vagy az angolszászok foglalják el, vagy Horthynak talán sikerül valami olyan manőver, amit, mondjuk Romániában, vagy Finnországban csináltak. Mindkét esetben a Szociáldemokrata Párt és a Kisgazda Párt magáénak tekintette a politikai örökséget. Csak ezt a két lehetőséget tartották szem előtt. Arra, hogy a Szovjetunió lesz előbb itt, egyáltalán nem gondoltak és arra, hogy a Kommunista Párt felnyomulhat mellettük, arra szintén nem. Miután éppen ez a harmadik variáns állott elő, sokan elégedetlenek az új helyzettel, mert csatlakoztak. Olyan teóriát is hallottam már, hogy ha itt az angolok lettek volna előbb, akkor bezzeg a Kommunista Pártnak nem volna ekkora befolyása. Én az illetőnek, aki a Szociáldemokrata Párt egyik vezető embere volt, nyugodtan megmondottam, hogy Olaszországban és Franciaországban is, ahol az angolszászok vannak, a Kommunista Párt viszi a vezető szerepet. Aminek az az oka, hogy Magyarországon csak úgy, mint Olaszországban, mint Franciaországban, a Kommunista Párt járt a fasizmus elleni harc élén. Miután a fasizmust összetörték, természetesen az került előtérbe, aki kezdettől fogva a legtisztábban látta a célt, elsőnek kezdte meg a harcot és a legtöbb áldozatot hozta ebben a harcban. Mindenesetre ezzel is legyünk tisztában és igyekezzünk ezt az elé-

gedetlenséget is eloszlatni, hogy a demokratikus pártok összefogását ez a körülmény se lassítsa.

Mi a helyzetünk a Nemzeti Parasztpárttal szemben? A falun a Nemzeti Parasztpárt az, amely a falusi szegénységet tömöríti, de ugyanakkor a falusi szegénység nagy tömegei tudják, hogy a Kommunista Párt is a legőszintébben és legönzetlenebbül hirdeti, hogy a földet át kell adni a parasztoknak. És ez a körülmény természetesen odavezet, hogy a Kommunista Pártnak igen mély gyökerei vannak a falusi szegénység között. Ez a mi pártunk erejének egyik legbiztosabb tünete. Az a marxi megállapítás, hogy a munkásosztály felszabadítása nem lehetséges a parasztság felszabadítása nélkül, a mai viszonyokra alkalmazva, úgy hangzik, hogy a Kommunista Párt csak úgy végezheti nemzetmentő feladatát, ha a város dolgozóit a falusi szegénység óriási tömegei is támogatják. Abból kifolyólag, hogy közös tömegeink vannak a Nemzeti Parasztpárttal, természetesen az is következik, hogy ezzel a párttal is igyekszünk szoros viszonyt fenntartani. Nem véletlenség, hogy a Nemzeti Bizottságokban, a városi törvényhatóságokban rendszerint a Szociáldemokrata Párt és a Nemzeti Parasztpárt az, amely rajtunk kívül a demokráciának aránylag a legbiztosabb támasza. Természetes, hogy ezt a viszonyt a jövőben is ápolni kell.

Ami a Kisgazda Pártot illeti, itt nincs kizárva, hogy a reakció megpróbálja megismételni azt a játékot, amit 1920-ban űzött, azaz betódul a Kisgazda Pártba, kezébe veszi az irányítást. Utána megbontja a demokratikus erők egységét és megpróbálja megakadályozni az ország demokratizálását. Ez a veszély kétségkívül igen nagy és komoly. Elég, mondjuk, a budapesti polgármesteri hivatalra mutatni, de másutt is vannak hasonló jelenségek. Ezek a jelenségek odavezetnek, hogy az elvtársak nagyrésze hajlandó leegyszerűsítve az egész Kisgazda Pártot egy tömegben egy ilyen reakciós gyüjtőmedencének tekinteni. Aki ezt megteszi, az rossz szolgálatot tesz a Párt-

nak. Mert a Kisgazda Párt zöme lényegében mégis a demokratikus parasztokból áll, akik nem szeretik a fasisztákat, nem szeretik a németeket, demokratikus országot szeretnének, és akikhez a Kommunista Pártnak sok csatornán keresztül van bejárata, ha érti ezeknek a csatornáknak a felhasználását. A mi politikánk tehát semmi körülmények között nem lehet e felé a párt felé az, hogy egyszerűen a reakció gyüjtőmedencéjének tekintsük. Mint minden kérdésben, itt is különbséget teszünk. Úgy, mint a szociáldemokratáknál. Megkülönböztetjük a Kisgazda Párt jobbszárnyát — ahol kétségkívül vannak reakciós, sőt talán már fasiszta elemek is — a pártnak nem reakciós tömegeitől és segítünk az utóbbiaknak abban, hogy a demokrácia oldalán kitartsanak.

Hasonló problémák állanak a Polgári Demokrata Pártra is. Ennek a pártnak a jelentősége természetesen összehasonlíthatatlanul kisebb, tekintettel arra, hogy az a réteg, amelyikre a Polgári Demokrata Párt támaszkodik, lényegesen vékonyabb, mint mondjuk a Kisgazda Párté. Viszont itt is fennáll az a veszély, hogy ide fog betódulni a városnak minden reakciós eleme és megpróbálja ezt is, mint a Kisgazda Pártot, fedőpártnak átalakítani. A Kommunista Pártnak itt is vigyázni kell arra, hogy ne általánosítson és egyes, vagy gyakori reakciós megnyilvánulásokat ne azonosítson az egész párttal, mert akkor azoknak teszünk szolgálatot, akik az egész demokrata pártot a reakció szolgálatába akarják állítani. Szóval mindenütt a Kommunista Párt fővonala az legyen, hogy erősítse az illető pártokon belül, amelyekkel szövetségben áll, az igazi demokrata réteget és ezzel elősegítse az egész demokrata blokk, a Nemzeti Függetlenségi Front összetartását. Akármennyire nem tetszik esetleg egyeseknek ez a politika, mégis legyünk tudatában annak elvtársaim, hogy minél tovább tudjuk együtt tartani a demokrata blokkot és minél tovább tudjuk őket a fasizmus ellen mozgósítani, annál gyorsabb az új, demokratikus Magyarország felépítése és annál gyorsabban tudjuk új utakra, a fel-

emelkedés útjára vezetni a magyar népet. Ezért nem győzöm szakadatlanul hangsúlyozni, hogy az a politika, amit most folytatunk, nem kérészéletű, nem egy napra, vagy rövid időre szól, hanem hosszú időre, hosszú távú, és az elvtársak erre állítódjanak be. Állítódjanak be minden tettükkel arra, hogy mi még igen hosszú ideig együtt dolgozunk nemcsak a Szociáldemokrata Párttal és a Nemzeti Parasztpárttal, de amennyire tőlünk függ, a Kisgazda Párttal és a Polgári Demokrata Párttal is. Minél tovább tudjuk együtt tartani ezt a koalíciót, annál biztosabb a demokrácia fejlődése és súlyos veresége lesz a demokráciának, ha a reakció meg tudja bontani a koalíciót, mielőtt a demokrata Magyarország alapjait le tudtuk volna rakni.

Most nézzük a legfontosabb kérdéseket, amik pártunk előtt állanak. Nem az országos fontosság sorrendjében megyek, hanem a budapesti fontosság sorrendjében. És itt első helyen áll az élelmezés kérdése. Olyan kérdés, amelyről félévvel ezelőtt még fogalmunk sem volt. Félévvel ezelőtt senki sem látta előre, hogy fővárosunkat ilyen helyzetben fogja a Vörös Hadsereg felszabadítani. Ez sok tekintetben ma a központi kérdés Budapesten. A napokban hallottam, hogy a pártnapon az elvtársak, a jaltai konferenciáról tartott előadás után, több helyen rátértek az élelmezés kérdésére és meg kell vallanom, igazuk volt. Először is a jaltai konferencia, ha közvetve is, de összefügg az élelmezés kérdésével, másodsorban ez tényleg ma Budapesten az a kérdés, amely mellett minden egyéb háttérbe szorul. És kétségkívül pártunknak Budapesten is, vidéken is, ez most egyik legsürgősebb, orosz kifejezéssel élve, rohamfeladata. Ha valamilyen kérdéssel, úgy ezzel meg tudjuk nyerni nemcsak Budapest dolgozó népének, hanem egész Budapest lakosságának tiszteletét és elismerését, ha ebben a kérdésben példaadóan, okosan, szervezetten járunk el. Én nagyon jól tudom, hogy milyen nehéz ezen a téren a helyzet. Éppen ezért vettem elsőnek. Az élelmezési

kérdést meg fogjuk oldani. Semmi kétség, hogy a legközelebbi napokban még lesznek súlyos nehézségek, de ugyanolyan biztos, hogy utána lassú emelkedés lesz. Meg fogjuk oldani a kérdést, de előre bocsátom azt, amit a többi párttal szemben is szakadatlanul hangsúlyozok. Az ország anyagilag olyan károkat szenvedett, a szállító eszközök annyira tönkrementek, az igásállatokat annyira elhurcolták, vagy levágták, hogy itt valami gyors javulásról, valami radikális javulásról, mondjuk a békebeli állapotokhoz való visszatérésről az idén, sőt valószínűleg jövőre is, szó sem lehet. Ezt meg kell mondanom az elvtársaknak és az elvtársak is értessék meg másokkal. Ha mi az aratás utánra paradicsomi állapotokat ígérünk, csődöt fogunk mondani. Nem tudjuk beváltani igéretünket. A viszonyok ismerete alapján előre látható, hogy a nehézségek sokáig fognak tartani, kezdetben lassú lesz a javulás, lesz később komoly javulás, de mindenki készüljön fel az óriási nehézségekre is. Némi meglepetéssel láttam, hogy az elvtársak kissé elhanyagolták a munkáskerteknek, a veteményes kerteknek a kérdését. Én megmondom, hasonlót már láttam egy kiadásban 1942-ben Oroszországban; amikor ott felismerték a való helyzetet, a Párt minden erejével belefeküdt abba, hogy minden munkásnak legyen egy kis kertje és minden üzemnek legyen egy mezőgazdasági vállalata. Látták, hogy a szállítóeszközök a háborúra kellenek, messze vidékről nehéz élelmet, különösen zöldséget felhozni. Ezért teljes erővel ráfeküdtek arra, hogy a munkások, a gyárak maguk segítsenek magukon. Kezdetben voltak nehézségek. A munkások nem voltak járatosak a mezőgazdasági kérdésekben, de utána kiderült, hogy ennek óriási jelentősége volt. Elég rámutatni arra, hogy tavaly Moszkvában 1,200.000 ilyen kertecske volt. Minden családnak megvolt a maga zöldségeskertje és minden vállalatnak megvolt a maga mezőgazdasági üzeme. Ez egyik oka annak, hogy dacára a háború harmadik évének, az orosz főváros és az iparvidékek la-

kosságának élelmezése lényegesen megjavult. Nálunk is feltétlenül ez lesz az egyik legfontosabb kisegítő eszköz. A tömegek nagyrésze ezt még nem látja előre, de a Kommunista Pártnak ezt előre kell látnia és már most az eddigieknél hasonlíthatatlanul nagyobb energiával bele kell feküdni ebbe a kérdésbe. Lehet, hogy nehéz lesz felrázni a gyárakat, elvtársakat, vagy munkásokat erre a feladatra, de majd májusban, júniusban, amikor mutatkoznak az eredmények, a termés egyúttal a Kommunista Párt termése is lesz. Akkor mindenki megköszöni a Kommunista Pártnak, hogy ráirányította a figyelmüket, vagy rábeszélte őket, hogy ezt a feladatot elvállalják. Előrelátható a vasutak, szállítási viszonyok ismeretében, hogy élelmezésünk jelentékeny részben ezekből a kiskertekből fog kikerülni. Mikor Debrecenben voltam, konzervatív polgárok a legnagyobb elismeréssel beszéltek azokról a plakátokról, amelyet a budapesti falakon láttak és amelyekben a Kommunista Párt felszólította a lakosságot, hogy bújjanak elő a pincékből és odúkból és menjenek a házakba, mert különben járványok keletkeznek. Ezek a plakátok értették meg először a budapesti nemkommunista tömegekkel, hogy a Kommunista Párt nem egy osztály, hanem az egész nemzet pártja: mert megértették, hogy ez a politikai párt, amelyik az egész nép érdekeivel, egészségével foglalkozik, egészen más párt, mint amilyennek ők a kommunistákat ezelőtt elképzelték. A vetéskampány is olyan kérdés, amelyen keresztül megmutatjuk, hogy mi nemcsak az ipari munkásság, hanem az egész Budapest, az egész ország pártja vagyunk. Ez az egyik terület, melyen négy, vagy hat hónap mulva döntő eredmények fogják igazolni a Párt jó munkáját.

A másik kérdés, amit meglepetéssel láttam, hogy Budapesten aránylag kevesebb szerepet játszik — a földkérdés. Én Debrecenből jövök, amely vidéki város, száz szállal a faluhoz van kötve. Ott sokkal nagyobb izgalmat keltett a földkérdés. Ami-

kor például az első nagygyűlést tartottuk, a legviharosabb közbeszólások a földkérdés körül voltak. Itt Budapesten viszont részben érthető, ha sokaknál ez a kérdés kissé háttérbe szorul. Ezért szeretnék erről egy kissé beszélni. A Kommunista Párt programja ismeretes: száz holdon felül az úri birtokot, kétszáz holdon felül a paraszti birtokot át kell adni a falusi szegénységnek. Az elvtársak erről úgy beszélnek gyakran, mintha már készen is állana, mintha már a földbirtok fel is volna osztva. Holott a valóságban még egyetlen komoly lépés ezen a téren nem történt. Egyetlen lövés nem dördült el ezen a fronton, ahol pedig a legsúlyosabb, sőt valószínűleg a döntő csatát fogjuk megvívni. Semmi kétség, hogy nincs az a törvény, amellyel egy tízezer holdas birtokost arra lehetne rábírni, hogy átadja földjét a parasztnak, mielőtt minden néven nevezendő eszközt meg nem próbált arra, hogy ezt a törvényt kijátssza, vagy érvénytelenítse. E téren a harc még előttünk áll. Tévedés azt hinni, hogy a kérdés el van intézve, mert a demokratikus pártok megegyeztek vagy meg fognak egyezni s utána csak úgy magától, simán létrejön a földreform. Ellenkezőleg. E kérdés körül lesz a legsúlyosabb harc és erre a harcra a budapesti demokráciának is fel kell készülnie. Világos, hogy ha nem tudjuk megnyerni a harcot a faluban, — s a földkérdés nemcsak gazdasági kérdés, hanem elsősorban politikai kérdés, a falu demokratizálódásának kérdése, — ha a falu ezt a harcot nem tudja megnyerni, akkor már félig csatát vesztett a demokrácia. Mert a falu veresége után sor kerül a város vereségére is. A kettő elválaszthatatlanul összetartozik és a budapesti Kommunista Pártnak ezzel a kérdéssel nemcsak tisztában kell lennie, hanem vezető részt kell vennie a megoldásban.

Áttérek most a fasizmus elleni harcra. Nagy örömmel értesültem róla Debrecenben, amikor a népbíróság az első két nyilast felakasztatta. Az egész ország örült. Mindenki azt mondta: végre Budapest elkezdi a harcot. Sajnos, azóta ez a harc

megtorpant, újabban nem hallottunk róla. Úgy, hogy ezen a téren is újabb impulzus kell, új lökésre van szükség. A Központi Vezetőségben már beszéltünk erről. Megállapítottuk, hogy feltétlenül fokozni kell a harcot a fasizmus ellen, nem szabad egy pillanatra sem megengedni, hogy ez a kérdés ellanyhuljon, mert ez a döntő kérdés. A földreform nagyon fontos, de mégsem az egész ország központi kérdése. Viszont a fasizmus elleni harc és vele kapcsolatosan az államapparátus demokratizálása, a régi tisztviselői kar eltávolítása, az új szellem létrehozása, az új emberek behozása *(Úgy van! Élénk helyeslés, taps)*, ez lesz mindenütt a döntő kérdés. Ez a kérdés foglalkoztatja a gyárakat, a városokat és falut egyaránt. Ez lesz a központi kérdés és erre is fel kell készülni. Fel kell készülni és új impulzust, új lökést kell adnunk a harcra, annál is inkább, mert tényleg van egy bizonyos megtorpanás. Szembe kell nézni ezzel a ténnyel is. Körülbelül másfél hónappal ezelőtt úgy látszott, hogy a dolog nagy lendülettel megy tovább. Most pedig látjuk, hogy pangás állott be. A reakció viszont nem alszik, ők is mozgósították erőiket és bizony komoly nehézségeket támasztanak. Most újra meg kell feszítenünk az erőnket, hogy lendületbe hozzuk a fasizmus elleni harcot. Nincs olyan vállalat, nincs olyan ház, ahol ez a kérdés szerepet ne játszana. Ez pártunk központi kérdése. Ez a legfontosabb probléma, amelyen keresztül meg tudjuk mozgatni az egész magyar népet, mert az bizonyos, hogy a nép tisztában van azzal a szörnyű szereppel, amit a fasiszták a nemzet örvénybetaszításánál játszottak. E kérdésben meg fogjuk mozgatni az egész országot. Ez egyébként elválaszthatatlanul össze van forrva minden más kérdéssel: ha nem üldözzük a fasisztákat, nem lesz földreform. Ha nem üldözzük a fasisztákat, nem lesz demokrácia. Minden kérdésbe belejátszik ez. Ez a Párt döntő, központi kérdése.

Beszélni akarok valamit még a hadseregről. Meg kell vallanom, hogy ebben a tekintetben jó

adag fáradtság tapasztalható. Legtöbb helyen még az elvtársak sem szívesen mennek a hadseregbe. Ezt különböző okokból meg lehet érteni. A Hitler oldalán harcoló hadsereg a magyar munkások számára gyűlöletes volt, Horthy hadseregét a nép ellen szervezték. Nehéz ezt az évtizedek óta joggal felgyülemlett ellenszenvet most egyik napról a másikra eltüntetni. Ennek dacára, elvtársaim, mindent meg kell mozdítani, hogy ütőképes hadsereg jöjjön létre. Én olvastam a budapesti szervezetnek azt a határozatát, hogy minden kerület egy vezetőségi tagot és húsz önkéntest ajánl fel a hadsereg céljaira. Ez még abban az időben történt, amikor a pártszervezetek kicsinyek voltak, a kezdet kezdetén állottak. Ma, amikor a pártszervezet sokkal nagyobb, ma azt hiszem, ezt az arányt egész nyugodtan fel lehet emelni. De nem csak arról van szó, hogy a Kommunista Párt a saját tagjait vigye be a hadseregbe, hanem sokkal inkább arról, hogy ebben a kérdésben megmozgassa a közvéleményt. Gyűrje le ezt a háború-unottságot, ami kétségkívül tapasztalható és vigye be a hadseregbe a legjobb erőket, mert a hadsereg magatartása az egész jövőnkre kihat. Ahogy az új hadsereg harcolni fog, úgy fogjuk jóvátenni azokat a bűnöket, amelyeket a magyar nép nevében a Horthy-rendszer elkövetett. Egyenesen fokmérője lesz a hadsereg harca annak, hogy milyen erős a magyar demokrácia. Minél jobban harcol az új hadsereg, annál jobban meg fogjuk nyerni a Szovjetunió és a szabadságszerető népek szimpátiáját. Ez okból a Kommunista Párt teljes erejével feküdjön bele a hadseregbe. Harcoljanak, hogy elsimítsák a nehézségeket. Ezt a kérdést nem szabad elhanyagolni!

Beszéljünk még a nemzetköziség kérdéséről. Gyakran felvetik négyszemközt az elvtársak: „Hát mi van az osztályharccal?“ „Mi van a nemzetköziséggel?“ „Hová lett a kommunista nemzetköziség?“ Ezek az elvtársak nem értették meg, hogy mikor az egyes kommunista pártok arra a feladatra vetették magukat, hogy saját nemzetüket védjék a német fa-

sizmussal szemben, hogy saját nemzetükön belül minden erejükkel harcoljanak a reakció és a fasizmus ellen, azzal egyúttal a legjobb nemzetközi munkát is elvégezték. A Magyar Kommunista Párt már embrió korában is, amikor kicsi volt és kezdő, mindig az egész nemzet érdekeit képviselte. Ez szoros kapcsolatban áll azzal, hogy nálunk is, mint minden országban, az öntudatos munkásság képviseli a legjobban és legkövetkezetesebben a nemzet érdekeit. Nem véletlen az sem, hogy a fasizmus veresége nagyon sok helyen a kapitalista rétegek igen jelentékeny részét is magával ragadta. A Kommunista Párt, amikor a fasizmus ellen harcol, egyúttal a legjobb nemzetközi feladatot is elvégzi. A legjobb példa erre a Szovjetunió, amely, amikor megvédte a Szovjethazát, széttörte a fasiszta fenevad gerincét, egyúttal egész Európát, mondhatni az egész világot felszabadította. Az az igazi nemzetközi ma, aki saját hazájában jól harcol a fasizmus ellen, a reakció ellen. Ezzel a küzdelmével egyúttal az egész emberi haladást viszi előre és ez az a feladat, amit mi, kommunisták elvégzünk. Ez ma az igazi nemzetköziség. Száz nemzetköziségről szóló szép mondás helyett többet beszél egyetlen komoly, fasisztaellenes tett az országon belül. Ez teszi igazán lehetővé, hogy mi ugyanakkor teljes szívvel és lelkesedéssel üdvözöljünk minden diadalt, amit a többi országokban a kommunista pártok értek el a fasizmus ellen. Senki sem mondhatja például, hogy a Kommunista Internacionálé feloszlatása óta a magyar munkásság, vagy a demokrácia haladó része kevesebb örömmel kísérte a Vörös Hadsereg győzelmeit, mint azelőtt. Ugyanez vonatkozik mondjuk Jugoszláviára. Tito marsall hőseinek működését a Kommunista Internacionálé feloszlatása után ugyanolyan lelkesedéssel és szimpátiával kísérték, mint azelőtt. Ezeken az alaptételeken nem változott semmi és nem fog megváltozni semmi. A legjobb nemzetközi munka az, amikor saját hazánkban verjük a reakciót, irtjuk a fasizmust. Ez mindenki számára világos.

Feladataink ma rendkívül bonyolultak. Ha visszatekintünk az útra, tíz éve, öt éve a viszonyok egyszerűek voltak. A frontok világosan ki is voltak rajzolva. Az egyik oldalon állt a fasiszta ellenség, a másik oldalon álltunk mi. Egyenes lövéssel lehetett dolgozni. A viszonyok abban is egyszerűek voltak, hogy a Kommunista Párt akkor még nem állott a nemzet élén. A mai viszonyok között a Kommunista Párt feladatai hasonlíthatatlanul komplikáltabbak, nehezebbek, sokkal nagyobbak, de sokkal hálásabbak is. Ha egy-egy feladatot sikerül megoldanunk, annak hatása is óriási lesz. Egyik hatása az, hogy a tömegek, amelyek azelőtt gyanakvással, sőt ellenségeskedéssel álltak a Kommunista Párttal szemben, most közelednek hozzá, bíznak benne, vonzódnak hozzá. Érzik, hogy ez az a párt, amelyre támaszkodni lehet, ez az a párt, amelyik kivezeti őket a veszélyből. Ne veszítsük el ezt szem elől. Rajtunk függ ma az egész nemzet szeme. Tőlünk várják a vezetést. Bennünk van a bizalmuk és legyünk rajta, hogy ne csalatkozzanak bennünk. Járjon elől jó példával, mint a múltban, a jövőben is a budapesti pártszervezet. Elsősorban a budapesti pártszervezet magatartása fogja megszabni, hogy milyen hatással lesz Pártunk az egész országra, milyen lesz Pártunk vonzóereje.

Ha meg tudjuk oldani azokat a feladatokat, amelyek reánk várnak és amelyek elsősorban Budapesten várnak reánk, akkor Pártunk befolyása, ereje és hatása ugrásszerűen nőni fog. A budapesti pártszervezet minden tagja érezze át a reánk háramló történelmi feladatok fontosságát. Legyen büszke arra, hogy annak a pártnak a tagja, amelyet nem tudott megtörni 25 esztendő szörnyű üldöztetése. Meg vagyok győződve róla, hogy az elvtársak, akik az illegalitás nehéz esztendeiben nem engedték kicsavarni kezükből a Kommunista Párt zászlaját, ma, amikor a viszonyok az anyagi nehézségek ellenére összehasonlíthatatlanul kedvezőbbek, mint voltak az illegalitás idején, szintén győzelmesen

meg fogják állni a helyüket. Megoldják azt a feladatot, amely mindnyájunknak célunk, hogy létrehozzuk a Kommunista Párt vezetése alatt az új, szabad, erős, demokratikus Magyarországot. Azt a Magyarországot, amely egészséges, őszinte, jóbaráti viszonyt teremt a szomszéd államokkal, elsősorban azzal az országgal, amelynek köszönhetjük, hogy lepattant rólunk a fasiszta bilincs, a Szovjetunióval. *(Lelkes éljenzés.)*

(1945 február 22-én, a budapesti pártaktíva előtt elmondott beszéd.)

MINDENT AZ ÚJJÁÉPÍTÉSÉRT

Pécs dolgozó népe! Elvtársaim!

Örömmel jöttem ebbe a városba, amely már 50 évvel ezelőtt a sztrájkoló bányászság révén beírta nevét a magyar munkásmozgalomba és elől harcolt azon a vonalon, ahol a magyarság jobb létéért folyt a küzdelem. Amikor a Horthy-reakció a legerősebb volt, újra Pécs környékének bányászai mutatták meg az 1937-es híres sztrájkban, — amelyre nemcsak Magyarország, de az egész világ felfigyelt — hogy az utódok fennen lobogtatják a munkásszabadságnak azt a zászlaját, amelyet a 90-es években atyáik felemeltek.

Elvátrsaim! A pécsi dolgozókról való megemlékezés után első szavam a hála szava. A hála szava azok felé, akik módot adtak arra, hogy vérük hullása árán leverjék a nemzet kezéről a német fasiszták bilincseit. A hála szava a nagy szovjet nép, a Vörös Hadsereg felé. A hála szava a Vörös Hadsereg és a szovjet nép bölcs, erőskezű és a magyarokat szerető vezérére, Sztálin elvtárs felé. A Vörös Hadsereg leverhette a magyarság kezéről a német fasiszták bilincseit. A belső felépítés, az új Magyarország felépí-

tése azonban a mi feladatunk, azt senki helyettünk el nem végezheti. A Magyar Kommunista Párt kezdettől fogva azt hirdette, hogy az ilyen feladatokat csak az összes haladó demokratikus erők együttműködésével lehet megvalósítani. Ezért a Magyar Kommunista Párt kezdettől fogva a magyar demokratikus erők egységes nemzeti függetlenségi frontba való tömörítését követelte.

Ez a politika, a nemzeti erők összefogása helyesnek és sikeresnek bizonyult. A fiatal magyar demokrácia, amely 4—5 hónapos multra tekinthet csak vissza, a nemzeti erők jó összefogásának következtében igen jelentős eredményekre tekinthet vissza. Ennek a nemzeti összefogásnak köszönhető, hogy aránylag rövid időn belül rendet tudtunk teremteni azokon a romokon, amelyeket a német fasizmus összeomlása hagyott maga után szerte az országban. Csak a demokratikus erők összefogásával volt lehetséges, hogy megalakulhatott az ideiglenes nemzeti kormány, hogy meg tudtuk kötni a fegyverszüneti szerződést és el lehetett kezdeni az ország politikai és gazdasági erőinek újjáépítését. Ez a nemzeti összefogási politika vezet bennünket, a jövőben is. Hogy milyen sikereket érhettünk el a nemzet demokratikus erőinek összefogásával arra legjobban jellemző a földhözjuttatás eredményes és gyors elvégzése.

Elvtársaim! Két hónappal ezelőtt Magyarország földbirtokviszonyai lényegében olyanok voltak, mint 60, vagy 80 évvel ezelőtt. Két hónappal később a földosztás sikeres végrehajtása következtében egészen más az a kép, amely elénk tárul. Megszűntek Magyarországon az ezer és tízezer holdas nagybirtokok és helyüket mindenütt a földtelen parasztok, vagy törpebirtokosok lelkes, jövőben bizakodó százezrei foglalták el. Néhány számot akarok mondani ennek a földreformnak hatalmas arányairól. Földhöz juttattunk eddig 620 ezer embert, akik együttvéve 3 millió 600 ezer holdat kaptak. Egyre-másra valamivel több, mint 5 hold föld jutott. Ha tekin-

tetbe vesszük, hogy a törpebirtokosok, akiknek volt már 1—2, vagy 3 hold földjük, kevesebbet kaptak, mint azok, akiknek semmijük sem volt, meg lehet állapítani, hogy a földnélküliek átlag valamivel 6 holdon felül kaptak. Az ország 3 ezer községében folyt földosztás és körülbelül 60 ezer tagja volt a földigénylő bizottságoknak, amelyek ezt a munkát elvégezték.

A földhözjuttatottak az előlegezett várakozásnak megfelelően, a legnagyobb rendben és fegyelemben fogtak hozzá, hogy a kapott földet megműveljék. Ha ma országszerte nyugodtan nézünk a termés elé, ha tudjuk, hogy az ország földjeinek több mint 80 százaléka van megművelve, úgy ennek az örvendetes tényét elsősorban az új földhözjuttatottaknak köszönhetjük. Ők voltak azok, akik gyakran iga nélkül, eke nélkül, puszta kézzel, ásóval dolgozták meg azt a földet, amelyet a magyar haza juttatott nekik és így gondoskodnak arról, hogy őszre a városoknak, az ipari központoknak legyen élelme. Amit tavasszal a nemzet nekik adott, azt, ősszel ők már kezdik törleszteni. Ennek a lépésnek, a földreformnak jelentősége felmérhetetlen. Négyszáz év óta, Dózsa György óta a magyar nép központi kérdése a föld volt és a fiatal magyar demokrácia két hónap alatt rendben, fegyelmezetten megoldotta ezt a kérdést.

Az a körülmény, hogy a magyar demokrácia itthon komolyan munkához látott, hatalmas nemzetközi visszhangot keltett. Egészen másképpen néz ma a világ, elsősorban közvetlen szomszédaink, a magyar nemzetre, mint ahogyan nézett egy évvel ezelőtt, vagy tíz évvel ezelőtt. Ma többé Magyarországban nem a Horthy-reakció főfészkét látják, hanem a demokratikus államok egyikét. És hogy mennyire megváltozott a magyar demokratikus nép értékelése, arra egymás után vannak kézzelfogható bizonyítékaink. Alig néhány napja a román miniszterelnök, Groza, baráti szóval fordult Magyarország felé. Felajánlotta a magyar-román barátságot és

odáig ment, hogy közös vámterületet ajánlott fel a fiatal magyar demokráciának.

Elvtársaim! Ennek a lépésnek jelentőségét nem lehet eléggé aláhúzni és a Magyar Kommunista Párt csak hazafias kötelességének tett eleget, amikor két kézzel megragadta a román demokráciának feléje nyújtott kezét és a maga részéről kijelentette, hogy szintén mindent meg fog tenni arra, hogy a magyar-román barátság elmélyüljön. Semmiféle hatalomnak ne legyen a jövőben módja arra, hogy a két egymásra utalt szomszéd népet valaha is újra egymással szembeállíthassa. Ugyanilyen a helyzetünk a megújhodott jugoszláv demokrácia felé. Tito marsall Jugoszláviája hasonló érzelemmel viseltetik a fiatal magyar demokráciával szemben. Ennek egyik bizonyítéka volt az, hogy amikor a határterületen felelőtlen jugoszláv elemek megpróbálták zavarni a magyar-jugoszláv barátságot, akkor éppen Tito marsall volt az, aki közbelépett és nem engedte, hogy ezek az elemek zavarják a most fejlődésnek induló jugoszláv-magyar barátságot. Csehszlovákia felé még nem ilyen világos a helyzet, de a Magyar Kommunista Párt meg van győződve róla, hogy előbb-utóbb ott is utat tör magának az a helyes meggyőződés, hogy csak az ottani magyarság rendes, demokratikus kezelése biztosíthatja annak a légkörnek létrejöttét, amely nemcsak Magyarország, de a megújhodott Csehszlovákia számára is rendkívül szükséges.

A legfontosabb megnyilatkozásnak azonban elvtársaim, Sztálin marsallnak az üzenetét tartom, amit néhány nappal ezelőtt a magyar miniszterelnökhöz intézett táviratában a magyarságnak küldött. Ebben a táviratban benne volt, hogy „meleg üdvözletemet küldöm a magyar népnek". Elvtársaim! Sztálin szűkszavú ember, aki minden mondását alaposan mérlegeli és akinek minden szavára joggal figyel fel az egész világ. Ha Sztálin marsall a magyarságnak küldi szívélyes üdvözletét, ez annyit jelent, hogy új, nagy szomszédunk, a Szovjetunió is benne van azok-

nak sorában, akik szívükön viselik a megújhodott demokratikus magyar nép sorsát.

Hogy Sztálin marsall mit gondol a magyar népről, arra — hogy úgy mondjam — tárgyi bizonyítékaink is vannak. Amikor Budapest nélkülöző népe a kétségbeesés szélén állt, mert szállítóeszközök hiányában nem tudtuk a várost élelmezni, akkor Sztálin elvtárs 20 ezer tonna élelmet juttatott az éhező Budapestnek. Amikor az igásállatok híján nem tudtuk elvégezni a tavaszi munkákat, mert a traktoroknak nem volt üzemanyaguk, akkor újra Sztálin elvtárs volt az, aki 12 ezer tonna benzint, petróleumot és olajat adott a magyar földműves népnek és ezzel biztosította a tavaszi munkálatok elvégzését. Semmi kétség, hogy a jövőben is, ha bajban leszünk, számíthatunk a nagy Szovjetunió segítségére.

De ennek a jó szovjet-magyar viszonynak megvannak a maga előfeltételei a mi részünkről is. A magyar kormány a helyzet helyes felismerésével aláírta annakidején azokat a méltányos feltételeket, amelyeket a Szovjetunió és a szövetségesek Magyarországnak szabtak. Ezeket a jóvátételi feltételeket a magyar nép és ezen belül a Magyar Kommunista Párt a legnagyobb pontossággal teljesíteni fogja, mert tudatában van annak, hogy ez a teljesítés az egyik kapocs lesz, amely megerősíti viszonyunkat a Szovjetunióhoz és a demokratikus szövetségesekhez. Ezt azért tartom fontosnak hangsúlyozni, mert természetes, hogy fájdalmas, amikor egyik, vagy másik vagyontárgyunkat elviszik, de amit aláírtunk, azt becsületesen vállalni fogjuk, abban a tudatban, hogy ezzel is a jobb, új magyar jövőt építjük.

Elvtársaim! A háború befejezésével új kérdés áll a magyarság életének előterében. Ez a kérdés az újjáépítés kérdése. Amíg a háború folyt, addig ezt a kérdést nem tudtuk teljes erővel elkezdeni, mert nem tudtuk, meddig tart a háború. Ma megvan a béke. Még nincs három hete, hogy szerte a világon tízmilliós tömegek örömujjongással üdvözölték a békét és a magyarság, a magyar demokrácia és

benne a Magyar Kommunista Párt már nekifogtak az újjáépítés tervének.

A mi gazdasági életünk legnagyobb problémája a közlekedés teljes szétziláltsága. A közlekedés, a vasutak, a táviró, a telefon, a posta, minden modern ország vérkeringését jelentik. Amíg ez a vérkeringés meg nem indul, addig nem lehet elkezdeni a felépítést. A magyarság háború-sujtotta gazdasági erői nem elegendők ahhoz, hogy az újjáépítést rögtön, az összes pontokon megkezdjük. Ha így csinálnók, akkor kitennők magunkat annak a veszélynek, hogy szétforgácsoljuk meglevő kevés erőnket, ezért ki kell választani azokat a pontokat, ahol a meglevő gazdasági erőkkel a rombolás ellen támadásba mehetünk át. Ez sok tekintetben hasonlít a fronttámadáshoz. A fronton is, a harctéren is a támadás ott történik, ahol eredményei a legnagyobb sikerrel bíztatnak, oda összpontosítják a legfontosabb erőket, a legtöbb hadinyagot, a legtöbb municiót. Ezt az eljárást akarja alkalmazni a gazdasági felépítés frontján a fiatal magyar demokrácia. Ezért az első, legfontosabb hely, ahová kevés erőnket összpontosíthatjuk, a vasút és a közlekedés.

A vasút és a közlekedés megindításához mozgósítani kell azokat a gyárakat, amelyek a vasútra dolgoznak. Gondoskodni kell róla, hogy a vasutasok, a postások és a gyárak, amelyek őket ellátják, megkapják azt a minimális élelmiszermennyiséget, ruhaneműt, lábbelit, ami szükséges ahhoz, hogy erejük megfeszítésével rendbe tudják hozni a vasutat és a postát. Ez a gazdasági újjáépítés legfontosabb feladata és a Magyar Kommunista Párt arra szólítja fel tagjait, rajtuk túlmenőleg az egész munkásosztályt, az egész magyar demokráciát, hogy vesse latba erőit a vasút megjavítása céljából.

Budapesten örömmel hallottuk, hogy a pécsi vasutasok ebben a tekintetben magukhoz ragadták a kezdeményezést és pompás terveket dolgoztak ki arra, hogy saját területükön hogyan hozzák rendbe a vasutat és a postát. A pécsi vasutasok kezdemé-

nyezése országszerte nagy visszhangot keltett és bizonyos, hogy nagy lökést fog adni a többi vasutasoknak is abban, hogy felismerjék helyzetük központi jelentőségét és ennek megfelelően harcoljanak és küzdjenek a munka frontján. A vasút és a posta helyreállítására kell összpontosítani elsősorban erőinket. Mindenütt támogatunk minden olyan intézkedést, amely a postát és a vasutat megjavítja. Ha megindul a közlekedés, ha megindul a vérkeringés a falu és város között, ha a falu élelmet tud küldeni a városnak, a város ipari cikkeket tud küldeni a falunak, akkor hatalmas lépést tettünk előre. Azt hiszem, ez mindnyájunk számára világos.

A következő fontos területe az újjáépítésnek az építőipar. A pécsi dolgozóknak nincs fogalmuk arról, hogy az ország egyes részei mennyire el vannak pusztítva. Aki járt Budapesten, Veszprémben, Székesfehérvárott, Debrecenben és még egész sor nagy magyar városban, az tudja, hogy a károk le sem írhatók. Budapest 30 ezer házának és középületének 70 százaléka, ismétlem 70 százaléka, több mint 21 ezer épület, vagy rombadőlt, vagy gyors és alapos tatarozásra szorul. Ha nem tudjuk a nyár folyamán és az őszig ezeket a házakat úgy-ahogy tető alá hozni, hogy legalább az eső ne csurogjon bele, akkor a tél folyamán még azoknak a házaknak jelentékeny része is tönkremegy, amelyeket ma kisebb tatarozással rendbe lehetne hozni. Emiatt a magyar gazdasági erők jelentékeny részét összpontosítani kell az építőiparban. Gondoskodni kell arról, hogy más iparokból oda irányítsunk és átképzés útján építőmunkássá változtassunk egyéb szakmákból megfelelő munkaerőt. Gondoskodnunk kell arról, hogy megszűnjön az építőmunka szezónjellege, ne csak nyáron építsünk, hanem építsünk télen is, ahogy ez a Szovjetunióban már régen megtörtént. Ha meg tudjuk szervezni az építkezést, akkor hazánk fővárosa és háború-sújtotta más nagyvárosaink csakhamar teljes erővel beléphetnek a nemzeti újjáépítés frontjába.

A másik fontos terület, amit nem szabad szem elől téveszteni, a mezőgazdasági gépipar. Mi földet adtunk több mint 600 ezer földnélkülinek és törpebirtokosnak. Ezek az új földbirtokosok a legnagyobb dícséretet megérdemlő szorgalommal végezték a vetés nehéz munkáját, de az a veszély fenyeget bennünket, hogy sokan közülük nem fognak aratni tudni, mert nincs kaszájuk, vagy nincs kapájuk, vagy az aratógépből hiányzik valamilyen alkatrész. Ezen is gyorsan segíteni kell elvtársaim és ezért mozgósítani kell a mezőgazdasági gépipart, hogy a legközelebbi két hónapban annyi ilyen mezőgazdasági eszközt bocsásson az újgazdák rendelkezésére, amivel az újgazdák el tudják végezni az aratást. Ezért a harmadik programmunkája a magyar felépítésnek a mezőgazdasági iparra összpontosul.

Ha azt akarjuk, hogy a vasutak, a posta, az építőipar, a mezőgazdasági gépipar munkásai azzal az eréllyel és lendülettel dolgozzanak, amilyenre szükség van, akkor gondoskodni kell — amint mondottam — anyagi alapjuk biztosításáról. Nem szabad visszariadni attól, hogy néhány hónapon keresztül, addig, amíg az új aratás nem érezteti hatását, a munkásoknak, akik a vasútnál, postánál, építőiparban, a mezőgazdasági gépiparban és velük kapcsolatban dolgoznak és családjaiknak jobb ellátást biztosítsunk, mint amit általában az ipari munkásságnak tudunk adni. Ez elkerülhetetlen ahhoz, hogy kissé megsarkantyúzzuk munkakedvüket és ők maguk is érezzék, hogy jobb, fontosabb munkáért, jobb és bővebb ellátásban részesülnek. Egyik-másik helyen természetesen ez a körülmény visszatetszést fog kelteni. Bizonyos azonban, hogy a munkásság legöntudatosabb része meg fogja érteni ennek a rendszabálynak helyességét, mert megérti, hogy ezzel gyorsul a felépítés üteme, gyorsabban fogunk kilábalni a kétségtelenül fennálló súlyos nélkülözésekből.

Külön intézkedés szól a bányászokra. A magyar Nemzeti Függetlenségi Front pártjai még ta-

valy decemberben követelték, hogy a bányákat államosítsák. Ugyanezt a követelést egyhangúlag elfogadta a három héttel ezelőtt összeült bányász szakszervezeti kongresszus is. A Magyar Kommunista Párt nézete az, hogy a bányák államosítása meggyorsítja a bányák rendbehozását, új tápot ad a bányászság szorgalmának és ezért napirendre kell tűzni a bányák államosítását.

Ezek a felépítés, az újjáépítés első, legsürgősebb teendői. Mi azonban nagyon jól tudjuk, hogy a legjobb szándékunk is hajótörést szenved, ha nem tudjuk a felépítésbe a munkásságon kívül beállítani a többi gazdasági erőket. Gondolunk ennél a kérdésnél elsősorban magukra a tőkésekre. A Kommunista Párt azt követeli, hogy be kell vonni a felépítésbe azokat a tőkéseket is, akik felől kétségtelen, hogy ebben becsületesen részt akarnak venni. Mi követeljük, hogy kíméletlenül üldözzék azokat, akik szabotálnak, azokat a tőkéseket, akik nyilasok voltak, vagy a német fasisztákhoz húztak. De ugyanakkor megnyugtatunk mindenkit, akinek nincs vaj a fején, aki nem kompromittálta magát az elmúlt rendszerben, hogy velünk jól és eredményesen együttműködhet. A Kommunista Párt odáig ment, hogy javasolta a kormánynál igen jelentős kölcsönök folyósítását azon nagytőkések és gyárosok számára, akik részt akarnak venni a felépítésben. A mi véleményünk az, hogy minden kezet meg kell ragadni, amely segít kihúzni hazánkat ebből a nehéz helyzetből, amely meggyorsítja, hogy minél hamarabb elmúljanak a nélkülözések nehéz napjai. Ezt elsősorban a munkásosztályra való tekintettel tesszük, mert elvtársaim, egyes helyeken, nemcsak Budapesten, hanem a salgótarjáni szénmedencében, a borsodi medencében, a tatai medencében, a munkások élelmezési helyzete olyan, hogy soká ilyen alacsony nívón nem tudják kibírni. Nekünk tehát minden kezet meg kell ragadni, hogy szenvedéseik időtartamát lecsökkentsük.

Nem kevésbé fontos a nemzeti újjáépítésbe be-

venni a kisiparosokat és kiskereskedőket. A magyar kisipar szorgalma hosszú esztendőkön keresztül nem kapott elismerést. Az új, fiatal magyar demokrácia egyik becsületbeli kötelességének tartja, hogy ezt a szorgalmas, nagyszerű szaktudással rendelkező réteget, a magyar kisiparost, teljes erővel bevonja a termelésbe. Jelentős állami kölcsönöket fognak kapni a kisiparosok és kiskereskedők, hogy ezzel is meggyorsuljon a nemzeti felépítés munkája.

Ugyanakkor azonban elvtársaim, amikor ilyen nyiltan hangoztatjuk mi, kommunisták, hogy minden erővel támogatjuk azokat, akik a nemzeti felépítésben dolgozni akarnak, egyben azt is megmondjuk, hogy rendkívül elégedetlenek vagyunk azokkal a rendszabályokkal, amelyeket a feketézőkkel, a spekulánsokkal szemben eddig foganatosítottak. Feltétlenül nagyobb szigorúság és nagyobb tervszerűség kell a spekuláció elleni harcban és természetesen egyebütt is. Meg kell állapítanom, hogy a reakciós és a nyilas maradványok elleni küzdelemben is messze eltávolodtunk attól, amit a saját jól felfogott érdekünk és a nemzet érdeke megkövetel. Feltétlenül erősíteni kell a harcot a nyilasok és a reakció ellen. Nagyon elégedetlenek vagyunk a népbírósággal, elsősorban a pécsi népbírósággal, ahol az utolsó időben egészen meglepően enyhe ítéleteket, vagy súlyos esetben — mint Horváth alispán esetében — felmentő ítéletet is hoztak.

Elvtársaim! Ezen a téren a legnagyobb erélyre van szükség. Mindenkinek meg kell értenie, hogy az újjáépítés egyik előfeltétele az, hogy eltávolítsunk az útból mindenkit, aki homokot szór a gépezetbe, aki tönkreteszi a felépítés komplikált szervezetét, aki akadályozza az újjáépítés munkáját. Ezek a reakciós elemek arra spekulálnak, hogy a fiatal magyar demokrácia nem tudja megoldani a felépítés kérdéseit, nem tud gondoskodni a munkásság, a város lakossága, a tisztviselők életszínvonalának emeléséről, élelmezéséről, ruházkodásáról és akkor ezek a tömegek előbb-utóbb kiábrándulnak a demokráciá-

ból és újra a reakció uszályába kerülnek. Emiatt minden erővel harcolni kell ellenük és kérem Pécs és környékének dolgozó népét, hogy ebben a harcban álljon minden erejével mögénk, a Magyar Kommunista Párt mögé.

A nemzeti fejlődésnek komoly és elengedhetetlen tényezői az értelmiségi rétegek, elsősorban az iparban dolgozó értelmiségi rétegek. A mérnökök, a gyári rajzolók, a gyári technikusok, akiknek igen jelentős része azelőtt a régi rendszert támogatta. A felépítés egyik legfontosabb feladata, hogy a magyar értelmiséget általában és a gyárakban dolgozó technikai értelmiséget még külön, gyorsan beállítsuk a nemzeti felépítés munkájába. Meg kell tenni mindent, hogy ez az értelmiség, amely sok tekintetben a régi rendszer hatása alatt volt és ma felismerte, hogy nem jön vissza, ami elmúlt, hogy a régi Horthy-rendszer örökre a múlté, ne elégedjék meg ezzel a felismeréssel, hanem gyorsan és tétovázás nélkül álljon oda a fiatal magyar demokrácia mellé és igyekezzék nagy szaktudásával, nagy tekintélyével meggyorsítani az újjáépítés ütemét.

A Magyar Kommunista Párt a maga részéről nemcsak meghívja őket a nemzeti építés munkájába, de biztosítja arról, hogy minden erejével támogatni fogja őket abban, hogy gyorsan és jól illeszkedjenek bele az újjáépítés kereteibe. Külön felkérjük a gyárakban, a bányákban dolgozó munkásokat, hogy azt az ellenszenvet, amit a régi világban nem egész jogtalanul éreztek az intelligenciával szemben, amelynek jelentékeny része a Horthy-rendszert támogatta, hogy most a változott viszonyokban a maguk részéről is változtassák meg ezt a multban helyes álláspontjukat. Hassanak oda, hogy a gyárakban, bányákban lévő intelligencia minél gyorsabban és alaposabban kivegye részét a nemzeti felépítés munkájában.

Elvtársaim! Erre a munkára mi természetesen a saját pártunkat, a Kommunista Pártot is mozgósítjuk és itt, ahol nemcsak kommunisták vannak

jelen, — pontosabban, ahol hallgatóim túlnyomó többsége nem kommunista, — szükségesnek tartok egyet-mást elmondani a mi pártunkról. Nemcsak azért, hogy saját elvtársaim okuljanak belőle, hanem, hogy lássa Pécs város dolgozó társadalma, hogyan gondolkodnak a kommunisták erről a kérdésről. Én nem akarom itt pártunkat dícsérni. Mindenki tudja, hogy azokban a hetekben és hónapokban, amikor a németek kiverése után az ország jelentékeny része elalélt volt, amikor a többi pártok még nem tértek magukhoz, a Kommunista Párt volt az első, amely megszervezte saját erőit és ugyanakkor a szomszéd pártok szervezésében is segédkezett, mert tudta, hogy az összes nemzeti erők megszervezése a talpraállás, az újjáépítés elengedhetetlen feltétele. Ebben a tekintetben pártunknak elévülhetetlen érdemei vannak, de most nem ezekről akarok beszélni, most saját hibáinkról akarok beszélni.

Azokban a hetekben, amikor nem voltak még meg a többi pártok, amikor az államhatalom, a városi testületek még nem voltak kiépülve, nagyon jó munkát végzett az a kommunista párttitkár vagy rendőrkapitány, aki egy személyben egyesítette a pártot és az államhatalmat. Ebben az időben a kommunista párt nagyszerű szervező, rendfenntartó szerepet vállalt, még akkor is, ha közbe-közbe alapos hibák is belecsúsztak. Csak az nem csinál hibát, aki nem dolgozik. Ma a helyzet más. Ma megvannak a többi pártok, kiépült az államhatalom, megvannak a városi és megyei testületek és most vissza kell térnünk ahhoz a rendszerhez, amikor a párt párt és a közigazgatás, az államhatalom pedig tőle független. Sok elvtársam ezt nem tudja megérteni. Nagyon beleszokott januárban, februárban az akkori viszonyokba és nem érti meg, hogy ma már májust írunk. Ezek az elvtársak gyakran ma is a pártvezetés mellett egyesítik magukban a különböző állami funkciókat. Falvakban gyakran a kommunista párttitkár egyben a rendőrség vezetője. Ez elvtársaim, helytelen. Helytelen, mert különben azt hiszik, hogy a

rendőrség nem a fiatal demokratikus államot, hanem a Kommunista Pártot szolgálja. Erre pedig nincs szüksége sem a magyar államnak és — külön hangsúlyozni kívánom — a Magyar Kommunista Pártnak sem. Ennek meg kell szűnnie.

A kommunistáknak meg kell szokniok mindenütt, hogy most az új helyzetben ők legyenek az állam legfegyelmezettebb polgárai. Az a kommunista, aki közhivatalban vagy a rendőrségen dolgozik, tartsa becsületbeli kötelességének, hogy fegyelmezettségével, öntudatos magatartásával és szaktudásával szolgálja jól a fiatal magyar demokrata államot. Külön súlyt helyezek a szaktudásra. Annak a kommunistának, aki közhivatalba jutott, vagy a rendőrséghez jutott, akkor, az első hetekben, a legnagyobb képesítése az volt, hogy őszintén gyűlölte a fasisztákat és híve volt a fiatal magyar demokrata államnak. Azokban a hetekben ez volt a legfontosabb. Most már elvtársaim, ehhez új követelmények járulnak. Most már a kommunistának, ott, ahol dolgozik, szaktudásra is van szüksége. Gyorsan el kell sajátítania ezt a szaktudást, különben az új helyen nem tud úgy dolgozni, ahogy azt a nemzet érdeke és ezzel kapcsolatban a Párt érdeke megköveteli. És aki rosszul dolgozik, árt az ügynek, amelyet képvisel. Különösen akkor árt, ha szaktudását és egyéb tulajdonságait, jellembeli erősségét, a viszonyok ismeretét, az emberekkel való bánásmódot parancsokkal, vagy diktatúrával akarja pótolni. Egyik-másik helyen, különösen falvakban, gyakori a panasz, hogy a kommunisták meggyőzés helyett diktálnak. Ezt a módszert mi elvetjük.

Nekünk nem diktatúrára van szükségünk, hanem példaadó, komoly kommunistákra, akik azt vallják, hogy többet ésszel, mint erővel és rajta leszünk, hogy ezt az utolsó faluban is megvalósítsuk. Még egyszer összefoglalom. Ma a kommunistának, ha közhivatalnok, egyik legfontosabb feladata, hogy erősítse meg a fiatal demokrata állam tekintélyét. Ezt meg kell mindenkinek értenie, mert ha mi kommu-

nisták nem erősítjük meg a fiatal állam tekintélyét, akkor mit várunk a nyilasoktól, vagy mit várunk a reakciótól. Az a kommunista, ki nem érti meg ezt a feladatot, árt a nemzetnek és árt a pártnak is, még ha a legjobb indulat vezeti is. Ezt azért tartom szükségesnek aláhúzni, hogy mindenki megértse, hogy mi kommunisták nem hunyunk szemet saját hibáink előtt, bátran rámutatunk és igyekszünk őket gyorsan gyógyítani.

Külön akarok szólni még egy új veszélyről, a korrupcióról. Ahova csak néz az ember szerte az országban, azt hallja, hogy nagyon elterjedt a korrupció. Annyira elterjedt, hogy még a kommunista párt soraiban is felüti a fejét. Mi, magyar kommunisták kíméletlen hadat üzenünk ennek a korrupciónak és üldözni fogjuk mindenütt, ahol találkozunk vele és felhívjuk a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front többi pártjait, hogy ők is végezzék el ezt a feladatot a maguk portáján, állítsák helyre a közmorált, a közerkölcsöt és erősítsék meg erkölcsileg is a fiatal magyar demokrácia alapjait. A Kommunista Párt mint minden téren, itt is az élen fog járni. Már eddig is kíméletlenül lecsaptunk ott, ahol ilyesmit tapasztaltunk és a jövőben is még inkább ebben az irányban fogunk harcolni. Vonatkozik ez minden gyárra, minden üzemre, ahol arra szólítjuk fel a munkásokat, hogy ne tűrjenek meg semmiféle korrupciót és ugyanakkor tartsák be pontosan azokat a rendeleteket, amelyekkel a fiatal magyar demokrácia jutalmazza a munkásság hősi harcát és azt a nagyszerű erőfeszítést, amelyet a felszabadulás utáni hetekben és hónapokban mutattak és amit kétségtelenül a felépítés folyamán még inkább mutatni fognak.

Külön akarok szólni az ifjúsághoz és a nőkhöz.

Elvtársaim! Mindenki tudja, hogy a német fasiszták és nyilas banditák milyen komolyan és mélyen bele tudtak nyomulni az ifjúság soraiba. Bűnös ebben a tekintetben elsősorban a Horthy-rendszer,

amely a leventézésen, az iskolai oktatáson keresztül mélyen beleplántálta az ifjúságunkba a reakciót, a szabadságnak és a saját néptömegeknek a megvetését. Ezt így meg kell mondanom, különben nem fogjuk fel az előttünk álló feladat nehézségeit. Ha meg akarjuk nyerni ezt a nyilasoktól és fasisztáktól alaposan megmételyezett ifjú tömeget, akkor feltétlenül a nemzeti erők összefogására van szükség. A Kommunista Párt ennek a ténynek helyes felismerésében elhatározta, hogy nem fog külön kommunista ifjúmunkás szervezetet alkotni és ahol ilyenek már létrejöttek, ott feloszlatja őket és helyettük a demokratikus ifjúsági szövetséget fogja támogatni. Ebben az ifjúsági szövetségben van helye az egész magyar ifjúságnak pártkülönbség nélkül. Mi azt a nézetet valljuk, hogy az ifjúság először pártkorlátozás nélkül tanulja meg, hogy mi a demokrácia és később, amikor már vannak bizonyos politikai alapismeretei, válassza ki azt a pártot, amelyik ízlésének vagy neveltetésének legjobban megfelel. Kezdetben azonban legyen benne egy általános demokratikus ifjúsági szövetségben. Erre, ismétlem, azért van szükség, mert a fasizmus olyan óriási rombolást végzett az ifjúságon belül, hogy ha ezt minden párt külön-külön próbálná a maga vonalán, a maga pártszervezetében megjavítani, akkor feltétlenül csődöt mondana. Az a mondás, hogy egyesülésben az erő, különösen áll az ifjúságra és főleg áll olyan helyen, mint Pécs, ahol az egyetemi ifjúságnak és munkásifjúságnak igen jelentős szerepe van, ahol különösen az egyetemen igen mély a reakciós befolyás. Itt külön össze kell fogni minden demokratikus erőnek. A Kommunista Párt ezért azt ajánlja minden munkásifjúnak, — ezen túlmenően minden demokratikus érzésű ifjúnak, — hogy teljes erővel támogassa a MADISz-t, a demokratikus ifjúsági szövetséget. Mi rajta leszünk, hogy azokkal a pártvezetőségekkel, amelyek vidéki, vagy központi viszonylatban még nem ismerték fel ennek a kérdésnek az egész nemzetre kiterjedő jelentőségét,

megértessük a magyar demokratikus ifjúság egyesítésének szükségességét. Itt is azonban — mint minden téren — alul és felül egyszerre kell munkához látni. Alul a pécsi és pécsvidéki demokratikus pártok feszítsék meg minden erejüket, hogy széles, demokratikus tömegszervezetté fejlesszék a demokratikus ifjúsági szövetséget. Mi — felül — feltétlenül azon fogunk dolgozni, hogy ez elé az egészséges, a nemzet jövőjében óriási szerepet játszó szervezet elé lehetőleg semmiféle akadály ne gördülhessen.

Hasonló a helyzet a nőknél. Meg kell mondanom, elvtársaim, hogy a reakciónak egyik alapja az volt, hogy távoltartotta a nőket a politikai élettől. Nem véletlen, hogy Hitler is, de általában a reakció olyan szívesen küldi vissza a nőket a konyhába és a gyermekszüléshez. A demokrácia viszont azt akarja, hogy a nők, ugyanúgy, mint a férfiak, vegyenek részt a politikai életben is, annál is inkább, mert a rossz politika következményeit elsősorban a nők sínylik meg. Minden anya gondoljon arra, hogy mennyi aggodalmat állott ki, amikor fiát elvitték a német rablóháborúba katonának, vagy mindenki gondoljon arra, milyen szenvedés érte az asszonyt, amikor fiát, mint leventét, elhajtották Németországban. A jelen viszonyok között is a gazdasági és politikai összeomlásnak legnagyobb terhét az asszonyok viselik. A háztartás gondjai elsősorban őt gyötrik és ha nem akarja, hogy a jövőben róla, de nélküle intézkedjenek, akkor kötelessége érdeklődni minden kérdés iránt, amely sorsát megszabja. A Magyar Kommunista Párt ezért teljes erővel támogatja a Magyar Nők Demokratikus Szövetségét. Itt is az a nézetünk, hogy a nők igen jelentékeny része annyira reakciós befolyás alatt nőtt fel, hogy a demokrácia szempontjából való megnyerésükhöz szükség van az összes pártok összefogására. Ezen a téren helyenként igen komoly sikereket értünk el, nem szabad azonban engednünk, hogy ezeken a sikereken, ezeken a babérokon megpihenjünk, hanem teljes erővel követelni kell a nőknek a politikai életbe való bevo-

nását. Különösen fontos ez most, amikor a nemzeti újjáépítésre mozgósítjuk a demokrácia erőit.

Különösen fontos az ifjúság részvétele a nemzeti felépítés munkájában. A munka nehéz és szükségünk van arra a lelkesedésre és tettvágyra, amely minden egészséges fiatal ember és fiatal leány keblét fűti és semmi kétség afelől, hogy az a várakozásunk, hogy a nemzeti felépítést elsősorban az ifjúság fogja megérteni és lelkesedéssel támogatni, ez a várakozásunk be is válik. Hasonlóképen a nők támogatása is szükséges a felépítésben. Minden asszony legyen tudatában annak, hogy minél gyorsabban sikerül megindítani az újjáépítést, annál gyorsabban tűnnek el azok a nehézségek, amelyeket ma minden háziasszony, minden leány lépten-nyomon saját életében tapasztal. Ezért fordul a Magyar Kommunista Párt — amikor mozgósításra hív fel a nemzeti újjáépítésre — elsősorban az ifjúsághoz és a nőkhöz. Jöjjenek ők is segítségünkre, álljanak be a magyar demokrácia milliós hadseregébe és segítsenek gyorsan felépíteni, jóvátenni mindazt, ami az utolsó öt esztendőben romokká vált.

Elvtársaim! Amikor szakadatlanul arról beszélek, hogy dolgozni kell, sokat kell dolgozni, hogy dolgozzon mindenki, ne csak az ipari munkás, hanem a kisiparos, a gyáros, az intelligencia, az ifjak és nők, akkor ezt azért teszem, mert ha valaha, úgy ma elsősorban az általunk teljesített munkától függ az, hogyan ítél meg bennünket a külföld. A külföld mértéke velünk szemben az a siker lesz, amit a felépítés frontján fel tudunk mutatni. Minél nagyobbak lesznek ezek a sikerek, annál nagyobb lesz Magyarország nemzetközi tekintélye.

Beszéltem arról, hogy a földreform megvalósítása, az ezerholdas reakció talajának megsemmisítése nemcsak a magyar parasztok százezreinek földhözjuttatását jelenti, hanem jelentette a külföld felé azt a tényt, hogy a magyar demokrácia végre-valahára sorompóba állt, hogy rendet teremtsen a saját portáján. Egy ilyen sikeres gazdasági tény, mint a

földosztás, rendkívül megszilárdítja hazánk nemzetközi helyzetét. Most egy más vonalon fontosabb gazdasági feladathoz értünk: ez az újjáépítés. Minden sikerünk, amit ezen a téren elérünk, emelni fogja hazánk nemzetközi tekintélyét és minden vereség, amit itt elszenvedünk, felér egy katonai vereséggel. Ez legyen mindenkinek tudatában, aki komolyan és lelkesedéssel dolgozik hazája felemelkedéséért.

Külön akarok szólni a munkásokhoz ezzel kapcsolatban. Mindenki tudja, hogy milyen hatalmas érv az a körülmény, hogy a németek kiverése utáni hetekben és hónapokban a munkások százezrei, legtöbbször minden igazgató, vagy mérnök segítsége nélkül azonnal hozzáláttak a gyárak, üzemek rendbehozásához és megindításához. A legjobb érettségi bizonyítvány a magyar ipari munkásságnak az a hősi teljesítmény, amit a felszabadulás utáni hetekben és hónapokban végzett, amikor gyakran bér nélkül, élelmezés nélkül, éjjel-nappal dolgozott azon, hogy üzemét helyreállítsa és megindítsa. Ez az érv a jövőben még fokozódik. A magyar munkásosztály jelentősége és a nemzet vezetésében elfoglalt helye párhuzamos lesz azzal a munkával, amit most a magyar munkásosztály az újjáépítés folyamán fel fog mutatni. Minél sikeresebb lesz ez a munka, minél nagyobbak lesznek az áldozatok, annál nagyobb lesz a magyar dolgozó osztályoknak része a nemzet vezetésében és megfordítva. Ez legyen tudatában minden gyári munkásnak, minden bányásznak, mindenkinek, aki becsületesen dolgozik a nemzet újjáépítésén. Minél öntudatosabban folyik ez a munka, annál hamarabb áll vissza a régi normális gazdasági élet, annál gyorsabban indul meg a gazdasági vérkeringés. A falu el fogja látni a várost élelemmel, a város dolgozói jobban táplálkoznak, jobban és többet termelnek, a jobb és több ipari termelvény visszamegy a faluba, ott serkenti a falut, a falu meg többet ad a városnak és ennek a kölcsönhatásnak következtében gyorsan helyreáll az egészséges, demokratikus élet. Ezt akarja a Kommunista Párt és ezért befeje-

zésül arra kérem Pécs dolgozó népét, hogy legyen nekünk segítségünkre ezeknek a terveknek megvalósításában.

Elvtársaim! Én szándékosan választottam ezt a tárgyilagos nyelvet, én szándékosan kerültem minden szóvirágot, mert meg vagyok győződve róla, hogy azok, akik komolyan dolgoznak a nemzet felemelkedésén, azoknak nem frázisok, hanem tettek kellenek. A Kommunista Párt felvázolta azt az utat, amin át a nemzet a felemelkedést biztosíthatja. Még egyszer ismétlem őket: Összpontosítjuk minden gazdasági erőnket és lendületünket a vasút, posta rendbehozására, a közlekedés megindítására, emellett dolgozunk az épületek és rombadőlt gyárak felépítésénél és gondoskodunk róla, hogy a faluk, az új gazdák, a földreform során földhözjuttatottak az aratáshoz megkapják a megfelelő szerszámokat. Ezzel párhuzamosan gondoskodunk arról, hogy azok a munkások, akik a vasúttal kapcsolatban, a mezőgazdasági gépiparban és az építőiparral kapcsolatban dolgoznak, megkapják a minimális élelmet, megkapják a minimális ipari cikkeket. De hogy kedvük is legyen dolgozni, ne legyen semmiféle akadály, mely homokot szór a meginduló gépezet fogaskerekei közé, teljes erővel fokozni kell a nyilas és fasiszta maradványok üldözését. Ez a kettő egymástól teljesen elválaszthatatlan. Ezt mindenkinek meg kell értenie. Ha nem csináljuk az egyiket, nem fog sikerülni a másik. Mi kommunisták el vagyunk szánva, hogy a nemzetmentésnek ezt a nehéz, de egyedül sikert ígérő útját teljes erőnkből járni fogjuk és felszólítunk minden dolgozót, minden becsületes, demokratikus magyart, hogy támogasson bennünket ezen az úton. Minél erőteljesebb lesz ez a támogatás, annál gyorsabb az újjáépítés, annál hamarabb erősödik meg nemzetünk, annál hamarabb kapja vissza nemzetközi tekintélyét. Kérem, hogy dolgozzunk ezen vállvetve, minden párttal együtt és a siker nem marad el.

A végén néhány szót akarok beszélni a szomszéd pártokról. Mi kommunisták, az első perctől

kezdve követeltük a nemzeti erők összefogását és ezért vállvetve mentünk elsősorban a másik nagy munkáspárttal, a Szociáldemokrata Párttal. A jövőben is ezt a politikát fogjuk követni. A demokratikus összefogás alapja a munkásösszefogás, a proletár-egység, ezért támogatja mindkét párt a munkásosztály hatalmas szervezetét, a szakszervezeteket. A szociáldemokratákkal való szoros szövetségünk legyen a demokrácia egyik legbiztosabb pillére. Én nagyon jól tudom, hogy helyenként ez az összefogás nem egész példás. Megmondom röviden: Pécsett is sok kívánnivalót hagy maga körül. Ennek dacára meg vagyok győződve róla, hogy ha a kommunista és szociáldemokrata elvtársak alaposan elolvassák azt a nyilt levelet, amelyet április 27-én a két párt saját tagjaihoz intézett, és melyet a Szociáldemokrata Párt részéről Szakasits elvtárs, a Kommunista Párt részéről pedig én írtam alá, az látni fogja, hogy a magyar demokráciának életszükséglete, hogy a Szociáldemokrata Párt és a Kommunista Párt mindenütt a legszorosabb egységben működjék együtt. Azt mondja ez a nyilt levél, sose forduljon elő, hogy a két munkáspárt erői megoszoljanak, egymással szembekerüljenek, vagy egymás ellen szavazzanak. Kérem azokat, akik ezt még nem értették volna meg, nézzék át újra és igyekezzenek eddigi helytelen álláspontjukat a magyar demokrácia és a magyar munkásosztály érdekeinek megfelelően revízió alá venni és kijavítani.

A Szociáldemokrata Párton kívül szorosan együttműködünk a Független Kisgazdapárttal és a Nemzeti Parasztpárttal is. Én nagyon jól tudom, hogy ez az együttműködés sem mindenütt mintaszerű, hogy ezt az együttműködést — például a Kisgazdapárttal — zavarják azok a nem-kisgazda elemek, amelyek most, miután a reakció összeomlott és nyilt reakciós pártok nincsenek, helyenként be tudtak szivárogni a kisgazda szervezetekbe és ott a vezetőségben többé-kevésbbé érvényre tudtak jutni. Ezek azonban szerencsére kivételek. Sajnos, Pécs városa

ezek közé a kivételek közé tartozik. Ennek dacára felkérem a Magyar Kommunista és Szociáldemokrata munkáspártot is, ne tévessze meg őket ez a jelenség, mert a Kisgazdapárt tagjainak zöme országos méretekben rendes, demokratikus parasztokból áll, a 30—40—50—80 holdas parasztokból, akik gyűlölik a németeket, gyűlölik a reakciót, amely nekik annyi szenvedést okozott és szívvel-lélekkel akarnak egy olyan demokratikus Magyarországot, ahol az ezer és tízezer holdak helyén egészséges, virágzó, életképes kisgazdák élnek. Ezekkel a kisgazda tömegekkel minden kommunista megtalálhatja az egészséges kapcsolatot, mert hiszen ő is gyűlöli a németeket, ő is ellensége a reakciónak és ő is egészséges, független Magyarországot akar. Ezért tehát elvtársak, ne engedjék megtéveszteni magukat ott, ahol bármilyen okból nehézségek vannak a Független Kisgazdapárttal való együttműködésben, hanem türelemmel, kitartással igyekezzenek keresztül vinni azt a helyes vonalat, amely a munkásosztály és az egész nemzet érdekében való. Hasonló a helyzet a Parasztpárttal, amelynek tömegei jelentékeny részben a falu szegényebb rétegeiből kerülnek ki, szóval ugyanabból a rétegből, amelyek nem egyszer a Kommunista Pártnak is tagjai. Természetes, hogy ez a közös alap a közös együttműködésnek jó lehetőségeit is biztosítja.

Azért hagyom ezt a végére, mert ugyanúgy, ahogy ezzel kezdtem, ezzel is akarom befejezni: a magyar demokrácia jövője attól függ, hogy milyen szorosra tudjuk fűzni a nemzeti összefogást és a nemzet összefogásán belül a kommunista-szociáldemokrata összefogást. Ha biztosítani tudjuk, hogy a reakció nem tud éket verni sem a két munkáspárt összefogása közé, sem a demokratikus pártok együttműködése közé, abban az esetben biztosítva van a magyar demokrácia jövője. Egyesülésben az erő, — ez áll a munkáspártokra, de áll az egész demokráciára. Eddig nagyjában és lényegében az egyesülésben rejlő erőt a magyar demokrácia jól kihasználta,

és kétségtelenül ebben vannak a komoly sikerek gyökerei. Az egységnek az előttünk álló munka fokozásában szintén fokozódnia kell.

Fogjunk össze elvtársaim és akkor meggyorsul annak az államnak létrejötte, amelyért annyi vér folyt, amely Kossuth, Petőfi szeme előtt lebegett: az igazán népi, demokratikus, erős, szabad és független új Magyarország.

(1945 május 27-én a MKP pécsi nagygyűlésén elmondott beszéd.)

A TATAI BÁNYÁSZOKHOZ

Tisztelt Nagygyűlés! Tisztelt Elvtársak!

Köszönöm a szíves üdvözletüket és szeretettel üdvözlöm Tatabánya, Dorog, Felsőgalla és a többi bányák dolgos népét. Régebben akartam már idejönni, de sajnos, annyi mindenféle elfoglaltságom van, hogy nem tudtam magamnak időt szakítani és hívásuknak eleget tenni. Most azután a „jobb későn, mint soha" elv alapján, amint az elvtársak látják, mégis idejöttem, hogy megbeszéljem a bányászméppel saját kérdéseit és az ország kérdéseit is.

Elvtársaim! Ma délelőtt Budapesten beszéltem, ahol ma tartja összejövetelét a volt spanyol nemzetközi brigád. Erre az összejövetelre elküldték képviselőiket Jugoszlávia, Románia, Csehszlovákia, Bulgária, Ausztria, a régi nemzetközi brigádok harcosai. Ők a nemzetközi kapcsolatok újrafelvételének első fecskéi s mutatói annak, hogy kezdünk rátérni a nemzetközi érintkezés útjára.

Belpolitikai téren is javulás tapasztalható. A demokrácia erős, de még erősebb lesz a jövőben. Hogy Faragho helyett Rónai Sándor lett a közellátásügyi miniszter, az is a demokrácia erősödésének egyik jele. Rónai Sándor elvtárs, a Szociáldemokrata Párt tagja, munkás. Valentiny igazság-

ügyminisztert dr. Ries István váltotta fel *(Közbeszólás: Miért nem kommunista minisztereket neveztek ki?)*

Legyenek megnyugodva az elvtársak, a Kommunista Párt el fogja végezni a munkáját — miként eddig is elvégezte — újabb miniszteri tárcák nélkül is.

Vásáry pénzügyminiszter helyébe Oltványi Imre került, aki eddig a Nemzeti Bankot vezette és akiről azt mondják, hogy a Kisgazdapárt balszárnyához tartozik.

Ezekről a változásokról azért beszéltem, mert ezekből is a magyar demokratikus erők fejlődését láthatjuk.

Beszélnem kell a feketézők kérdéséről. Valószínűleg olvasták az újságban, hogy a VII. kerületben Budapesten nagy razziát tartottak. A razzia során 400 feketézőt fogtak el, ezeket becsuktuk és jelenleg szorgalmasan hordják a szemetet.

(Közbeszólás: Ide kell hozni őket a bányába!)

Erre azt mondom, hogy vannak itt helyben is nyilasok és feketézők, vigyék azokat a bányába. *(Úgy van! Éljenzés.)*

Az ország jelenleg két hatalmas kérdéssel van elfoglalva. A termésbetakarítás és beszolgáltatás, valamint az újjáépítés kérdésével. Az első kérdéssel kapcsolatban meg kell emlékeznünk a földosztásról. Annakidején éles vita folyt akörül, hogy a földet márciusban vagy októberig osszák-e szét. Azok, akik az októberi földosztás mellett voltak, arra hivatkoztak, hogy jelenleg nincs igavonó állat, és így a vetést nem lehet biztosítani. És mi történt? Bebizonyosodott, hogy igenis meg lehetett művelni a földet. Ma az összes terület 82 százaléka be van vetve. Kinek a földje nincs megmunkálva? Éppen azoké a zsíros parasztoké, akik azt javasolták, hogy a földosztást ne márciusban, hanem októberben végezzük el.

Az a kérésünk az új gazdákhoz, hogy most, amikor a termés biztosítva van, tegyenek eleget az ipari munkások kérésének és lássák el őket kenyér-

rel. Ne felejtsék el, hogy az ipari munkásság volt az, amely lehetővé tette, hogy az évszázadokon át kizsákmányolt falusi szegénység földet kapjon. De ne csak azok adjanak kenyeret, akik most kaptak földet, hanem a jobbmódú gazdák is, mert csak a kölcsönös segítség útján lehet ezt a nehéz időszakot, amelyben élünk, megrövidíteni.

Nézzük meg közelebbről, hogyan állunk az újjáépítés, az ipar, a vasút és a posta terén. Elvtársaim! Tudjuk, hogy a Kommunista Párt 11 nappal azután, hogy a német fasiszták letették a fegyvert, az újjáépítést vette programjába és kimondta, hogy mindenekelőtt a vasutat kell rendbehozni. Tudtuk, hogy a vasút olyan fontos tényező, hogy rendbehozása nélkül az ország nem élhet meg. Az elvtársak tudják, hogy a Kommunista Párt kidolgozott egy tervet, mely szerint az esztendő végéig rendbe kell hozni, ki kell javítani 450 mozdonyt és tízezer vasúti kocsit.

Az eddigi eredmények alapján remélhetjük, hogy ez a munka nagyban és egészben sikerülni fog. Már most meg lehet mondani, hogy a vasutasok és a vasútra dolgozó ipari munkások, a vasút megjavítását célzó tervet az év végéig végre fogják hajtani és ezzel megjavítják az ország legfontosabb gazdasági részét, a közlekedést. Mindjárt hozzá kell tennem azonban, elvtársak, hogy ugyanakkor, amikor a vasút terén, a posta terén igen komoly javulások észlelhetők, ugyanakkor bajok mutatkoznak a termelésnek egy nem kevésbé fontos részében és ez éppen a bánya.

Mindezideig azt tapasztaljuk, elvtársaim, nemcsak Tatabányán és környékén, hanem Salgótarjánban, a borsodi bányákban, a pécsi bányavidéken, hogy a termelés olyan módon csökkent, ami hovatovább az egész újjáépítés munkáját veszélyezteti. Mi tüzetesen megvizsgáltuk a csökkenés okait. A csökkenésnek vannak tárgyi okai is. Sok helyen hiányzik a bányafa, vagy kifogyott a karbid, nincs robbanóanyag, vagy egyéb tárgyi nehézségek me-

rülnek fel, melyeknek leküzdésén — részben sikerrel — dolgozunk.

A bányafa egyrészét valószínűleg sikerülni fog külföldről megszerezni, robbanóanyag, karbid és egyéb feltétlenül szükséges anyag szintén elő fog kerülni, de ha minden konkrét tárgyi bajt végigvizsgálunk, kiderül, hogy vannak egyéb hibák is.

A hibák egyrésze az élelmezés gyönge voltában keresendő *(Úgy van!)* Elvtársaim! Mi magyar kommunisták szakadatlanul érintkezésben vagyunk nemcsak a fővárosi munkássággal, hanem minden részével az országnak és természetesen Tatabánya dolgozóival is. Hallgatóim között van néhány bányamunkás, aki velem már Debrecenben, vagy Budapesten a tatabányaiak bajairól beszélt és tapasztalhatta, hogy mi mindig tudtuk, hogy hol szorítja a bányászt a cipő. Ma is tudunk róla. Amikor tehát észrevettük, hogy Tatabánya környékén kb. egyharmadára csökkent a termelés, rögtön hozzáfogtunk nemcsak a baj kutatásához, hanem orvoslásához is. Az orvoslásnak egyik legfontosabb része volt az, hogy keresztülvittük, függetlenül a közellátásügyi minisztertől, hogy a tatai medence bányászai és ipari munkásai ugyanolyan élelmezési ellátásban részesüljenek, mint a budapesti munkások. *(Éljenzés, nagy taps.)* Az elvtársak tudják, hogy ezeket a budapesti normákat már ezen a héten meg fogja kapni a tatai medence minden ipari munkása. *(Éljenzés, taps.)*

Meg kell mondani elvtársaim, hogy erre a lépésre mi csak úgy tudtuk elhatározni magunkat, hogy segítséget kaptunk az orosz Vörös Hadseregtől. *(Lelkes éljenzés.)* Az az élelmiszermennyiség amiből most a tatai medence munkásait el fogjuk látni, része annak az élelmiszerszállítmánynak, amelyet a Vörös Hadsereg eredetileg Budapest munkásainak juttatott. A mi véleményünk az volt, hogy Tatabánya és környéke, elsősorban a bánhidai villamos centrálé, a budapesti gyáraknak dolgozik, szóval közvetlenül, vagy közvetve Budapestet látja el, ezért helyes és méltányos, hogy bekapcsoljuk

őket a budapesti közellátásba. Ezzel a lépéssel a Kommunista Párt és Budapest kommunista polgármestere, Vas elvtárs *(Éljenzés, taps)* meg akarják mutatni, hogy ahol baj van, ott azonnal segítségre sietnek.

Most azonban azt kérjük Budapest munkásai és Budapest gyárai, de az egész újjáépítés nevében, hogy a tatai bányamedence munkásai, akiknek élelmezése ma már 80—90 százalékig biztosítva van, most, hogy az élelmezés megjavul, javítsák meg a termelést is. *(Igérjük!)* Elvtársaim, azt hiszem, nem kell magyaráznom, hogy a szén mit jelent a gazdasági életben. Minden vagón szén, amivel a tatai medence többet termel, egy-egy megindított gyárat jelent. De jelent egyebet is. Szénre szüksége van a környező országoknak is, elsősorban a hősi Jugoszláviának. *(Éljenzés, taps.)* A pécsi medencéből már mindennap visznek ki Jugoszláviába szenet és ennek megfelelően onnan kapunk más árukat. Ez a forgalom feltétlenül emelkedni fog. Aki tehát emeli a széntermelést, az emeli nemcsak az újjáépítés ütemét, de emeli az ország nemzetközi fizetési mérlegét és ezzel meggyorsítja a nemzetépítést, megröviditi a nélkülözések és szenvedések idejét.

Minden bányász legyen tudatában annak, hogy amikor jól dolgozik, akkor nemcsak önmagán és családján segít, hanem segít az egész országon. Vannak tatai elvtársak, akik azt mondják, hogy a termelés emeléséhez feltétlenül szükség van arra, hogy még 1000 munkás lemenjen a bányába. Én azt hiszem, elvtársak, hogy itt a tatai medencében, ahol sajnos, egy sor iparág leállt: a cementgyár, a mészégető, a kőfejtők egyrésze, ebben a medencében elő tudunk mi még kaparni ezer munkást. De ez ma nem elég a léleküdvösséghez.

Külön akarok beszélni azokhoz a bányászokhoz, akiknek egy része otthagyta a bányát, mert nem keresett eleget, vagy mert feketézéssel többet keresett. Én nagyon jól tudom, hogy az igazi, vérbeli bányász semmi körülmények között nem hagyja ott

a szakmáját. *(Úgy van!)* És ők azok, akik ma is hősiesen, becsületesen, öntudatosan tartják a munka frontját. Ők azok, akik megvetéssel tekintenek a gyöngékre, akik ezekben a nehéz időkben a munka frontján katonaszökevények lettek.

Elvtársaim! Önök tudják a lapokból, hogy a reakció elleni harcban a Kommunista Párt azt a vonalat követi, hogy a megszédített kis nyilasoknak amnesztiát kell adni és lehetővé kell nekik tenni, hogy visszatérjenek megint a rendes életmódba és megtalálják az utat az újjáépítésen keresztül a demokráciához. Ha mi a kisnyilasoknak amnesztiát adunk, ez nem jelenti azt, hogy a nagynyilasokat annál kíméletlenebbül ne üldözzük. *(Úgy van!)*

Az elvtársak valószínűleg tudják, hogy tegnap kötéláltali halálra ítélték Béldy altábornagyot *(Nagy taps)*, aki a leventéket kiszolgáltatta a németeknek. Ez a tény mutatja, hogy a reakció igazi bűnöseivel szemben kíméletlen a demokrácia, de kegyelmet ad a megtévesztett kisembereknek. Mármost, ha kegyelmet adunk a kisnyilasoknak, annál inkább megbocsátással fordulhatunk azokhoz a munkásokhoz, akik meggondolatlanul, önös érdekekből, vagy kishitűségből otthagyták a bányát és műhelyt. Felhívjuk őket, hogy most, amikor kezdődik az újjáépítés, és amikor a munkásság élelmezése kezd javulni, ne feketézzenek tovább, ne lopják a napot, hanem menjenek le a bányákba, az üzemekbe és dolgozzanak.

Külön szólunk azokhoz az üzemekhez, ahol dolgoznak a bányászok. Az elvtársak is tudják, hogy egyes munkások bizony lazsálnak. Nem erőltetik meg magukat, annyira, mint mikor, mondjuk két évvel ezelőtt, a német fasiszták háborújára dolgoztak. Hallok olyan hangokat, hogy egyik-másik munkás azt mondja: „Az utolsó négy évben úgy dolgoztam, mint egy gályarab. Na, most itt a demokrácia, egy kicsit kipihenem magam." Elvtársaim! Bármilyen érthető az ilyen kijelentés, lényegében a reakció javára szolgál. Annak a reakciónak a javára, amely

arra spekulál, hogy a munkásság, a demokrácia nem tud önerejéből rendet csinálni, nem tudja megindítani a termelést. Az ilyen munkás, aki azt mondja, hogy az utolsó négy esztendőben annyit dolgozott, hogy most egy kicsit pihenni akar, az anélkül, hogy tudná, a nyilasok malmára hajtja a vizet. Meg kell érteni, elvtársak, hogy a pihenés jönni fog, de nem ezekben a hónapokban, nem akkor, amikor az ország még romokban hever, amikor Budapest házainak 70 százaléka elpusztult, vagy megsérült, amikor a hét budapesti Dunahíd helyére még egyetlen használhatót sem tudtunk odaállítani. A magyar demokrácia gondoskodni fog arról, hogy a munkásnép számára végre olyan haza épüljön, amilyent joggal megérdemel. De hogy fogjuk elérni azt a célt, ha már most elkezdjük a pihenést?

Azok a munkások, akik így beszélnek, vessenek számot azzal, hogy mennyit is dolgoztak ők tulajdonképpen eddig a demokrácia javára. Ha kiderül, hogy nem sokat dolgoztak, akkor mondják azt: Először dolgozni fogok a demokrácia javára és utána élvezem a gyümölcsiet. De nem megfordítva, elvtársaim, mert különben az fog történni, hogy ahelyett, hogy megrövidülne a nélkülözések és szenvedések ideje, meg fog hosszabbodni. Ezért arra kérem az elvtársakat, különösen a régi jó szakmunkásokat, a szervezett szocialista munkásokat, hogy ne engedjenek ilyen hangulatnak, hanem a maguk körében is tartsák fenn azt a munkafegyelmet, ami nélkül nem lehet meg a fiatal, demokratikus Magyarország.

El kellett mondanom ezeket a dolgokat elvtársaim, mert a kommunista elmondja a kellemetlen igazságokat is. Nem volna helyes a részünkről, ha csak bókokat eregetnénk a munkásaink felé. Mi azért vagyunk vér a munkás véréből és hús a munkás húsából, hogy megmondjuk azt is, ami néha kellemetlen. Mi megdícsérjük azt, ami dícsérendő, de megmondjuk épp a munkásosztály, a magyar demokrácia, a magyar nemzet felvirágzása érdekében

azt is, amit egyik-másik elvtársunk esetleg nem szívesen hall. Ismétlem, ne vegyék rossz néven ezeket a — mondjuk helyenként korholó — szavakat. Remélem megértik, hogy a Magyar Kommunista Pártnak az a felelősségérzete szól belőle, melyet a nemzet joggal elvár tőlünk, attól a párttól, amely az utolsó hat hónap folyamán mindig a helyes utat mutatta és a jövőben is ezt a helyes utat akarja járni. *(Éljenzés.)*

Szólni akarok itt még egy kérdésről. Ez a munkásságnak a viszonya az intelligenciához, elsősorban a technikai értelmiséghez, az üzemekben, bányákban lévő értelmiségiekhez és mérnökökhöz. Az első időben, mint az elvtársak nagyon jól tudják, ez a viszony enyhén szólva nem volt mintaszerű. Pontosabban is meg lehet mondani: rossz volt. Egyes helyeken komoly túlkapások voltak. Hallottam pl. olyan esetet, hogy egy bányában a mérnökök nyolc napig vájárként dolgoztak, hadd tudják meg, milyen nehéz munka ez és hogy így értsék meg, hogy a helyzet alaposan megváltozott. Meg kell mondanom elvtársak, hogy mi, kommunisták, egyáltalán nem örültünk ennek a radikális tanítási módnak, azonnal közbeléptünk és leállítottuk a szerintünk nem célravezető oktatási módszert. Ellenkezőleg, mi azt mondottuk: A termelésbe be kell vonni az értelmiség minél nagyobb rétegeit. A fasizmus éppen elég rést ütött a magyar értelmiség soraiban. Éppen elég baj van amiatt, hogy az értelmiség a fasiszták befolyása alá került, hogy részben Németországba futott, részben kénytelenek voltunk őket a népbíróság elé állítani.

Akik megmaradtak, azokat becsüljük meg, járjunk a kezükre, igyekezzünk más módszerekkel megtanítani őket arra, hogy most más világ van. Nem nehéz megértetni velük, hogy a demokrácia másképp fog velük bánni, mint ahogy bánt velük a kapitalizmus, amelynek lényegében ők is csak kizsákmányolt alanyai voltak. Országszerte tapasz-

taljuk, hogy az értelmiség az első hetek, vagy hónapok ingadozásai után keresi az utat a fiatal magyar demokrácia felé. A bányamunkásoknak segíteniök kell, hogy az értelmiség minél hamarabb megtalálja ezt az utat és minél hamarabb kikerüljön a régi, reakciós befolyások alól és átálljon a demokrácia oldalára. Ezt azért is rendkívül fontosnak tartjuk, elvtársak, mert a Kommunista Párt régi ígéretéhez híven a legközelebbi hetekben napirendre tűzi a bányásznép évtizedes követelésének megvalósítását: a bányák államosításának kérdését. *(Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)*

Elvtársak! Ez a kérdés — legyünk tisztában vele — óriási harci kérdés, mert hiszen a régi bányatulajdonosok nem fogják ölbetett kézzel nézni, hogy a bányamunkások, a magyar demokrácia, állami kezelésbe vegyék a bányákat. Ezért a bányamunkásoknak résen kell lenniök politikailag és résen kell lenniök gazdaságilag. Politikailag nem szabad megengedni, hogy bármilyen formában fel üsse körükben fejét a reakció. Nem szabad megengedni, hogy bármilyen formában felüsse fejét a kétség, az a gondolat, hogy a demokrácia és annak vezető pártja, a Kommunista Párt rossz vonalon mozog.

Elvtársak! Én hallom, sajnos, nemcsak reakciós körökből, hanem nem egyszer olyanoktól is, akik a régi munkásmozgalom szélsőjobboldalán állottak, hogy helytelen az a mi politikánk, amely most mérsékletre inti a munkásságot. Szerintük, ahelyett, hogy azt mondanánk: Itt az alkalom, követeljetek annyi bért, amennyit akartok, olyan kevés munkaidőt, amennyit csak lehet, ehelyett, mi kommunisták, rámutatunk arra, hogy az ország romokban hever, nem tudunk gondoskodni a munkásság rendes élelmezéséről. Ezért egyetlen járható utat mutatunk: fogjuk össze az ország minden erejét és dolgozzunk. Ez a program egyeseknek nem valami vonzó. Sokkal vonzóbb volna, ha azt mondanánk nekik: Ne húzzátok össze a nadrágszíjat,

dolgozzatok kevesebbet, követeljetek többet, ott egye meg a fene az országot, ti azzal ne törődjetek.

Mi, kommunisták erre az útra nem lépünk. Mi nagyon jól tudjuk, hogy milyen veszéllyel jár az gazdasági téren, hogy a kapitalisták egyrésze, a gyárosok, a bankárok egy része az inflációra spekulál, arra spekulál, hogy az árak folyton emelkedni fognak a bérekkel együtt. Versenyfutás lesz az árak és a bérek között és a végén odakerülünk, mint 1922-ben, hogy kétezer korona volt egy villamosjegy. Az ilyen politikának a kapitalisták számára az az előnye, hogy a bankároknak nem kell visszafizetni a bankbetéteket. Három és félmilliárd pengő bankbetét úszna el, ha az infláció sikerülne a kapitalistáknak. A gyárosnak az a haszna volna belőle, hogy a munkásokat azzal a papírpénzzel fizetné ki, amelyet a Nemzeti Bank kölcsön ad neki és amit a végén egy ezrelékkel, vagy tízezrelékkel fizetne vissza, úgy, hogy az egész inflációt csak a munkásság sínylené meg. A legfontosabb azonban az, hogy az inflációval végeredményben aláásnák az egész demokrácia politikai alapjait. A munkás, aki azt venné észre, hogy a szombaton kikapott bére szerdán már a felét éri, szombaton már a negyedét, az azt mondaná a végén: Mit ér nekünk az egész demokrácia, ha nem tudjuk biztosítani a napi 15 deka kenyérre való keresetet. Végül az infláció tényleg aláásná a demokrácia alapjait.

Akik most azt követelik, hogy korlátlan béreket követeljünk, azok lényegében az infláció kezére járnak. Az elvtársak valószínűleg ismerik a kőművesek, építőmunkások gondjait. Az építőmunkás szakszervezet 24 pengő maximális órabért állapított meg az építőmunkásoknak. A tőkések azonban ennek a dupláját is hajlandók fizetni és piszkálják a munkásokat, hogy követeljenek többet. Ennek a gondolatnak az az alapja, hogy az építő vállalkozó most rezsiben dolgozik, ami annyit jelent, hogy az építővállalkozó a kifizetett munkabérnek egy bizonyos százalékát, mondjuk 50%-át kapja. A kapitalistának

tehát annál nagyobb a jövedelme most, minél nagyobb a munkabér. Tíz évvel ezelőtt 5 filléres órabérjavításért ugyanazok a kapitalisták heteken keresztül sztrájkolni hagyták az építőmunkást. Most viszont arra bíztatják a kőművest, hogy követeljen kétszerannyi bért, hogy neki, a kapitalistának kétszerannyi legyen a haszna. Azzal nem törődik, ha a vasmunkás, vagy a bányász elégedetlenkedik, mert azt látja, hogy a betanított építőmunkás kétszerannyit keres, mint ő, a 15—20 éves szakmunkás.

Ezt az építőmunkáspéldát, amit továbbvihetnénk például a szállítómunkásokra és másokra, azért hoztam fel elvtársak, hogy lássák, hogy a demokráciában is megvan az osztályharc, de az osztályharc most sokkal bonyolultabb, sokkal összetettebb, sokkal tekervényesebb, mint volt tizenöt esztendővel ezelőtt. Az elvtársak ne felejtsék el, hogy ma már mi a munkások érdekében nemcsak alulról, a szakszervezeteken, üzemi bizottságokon keresztül, de felülről, a minisztériumokon, polgármestereken, főispánokon keresztül is tudunk harcolni és harcolunk is. Az a mód, ahogy a tatai medence munkásai számára biztosítottuk az élelmezést, mutatja, hogy ma felülről is lehet harcolni a munkásság érdekeiért és harcolni is fogunk. *(Éljenzés és taps.)*

Gondoljanak az elvtársak arra, hogy a Kommunista Párt, amelyik mostan ilyen — hogy úgymondjam — mérsékelt húrokat penget, azonos azzal a Kommunista Párttal, amelyik 3—4 hónappal ezelőtt hallatlan eréllyel és gyorsasággal végrehajtotta a földosztást és ezzel kihúzta a magyar reakció legerősebb oszlopa, az ezerholdas grófok alól azt a talajt, amelyiken ők sokszáz esztendőkön keresztül állottak. Ha a Kommunista Párt radikális volt a földosztás terén, legyenek meggyőződve róla, hogy az ipari munkásság kérdéseiben nem kevésbé szemmel tartja a magyar nemzet dolgozó rétegének minden kérdését. Ezt azért mondom, mert nemsokára szükségünk lehet a bányamunkások segítsé-

gére, nemcsak az ipari termelés terén, de abban az esetben is, ha bajok lesznek a bányák államosítása körül. Szükségünk lesz erre a segítségre abban az esetben, ha a bányatulajdonosok megpróbálják ezt a tervünket elgáncsolni. Akkor, mint egy ember, álljanak mögénk. *(Ott leszünk! Éljen Rákosi!)*

Elvtársak! Akik tehát úgy érzik, hogy nem vagyunk elég radikálisak, azoknak néhány héten belül megadjuk a lehetőséget, hogy radikalizmusukat teljes erővel belefektessék a bányák államosításáért meginduló harcba. Ennyit a bányászok közvetlen követeléseiről.

Most még hozzá akarom tenni elvtársak azt, hogy a bányászoknak nemcsak élelemre van szüksége, de ruha is kell, cipő is kell. *(Úgy van!)* A magyar textilipar, amint az elvtársak tudják, elsősorban külföldi nyersanyaggal dolgozott. Magyarországon nem terem gyapot, és a magyar gyapjú kevés. Mi tehát — nagyon jól belátva, hogy ezen a téren a magunk erejéből nem tudunk kilábalni a bajból — oda fordultunk, ahonnan a magyar nép mindig biztos segítséget remélhet: a Szovjetunió hoz. *(Éljenzés, taps.)* Közölhetem elvtársaim, hogy a legközelebbi napokban egy kereskedelmi delegáció fog a Szovjetunióba utazni, amelyet Gerő elvtárs, a kommunista kereskedelemügyi miniszter fog vezetni. *(Éljenzés, taps.)* Ennek a kereskedelmi bizottságnak egyik feladata lesz, hogy annyi gyapotot kérjen a Szovjetuniótól, amennyire a magyar textiliparnak szüksége van.

Tekintettel arra, hogy a magyar gazdasági élet nagyon leromlott, és nekünk nincs most megfelelő mennyiségű árunk, amivel megfizessük az orosz gyapotot, azt a javaslatot fogjuk tenni, hogy a kapott gyapot egyrészét itthon fel fogjuk dolgozni és készáruként visszaküldjük a Szovjetunióba és ezzel lefizetjük az ittmaradó mennyiség árát. *(Helyes!)* A Szovjetunió kötött már ilyen szerződést Romániával és ahogy mi mondani szoktuk

okunk van hinni, hogy Magyarországgal is köt ilyen szerződést. Meg kell mondanom, hogy az a mennyiség, amit ilyen módon kapunk, megfelel az ország egy évi békebeli szükségletének. *(Nagy taps.)* Azaz néhány hónapon belül megindul a textiláruk özöne az ipari munkások felé, a falvak felé és ezzel elkezdődik az ország normális vérkeringése. Látják az elvtársak, hogy a Kommunista Pártnak, a magyar demokráciának minden nehézségre megvan a terve, ahol nem telik a saját erőnkből, ott odafordulunk, ahonnan segítséget kapunk, elsősorban a Szovjetunióhoz. *(Éljenzés.)*

Ezzel kapcsolatban engedjék meg elvtársaim, hogy egy kicsit a nemzetközi viszonyokról is beszéljek. *(Halljuk!)* Nekünk, magyar demokratáknak annyi belső bajunk van, hogy gyakran nem jut időnk arra, hogy határainkon túlra is tekintsünk és így gyakran elvesztjük a szemmértéket aziránt, ami a világon történik. Ezt a reakció arra használja fel, hogy a legkülönbözőbb álhíreket hozza forgalomba. Az álhírek lényege mindig az, hogy a győztes szövetségesek összevesznek egymással. Összevesznek elsősorban a Szovjetunió és az angolszászok és ebből a veszekedésből valahogyan a reakció újra a nyeregbe kerül. Ez a reakció régi vágyálma. Amikor a sanfranciskói konferencia folyt, minden héten legalább egyszer elterjedt Magyarországon annak a híre, hogy teljes az összeveszés és a konferencia azzal végződik, hogy egyrészről az angolszászok, másrészről a Szovjetunió egymás hajába kapnak. Nos, a sanfranciskói konferencia végetért és a reakció nagy bánatára minden vonalon általános megegyezéssel végződött. *(Éljenzés.)* A konferencia a szövetségesek szorosabb együttműködését eredményezte és hogy ez az együttműködés nemcsak papiron marad meg, azt mutatja az, hogy most Potsdamban, Berlinben találkoztak a Szovjetunió nagy vezére, Sztálin elvtárs *(Lelkes éljenzés, taps),* az angol miniszterelnök és az Egyesült Államok elnöke. Nem vagyok rossz jós, ha megmondom előre,

hogy ebből a találkozóból is a reakciónak újabb veresége fog kikerülni.

Gondoljanak az elvtársak arra, hogy a lengyel kérdés milyen reménye volt a világ reakciójának. A lengyel kérdést tekintették annak az aknának, amely előbb-utóbb fel fogja robbantani a szövetségesek közötti összetartást. Nos, ez a lengyel kérdés, amely 1939 óta szakadatlanul zavarta a szövetségesek jóviszonyát, három héttel ezelőtt teljes megegyezésre vezetett, még pedig a demokrácia teljes győzelmével. *(Éljenzés.)* Lengyelországnak ma erős, demokratikus kormánya van, olyan kormánya, amelynek első programmpontja a legszívélyesebb baráti viszony a nagy keleti szomszédhoz: a Szovjetunióhoz. *(Éljenzés.)*

Nézzünk most Magyarország közvetlen szomszédságába. Én nagyon jól tudom, hogy az a reakció, amelyik évszázadokig uralkodott hazánkon és amely megúszta az 1918—19-es nagy földrengést, nem fogja csak úgy, minden további nélkül feladni a harcot. Most abban reménykedik, hogy talán valami csoda újra visszaülteti a nyeregbe. Mi ezeknek a reménykedőknek azt mondjuk: Egyszer volt Budán kutyavásár. *(Nagy derültség.)* Többet ez nem fog megismétlődni. A magyar demokráciának úgy a belföldi erői, mint a nemzetközi lehetőségei ma egészen mások. Tekintsünk csak körül az ország határain. Ki áll a déli határainknál? A hatalmas, megújhodott Jugoszlávia és nagy vezére, Tito marsall. *(Lelkes éljenzés és taps.)* Ki áll tőlünk keletre? A megújhodott Románia és miniszterelnöke, Groza. *(Éljenzés, nagy taps.)* Az a Groza, aki Titoval együtt baráti kezet nyujt a magyar népnek és gondoskodik róla, hogy az ott lévő magyarok megkapják mindazokat a jogokat, amelyek egy demokratikus országban kijárnak nekik. Éppen néhány nappal ezelőtt voltak általános községi választások a Vajdaságban és kiderült, hogy az ottani magyarság a legnagyobb lelkesedéssel támogatja a fiatal jugoszláv demokráciát. Meg vagyunk győződve róla,

hogy ugyanígy gondolkozik az erdélyi magyarság is és mi is kétkézzel ragadjuk meg Groza miniszterelnök felénk nyujtott baráti kezét.

Tekintsünk most kissé tovább: északkeletre. Északkeleti határainkon ott találjuk új, hatalmas szomszédunkat: a nagy Szovjetuniót. Gondoljunk arra, hogy hány tízezer, vagy százezer vörös katona adta az életét azért, hogy Magyarországról kiűzzék a fasizmust és reakciót. Valószínű-e az, hogy a Szovjetunió a rengeteg áldozat után eltűrné, hogy a szomszédságában, Magyarországon a reakció még egyszer felüsse a fejét?

Csehszlovákiáról én már másutt ismételten beszéltem. Elmondottam, hogy mi, magyar kommunisták nem tartjuk helyesnek azt a bánásmódot, amilyenben ott a magyarokat részesítik. Ugyanakkor azt is kijelentettük, hogy bizonyosra vesszük, hogy a csehszlovák demokrácia előbb-utóbb maga is rá fog jönni arra, hogy nem ez az útja a két ország közti jó viszony létrehozásának és Csehszlovákia is rá fog térni arra az útra, amelyet nagyon helyesen Tito marsall és Groza miniszterelnök mutatnak. Ennyit a nemzetközi helyzetre vonatkozólag általában.

Az elvtársak látják, hogy ma egész más a magyarság nemzetközi helyzete, mint volt mondjuk 1918—19-ben. Vagy hogy messzebbmenő történelmi példára mutassak rá, mint volt 1848—49-ben. Akkor a szomszédok ellenünk voltak, ma szomszédaink támogatnak bennünket és ahol bajban leszünk — mint a gazdasági fronton —, ott számíthatunk a segítségükre; elsősorban a Szovjetunió segítségére. *(Éljenzés.)*

Ami pedig a belső erőket illeti, elvtársaim, éppen az a körülmény, amivel mai beszámolómat kezdtem: a három miniszter eltávolítása mutatja, hogy megvan a magyar demokráciában az erő, hogy simán kijavítsa a hibákat és nyugodtan visszautasítsa a reakció próbálkozásait ott, ahol az mutatkozik.

A Kommunista Pártra vonatkozólag külön még azt akarom mondani az elvtársaknak, hogy bízzanak benne. Bízzanak benne, mint a magyar demokrácia legerősebb oszlopában, legyenek meggyőződve arról az elvtársak, hogy az a Kommunista Párt, amely a 25 esztendős Horthy-reakció, Sztójay-reakció, nyilas bitanguralom alatt is magasra tartotta az emberi haladás és a munkásszabadság vörös zászlaját, ma a változott viszonyok között még kevésbé fogja megengedni, hogy kicsavarják a lobogót a kezéből. *(Lelkes taps.)*

Legyenek meggyőződve arról, elvtársaim, hogy én, aki 16 esztendőt töltöttem a reakció börtöneiben és nem tudtak megtörni, én ugyanaz vagyok, aki voltam és amíg én állok a párt élén, addig ez a párt a magyar munkásság, a magyar demokrácia, a magyar nemzet öntudatos, demokratikus pártja marad. *(Percekig tartó lelkes taps, a tömeg hosszú ideig élteti Rákosi elvtársat.)*

Legyenek meggyőződve az elvtársak, hogy mi is szeretnénk gyorsabb tempót. Mi is sokkal jobban szeretnénk, ha többet ígérhetnénk és — ami még fontosabb — többet is adhatnánk a munkásságnak. Amit mi ma teszünk, elvtársaim, az a munkásságot, a nemzetet szerető Kommunista Pártnak a politikája az 1945-ös viszonyok között. Aki azt akarja, hogy gyorsabb tempóban menjünk, annak azt mondom: Segítsetek, elvtársaim, építsünk gyorsabban. Hozzuk rendbe a romokból ezt a rombadőlt országot és ha rendbehoztuk, akkor megyünk egy lépéssel tovább. Aki tehát türelmetlen, az vigye be türelmetlenségét az újjáépítő munkába, dolgozzon többet és ezzel közelebb hoz bennünket azokhoz a célokhoz, amelyekért minden kommunista, minden becsületes magyar munkás harcol.

Én azzal fejezem be mai beszámolómat, hogy kérem a tatai medence munkásait, azokat a munkásokat, akiknek szenével, villamos energiájával táplálják Budapest ipartelepeit, segítsenek nekünk lelkesedve és bizalommal felépíteni az új, demokrati-

tikus Magyarországot. Minél jobb ez a segítség, minél öntudatosabb és minél gyorsabb, annál alaposabban tudjuk olyanná formálni az országot, amilyenné akarjuk. A munkásság díszpolgári oklevele a fiatal magyar demokráciában az a munkateljesítmény lesz, amelyet a felépítés terén fel tudunk mutatni. Én meg vagyok győződve róla, hogy ezt az oklevelet meg is szerezzük, ez lesz a mi polgárjogunk és ebben a munkában elsőrendű szerep vár rátok, barátaim, akikhez most beszélek. Segítsetek nekünk fegyelemmel, bizalommal, harcoljatok szívvel, lélekkel a Kommunista Párt oldalán és akkor hamarabb lesz meg mindannyiunk vágya, az igazán szabad, független, erős és demokratikus Magyarország. *(A tömeg percekig lelkesen tapsol és élteti Rákosi elvtársat.)*

(1945 július 22-én a tatabányai bányászgyűlésen elmondott beszéd.)

AKADÁLYOK AZ ÚJJÁÉPÍTÉS ÚTJÁN

Három hónappal ezelőtt, amikor az európai szárazföldön befejeződött a háború, a magyar demokrácia nekigyűrközött az újjáépítés feladatának. Most, amikor úgy látszik, a japán fasizmus is letette a fegyvert és a világ nem kénytelen többé erőit a háborús erőfeszítésekre kiadni, reméljük, hogy közeledik az idő, amikor saját erőfeszítéseinkhez külföldi segítség is hozzájárul. Egyelőre azonban változatlanul, főleg saját erőinkre vagyunk utalva.

A magyar demokrácia kétségkívül jelentős eredményekre tekinthet vissza a háromhónapos újjáépítési munkában. Legszembetűnőbb a siker a közlekedés terén, ahol a tervszerűség a legjobb eredményeket hozta. Az ipar, ha lassabban is, de fejlődik. Az építkezés, illetve a tatarozás is — úgylátszik — lendületbe jön. A mezőgazdaságban a falu népe az aratást ugyanazzal a szorgalommal és fegyelem-

mel végezte, amit már a tavaszi vetés idején joggal csodált az ország. A potsdami határozatok már nemcsak az előlegezett bizalmat jelentették hanem némi elismerését is a fiatal demokrácia eddigi sikereinek.

Az újjáépítés menete a felsorolt sikerek dacára távolról sem olyan gyors és erőteljes, mint amilyenre a nemzetnek szüksége volna és mint amit az adott lehetőségek keretein belül el tudnánk érni. Legsúlyosabb féknek jelenleg a munkáshiány látszik. Minden oldalról hallani, hogy a munkáshiány gátolja leginkább az adott gazdasági lehetőségek kihasználását. Ezzel kapcsolatban egyre sürgetőbben hangzik a komoly és valóban általános munkakötelezettség követelése. Ezt a követelést feltétlenül és a legrövidebb időn belül meg kell valósítani, mert köztudomású, hogy sok tízezer, az iparban és a mezőgazdasági életben használható, munkabíró férfi és nő él ma munka nélkül, vagy folytat feketézést, spekulációt, szóval a nemzet létérdekeivel homlokegyenest ellenkező, káros működést. Itt a legerélyesebb eszközökkel kell rendet csinálni és a munkakötelezettséget olyan büntető szankciókkal kell ellátni, melyek gondoskodnak arról, hogy az újjáépítés megkapja a feltétlenül szükséges munkaerőt.

Nem javul elég gyorsan a munkafegyelem sem. Általános a panasz, gyakran éppen a legjobb rohammunkások ajkáról, hogy e téren még mindig rengeteg a kívánnivaló. Súlyosbítja ezt a helyzetet, hogy a vidéki üzemekben és bányákban, de nem egy helyen a fővárosban is, rossz a viszony a munkások egy része és a technikai értelmiség között, ami még csak fokozza azt, hogy a fegyelem lazul és a termelés, az újjáépítés menete nem gyorsul. Ezen azonnal és gyökeresen változtatni kell, különösen a bányákban és a vas-, meg acélművekben, mert ezeknek a termelési ágaknak szintje olyan alacsony már, hogy kezdi a legkárosabban fékezni az egész újjáépítés ütemét. A bányamedencék, a vas- és acélöntődék munkásai legyenek ennek tudatában és hárítsák el

erőteljesen ezeket az akadályokat, melyek kiküszöbölésére csak fegyelem, öntudat és a nemzet érdekének helyes felismerése kell.

A munkafegyelem és öntudat hiánya a falun is olyan méreteket ölt, hogy az üzemanyag híján amúgy is lassan folyó cséplés menetét komolyan veszélyezteti. A cséplés elhúzódása azonnal visszahat a termésbeszolgáltatásra s megrontja a városi munkásság élelmezési lehetőségeit. Itt is sürgős változtatásra van szükség, mert a feketézés és az áruspekuláció már olyan fokot kezd elérni, mely ellen minden eszközzel fel kell lépni, ha nem akarjuk, hogy fiatal demokráciánkat felmérhetetlen anyagi és politikai károsodás érje.

A feketepiac ellen eddig alkalmazott rendszabályok mind eredménytelennek bizonyultak, nem utolsó sorban azért, mert nem voltak elég erélyesek. Itt is változásra van szükség. Keményebben kell büntetni a feketézőket. Az internálás helyett a legsúlyosabb fegyházbüntetéssel és egész vagyonuk elkobzásával kell sujtani azokat, akik a dolgozó nép élelmiszer- és áruhiányát, a munkások nélkülözését még fokozzák aljas spekulációikkal.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a feketézés kíméletlen üldözése nem oldhatja meg, csak enyhítheti a közellátás nehéz helyzetét. Ha azt akarjuk, hogy a falu dolgozói hamar és szívesen szolgáltassák be a termést, úgy a rendelkezésünkre álló kevés iparcikkeket az eddiginél gyorsabb tempóban kell a falvakba irányítani, hogy azok, akik önkéntes felajánlással, vagy a kötelező rész pontos beszolgáltatásával rászolgáltak, mindjárt megkapják érte a jutalmat.

A termésbeszolgáltatás menetét és az új gazdák mindenütt megállapítható beszolgáltatási készségét csak fokozná, ha azokban a hetekben, melyek október 1-től, a földreform befejezésétől elválasztanak bennünket, véglegesen rendeznők a földhözjutottak jogviszonyait. Ennek megfelelően nemcsak pontosan és végérvényesen ki kell mérni mérnökökkel a

vitás területeket, de be kell fejezni a telekkönyvi átírást és ki kell adni az új gazdáknak a megfelelő telekkönyvi kivonatot. Ez az eljárás kétségkívül új lendületet adna a város élemmel való ellátásának s megkönnyítené az infláció elleni harcot.

Az infláció kezd olyan méreteket ölteni, hogyha nem tudunk eléje gátat vetni, az egész újjáépítés sikerét kockára teszi. Pedig ma már az árak és a bérek nyaklónélküli versenyfutásának megállítására a magyar gazdasági élet vezetőinek kezében egy sor olyan tényező van, mellyel hatásosan és eredményesen lehet élni. Az ország gazdasági helyzete lényegében már áttekinthető. Ha a termésbeszolgáltatás körül nem követünk el súlyos hibákat, olyan élelmiszermennyiség áll rendelkezésünkre, mely a kenyérárak mostani színvonalon való rögzítését lehetővé teszi. A most folyó külkereskedelmi tárgyalások azzal kecsegtetnek, hogy a hiányzó nyersanyagok jórészét külföldről hamarosan megkapjuk és az ipari termelést fokozni tudjuk. Nem jelent leküzdhetetlen akadályt a szén, a vas, acél, villanyáram, lakbér, só, vasúti és villamostarifa és egy sor egyéb fontos cikk vagy szolgáltatás árának hosszabb időre való rögzítése sem.

Az ipari munkások e téren nagy áldozattal és önmegtartóztatással két és fél hónapon át kitartottak a június elsejétől érvényes kollektív bérek mellett s a most folyó béremelési tárgyalásokon is olyan mérsékelt követelésekkel léptek fel melyek a bérinfláció igen figyelemreméltó meglassúlását jelentik. Az ipari munkásság a maga részéről tehát már megkezdte az infláció elleni harcot. Most parancsoló szükségesség, hogy a munkásság e lépését más inflációellenes rendszabályok, köztük az állami bevételek fokozása, kövessék.

Ezeknek a lépéseknek azonban olyan akadálya van, mely hovatovább az egész újjáépítést veszélyezteti: az egyes gazdasági minisztériumok között nagyon laza az együttműködés. Tetézi ezt még az, hogy a legtöbb minisztériumnak a saját munkájára

nincs kész terve és még kevésbé tervszerű közöttük az együttműködés.

És e téren, sajnos, a helyzet nem javul, sőt talán romlik. Egyre gyakrabban hallunk arról, hogy a túltengő bürokrácia következtében nem jó az egyes minisztériumok között az együttműködés, hogy az illetékességi viták száma nő, elhúzódik és elhúzza, meglassítja az újjáépítés menetét. Egyik-másik minisztériumban a pártszempont játszik olyan szerepet, melynek megszüntetését nem lehet eléggé erélyesen követelni. Még szembetűnőbb a pártszempontok érvényesülése egyes főispánságokban, ami szintén nem válik az újjáépítés előnyére.

Ezen az állapoton gyorsan és rövidesen változtatni kell. Necsak minden gazdasági minisztériumnak legyen terve a saját munkájára, de gondoskodni kell róla, hogy ezek a minisztériumok terveiket egymás között az újjáépítés céljaira összehangolják. Minden nap, amivel ez a tervszerűség késik, lassítja, sőt veszélyezteti az újjáépítés sikerét. Ezen túlmenőleg fékezőleg hat az egész ország politikai életére. A pártszempontok túlságos kihangsúlyozása még külön gátolja és megnehezíti annak az összhangnak és egységnek létrejöttét, mely a kormány jó és zavartalan működésének elengedhetetlen feltétele.

Erre a bajra élesen rávilágított néhány nappal ezelőtt Tildy Zoltánnak, a Független Kisgazdapárt elnökének egy cikke. Mi teljes mértékben helyeseljük azt a gondolatát, hogy minden párt érezze magát felelősnek az egész kormányzatért és hogy fokoznunk kell a kormány demokratikus tekintélyét. A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front pártjainak minden jószándék mellett szem előtt kell tartaniok, hogy először vesznek részt a kormányzás felelősségteljes munkájában. Most tanuljuk csak pontosan lemérni a határt, ahol a pártérdeket feltétlenül alá kell rendelni az összkormányzat és a nemzet érdekeinek. Az újjáépítés csak úgy, mint nemzetünk bel- és külpolitikai érdekei parancsolóan megkövetelik,

hogy e téren is gyorsan tanuljunk és gyorsan javítsuk ki a hibákat, amelyeket itt elkövettünk.

A fiatal magyar demokrácia erejének és fejlődésének jele, hogy ezek a kérdések napirendre kerültek. Néhány hónappal ezelőtt még jámbor óhaj lett volna hazánk gazdasági problémáira összefogó tervet javasolni. A kormányzat és a demokrácia tekintélyét akkor falusi kiskirályok és hatalmaskodó rendőrök ellenében védtük. Nem akarjuk azt mondani, hogy ma már az ilyen bajok teljesen megszűntek, de számuk és jelentőségük annyira lecsökkent, hogy rajtuk mérni lehet a megtett utat. Bajban, nehézségben ezután sem lesz hiány s a fejlődés egymásután hozza elénk azokat a kemény diókat, melyek feltörése elég gondot okoz majd a fiatal demokráciának. De nincs az a feladat, amit meg nem tudunk oldani, ha reálisan szembenézünk vele, ha nem sajnáljuk a megoldásukra szükséges áldozatot és munkát.

Most az újjáépítés első szakasza és az infláció gátak közé szorítása van soron. Kevés tapasztalattal, rengeteg nehézség közepette fogunk hozzá. De végrehajtjuk, mert ez az egyik nagy lépcsőfok, melynek megépítése nélkül hazánk nem haladhat tovább a felemelkedés útján.

(1945. augusztus 12-én a Szabad Népben megjelent cikk.)

VÁLASZTÁSOK

„Minél félreérthetetlenebbül nyilatkozik meg a választásokon a magyar nép a demokrácia mellett, annál szorosabbá és bensőségesebbé válik a kapcsolat a szomszéd népekkel."

A KÖZALKALMAZOTTAK HELYE A NÉPI DEMOKRÁCIÁBAN

Elvtársak! Hölgyeim és Uraim!

Mai előadásom tárgya — mint a meghívó mondja — a közalkalmazottak helye a népi demokráciában. Én ezt a címet kissé szeretném leszűkíteni. Népi demokrácia magában véve nagyon általános. Szeretném ezért a kérdést a magyar népi demokráciára alkalmazni *(Éljenzés és taps.)* és ezen belül a mostani viszonyokra, mert egyébként nagyon általános lenne a téma. A népi demokrácia szemszögének természetesen a komunista párt szempontjait tekintem, mert nem beszélhetek a többi párt nevében. Meg vagyok győződve, hogy amit erről a kérdésről elmondok, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front bármelyik pártja készséggel aláírja, mert a Kommunista Párt álláspontja a közalkalmazottak kérdésében, mint minden döntő kérdésben, egybeesik a közös célkitűzésekkel, egybeesik az ország minél gyorsabb talpraállításának érdekével.

Mi azt hittük az első hetekben, hogy a reakciós közalkalmazottakat igazoltatással ki fogjuk küszöbölni a magyar köztisztviselők közül. Meg kell mondanom, hogy ez a várakozásunk teljes csőddel végződött. Ezt ilyen ridegen és mereven mondom ki. Részben azért, mert súlyt helyezek rá, hogy kedves hallgatóim lássák, hogy nincsenek illúzióim ebben

a kérdésben. Megmondom előre, hogy másutt is, ahol kissé kényes kérdéseket fogok érinteni, hasonló leplezetlenséggel és egyenességgel fogok beszélni a helyzetről. Az igazoltatások nem sikerültek és ma, így háromnegyed év távlatából visszatekintve, meg kell állapítanom, hogy nem is sikerülhettek.

A mi közalkalmazotti rétegünk igen gondos, évtizedekre visszanyúló reakciós szelekciónak volt az eredménye és ezt a köztisztviselői réteget lehetetlen olyan intézkedéssel, mint az igazoltatás, demokratává átváltani. Abban, hogy ez nem sikerült, nemcsak az igazoló bizottságok kétségkívül gyönge munkája játszott szerepet, hanem az is, hogy az ilyen módszer, az ilyen eszköz, nem alkalmas arra, hogy leváltson egy régi, évtizedes, mondhatnám évszázados a demokráciával szemben ellenségesen beállított köztisztviselő réteget és helyébe hirtelen valami demokratikus közalkalmazotti réteget állítson. Ezt meg kell állapítanunk, mert különben nem tudunk hozzányúlni egy sor más kérdéshez. Maga az a tény, hogy a mi közalkalmazotti rétegünk többségében ma is ugyanaz, amely végigszolgálta az elmult 25 esztendő mindenféle kormányzatát, nem teszi szimpatikussá őket a valóban demokratikus munkás, paraszti, népi tömegek és az egyre erősbödő, haladó intelligencia rétegei előtt. Ezt is meg kell mondanom.

Ennek ellenére, mi, kommunisták, minden alkalommal a legerélyesebben fellépünk az ellen, hogy a közalkalmazottakat, leegyszerűsítve, valami reakciós masszának, valami reakciós tömegnek tekintsék. Ez mindenképpen helytelen volna. Elsősorban azért, mert a köztisztviselői réteg tényleg nem az a reakciós tömeg, aminek mondjuk, nagyjában egy évvel vagy öt évvel ezelőtt nevezni lehetett. Elég rámutatnom arra, hogy az utolsó háromnegyed évben — bár szerintünk elégtelen számban, de — kétségkívül elég jelentős, új köztisztviselői réteg keletkezett a demokrácia küldötteiből. Már maga ez a körülmény eleve kizárja, hogy mi a köztisztviselő-

ket, úgy, ahogy sok radikális munkás teszi, egyszerűen valami reakciós tömegnek tekintsük.

Azonkívül bármilyen gondos volt a kiválogatás régente, mégis meg lehet állapítani, hogy a köztisztviselők legjobb szakemberei, legszorgalmasabb tagjai a szívük mélyén közel voltak a demokráciához. Csak ennek az érzésüknek az elmult rezsim alatt nem volt tanácsos kifejezést adniok. Ez a réteg, a köztisztviselők, közalkalmazottak éppen legegészségesebb része, most kezd gyorsan a demokrácia felé fejlődni. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a tőlük ideológiában még egy évvel ezelőtt is olyan elérhetetlen távolságban lévő pártba, mint a Kommunista Párt, most egyre sűrűbben jelentkeznek köztisztviselők.

A mai nagygyűlés, ahol kétségkívül a jelenlévők igen jelentékeny része kommunista, egyik igazolása annak, mennyire hibás volna csak úgy, vulgárisan, általában a közalkalmazottakról a mai viszonyok között, mint reakciós tömegről beszélni. A Kommunista Párt természetesen sohase osztotta ezt a nézetet és igyekezett — tekintet nélkül arra, hogy a közalkalmazottnak milyen a politikai meggyőződése — minden rendelkezésre álló eszközzel megvédeni a közalkalmazottak tekintélyét a demokrácián belül és természetesen gondot fordított gazdasági érdekeikre is.

Mi nagyon jól tudjuk, hogy nem lehet létrehozni egy erős, jól adminisztrált, demokratikus országot, ha nem tudunk benne a köztisztviselők rétegének, a közalkalmazottak rétegének olyan tekintélyt és olyan anyagi helyzetet biztosítani, amely számukra lehetővé teszi, hogy a közalkalmazottakra háruló, rendkívül fontos munkát el tudják végezni.

A mi demokráciánk egyik baja az, hogy egyetlen olyan párt sem vesz részt benne, amelyik azelőtt kormányon lett volna, a mi összes pártjaink a közalkalmazottakat lényegében alulról fölfelé ismerik. Ha szabad így kifejeznem magam, inkább a negatív oldalukról és mert soha nem voltak kormá-

nyon, nem becsülik meg eléggé a közalkalmazottak pozitív szerepét. Ennek az az oka, hogy nem lévén kormányon, nem ismerték meg a pozitív szerepet és amit az ember nem ismer, azt természetszerűleg nem becsüli eléggé. Nekünk, kommunistáknak minden vonalon harcolnunk kellett ez ellen a beállítottság ellen. Különösen harcolnunk kellett a munkások között, akik még inkább voltak szenvedő alanyai a magyar közigazgatásnak, mint a politikai pártok és ezzel kapcsolatban még inkább csak negatívumokat tapasztaltak a magyar közalkalmazottak részéről. Mi a közalkalmazottak megbecsülését szolgáló álláspontunkat természetesen nemcsak plátói kijelentésekkel támasztottuk alá, hanem, ahol módunk volt rá, igyekeztünk tettekkel bebizonyítani.

Minden közalkalmazott tudja, hogy a Kommunista Párt teljes erejével rajta volt, hogy az inflációs jelenségek következtében lemaradó köztisztviselői fizetéseket megfelelően felemeljék és ebben a tekintetben elöljártak azok a kommunista miniszterek, elsősorban a kereskedelemügyi miniszter, de a többiek is, akiknek módjukban volt a saját hatáskörükben dolgozó közalkalmazottak kérdéseivel foglalkozni. E téren még a demokráciával szemben a konzervatív, hogy ne mondjam reakciós közalkalmazottaknak sincs semmiféle panaszra okuk. Amennyiben panaszokat hallunk, azok részben arra vonatkoznak, hogy a közalkalmazottak igen jelentékeny része nem kapja meg azokat a naturáliákat, azt az élelmezést, amit mi bizonyos nagyipari munkáskategóriáknak juttatunk.

Itt mindjárt meg kell mondanom, hogy ebben egyáltalán nem vezeti a fiatal magyar demokráciát a közalkalmazottakkal szemben valamilyen animozitás. Ez a rendelkezés egyszerűen kényszer hatása alatt született meg. Nem állanak rendelkezésünkre megfelelő élelmiszermennyiségek és ennek következtében a szorosan vett újjáépítési munkát végző munkások között is kénytelenek voltunk különböző fokozatokat létrehozni. Még az összes nehéz testi

munkát végző munkásoknak sem tudjuk ugyanazt az élelmiszermennyiséget biztosítani és ezt nyiltan és őszintén megmondottuk még májusban, amikor elkezdtük az újjáépítés programját. Megmondottuk, hogy nincsen annyi élelmünk és még kevésbbé van annyi ruházati cikkünk, amivel biztosítani tudjuk minden munkásnak a minimumot, ezért azokat a kategóriákat vesszük elsősorban, amelyek a felépítés szempontjából döntő jelentőségűek és a többieket kértük, hogy egy darabig még tűrjenek. Ha megpróbálnók a meglévő keveset elaprózni, akkor még azokban a kulcspozóciókban sem tudnánk elég élelmet adni, amelyek üzembehozása nélkül az egész újjáépítés nem fog megindulni. A közalkalmazottaknak meg kell érteniök, hogy ebben a lépésben, amely természetesen rájuk nézve rendkívül terhes, nem animozitás vezeti a fiatal demokráciát, hanem keserű szükségesség, amiről mi mondanánk le a legszívesebben, ha az általános viszonyok ezt megengednék.

Mi, kommunisták az értelmiséggel szemben első pillanattól kezdve hangsúlyoztuk, hogy pártállásra való tekintet nélkül igyekszünk ezt az értelmiséget, amelynek soraiban a fasiszta métely és a háború szörnyű réseket ütött, lehetőleg kímélni és bármilyen korlátozottak voltak eszközeink, mégis sikerült olyan megoldást találni, hogy 1000 kitűnő tudósnak, művésznek, a legnehezebb hónapokban legalább olyan anyagi támogatást tudtunk nyujtani, amely keresztülvitte őket ezeken a nehéz időkön. Természetesen ez csak gesztus volt, meg akartuk mutatni, hogy hogyan érzünk, gondolkozunk ebben a kérdésben, de ezt átvive a közalkalmazottakra, mindenki megértheti, hogy nem a közalkalmazottakat külön sujtó intézkedésről van szó, hanem egy elkerülhetetlen szükségességről, amelyet olyan gyorsan fogunk megváltoztatni, amint a viszonyok azt csak megengedik.

Így például a Kommunista Párt teljes erővel fog támogatni minden olyan szövetkezeti mozgal-

mat, amely a köztisztviselők naturáliákkal való ellátását szolgálja, vagy anyagi helyzetét egyébként könnyíti. Meg kell azonban értenie mindenkinek és köztük a köztisztviselőknek, közalkalmazottaknak is, — hogy az idén a termés katasztrofálisan rossz volt és ez a körülmény rá fogja nyomni a bélyegét a legközelebbi 10—12 hónapra. Áltatnók önmagunkat, ha ez előtt a tény előtt szemet húnynánk. Én most az amerikai követségről jövök, ahol néhány amerikai szenátorral beszéltem és azoknak jelentékeny része óva int bennünket attól, hogy a legközelebbi félévben vagy nyolc hónapban másra, mint saját erőinkre számíthassunk. Felvetettem az élelmezés kérdését. Amerikában jó termés volt, de amikor rá került a sor, lehet-e abból Magyarországnak valamit kapnia, a válasz egyhangúlag tagadó volt. Ezért szembe kell néznünk ezzel a valósággal és meg kell értenünk, hogy a legközelebbi 10—12 hónap nehéz lesz. Nehéz lesz nemcsak a közalkalmazottakra, de az egész országra.

Természetesen, ha ezeréves távlatból nézzük a történelmet, akkor 10—12 hónap nem a világ. Mi azonban nagyon jól tudjuk, hogy ennyi szenvedés és nélkülözés után nem kellemes dolog azzal vígasztalni a munkásokat és a közalkalmazottakat, hogy még 10—12 hónapig nehéz lesz a helyzetük. Viszont éppen azért, mert ilyen őszintén szembenézünk a tényekkel, éppen azért mondhatom, hogy a nehéz helyzet közepette a maximumot fogjuk megtenni arra, hogy a nélkülözéseket a lehető legkisebb fokra csökkentsük. Mindenkinek szembe kell néznie azzal a ténnyel, hogy az előttünk álló tél nehéz lesz és nehéz lesz a tavasz is. Ezt a helyzetet, sajnos, megnehezíti még az a körülmény, amire már előbb rámutattam, hogy a mi pártjaink még ma sem szoktak bele abba, hogy nem ellenzéki pártok többé, hanem a nemzetért felelős pártok *(Nagy taps)* és emiatt elég gyakran találunk visszaeséseket. Pártjaink egyike-másika visszaesik a régi, jó ellenzéki tempóba, holott ma minden párt, amely résztvesz a

kormányzásban, minden szavával, minden tettével árt, vagy használ a nemzetnek. Ezért ajánlatos volna, hogy óvatosabban vessenek fel olyan problémákat, amelyek elméletben talán nagyszerű vita tárgyát képezhetnék, a gyakorlatban azonban igen káros eredményeik lehetnek.

A jelen esetben arról akarok beszélni, hogy most, amikor az élelmezési helyzet oly rendkívül nehéz, egyik párt, amely a parasztokhoz igen közel áll, épp most tartotta időszerűnek a parasztsztrájk kérdésének felvetését. Ez a mi viszonyainkra alkalmazva annyit jelent, hogy a parasztnak joga van — ha kedve tartja — visszatartani az élelmet a város elől. Ezt különösen itt tartom szükségesnek mondani, a közalkalmazottak előtt, mert gyakran hallom, hogy a Kisgazda Párt büszkén hivatkozik arra, hogy a budapesti közalkalmazottak között tekintélyes számú párthívei vannak. És mégis megtörténhetett, hogy ugyanakkor, mikor a közalkalmazottak — köztük a kisgazdapárti közalkalmazottak is — panaszkodnak a rossz élelmezésre, ugyanakkor a világ legtermészetesebb dolgának tartják, hogy épp most, a termésbeszolgáltatás első napjaiban határozati javaslatot fogadtatnak el a parasztság sztrájkjogáról.

Hozzájárul nehéz élelmezési helyzetünkhöz az a körülmény, hogy az igazolások legkevésbbé éppen a közellátási minisztériumban jártak sikerrel, abban a közellátási minisztériumban, amelyik az utolsó 5 esztendőben lényegében azzal foglalkozott, hogy a lehető legtöbb élelmiszert és nyersanyagot szállítsa Németország számára. Megmaradtak ezek a régi tisztviselők és most, amikor végre demokratikus kezekbe került a közellátás, az új gazdák, szociáldemokrata és kommunista elvtársaink meglepetéssel, hogy ne mondjam, megrőkönyödéssel látják, hogy tulajdonképpen mi történt ott az utolsó 7 hónapban; pontosabban: mennyire nem történt semmi arra, hogy az ország közellátását tényleg biztosítsák. Ezeket a tényeket is kérem, vegyék figyelembe

azok a közalkalmazottak, akik nagyon elégedetlenek az adott viszonyokkal, különösen a közellátással.

Néhány szót szeretnék szólni arról a kérdésről, amivel gyakran fordulnak hozzánk a közalkalmazottak: ez az előléptetés kérdése. Különösen rengeteg levelet kapunk olyan közalkalmazottaktól akiket demokratikus meggyőződésük miatt üldöztek, vagy legalább is háttérbe szorították őket. Természetes, hogy ezeknek a köztisztviselőknek mi teljes erővel segítségére sietünk és igyekszünk őket kárpótolni azokért a sérelmekért, amik őket a multban érték. Ne vegyék rossz néven azok a régi közalkalmazottak, akik azt látják, hogy 15 vagy 20 évi szolgálat után egyszerre csak ilyen ember eléjük kerül. Ezt feltétlenül meg kell érteni. Ennek igen jelentős politikai okai vannak: feltétlenül elégtételt kell adni az olyan köztisztviselőknek, akik az elmult reakciós rezsim idején elég bátrak és elég gerincesek voltak kiállni mindaz ellen, aminek végső konzekvenciáját most, ebben a háborúban, különösen pedig a nyilas garázdálkodások alatt láttuk.

A Kommunista Párt az ilyen üldözötteknek teljes erővel a hóna alá nyúl. Ugyanez vonatkozik azokra a köztisztviselőkre, közalkalmazottakra is, akik a felszabadulás óta kitüntették magukat, akik az első pillanattól kezdve minden ingadozás nélkül a demokrácia mellé állottak és különösen az első hetekben nem tétováztak, nem követték a kivárás politikáját, hanem megfogták a munka nehezét, és ezzel jogot nyertek arra, hogy bizonyos tekintetben máskép kezelje őket a fiatal demokrácia, mint a többieket.

Mi azt tartjuk, hogy a legfontosabb az, hogy a közalkalmazottakban a lehető legminimálisabb legyen a bizonytalanság érzete. Nem lehet, hogy jól dolgozzon a közalkalmazott, ha szakadatlanul aggódik a jövőért és ha nincs meg benne a minimális biztonság érzete. Ide tartozik az ideiglenes alkalmazottak kérdése is. A régi rezsim alatt ez a kérdés

valóságos rendszer volt és sok tízezer olyan ideiglenes közalkalmazott van, aki joggal elégedetlenkedik mind a mai napig, mert sajnos, ezt a kérdést még mi sem tudtuk közmegelégedésre elintézni. A mi véleményünk az, hogy ezeket az ideiglenes közalkalmazottakat egyszer és mindenkorra véglegesíteni kell és meg kell szüntetni azt a régi rendszert, amely ilyen ideiglenes közalkalmazottakkal operál.

Sokan fordultak hozzánk azzal a panasszal, hogy normális viszonyok között minden január elsején volt egy általános előléptetés, amely az idén elmaradt és hogy ezt pótoljuk. Mi azt hisszük, hogy ez a követelés teljesen jogos. Nincsen semmi ok arra, hogy ezeket a tisztviselőket, akik az idén januárban előléptek volna, ne léptessék elő, hogyha egyéb indok vagy akadály nem forog fenn. Természetesen ezek mind apró lépések, amik azonban a maguk összességében mutatják, hogy a Kommunista Párt — bár tisztában van azzal, hogy az igazoltatások nem adták azt az eredményt, amit eredetileg hozzá fűztünk — egyáltalán nem viseltetik animozitással a közalkalmazottakkal szemben. Éppen ellenkezőleg, nincs az a jogos kívánságuk vagy sérelmük, amit a Kommunista Párt fel ne karolt volna az elmult háromnegyed esztendőben és ezt a vonalat fogja természetesen vinni a jövőben is.

De meg kell mondanom, hogy a Kommunista Párt minden jóindulata és minden megértése azon rendkívül fontos munkával szemben, amelyet a közalkalmazottaknak a fiatal magyar demokráciában el kell végezniök, mind hiábavaló lesz, ha magában a közalkalmazottak nevelésében nem lesz gyors és alapos változás. Erre feltétlenül szükség van és enélkül nem tudjuk megoldani a közalkalmazottak kérdését úgy, ahogy erre mind a nemzetnek, mind a közalkalmazottaknak maguknak szükségük van.

Gyakran hallom magánbeszélgetésben azt, hogy ez vagy az a köztisztviselő már demokrata, már benne van a szakszervezetben, sőt igen jelentékeny

részük már valamelyik demokratikus párt tagsági könyvét a zsebében viseli. Én tartok tőle, hogy ez a megítélés alapjában véve hamis. Nekünk már van politikai tapasztalatunk és nagyon jól tudjuk, hogy az emberek nem ilyen gyorsan változnak meg és a szakszervezetbe való belépés, sőt egy demokratikus pártba való belépés is gyakran nem annyira a politikai nézet megváltozásának a jele, mint inkább jó adag opportunizmus, sőt igen gyakran csak mimikri, fedezés. Sokkal nyugodtabban lehet reakciós politikát űzni, ha az illetőnek, mint villámhárító, ott van a zsebében a demokratikus párt tagsági könyve.

Mi tehát azt szeretnénk, hogy a köztisztviselők, közalkalmazottak próbálják megérteni, hogy amennyiben saját soraikban nem tudják megerősíteni azt a folyamatot, amely a közalkalmazottaknak, ha nem is 100 százalékát, de a zömét becsületesen és fenntartás nélkül a demokrácia útjára viszi, abból igen súlyos zavar keletkezik és annak levét nemcsak a közalkalmazottak, hanem az egész ország meg fogja inni. Én majd beszélek ennek a kérdésnek nemzetközi vonatkozásairól is, amely parancsolóan megköveteli, hogy változtassunk azon, ami jelenleg e téren uralkodik.

Szakadatlanul futnak be hozzánk panaszok, hogy különösen a minisztériumokban a munkatempó lényegében a régi. A munkásokat mi, kommunisták, folyton arra sarkaljuk, hogy ne csak fegyelmezetten dolgozzanak, de többet dolgozzanak, 10—12 órát. Végezzenek rohammunkát, menjenek vasárnap önkéntes munkára, szóval igyekszünk belőlük a maximumot kivenni, mert tudjuk, hogy ma egyedül a munka az, amely ki tud emelni bennünket ebből a szakadékból. Ugyanezek a munkások, hogyha útjuk történetesen valamilyen okból a közhivatalokba, minisztériumokba vezet, meglepetéssel látják, hogy gyakran 10—11 óra előtt nem tudnak semmit sem elvégezni és délután 2—3 óra után már senkivel nem lehet beszélni. Sajnos, ezt én magam is saját tapasztalatomból megerősíthetem.

Nálunk a pártban lényegesen más a munkatempó. Mi reggel 8 órakor kezdünk dolgozni és késő estig folyik a munka, de már tapasztalatból tudom, hogy normális viszonyok között 10 óra előtt hiába próbálok telefonálni valamelyik hivatalba és délután 3 órakor már megint hiába telefonálok a minisztériumokba, legtöbbször nem találok senkit. Az ilyen dolgok a munkások között érthető elégedetlenséget okoznak és nincs az a népgyűlés, vagy megbeszélés, ahol ez a kérdés szerepet ne játszana.

Ilyen körülmények között nekünk, kommunistáknak rendkívül nehéz, hogy ne mondjam, lehetetlen leküzdeni azt az averziót, azt az ellenszenvet, ami különösen a munkástömegek között és nem egyszer még fokozottabb mértékben a parasztok között a köztisztviselőkkel szemben fennáll.

Engem annakidején, amikor Magyarországon végre szabadon kibonthattuk a zászlónkat *(Lelkes taps),* már a debreceni ideiglenes nemzetgyűlés ülésein meglepett az a szenvedély, hogy ne mondjam, düh, amivel különösen a paraszti képviselők támadták a középosztályt. A középosztály alatt, amint az később kiderült, elsősorban a köztisztviselőket, a közalkalmazottakat értették. A jegyzőket, a szolgabírákat és általában azokat a közalkalmazottakat, akikkel ők érintkezésbe jutottak. És sajnos, ez az animozitás mind a mai napig változatlanul megmaradt és félő, hogy átviszik a demokratikus közalkalmazottakra is.

Természetesen annak, hogy a munkafegyelem erősen megromlott a közalkalmazottak között, objektív okai is vannak. Amikor én február elején Budapestre jöttem, kiderült, hogy a minisztériumokban ezrével lézengenek a tisztviselők, akiknek semmi dolguk nem volt — mert hiszen a minisztérium Debrecenben volt —, akiknek a működése még márciusban, áprilisban is abban merült ki, hogy összejöttek egy-egy órácskára beszélgetni a bizonytalan jövőről, esetleg szidták a demokráciát és utána megint hazamentek. Miután ezt heteken, hónapokon

keresztül folytatták, természetes, hogy most náluk kissé nehéz a meglazult munkafegyelmet arra a fokra emelni, mint amelyre kellene és ahogy a demokrácia érdeke azt megkívánja.

Meg kell mondanom, hogy vannak bizonyos bajok és hibák azokban a tisztviselőkben és közalkalmazottakban is, akiket a demokrácia küldött a különböző hivatalokba és ügykörökbe. Az első időben a döntő követelményünk az volt, hogy az illető legyen becsületes demokrata és az új demokratikus rendben ez néhány hétig, esetleg néhány hónapig elég is volt. De utána feltétlenül rá akarjuk szorítani a saját új demokratikus tisztviselőinket, hogy a maximális gyorsasággal sajátítsák el azt a szaktudást, ami nélkül hosszabb ideig senki sem lehet köztisztviselő. *(Taps.)*

De ne csak a szaktudást sajátítsák el, hanem feltétlenül rajta legyenek, hogy saját jó példájukkal erősítsék meg a munkafegyelmet. A Kommunista Párt volt az első, amely a saját soraiban kíméletlenül és a nyilvánosság előtt felvette a harcot a kiskirályok, a basáskodók ellen. *(Nagy taps.)* Azok ellen, akik nem értették meg az új idők szavát és nem értették meg, hogy a demokratikus köztisztviselőknek ezen a téren is példaadóan kell elöljárniok, mert különben kompromittálják magát a fiatal demokráciát is.

Meg kell mondanom, hogy ezzel a mi példaadásunkkal nem csináltunk valami nagy iskolát. Lényegében még mindig egyedül vagyunk azzal, hogy fellépünk a saját, fegyelmezetlen vagy esetleg korrumpált köztisztviselőinkkel szemben, pedig ez a jelenség, hogy az új demokratikus köztisztviselők egy része nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, ez nemcsak a mi pártunk soraiban fordult elő, hanem talán más pártokéban még fokozottabb mértékben.

Ezen a téren feltétlenül javításra van szükség. Az első hetekben onnan vettük a demokratikus köztisztviselőket, ahol éppen találtuk. A megvaló-

gatás sem volt valami rendkívül jó. Most aztán ideje, hogy ott, ahol néha melléfogtunk, ezt a hibát bátran, nyugodtan kijavítsuk. Ezzel nem fogunk ártani a demokrácia által beküldött új tisztviselőknek, ellenkezőleg, azok lesznek a leghálásabbak, ha az itt-ott előforduló meg nem felelő közalkalmazottakat mind — tekintet nélkül arra, hogy milyen párthoz tartoznak — eltávolítjuk a helyükről. *(Nagy taps.)*

Most beszélni akarok egy olyan kérdésről, amit talán a közalkalmazottak nem is tartanak szervesen öszefüggőnek a kérdéssel és ami mégis óriási, nemzetközi jelentőségű: ez az ország nemzetközi helyzete. Mi itthon abban a furcsa lelkiállapotban vagyunk, amit Szekfü professzor, a történész azzal jellemzett, hogy valami önmegbocsátási hullám csapott keresztül az egész magyar középosztályon. Az emberek elfelejtik, hogy tulajdonképpen mi volt itt 8 vagy 10 hónappal ezelőtt és hogy nekik ebben mi volt a szerepük. Nagylelkűen amnesztiát adnak önmaguknak, és utána úgy tesznek, mint hogyha semmi se történt volna. *(Úgy van, helyeslés.)* Ez annyira általános jelenség, hogy már valamennyien hozzászoktak és amikor külföldi idejön, feltűnik neki, hogy a magyar itthon is, külföldön is úgy viselkedik, mintha tulajdonképpen nem is vesztette volna el a háborút, hanem valamilyen érthetetlen módon ő nyerte volna meg. Ez egészen szokatlan jelenség így első hallásra, de nagyon komoly következményei vannak. Egyetlen dolgot mondok ennek a jellemzésére:

A Magyar Nők Demokratikus Szövetségének küldöttsége Jugoszláviában volt a nemzetközi nőnapon. Nagyszerűen szerepeltek, nagyon szivélyesen fogadták őket és kétségkívül a legjavát adták annak, amit a magyar demokratikus nők általában adhattak. Néhány hét múlva levelet kaptunk a román demokratikus nőktől, mégpedig a román demokratikus nődelegáció magyar tagjaitól, amelyben felhívták a figyelmünket arra, hogy ezek a magyar demokratikus nők kétségkívül a legjobb indulattal,

de mindenütt úgy léptek fel, mint egy győztes ország delegátusai és a többi ország képviselői némi csodálkozással nézték, hogy nem tévednek-e. De tényleg nem tévedtek: a mi demokratikus nőink olyan öntudattal és olyan önbizalommal forogtak ott, hogy a többieknek ez feltűnt. A külföldiek is fejcsóválva ugyanezt állapítják meg nálunk, ezt a számukra érthetetlen jelenséget, hiszen mi mégis csak megvert ország vagyunk.

Ennek a jelenségnek kétségkívül vannak objektív okai is. Az egyik objektív ok az a nagylelkűség, amelyet a Szovjetunió *(Nagy taps)* és a győző hatalmak Magyarországgal szemben tanusítanak. A másik oka kétségkívül az a nemvárt vitalitás és életrevalóság, amit a magyar demokrácia mutat.

Én nagyon jól tudom, hogy már két-három évvel ezelőtt idehaza is, külföldön is előrelátó magyarok törték a fejüket azon, hogy vajjon lesznek-e itt erők, amelyek meg tudják ragadni a kormány rúdját, ha széttörik az a 25 esztendős reakció és nem lesz-e itt a széttört reakció helyén valami vígasztalan káosz. És most örömmel meg lehet állapítani, hogy bár a reakció mindent megtett arra, hogy ne lehessen utódokat nevelni, mégis a magyar demokráciában volt elég vitalitás arra, hogy megtalálja azokat a pártokat és embereket, amelyek jól, rosszul, de mindenesetre kivezették a káoszból az országot. *(Taps.)* Ez a körülmény természetesen növeli az önbizalmunkat s ha ez túlteng, hajlandók vagyunk elfelejtkezni arról, hogy elvesztettük a háborút.

De súlyos hiba volna azt hinnünk, hogy most már túl vagyunk a nehezén és — bár kétségkívül vannak sikereink — egy pillanatra sem szabad elfelejtenünk, hogy még nagyon nehéz hónapok állnak előttünk, belpolitikai és külpolitikai vonatkozásokban egyaránt, s hogy külpolitikai síkon rendkívül ártalmas, ha elfelejtkezünk arról, hogy elvesztettük a háborút.

Én most a külpolitikai vonatkozásban a szlo-

vákiai kérdésről akarok beszélni, amely kétségkívül a legsúlyosabb pillanatnyilag és amelyikben, sajnos, a magyar köztisztviselő politikai beállítottsága és az igazoltatások sikertelensége rendkívül komoly érvet jelent ellenünk. Mi, kommunisták ezen a téren is természetesen a maximumot tettük meg, tesszük meg és meg fogjuk tenni a jövőben is annak érdekében, hogy a csehszlovák reakciónak az a terve, hogy fasiszta módszerekkel kidobja a magyarokat Szlovákiából, ne sikerüljön. *(Hosszantartó taps.)*

A baj azonban ott van, barátaim, hogy a csehszlovák demokrácia igen komoly és jelentős érveket hangoztat, amikkel nagyon nehéz szembeszállni. Egyik érvük a következő: mi hivatkozunk arra, hogy Magyarország ma már demokratikus ország és minden csapás, ami a szlovákiai magyarokat éri, lényegében a magyar demokráciát sujtja és aláássa a demokrácia politikai alapjait idehaza. *(Úgy van!)* Erre azonban a következő választ kapja az ember, az ember jelen esetben én, aki ezzel a kérdéssel személyesen foglalkoztam: *(Taps.)* „Nagyon jól tudjuk, hogy Magyarországon vannak demokratikus erők. Borzalmas volna még elgondolni is, hogy egy olyan nép, mint a magyar, amelyiknek a történelmében a szabadságharcok olyan jelentős szerepet játszanak, hogy ott ne legyenek demokratikus erők. Mi azonban másképp látjuk a viszonyokat. Bennünket nem téveszt meg az a körülmény, hogy a politikai porondon most csak a demokratikus pártok játszanak szerepet, mert hiszen ugyanakkor a háttérben ott lehet teljes erejével a reakció. Ne felejtsétek el, magyar demokraták, — mondották nekem — hogy az első döntő frontszakaszon: a közalkalmazottak kérdésében már elvesztettétek a csatát és a ti közalkalmazottaitoknak túlnyomó többsége ma is ugyanaz a réteg, amely 1938-ban mámoros ujjongással üdvözölte, hogy Horthy Hitlerrel összefogva rátört Csehszlovákiára."

Én nagyon jól megértem, hogy X. Y. miniszteri

osztálytanácsos a másik, régi, jó 15 vagy 25 éve vele együtt szolgáló konzervatív vagy reakciós miniszteri tanácsos kollégáját az igazolásoknál, a régi barátság alapján valahogy átsegítette, holott a demokrácia érdekében jobb lett volna őt, mondjuk, legalább is kényszernyugdíjazni. Ezeknek a dolgoknak a végső összeadása azt az eredményt adta, hogy közalkalmazottaink többsége — és ezt alá kell húznom — a régi, konzervatív és reakciós rezsim képviselője maradt. Ezt a tény nem lehet letagadni. Itt vége van a magyarázkodásnak és erre a csehszlovák demokraták tovább folytatják a gondolatmenetet: „Miféle demokratikus állam az, amelyiknek közalkalmazotti rétege szívében elutasítja a demokráciát? Micsoda garanciát tudtok adni, magyar kommunisták, hogy ez a réteg egy adott pillanatban nem fog-e fejetekre nőni vagy nem fog olyan szabotázst kifejteni, amelynek következtében a demokrácia Magyarországon nem tud majd igazi, mély gyökeret verni és el fog senyvedni?" — Látják az elvtársak, hogy a csehszlovák demokráciának is megvannak a maga érvei. Általában a becsületes külföldi demokratákkal szemben, amikor tárgyilagos érveket hangoztatnak, nehéz vitázni. Hallottam ilyen érveket is tőlük: „Ne legyetek optimisták! Ne felejtsétek el, hogy a ti reakciótok a legrégibb Európában! Ez a reakció az utolsó négy évszázad alatt soha egyetlen komoly politikai vereséget nem látott. Ezek megúszták 1848—49-et anélkül, hogy csorba esett volna a hatalmukon, ezek megúszták az 1918—19-es évet anélkül, hogy kiestek volna a nyeregből. Ne legyetek ti illuzionisták, hanem legyetek résen. Magyarország nem lehet addig demokrata ország, amíg közalkalmazottainak zöme nem demokrata!" *(Úgy van! Nagy taps.)*

Én azért boncolom ezt a kérdést ilyen élesen, mert nagyon jól tudom, hogy a közalkalmazottak sorain belül igen komoly erjedés van. A közalkalmazottak legjobb része, a konzervatívok közül is kezd rájönni arra, hogy az igazoltatás ebből a szem-

pontból, a reakció számára túl jól és éppen ezért a demokrácia számára túl rosszul sikerült. *(Élénk helyeslés.)* Ha nem tudunk ezen a téren gyorsan változtatni, akkor ez a tény az egyik legerősebb argumentum lesz a fiatal demokráciával szemben. Ezt mindenkinek meg kell értenie. Én itt személy szerint senkiről nem beszélek, de beszél belőlem az az aggodalom, amely minden becsületes magyart el kell, hogy fogjon, aki körülnéz a határokon túlra és a magyarság jövendő sorsára gondol. *(Nagy taps.)*

Akik itten „kérlek alássan, urambátyám" alapon egymást áthúzták az igazoltatásokon, azok nem tudták, hogy ugyanakkor újabb csapást mértek nemcsak a fiatal magyar demokráciára, de hazájukra is. Ezt meg kell mondanom itt a közalkalmazottak előtt, mert meg vagyok győződve róla, hogyha végiggondolják azt, amit elmondtam, akkor le fogják vonni a konzekvenciát és rajta lesznek, hogy ez a kérdés nagy lökést kapjon abban az irányban, hogy a közalkalmazottak minél nagyobb, minél szélesebb rétege tényleg meginduljon becsületesen a demokrácia útján.

Ez azért is nagyon fontos, tisztelt hallgatóim, mert most választások előtt állunk. A választásokkal is úgy áll a dolog, hogy látszólag ez belpolitikai kérdés. Választjuk egyik pártot, vagy választjuk a másikat, az ország kimondja a véleményét és utána minden megy tovább. Sajnos, ez nem ilyen egyszerű. Ez a választás az első, igazi, szabad választás, *(Nagy taps)* ahol a magyar nép szabadon és titkosan megmondhatja a véleményét. Meg kell mondanom, hogy egy demokratikus országban a felelősség a polgár számára a világ legtermészetesebb dolga, de abszolút nem természetes egy olyan országban, mint Magyarország, ahol 1918-ig csakúgy, mint 1919 után lényegében egypárt-uralom volt. Magyarországon a mostani generáció — talán az 1918—19-es néhány hónap kivételével — egyáltalán soha nem használta a demokrácia eszközeit, tehát

nem minden merészség nélkül való, ha a magyar demokrácia ebben a helyzetben, a 25 éves Horthy-reakció és a tavalyi nyilas rémuralom után mégis a legteljesebb demokratikus eszközökkel fordul saját népéhez és megkérdi politikai véleményét.

A külföld feszülten tekint ezekre a választásokra. Bár nagyon jól tudják külföldön is, hogy egy választás nem dönti el végleg egy ország sorsát, mégis úgy fogják tekinteni, mint a demokrácia barométerét és feszülten figyelik, hogy a magyar nép hogyan nyilatkozik meg. Ebben a tekintetben meg kell mondanom, hogy a végsőkig konzekvens reakcióellenes pártnak természetesen külföldön is csak a Magyar Kommunista Pártot tekintik. Ez természetesen nem akar — hogy úgy mondjam — szavazatfogás lenni saját pártomra, de ez tény, amivel számolni kell. Minden más párttal szemben már kétkedések lesznek. Mi rajta leszünk, hogy az országos választásokon, de a budapestieken is, amelyeket nagy testvérpártunkkal, a Szociáldemokrata Párttal *(Nagy taps)* együtt, közösen fogunk megvívni, hogy ezeken a választásokon a magyar népnek a lehető legnagyobb része szavazzon pártunkra, illetve Budapesten a két munkáspártra — amelyeknek viszonya a demokráciához minden kétségen felül áll. Ezt meg kell érteniök még a köztisztviselőknek is. Meg kell érteniök, hogy minden szavazat, amit ez a két párt kapni fog, egyben bizalmi szavazat a demokrácia felé általában és külön igazolás külföld felé.

A külföld a magyar demokrácia erejét azokkal a szavazatokkal fogja lemérni, amelyeket a két párt általában és a Kommunista Párt külön kapni fog. Ez ma a helyzet. Azért beszélek különösen a közalkalmazottak előtt erről, mert sokan közülük nem fogják fel ennek a jelentőségét, holott ennek a jelentősége nemzetközi szempontból felmérhetetlen. Egy olyan választás után, ahol a két munkáspárt, a demokráciának minden kétségen felüli két oszlopa, hatalmas eredményt mutathat fel, egy ilyen válasz-

tás után egész máskép léphetünk fel a külföld felé. Hivatkozhatunk rá, hogy rendelkezünk a magyar nép titkos bizalmi szavazatával, olyan szavazattal, amit a magyar nép minden kényszer nélkül adott. Mi, erre a szavazatra való hivatkozással egész máskép léphetünk fel, mint most, amikor, ismétlem, demokratikus részről, a külföldi demokrácia részéről is, nem alaptalan kétségek vannak a magyar demokrácia erejére vonatkozólag.

Ennek a választásnak tehát, ami előttünk áll, belpolitikai jelentőségénél talán sokkal nagyobb a külpolitikai jelentősége. Ezt különösen fontosnak tartom aláhúzni egy olyan hallgatóság előtt, mint a közalkalmazottak. Legyen minden közalkalmazott tudatában ezeknek a keserű igazságoknak, amiket én itt elmondtam és amennyiben az a meggyőződése, hogy a közalkalmazottnak a műveltségénél, az államgépezeten belül elfoglalt rendkívül fontos helyzeténél fogva kötelessége ilyen kérdésekben utat mutatni és vezetni, akkor tartsák magukat ehhez a felismeréshez és ennek megfelelően vegyenek részt a választásokon.

Mégegyszer ismétlem: ezeknek a választásoknak nemzetközi vonatkozásban is óriási jelentősége lesz. Egyik-másik helyen már hallottam olyan kijelentést, hogy ezek a választások döntenek élet és halál fölött. Mi, kommunisták, nem szeretjük a nagy szavakat és azt tartjuk, hogy egy nemzet, amely 1000 esztendeig élt, sok választást is túl fog élni, de ugyanakkor meg kell mondanom, hogy ennek a választásnak jelentősége hasonlíthatatlanul nagyobb, mint ahogy azt egyik-másik helyen, néha egyik-másik pártban is elképzelik.

A Magyar Kommunista Párt épp ennek a tudatában mindent megtesz arra, hogy ezek a választások a magyar demokrácia erejének teljét mutassák mindenféle vonatkozásban. Nemcsak abban a vonatkozásban, hogy mi a maximumot tesszük meg arra, hogy a választások ne csak szabadok, tiszták és titkosak legyenek, hanem imponáló fegyelemmel is

menjenek végbe. Ezen túlmenően nagyon szeretnők, ha a fiatal magyar demokrácia pártjai nem engednék, hogy a pártviszályok a választásokkal kapcsolatban új erőre kapjanak. Akármilyen jelentékenyek a fiatal demokrácia sikerei, azért nem szabad elfelejtenünk, hogy hazánk száz sebtől vérzik. Nincs még itt az ideje annak, hogy szabadon engedjük a pártszenvedélyeket és minden párt kizárólag a saját érdekét kergetve, szem elől tévessze a nemzet érdekeit. *(Hosszantartó, nagy taps.)*

Ez a gondolat vezetett benünket akkor, amikor testvérpártunknak, a Szociáldemokrata Pártnak felajánlottuk a közös listát és az egész magyar demokrácia, de bátran mondhatom, az egész európai demokrácia örömére, a testvérpárt ezt el is fogadta és ezzel biztosította a magyar demokrácia két oszlopának együtthaladását a választásokon. *(Hosszantartó, nagy taps.)*

Mi rajta leszünk, hogy ezen túlmenőleg minden eszközzel biztosítsuk azt, hogy ezek a választások a magyar demokrácia erejét, fegyelmét, szabadságát az egész világ előtt demonstrálják és ebben számítunk minden hazafias közalkalmazott közreműködésére, pártkülönbség nélkül. Mi nagyon jól tudjuk, hogy bármennyire egy rétegből, hogy ne mondjam, egy osztályból válogatták ki évszázadokon keresztül a közalkalmazottakat és ez a tény mind a mai napig, sajnos, erősen érezteti hatását, de ugyanakkor tudjuk azt is, hogy a kritikus pillanatban ezeknek a gyakran reakciós közalkalmazottaknak igen jelentékeny része tudott szakítani a maga konzervatív, vagy reakciós nézetével, és oda tudott állni, ahová a nemzet érdeke megkövetelte. Jelenleg is ilyen nehéz időket élünk. Meg vagyok győződve róla, ha azok a köztisztviselők, akik már rátértek a demokrácia útjára, nem kímélik a fáradságot és nekifekszenek annak a munkának, amit a jelen történelmi pillanat számukra előír és gondoskodni tudnak róla, hogy ezekben a nehéz hónapokban a magyar közalkalmazottak zöme rátérjen a

demokrácia felé vezető útra és segítsen felépíteni azt, akkor minden körülmények között, minden nehézség ellenére meg fogjuk valósítani: az új, erős, demokratikus Magyarországot. *(Hosszantartó, lelkes éljenzés és taps.)*

(1945. augusztus 30-án Budapesten, a közalkalmazottak gyülésén elmondott beszéd.)

MEGVÉDJÜK A DEMOKRÁCIÁT!

Tisztelt Nemzetgyűlés!

(Hosszantartó lelkes taps a Ház minden oldalán. A képviselők felállva, hosszasan ünneplik a szónokot.)

Engedjék meg, hogy a Magyar Kommunista Párt nevében hozzászóljak a miniszterelnök úr expozéjához. Mi, magyar kommunisták, szintén hangsúlyozni kívánjuk, hogy történelmünk folyamán nem volt még kormány, amely súlyosabb viszonyok között vette volna át a kormányzás nehéz gondját. Megállapíthatjuk, hogy az ideiglenes nemzeti kormány jelentős sikerekre tekinthet vissza. Hogy egyebet ne említsek, a földreformot, az államgépezet újjáépítését és megindítását, magát a gazdasági újjáépítést és még sok egyebet. Mi az eddig elvégzett munka alapján bizalommal vagyunk a kormány iránt és reméljük, hogy további működése folyamán erre a bizalomra a jövőben is rászolgál

Amikor ezt a bizalmat megállapítjuk, egyben kötelességünknek tartjuk, hogy rámutassunk az egyes kormányzati ágakban mutatkozó hiányosságokra vagy hibákra, amelyeket a miniszterelnök úr részben már megemlített. Mi erősen hiányoljuk azt, hogy a gazdasági tárcák összehangolása — bár ismételten történt rá utalás — mind a mai napig igen hézagos. Nem látjuk egy átgondolt pénzügyi politika körvonalait és nem látunk tervszerű harcot

az infláció ellen. A mi véleményünk szerint a fenyegető inflációval szemben sikerrel fel lehetne venni a harcot, ha a kormány rögzítené azoknak az élelmiszereknek, iparcikkeknek vagy szolgáltatásoknak az árát, amelyekre befolyása van. Szerintünk rögzíteni lehetne a kenyér, a szén, a vas, a villany árát, a villamos- és vasúti tarifát, a gáz, az ásványi olajok, a só árát, a lakbért, vagy legalább tervszerűen meg lehetne lassítani ezek emelkedését. Ugyanakkor tervszerűen emelni kellene az állam jövedelmeit. Meg kell gátolni az államgépezet felesleges túltengését. Az újjáépítési és egyéb hitelek kiadásának módját szigorúbban kell ellenőrizni, mert egyre több adat van arra, hogy ezeknek a hiteleknek egy része a spekulációt vagy a feketepiacot táplálja és lényegében meggyorsítja az inflációt. Szerintünk ezeknek a rendszabályoknak tervszerű foganatosítása azonnal egészségesen éreztetné hatását egész gazdasági életünkre.

Szóvá kell tennem, hogy a közigazgatásban még mindig nagyon sok az olyan tisztviselő, aki nem híve a demokráciának. A mi véleményünk szerint fiatal demokráciánk nincsen biztosítva addig, amíg a közigazgatásba az eddiginél hasonlíthatatlanul nagyobb mértékben be nem vonulnak a népi erők. *(Lelkes taps a Ház minden oldalán.)*

Súlyos panaszaink vannak közoktatásügyünk ellen. Meg kell állapítanom, hogy a közoktatásügyi minisztérium messze elmaradt a demokratizálódás terén, úgyhogy még beszélni sem lehet arról, hogy közoktatásügyünkbe bevonult volna a demokratikus szellem. *(Úgy van! Úgy van! a kommunista párton.)* Meg kell állapítanom, hogy most, az iskolaév elején, közoktatásügyünk elkésett a köznevelési reform, az új tankönyvek kiadása, a tanárképzés terén és hogy ott a demokratikus intézkedéseket általában vontatottan, csak immel-ámmal és kényszeredetten hajtják végre. *(Úgy van! Úgy van! a kommunista párton.)*

Rátérek most a földreformra. Mi azon a néze-

ten vagyunk, hogy az ideiglenes nemzeti kormány legmaradandóbb és történelmi jelentőségű tette a földreform volt. Fel nem mérhető politikai és gazdasági jelentősége van annak, hogy több, mint hatszázezer földnélküli vagy törpebirtokos életképes kisgazdaságok tulajdonosává vált. *(Taps a Ház minden oldalán.)* Meg vagyunk győződve róla, hogy az új birtokosoknak sok százezres tömege a demokrácia egyik legbiztosabb oszlopa a falun. *(Taps a kommunista párton és a kisgazdáknál.)* Külön ki kell emelnem azt a hősies munkateljesítményt, amelyet a falu népe, az új gazdák csakúgy, mint a régiek, a tavasszal mutattak, amikor iga és gépek hiányában elvégezték a tavaszi vetést és ezzel biztosították a termést. *(Úgy van! Úgy van! Taps a Ház minden oldalán.)* A falu dolgozóinak ez a hősies teljesítménye a magyar nép életerejének és élniakarásának legcsattanósabb bizonyítéka. *(Úgy van! Úgy van! Taps a Ház minden oldalán.)*

Mi most rendkívül fontosnak tartjuk, hogy a földreformot teljesen befejezzük. Ehhez tartozik, hogy gyorsan elvégezzük a bekebelezést és hogy az új gazdák megkapják a telekkönyvi kivonatokat. *(Úgy van! Úgy van! Taps a kommunista párton.)* Hozzátartozik a földreform befejezéséhez az is, hogy a hazaáruló sváb volksbundisták földje végre átmenjen a magyar parasztság kezébe. *(Hosszantartó taps a Ház minden oldalán.)*

Ezen túlmenőleg nagy súlyt helyeztünk arra, hogy a mezőgazdasági gépipar termelését az eddiginél sokkal gyorsabb ütemben fokozzák és a hiányzó állatállományt és a mezőgazdasági gépeket, ha máskép nem, részben külföldről való behozatal útján biztosítsák. Ebből a szempontból örömmel üdvözöljük a szovjet-magyar árucsere-egyezményt. *(Élénk taps a kommunista és a szociáldemokrata párton, valamint a szakszervezetek képviselőinél.)*, amely többek között ötszáz traktor behozatalát is lehetővé teszi.

Szólnom kell a küszöbön álló választásokról is. Mi helyeseljük, hogy minél hamarabb megkérdezzük a magyar nép véleményét. Meg vagyunk győződve róla, hogy a magyar nép túlnyomó nagy többsége helyesli azt a működést, amelyet az ideiglenes nemzeti kormány és a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban egyesült pártok kifejtettek. A választásokkal kapcsolatban mi nyomatékosan hangsúlyozni kívánjuk, hogy rendkívül nagy súlyt helyezünk arra, hogy a választások a legszabadabban, a legdemokratikusabb módon, fegyelmezetten és rendben folyjanak le. *(Általános helyeslés és taps.)* Mi a magunk részéről mindent meg fogunk tenni, ezen túlmenőleg abban az irányban is, hogy ne engedjük a pártviszályok tüzét felszítani. *(Általános helyeslés és taps.)* Nagyon jól tudjuk, hogy minden rendzavarás vagy fegyelmetlenség a választások folyamán csak a reakció ügyét segíti elő. *(Úgy van! Úgy van! a kisgazdapárton. Taps a Ház minden oldalán.)* És rajta leszünk, hogy a választásokon a nemzet igaza, akarata minél fegyelmezettebben és imponálóbban jusson kifejezésre. *(Taps.)*

A demokratikus választásokkal kapcsolatban szólni szeretnék néhány szót a magyar demokráciáról is. Ismételten az a kérdés, hogy demokráciának nevezhető-e az, ami most nálunk létrejön. A kommunista párt válasza erre a kérdésre igenlő. Mi meg vagyunk győződve róla, hogy a földhöz juttatott parasztság, a szabadságjogokhoz jutott ipari munkásság és haladó értelmiség szintén erőteljes igennel felel és büszkén mutat azokra az erőteljes sarjakra, amelyek mind politikai, mind gazdasági életünk különböző terein egészséges fejlődésükkel mutatják, hogy milyen termékeny az a demokratikus talaj, amelyből életerőiket szívják.

Ami demokráciánk továbbfejlődését illeti, mi szívesen tanulunk mind a szovjet demokráciától, mind az angolszász demokráciától *(Taps a kisgazdapárton.)* és rajta leszünk, hogy mindenünnen fel-

használjuk azokat a tanulságokat, amelyek hazánk és nemzetünk gazdasági és politikai viszonyaira alkalmazhatók. *(Helyeslés a kisgazdapárton.)* De ugyanakkor hangsúlyozni kívánjuk, hogy mi elsősorban magyar talajból sarjadó magyar népi demokráciát akarunk. *(Taps a Ház minden oldalán.)*

Ennek a fiatal demokráciának a legsúlyosabb veszélyeztetését a növekvő reakcióban látjuk. A magyar reakció nyílt csatában vereséget szenvedett. Most átcsoportosítja erőit és megpróbál demokratikus mezben harcolni a népi Magyarország ellen. *(Úgy van! Úgy van!)* Előszeretettel alkalmazza azt a taktikát, hogy beszivárog azoknak a demokratikus pártoknak a jobbszárnyába, amelyek véleménye szerint a legközelebb állanak hozzá. Ez a taktika annál veszedelmesebb, mert a reakció egyszer már sikerrel alkalmazta egy negyedszázaddal ezelőtt, amikor a Nagyatádi-féle kisgazdapártba beszivárogva, azt aláaknázta és szétrombolta.

Meg kell mondanom, hogy mi a reakció támogatói közé számítjuk azokat is, akik az újjáépítési kölcsönt spekulációba fektetik vagy feketepiacra viszik. *(Általános helyeslés és taps.)* Akik hátráltatják vagy nehezítik az újjáépítés munkáját, még akkor is, ha egyébként valamelyik demokrata párt tagsági könyvét tartják a zsebükben. *(Általános helyeslés és taps.)* Szóvá kell tennünk azt is, hogy amint a miskolci események rávilágítanak, a reakció újabban a hadseregbe is beszivárgott és ennek megfelelően a hadsereg demokratizálására az eddiginél lényegesen nagyobb gondot kell fordítani. *(Úgy van! Úgy van!)*

Beszélnünk kell a közellátás kérdéseiről is. Mi tisztában vagyunk azzal, hogy a helyzet e téren igen nehéz, de ugyanakkor tudjuk, hogy közellátásunkat igen jelentékeny időre biztosítani tudjuk saját készleteinkből is, ha erre a célra minden erőnket megfeszítjük. Hangsúlyozni kívánjuk, hogy mi a közellátást nemcsak állami feladatnak tekintjük, amely-

ben az összes minisztériumoknak teljes erővel részt kell venniök, hanem politikai feladatnak is és ezért szükségesnek tartjuk, hogy a közellátás kérdéseinek megoldására az összes pártok az eddiginél szorosabban és erőteljesebben lépjenek fel és működjenek együtt. *(Taps a kommunista párt oldaláról.)* A közellátás sikeres megszervezésétől függ jelentékeny részben az újjáépítés sikere is. Ha pártunk a legteljesebb elismeréssel szól a földmíves nép szorgalmáról és önfeláldozó munkaszeretetéről, valamint hazafiságáról, akkor még inkább ki kell emelnem azt a hősies áldozatkészséget, amellyel ipari munkásságunk és haladó értelmiségünk az újjáépítés szolgálatába állott. *(Lelkes taps.)* Az elmult nehéz hónapoknak egyik legbiztatóbb tanulsága az, hogy a magyar nép legszélesebb rétegei, a munkások, a földmívesek, a haladó értelmiség beváltották azt a reményt, amelyet minden hazafi fűzött hozzájuk és bebizonyították, hogy megbízható, szilárd pillérei az új magyar demokráciának. *(Taps a kommunista és a szociáldemokrata párton.)*

Az újjáépítéssel kapcsolatban külön ki szeretnők emelni azt a nagyszerű teljesítményt, amelyet derék vasutasaink és a vasútnál dolgozó ipari munkások felmutattak. *(Taps a kommunista párton.)* Ugyanígy rá kell mutatnom a bányamunkásság pompás teljesítményeire *(Taps a kommunista párton.)*, amelyekkel egy hónap alatt, anélkül, hogy ellátásuk lényegesen javult volna, napi 1200 vagónról napi 1600 vagon fölé emelték a termelést. *(Lelkes taps.)* Ebben a cselekedetükben kétségkívül serkentően hatott a bányamunkásokra a munkásegység megvalósítása is és az a tudat, hogy küszöbön áll a bányák államosítása, a bányamunkásság e régi követelésének megvalósítása. *(Lelkes taps a kommunista és a szociáldemokrata párton.)*

Politikai életünknek egyik legfontosabb mozzanata volt a Magyar Kommunista Pártnak és a Szociáldemokrata Pártnak választási összefogása, a

munkásegységnek ez a mindenki számára látható megnyilvánulása. *(Hosszantartó lelkes taps a kommunista és a szociáldemokrata párton.)*

A munkásegységet mindenki úgy fogja fel, mint demokráciánk alapjainak megerősítését és mint a demokrácia megerősítését üdvözli a haladó polgárság, értelmiség és parasztság is. Meg vagyok győződve róla, hogy ez a munkásegység szorosabbra fűzi az egész magyar demokrácia erőit. *(Taps.)*

Szólni akarok még a külpolitikai kérdésekhez is. *(Halljuk! Halljuk!)*

Elsősorban meg akarok emlékezni új szomszédunkról, a nagy Szovjetunióról *(A nemzetgyűlés tagjai felállnak és hosszasan tapsolnak.)*, amelynek dicső Vörös Hadserege megsemmisítette a fasiszta barbárságot és ezzel megnyitotta az utat hazánk demokratikus fejlődése felé. Külön hálával kell megemlékeznem arról a baráti segítségről, amelyet mindannyiszor tapasztaltunk, valahányszor gazdasági téren komoly nehézségeink mutatkoztak és külön arról a szivélyes gesztusról, amelyet a szovjet nép nagy vezetője, Sztálin generalisszimusz *(A nemzetgyűlés tagjai feállva éljenzik és tapsolják percekig Sztálin generalisszimuszt.)* tett hazánk felé, amikor még a békekötés előtt hazaengedte hadifoglyainkat. Meg vagyok róla győződve, hogy hazánk viszonya új, nagy szomszédunkhoz tovább is egészséges, őszinte, baráti viszonyba fog fejlődni.

Hálásan emlékezem meg az Egyesült Államokról és Angliáról. *(A nemzetgyűlés tagjai felállnak és hosszasan tapsolnak.)* Arról a két nagy országról, amely oly hathatósan járult hozzá a fasiszta barbárság megsemmisítéséhez, a demokrácia győzelméhez és ezzel közvetve hazánk felszabadításához is. Reméljük, hogy a nyugati demokráciák több és fokozottabb megértést tanusítanak fiatal demokráciánk gondjai, bajai és sajátosságai iránt.

A szomszéd országokkal való viszonyunkkal kapcsolatban mi is a legteljesebb elismeréssel szól-

hatunk Jugoszláviáról, *(Nagy taps.)*, amely Tito marsall vezetése alatt annyi megértést tanusított a magyar demokráciával szemben. Hasonlót mondhatunk az új Romániáról és annak miniszterelnökéről, Grozáról is. *(Nagy taps.)* Legnagyobb sajnálatunkra nem ez a helyzet Csehszlovákia felé. *(Úgy van! Úgy van!)* Pártunk a szlovákiai magyarság üldözése miatt nem egyszer kénytelen volt szót emelni. Sajnálattal kell látnunk, hogy e téren még oly csehszlovákiai pártok is, melyeknek demokratikus meggyőződéséhez kétség nem fér, hangsúlyozottan kívánják, hogy soraikba magyarokat ne vegyenek fel. Különösen sajnálatos ez Szlovákiában, melynek magyar munkásmozgalma a szlovák demokráciának mindíg erős oszlopa volt és amelynek kiküszöbölése kétségkívül erősíteni fogja a szlovákiai reakciót. A mi álláspontunk ebben a kérdésben világos. Bár Magyarországon csak egytized-annyi szlovák él, mint amennyi a szlovákiai magyarok száma, a mi pártunk vezetőségében természetesen helyet foglalnak szlovák anyanyelvűek is. *(Taps.)* Szlovák anyanyelvű Békés megye főispánja, *(Taps.)* pártunk ottani megyei titkára, van szlovák pártiskolánk és résztveszünk a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front szlováknyelvű demokratikus lapjának szerkesztésében is. A mi véleményünk szerint eljött az ideje annak, hogy a szlovákiai magyarok kérdését a magyar és cseh-szlovák kormány közvetlen megbeszélés tárgyává tegye és meg vagyunk róla győződve, hogy kölcsönös jóakarattal és kölcsönös engedményekkel meg lehet találni azt a megegyezést, amely lehetővé teszi a mindkét országra annyira fontos jóviszony kialakítását. *(Taps a kommunista párton.)*

Befejezésül még néhány szót a jövőről. Bármily jelentékenyek is fiatal demokráciánknak az utolsó hónapokban elért sikerei, mégis mindannyian tudatában vagyunk annak, hogy hazánk száz és száz sebe vagy még be sem hegedt, vagy újra felszakadhat. Ez a tudat minden hazafinak kötelességévé

teszi, hogy változatlanul a nemzeti és demokratikus erők összefogását követelje. *(Taps a Ház minden oldalán.)* Mi meg vagyunk győződve arról, hogy a választások után is a magyarság túlnyomó többsége a nemzeti erők összefogását fogja követelni. *(Taps.)*

Mi, magyar kommunisták, ezt a követelést a magunk részéről teljes erővel támogatjuk. Amikor megállapítjuk, hogy fiatal demokráciánk sikereinek túlnyomó többségét a nemzeti összefogásnak köszönheti, ugyanakkor hisszük és valljuk, hogy a még előttünk álló óriási nehézségeket is csak úgy fogjuk legyűrni, ha meg tudjuk őrizni a nemzeti demokratikus erők összefogását. Minél erőteljesebb, őszintébb és mélyebb ennek az összefogásnak a szelleme, annál gyorsabban haladhatunk a felemelkedés útján és annál hamarább fogjuk felépíteni minden hazafi közös vágyát, az erős, szabad, független és demokratikus Magyarországot. *(Élénk éljenzés és taps a Ház minden oldalán. A kommunistapárti és szociáldemokratapárti képviselők felállva tapsolnak.)*

(1945. szeptember 6-án az ideiglenes nemzetgyűlésen elmondott beszéd.)

A FALU A VÁLASZTÁSOK ELŐTT

Elvtársak! A választások állanak lassanként a főváros politikai életének, de az egész ország életének a középpontjában. Ezekkel a választásokkal kapcsolatban nagyon sokat hallani munkásegységről, munkás-parasztegységről és a nemzet egységéről. Először tehát ezekről a fogalmakról akarok beszélni. A mi véleményünk szerint a nemzeti egység alapja a munkás- és parasztegység; a munkás- és parasztegység alapja viszont a munkásegység és a Magyar Kommunista Párt ezt az utat járja. Mielőtt még hozzáfognánk a nagy, országos munkás-parasztegység kialakításához, szükségünk volt először

a másik nagy munkáspárttal, a Szociáldemokrata Párttal egységre lépni a választások kérdésében.

Mindjárt megmondom itten, hogy amikor felmerült a kérdés, együtt menjünk-e a budapesti választásokon, a kommunisták mindjárt hangsúlyozták, hogy a munkásösszefogás, a munkásoknak kéz a kézben való harca nem jelenti azt, hogy most a munkásság akár a parasztok, akár a haladó értelmiségiek, a néphez húzó orvosok vagy mérnökök ellen fordulna. Ellenkezőleg, a mi véleményünk az volt, hogy a munkásosztály a városokban a népi erőnek, a demokráciának az alapja és ha a demokrácia alapja erősödik, akkor erősödik az egész demokrácia és akkor könnyebb megvalósítani a munkások és a parasztok közös harcát. Ha maguk a munkások nem tudtak volna összefogni, akkor még nehezebb lett volna megvalósítani a munkás- és parasztegységet. Már pedig a Kommunista Párt óriási súlyt helyez arra, hogy a munkásegység mellett meglegyen a munkás- és parasztegység.

A Kommunista Párton belül ez a munkás- és parasztegység megvan. A Kommunista Párt tagjainak igen jelentékeny része, most már valószínűleg több, mint 150.000, falusi paraszt, kisgazda vagy földnélküli. Egyszóval a mi pártunkban már benne vannak a munkások, parasztok és persze az értelmiségiek legjobbjai is. A mi pártunknak különösen érdeke, hogy létrejöjjön a munkások és parasztok egysége, amely egység a mi pártunkon belül már tényleg meg is valósult.

A mi politikánk alapja tehát a munkásegységen keresztül a parasztokkal való egység, a munkások és parasztok egységén át az egész nemzet egysége. Ha a munkások és parasztok, meg hozzá a haladó értelmiség összefognak, ott van az ország 95 százaléka. Ha ezek egységesek, akkor megvan a nemzeti egység. *(Helyeslés.)* Igy érti a Kommunista Párt a nemzeti egységet és így tekinti a nemzeti egység alapjául a munkásegységet és mint követ-

kező lépést: a munkás- és paraszt egységet. Ezt előre kell bocsátanom, hogy az elvtársak lássák a további politikánkat.

A mi politikánk attól a pillanattól kezdve, ahogy Horthyék belerántották ezt a szerencsétlen országot a háborúba, az volt, hogy minden egyes magyarnak, tekintet nélkül arra, hogy melyik párthoz tartozik, ha hazáját és a népét szereti, össze kell fognia a németek ellen. Ezt prédikáltuk az egész háború alatt. Erről írtunk, erről beszéltem én nem egyszer a moszkvai rádióban *(Hallottuk!)* Amikor pedig láttuk, hogy nem bírjuk az országot kiragadni a katasztrófából, hogy az ország a németekkel együtt a szakadékba zuhan, akkor azt hírdettük, hogy a kiút a szakadékból, a nemzet felemelkedése, megint csak úgy lehetséges, ha minden egészséges, hazafias, demokratikus erőt összefogunk és együttes munkával próbáljuk kivezetni népünket a szerencsétlenségből. Ezt mondottuk tavaly novemberben, amikor a Vörös Hadsereg *(Éljenzés, taps.)* felszabadító lépései nyomán a magyar népnek először volt hosszú évtizedek óta alkalma nyiltan megmondani a véleményét.

Ez a gondolat vezérelt bennünket tavaly decemberben, amikor Debrecenben összehívtuk az ideiglenes nemzetgyűlést, segítettünk létrehozni az ideiglenes nemzeti kormányt. Ez a gondolatunk öltött testet a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban, amelynek öt pártja együttvéve képezi a jelenlegi politikai rendszer alapját. Én felsorolom ezt az öt pártot és külön-külön meg fogom mutatni azt, hogy mi a viszonya a Kommunista Pártnak hozzájuk és milyen szerepük van ezeknek a pártoknak a mostani választási harcban.

Kezdem saját pártunkon, bár én most erről sokat nem fogok beszélni. Nem akarom, hogy azt mondják, hogy minden cigány a maga lovát dícséri. *(Derültség.)* Erről majd később még beszélek, de azt már most is megmondhatom, hogy a mi pártunk volt eddig minden kérdésben az útmutató és kezde-

ményező. Ami Magyarországon új, vagy komoly lépés történt, az rendszerint a mi pártunkból indult ki és a mi pártunk gondoskodott róla, hogy az elhatározott, vagy elrendelt dolgok ne csak papíron maradjanak meg, hanem átmenjenek a gyakorlatba is. Itt elég egyetlen dolgot megemlítenem: a földreformot.

Az elvtársak láthatták, hogy mi lett volna ebből a földreformból, ha a Kommunista Párt erőteljesen bele nem nyúl. *(Helyeslés.)* A Kommunista Pártról tehát sokat nem beszélek most, később majd más vonatkozásban visszatérek hozzá.

A Szociáldemokrata Párt számunkra a legfontosabb ebben a Magyar Függetlenségi Frontban. Ez a párt közel áll a Kommunista Párthoz. Miért áll közel? Először is, tagjainak igen jelentékeny része munkás, szóval ugyanaz a réteg, amely a Kommunista Párt többségét is adja. Már ez a körülmény: a közös talaj, amiből táplálkozunk, érthetővé teszi, hogy ez a párt hozzánk közel van. Azonkívül e párt az utolsó esztendőkben, de különösen múlt év március 19-e óta, amikor a németek megszállták az országot, komoly fejlődésen ment át. Balfelé fejlődött, a Kommunista Párt felé, a munkásegység felé fejlődött. A kommunisták azelőtt is szerettek volna a szociáldemokratákkal szorosan együttműködni, ennek azonban két komoly akadálya volt.

Az egyik az, hogy a régi Szociáldemokrata Párt vezetői régivágású politikusok voltak. Aki régi szervezett munkás, az emlékszik a Peyer nevére. *(Emlékszünk!)* Hát ez a Peyer nem nagyon szereti a kommunistákat, meg a Szovjetuniót és természetes, hogy nem akart együttmenni a kommunistákkal. Ez volt az egyik ok. A másik ok pedig az volt, hogy a Szociáldemokrata Párt földfelett, legálisan dolgozott tavaly márciusig, a Kommunista Párt pedig 25 évig a föld alatt volt.

Rendes viszonyok között is nehéz együtt dolgoznia egy legális pártnak egy földalatti párttal. De

Ilyen körülmények között, amikor a Szociáldemokrata Párt legfontosabb vezetői nem akartak együtt menni a kommunistákkal, még nehezebb lett volna az együttműködés. Szóval ez a két körülmény gátolta, hogy a kommunisták és a szociáldemokraták együtt menjenek.

Ez megváltozott tavaly márciusban, amikor a Szociáldemokrata Párt is a föld alá került. A párt jobboldali vezetői vagy eltüntek, vagy elvitték őket a németek. Itthon maradtak a baloldaliak, azok, akik közül sokan már évek óta próbálták a Szociáldemokrata Párton belül megértetni, hogy össze kell fogni a kommunistákkal. És most ezek a baloldaliak az óriási fasiszta nyomás, meg a nyilasüldözés következtében a föld alatt tényleg összefogtak a kommunistákkal. Azok kerültek előtérbe, akik a kommunistákhoz közelebb vannak, olyan elvtársak, mint Szakasits, *(Éljenzés, nagy taps.)* Bán Antal, Marosán, meg Ries. Ezek kerültek előtérbe, akik már azelőtt is kritizálták, bírálták, rossznak tartották a jobboldal vonalát.

Természetesen az a változás, ami felül a vezetőségben végbement, megtörtént alul a tömegekben is. Ahogy a vezetői megváltoztak, és megváltoztatták a Kommunista Párt felé való nézetüket, úgy megváltoztak a tömegek is. Úgy, hogy az a párt, amellyel mi ma egységesen megyünk, nem a régi 10 vagy 15 év előtti Szociáldemokrata Párt. Vezetőinek jelentékeny része és tömegeinek jelentékeny része is megváltozott. És ezt a változást tükrözi vissza például az a tény, hogy most a múlt hónapban, augusztus közepén, amikor kongresszusa volt a Szociáldemokrata Pártnak, a kongresszuson Peyert már nem választották be a párt vezetőségébe. Helyette a párt főtitkárául Szakasits Árpád elvtársat választották meg. *(Éljenzés, taps.)* Szóval, most már megértik az elvtársak, hogy miért megyünk mi szorosan együtt a szociáldemokratákkal.

Persze, mi tudjuk, hogy a Szociáldemokrata

Párt jobbszárnyán még mindig vannak régi vezetők, vagy olyanok, akik azelőtt összerúgtak a kommunistákkal és nem tudják a régi veszekedés emlékeit alárendelni a fontosabb dolgoknak. Ott a jobbszárnyon még mindig vannak emberek, akik nem nagyon szívesen nézik a kommunista-szociáldemokrata együttmenést. De a párt zöme és a vezetőség zöme most ezt a vonalat rendesen és becsületesen viszi és ez az oka annak, hogy mi, kommunisták közel vagyunk a Szociáldemokrata Párthoz. Ez a viszonyunk a Szociáldemokrata Párthoz.

Most nézzük a Paraszt Pártot. A Paraszt Párttal más vonalon, de sok tekintetben hasonló a helyzetünk. A Paraszt Pártnak a falusi tömegei körülbelül ugyanazok a szegényparasztok, mint akikre a Kommunista Párt épít a falvakon. Körülbelül ugyanaz a réteg, a földnélküliek, a 4—5, meg a 8 holdasok. A Paraszt Pártnál sem nagyon nyüzsögnek mondjuk az 50 meg 100 holdas gazdák. Ezt mindenki tudja. Tehát a Paraszt Pártnak a falusi talaja körülbelül ugyanaz, mint a Kommunista Párté. Ha tehát a városban közelhoz bennünket a Szociáldemokrata Párthoz az a körülmény, hogy mindketten közös talajból, az ipari munkásságból szívjuk erőnket, a falun ugyanazok a körülmények közelhoznak bennünket a Paraszt Párthoz. Közös a falusi talajunk és emiatt nagyon gyakran találkozunk.

Sokan tudják saját tapasztalatukból, hogy egyes helyeken, az ember néha nem is tudja, hol végződik a Kommunista Párt és hol kezdődik a Paraszt Párt, vagy megfordítva. *(Derültség, helyeslés.)* Persze, ez nem egészen helyes. Ennek az oka, hogy különösen a kezdetén, amikor a többi pártok mind elaléltan feküdtek, a Kommunista Párt térítette őket magukhoz. Mi segítettük sok helyen talpraállni a szociáldemokratákat, sok helyen a kisgazdákat is. Csak természetes, hogy sok helyen segítettük talpraállni, megszerveződni a Paraszt Pártot is.

Ennek a kezdeti barátságnak megmaradtak a nyomai és hatásai mind a mai napig, annál is inkább, mert hiszen a Paraszt Párt a legfiatalabb párt. A Kommunista Párt 1918 óta van meg, a Szociáldemokrata Párt még régebbi, a Kisgazda Párt 1931-ben keletkezett, de a Paraszt Párt tulajdonképpen csak a felszabadítás után kezdett dolgozni. Az embereinek nincsen nagy tapasztalata a szervezésben, a pártmunkában és természetesen gyakran a hozzájuk közelálló kommunista falusi szervezőkre támaszkodtak.

Az a körülmény, hogy a párt közel van hozzánk, természetesen nagyon jó, de az a körülmény, hogy a párt fiatal és tapasztalatlan, — már hiba. A pártvezetéshez is tapasztalat kell, a központban csak úgy, mint alul. A tapasztalat hiánya persze gyengéje a Paraszt Pártnak. Ebből következik, hogy gyakran a vezetőség nem tud egyenes, jól átgondolt vonalat vinni. Ahhoz, hogy jól átgondolt, egyenes vonalat vigyenek, ahhoz hosszú esztendők tapasztalata kell és ez a tapasztalat hiányzik náluk. Ezt különben észrevehették az elvtársak a falvakban is. Mindennapos eset, hogy a fiatal parasztpárti szervezet egyszer helyesen a kommunistákkal megy a Kisgazda Párt ellen, másszor meg helytelenül a Kisgazda Párttal szavaz a kommunisták ellen. Ezt mindenki észrevehette. Ez részben annak a következménye, hogy a párt még fiatal és tapasztalatlan.

De van ennek más oka is. Nemcsak hozzánk van közel a Paraszt Párt, hanem a Kisgazda Párthoz is. Ugy-e ez világos? Általában a pártok között nincsen olyan óriási, éles választóvonal, mint mondjuk a két ház között a kerítés. A Kommunista Párt néhol majdnem összefolyik a Szociáldemokrata Párt balszárnyával. Például a Szociáldemokrata Párt balszárnyából szakadatlanul szivárognak át új tagok a Kommunista Pártba, *(Úgy van!)* és néha jelentékeny számban. Ez azt mutatja, hogy a pártok nincsenek élesen elválasztva.

A Szociáldemokrata Párt jobbszárnya meg nin-

csen nagyon messze a Kisgazda Párt balszárnyától és ugyanígy van a Paraszt Párttal is. A Paraszt Párt balszárnya közel van a kommunistákhoz, a jobbszárnya, — mondjuk a 10—15 holdas gazda, — az meg már valahogy érintkezik a Kisgazda Párttal. Ennek aztán az a következménye, hogy ez a fiatal, még ki nem fejlődött, céljait még nem egész tisztán látó Paraszt Párt bizony gyakran inog a Kommunista és Kisgazda Párt között. Ezt mindenki tudja saját tapasztalatából. *(Úgy van! Úgy van!)*

Most nézzük, mit jelent a Kisgazda Párt. A Kisgazda Párt zöme, tagjainak nagy többsége, kétségkívül demokratikus középparaszt. Ez annyit jelent, hogy a 20, 30, 40, 50 holdas parasztok nem szeretik a nagytőkét, amely őket is kizsákmányolta, szeretnének demokratikus rendszert, hogy a főispán, az alispán, a szolgabíró ne köpjön a fejük búbjára, haragszanak a németekre, meg haragszanak gyakran a fasisztákra is és szeretnének egy erős, független, demokratikus Magyarországot.

Szóval a Kisgazdáknak a zöme, jelentékeny része, a 20—30 holdas gazdák ilyenek. De sajnos, a Kisgazda Pártban rendszerint ezeknek a gazdáknak van a legkevesebb szavuk. *(Úgy van!)* Mert a nagy szót, azt vagy a zsíros nagygazdák viszik, a 150, 180 holdasok, vagy a jegyző, vagy a pap. *(Úgy van!)* Vagy a közeli járási székhelyen az ügyvéd, aki azelőtt a grófot szolgálta ki és most, hogy változtak a viszonyok, egyszerre felbukkan a Kisgazda Pártban. (Derültség.) Ez a helyzet, ezt mindenki ismeri a saját tapasztalatából. *(A tanítók is!)* Egyes tanítók is, úgy van. Lényegében jelentékeny része azoknak a falusi és kisvárosi értelmiségeknek, akik azelőtt 25 esztendőn keresztül folyamatosan kiszolgálták Horthyt, most némi tétovázás és ingadozás után egy kicsit demokratikusan átfestve, feltünedeznek a Kisgazda Pártban. Ott magukhoz ragadják a vidéki és nem egyszer a központi vezetést is. Ma már a helyzet az, hogy a Kisgazda Párt kifelé még a kisgazdák pártja, a valóságban azonban

bankárok, ügyvédek, meg egyéb nem paraszti emberek egyre jobban kezükbe kapják a vezetést. Budapesten is, meg vidéken is. *(Helyeslés. Nagy zaj.)*

Ez igen komoly dolog, elvtársak, annál is inkább, mert Magyarországon a reakció, a régi rend hívei most taktikát változtattak: Nem nyílt pártban szervezkednek, mert ez nagyon világos volna, mindenki felismerné és le tudná leplezni őket, hanem beszivárognak a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front pártjainak jobbszárnyába. Persze, abba a pártba, amelyet magukhoz a legközelebb állónak számítanak, a Független Kisgazda Pártba és a Polgári Demokrata Pártba.

A Polgári Demokrata Pártról itt nem is beszélek, nemcsak azért, mert az vidéken nem játszik komolyabb szerepet, de Budapesten sem látszik erősnek. Komoly szerepet a régi rend, a reakció hívei számára tulajdonképpen csak a Kisgazda Párt játszik. Oda szűrődnek be ezek az elemek Budapesten is, vidéken is. És ezen a párton keresztül próbálják megszervezni erőiket a demokrácia ellen. Meg kell mondanom, hogy ez a taktika, ez a cselfogás nem egészen új, mert a magyar reakció ezt már egyszer megcsinálta 25 évvel ezelőtt ugyancsak a Kisgazda-Párttal, amelyet akkor Nagyatádi Szabó vezetett.

Akkor is az volt a módszerük, hogy mindenki belépett a Kisgazda Pártba. A Kisgazda Pártban volt például a Pallavicini őrgróf, az 56.000 holdjával, Gömbös is kisgazda volt akkor, meg Bethlen is. Amikor már bent voltak a pártban, akkor ügyesen magukhoz ragadták a vezetést. Ezt nagyon furfangosan csinálták és a Kisgazda Párt neve a végén csak úgy fügefalevélként lógott a reakció ágyéka körül.

Elől az volt kiírva, hogy Kisgazda Párt, de hátul Bethlen gróf, Pallavicini meg Gömbös vezette az ügyeket. Szóval ilyesmi már egyszer előfordult és nem szabad lekicsinyelni ezt a veszélyt. A magyar reakció — ne felejtsék el az elvtársak — nagyon

szívós és nagyon magabiztos. Ez Európa legrégibb reakciója.

Egy nyírségi hadifogoly, aki ismerte közelről Kállay volt miniszterelnököt, elmondta, hogy a volt miniszterelnök egyszer borközi állapotban ezzel kérkedett: „Ezer év óta minden ősöm legalább egyszer elkártyázta a birtokát és én még ma is 1000 holdas vagyok és Magyarország miniszterelnöke!“

Ez a kijelentés mutatja, hogyan gondolkodik ez a réteg. A vagyonát elvesztheti, de nem adja föl a reményt, hogy megint visszaszerzi.

Ne felejtsék el, hogy az utolsó 400 esztendőben ez a reakció minden bajból ki tudott mászni. Megúszta szárazon. Megúszta az 1848—49-et, megúszta az 1918—19-et és most is reménykedik benne, hogy valami csoda újra visszasegíti a nyeregbe, a szegénység nyakára. *(Nagy zaj, felkiáltások: Soha többet!)* Úgy, hogy ne becsüljük le, elvtársak, a magyar reakció ügyességét és magabiztosságát. Hogyha ők elhatározták, hogy megnyergelik a Kisgazda Pártot, akkor nem szabad lekicsinyelni ezt a veszélyt. *(Nagy zaj; Úgy van!)* Ez igen komoly veszély, amivel nekünk nyíltan szembe kell néznünk, nem szabad szemet húnynunk előtte, különben egy napon kellemetlen meglepetésre ébredünk.

A Kisgazda Párt maga egyébként nem szereti a paraszt voltát fitogtatni. Aki ismeri a Kisgazda Párt nevét, az tudja, hogy ez a név nagyon hosszú. „Független Kisgazda, Földműves, Polgári és Földmunkás Párt“-nak hívják. Látják az elvtársak, hogy a név hosszú, de paraszt szó nem fordul elő benne, mert mikor megalakították a pártot, büdös volt még a paraszt nevezet. 1931-ben nem akartak büszkélkedni azzal, hogy ők a parasztok pártja. Az olyan jól megfésült, jómódú, síma kisgazdákat akarták képviselni és nem az igazi parasztot. Természetesen ez mind a mai napig nem nagyon változott.

Most, a választások előtt, amikor a szavazatokra szükség van, most kezdik előtérbe állítani a Parasztszövetséget. A Parasztszövetséget, azt a

gazdasági szervezkedést, amin keresztül be akarják fogni a saját szekerükbe az egész gazdatársadal mat, elsősorban a legszámosabb réteget, az igaz parasztokat, mondjuk a 10 holdon aluliakat. Min denkit, aki a falun lakik, be akarnak vonni.

Itt nagyon kell vigyázni. Így első látásra tény leg úgy néz ki a dolog, hogy a 3 holdas gazda i paraszt, meg a 150 holdas is. Az érdekeik egyfor mák. Azt szokták mondani, hogy szárazság idejé mindenki egyformán nézi az eget. *(Derültség.)* Csak elfelejtik, hogy szárazság idején még a buda pesti proli is nézi az eget, pedig neki nincs földje mert nagyon jól megérti az összefüggést. A gazda sági szervezkedésnél azonban egész másról van szó a termésértékesítésről, meg a haszonelosztásról Mindenki saját tapasztalatából tudja, hogy a 3 hol das gazda nem bírja úgy megvédeni az érdekét mint a 150 holdas. A szegény törpebirtokos nem várhat az eladással, őt nyomja a nyomor, sürget a sok gyerek.

Elég az hozzá, hogy csak látszat, hogy mert 3 holdas is gazda, meg a 150 holdas is, az érdekük azonos. Mindenki tudja saját tapasztalatából, hogy a kettő között olyan különbség van, mint az ég é föld. Ha sikerülne az igazi kisembereket, kisparasz tokat becsalogatni ebbe a Parasztszövetségbe, akko egy szép napon a Parasztszövetség megint oda fej lődne, ahol tavaly a Hangya végezte. Az élén megin valami bankár vagy hasonló állana, csak most nem Wünscher Frigyesnek hívnák, hanem mondjuk Sa látának vagy Sulyoknak. Megint csak odalyukadna ki az ügy, hogy a szövetségben a szegény embernek semmi szava nem lenne. Ez a Parasztszövetség tehát igazi „parasztfogás" a Kisgazda Párt részéről. Így akarják magukhoz csalogatni azokat a parasztokat akik egyébként látják, hogy kik Budapesten, meg kik vidéken a Független Kisgazda Párt vezetői és emiatt nem nagyon akarnak belépni a Kisgazda Pártba.

Amint látják az elvtársaink, mi a Kisgazd

Párt vezetőinek jórészét a mostani összetételében nagyon kritikusan, nagyon bizalmatlanul nézzük. Mi éles különbséget teszünk az olyan kisgazdavezetők között, mint Tildy Zoltán *(Éljenzés)*, akit rendes demokratának tartunk és aki képviseli a 30—40—50 holdas demokrata gazdákat, akik a Kisgazda Párt zömét teszik. De a többi kisgazdavezetők igen jelentékeny része más sütetű: a Pfeiffer, az Auer, a Varga Béla, meg a nemtudom kicsoda, akik a jobboldalt képviselik. Ezeknek a kisgazda csak arra jó, hogy kijátsszák őket a munkásság ellen, kijátsszák őket a demokrácia ellen.

Emiatt a mi választási vonalunk éles különbséget tesz a Kisgazda Párt zöme, a derék, rendes, demokratikus kisgazdák közt és azok között a városi és falusi reakciósok között, akik ott vannak már a soraikban és a párt polgári tagozata révén tulajdonképpen már az igazi vezetők, arra törekszenek, hogy az egész pártot a kezükben tartsák. Mi azt fogjuk csinálni, hogy országos méretben megmutatjuk, hogy kik azok a bankárok, parasztnyúzó ügyvédek, meg kereskedők, akik a pártra itt a központban egyre nagyobb befolyással bírnak. Maguknak, elvtársak, az lesz a dolguk falun, meg a járásokban, meg a megyékben, hogy megmutassák, hogy ott is hasonlóképpen áll a helyzet, csak nem pesti Auernak, meg Pfeiffernek, meg Varga Bélának hívják, hanem ottani Auernak, meg ottani Pfeiffernek, meg ottani Varga Bélának, *(Nagy zaj; Úgy van!)* hanem Vidovicsnak, meg Hámnak, Rainprechtnek, Milosinnak, meg Dulinnak. Ezeket mindenki ismeri a megyében vagy a falvakban. Ahova csak nézünk, mindenütt ott vannak.

Ott a helyszínen állapítsák meg az elvtársak, mutassák meg, hogy miféle ál-kisgazdák ezek és ezzel menjenek a parasztok közé. Mutassanak rá, hogy helytelenül cselekszik az a kisgazda, aki azt hiszi, hogy a Kisgazda Pártot követi, pedig egész mást követ, reakciós bankárt, ügyvédet, nem egyszer a nép ellenségét. Ezt szépen ki lehet mutatni.

Már most mi a politikánk ezekkel a pártokkal szemben? Mi eddig azt a vonalat vittük, hogy szoros kapcsolatot tartottunk a szociáldemokratákkal és a Parasztpárttal. Ez a hármas összefogás az öt párt többségét képezi és biztosítja az ország demokratikus irányítását. Persze, ezt tudja a reakció is és szeretné megfordítani ezt a helyzetet, még pedig úgy, hogy a Kommunista Párt mellől el akarja rántani legalább is a Szociáldemokrata Pártot. Ha ez sikerülne neki, akkor összefogna a Kisgazda-, a Polgári Demokrata- és a Szociáldemokrata Párt és a Kommunista Párt egyedül maradna, elszigetelve. Mi tehát azt akarjuk, hogy a demokrata fronton belül tartson össze ez a három párt, a reakció pedig azt akarja, hogy a Kommunista Párt el legyen szigetelve. Ez taktikájának az alapja, ezért folyik most a harc, a választások folyamán is.

Azonkívül, hogy a Kommunista Pártot el akarja szigetelni a reakció, vannak egyéb tervei is. A reakció nem adta fel a reményt, hogy két vállra fektessen bennünket a birkózásban. Ha nyílt harcban nem tud benünket legyűrni, akkor hátba támad minket olyan helyeken, ahol azt hiszi, hogy nem vagyunk elég erősek.

Vegyék például az inflációt, a papírpénz korlátlan kibocsátásának kérdését. Mi azt szeretnők, hogy az árak, csakúgy, mint a bérek, ne emelkedjenek az égig. Ma az a helyzet: emelkedik az ár, utána emelkedik a bér, majd az árak megint a bérek fölé emelkednek és ez így megy szakadatlanul. A végén kinek lesz belőle haszna? A gyárosnak, meg a bankárnak. Mert a proli, a munkás csak szenved miatta, folyton kevesebb a keresete. Szenved miatta a falusi lakos is, mert hiszen az iparcikkek ára szakadatlanul emelkedik az ég felé, ő pedig csak egyszer arat az évben. Szóval a reakció inflációt akar. Az a reménye, hogy ha a paraszt elégedetlen a gazdasági viszonyokkal, ha a munkás koplal a városban, akkor egy szép napon azt fogja mondani: „Hát szép, szép ez a demokrácia, a nép mostani vezetői nagyon jó

előadásokat tudnak tartani, de mit ér mindez nekem, ha a bérem olyan kevés, hogy majd éhenhalok mellette, nincs cipőm, nincs ruhám, bizony úgy látom, hogy a demokrácia vezetői nem értik az ország vezetését."

Szóval a reakció arra spekulál, hogy ezzel az inflációval kihúzza a lábunk alól először a gazdasági talajt, utána a politikai talajt és utána aztán ők szeretnének helyünkbe jönni azzal, hogy majd kivezetik az országot a bajból. Ez az infláció politikai jelentősége. Mi az inflációt árutermeléssel akarjuk ellensúlyozni. Szeretnők, hogy a gyárak ontsák az árukat, hogy a falun a földműves kapjon iparcikket és adjon a városnak érte enni. Ez a mi tervünk. De az újjáépítést is gyakran szabotálja a reakció. Szabotálja, ahol lehet és nemcsak a reakció, hanem, sajnos, a Kisgazda Párt jobbszárnya is. Aki figyeli a mi újságjainkat, az észrevehette, hogy az utolsó két-három hétben heves vita keletkezett a Kommunista Párt és a Kisgazda Párt között a parasztsztrájk kérdésében.

A Kisgazda Pártnak augusztus 20-án nem volt egyéb gondja, mint határozatba venni, hogy a parasztnak is van joga sztrájkolni. Mit jelent ez? Ez annyit jelent, hogy a parasztnak joga van kiéheztetni a várost, mert a paraszt úgy sztrájkol, hogy nem adja oda az élelmet a városnak. Más sztrájkot úgy lehetne elképzelni, hogy nem veti be a földjét, vagy nem aratja le a termését, dehát ilyet még nem látott a világ. *(Nagy zaj.)* Szóval azt akarják, hogy a városban éhség legyen, a munkás elkedvetlenedjen, kevesebbet dolgozzon, vagy ne dolgozzon, a faluba emiatt kevesebb árucikk kerüljön és így megrendüljön a fiatal demokráciának még egyébként sem elég szilárd alapja. Ilyen terveik vannak. Világosan kell ezt látni, hogy mire vágyik a reakció. Mi természetesen mindezt átlátjuk és azonnal fellépünk ellene, annál is inkább, mert mindaz, amiről eddig beszéltem, lényegében csak a kezdet.

A főcélja a reakciónak, hogy visszavegye az új

gazdáktól a földet. Ez a tervük lényege. *(Közbekiáltások: Nem engedjük! Nagy zaj.)* Ne felejtsék el az elvtársak, hogy ebben sem egészen kezdő a reakció. Már van neki valamelyes tapasztalata. Megint csak az idősebbek emlékezetére hivatkozom. Volt itt már valami földreform-féle Nagyatádi Szabó alatt, 1921—22-ben. Kiosztottak majdnem félmillió holdat. Azt is csak úgy, hogy amíg közel volt az 1918—19-es forradalomnak az emléke, addig nagyon bőkezűek voltak az ígéretekben. Ahogy múltak a hónapok és évek, úgy csökkentek az ígéretek, a végén nagy keservesen kiosztottak vagy 400.000 holdat. Senki sem kapott átlag 2 holdnál többet, azt is nagyon magas áron. Ahogy erősödött a reakció, úgy nőtt a bankteher meg az uzsorakamat, meg az ügyvédi költség, 1930—31-ben aztán jött a gazdasági válság, akkor nemcsak a reformföldek úsztak el és kerültek vissza a bankhoz, a nagybirtokoshoz, vagy a zsíros parasztok vásárolták fel őket, hanem nagyon sokszor még azoknak a gazdáknak a földje is elveszett, akiknek már volt két-három holdjuk azelőtt és akik nagy keservesen a reform folyamán még egy-két holdat kaptak. Most is előfordulhat, hogy adóval, uzsorával minden törvényhozási rendszabály nélkül is visszavehetik a kiosztott földeket. Azonban itt sokkal többről van szó. A reakció nem nyugszik bele, hogy elvettük tőle a földet, hanem már kezdik nyiltan visszakövetelni.

A Kommunista Párthoz már nem egyszer fordultak ilyesmivel. Először az erdőt kérték vissza, mert az, mint mondották, nem kell a parasztnak, követelik, hogy adják vissza legalább az erdőt. De volt már másféle javaslattal is dolgunk. Eljött például hozzám a zirci apát és hozott egy levelet a volt béreseitől. A levélben a volt béresek kijelentik, hogy szívesen visszaadják a földet a zirci apátságnak, mert az nagyon jó mangalica tenyészetet folytatott, csak mi egyezzünk bele. Erdőben, szántóban valami 3—4000 holdacskát akart az apátság így visszavenni.

Természetesen, mi kommunisták, nem egyez-

tünk ebbe bele. Maga ez a kísérlet azonban mutatja, hogy a régi ezerholdasok törik a fejüket azon, hogy hogyan lehetne visszakapni a földet. Világos, hogy egy volt 5000 holdas nagybirtokos, vagy egy volt 10.000 holdas nagybirtokos még 20 év mulva is azon fogja törni a fejét, hogy: hogyan lehetne a paraszttól visszakapni a szép ezerholdacskákat. Ezt nekünk előre kell látnunk. És semmi kétség, hogy a küszöbönálló választásban óriási szerepet fog játszani ez a kérdés. Persze nem úgy, hogy ilyen nyíltan beszélnek róla a reakció részéről, mint ahogy én itt felvetem. Sehol sem fogják hallani, hogy mondjuk a Kisgazda Párt jobboldali ügyvéd képviselőjelöltje azt mondja a választóknak: „Adjátok rám a szavazatokat és akkor Esterházy Pál herceg visszakapja a 200.000 holdját!“ Annyi esze neki is van, hogy így nem beszél, de a lényege annak, amit akar, ez lesz. És ezért kell résen lenni a falusi szegényeknek és foglalkoznia a mostani választások alkalmával mindezekkel a kérdésekkel. Itt rá akarok térni a választások néhány kérdésére.

A Kommunista Párt az országos választásokon vagy egyedül fog fellépni, vagy a Szociáldemokrata Párttal együtt. A kérdést még nem döntöttük el. Nekünk kommunistáknak a képviselői mandátumok szempontjából nem lényeges. Mindenki tudja, hogy a Kommunista Párt vidéken erős. Budapesten is erős, sok helyen erősebb, mint a Szociáldemokrata Párt. Szóval a döntés a Szociáldemokrata Párt kezében van. Ha ők akarják, akkor együtt fogunk menni, mert nekünk a munkásegység sokkal fontosabb, mint az, hogy három vagy tíz képviselővel többünk legyen. E kérdés még nincs eldöntve és most még nem akarjuk napirendre tűzni, mert most folynak a budapesti választások előkészületei. Majd ha egy kicsit belemelegszünk a közös munkába és látjuk, hogy a kérdés felvetésének előfeltételei megértek, javasolni fogjuk az országot egységet. De akár külön jelöl a Kommunista Párt, akár a Szociál-

demokrata Párttal együtt, mindenesetre nyugodtan és emelt fővel léphet a falu választói elé.

Nekünk nem kell egyebet tennünk, mint felsorolni, hogy mit csinált a Kommunista Párt az utolsó háromnegyed évben. A falun különösen elmondhatjuk, hogy mit végzett a Kommunista Párt a földosztás körül. Ezt aztán mindenki meg fogja érteni. Tudni fogja, hogy melyik az a párt, amelyikre támaszkodjon a falu szegénysége, ha azt akarja, hogy a kapott földjét ne csak megtartsa, hanem állami segítséggel és a mi segítségünkkel viruló kisgazdasággá alakítsa át. A falu nagyon jól tudja, hogy a Kommunista Párt elsőnek állt ki, amikor a juttatásról volt szó és hogy pártunk mindenütt ott lesz, ahol a föld megtartásáról és felvirágoztatásáról lesz szó. Ebben a tekintetben a mi kommunista elvtársainknak a falun nem lesz nehéz helyzete.

De hivatkozhatunk arra, hogy nemcsak a falun dolgozott így a Kommunista Párt. Mi védtük meg annakidején, márciusban, áprilisban az éhhaláltól Budapest lakosságát, amikor itt tényleg már kezdtek éhenhalni az emberek. Az utcán estek össze a koplalástól. Ekkor lépett közbe a Kommunista Párt és ha ma a fővárosnak megint város formája van, ha az emberek dolgoznak, bizakodva nézhetnek a jövendőbe és tudják, — hogyha sok is a nehézség — hogy az út felfelé vezet, mindezt elsősorban a Kommunista Pártnak köszönhetik.

Mi ezt el fogjuk mondani falun. Megemlítjük, hogy a hadifoglyok keserves kérdésében, amely száz és százezer magyar családot érint, a Kommunista Párt egyedül többet tett, mint az összes többi pártok együttvéve. Ezt mindenki tudja. Tudja, hogy mi hoztuk haza a Szovjetunióból a hadifoglyokat, a régi hadifoglyok tudják, hogy én még a Szovjetunióban mindent megtettem, hogy segítsek rajtuk. Nekünk volt vezető részünk a nyugati hadifoglyok visszahozásában, akik angol-amerikai kézben voltak. Ezt a tényt is közöljük a faluval.

De tovább megyünk: össze fogjuk írni — és az

elvtársak foglalkozzanak ezzel a falvakon — azokat, akiknek hadifogoly hozzátartozóik még nem jöttek vissza. Ezeket az adatokat küldjék be majd a központba és majd utána fogunk nézni. Ebből is meg fogják érteni a falun, hogy ki az, aki tényleg törődik a magyar hadifoglyok kérdésével és ki az, aki csak az újságban ír róla. *(Lelkes éljenzés.)*

A hadifoglyokkal kapcsolatban persze vannak más kérdések is. Azok a hadifoglyok, akik nyugatról jönnek vissza, azok szinte az utolsó napig a nyilas agitáció hatása alatt állottak. Ezeknek nem lehet minden további nélkül választójogot adni. különben az történhetik, hogy Szálasi küldi őket haza, hogy szavazzanak a demokrácia ellen. Tehát az elvtársak — akiknek túlnyomó többsége otthon saját községében választási bizottsági tag lesz — hassanak oda, hogy jól nézzék meg, a hadifoglyok tényleg rendes demokraták-e. Ezt falun nem olyan nehéz ellenőrizni, mert ha a kocsmában, vagy egyebütt az illető Szálasi-féle nyilasmaszlagot fog terjeszteni, akkor a demokrácia nem ad neki választójogot. Erre módot ad a választójogi törvény és az elvtársak éljenek vele. S ha azt is meg tudják csinálni, hogy az ilyen nyilas ügynök a községben se maradhasson meg, a Kommunista Párt egy könynyet se fog érte sírni. *(Derültség.)*

Mi hivatkozni fogunk a választók előtt arra, hogy valahányszor az ország bajba került az utolsó háromnegyed esztendőben, meg tudtuk mozgatni az oroszokat és komoly segítséget tudtunk kapni. Amikor Budapesten éhség volt márciusban, az oroszok húztak ki bennünket a bajból, amikor július végén elfogyott Budapesten az élelmiszer, megint ők segítettek, amikor áprilisban nem volt a traktorok számára olaj, meg petróleum, meg benzin, akkor az oroszok adtak 12.000 tonnát. Most, hogy baj van az őszi szántással, megint ők segítenek bennünket. És ami a legfontosabb: most írtak alá egy kereskedelmi szerződést a Szovjetunióval *(Éljenzés)*, amelynek értelmében 30,000.000 dollár értékű áru-

csereforgalom jön létre. *(Nagy taps, a tömeg lelkesen élteti a Szovjetuniót.)*

Azonkívül vagy 30,000.000 kiló gyapotot és vagy 3,000.000 kiló gyapjút is kapunk, úgy, hogy a kisebb részét feldolgozva visszaküldjük a Szovjetnek és a munkabérrel kifizetjük az itt maradó részt. Ezzel meg lehet végre indítani a falu és a város dolgozóinak ruhaellátását. *(Nagy taps, éljenzés.)* Öt év után most kap Magyarország először jelentékeny mennyiségű ilyen textilanyagot, amiből ruhaneműt lehet készíteni. Előre is megmondhatom az elvtársaknak — nyugodtan beszélhetek róla —, hogy novemberben, decemberben már meg fog indulni a városból a ruhanemű a falu felé is és utána majd a Kommunista Párt rajta lesz, hogy bő patakokban folyjon és végre a falu szegénysége rongyok helyett újra rendes ruhákat kapjon. *(Nagy taps.)*

Ide tartozik a svábkérdés is. *(Halljuk! Ki velük! Nagy zaj.)* Mindenki észrevehette, hogy a svábkérdés körül valami hiba van. Sokat beszélnek róla, de keveset tesznek benne. Az oka ennek az, hogy a svábok a reakció szövetségesei és természetesen senki sem válik meg szívesen a szövetségesétől és azért nem mennek a dolgok. Ennek pedig itt komoly következményei vannak, mert hiszen a földreformot nem fogjuk addig befejezni, amíg a sváb földek kérdése el nincs intézve. Ez bizonytalanságot teremt. Legalább 80 vagy 100.000 földnélküli, akinek joga van a földre, bizonytalanságban él, nem tudja, kap-e földet, nem kap-e földet.

A tetejébe még a sváb falvakban levő új magyar települők helyzete is egyre lehetetlenebb. Valóságos sváb ellentámadás kezdődött. Meg kell mondani, hogy ez így van. Ez a kérdés is a választásokon fog eldőlni. A svábokat nem tudjuk kitenni az országból, ha a Komunista Párt vagy a Kommunista és Szociáldemokrata Párt együtt nem kapnak igen jelentős számú szavazatot, — különösen a vidéken. Mert akkor meggátolnak bennünket abban,

hogy végrehajtsuk a magyar parasztság akaratát és ez az akarat pedig — mindnyájan tudjuk — az: ki a hazaáruló svábokkal az országból! *(Lelkes helyeslés, nagy taps.)* Aki tehát ezt a kérdést meg akarja oldani, az segítsen nekünk a választásokon. *(Közbeszólás: „Bízzák a svábkérdés elintézését a kommunistákra!")*

A falvakon egyedül mi, kommunisták nem tudjuk elintézni a svábkérdést. A Kommunista Párt vállán úgyis óriási terhek vannak. Már most is kezd, elvtársaim, kialakulni az a helyzet, hogy ötös fogatban megyünk, mert öt párt vesz részt a kormányzásban, de igazán csak a Kommunista Párt húz, a többiek egyike-másika pedig csak úgy cselleng mellettünk. *(Derültség.)* Ezt mindenki tudja saját tapasztalatából. Ha még tetejébe a svábkérdést is a mi nyakunkba sóznák, nem győznénk, elvtársak. Így is épp elég teher van rajtunk. Mi nem szégyenlünk azonban vasmarokkal belenyúlni ebbe a kérdésbe. Ezt az elvtársak a választásokon feltétlenül vessék fel. Az a gyanú — azt hiszem — a Kommunista Pártot nem érinti, hogy mi a svábokkal kesztyűs kézzel akarunk bánni. Ilyen gyanú nem eshet ránk. Az elvtársak feltétlenül tegyék szóvá ezt is a választások folyamán és akkor majd világosan ki fog derülni itt is, hogy ki van a svábok mellett és ki van a svábok ellen.

Még beszélni akarok az asszonyok kérdéséről. Ez persze itten, így a földigénylő bizottságok elnökei és titkárai előtt talán első pillanatban nem is látszik kérdésnek. De mi, akik ismerjük az ország helyzetét, minden oldalról azt halljuk, hogy a demokrácia ellenségei, meg a földreform ellenségei főleg az asszonyokban bíznak, a nők szavazatában. Azt mondják: a férfiaknál nem vagyunk biztosak, sok sikerült kommunista népgyűlés volt, meg egyéb. A férfiaknál — mondják — érhet benünket meglepetés, de az asszonyok, azok bezzeg velünk vannak és mert a nőknek most van választójoga, a nők

majd oda fognak szavazni, ahova a pap tanácsolja, vagy ahova a suttogó propaganda tanácsolja.

Erre felhívom az elvtársaink figyelmét. Ne kicsinyeljük le ezt a veszélyt. Ez a veszély nagyon komoly, mert azért a reakció is tudja, hogy mitől döglik a légy, ők sem estek a fejük lágyára. *(Derültség.)* Ne kicsinyeljék le tehát ezt a veszélyt és foglalkozzanak vele otthon a községekben és falvakban. Nézzenek utána, hogy az asszonynépet felvilágosítsák és bevonják őket a politikába. Meg kell magyarázni az asszonyoknak lányoknak, hogy abból, hogy ők hova fognak szavazni most a választásokon, függ az, hogy egészséges, új gazdaság asszonyai lesznek-e belőlük és új, viruló gazdaság tulajdonosa a férjükből, vagy pedig lassanként megint kihúzzák alóluk azt a földet, amit áprilisban, májusban adott nekik a fiatal demokrácia.

Meg kell magyarázni az asszonyoknak ezeket a dolgokat. Ne kicsinyeljék le az elvtársak ezt a munkát. Én tudom, hogy különösen a Dunántúlon vár nagyon sokat az asszonyoktól a reakció. *(Úgy van!)* A Dunántúlon soká voltak a nyilasok, ott azelőtt is a klerikális sötétség uralkodott és most azt remélik, hogy ottan különösen az asszonyok szavazatával semmissé tehetik az emberek szavazatát. Ne kicsinyeljék le ezért ezt a veszélyt az elvtársak.

Ha már itt tartunk az egyháznál, meg kell mondanom, elvtársak, hogy minket pedig az egyház nem valami nagyon kedvel. Nem is nagyon lehet csodálkozni rajta. Sok százezer holdat vettünk el tőle a földreform folyamán és hát ez természetesen nem tetszik nekik. Ezen én nem csodálkozom. De ugyanakkor az a helyzet, elvtársaim, hogy a pártunk jó politikája mindenkit meggyőz arról, hogy a Kommunista Párt minden lépése csak a nép meg a nemzet érdekében való. Ez a politika olyan meggyőző, hogy helyenként még a papok sem tudnak neki ellenállni és szerte az országban kezdenek jelentkezni a Kommunista Pártba pap-tagok és mi fel is vesszük őket. Nekünk van katolikus, kálvi-

nista, luteránus, baptista pap-tagunk és meg fogjuk tenni, hogy a javát, akinek demokratikus népi érzésében semmi kétség nem lehet, fel is léptetjük országgyűlési képviselőnek. *(Helyeslés.)* Az elvtársak az ilyen esetekre való hivatkozással megmutathatják, hogy a Kommunista Pártnak semmi baja vagy kifogása nincs az igazi vallásos emberrel szemben.

Ezt mi már megmutattuk a földreform során. Emlékezzenek vissza az elvtársak, hogy én magam, amikor kíméletlenül felléptem az ezerholdas kanonokok földjének elvétele mellett, ugyanakkor megmondtam, hogy azokban az eklézsiákban, ahol a pap szegény és a község, az egyházközség földet követel a papnak, ott meg kell adni neki, és ott kaptak is. Többszáz szegény pap kapott így földet. Ezzel akartuk megmutatni, hogy mi nem a vallásos érzés ellen vagyunk. Ha a falu úgy érzi, hogy az ő papja rendes ember, akinek földet kell adni, isten neki, adják oda. A kommunista ezt nem ellenzi és ugyanaz az álláspontunk, most a választásokon. Ha egy római katolikus, vagy kálvinista, vagy luteránus pap eljön a Pártba és azt mondja, hogy én ugyan vallásos ember vagyok, de meggyőződtem róla, hogy a Kommunista Párt képviseli legjobban hazánk és a nép érdekeit és ezért belépek a pártba, akkor mi, kommunisták nem lehetünk olyan vakok, hogy ne fogadjuk be őt, csak azért, mert pap. Azt mondjuk: „Ha egyetértesz a mi céljainkkal, ha helyesled a mi munkánkat, akkor felveszünk és ha tagunk vagy, akkor ugyanúgy lehetsz képviselő vagy miniszter, mint a többi kommunista párttag."

Ha az elvtársaknak valahol a falun az orruk alá dörzsölik, hogy a Kommunista Párt így isten tagadó, meg úgy nem szereti a családot, akkor hivatkozzanak arra, ami a földreform folyamán történt. Ezt mindenki ismeri. Hivatkozzanak arra, amit itt elmondtam és amit a munkánk is igazol.

Még egy kérdésről akarok beszélni. Ez a mi belső ügyünk. Elvtársaim! Különösen a falvakban

még mindig nagyon sok a kommunista kiskirály. A napokban jött fel valahonnan egy szociáldemokrata elvtárs és elmondta, hogy az egyik tiszazugi faluban a kommunista párttitkár — nem is a rendőrparancsnok, a párttitkár — négy hónapra lecsukatta a szociáldemokrata párttitkárt. *(Derültség.)* Képzeljék el, micsoda pecsenyét csinálnak az ilyen esetből a Komunista Párt ellenségei.

Nemrégiben, azt hiszem, Egerszovátáról, kaptunk egy ilyen értesítést: Ha a kommunista párttitkár be akar utazni Egerbe, akkor ugyanolyan módon kocsit követel a gazdától, mint régebben a szolgabíró. A gazdák, úgy látszik, meg vannak ijedve és adnak neki kocsit. Persze, közben a méregtől környékezi őket a guta, hogy a kommunista basáskodik rajtuk. Amikor utána néztünk a dolognak, kiderült, hogy a pártnak ott mindössze 17 tagja volt, mert a pártot nem szeretik az ilyen basáskodás miatt. Az ilyen példákat folytathatnám. Sokan nem értik meg az elvtársak közül, hogy az ilyen módszerek csak ártanak pártunk befolyásának és a fenyegetés a legrosszabb eszköz befolyásunk emelésére. Mi azt akarjuk, hogy pártunkat ne csak tiszteljék, hanem a pártot szeressék is. Erre elmondok két esetet:

Valamelyik pestkörnyéki város kommunista tagságát nézem. Mondjuk a tagság száma ezer. Kérdezem, mennyi tagja van a Szociáldemokrata Pártnak? Azt válaszolják: 2000. Hát, — mondom — honnan a nagy különbség? Előveszem a párttitkárt Erre a titkár azt mondja nekem: a különbség nem azért van, mintha a kommunistáknak nem lehetne szintén 2000 tagjuk. Ha elmegyünk az emberekhez, akkor a következőt válaszolják: tisztelet, becsület a Kommunista Pártnak, de ha én belépek a Kommunista Pártba, akkor attól kezdve se éjjelem, se nappalom. Egyszer rohammunkát követelnek aztán menjek plakátot ragasztani, aztán megint jönnek, hogy gyüjtsek a Nemzeti Segélyre, fogadjam a hadi-

foglyokat és így tovább. Ha beíratkozom a Kommunista Pártba, nem hagynak békében. A Szociáldemokrata Pártba meg beíratkozom, lefizetem a tagdíjat és utána a kutya se néz felém és ezért inkább a Szociáldemokrata Pártba lépek. Ez az egyik tapasztalat.

A másik: felszólal egy fiatal elvtársnő. Nálunk a titkár nagyon rendes ember, — mondja — szigorú, pontosan ott van reggel 8 órakor a hivatalban, mindent rendesen elintéz, szervez, rendben tart, de sohase mosolyog. Sohasem nevet, a fiatalokkal nem tréfál, soha nem hallottuk még énekelni és nekem az volna a tiszteletteljes kérésem, hogy vegyük le ezt a titkárt s tegyünk oda a helyére valakit, aki nem olyan jó szervező, meg nem olyan szigorú ember, de mosolyog, szíves, vonzó, szeretik és — ami fődolog — népszerű lesz. Értik az elvtársak a különbséget?

A mi pártunk olyan, hogy tényleg sokat követel tagjaitól. Elviszi őket közmunkára, gyakran rohammunkára, ragasztani küldi őket és közben elfeledkezik róla, hogy az élet nemcsak szigorú és komoly dolgokból áll, hanem az ember néha énekel, néha táncol, jókedve van, tréfál stb. A mi pártunk eddig csak a komoly oldalát csinálta mindennek és az eredmény az, hogy sok helyen pártunkat tisztelik ugyan, azt mondják, hogy ez egy komoly, fegyelmezett párt, de ugyanakkor nem szeretik, sőt néha félnek is tőle.

Különösen ott, ahol ilyen kiskirályok vannak és ezek a kiskirályok nemcsak a többiekkel, a pártonkívüliekkel, vagy a Kisgazdákkal, a saját pártunkban is bizonyos fokig basáskodnak. Különösen a fiatalokkal szemben verik az asztalt és néha úgy beszélnek velük, mint a káplár beszél az újonccal És az eredmény az, hogy a Kommunista Pártot tisztelik ugyan, de nem egy helyen hiányzik az igazi népszerűség, az a meleg szeretet, ami az igazán népi pártot jellemzi. Most, elvtársak, ezen is változtatni kell. Én nem tudom, vannak-e itt falusi kiskirályok,

de megmondom őszintén: körülbelül 2000 elvtárs lehet itt, néhány tucat valószínűleg akad közöttünk is. Nem tudom itt névszerint megmutatni őket. *(Derültség.)* De nagyon kérem az elvtársakat, hogy feltétlenül változtassanak ezeken a módszereken, mert ezzel sokkal nagyobb kárt okoznak a pártnak, mint amennyi hasznot hajtanak.

Nekünk a mult héten ki kellett zárnunk egy rendes elvtársunkat Heves megyében, mert vita közben két pofont adott a papnak, aztán belökte a székek közé, amikor valamelyik vallásos leány elkezdett sikoltani, annak is a kontya alá nyúlt, jol megrúgta, egy-két pofont lekent neki. Erre mi kizártuk a pártból és kidoboltattuk a faluban, hogy miért zártuk ki. Külön népgyűlést hívtunk össze a faluban és elmondottuk, hogy ez az ember megfeledkezett magáról, kommunistához nem méltó maga tartást tanusított és ezért kizárjuk. Igy kellett tennünk, mert az eset elkerült az egri érsekhez, a miniszterelnökhöz és persze hozzám is. Ezt a négy pofont a reakció országosan kihasználta ellenünk.

Látják, hogyha egy faluban egy meggondolatlan elvtársunk leken verekedés közben néhány pofont, akkor az egész párt tekintélye issza meg a levét. Ne becsüljék le ezeket a kis dolgokat.

Mi most tárgyaljuk a választójogot, innen éppen a választójogi bizottságba megyek. A bizottságban tegnap felállt valaki és elmondta, hogy egy faluban valamelyik kisgazda egy gyűlésen nagyon követelte a választás tisztaságát és erre jött a politikai rendőrségnek két tagja és elvitte. Azt mondom neki: „Egy fecske nem csinál tavaszt!“ „Nem úgy van az — válaszolja—, attól száz falu megijed.“ Ebben van valami. Egy ilyen hatalmaskodó elvtársunk, aki a párt tudta nélkül, a párt akarata ellenére szamárságokat csinál pártunk nevében, az annyi kárt okoz, hogy száz faluban ijesztgetik emiatt a Kommunista Párttal az embereket. Ezt tartsák az elvtársak szem előtt, javítsák ki a bajokat és gondoskodjanak róla, hogy a

Kommunista Pártot ne csak úgy tekintsék, mint egy szigorú, kötelességteljesítésre kényszerítő, erőteljes, komoly, sőt néha komor szervet, hanem mint egy életerős, vidám, mosolyogni tudó, népszerű szervezetet is és akkor sokkal nagyobb lesz a Kommunista Párt befolyása.

Végül van egy kérdés, amit a választásokkal kapcsolatban nagyon a szívükre kötök: ahol rossz a viszony a kommunisták és a szociáldemokraták között, most a választások folyamán javítsák meg. Ha megnézik azokat az okokat, amelyek miatt a szociáldemokratákkal veszekszenek, akkor gyakran kiderül, hogy legtöbbjük semmiség, amit egy kézlegyintéssel félre lehet dobni és utána rendesen lehet folytatni a munkát.

Befejezésül még azt akarom mondani, hogy nem egyszer fognak olyat hallani akár parasztpárti részről, akár szociáldemokrata részről, — különösen, ha külön listával indulunk, — hogy mindegy az, hogy kire szavazzunk, akár kommunista, akár szociáldemokrata, akár parasztpárti, mert az mind rendes demokrata. Vigyázni kell az ilyen érvekkel elvtársak, mert nagyon jól hangzanak, de komoly hiba van bennük. Vessék fel egyszerűen a kérdést: Melyik párt az, amelyiktől a reakció a legjobban fél? Erre egyhangú lesz a válasz: a Kommunista Párt. Ha pedig a dolog így áll, akkor nem mindegy az, hogy az illető kire adja szavazatát, mert ha azt akarja, hogy a régi rend alaposan el legyen temetve, akkor csak a Kommunista Pártra szavazhat. A többi pártoktól nem fél a reakció. Nem fél a reakció a Szociáldemokrata Párttól sem. Mi vagyunk az egyetlen párt, amelyiktől fél a reakció és igaza van neki.

Mert amíg a Kommunista Párt erős, addig erősen ül az új gazda a földjér, addig nyugodtan dolgozik a városban a munkás. Mindenki nagyon jól tudja, hogy mi vagyunk az egyetlen párt amely 25 esztendő véres üldözése közben, akasztófákon és börtönökön keresztül soha egy pillanatig, egy lépést nem engedett a 48-ból! Velünk nem lehetett alkudni!

Mindenki tudta, hogy a Kommunista Párt törhetetlen és hogy mennyire törhetetlenek vagyunk, azt mutatja, hogy 25 esztendőn keresztül nem tudták kicsavarni a kezünkből a haladás vörös lobogóját. Ha a régi, nehéz időkben nem tudták kicsavarni a kezünkből a lobogót, most, amikor nemzetközileg úgy állunk, hogy új szomszédunk van: a nagy Szovjetunió *(Lelkes éljenzés és taps)*, belpolitikailag pedig úgy állunk, hogy itt van az erős Kommunista Párt *(Éljenzés)*, akkor megnyugtathatunk minden reakcióst, hogy itt lehetnek nehézségek, de a végső lépés nem kétséges: A Kommunista Párt vasmarokkal fogja a lobogót s fel fogja tűzni az új, demokratikus, erős, független Magyarország ormára! *(Percekig tartó, lelkes éljenzés és taps.)*

(1945 szeptember 9-én, a földigénylő bizottságok kongresszusának kommunista tagjai előtt elmondott beszéd.)

A VÁLASZTÁS NAPJÁN

Először történik meg, hogy Nagy-Budapest népe szabadon, általános és titkos választójog alapján nyilváníthatja ki véleményét. A demokrácia nem volt szűkmarkú a jogok osztásában s gondoskodott róla, hogy megszűnjenek azok a megkülönböztetések, melyekkel a letűnt reakció a nőket sujtotta. Gondoskodott arról is, hogy a választások tiszták is legyenek s nem kérkedés, ha megállapítjuk, hogy e téren is elvégeztük, amit tőlünk vártak.

A Magyar Kommunista Párt emelt fővel s a győzelembe vetett hittel néz a nagybudapesti választások eredménye elé. Ha végignézünk azon, amit a fővárosunk érdekében az elmúlt háromnegyed év alatt tettünk, ha rágondolunk, milyen súlyos örökséget vettünk át, milyen legyőzhetetlennek látszó nehézségekkel kellett megküzdenünk, úgy a jól végzett munka büszke tudata tölt el bennünket. Mi voltunk azok, akik előhívtuk a pincéből Budapest

csüggedt népét, akik elsőnek kezdtük a rend megteremtését a romokon. Mi vállaltuk a főváros élelmezésének nehéz és háládatlan feladatát, mikor rajtunk kívül senki nem merte ilyen fába vágni a fejszéjét. Az újjáépítésben mi voltunk a kezdeményezők s nem engedtük, hogy a kishitűek, akik az újjáépítés kilátástalanságát emlegették velünk szemben, megzavarják lendületünket. Jelszónkat: „Arccal a vasút felé" lelkesedéssel vette át a magyar dolgozó nép. Most is mi mutatjuk a felemelkedés útját, amikor hároméves újjáépítési tervünkkel bizonyítjuk, hogy nem évtizedekről van szó, nemcsak utódaink élvezhetik mostani keserves munkánk eredményeit, hanem rövid néhány esztendő gazdaságos és tervszerű erőfeszítései is lehetővé teszik, hogy magunk arassuk le fáradozásaink gyümölcseit.

Nem volt a magyar népnek olyan kérdése, melynek megoldásából első sorban ki ne vettük volna részünket. A magyar demokrácia legmaradandóbb és legsikerültebb alkotásán, a hatszázezer szegényparaszt földhözjuttatásán mi dolgoztunk legtöbbet. Mindenütt ott voltunk, ahol önfeláldozó, példaadó munkára volt szükség. A reakciónak nem volt és nincs nálunk elszántabb, kérlelhetetlenebb ellensége. És nincs nálunk következetesebb harcosa a nemzeti erők összefogásának. A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front hű katonái voltunk és azok is maradunk. Következetesen hirdettük, hogy a nemzeti erők összefogásának alapja és talpköve a munkásegység. A dolgozóknak az az egységfrontja, amelyre Nagy-Budapest népe ma leszavaz, mutatja, hogy nemcsak szóval hirdettük, de meg is valósítottuk nagy testvérpártunkkal, a Szociáldemokrata Párttal a vállvetett harcot.

Nem mirajtunk múlott, hogy mégis rengeteg a baj, hogy fővárosunk és vele az egész magyar nép gondterhesen néz a küszöbön álló tél elé. Bár Nagy-Budapest népe nem egyszer mutatta a munka frontján a hősiesség és önfeláldozás csodáit, azokat a

mély sebeket, amiket a német fasiszták és nyilas bitangok rombolása, a háború dúlása ütött rajta, nem tudta néhány hónap erőfeszítése begyógyítani. Annál is inkább, mert a fasiszta reakció nemcsak üszkös romokat, felrobbantott hidakat hagyott maga mögött, hanem itt maradt vagy visszaszivárgott azoknak is jórésze, akik huszonöt esztendőn keresztül készítették a táptalajt, melyen a nyilas métely nagyranőhetett.

A fiatal demokrácia némely rétegét megtéveszthette az, hogy a reakció az első hetekben meglapult. A Magyar Kommunista Párt nem tartozott azok közé, akiket e téren meg lehetett téveszteni. Mi szakadatlanul hangoztattuk a reakció növekvő veszélyét s a budapesti választások egyik hasznos tanulságát már most, az eredmény kihirdetése előtt abban látjuk, hogy újra felhívta az egész demokrácia figyelmét arra, milyen elevenek még köztünk a fasiszta reakció maradványai. Pedig most még álcázva, óvatosan, egyik-másik demokratikus párt jobbszárnyába beszivárogva dolgoznak. De nem nehéz őket felismerni. Az egyetemen újra megjelent Hirig Simon szelleme. A dolgozók újra hol fenyegetően, hol kenetteljesen és ájtatosan azt a hangot hallják, amelyet a rosszemlékezetű Wolff-párt levitézlett „keresztény nemzeti kurzusától" Szálasiig annyiféle változatban ismertek meg a huszonötéves Horthy-reakció idején. Megjelentek az első provokációs röplapok, melyek alá pártunk nevét hamisították s sok egyéb jele mutatkozik annak, hogy a reakció újra sorompóba lépett. S megindult az első komoly támadás a földreform ellen is.

A legsúlyosabban azonban a gazdasági fronton érezzük a reakció támadását. Ki hiszi el, hogy véletlenség van abban, hogy éppen most, október első napjaiban, a fővárosi választások előestéjén tűnt el az élelmiszer a piacokról? Véletlenség, hogy éppen most nőtt meg annyira a sorbanállás a pékműhelyek előtt, hogy most kezdenek az árak ilyen szédítő iramban emelkedni? Nincsenek ilyen véletlenek! Ez a

reakció műve, azé a reakcióé, mely arra spekulál, hogy Budapest gondgyötört népe elcsügged, elveszti reményét, hitét és hátat fordít a fiatal demokráciának.

Nagy-Budapest dolgozói a mai választáson felelnek a reakciónak. Az a szavazat, ami a hármas egységlistára esik, nemcsak fokmérője lesz a népi erőknek. Nemcsak azt mutatja meg számszerűleg, hogy mennyien vannak, akik feltétlen hívei a demokráciának, hanem csattanó válasz is lesz a reakció aljas mesterkedéseire. És éppen ezért nem elég most az egyszerű többség. A dolgozók egységfrontjának imponáló többséget kell adnia, olyant, amely világosan és félreérthetetlenül felhatalmaz bennünket arra, hogy végre olyan eréllyel és olyan elszántsággal vehessük fel a harcot a feketézőkkel, a pénzrontókkal és spekulánsokkal szemben, amilyet a már-már kibírhatatlan helyzet megkövetel. Csak egy ilyen szilárd, megbízható, demokratikus többség a biztosíték arra, hogy meg tudjuk valósítani mindazt, amit a küszöbön álló nehéz tél, a közellátás és az újjáépítés megkövetel.

Ezért a fiatal magyar demokráciának egyetlen híve se maradjon el a szavazástól. Mozgósítson mindenkit arra, hogy a dolgozók egységfrontja a lehető legjobb eredménnyel kerüljön ki ebből a mérkőzésből. Mozgósítsa különösen a nőket, akik a legtöbbet szenvedtek a háború alatt s akiket ma is legjobban sujt az a sok nyomorúság, melyet a reakció örökségül hagyott ránk. Legyen tudatában annak, hogy a dolgozók egységlistájának győzelme nemcsak a fővárosra, vagy Nagy-Budapestre lesz kihatással. Az egész ország feszült figyelemmel várja e választás kimenetelét és úgy tekinti, mint az útmutatást a küszöbön álló országos választásokra. Budapest példáját az egész ország követni fogja. A fővárosi választások jelentősége túlmegy hazánk határain. Ebből az első titkos szavazásból értesül a nemzetközi közvélemény a magyar demokrácia tényleges erejéről. Ebből fogja megítélni, hogy életerős,

mélygyökerű-e az új rend, hogy ki tudja-e állani a viharokat, érdemes-e a segítségére sietni, hóna alá nyúlni.

Ezeket tartsa szemelőtt Nagy-Budapest dolgozó népe s ezért juttassa győzelemre a dolgozók egységfrontját.

(1945 október 7-én a „Szabad Nép"-ben megjelent cikk.)

A NŐK SZEREPE AZ ORSZÁGOS VÁLASZTÁSOKBAN

Budapest dolgozó női, kedves elvtársnők!

Két héttel az országos választások előtt kértem az elvtársakat, hogy adjanak módot nekem, hogy Budapest dolgozó nőihez beszéljek. Szükség volt erre, mert a budapesti választások azt mutatták, hogy a magyar nők jelentékeny része, a mi legjobb véleményünk szerint, nem oda szavaz, ahová kellene. Mint az elvtársnők tudják, mi Nagy-Budapesten a dolgozók egységlistáján 400.000 szavazatot kaptunk. Ebben a 400.000 szavazatban benne volt a szavazó férfilakosság 60 százaléka, de a nőknek csak valamivel több, mint 30 százaléka s a nők nagy többsége nem a dolgozók egységlistájára szavazott. *(Nagy zaj.)* Aki engem hallott a választások előtti hetekben, az tudja, hogy én ismételten beszéltem erről a kérdésről. Mert, amikor a választójogi törvényt kb. hat héttel ezelőtt éppen ebben a teremben tárgyaltuk, egyik-másik képviselőtársam, aki, mondjuk, a demokráciának a jobbszárnyán áll, félig tréfásan, félig komolyan figyelmeztetett bennünket: „Ne osztogassátok olyan szabadelvűen a nőknek a választójogot, mert a nők jelentékeny része régimódi, a politikához nem értő, nem szereti a demokráciát és ellenetek fog szavazni." És mint az eredmény mutatja: igazuk is lett.

Ennek a nagygyűlésnek az volna az egyik feladata, hogy az elvtársnőkön keresztül ezen a téren a helyzet megváltozzon. Ha most hazamennek erről a nagygyűlésről, feküdjenek neki a munkának és alakítsák át elsősorban Nagy-Budapest nőinek politikai véleményét, amennyiben ez két hét alatt lehetséges. Két hét sok idő és ebben az épületben most többezer dolgozó nő hallgat engem és ha teljes erővel munkához látnak, akkor Nagy-Budapesten kétségkívül meg tudják változtatni a nők hangulatát.

Nézzük, mik azok a kérdések, amelyek ma Nagy-Budapest dolgozó nőit elsősorban foglalkoztatják. Hát keresni ezeket a kérdéseket igazán nem kell. A legégetőbb, ez kézenfekvő, az élelmezés kérdése, a kenyérhiány, az áruhiány, az árak és bérek versenye, a pénz romlása, a pénz elértéktelenedése. Igazán vaknak kellene lennie annak, aki ezeket a kérdéseket nem venné észre. Elég csak végigmenni az utcán és látjuk, a péküzletek előtt szakadatlanul hosszabbodnak a sorok, gondterhesebbek az arcok, mélyebbek a ráncok. Egyszóval világos, hogy ez az a kérdés, amely ma Budapesten és — mondhatom egész nyugodtan — szerte az országban elsősorban mindenkit foglalkoztat.

Ezután jön csak a második kérdés: a választások kérdése. Annak ellenére, hogy ezek a kérdések szorosan összefüggnek s a pénz elértéktelenedése és az élelmiszerhiány szoros kapcsolatban vannak egymással, elég rámutatnunk arra, hogy a földműves, a gazda nem adja oda szívesen termékeit, ha értéktelen pénzt kap érte és ha nem adja oda termékét, természetesen a városban sokkal kevesebb lesz az élelmiszer, sokkal nagyobb lesz az éhség és a nyomor.

De van az élelmiszerhiánynak és az inflációnak igen komoly politikai összefüggése is. Az infláció, a pénzromlás, az élelmiszerhiány nemcsak gazdasági, hanem politikai tényező is, elsőrangú politikai tényező, amely alkalmas arra, hogy aláássa a demo-

krácia, a népi erők alapjait, mégpedig nemcsak olyan népi erők alapjait, mint a mienk, amely fiatal és még gyenge, hanem sokkal erősebbekét is és valójában erről is van szó.

A mi bajaink jelentékeny része, az élelmiszerhiány, az infláció erre a politikára vezethető vissza. A magyar reakció vereséget szenvedett nyilt harcban, de az erői itt maradtak közöttünk. Tíz- és tízezren vannak szerte mindenütt, elsősorban a közhivatalokban, de ott vannak a bankokban is; mindenki tudja, hogy a negyedik kerületben, az első kerületben, a második kerületben lényegében ma is ugyanazok laknak, akik tavaly vagy tavalyelőtt még boldog lelkesedéssel és karlendítéssel üdvözölték Szálasit. *(Le velük! Nagy zaj.)* Természetesen ezek az erők az első hetekben vagy hónapokban meglapultak, de miután látták, hogy a demokrácia nem elég vaskezű, szervezkedtek és működni kezdtek. Működni kezdtek két irányban, egyfelől a gazdasági romlás, a spekuláció, a feketézés irányában, másfelől politikai téren.

A demokrácia fiatal, a demokrácia — most már meg kell mondani — túlságosan bőkezűen osztogatta a jogokat és olyanoknak is választójogot adott, akiknek a demokráciához való hűségéhez, enyhén szólva, szó fér, magyarán mondva: a demokrácia ellenségei is választójogot kaptak és természetesen éltek ezzel a választójoggal. *(Ügyvan!)* Emellett a következő taktikához folyamodtak: miután az első hónapokban történelmi adottsága következtében a Kommunista Párt harcolt legelsősorban *(Éljenzés, nagy taps)*, lassanként mindenért minket tettek felelőssé. Azt mondották: ha a Kommunista Párt volt az, amely megindította a vízvezetéket vagy a villanyvilágítást vagy a gázt vagy a villamost, vagy gondoskodott az éhező Budapest ellátásáról, akkor a többi dolgokért is ő a felelős és ilyen módon a bajokat, amelyek tőlünk teljesen függetlenek, szintén a nyakunkba varrták.

Mindenki ismeri ezt a taktikát és ez a taktika

jól bevált, különösen jól bevált akkor, amikor élelmiszerhiánnyal kapcsolatban tudták feltálalni.

Az élelmiszerhiánynak vannak kézzelfogható okai is, az egyik a rossz termés, de mi ismerjük a viszonyokat és tudjuk, hogy akármilyen rossz volt a termés, nem volt olyan rossz, hogy négy vagy hat héttel az aratás után Budapesten már ne lett volna kenyér. Ebbe már kétségkívül belejátszott a szándékosság is és belejátszott az a gondolat, hogy aki éhes, az elégedetlen, aki elégedetlen, az nem nagyon néz a politikai érvekre, hanem mérgében éppen az ellen fordul, akiről abban a pillanatban feltételezi, hogy sorsáért felelős.

Ez volt a hangulat, ami a budapesti választásokon különösen sok nőt eltöltött és kétségkívül hatással volt az a körülmény, hogy közvetlenül a választás előtti napokon, mintegy parancsszóra eltűnt a kenyér; helyenként voltak olyan kerületek, ahol három napig pontosan a választás előtt nem volt kenyér. Természetes, hogy mindezek a tényezők szintén közrejátszottak abban, hogy a nők többsége a szavazásnál nem a dolgozók egységlistájára szavazott. Ennek az lett a következménye, hogy a dolgozók pártjai kisebbségben maradtak.

Én nem akarom mondani, hogy azok a jobboldali elemek, akik tudatosan leszavaztak a Kisgazda Pártra, teljesen tisztában voltak azzal, hogy mi fog történni. Egyrészük persze nagyon jól tudta, hogy miről van szó. Ők nem Tildy Zoltánra és nem Nagy Ferencre szavaztak, hanem elsősorban a dolgozók pártjai ellen szavaztak, ez volt számukra a döntő. A többi — gondolták magukban — majd jönni fog, annál is inkább, mert hiszen a magyar történelemben, mégpedig nem a régmult történelmében, hanem az elmúlt 25 év folyamán volt már ilyenre példa. Az idősebb generáció emlékszik Nagyatádi Szabó históriájára. 25 évvel ezelőtt annak is volt egy Kisgazda Pártja és azzal is az történt, hogy betódult oda mindenféle nem kisgazda elem és okkal-móddal egy-két év alatt meg tudták csinálni, hogy

az eredetileg magát demokratának valló Kisgazda Párt egyszerűen a reakció eszközévé süllyedt. Ezek az urak tehát, akik most hasonló terveket szőnek, tudják, hogy ilyesmire már volt példa és ez erősíti őket szándékaikban.

Mármost mi lett a budapesti választások eredménye? Az egyik az, hogy szerte az országban erősen megnőtt a reakció szarva. Erről nem kell sokat beszélnem, akárhová megy az ember, Budapesten vagy a vidéken, ez mindenhol tapasztalható. Sokan reménykednek a régi rend hívei közül, a volt főszolgabírák, meg főispánok és csendőrtisztek. *(Le velük!)* Már dörzsölik tenyerüket és reménykednek, hogy hamarosan valamilyen módon újra visszakerülnek a nyeregbe. Mi majd rajta leszünk, hogy ez a reménységük ne váljon valóra. *(Éljenzés, nagy taps.)*

Hogyan válaszoltak rá a munkások? Az elvtársak látták, hogy a munkások túlnyomó többsége nem ijedt meg a választások eredményétől, inkább az ellenkezőjét lehetett látni. Amikor észrevette, hogy miről van szó, akkor lelkesen és elszántan kiment az uccára *(Nagy taps.)* és lelkes tüntetéssel mutatta meg, hogy azokat a jogokat és azokat a pozíciókat, amelyeket hősi munkával és keserves verejtékkel szerzett meg azokban a napokban, amikor még nem volt ellátás és nem volt fizetés, amikor a gyárak udvarán ott voltak még az aknák vagy ott csapkodtak még a gránátok — ezeket a jogokat semmiféle választással magától elvenni nem engedi. *(Viharos taps.)*

Mi a szervezett munkásságtól nem is vártunk egyebet, meg voltunk győződve, hogy egy ilyen kudarc nem veszi el a kedvüket és nem engedi, hogy elcsüggedjenek és ezért boldog örömmel válaszoltunk ezekre a spontán, mélyről jövő, elszánt és lelkes tüntetésekre és meg vagyunk győződve róla, hogy erre a szervezett munkásságra mindenkor biztosan számíthatunk, valahányszor a demokrácia megvédésére szükség lesz. *(Nagy taps.)* A szerve-

zett munkásság azonban Magyarországon fiatal és még nincsenek elég mély gyökerei, hiszen mindnyájan tudjuk, hogy a 25 éves Horthy-rendszer nem nagyon kedvezett a szervezésnek és a dolgozók öntudata fejlesztésének.

A lelkes, harcos, öntudatos megnyilvánulások mellett természetesen hallhatók voltak más hangok is. Például voltak olyanok, akik azt mondták: eddig éjjel-nappal dolgoztam, nem néztem fizetésre, nem néztem fáradtságra, túlóráztam, rohammunkáztam, mert azt hittem, hogy a demokráciát építem, de most a budapesti választások után kétségeim vannak, hogy vajjon jó úton megyek-e és érdemes-e a régi tempóban dolgozni. Szóval voltak ilyen kétkedő és csüggedő hangok is, akik úgy érezték, hogy tényleg vége a világnak. A Magyar Kommunista Párt ezekkel szemben megmagyarázta, hogy a magyar demokrácia és a magyar szervezett munkásság nem olyan gyenge, hogy egy kudarc egyszerre elvágná gyökereit és hiba volna emiatt a választás miatt csökkenteni a termelést vagy búnak ereszkedni. Erre nem az a válasz, hanem ellenkezőleg, fel kell gyűrni az ingujjat, megfeszíteni az izmokat és kiköszörülni a csorbát. Ez a Magyar Kommunista Párt felfogása. *(Éljenzés, nagy taps.)*

Mindazonáltal nem szabad szem elől téveszteni, hogy egyrészt nő a reakció tevékenykedése, másrészt nő a munkások dacos ellenállása és a polarizáció: Ez a két sarkon való erőgyülekezés azzal fenyeget, hogy a nemzeti erők összefogása meg fog szakadni. Az elvtársak tudják, hogy a Magyar Kommunista Párt politikája az utolsó háromnegyed évben a nemzeti összefogás politikája volt és ha a fiatal magyar demokrácia egész sor sikerre tekinthet vissza büszkén, kétségtelen, hogy ezeknek a sikereknek titka éppen a nemzeti összefogásban van és most a budapesti választások után az említett fejlődés következtében az a veszély fenyeget, hogy ez a nemzeti összefogás megreped s talán szét is szakad.

Egyik barátom, aki más politikai pártban van,

bánatosan mondotta, hogy két hét alatt olyan veszedelmes tüneteket vett észre, hogy az a benyomása: még két hét és elúszik mindaz az eredmény, amit a magyar nemzeti összefogás háromnegyed év alatt létrehozott. Ez a megállapítás talán túlzás, de kétségkívül van benne egészséges meglátás. Ez a meglátás mindazokban, akiknek drága a magyar demokrácia és akik tudják, hogy a magyar reakció mindenre képes, megérlelte azt a meggyőződést, hogy a választásokkal kapcsolatban meg kell tenni mindent arra, hogy a nemzeti összefogás ne szenvedjen.

A magyar demokrácia legjobbjainak az a meggyőződése, hogy hazánk még ma is rendkívül gyenge, hogy sokszáz seb még nem hegedt be és amelyek behegedtek, azok nagyon könnyen felszakadhatnak és újra fokozódik a nyomorúság, a nélkülözés és az a véleményük, hogy ebben a helyzetben nem szabad kísérletezni és nem szabad megengedni, hogy a nemzeti erők, amelyek az elmúlt háromnegyed évben együttműködtek, esetleg darabokra szakadjanak.

Ebből a meggondolásból kifolyólag felmerültek különböző tervek arra vonatkozóan, hogy hogyan essünk át az országos választásokon anélkül, hogy annyira megromolnék a viszony a nagy pártok között, hogy a választások után nagyon nehezen lehessen újra létrehozni a nemzeti öszefogást.

Felmerült egy olyan terv például, hogy az öszszes pártok egy közös listán induljanak. Ennek a tervnek az lett volna a lényege, hogy letompította volna az egyes pártok agitációját és ezáltal nem engedte volna elvadulni, szélsőségekbe menni a pártharcot, a pártviszályt. Ez a terv nem valósult meg, illetve pillanatnyilag olyan a helyzet, hogy nagyon kevés valószínűsége van annak, hogy megvalósuljon, Úgy látszik, hogy a pártok külön-külön fognak menni a választáson, de ugyanakkor igen komoly erőfeszítések történnek arra, hogy a választások előtt biztosítékot kapjon a nemzet arra, hogy tekintet nélkül a választások eredményére, a nemzeti

összefogás változatlanul fennmaradjon és biztosítsa, hogy az ország a választások után is tovább halad azon az úton, amely az utolsó háromnegyed esztendő tapasztalatai alapján az egyedül járható az adott viszonyok között. *(Viharos taps.)*

Ebből következik, hogy a magyar demokrácia vezetői előre látják, hogy a választások után, ha lehet, még szorosabb lesz a nemzeti összefogás, mint a választások előtt volt, mert ez az egyedüli biztosítéka annak, hogy az előttünk álló rendkívül nehéz kérdéseket, az élelmezés, a pénzromlás, a fűtőanyag kérdését, általában az előttünk álló rendkívül nehéz tél összes kérdéseit egyesült erővel meg tudjuk oldani. Ez pillanatnyilag a helyzet.

Mármost felmerül a kérdés, mit tehetnek, hol segíthetnek ebben a nehéz helyzetben Nagy-Budapest dolgozó női. Az én véleményem szerint elsősorban azzal segíthetnek, hogy zömük leszavaz a legkövetkezetesebben demokratikus pártra, a Magyar Kommunista Pártra. *(Viharos taps.)*

Ez ma az élelmiszerhiány, az infláció, a spekuláció elleni harc leghatásosabb módja, de természetesen ennek vannak előfeltételei is. Az egyik az, hogy a dolgozó nők sehol ne tűrjék, hogy csüggedés, elkedvetlenedés vagy ellanyhulás álljon be a termelés terén vagy a demokráciával szemben.

Éppen a nők azok, akik hozzá vannak szokva az aprólékos, lassú, pillanatnyi eredményt nem adó munkához; rájuk számítunk ebben a helyzetben a legtöbbet. Rájuk hárul most az a feladat, hogy Nagy-Budapest asszonyait e két hét alatt felvilágosítsák arról, hogy tulajdonképpen mit is jelent ez a választás. Hogy ennek a választásnak milyen hatása lesz, nemcsak az ország érdekére általában, hanem a sorbanállásra, a kenyérellátásra, a pénzromlásra s mindazokra a kérdésekre, amelyek elsősorban az asszonyokat, a családanyákat érintik legközvetlenebbül. Ne engedjék meg sehol, hogy például a munkafegyelem meglazuljon. A munkafegyelem elválaszt-

hatatlanul össze van kötve az élelmezéssel. A falu úgy ad élelmet a városnak, ha értéktelen papírpénz helyett egyre fokozottab mértékben iparcikket fog kapni, aki tehát mérgében vagy elkeseredésében most kevesebbet termel, mint termelt a választások előtt, az akarva, nem akarva maga alatt vágja a fát. És bármilyen hálátlan és népszerűtlen ez a magyarázat, a budapesti dolgozó nők magyarázzák meg az ilyen elkeseredett asszonyoknak, lányoknak, hogy a jelen helyzetben változatlan munkafegyelemmel és munkatempóval kell dolgozni s abból lesz több kenyér. *(Közbekiáltás: A dunántúli népnek hiába magyarázzuk, falrahányt borsó!)* Hát természetesen előfordul, hogy az ember falra hány borsót, de előfordul, hogy kiderül: a fal nem is fal és még borsóval is be lehet dönteni. *(Derültség, taps.)* Ebben a tekintetben ne engedjék magukat befolyásolni. Végezzenek jó, alapos aprómunkát és meg fogják látni, hogy az eredmény nem marad el. Elsősorban magyarázzák meg, hogy mit jelent a Kommunista Pártra szavazni. Nem nehéz elmondani a nőknek, hogy egyetlen párt van, amelytől a régi rend hívei valóban félnek és ez a Magyar Kommunista Párt. *(Éljenzés, taps.)* Nem nehéz megmagyarázni, hogy a reakció, a régi rend híveinek erőre kapása újra visszahozza mindazokat a viszonyokat, amelyekből egyenesen következik mindaz a szörnyű szenvedés, amin Nagy-Budapest az utolsó esztendő folyamán keresztülment. Hivatkozzanak csak azokkal szemben, akik különböző okokból kritizálják pártunkat, arra, hogy mi volt itt tavaly decemberben vagy az idén januárban, februárban, hogy ki volt ennek az oka és hogy akarják-e azokat az embereket, akik a budapesti nép szörnyű szenvedéseinek okozói voltak, visszasegíteni a nyeregbe. *(Nagy zaj. Le velük!)* A válasz a legtöbb esetben elutasító lesz. Én tehát meg vagyok győződve: ha megfelelő érvekkel mennek az elvtársnők a budapesti asszonyokhoz és arról az oldalról kezdik megmagyarázni nekik a dolgokat, amelyiken hozzájuk lehet férni, akkor nincs az

a fal, amelyiket borsóval is be ne tudnának dönteni. *(Nagy taps.)*

Meg lehet magyarázni nekik, hogy mihelyt a reakció újra felüti fejét, újra vége lesz a kezdődő biztonságnak, amiért annyit harcolunk, vége lesz a békességnek, újra megrendül a jogrend, megint bajok lesznek a magántulajdon biztosításával, szóval mindazzal, amiért a fiatal demokrácia háromnegyed esztendőn keresztül annyit küzdött és amiért maga a Kommunista Párt is elsősorban annyi verejtéket adott. Meg lehet ezt magyarázni az asszonyoknak egész szépen, de bele kell feküdni ebbe a munkába, mert meg kell vallani, elvtársnők, egy kicsikét elhanyagoltuk az aprómunkát. Azért jöttünk ide össze, hogy ennek tudatában legyünk és az előttünk álló két hétben ezt pótoljuk. Két hét nagy idő, ha jól dolgozunk és rengeteg sok munkát lehet ez alatt a két hét alatt végezni. Különösen, ha azokból, akik ezt a munkát végzik, sugárzik a meggyőződés heve, a meggyőződés ereje és aki vele beszél, az érzi, hogy ennek az elvtársnőnek százszázalékig igaza van és tudja, hogy miért harcol. Érdemes követni azt a pártot, amelyiknek ilyen nőharcosai vannak. *(Nagy taps.)*

Hivatkozzanak arra is, hogy a budapesti választások óta annak ellenére vagy éppen azért, mert a dolgozók pártjai kisebbségben maradtak, nem lett több a kenyér, inkább kevesebb. Nem lettek rövidebbek a sorok a pékműhelyek előtt, inkább hosszabbak, az árak is gyorsabban emelkednek, a spekuláció is szertelenebb. Ezt a nyelvet, ezt az érvelést mindenki meg fogja érteni, még az is, aki egyébként politikai érvekben nem járatos.

A tapasztalat azt mutatja, elvtársnők, hogy nem elég, ha az öntudatos, demokrata nő maga megy szavazni vagy a családtagjait viszi magával. Ez kevés a lélek üdvösségéhez. Ennél sokkal messzebb kell mennünk, meg kell győznünk a környezetünket, ott, ahol dolgozunk vagy ahol lakunk, az ismerősöket. Teljes erővel és felkészültséggel kell

erre a munkára menni. Ellenzéseiket, ellenvetéseiket győzzük le. Magyarázzuk meg, mit jelent ebben a helyzetben a Kommunista Pártra szavazni. Menjenek bátran, nyugodtan neki ennek a munkának, a meggyőzés munkájának és gondoskodjanak róla, hogy a budapesti nők politikai hangulata, ha nem is százszázalékban, de legalább annyira megváltozzék, hogy a választások eredményeképpen megint a dolgozók pártjai jussanak Nagy-Budapesten többségbe. *(Éljenzés, taps.)* Gondoskodjanak róla, hogy ennek a munkának az legyen az eredménye, hogy Budapest újra a dolgozók városa legyen, hogy a budapesti szavazók többsége újra azok mellett tegyen hitet, akik a dolgozókat képviselik és elsősorban amellett a párt mellett tegyenek hitet, amely 25 esztendő reakcióján keresztül magasra tartotta az emberi haladás lobogóját és most még bátrabban, még erőteljesebben lobogtatja és nem adja ki a kezéből, csak akkor ,amikor fel kell tűzni az új, erős, szabad, független és demokratikus Magyarország ormára.

(1945 október 21-én az Országházban megtartott nőgyűlésen elmondott beszéd.)

A VÁLASZTÁSOK JELENTŐSÉGE

Attól a pillanattól kezdve, hogy a szégyenteljesen öszeomlott Horthy-rendszer a német rablók oldalán háborúba taszította hazánkat, pártunk, a Magyar Kommunista Párt következetesen és ingadozás nélkül az összes demokratikus nemzeti erők közös harcában látta az egyedüli kivezető utat. A nemzeti erők összefogásának vonalát még fokozottabban hirdette azután, hogy a Vörös Hadsereg felszabadította hazánkat a német fasiszták igája alól. A mostani országos választásokkal, ahol a magyar népnek modern történelme folyamán először van módja szabadon megnyilatkozni, felmerül a kérdés: helyes

volt-e a Magyar Kommunista Pártnak a nemzeti erők összefogását hirdető politikája?

A választ erre a kérdésre még a választások előtt megadta a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front pártjainak kiáltványa a magyar néphez. Ez a kiáltvány, amely tizenkét nappal ezelőtt kelt, azt mondja: „A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front négy vezető pártja az ország súlyos helyzetét tartva szemelőtt, kijelenti, hogy függetlenül a választások kimenetelétől, a nemzeti egységre múlhatatlanul szükség lesz a jövőben is. A nemzet előtt álló feladatokat egyetlen párt sem képes megoldani, hanem csakis együttesen, az összes nagy demokratikus pártok, amelyek a magyar nép túlnyomó többségét képviselik. Ezekből a pártokból alakuló koalíciós kormány az egyedüli biztosítéka az ország gazdasági talpraállításának és a magyar demokrácia további megerősödésének.“ Ez a kiáltvány teljes egészében igazolja a Magyar Kommunista Párt eddig követett politikájának helyességét. Pártunk éppen ezért a jövőben is a nemzeti erők összefogásának egyedül helyes politikáját tűzi ki zászlajára.

A nemzet erők összefogásán belül a Magyar Kommunista Párt a legszorosabban együttműködik a másik nagy munkáspárttal, a Szociáldemokrata Párttal. Meggyőződésünk, hogy a magyar demokrácia legbiztosabb pillére a két munkáspárt szoros összefogása és éppen ezért következetesen visszautasítunk minden olyan kísérletet, amely e két pártnak a nemzet érdekében annyira fontos együttműködését akarja zavarni.

A nemzeti erők összefogásának parancsoló szükségességét hazánk rendkívül súlyos helyzete változatlanul megköveteli. A fiatal magyar demokrácia szörnyű örökséget vett át az összeomlott fasiszta reakciós rendszertől. Tetézte ezt a nehéz örökséget a nyári szárazság okozta rossz termés, melynek következtében szinte elviselhetetlenné vált az ország dolgozóinak élelmezési helyzete. Súlyosbította ezt az a körülmény, hogy a régi rend reakciós

hívei a fiatal magyar demokrácia alapjait a gazdasági zűrzavar, a pénzromlás mesterséges növelésével akarják aláásni. Ebben a helyzetben lép a választók elé pártunk a Magyar Kommunista Párt, hogy számot adjon eddigi működéséről és egyben megmutassa, milyen tervei vannak arra, hogy hazánkat a nehéz helyzetből kivezesse.

Az elmúlt tíz hónap alatt, amióta hazánk felszabadulása megkezdődött, nem volt sokat szenvedett hazánknak egyetlen olyan kérdése sem, ahol pártunk, a Magyar Kommunista Párt, az első sorban ott ne lett volna, hogy önfeláldozó munkával, vagy útmutatással szolgáljon. Mi voltunk azok, akik már tavaly novemberben kibontottuk a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front zászlaját. A debreceni ideiglenes nemzetgyűlés és az abból létrejött ideiglenes kormány megteremtése körül mi végeztük a munka oroszlánrészét. Budapest felszabadítása után mi segítettük talpraállítani sokat szenvedett fővárosunkat. Mi vállaltuk az élelmezés megoldhatatlannak látszó, hálátlan feladatát. Mi adtuk az újjáépítés első gyakorlati tervét. A vasutak, a posta rendbehozása, az üzemek megindítása kérdésében mindenütt kezdeményezően léptünk fel. Az aratás után mi voltunk az egyetlen párt, amely részletekbe menő átfogó tervvel mutatta meg, hogy az ország újjáépítésének döntő szakaszát három esztendő alatt végre lehet hajtani. Nem volt a magyar életnek olyan fontos területe, amelybe serkentőleg bele ne kapcsolódtunk volna. Mi dolgoztunk legtöbbet a hadifoglyok hazahozatala érdekében, mi hívtuk elsőnek a magyar értelmiséget az újjáépítő munkába. Mi mutattunk rá a kisipar és kiskereskedelem óriási fontosságára a nemzet talpraállításában. S végül, de nem utolsósorban mi voltunk azok, akik fáradtságot nem ismerve, segítettünk megvalósítani fiatal demokráciánk kétségkívül legmaradandóbb és századokra szóló alkotását: a második honfoglalással felérő földreformot.

Mindezeket azért tartottam szükségesnek most így felsorolni, mert a régi rendszer hívei különösen

most, a választások előtt, igyekszenek kisajátítani a maguk részére mindazt, ami nemzeti és az utolsó 25 esztendős reakció megszokott receptje szerint a munkáspártokat és természetesen elsősorban a Magyar Kommunista Pártot, de nem egyszer az egész ipari munkásságot igyekszenek szembeállítani a nemzet többi részével. Ezekre a kísérletekre válasz az a rövid felsorolás, amelyet pártunk működéséről adtam. Fel kell vetni ezzel kapcsolatban újra a kérdést: ki a nemzet igazi fia? Az a kommunista munkás-e, aki önfeláldozóan, gyakran még a gránátok tüzében ,fizetés és ellátás nélkül, elkezdte az üzemek megindításának nehéz munkáját, vagy az-e, aki akkor sehol sem volt látható, de most a reakció növekedésével, ki akarja magának sajátítani a hazafiságot. Egy párt nemzeti jellegét ma elsősorban az a szerep adja, amelyet rombadőlt hazánk talpraállítása körül játszik és ebben a tekintetben mi büszkén álljuk a versenyt bárkivel. S ez nemcsak belső viszonylatban áll. Elég arra emlékeztetni, hogy a mi pártunk volt az első, amely komolyan és hozzáértéssel felvetette a szlovákiai magyarság üldöztetésének kérdését. Joggal elmondhatjuk, hogy ebben a tekintetben többet tettünk és munkánk több eredménnyel járt, mint bárki másé ebben az országban.

Hazafiságban és nemzetünk szolgálatában senki bennünket ki nem oktathat. Legkevésbé a reakció, a régi rend, amely tavaly ilyenkor még karlendítéssel üdvözölte Szálasit, s ezt megelőzően esztendőkön keresztül szolgaian és szégyenteljesen kiszolgálta a német fasiszta barbárok rablóhadjáratát. Ezt különös élességgel kell hangsúlyozni most, amikor a budapesti községi választások után a reakció szarva erősen megnőtt. A budapesti választások tapasztalataiból a régi rend hívei azt a reményt merítették, hogy talán meg lehet ismételni azt a folyamatot, aminek következtében 25 évvel ezelőtt az akkori Nagyatádi-Szabó-féle kisgazdapártból az oda beözönlő népellenes elemek az Egységes Pártot formálták, amelyből a Magyar Élet Pártján keresztül

egyenesen vitt az út a nyilas banditákig. Az utolsó hetek tapasztalatai azt mutatják, hogy a régi rend demokráciaellenes erői két vasat is tartanak a tűzben és a Kisgazdapárt mellett a Polgári Demokrata Pártot is gyüjtőmedencéül használják fel arra, hogy onnan támadják a népi erőket és fiatal demokráciánk vívmányait.

Rendkívül tanulságos ebből a szempontból a földreform ellen meginduló roham. Néhány héttel ezelőtt még csak hangfogóval beszéltek arról, hogy a „földreformot meg kell reformálni". Ez a kérdés egyszerre a választási harc előterébe került azzal a pásztorlevéllel, amelyet Mindszenthy hercegprímás most három nappal a választások előtt tartott szükségesnek a templomokban kihirdettetni. A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front pártjai azonnal és egységesen válaszoltak. Megállapították, hogy a „hercegprímás pásztorlevele példátlan és illetéktelen beavatkozás a napi politika és a választások menetébe", megállapították azt is, hogy „a magyar demokrácia legnagyobb vívmánya: a földreform a magyar nép évszázados vágyait valósítja meg", hogy a pásztorlevél „igazságtalan és méltánytalan beállítással a népellenes reakció törekvéseit támasztja alá, s így a demokrácia ellen irányított nyilt támadásnak kell tekintenünk, melyet a leghatározottabban visszautasítunk".

Ez a jól megérdemelt visszautasítás nem változtat azon a tényen, hogy a reakció rohamát a földreform ellen már megkezdte. Pártunk, a Magyar Kommunista Párt rajta lesz, hogy a demokrácia legmaradandóbb alkotása, a földreform ellen intézett minden támadást még csírájában visszaverjen. Éppen ezért pártunk Politikai Bizottsága e pásztorlevéllel kapcsolatban félre nem érthető módon kinyilvánította, hogy „bizonyos egyházi körök támadását, amelyek a reakció segédcsapatává szegődnek, ugyanolyan eréllyel fogjuk visszavetni, mint a magyar demokrácia ellen intézett bármely oldalról jövő támadást".

Rá kell mutatni most a választások előestéjén arra is, hogy az ilyen nyilt reakciós támadás mellett egyre erősebben érezhető a falvakban a megfélemlítés és a terror. Helyenként a munkáspártokkal, de különösen a Kommunista Párttal szemben olyan fenyegetést és megfélemlítést alkalmaznak, ami komolyan veszélyezteti a választások szabadságát. De Budapesten is, különösen a köztisztviselők között egyre gyakrabban tapasztalható a választásokkal kapcsolatban az a hangnem, amely inkább az 1944-es, mint az 1945-ös esztendőre emlékeztet. Ezek a jelenségek azt mutatják, hogy mennyire jogos a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front pártjainak, elsősorban a Magyar Kommunista Pártnak az a követelése, hogy „vaskézzel végig kell vinni a harcot a reakció ellen, csírájában elfojtani a reakció minden próbálkozását, megtisztítani az államgépezetet azoktól a reakciósoktól, akik az igazolások ellenére ott maradtak és hanyagságból vagy szántszándékkal akadályozzák a nép akaratának érvényesülését".

Meg kell állapítani, hogy ezeknek a köztisztviselőknek nagy többsége elutasítja a demokráciát és lényegében változatlanul folytatja azt a nemzetvesztő működését, amely hazánkat segített a szakadékba taszítani. A most lefolyt Bárdossy-per a maga meztelen tényeivel feltárta, hogy mennyire összeforrott ez a réteg a népellenes reakcióval, hogy a nyilasok mennyire törvényes gyermekei voltak a Horthy-rendszernek s hogy még olyan politikus is, mint Eckhardt Tibor, akit ma egyesek igyekeznek demokratának beállítani, közvetlenül Hitlernél kért anyagi támogatást, a magyar fasisztamozgalom felszítására.

Az országos választásokon félreérthetetlen feleletet kell adni a reakció mesterkedéseire és le kell hűteni reményeit. Ha a tavasszal azt mondottuk a földreformmal kapcsolatban, hogy a demokrácia győzelme a falun erősíti a demokráciát a városban, úgy most arra kell rámutatni, hogy a földreform el-

leni rohamot feltétlenül követni fogja a város dolgozói elleni roham, ha idejekorán vissza nem verjük.

Itt szembe kell szállnom azokkal, akik a reakció elleni harc szemszögéből lekicsinylik a választások jelentőségét és arra hivatkoznak, hogy a dolgozók sokszázezres szervezett tömegei egyszerű utcai tüntetéssel vagy sztrájkkal el tudják söpörni a reakció minden megmozdulását. A szervezettség magától értetődően hatalmas erő és ha sor kerül rá, természetesen a magyar demokrácia teljes mértékben igénybe is fogja venni, de most a választásokon óriási jelentősége van a leadott szavazatoknak is. Ne feledjük el, hogy a régi rend hívei 25 esztendőn át nem látták a szervezett dolgozók erejét, nem szoktak hozzá, hogy számoljanak vele s ezért nem hisznek benne. Gondoljunk csak arra, hogy a nagybudapesti választásokon 400.000 szavazatot kapott a két munkáspárt közös listája. Ebben a 400.000 szavazatban benne volt Nagy-Budapest férfilakosságának 60 százaléka, a valóban dolgozók, a szervezett munkások óriási többsége. Ezt a körülményt azonban a reakció egyszerűen figyelmen kívül hagyja és csak azt a puszta tényt tekinti, hogy a szavazatok többségét nem a dolgozók pártjai kapták. Ezért ismétlem, a demokrácia egyetlen híve se kicsinyelje le a szavazatok puszta számarányának jelentőségét. Minden öntudatos, demokratikus dolgozó, a reakció valamennyi ellensége éljen szavazati jogával és gondoskodjanak róla, hogy Nagy-Budapestet újra visszahódítsuk a két munkáspárt számára. Ezért egyetlen dolgozónak, a demokrácia egyetlen igaz hívének sem szabad hiányoznia a szavazóurnáknál.

Erre annál is inkább szükség van, mert a négy nagy demokratikus pártnak a választások utánra kötött megállapodásainak végrehajtása is szorosan összefügg a választások eredményeivel. Minél nagyobb a szavazatmennyiség, amely a valóban demokratikus pártokra, elsősorban a Magyar Kommunista Pártra esik, annál erőteljesebben láthatunk hozzá az élelmezés immár tűrhetetlenné váló kérdé-

sének megoldásához és a pénzromlás megszüntetésére irányuló harchoz.

Ezen a téren óriási a munka előttünk. Meg kell mondani, kedves hallgatóim, hogy a fiatal demokrácia eddig nem tudta megvalósítani a közteherviselést. Az újjáépítés, az ország talpraállításának áldozatai, a velejáró nélkülözések elsősorban a város dolgozóinak vállára nehezednek. Ezen feltétlenül változtatnunk kell és változtatni fogunk. De a változások egyik előfeltétele olyan impozáns szavazatszám a valóban demokratikus pártok, elsősorban a Magyar Kommunista Párt mellett, mely megfelelő nyomatékot biztosít az igazi közteherviselés megvalósításának.

Pártunk közvetlen követelését, a kenyeret, a jó pénzt, a rendet, csak abban a mértékben tudjuk biztosítani, ahogyan e követeléseket a szavazók megfelelő nagy része is támogatja. A dolgozóknak a nagyobb darab kenyeret, az értékálló pengőt és a demokrácia rendjét, mely vaskézzel sújt le a nép ellenségeire, csak úgy tudjuk biztosítani, ha ezt a szándékunkat a magyar nép minél nagyobb tömegei szavazatukkal is alátámasztják.

Mi jól tudjuk, hogy az élelmezési bajok és a pénzromlás olyan súlyosan nehezednek a magyar dolgozó nép vállára, annyira lefoglalják minden gondolatát, hogy nem igen marad módja a napi nehézségek fölé emelkedve, országos vagy éppen nemzetközi kérdésekkel foglalkozni.

A reakció ezt a körülményt is a maga hasznára akarja gyümölcsöztetni és igyekszik szűkíteni a gondsújtotta magyar dolgozók szemhatárát. Népellenes belpolitikai céljaira igyekszik természetesen a külpolitika eseményeit is megfelelő torzítással és elferdítve beállítani. Kedvenc érve többek között a Szovjetunió és az angolszász országok viszonyának állítólagos megromlása, amelytől a reakció reméli, hogy valamely módon nálunk újra nyeregbe juthat.

Tavaly ilyenkor még a különböző német csodafegyverekbe vetett hittel áltatták magukat. Hogy az

agolszász-szovjet viszony valójában hogy áll, arra éppen most ad felvilágosítást Byrnes amerikai külügyminiszter két nappal ezelőtt kelt nyilatkozata, aki erről a következőket mondja:

„Rokonszenvvel nézzük a Szovjetuniónak arra irányuló törekvéseit, hogy szorosabb és barátságosabb kapcsolatba kerüljön közép- és keleteurópai szomszédaival. Teljes mértékben belátjuk, hogy különös biztonsági érdekei fűződnek ezekhez az országokhoz. Ezeket az érdekeit el is ismertük azokban a megállapodásokban, amelyeket a volt ellenséges államok megszállása és ellenőrzése tárgyában létesítettünk.

Meg tudjuk érteni — folytatta Byrnes amerikai külügyminiszter — a Szovjetunió népének azt az eltökéltségét, hogy soha többé nem tűri ezekben az országokban olyan politika követését, amely a Szovjetunió biztonsága és életmódja ellen irányul. És Amerika sohasem fog csatlakozni semmiféle csoporthoz ezekben az országokban, amely ellenséges cselszövést sző a Szovjetunió ellen."

Azt hiszem, kedves hallgatóim, hogy ez világos beszéd és nem szorul bővebb magyarázatra. Félreérthetetlen választ ad azoknak a reakciós köröknek, amelyek ma is görcsösen ragaszkodnak ahhoz a fikcióhoz, hogy a Szovjetunió és az angolszászok esetleges európai súrlódásai nyeregbe segítenék őket.

Általában meg kell állapítanunk, hogy Európa nem jobbra, a reakció felé, hanem balra, a demokrácia felé fejlődik. Ezt mutatják az utolsó hetek és hónapok választásai. Az angol választásokat, ahol a munkáspárt valósággal elsöpörte a konzervatívokat, két héttel ezelőtt a francia választások követték. Ezeken a választásokon a Francia Kommunista Párt kapta a legtöbb szavazatot. Az a párt, amely a német megszállás alatt elsősorban harcolt fegyverrel a náci bandák ellen és a felszabadulás után elsőnek állt be az újjáépítés frontjába. A csehországi választásokon ugyancsak a Kommunista Párt bizonyult a legerősebbnek. A kis Dániában a Kommunista Párt

meghétszerezte szavazatait és madátumait. Választások előtt áll Jugoszlávia, ahol a népi demokratikus blokk első jelöltje Tito marsall, a jugoszláv nép nagy fia. Bizonyos, hogy a jugoszláv választások is a demokratikus erők döntő győzelmét eredményezik. Választás előtt áll Bulgária is, ahol a Kommunista Párt első jelöltje Dimitrov, a lipcsei pör hőse, a bolgár nép nagy fia. Nem kétséges, hogy a bolgár nép elsősorban a Kommunista Pártot ajándékozza meg szavazatával. Választásra készül a demokratikus Románia. Választás előtt állnak a Szovjetunió győzelmes népei is.

A magyar választóknak tudatában kell lenniök, hogy erőteljes, demokratikus fejlődéstől áthatott népek közepette élünk és ezernyi bajunk ellenére látnunk kell a magyar választások nemzetközi jelentőségét is. Minél félreérthetetlenebbül nyilatkozik meg a választásokon a magyar nép a demokrácia mellett, annál szorosabbá és bensőségesebbé válik a kapcsolat a szomszéd népekkel. Felmérhetetlen jelentősége van ezért a választásoknak a magyar nép nemzetközi viszonylataira és a környező országokban élő magyarság helyzetére is. Ebből a szempontból eléggé alá nem húzható azoknak a szavazatoknak a jelentősége, amelyek a következetes demokrata pártokra, elsősorban a Magyar Kommunista Pártra esnek. Egy pillanatra se veszítsük szem elől, hogy e választási harcban a magyar demokrácia sorsdöntő kérdései felől szavazunk, hogy e választások kimenetelétől függ, hogy létrejön-e az a szilárd, megbízható demokratikus többség, mely biztosítja a demokrácia eddigi vívmányait, megvédi a földreformot, továbbfejleszti a szabadságjogokat, megvalósítja a bányák államosítását, megszilárdítja az országban a belső rendet, az állami fegyelmet. Csak az ilyen szilárd, megbízható többség gyorsítja meg a békekötést és utána teljes nemzeti szuverénitásunk visszanyerését.

Legyünk tisztában azzal, kedves hallgatóim, hogy a demokráciának szilárdságát nemcsak a kül-

föld, hanem az egész magyar közvélemény is elsősorban azokon a szavazatokon méri, amelyek a Kommunista Pártra esnek. Ebből a szempontból a Kommunista Párt a magyar demokrácia fokmérője s az egész viálg pártunk erejével méri a demokrácia erejét. A reakció, a régi rend hívei nagyon jól tudják, hogy a Magyar Kommunista Párt az, amely a munkások, a parasztok, a haladó értelmiség érdekeinek védelmében a legkövetkezetesebben és a leghajthatatlanabbul jár el. Aki tehát azt akarja, hogy az országgyűlésen a magyar demokrácia szilárd és megingathatatlan legyen, az adja szavazatát a 4-es listára, a Magyar Kommunista Pártra.

Arra a pártra, amely negyedszázados üldöztetés és elnyomás ellenére egy percre sem tántorodott meg és amely most a független, népi, demokratikus Magyarország alapjainak lerakásánál is az első sorban harcol. Minden becsületes dolgozó magyar támogassa szavazatával pártunkat, a Magyar Kommunista Pártot és nemzetmentő, országépítő munkáját.

(1945 november 3-án elmondott rádióbeszéd.)

A REAKCIÓ ELLEN

„. . . a veszély komoly és itt nem segít más, minthogy minden párt vállalja a ráeső feladat nehéz részét, még akkor is, hogyha ez a feladat népszerűségének valamelyes csökkenésével is jár.“

ÚJÉVI NYILATKOZAT

KÉRDÉS: *Mit tart az újév küszöbén az ország legfontosabb és legégetőbb gazdasági kérdéseinek?*

FELELET: A válasz erre nem nehéz. A közellátás megjavítását és a további pénzromlás megakadályozását. Ami az élelmezés megjavítását, vagy legalább is a meglévő készletek egyenletesebb és igazságosabb elosztását illeti, arra nézve a nemzeti kormány tett már egy sor intézkedést. Ezek az intézkedések, bár külön-külön nem átütő erejűek, együttesen alkalmasak arra, hogy az ellátás eddigi formáján változtassanak. Változtassanak olymódon, hogy a meglévő kevés elsősorban az ipari munkásoknak jusson, akik erre legjobban rászorulnak és akiknek ellátására az ország újjáépítése szempontjából is a legnagyobb súlyt kell helyezni.

Mikor ezt megállapítom, hozzá kell tennem, hogy az, amit e téren tettünk, még csak a kezdet és lényegében csak a már begyüjtött élelmiszermennyiségek elosztására vonatkozik. Meg kell változtatnunk azonban a begyüjtés rendjét is, amely eddig tulajdonképpen csak az önkéntességen alapult. Ez a mi viszonyaink mellett, amikor, sajnos, a közerkölcs laza, természetesen nem adhatott megfelelő eredményt. A gazdáknál lévő, a városok és iparvidékek ellátására igénybevehető készleteket elsősorban az árucsereforgalom emelésével és az eddiginél nagyobb, jobban megszervezett iparcikk-juttatással kell igénybe venni. Amennyiben az így kapott meny-

nyiség nem volna elegendő, akkor más eszközökkel is gondoskodni kell arról, hogy az üzemek és bányák dolgozói megkapják azt a minimumot, ami munkájuk elvégzéséhez feltétlenül szükséges.

KÉRDÉS: *Milyennek látja a fiatal magyar demokrácia esélyeit az infláció elleni harcban?*

FELELET: Ezen a téren is életbelépett egy sor rendszabály és intézkedés. Köztük a legszélesebb és legközismertebb a bankjegyek felülbélyegzése. Az utóbbi intézkedés hatása kétségkívül azonnal mutatkozott az árak és a valuták esésében. Természetesen tartós és gyökeres változást a felülbélyegzés magábanvéve nem hozhat. Ki kell egészíteni olyan rendszabályokkal ,melyek emelik az állam jövedelmét, csökkentik az állam kiadásait. Ezenkívül fokozni kell azokat az intézkedéseket, amelyek elsősorban a spekulációs jövedelmeket és azokat a vagyonokat sújtják, amelyek a pénzromlásból keletkeztek. Ez utóbbiaknál a legkíméletlenebb eszközökhöz kell folyamodni. A dolgozó tömegek a háborús romlásból és a rossz termésből folyó legsúlyosabb nélkülözéseket és áldozatokat is nyugodtan vállalják, ha látják, hogy valóban megvan a közteherviselés és az ő nyomorukból senki nem gyüjthet vagyont és nem folytathat fényűző, dőzsölő életmódot.

KÉRDÉS: *Az utóbbi napokban újabb szigorú büntetések léptek életbe az orgazdák és adócsalók ellen is. Mi a véleménye a büntetések várható végrehajtásáról és hatásáról?*

FELELET: Ezeket a büntető intézkedéseket természetesen helyeslem, meg kell azonban mondanom, hogy az eddigi bírói gyakorlat tapasztalatai alapján nem látom annak biztosítékát, hogy ezek az intézkedések nem maradnak-e papíron. Tény az, hogy bár nagy feketézőket halállal lehetne büntetni és egy sor felháborodást keltő ilyen feketézési esetet lepleztek le, a komoly megtorlás minden esetben elmaradt. Hasonló a helyzet az adócsalással is, ahol a forgalmi adónál naponta milliárdokkal károsították meg az államot. Itt is feltűnéstkeltő vissza-

élésekről rántották le a leplet, de az ígért megtorlás elmaradt. Helyette lépten-nyomon tapasztalható, hogy a bíróságok, különösen a rendes bíróságok, nagyon enyhén kezelik nemcsak azokat a bűnöket, amelyek gazdasági életünk alapjait ássák alá és a dolgozók nyomorát fokozzák, hanem méginkább a politikai természetű, népellenes bűnöket. Ezen a téren a rendes bíróságok és különösen az ügyészségek szabotázsa annyira nyilvánvaló, hogy fel kell vetni a kérdést: nem volna-e jobb a Horthy- és a fasisztarezsimtől örökölt bírákat és ügyészeket — tiszteletreméltó kevés kivétellel — felfüggeszteni és kizárni azoknak az intézkedéseknek a végrehajtásából, melyek fiatal demokráciánk gazdasági és politikai alapjainak megvédését célozzák? Ha nem tudjuk biztosítani, hogy rendelkezéseink és intézkedéseink végrehajtását célzó büntető rendszabályokat a legkíméletlenebbül alkalmazzák, akkor legfontosabb és legjobb indulatú határozataink is csak papíron fognak maradni. A tetejébe pedig fokozzák a dolgozó tömegek jogos elégedetlenségét és aláássák, ahelyett, hogy megszilárdítanák fiatal demokráciánk rendjét. Ezen a téren feltétlenül gyors és gyökeres változásra van szükség.

KÉRDÉS: *Mi az álláspontja az államforma rendezésének kérdésével kapcsolatban?*

FELELET: A Magyar Kommunista Párt természetesen a demokratikus köztársaságot kívánja és e kívánságának a nemzetgyűlés legutóbbi ülésén hangot is adott. Ugyancsak a köztársaság mellett nyilatkozott meg a nemzetgyűlésen testvérpártunk, a Szociáldemokrata Párt is. Nem kétséges, hogy a Parasztpárt a demokratikus köztársaság híve. A Kisgazdapártban akadnak egyesek, akik a magyar nemzetre annyi romlást hozó Habsburg-ház hívei. Hallottunk olyanokról is, akik az államforma kérdésének rendezését a legközelebbi hónapokban nem tartják időszerűnek. Az eddig elhangzott hivatalos megnyilatkozások azonban nem hagynak kétséget afelől, hogy a Független Kisgazdapárt zöme ugyan-

csak a köztársaságot követeli. Számolni lehet vele, hogy a magyar demokratikus köztársaságot a nemzetgyűlés hamarosan törvénybe iktatja és ezzel hazánk harmonikusan beleilleszkedik a szomszéd államok köztársasági gyűrűjébe. A köztársaság törvénybeiktatása az Egyesült Államok demokráciájánál is bizonyára meleg helyesléssel fog találkozni.

KÉRDÉS: *Mit tart a moszkvai megállapodások magyarországi hatásáról?*

FELELET: Ezek a hatások minden tekintetben fontosak. A külügyminiszterek szeptemberi londoni értekezletének sikertelensége után a magyar reakció már úgy látta, hogy meghasonlás áll be az angolszászok és a Szovjetunió között. Azt hitték, hogy régi vágyálmuk, a demokratikus nagyhatalmak összeveszése, melynél a reakció lenne a nevető harmadik, a megvalósulás stádiumába lépett. Ez a reményük a moszkvai konferencia után semmivé foszlott. Bebizonyosodott, amit a demokrácia következetes hívei nem szűntek meg hangoztatni, hogy a döntő kérdésekben a három győztes nagyhatalom megtalálja a közös és célravezető megoldást. A moszkvai megegyezés ennek megfelelően a magyar reakciónak is súlyos veresége és fiatal demokráciánk erősödését fogja eredményezni.

Rendkívül örvendetes számunkra, hogy a moszkvai konferencia megállapítja többek között a hazánkkal kötendő békeszerződés időpontját. Ezzel eltűnik egy bizonytalansági tényező: most már tudjuk, hogy néhány hónapon belül hazánk újabb jelentős lépést fog tenni függetlensége és szuverénitása helyreállításának útján. Az esztendő első felében jelentős mértékben ki fog küszöbölődni országunknak az a függősége, amely a megdőlt fasiszta rendszernek egyik súlyos hagyatéka volt. Számunkra a moszkvai konferenciának az a döntése is fontos, amelyben az Egyesült Államok és Anglia elismerik a romániai Groza-kormányt és ezzel erőteljesen alátámasztják a romániai demokráciát. A magyar reakció egyik titkos reménysége éppen ez a bizony-

talanság volt, amely a Groza-kormánynak az angolszászok részéről való el nem ismeréséből következett. A bizonytalanságot itt is a demokratikus megoldás váltotta fel és mi magyarok, akik ismerjük a román miniszterelnök hazánk iránt táplált őszinte jóindulatát, csak örülhetünk a moszkvai értekezlet e határozatának.

KÉRDÉS: *Véleménye szerint, hogyan javíthatjuk meg legjobban kilátásainkat a békekötésre?*

FELELET: Elsősorban azzal, hogy erősítjük demokratikus intézményeinket és megkezdjük végre mind gazdasági, mind politikai téren a reakció ellen azt a kérlelhetetlen harcot, amelyről sokat beszéltünk ugyan, de sajnos, elég keveset tettünk. Minél demokratikusabb lesz belső berendezkedésünk, annál jobb kilátásokkal nézhetünk a béketárgyalások elé és megfordítva: a reakció minden erősödése itthon lerontja kilátásainkat és eshetőségeinket a béketárgyaláson.

Különösen lerontja kilátásainkat az utolsó két-három hónapban lábrakapott felelőtlen és reakciós agitáció. Ez nyiltan vagy elkendőzve azt a régi horthysta revíziót hirdeti, amely egyik főoka volt annak, hogy Hitlerék olyan könnyen taszíthatták hazánkat a szörnyű következményekkel járó háborúba. A reakciós soviniszta propaganda, mellyel szemben még nem léptünk fel a szükséges eréllyel, már eddig is igen súlyos károkat okozott és kezdi megmérgezni egészségesen és jól induló viszonyunkat Jugoszláviával, sőt részben Romániával is. A közeledő békekonferencia kilátásainak megjavítása céljából a magyar demokrácia legsürgősebb teendője, hogy ezeket a horthysta, reakciós követeléseket, melyek csak ártanak hazánk érdekének, erélyesen és félreérthetetlenül elutasítsa.

KÉRDÉS: *Mit várhat a nemzet a magyar szabadságnak, új demokratikus életének második évétől?*

FELELET: Elsősorban a gazdasági helyzet alapos javulását. Hála a falu és a város együttes

erőfeszítésének, hárommillió holdunk van őszi gabonával bevetve. Ezenfelül több mint félmillió hold már a tavaszi vetések alá van szántva. Rendes átlagtermést feltételezve, a hárommillió hold őszi vetés egyedül kiadja azt a gabonamennyiséget, amely az ország lakosságának normális, békebeli kenyérellátására elegendő. Előre lehet látni, hogy az aratással egycsapásra megszűnnek az annyira nehéz élelmezési gondok.

Az élelmezés megjavulása egész gazdasági életünkre kihat és lényegesen megkönnyíti az infláció leküzdését. A szabadság második éve meghozza a magyar népnek az értékálló, jó pénzt.

Politikai téren meghozza a demokratikus köztársaságot és az annyira áhított békét. Mindezek a tényezők természetesen meg fogják erősíteni a demokrácia alapjait is. A demokrácia erősödésének, mint a multban, úgy az új esztendőben is, elengedhetetlen előfeltétele a nemzeti erők összefogása. A nemzeti összefogás legfontosabb oszlopának mi elsősorban testvérpártunkkal, a Szociáldemokrata Párttal való még szorosabb és még eredményesebb együttműködést tartjuk. Ezen túlmenően rajta leszünk, hogy a Független Kisgazdapárttal és a Parasztpárttal szintén szorosabbra fűzzük a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front minden téren helyesnek bizonyult és egyedül célravezető politikáját. Remélem, hogy ez a szándékunk meg is valósul és a második szabad esztendő sokat szenvedett hazánk száz égő sebét begyógyítja s hogy a magyar nép hatalmas lépéseket tehet azon az úton, amely újra visszavezeti a szabad, boldoguló nemzetek közösségébe.

KÉRDÉS: *Mint a Magyar Kommunista Párt főtitkára, mit vár az új esztendőben a többi elvtársaktól, a saját pártjától?*

FELELET: Remélem, hogy a Magyar Kommunista Párt az új esztendőben a megnövekedett feladatoknak megfelelően még egyöntetűbb, még összekovácsoltabb, fegyelmezettebb és áldozatkészebb

lesz, mint az 1945-ös esztendőben. Mindenütt ott kell lennie, ahol példát kell mutatni, ahol kezdeményeznie kell és ahol tettekkel kell igazolni, hogy megérdemeljük a kommunista nevet. Meg vagyok győződve róla, hogy pártunk meg is felel ennek a várakozásnak és még mélyebben ereszti gyökereit a magyar nemzet döntő rétegeinek, a munkásoknak, a parasztoknak, a haladó értelmiségnek egészséges és nemzetfenntartó talajába.

(Megjelent 1946 január 1-én a „Szabad Nép"-ben.)

FELADATAINK AZ ELMÉLET TERÉN

A Magyar Kommunista Párt most meginduló tudományos folyóiratának hatalmas hézagot kell betöltenie. Túlzás nélkül el lehet mondani, hogy nincs Európában még egy nép, melynek dolgozói oly kevés lehetőséggel rendelkeztek az elmúlt negyedszázad alatt a marxista-leninista elmélet megismerésére, mint a magyar. A Horthy-reakció gondoskodott róla, hogy a magyar munkásoknak, a haladó intelligenciának minél kevesebb lehetősége nyíljék a szocializmus elméletének tanulmányozására. Marxista irodalmunk ennek megfelelően nem fejlődött s még a szervezett munkások jelentékeny részéhez sem jutott el olyan alapvető mű, mint a „Kommunista Kiáltvány". Még ritkább azoknak a száma, akik Lenin tanait megismerhették. A német fasiszták rablóháborúja alatt aztán azok a földalatti csatornák is jórészt eldugultak, amelyeken át, ha cseppenként is, de átszivárgott valami a külföldi kommunista irodalomból. A Szocialista Szovjetszövetség fejlődését tárgyaló elméleti művek csakúgy ismeretlenek maradtak hazánkban, mint az a felmérhetetlen munka, mellyel Sztálin elvtárs zsenialitása gazdagította a marxizmus gyakorlatának és elméletének kincsestárát.

A „Társadalmi Szemlé"-nek ezért sok tekintet-

ben úttörőnek kell lennie. Egyes területeken a szó szoros értelmében előlről kell kezdenie a munkát. Vonatkozik ez elsősorban a kommunista elmélet fontosságának és jelentőségének megértésére. Az a tény, hogy egy negyedszázadon át a magyar dolgozók legjobbjai meg voltak fosztva a szocializmus tanulásának lehetőségétől, sokakban olyan tudásvágyat fakasztott, amelynek jelentkezése eléggé fel nem becsülhető, bíztató tünet, s melynek kielégítése lesz folyóiratunk egyik legfontosabb s leghálásabb feladata. De ugyanakkor a túlnyomó többség közömbös a kommunista elmélettel szemben, mert általában nem érti az elmélet jelentőségét. Leninnek az a mondása, hogy „Az élen járó harcos szerepét csak az a párt tudja betölteni, amelyet élenjáró elmélet irányít“, nálunk még nem vált közkincsévé a kommunista mozgalomnak. A „Társadalmi Szemle“ egyik feladata éppen abban áll, hogy harcoljon az elmélettel szemben közömbösek ellen, hogy a marxi-lenini elmélet jelentőségét belevésse a dolgozók minél szélesebb rétegeinek öntudatába.

Az elmélet jelentőségének és az eddigi eredmények ismertetésének munkájánál összehasonlíthatatlanul fontosabb azonban a marxizmus-leninizmus tanításainak magyar viszonyokra való alkalmazása és továbbfejlesztése. Ezt a tennivalót Lenin így fogalmazta meg:

„Mi egyáltalában nem úgy tekintünk Marx elméletére, mint befejezett és érinthetetlen valamire; ellenkezőleg, meg vagyunk győződve arról, hogy ez az elmélet csak sarkköveit rakta le annak a tudománynak, melyet a szocialisták kötelesek minden irányban továbbvinni, ha nem akarnak elmaradni az élettől. Ugy gondoljuk, hogy az orosz szocialistáknak különösen szükségük van Marx elméletének önálló kidolgozására, mert ez az elmélet csupán általános vezérfonalat nyujt, mely az egyes esetekben másképp nyer alkalmazást Angliára, mint Franciaországra, Franciaországra másképp, mint Németországra, Németországra másképp, mint Oroszországra.“

Lenin tehát egyenesen kötelességévé teszi a kommunistáknak a marxi elmélet továbbfejlesztését és önálló alkalmazását. Engels Frigyes, Marx nagy harcostársa, a tudományos szocializmus egyik megteremtője ezt a gondolatot így formulázta meg: „A materializmusnak minden új, nagy felfedezéssel új alakot kell öltenie". A marxi elméletnek minden új, nagy politikai eseménnyel kapcsolatban a lényeg megtartása mellett új alakot kell öltenie. A fasizmus létrehozta világháború és a fasiszta birodalmak szétzúzása olyan horderejű események, melyek természetszerűleg rákényszerítik a marxistát-leninistát arra, hogy elméletét és gyakorlatát „új alakban" folytassa. És folytatja is. Az a nemzeti összefogás, ami ma világszerte a kommunista pártok politikájának alapját képezi, a marxizmus gyakorlati alkalmazása a fasizmus elleni harc és győzelem periódusában. Ezt különösen a magyar dolgozók számára kell szemléltetővé és érthetővé tenni, akik nem élték át közvetlen tapasztalattal azt a folyamatot, mely a népfrontos és a spanyol köztársasági demokratikus erők közös harcán át a mai nemzeti összefogásokhoz vezetett.

A magyar dolgozók jórészének emiatt volt részben érthetetlen a kommunista pártnak régi, de számukra újként jelentkező, minden németellenes és demokratikus erő együttműködését követelő és megvalósító vonala. Vannak nálunk sokan, akik a más pártokkal való szövetséget, az egyességeket és kompromisszumokat, mint valami bűnbeesést, a marxi-lenini vonaltól való megbocsáthatatlan eltérésnek tekintik. Pedig Lenin már egy negyedszázad előtt hirdette, hogy „... lemondani a lavírozásról, az ellenségek közti érdekellentétek (ha csak ideiglenes) kihasználásáról, a lehetséges (bár esetleg csak ideiglenes, megbízhatatlan, ingadozó, feltételes) szövetségesekkel való egyességről és kompromisszumokról — vajjon nem határtalanul nevetséges dolog-e ez? Nem hasonlít-e ez arra, mintha egy még ki nem kutatott és eddig hozzáférhetetlennek bizonyult hegy

nehéz megmászásánál előre lemondanánk arról, hogy néha zeg-zugos vonalban haladjunk, néha visszaforduljunk, feladjuk a már kiválasztott irányt és különböző irányokat próbáljunk meg?"

Az a politika, melyet pártunk ma folytat, számunkra is teljesen újszerű, „ki nem kutatott hegy". Ezért ma fontosabb, mint valaha, hogy minden szervezetünk, minden párttagunk kezében ott legyen az iránytű, a marxi-lenini elmélet utat mutató vezérelve. A „Társadalmi Szemle" jó tíz évvel ezelőtt már megkísérelte, hogy közvetítse azt a marxista tudást, aminek széleskörű elterjedése más, jobb irányba terelhette volna hazánk fejlődését. A horthysta reakció akkor kioltotta pártunk helyes utat mutató kezdeményezését. Az újjászületett „Társadalmi Szemlé"-nek most egy negyedszázad el nem végzett munkáját kell pótolnia. Közvetítenie kell nemcsak az elmúlt 25 esztendő marxista-leninista elméletének és gyakorlatának eredményeit, de ezenfelül a magyar viszonyokra kell alkalmazni és egyben továbbfejleszteni őket. Nálunk csak keveseknek van tudomása arról a sokoldalú és mélyreható munkáról, mellyel Sztálin elvtárs a marxizmus-leninizmus elméletét és gyakorlatát továbbfejlesztette és elmélyítette, részben egész új területeken, mint a szocialista állam felépítésében és egyebütt alkalmazta. A Szovjetunió sokoldalú szocialista problémáinak jelentékeny része teljesen ismeretlen még a magyar dolgozók előtt. Itt a közvetlen szomszédságunkban zajlott le a kommunista párt vezetése alatt a jugoszláv nép hősi szabadságharca és megújhodása, de a számunkra is annyira fontos tanulságokról és az ott felvetett problémákról még édeskeveset tudunk.

A szomszéd népek, a nemzetközi politika problémáinak marxi-lenini ismertetése, vizsgálata, a nemzetközi munkásmozgalmak megvilágítása és kiértékelése, a reakció és a fasizmus a szellemet izoláló évtizedes garázdálkodása után folyóiratunknak olyan feladata, melynek jelentőségét nem lehet eléggé aláhúzni. De a döntő munka, mely a „Társadalmi Szem-

lé" re vár, a sajátos magyar problémák kommunista szemszögből való megvilágítása és megoldása. Ez vonatkozik hazánk nagy és kis kérdéseire egyaránt. Amikor a nagy, átfogó elmélet jelentőségét a maga döntő fontosságában aláhúzzuk, hangsúlyoznunk kell a nagy perspektíva mellett a mindennapi feladatok megoldásának taglalását is. Ha pártunk az elmúlt év folyamán mély gyökeret tudott verni a város és a falu legjobb dolgozóinak rétegeiben, úgy ezt nem utolsósorban annak köszönheti, hogy a nagyvonalú országos politika mellett gyakorlati kézzel és józan, frázismentes realizmussal nyúlt minden helyi jelentőségű kérdéshez is. Pártunknak ezt a munkastílusát, mely egyszerre lendületes és tárgyilagos, Lenintől és Sztálintól tanultuk. „Minél kevesebb felfújt frázist, — mondja Lenin — minél több egyszerű, hétköznapi tettel ... Minél kevesebb politikai szószátyárkodást, minél több figyelmet a kommunista építőmunka legegyszerűbb, de eleven tényeivel szemben ..."

Ezt a munkastílust és szellemet kell különösen most terjesztenünk, amikor a fasiszta rombolások következtében közellátási helyzetünk oly súlyosra fordult és a mesterségesen nagyranövelt inflációt szívós, kitartó aprómunkával kell gátak közé szorítani.

Szemlénk legfontosabb feladatát, pártunk marxi-lenini szellemének ápolását és nevelését utoljára hagytuk. Három irányban kell erre különösen nagy figyelmet fordítani. Az egyik a fegyelem. Fiatal, hirtelen nagyrafejlődött pártunk most tanulja a fegyelmet és egységet. Minél tömörebb, összekovácsoltabb és egységesebb pártunk, annál gyorsabban és sikeresebben fogjuk megoldani a kérdéseket, melyeket a jelen történelmi helyzet állít elénk. „... A párt összes tagjainak akarat- és cselekvés-egysége az az elengedhetetlenül szükséges feltétel, ami nélkül el nem képzelhető sem egységes párt, sem vasfegyelem a pártban — mondja Sztálin, és hozzáteszi: — de ebből az következik, hogy frakciók fennállása nem

fér össze sem a párt egységével, sem a párt vasfegyelmével... A párt az akarat egysége, mely kizárja a frakciózást és a párton belüli hatalom minden szétaprózását."

A Magyar Kommunista Pártnak hosszú esztendőkön keresztül a frakciózás volt a rákfenéje. A felszabadulás után pártunkban sikerült azt az egységet összekovácsolni, mely lehetővé tette, hogy hazánk és a munkásmozgalom talpraállításában és újjáépítésében olyan szerepet játszhattunk, melyre joggal büszke minden magyar kommunista. Most azonban, amikor a gazdasági és politikai nehézségek súlya egyre érezhetőbb, elkerülhetetlen, hogy fiatal és eléggé meg nem edzett tagságunk egy része meg ne inogjon s ezzel megteremtse a táptalajt új frakciózás lehetőségére. Rajta leszünk, hogy ezt a veszélyt csírájában elfojtsuk. Ebben a munkánkban, a párt egységének, fegyelmének megtartásában és megszilárdításában fontos szerep vár a „Társadalmi Szemlé"-re. Mutasson rá őszintén és kertelés nélkül a bajokra és hibákra, amiket elkövetünk, ne takargassa és ne szépítgesse fogyatékosságainkat. Ne féljen attól, hogy hibáink feltárását és az önkritikát az ellenség esetleg kihasználja. A kommunista önkritika a pártnevelés egyik legfontosabb eszköze. Lenin mondotta:

„A politikai pártnak saját hibáihoz való viszonya egyik legfontosabb és legbiztosabb kritériuma a párt komolyságának s annak, hogy miként teljesíti a *valóságban* kötelességét *osztályával* és a dolgozó tömegekkel szemben. A hibát nyiltan elismerni, annak okait felfedni, kielemezni a körülményeket, melyek a hibát létrehozzák, gondosan mérlegelni, hogy mely eszközökkel lehet kijavítani: ime, ez jellemez egy komoly pártot, ily módon teljesíti a párt kötelességét, így neveli és tanítja az *osztályt* és a *tömegeket* is."

Pártunk tartotta magát ehhez a tanításhoz. Mindig elvi szempontoktól vezetett lendületes és egyben realisztikus politikánk mellett új jelenség volt — s

sajnos, eddig követés nélkül maradt — a magyar közéletben az a nyílt és őszinte önkritika, amellyel hibáinkat és tévedéseinket feltártuk és javításukra törekedtünk. Ezt a jövőben is így fogjuk tenni s reméljük, hogy tudományos folyóiratunk ebben mindenütt segítségünkre lesz.

Az egységes fegyelem és az egészséges önkritika ápolása mellett a „Társadalmi Szemle" szüntelenül domborítsa ki pártunk hazafias működését és nemzeti jellegét. Mi büszkén tartjuk a szellemi rokonságot a dolgozók felszabadításának és az emberi haladás ügyének olyan harcosaival, mint Marx, Engels, Lenin, Sztálin. Változatlanul hirdetjük, hogy az emberiség és a kultúra fejlődése csak azon az úton lehetséges, amelyet a szocializmus e nagy alapvetői és építői megrajzoltak. Ezért vagyunk változatlanul szocialisták és kommunisták. S mint ilyenek, jól tudjuk, hogy úgy használunk legjobban a szocializmus ügyének, ha minden erőnkkel azon vagyunk, hogy hazánk az egyetemes, demokratikus haladás vonalában lehetőleg az elsők között legyen. A magyar nemzet ezeréves történelme azt mutatja, hogy a magyar nép akkor volt erős és megbecsült, amikor az egyetemes emberi haladás élcsapatához tartozott. Ezért mi joggal elődünknek és rokonunknak tekintjük Szent Istvántól Rákóczin és Kossuthon át a nemzeti ellenállás frissen elhantolt vértanúiig mindazokat, akik mint mi, a magyarság és az emberiség közös ügyéért harcoltak egyszerre.

Ezeket az elveket hirdesse bátran, megalkuvás nélkül a „Társadalmi Szemle". Legyen kíméletlen a reakció elleni harcban. Küzdjön élesen és tántoríthatatlanul a célokért, melyeket a Magyar Kommunista Párt zászlajára tűzött s legyen ernyedetlen munkása mindannyiunk közös vágyának, az erős, szabad népi demokrácián alapuló új Magyarországnak!

(A Társadalmi Szemle első számának bevezető cikke. 1946 január.)

NÉPI DEMOKRÁCIA

A demokrácia népuralmat jelent. Ehhez a kifejezéshez a „népi" jelző bizonyos fokig felesleges volna, de ha alaposabban megnézzük, akkor kiderül, hogy e szó lényeges különbségeket takar. A demokrácia amerikai meghatározás szerint az a rendszer, amely a népért, a néppel és a nép által kormányoz. Ez a meghatározás így nem teljes. Elsősorban nem mutat rá arra, hogy a demokrácia hogyan viszonylik az ország gazdasági demokráciájának kérdéseihez.

Már a francia forradalom tapasztalatai megmutatták, hogy a demokratikus népjogok egyszerű kinyilvánítása magábanvéve nem jelenti a demokrácia megvalósítását s hogy a demokratikus jogokat alaposan közömbösítheti a gazdasági egyenlőtlenség. A mai viszonyokra szabott meghatározások a demokrácia gazdasági kérdéseit is érintik. Előttem fekszik egy ilyen meghatározás, mely azt mondja:

„A demokrata állam minden polgárát szabadnak és egyenjogúnak ismeri el. Célja az ember természetes és elidegeníthetetlen jogainak megóvása, számára a rendezett együttélés biztosítása, valamint a más népekkel való békés együttműködés. A természetes és elidegeníthetetlen jogok közé tartozik különösen a személyes szabadság, a vallás szabad gyakorlása, a gondolat- és véleményszabadság nyilvánítása, az egyesülési és gyülekezési jog, az egyéni tulajdon, a személy biztonsága és az elnyomatástól, a félelemtől és a nélkülözéstől való függetlenítése, az állam életének irányításában való részvétel, a munkához és az emberhez méltó megélhetéshez való jog. A demokrácia e jogokat az állam összes alattvalóinak, bármi irányú megkülönböztetés nélkül, egyformán és egyenlő mértékben biztosítja."

Ez a meghatározás már valamivel közelebb hoz bennünket a demokrácia fogalmához. Mi, kommunisták, demokrácián azt értjük, ha egy ország vezetésére és ügyeinek intézésére a munkások, a parasztok és a haladó értelmiség bírnak döntő befolyással. Ez

már bizonyos fokig eltér az előző definícióktól és mutatja, hogy hol van a hangsúly akkor, amikor népi demokráciáról beszélünk. Ismétlem, hogy már a francia forradalom idején rájöttek arra, hogy a legnagyobb, legszélesebb jog nem ér el eleget és nem alkalmas a demokrácia megvalósítására, ha egyúttal bizonyos gazdasági alapot nem nyujt annak, aki ezzel a joggal élni akar. Az éhség, nélkülözés, a gazdasági bizonytalanság gátolja, gyakran lehetetlenné teszi a legszebb demokratikus jogok gyakorlását is. Ezt mi saját tapasztalatainkból látjuk most, amikor a demokratikus berendezéseink dacára a rendkívül súlyos gazdasági helyzet megnehezíti ezeknek a demokratikus jogoknak a gyakorlását.

Ez természetesen nem csak nálunk van így. Szerte a világon a modern demokrácia egyik fontos tartozéka, hogy beleszól a gazdasági viszonyokba is és megpróbál határt szabni annak, amit azelőtt „a gazdasági erők szabad játékának" hívtak. Elsősorban arra törekszik a népi demokrácia, hogy kivegye a nyerészkedők kezéből azokat a termelési ágakat, amelyek a közösség, a széles tömegek ellátását biztosítják. Ez ma már szerte a világon természetes jelenség. Ilyen jelenségekkel találkozunk Angliában csakúgy, mint Csehszlovákiában, vagy Európa legtöbb államában. Ez a jelenség mutatja, hogy kezdik felismerni, hogy a jog maga nem elég. A jogot gazdaságilag is alá kell támasztani.

Meg kell adni legalább a minimális gazdasági lehetőséget a népi demokráciában arra, hogy ezzel a demokrácia-adta joggal élni is tudjon mindenki. Részben ez a magyarázata annak, hogy Európaszerte például földreformmozgalmak vannak, mert mindenki megérti, hogy a földtelenek millióinak hiába adunk jogot, ha nem adunk hozzá megfelelő gazdasági alapot is, amellyel ezt a jogot a puszta megélhetés mindennapi gondjaitól nem gátolva, az éhségtől való félelem nélkül gyakorolhassák.

Ezek előrebocsátása után rátérek arra, hogy mik Magyarországon a népi demokrácia megvalósu-

lásának adottságai és lehetőségei. Mindenekelőtt meg akarom mutatni, hogy mi az az örökség, amivel a fiatal magyar demokrácia munkához lát. Elsősorban mi az a gazdasági örökség és mi az a politikai örökség.

A gazdasági örökségről nem sokat kell beszélnem. Romokat örököltünk. El lehet mondani, hogy nincs Európának még egy országa, amelyet annyira tönkretett volna a háború pusztítása, mint hazánkat. Azt is egész bátran el lehet mondani, hogy nincs még egy ország Európában, amelyet a német fasizmusnak és magyar csatlósainak sikerült volna olyan alaposan kifosztani, mint Magyarországot. Amikor az ember a magyar demokrácia napi gazdasági kérdéseivel foglalkozik, a szíve sajog, ha összehasonlítja azt, ami kellene, azzal, amit elvittek. Az ilyen elméleti előadás keretébe nem nagyon vág bele, de mégis rá kell mutatnom, hogy például olyan városban, mint Tatabánya, amely a gazdasági élet egyik fontos kulcspozíciója, a 16 ágyas szülőotthonban csak 6 ágy használható, mert a többire nincs felszerelés. Ugyanakkor például Ausztriában tucatszámra vannak Magyarországról elhurcolt modern kórházak.

Mindenki tapasztalhatta a hídhiánnyal kapcsolatban, hogy milyen kevés a hajó. Ausztriában majd 600 gőzösünk, naszádunk, uszályunk jár. Mindenki szenved az inflációtól. Ugyanakkor Nemzeti Bankunk egész aranykészlete és egyéb értékeink amerikai letétben vannak. És végig mehetünk a gazdasági élet legkülönbözőbb ágain: méneseink, fajállataink, gyáraink legjobb gépei mind hiányoznak a magyar demokrácia gazdasági kiindulásához, mert nyugatra hurcolták őket. Nincs Európában még egy ország, amely ilyen kifosztott gazdasági alappal indulna neki a felépítésnek.

Nézzük most a politikai örökséget. Nézzük elsősorban azokat az erőket, amelyek a demokráciával szembenállanak. Ha nem is annyira, mint gazdasági téren, de politikai téren is el lehet mondani, hogy a fiatal magyar demokrácia ellenségei és ellenfelei

kétségkívül szívósabbak, tapasztaltabbak és veszedelmesebbek, mint bárhol Európában. A mi régi reakciósaink, a feudális földbirtokosok és mindazok, akik a Horthy-rendszert támogatták s 1918 előtt a régi félfeudálista magyar liberalizmus alapját alkották, lényegében egy évszázadokon át szakadatlanul uralkodáshoz szokott rétegnek a termékei. A mi reakciónk, a régi rend támogatóinak tábora, büszkén hivatkozik arra, hogy az utolsó évszázadokban igazán katasztrofális politikai vereség nem érte. Megúszta az 1848—49-es földindulást, az 1918—19-es forradalmat és módját tudta ejteni, hogy utána újra nyeregbe kerüljön.

Ez a szívós réteg természetesen egy olyan vereséggel, mint a mostani, nem adja fel a harcot. Most is magabiztos, nagy rutinnal rendelkezik, öntudatos s történelmi tradícióihoz tartozik természetesen a demokrácia megvetése és meg nem értése. Körülnézhetünk szerte Európában és aligha találhatunk keményebb, szívósabb, javíthatatlanabb és veszedelmesebb ellenfelet. Ez az a réteg, amellyel szemben fel kell építeni a magyar népi demokráciát.

Nézzük a magyar demokrácia erőit. Itt is meg kell állapítanunk, hogy Európa többi országaival szemben a magyar demokrácia meglehetős hátránnyal indul. Nincs a világon még egy ország, amelyben egy emberöltőn belül kétszer tizedelték volna meg a demokratikus erőket, mint ahogy az Magyarországon történt. Az első ilyen megtizedelés 1919 után volt, a második 1944 folyamán. Lehet arról vitatkozni, hogy melyik volt a fájdalmasabb, de még mindnyájunk, minden népi rétegünk és pártunk testén ott sajognak a sebek, amelyeket most egy éve, másfél éve ütöttek a magyar demokrácián. Nincs olyan párt, amelyik ne panaszolná el, hogy legjobbjaink jelentékeny része éppen ezekben az utolsó esztendőkben haltak vértanúhalált. De talán még ennél a veszteségnél is sokkal súlyosabb az a 25 esztendő, amely ezt a szörnyű 1944-es évet megelőzte. Ezekben az években szisztematikusan és szívósan ki-

gyomlálták és kiküszöbölték a magyar közéletből mindent, ami a demokráciával közös volt. Nemcsak fizikailag és társadalmilag irtották őket, de gondoskodtak róla, hogy a demokrácia követői politikailag elnyomorodjanak, csak tengődjenek, ki legyenek zárva minden tekintetben az ország vezetéséből. A legjobb esetben kilátástalan ellenzékieskedésre szorították őket és nem adtak nekik sehol módot arra, hogy a kormányzás nehéz művészetébe beletanuljanak és gyakorlatra tegyenek szert a konkrét feladatok megoldásában. Ebben a tekintetben a magyar demokrácia lényegesen rosszabb kilátásokkal indult, mint Európa bármely államában.

Ami még súlyosbítja ezt a tényt, az az, hogy a modern magyar történelem folyományaképen nincs a magyar demokrácia jelentős részének — és mindjárt hozzáteszem: a magyar reakciónak sem — reális politika- vagy világszemlélete. Illúziókban él, illúziókat táplál ma is nem egyszer a legfontosabb kérdésekben és gyakran komoly hibákat követ el ott, ahol a régi megszerzett realitásérzetének alapján ezt valószínűleg elkerülné.

A reakció illúzióvilágának történelmi okai vannak. Ez részben abból következik, hogy hazánk nem élt önálló politikai életet: 1918 előtt csak része, még pedig alárendelt része volt egy nagy birodalomnak, melynek kormányzásába emiatt nem tudott döntően befolyni. Ebben az időben is óriási károkat okoztak az illúziók. Amikor én például politikával kezdtem foglalkozni, akkor a 30 millió magyar illúziója volt napirenden. Ma már tudjuk, hogy ez vágyálom volt, káros délibáb, amelyet hiába kergettek. Az eredmény a katasztrofális háború és vereség volt.

Ezeket az illúziókat a legkülönbözőbb kiadásban folytatták. A második világháború alatt egy sereg hasonló vészthozó illúzióba ringatta magát a magyar reakció, sajnos, nem egyszer a magyar demokrácia is. Idetartozott elsősorban az a remény, hogy a Szovjetunió és az angolszász hatalmak vélt vagy tényleges ellentéte előbb-utóbb olyan konflik-

tushoz vezet, amely megmenti a német fasizmust és a hozzácsatlakozott magyar reakciót. Ennek az illúziónak volt aztán természetes folyománya az a hintapolitika, amit a magyar vezető rétegek a háború utolsó esztendejében folytattak, az a hintapolitika, amely feltételezte, hogy két ilyen malomkő között épen meg lehet úszni a háborút.

Hogy milyen mélyen éltek ezek az illúziók, arra vonatkozólag még megemlítem, hogy 1942 októberében — szóval olyan időben, amikor a háború kimenetele széles látókörű politikus számára már nem lehetett kétséges — a magyar miniszterelnök még mindig a mi reakciónk számára követelte az első helyet Európában azon a címen, hogy a magyar reakció volt a világfasizmus úttörője. Az ilyen kijelentés mutatja a legjobban, hogy milyen mélyen éltek az illúziók és vágyálmok olyan magyarokban, akik egyébként büszkén hirdették, hogy hivatva vannak a nemzetvezetésre.

Most, az elvesztett háború után, ezek az illúziók másformában a reakciósok gondolkodásában tovább élnek. Gondoljunk csak arra a reményre, amelyet még mindig gyakran hallunk és amellyel még lépten-nyomon találkozunk, hogy az angolszászok valamilyen formában restaurálják majd a magyar reakciót s hogy ez a remény, ez a várakozás olyan komoly tényeken alapul, amikre fel lehet építeni egy új magyar reakció politikájának egész épületét. Figyeljük meg például, hogy reakciós köreinkben — és sajnos, nemcsak ott — milyen abszolút meg nem értéssel és figyelmen kívül hagyással tekintenek azokra a demokratikus erőkre, amelyek Angliában és Amerikában is természetesen egész más irányban dolgoznak, mint amit a magyar reakció nekik tulajdonít.

Az illúzió szerepe nem új tényező a magyar történelemben. Mióta modern magyar politikai élet van, benne az illúzió szakadatlanul nagy szerepet játszik. Maga Széchenyi kezdte el ellene a harcot. Ő mondotta:

„Mi tagadás, hogy valahol több képzeleti tehetség, de egyszersmind több nyavalygó képzelet is léteznék, mint a magát szünet nélkül álmokba hintázni szerető Hunniában.“

Ez a vágyálmoknak a politikája, — mint látjuk, — nem egészen újkeletű, ez azonban nem jelenti azt, hogy hatása és eredménye az országra ne lenne most is katasztrofális. Különösen katasztrofális lenne akkor, ha a fiatal magyar demokrácia nem tudna szakítani az illúziókkal és nem tudna rálépni a kemény, néha kellemetlen tények talajára, tovább vágyálmokba ringatná magát és az eseményeket nem úgy nézné, ahogy azok a valóságban vannak, hanem úgy, ahogy szeretné, ha lennének.

Pedig ilyen illúzió, sajnos, demokráciánkban akad még elég. Az első ilyen illúzió, meg nem értés és részben tapasztalatlanság a demokrácia fejlődési menetére vonatkozik. Nagyon elterjedt nézet az, hogy a demokrácia valahogy úgy születik, mint a gyermek: tegnap még nem volt és ma van. És ha van, akkor olyan követelményekkel lépnek fel vele szemben, mintha már régen meglett és felnőtt volna. Már tavaly februárban, márciusban gyakran hallottam ezt a kérdést: „Hát ez a demokrácia?“ És azóta ezt a kérdést szakadatlanul ismétlik.

Szembe kell tehát néznünk azzal a ténnyel, hogy a demokrácia hosszú fejlődési folyamat. Hosszú fejlődési folyamat nemcsak nálunk, hanem szerte a világon. A fejlődés kérdését legjobb mindig a többi, felnőtt demokráciák tapasztalatain keresztül ismertetni. Hivatkozom arra, hogy Angliában a kezdetleges demokrácia létrejöttére 40 esztendő kellett. 1649-ben kezdődött az angol forradalom és az első szakasza 1689-ben zárult le. De a félig-meddig modern angol demokráciát csak 1832 óta számítják, attól az esztendőtől kezdve, amikor választójogot kaptak a munkások és kismesterek, mert az angol demokrácia jó másfélszáz esztendőn keresztül egész jól megvolt anélkül, hogy a mi modern demokrá-

ciánknak ezt az elengedhetetlen kellékét alkalmazta volna.

Hasonló a helyzet például az Egyesült Államokban. Aki ismeri a történelmet, az tudja, hogy az amerikai demokrácia 1775-től 1861-ig, sőt mondhatnám, 1865-ig, majdnem 90 esztendőn keresztül erőteljesen fejlődött és ugyanakkor megtartotta a rabszolgaság intézményeit. Tessék elképzelni egy demokráciát, amelyikben 90 esztendeig a gőzgépek és vasutak mellett megvan a rabszolgaság is. És csak azután tért rá Amerika arra a demokráciára, amelyet ma, mint olyant ismerünk.

Ezeket a számokat azért mondom, mert meg kell mindannyiunknak értenünk, hogy a demokrácia kifejlődése, a demokráciába való belenövés hosszú, nehéz, küzdelmes folyamat, amelynek során a demokraták megváltoztatják a viszonyokat és közben ők maguk is megváltoznak, valóban demokratákká alakulnak át. Ebben a folyamatban elkerülhetetlen, hogy súlyos nehézségek előtt, kritikus helyzetekben a demokraták egyrésze elcsügged, elveszti reményét, vagy vissza is vonul. Ezért az az igazi demokrata, aki előre látja, hogy a demokrácia felépítése hosszú, küzdelmes folyamat és nem szabad megengednie, hogy a kisebb-nagyobb nehézségek eltakarják előle azt a történelmi perspektívát, ami nélkül nem tudja felépíteni demokráciáját. Ezt különösen a magyar demokratáknak kell megszívlelniök, akik nem láttak soha saját szemükkel, saját tapasztalatukból demokráciát építeni és akikben gyakran megvan az az illúzió, hogy elég egy törvény vagy egy felszólalás, egy demokratikus javaslat, és ezzel már a demokrácia hatalmasat lépett előre.

Aki hamar elcsügged a nehézségek láttán, az nehezen fogja a demokráciát felépíteni. Csak az, ki magától értetődőnek tartja, hogy a demokrácia fejlődése folyamán természetszerűen nehézségek és krízisek állanak elő és ennek előrelátásában fog e nehézségek kiküszöböléséhez, csak az tudja erőteljesen folytatni a demokrácia felépítésének munkáját.

A demokratikus illúziók gyakran a Kommunista Párttal kapcsolatban is felmerülnek. Az utóbbi időben például, amikor Magyarországon a reakció szervezkedése és fellépése kétségkívül erősödött, mi is hallunk olyan elméleteket, amelyeket egyébként 20—25 évvel ezelőtt, a fasizmus kezdetekor más országokban is terjesztettek. Azt állítják, hogy a reakció nálunk úgy jelentkezik, mint a kommunizmusnak, vagy a kommunista mozgalomnak antipódusa, mint ellenhatás a kommunista cselekvésre. Szóval bizonyos fokig azoknak a mozgalma, akik félnek a Kommunista párttól, vagy a kommunizmustól. Ezt a nézetet más változatban 1941-ben gyakran hallottam hadifogoly tisztektől. Amikor megkérdeztem őket, hogy mi volt a döntő oka annak, hogy Magyarország belépett a háborúba, legtöbbjük azzal válaszolt, hogy a Szovjetunióval közös lett a magyar határ és emiatt féltek, hogy a Szovjetunió elfoglalja hazánkat s e veszély kivédésére léptek háborúba.

Volt azonban egy intelligens kisebbség, mely azt mondotta, hogy ennek éppen az ellenkezője az igaz. Ha mi féltünk volna a Szovjetuniótól, mondották, akkor nem ugrottunk volna ilyen könnyen és megfontolás nélkül bele a háborúba. Mi azért kezdtük a háborút, mert egyáltalán nem féltünk a Szovjetuniótól, mert meg voltunk győződve róla, hogy 6—8 hét alatt úgyis leverik és így a támadás semmi kockázattal nem jár. Ha féltünk volna tőle, akkor természetesen ezt nem tettük volna.

Sok tekintetben hasonló a helyzet a reakcióval. Nem azért szervezkedik a reakció, mert a Kommunista Párttól fél. Ez is szerepet játszhat, de nem a döntő összetevő. Gondoljunk például a szemünk előtt lejátszódott földreformra és az azzal kapcsolatos megnyilvánulásokra. Amikor a reakció meg volt ijedve, mondjuk tavaly márciusban, amikor valóban félt — akkor nem ellenezte a földreformot. Most kezdődik az ellenzés, mikor a reakció kezd nem félni.

A reakciónak megvannak a maga természetes, minden országban, gazdaságban gyökeredző és ezen

alapuló okai. Tehát nemcsak nálunk, hanem szerte a világon. Franciaországban például 1815-ben, 25 évvel a földreform után indult meg az igazi roham a nagy francia forradalom földosztása ellen. Pedig ott nem volt Kommunista Párt, mintahogy nálunk is volt reakció a Kommunista Párt születése előtt. Vigyázni kell tehát, hogy az okot és az okozatot összesze ne tévesszük és jól meg kell vizsgálnunk mindig a kölcsönhatást, különben nem találjuk meg azokat az okokat, amiknek eltávolítása nélkül nem tudjuk a nehézségeket megoldani.

Hasonló tévedéseket tapasztalunk lépten-nyomon jóindulatú demokraták részéről az államapparátus felépítésének kérdésében. Nem kell itt magyaráznom, hogy semmiféle állam, természetesen a demokratikus állam sem lehet meg erőteljesen, jól működő állami gépezet nélkül. Mi a mostani államgépezetet a reakciótól örököltük. A mi feladatunk az, hogy ezt az államgépezetet úgy alakítsuk át, hogy a fiatal demokráciának legyen az erős támasza és kiszolgálója. A demokratizálási kísérletekkel szemben lépten-nyomon halljuk azt az ellenvetést, hogy a döntő szempont az államapparátus újjászervezésénél az államapparátus emberanyagának megválasztásánál a szakszerűség. És tényleg, első hallásra ez nagyon jónak látszik. Ha azonban politikailag megnézzük, rögtön észrevesszük, hogy itt egy igen komoly hibaforrás rejtőzik. Ha megnézzük az elmúlt 25 esztendőnek az államapparátusát, akkor rögtön kiderül, hogy nem a szakszerűségben volt a hiba, hanem az államapparátus tagjainak politikai beállítottságában.

Azok, akiknek működése következtében a bűnös háborúba sodródtunk, felrobbantották a hidakat, s az ország oda jutott, ahol van, azok nagyban és egészben jó szakemberek lehettek. Például mondjuk azok, akik a magyar közellátást a németek számára a Jurcsek-terv alapján megszervezték, kétségkívül jobb szakemberek voltak, mint a mi mostani közellátást intézőink. De ezt a szaktudásukat politikai beállítottságuknál fogva arra használták fel, hogy

erősítsék a németeket és végeredményben oda juttatták az országot, ahol ma tart. És ez így ment végbe mindenütt a szaktudással. A műegyetemi tanárok, akik kivitték az ifjakat Németországba, vagy a leventeoktatók, akik elvitték leventéinket a pusztulásba, mind feltételezhetően szakemberek voltak, de politikai beállítottságuk következtében a nemzetnek a legszörnyűbb károkat okozták. Ennek a kérdésnek döntő politikai oldala van és aki elhanyagolja ezt a politikai szempontot, az óriási hibát követ el. Aki ma a legjobb indulattal azt követeli, hogy a demokrácia hanyagolja el az államgépezetbe felveendők politikai meggyőződését és csak szaktudásra nézzen, az lényegében azt akarja, hogy ez az államapparátus politikailag megbízhatatlan, a demokráciát gyűlölő és vele szemben ellenséges legyen. A fiatal magyar demokrácia viszont olyan államapparátust követel, amely híven, politikai meggyőződésből szolgálja és erősíti a nép uralmát, mely a szaktudást a demokrácia szeretetével párosítja.

Gyakran halljuk ezzel kapcsolatban azt a tanácsot is, hogy először neveljük meg azt, akit be akarunk állítani az államgépezetbe, vagy próbáljuk meg a most meglévők átnevelését. Itt azonnal felmerül a kérdés: ki nevelje az újakat meg és ki nevelje át a régieket. Ha megnézzük pedagógusainkat, egyetemi tanárainkat, azonnal látni fogjuk, hogy szaktudásuk mellett túlnyomó többségük politikailag a demokrácia ellensége s mindenre alkalmas, csak arra nem, hogy ezt az átnevelő munkát végrehajtsa. Ezért a demokrácia kénytelen a másik utat választani, azt, hogy kezdetben az államapparátusba olyan embereket állít, akiknek politikai megbízhatósága, demokratikus érzülete vitán felül áll, még akkor is, ha szaktudásukkal az első időben esetleg baj van. Ma már világos, hogy a magyarság szempontjából sokkal jobb lett volna, ha a mi szakembereink az egyetemeken, a minisztériumokban kicsit kevesebbet értettek volna a szakmájukhoz, de tudásukat nem arra használták volna fel az elmúlt há-

ború alatt, hogy a németeket szolgálják ki, hanem szabotáltak volna, s akkor az ország egész másutt tartana. Nem szabad a demokráciának ebben a kérdésben megalkudnia és nem szabad e kérdésnek csak egyik oldalát nézni, mert különben legjobb szándékkal is a demokrácia ellen foglalunk álást. Ilyen egyoldalú, a kérdésnek nem politikus felvetése minden tekintetben bajt és később katasztrófát okoz.

A mi közéletünknek egyik égető kérdése, különösen az utóbbi napokban a svábkérdés. Itt is hasonló a helyzet, mint a szakemberekkel. A tapasztalatlan demokrata hajlandó e kérdésnek csak egyik felét látni. Én emlékszem, hogy egy jó esztendővel ezelőtt a debreceni országgyűlésen, amikor a svábkérdés felmerült, izzó gyűlölet lángolt minden szemben és például a kisgazdapártiak olyan erélyesen követelték minden svábnak a kiűzését, hogy a Kommunista Pártnak kellett ebben a kérdésben mérséklőleg fellépni. Az oka ennek az volt, hogy akkor még fájón és frissen égtek a mély sebek, amit a svábok és a svábkérdés Magyarország testén ütöttek

Ma ez a kérdés — részben a reakció előretörése folytán — más képet kapott. Ma erről a kérdésről nem beszélnek olyan izzó gyűlölettel, ahogy azt tavaly a debreceni országgyűlésen tették, ellenben ma a szorgalmas svábokat emlegetik. Ezek a svábok pedig szorgalmasak voltak a debreceni országgyűlés idején is. *(Derültség.)* Sőt olyant is olvastunk, hogy ezek a svábok tulajdonképpen alkalmasak volnának annak a vérveszteségnek a pótlására, amit a sokszázezer elvesztett magyar, meg a 600 ezer meggyilkolt zsidó jelent. Szóval ott tartunk már, hogy ugyanazon a napon, mikor elítélik azt a Bascht, aki többek között azt vallotta, hogy vérfertőzés, ha a sváb legény magyar leányt vesz feleségül, komolyan lehet írni arról, hogy ennek a háborúnak a szörnyű vérveszteségeit a legjobban úgy lehet pótolni, ha nem telepítik ki a svábokat az országból.

Természetesen az, aki a kérdést ma így veti fel, szándékosan elfelejti a politikai oldalát és csak a

gazdasági oldalát tekinti. A kérdés politikai oldala pedig az, hogy a svábság zöme ma is, csakúgy, mint a közelmultban, árkon-bokron keresztül támogatja a reakciót. Ez az oka annak — és nem a szorgalom, —, hogy a magyar reakció hirtelen a svábok, azaz természetes szövetségesei mellett lép fel. A magyar demokrácia azonban résen van és nem engedi magát ilyen „szorgalmas" jelzőktől megtéveszteni.

Hasonló érveléssel találkoztunk a földreform idején is, amikor nagyon sokan azt követelték, hogy csak az kapjon földet, akinek már megvan a megfelelő szaktudása. A mi véleményünk ebben a tekintetben az volt, hogy adunk a falu nincstelenjeinek földet, a szaktudást majd megszerzik hozzá.

Hasonló fogalomzavar uralkodik a rendőrség kérdésében is. Becsületes demokraták is nem egyszer hangoztatják azt a követelést, hogy a rendőrség váljék kizárólag szakmává és ne játsszon szerepet a politikában. A kérdés ilyen felvetése természetesen egészen rokonszenves és az ember azt mondja: „Miért ne?" Jó volna, ha a rendőrség csak szakma volna, azaz nagyszerűen értené a tolvajok kinyomozását, a részeg embereket barátságosan kivezetné az utca közepéről, mutatná az autóknak az utat stb. Kétségkívül ez is hozzátartozik a rendőrség funkcióihoz.

De mindenki tudja, hogy a rendőrségnek van — és mindig volt — politikai funkciója is. Én már 54 éves vagyok és véletlenül soha életemben nem vettem igénybe a rendőrség szakmai funkcióját. *(Derültség, nagy taps.)* Annál több dolgom volt a rendőrség politikai funkciójával *(Derültség)*, sajnos, legtöbbször, mint szenvedő alany. *(Derültség.)* És így nagyon jól emlékszem rá, hogy a riadóautók, meg a rendőr- és csendőrtartalékok semmi összefüggésben nem voltak a rendőrség szakmai feladatával, hanem komoly politikai feladatokat végeztek. Hozzá kell mindjárt tennem, hogy ezt a rendőrséget első látszatra valóban apolitikusnak lehetett nevezni,

mert szolgálatba állításuk előtt már politikai szempontból válogatták ki őket s akiket elfogadtak, azokba már annyira beléjük volt rögződve és idegződve a demokrácia gyűlölete, hogy lényeges politikai oktatásra már nem volt szükségük. Nem kellett külön politikai tanítás arra, hogy elvégezzék azt a funkciót, amit a reakció tőlük várt. A mi vágyunk az, hogy olyan demokrata rendőrséget hozzunk létre, amelybe ugyanilyen mélyen legyen beoltva a demokrácia szeretete, a reakció gyűlölete, úgy, hogy reflexszerűen, minden külön politikai utasítás vagy oktatás nélkül védje a demokrácia érdekeit. *(Úgy van! Nagy taps.)* Amíg azonban ezt nem értük el, addig az a követelés, hogy a rendőrség váljék szakmává — bármilyen szépen hangzik is —, lényegében azt jelenti, hogy a rendőrség ne segítsen a demokráciának a demokrácia ellenségeivel szembeni harcban. Ezt a követelést természetesen a demokrácia nem fogja teljesíteni, hanem gondoskodik róla, hogy a rendőrség szakmai tudása minél gyorsabban kifejlődjék és elérje a régi fokot, de ugyanakkor beleidegződjék vérébe és húsába a demokrácia szeretete és védelme. Amelyik pillanatban ezt elérjük, abban a pillanatban a rendőrség nálunk is szakmává válik. Addig azonban természetesen nem szabad a kérdés politikai oldalát szakmai érvekkel elkenni.

A Kommunista Párttal kapcsolatban hangoztatott illúziók közül foglalkoztam már azzal, hogy egészen jóhiszemű demokraták azt hiszik, hogy a reakció gyülekezésének egyik oka a Kommunista Párttól való félelem. Ehhez járul az a hiedelem, hogy a Kommunista Párt Magyarországból szovjet tagállamot akar csinálni. És a legkülönbözőbb oldalról ajánlották már nekünk, hogy pártunk adjon ünnepélyes nyilatkozatot, hogy ilyen szándék pedig távol áll tőle. A párt természetesen már a legkülönbözőbb formákban kijelentette, hogy esze ágában sincs hazánkból szovjet tagállamot csinálni, de ami sokkal fontosabb, pártunk egész működése nemcsak demo-

kratikus és nemcsak erős, hanem független Magyarország létrehozására irányul. *(Nagy taps.)*

Ebben a tekintetben elég hivatkoznom például arra, hogy a szlovenszkói magyarság érdekében a mi pártunk volt az első, amely nemcsak szót emelt, hanem komoly és eredményes lépéseket is tett, amit természetesen nem tett volna, hogyha titokban tagállamságra törekedett volna. *(Úgy van! Úgy van!)* Az egész párt működése a független Magyarország megteremtésére irányul. Aki ezekből a tényekből nem tud — vagy nem akar — olvasni, annak a legünnepélyesebb nyilatkozat sem megnyugtató és megmondhatom előre, hogy amíg a tagállam-kérdés vonzóerővel bír a reakciós körökben, addig ezt az érvet kétségkívül használni is fogják a Kommunista Párttal szemben.

Hasonló fogalomzavar van a forradalom kérdésében. Lépten-nyomon magyarázzák nekem, hogy az, ami Magyarországon történt, az tulajdonképpen forradalom és ezen az alapon már mint forradalmat kritizálják vagy dícsérik. Hát itt alapos a tévedés. Ami tavaly történt, az tényleg óriási változás. De ne felejtsük el, hogy a bilincseket, amelyek a magyar nemzet kezén-lábán voltak, nem saját felszabadító erőink verték le, hanem a Vörös Hadsereg. *(Nagy taps.)* Ez pedig, barátaim, óriási különbség. Mert hogyha forradalommal mi magunk szabadítottuk volna fel magunkat — úgy, mondjuk, mint a szomszéd Jugoszlávia —, abból óriási belső erőtartaléka keletkezett volna a magyar demokráciának, fel nem mérhető lendülete és olyan történelmi élménye, amely jelentőségében talán felülmúlta volna az 1848—49-es forradalom kihatásait is. Minthogy azonban ezek, sajnos, nem voltak, hiba lenne egyszerűen az elmúlt esztendő kétségkívül mély, egyben-másban évszázadokra szóló változásait úgy tekinteni, mint hogyha ez forradalom lett volna. Aki a felszabadulást úgy tekinti és vele úgy operál, mint forradalommal, az magára vessen, hogyha helyenként igen komoly hibákat csinál.

Hasonló tévedése nem egy becsületes demokratának az, amikor összetéveszti a németellenességet a demokratasággal, holott a gyakorlat száz és ezer példában mutatja, hogy valaki 1944-ben vagy 43-ban lehetett izzó németgyűlölő, de nem kevésbbé gyűlölte ugyanakkor a demokráciát. *(Úgy van! Úgy van!)* Csak ez a tulajdonsága még nem ütközött ki akkor, mikor az első vonalban nem a demokrácia, hanem a németellenesség kérdése állott.

Viszont, amely pillanatban a német fasizmust szétverték, a frontoknak általános átalakulása történt; a demokrácia mellett, vagy ellene. És azoknak, akik a németeket gyűlölték, egyrésze a demokrácia mellett, másrésze azonban ellene foglalt állást. És hibát követ el az a magyar demokrata, aki elnéző a demokrácia mostani ellenségeivel szemben, csak azért, mert az illetők két évvel ezelőtt németellenesek voltak.

Hasonló a helyzet a zsidóbújtatókkal is. Minden héten legalább egyszer hallok olyan érvelést, hogy ez vagy az az ember csak hű demokrata lehet, mert a nagybátyjának zsidó a felesége. Természetesen az ilyen érvelés abszolút elfogadhatatlan. Rá kell jönnie végre minden magyar demokratának, hogy a demokrácia ellenségei vagy barátai nem felekezeti alapon oszlanak meg. *(Úgy van! Úgy van!)*

Sokkal súlyosabb bajokat okoz a becsületes demokrata tévedése gazdasági téren. Most, amikor a magyar nép egyik legfőbb gondja, hogy hogyan fékezze meg az inflációt és szervezze meg az élelemelosztást és közellátást, nem egyszer hallani azt a véleményt, hogy az infláció vagy élelemhiány felidézésébe politikai szempontok nem játszanak bele. Sajnos, ez súlyos tévedés. Először nézzük e téren más országok példáját. Aki ismeri a weimari Németország történetét, az nagyon jól tudja, hogy 1923-ban a német reakció nagy sikerrel alkalmazta az inflációt és az éhséget is, mint politikai fegyvert a demokrácia ellen. És nemcsak ott, de egyebütt is előfordult ilyesmi, többek között, sajnos, most ha-

zánkban is. És aki az inflációt és az élelemhiányt ki akarja küszöbölni és eközben szemet húny ennek a kérdésnek a politikai vonatkozásai felett, az eleve balsikerre van kárhoztatva. Ebben a tekintetben is világosan kell látnunk.

A legsúlyosabb illúzió azonban a fasizmussal és a reakció kérdésével függ össze. Elterjedt tévhit az, hogy elég, ha a demokrácia valamilyen intézkedést törvénybe iktat és már meg is valósul. Holott mindenki tudja, hogy a legjobb törvény is gyakran csak papíron marad. Ugyanilyen tévhit, hogy azzal, hogy a fasizmust, mint államhatalmat, mint államszervezetet Európaszerte szétverték, a fasizmus és segítőtársa, a reakció lényegében meg is szűnt. Ezzel az illúzióval szemben én, aki már idős ember vagyok, másodszor vagyok kénytelen életemben harcolni. 1918-ban — a régebbi generációnak emlékeznie kell még rá — ugyanígy beszéltek a reakcióról. Azt mondták: annak már vége van, nem fog az többé már feltámadni. Ma így, történelmi távlatból nézve, nagyon jól tudjuk, hogy feltámadhat ugyanúgy, mint ahogy feltámadhat valamilyen formában a levert fasizmus és reakció, ha nem állunk résen. Különösen, ha ezt a kérdést nem veszük elég komolyan és nem gondoskodunk róla, hogy a legkisebb gyökerét is kiirtsuk a földről. Annál is inkább, mert a fasizmus, mint szervezet, vagy mint államszervezet elpusztulhat, de a fasiszták, ennek a rablóelméletnek a hordozói, megmaradtak és működnek. Ahogy egy gazt kihúzhatunk a földből, de egyik-másik megmaradt hajszálgyökeréből újabb gaz hajthat ki, úgy ez megeshet a fasizmussal, a reakcióval is.

Ennélfogva nem lehetünk ezen a téren eléggé óvatosak. Annál is inkább, mert bár nincs egy éve, hogy a fasizmust végérvényesen szétverték, mégis Európaszerte látjuk, hogy maradványai újra felütik fejüket. Egyes helyenken megpróbálnak külön álcázott pártban szervezkedni. Néhány nappal ezelőtt például Ausztriában fel kellett oszlatni egy pártot, amely Demokrata Párt néven szervezkedett. Mikor

alaposabban megnézték, kiderült, hogy az az osztrák fasisztáknak volt a fedőszerve.

Nálunk Magyarországon változatlanul megvan ez a veszély. Nálunk a veszély annyival súlyosabb, mert a mi speciális viszonyaink mellett a fasiszták nem csinálhatnak olyan külön pártot, mint ahogy ez Ausztriában megtörtént. Nálunk inkább azt a taktikát választják, hogy beszivárognak a már meglévő pártokba és ott fejtik ki működésüket. A magyar demokráciának egyik igen nagy veszélye, hogy e jelenséggel szemben nem veszi fel azzal az erélylyel a harcot, amilyet az ilyen veszély feltétlenül megkövetel. Pedig ha ezt a munkát nem végezzük el, akkor magunk nyujtunk táptalajt a fasizmus és a reakció feltámadásához.

Ezt a harcot a fasiszta beszivárgás ellen egyes demokratikus pártokba megnehezíti az a körülmény, hogy a fiatal magyar demokráciának — nagyon helyesen, — szervezett megnyilvánulási formája a pártok nemzeti összefogása. Ebből a nemzeti összefogásból viszont következik, hogy a pártok bizonyos tartózkodást tanusítanak akkor, amikor a szomszéd pártokba mutatkozó fasiszta beszivárgás elleni harcról van szó. És ez a körülmény kétségkívül elősegíti a fasiszták munkáját. Ezért a magyar demokratáknak hozzá kell szokniok és nem kell érzékenykedniök, ha azt hallják, hogy a szomszédból felhívják őket a beszivárgott fasiszták veszélyeire és harcra azok ellen. Erre annál inkább szükség van, mert az általános demokráciáért folyó küzdelemnek a beszivárgott fasiszta elemek elleni harc igen jelentős része. Enélkül nem tudjuk megtisztítani a demokratikus pártokat és ránevelni őket arra, hogy történelmi feladatukat végrehajtsák.

Rendkívül fontos a fasizmus és a reakció elleni harc nemzetközi vonatkozásokban is. Nem lehet eléggé aláhúzni a magyar demokráciának saját reakciója, saját fasiszta maradványaival szemben vívott küzdelmének nemzetközi jelentőségét.

Az utóbbi időben sokat hallunk a békeelőkészí-

tésről. Néhány hónapon belül hazánk megjelenik a demokratikus nagyhatalmak előtt és béketárgyalások kezdődnek. Minden pártban erősen folyik a vita, hogyan lehet a legjobban előkészíteni Magyarország ügyét a békekötésre. A mi véleményünk az, hogy a legjobb békeelőkészítés a kérlelhetetlen harc saját reakciónk és saját fasiszta maradványaink ellen. *Úgy van! Nagy taps.)*

A béke előkészítésére illetékes szerveknél természetesen óriási súlyt helyezünk arra, hogy a magyar külügyminisztérium és mindazok, akiket illet, tárgyi kérdésekben a legnagyobb tájékozottsággal, felkészültséggel és a legtöbb adattal rendelkezzenek. Ez természetes. Mindez azonban csak másodlagos. A döntő tényező a béketárgyalásokon, hogy mit tudunk felmutatni a saját reakciónkkal szemben vívott harcban. *(Úgy van! Nagy taps.)* Minél nagyobbak itt az eredmények, annál jobbak a fiatal demokrácia békekilátásai és megfordítva; minden hiba, minden tévedés, minden komoly reakciós jelenség leküzdésének elhanyagolása az ellenkező eredményt fogja adni. Ezért fontos, hogy a magyar demokráciának minden híve tisztában legyen a realitásokkal, a való helyzettel és semmi körülmények között ne engedje magát álmokba hintázni, — ahogy Széchenyi mondotta, — és ne vágyálmait, hanem a tényleges valóságot nézze, ne a felhőkben, hanem a földön járjon. Ez a legbiztosabb út és így használ a legtöbbet hazájának és a fiatal magyar demokráciának.

Szándékosan nem szóltam a fiatal magyar demokrácia pozitív oldalairól, a bíztató perspektívákról és sikerekről. Arról, ami jól fejlődik, ahol sikereink vannak, nem akartam beszélni. Mégis meg kell említenem, hogy ebben a tekintetben nem állunk rosszul. Nem merném ugyan azt mondani, amit Zrinyi emlegetett 300 évvel ezelőtt a maga magyar népének, hogy e téren „senkinél alábbvalóbbak nem vagyunk!" De mégis rá kell mutatnom, hogy demokráciánkat olyan munkásság támogatja, mint a magyar szervezett munkásság *(éljenzés, nagy taps),*

amely éppen most, az újjáépítés frontján mutatja meg, hogy tengernyi nehézségek közepette sem csügged el. Hazánk parasztsága nemcsak szorgalmas, de régi demokratikus tradíciókkal rendelkezik. *(Éljenzés, nagy taps.)* Demokráciánkban a haladó értelmiség is kezdi megtalálni méltó helyét. Országunkban mély és szívós demokratikus gyökerek vannak, amelyekből ki fog nőni az erős, jövendő magyar demokráciának terebélyes fája. És semmi kétség, hogy meg fogjuk valósítani minden tervünket és létre hozzuk az igazi, magyar talajon termett, nem importált demokráciánkat. De csak akkor, ha szembenézünk a tényekkel, ha nem vágyálmokat kergetünk, hanem a realitást nézzük és a hibákat, amelyeket megleltünk, azzal a következetességgel és ha kell, kíméletlenséggel küszöböljük ki, amelyet az új, erős, független és demokratikus Magyarország érdeke megkövetel. *(Hoszantartó, lelkes éljenzés és taps.)*

(1946 január 19-én a MKP Politikai Akadémiáján tartott előadás.)

FOLYTASSUK A HARCOT

Elvtársaim! Szükségesnek tartottuk az elmult hetek politikai eseményei után öszehívni az egész országból a megyei és járási titkárokat, hogy megbeszéljük velük az ország politikai, gazdasági kérdéseit, pártunk helyzetét és a teendőket. Elsősorban a külpolitikai helyzettel fogom kezdeni.

Mindannyian tudjuk, hogy nemcsak a magyar reakció, hanem szerte a világon a reakció abban reménykedik, hogy most, miután a háborúnak vége van és megszűnt a döntő közvetlen fasiszta veszély, talán megvalósul az az álma, hogy a Szovjetunió és az angolszász hatalmak összevesznek és ebben a veszekedésben a reakció lesz a nevető harmadik. Elsősorban ezt a problémát nézzük meg.

A háború befejezésével kétségtelenül megszűnt az összetartó erő, amelyik a három nagyhatalmat: a Szovjetuniót, az Egyesült Államokat és Angliát arra késztette, hogy minden egyéb vitás kérdés háttérbeszorításával erejét a közös feladat, a fasizmus megsemmisítésére fordítsa. Magától értetődik, hogy abban a pillanatban, amint ez az összetartó erő megszűnt működni, akkor a háttérbe szorított ellentétek, vagy surlódások természetesen jobban előtérbe kerültek. De óriási hiba volna ebből feltételezni, hogy az ellentéteket vagy súrlódásokat a legközelebbi hónapokban vagy években ezek az államok nem tudják békésen egymásközt elintézni. A háború befejezése óta eltelt idő megmutatta, hogy eddig minden kérdésben megtalálták a békés megoldást és semmi kétség, hogy ez a jövőben is hosszú ideig így lesz. Ebben a tekintetben a reakció csak úgy, mint a háború alatt, most is hiába spekulál a nagyhatalmaknak olyan ellentétére, vagy olyan összezördülésére, amelynek következtében a reakció vagy éppen a fasizmus újból nyeregbe tudna jutni. Ez jellemzi a nemzetközi helyzetet általában.

Ahogy a multban voltak, úgy a jelenben is vannak és a jövőben is lesznek érdekellentétek, súrlódások a három győztes nagyhatalom között. De hiú remény azt hinni, hogy ezután a szörnyű háború után a legközelebbi években vagy éppen hónapokban ezek a súrlódások, ezek az ellentétek olyan élesekké válnak, hogy belőlük komoly összecsapásra vagy éppen háborúra kerülne sor. Ezen belül azonban mégis érdemes megvizsgálni azokat a kérdéseket, amelyek a háború befejezésével egyre jobban előtérbe kerülnek.

Először is meg kell vizsgálnunk azt az általános szembeállítást, amivel a reakció nagyon szívesen játszik: az angolszász hatalmak és a Szovjetunió viszonyát. Mihelyt jobban megnézzük az angolszász hatalmakat magukat, rögtön kiderül, hogy ilyen egységes fogalom nemzetközi viszonylatban nem létezik. Az angoloknak és az Egyesült Államok-

nak minden fontos kérdésben különböző a véleménye. Nincs egyetlen olyan fontos kérdés a világon, amiben ennek a két országnak a véleménye teljesen megegyezne. Hibás tehát egyszerűen angolszász állásfoglalásról vagy angolszász érdekekről beszélni. Minden probléma pontosabb vizsgálatánál azonnal kiderül, hogy az amerikaiak érdeke nem esik össze az angolokéval, vagy megfordítva.

Amerikának ipari termelőképessége a világháború alatt több, mint a duplájára nőtt. 216%-ára emelkedett 1939-től 45-ig az Egyesült Államok iparának termelőképessége. Ez azt jelenti, hogy óriási feleslege van termelőeszközökben és új piacokat kell keresnie, ha azt akarja, hogy gyárai és a bennük foglalkoztatott munkások ne legyenek munkanélküliségre kárhoztatva. Az amerikai politikának egyik döntő tényezője új piacoknak a keresése. Ez nem olyan egyszerű feladat és ebből igen súlyos helyzetek adódnak. Hogy ezeknek a nehézségeknek és az általános gazdasági nehézségeknek Amerikában mennyire tudatában vannak, arra nézve felolvasom az Egyesült Államok elnökének, Trumannak újévi beszédéből a következő részletet:

„Háború után a belső problémáink éppen olyan komolyak és sok tekintetben épp oly nehezek, mint a megoldásra váró nemzetközi kérdések. Ha nem tudjuk hamarosan a teljes termelést és foglalkoztatást biztosítani idehaza, súlyos következményekkel kell szembenéznünk. Ezek a következmények nem csupán Amerika népét érintik, hanem súlyosan befolyásolhatják az Egyesült Államoknak a világ népei között elfoglalt vezető helyzetét is."

Az elnöknek ezek a szavai teljesen megfelelnek az adott viszonyoknak. Mióta az elnök ezeket elmondta, Amerikában a munkanélkülieknek a száma megnőtt jó 5 millióra, 5—6 millió most Amerikában a munkanélküli és az amerikai gazdasági körök előrelátják, hogy minden hónapban ez a szám 1 millióval fog növekedni. Ez év decemberére 14—15 millió munkanélkülivel számolnak az Egyesült Államok-

ban. Pedig ugyanakkor a kormány minden mesterséges intézkedést megtesz arra, hogy a munkanélküliek száma gyorsan ne növekedjék. Például három hónappal ezelőtt az amerikai hadseregben még mindig hét és félmillió katona volt, mert nem akarják gyors leszereléssel még jobban elönteni a munkapiacot.

Mindez arra kényszeríti az Egyesült Államokat, hogy piacok után nézzen. A legjobb piac az olyan, ahol nemcsak árukat lehet eladni, hanem új vasutakat lehet építeni, új tőkebefektetéseket eszközölni. Ilyenek elsősorban a gyarmatok. Köztudomású azonban, hogy a világ leggazdagabb gyarmatai az angolok kezében vannak. És az angolok ezeken a gyarmatokon saját érdekeiket úgy védelmezték, hogy az angol áruk után sokkal kevesebb vámot kellett fizetni, mint a többi országok árui után. Ennek a vámvédelemnek segítségével, úgy ahogy, ki tudták védeni az erősebb konkurrens, az Egyesült Államok versenyét. Most azonban, a háború után Anglia gazdaságilag annyira legyengült, hogy kénytelen volt az Egyesült Államoknál igen jelentős kölcsönt felvenni, illetve kölcsönt kérni. A kölcsön összege majdnem 5 milliárd dollár és az amerikaiak meglehetős súlyos feltételek mellett adták. Ezeknek a feltételeknek a legdöntőbbje az, hogy ezentúl az angol gyarmatokon az amerikaiak ugyanazt a vámot fizetik, mint az angolok, szóval megszűnik az angoloknak eddigi előnye. Ezt a feltételt az angol tőkések rendkívül súlyosnak tartották. Amikor néhány hónappal ezelőtt az angol parlamentben meg kellett szavazni ezt a szerződést, a konzervatívok igen jelentékeny része ellene foglalt állást. Volt közöttük olyan, aki azt mondta, hogy ez a szerződés hasonlít Münchenhez, ahhoz a szerződéshez, melyben 1938-ban Chamberlainék kapituláltak Hitlerék előtt. Ezzel azt akarta kifejezni, hogy ezúttal az angolok kapituláltak az amerikaiak előtt.

Meg kell mondani, hogy ez a kérdés ezzel nincs lezárva. Az Egyesült Államok tőkéseinek egyrésze

t. i. azt mondja, hogy bár igaz, hogy a szerződésből igen komoly előnyök hárulnak az amerikai exportra, de másrészről ennek a kölcsönnek a segítségével Anglia úgyahogy talpra állhat és meg kell fontolni, helyes-e az amerikai tőkének az angol versenytársat talpraállítani. Emiatt — bár Angliában a kölcsönt már hónapokkal ezelőtt a parlament jóváhagyta — az Egyesült Államokban a szenátus még nem fogadta el s ebben a kérdésben még nem jött létre megegyezés az amerikai tőkések között.

Minthogy Anglia kezében vannak a leggazdagabb gyarmatok, az amerikai tőkének nincsen kifogása a gyarmatok nemzeti önállósága ellen. Nemzeti önállóság itt annyit jelentene, hogy az angol tőke és az amerikai tőke egyenlő feltételek mellett tudnák vinni a harcot a felszabadult gyarmatok áruval való ellátásáért. És ebben a harcban természetesen az erősebb amerikai tőke biztos abban, hogy le fogja gyűrni a gyengébb angol tőkét. Emiatt az amerikaiak egyáltalán nem haragszanak a gyarmati népek szabadságharcára. Erre vonatkozólag elég egyetlen idézet a legtekintélyesebb amerikai lapból. A New-York Times-nek március 8-i száma megmondja nyiltan:

„Ha az angol ellenőrzés alatt lévő területen a hazafiak függetlenségükért lángra lobbantják a háborút, az Egyesült Államok rokonszenve az elnyomottak oldalán lesz."

Mi tudjuk, hogy miért lesz az elnyomottak oldalán az Egyesült Államok rokonszenve, mert ebből gazdasági hasznot remélnek. Viszont ez nem csekélység, mert hiszen az angol gyarmatok sorsáról van szó. Ebben a fontos kérdésben az Egyesült Államok és Anglia véleménye nemcsak teljesen szétágazó, de egymással homlokegyenest ellenkező.

Magának Angliának rendkívül nehéz a helyzete, nemcsak azért, mert a háború folyamán elszegényedett — a hivatalos statisztika szerint hét és félmilliárd font sterlinggel lett szegényebb a háború folyamán, — hanem azért is, mert a gyarmatok egyre

erőteljesebben követelik önállóságukat. Az Elvtársak ismerik India szabadságharcát. A mult hónapban pl. Bombayban az angol hajóhad indiai matrózai fellázadtak és néhány hadihajót kezükbe kerítettek. Közismert az egyiptomi helyzet is, ahol a nép egyre erőteljesebben követeli, hogy az angol katonaságot vigyék el. Ismerik az indonéziai eseményeket, ahol a holland gyarmatok szabadságot követelő népével szemben angol katonaságot vesznek igénybe.

Megérthető, hogy az angol tőke nem nagyon szereti a gyarmati népek szabadságharcát és természetes, hogy a gyarmatokon a szabadság ellen foglal állást. Ez kihat a többi országokban való állásfoglalásában. Tudjuk, hogy Anglia Görögországban is a reakciót támogatja a demokratikus erőkkel szemben. Ismerjük az iráni kérdést is, ahol a fiatal iráni demokrata erőkkel szemben, a perzsa nép demokratikus megmozdulásával szemben szintén a régi rend híveit támogatják az angolok. Éppen a napokban olvashattuk, hogy Churchill, miután a választásokon az angol nép megvonta tőle a bizalmat, újra az angol reakció vezetőjévé csapott fel, nyiltan kiállott Franco és a spanyol reakció mellé. Ezekben az országokban Anglia nem a népszabadságot, hanem a régi rendet támogatja.

Az angol helyzet gazdaságilag és a gyarmatok kérdésében is rendkívül feszült. Erre vonatkozólag csak egyetlen idézetet hozok. Egy angol munkáspárti képviselő, Michael Foot, március 3-án a londoni rádióban nemzetközi áttekintést adott. Az áttekintés a következőképpen kezdődött:

„A krízis, amely előtt a mi országunk áll, súlyossága tekintetében minden eddigi válságot felülmúl."

Ezzel kezdi beszámolóját és lényegében ebben a hangnemben folytatja. Világos, hogy az angol birodalom és az angol kapitalizmus rendkívül nehéz helyzetben van. Azt semmi esetre sem lehet állítani, hogy a döntő kérdésekben, amiket itt felsorakoztat-

tam, az angol és amerikai állam, vagy kapitalizmus érdekei azonosak. Ellenkezőleg, sokszor homlokegyenest szembenállnak egymással. Ez az oka annak, hogy a nálunk közkeletű angolszász blokkról, angolszász egységes fellépésről világviszonylatban nem lehet beszélni. Nem veszem végig a sok hasonló kérdést, mert az elmondottakból is világos, hogy hiú a reakciónak az a reménye, hogy az angolszász hatalmak a döntő kérdésekben mint egységes blokk fognak fellépni.

Nézzük meg ezzel szemben a Szovjetunió külpolitikáját. A Szovjetunió mindenütt támogatja a fasisztaellenes erőket és mindenütt támogatja a népi demokratikus erőket. Ezért vetette fel a Szovjetunió a görög kérdést, az indonéz kérdést az Egyesült Nemzetek előtt, ezért támogatja Iránban a demokratikus mozgalmat. Természetesen támogatja Kelet-Európában is mindazokat az erőket, amelyek fasisztaellenesek és amelyektől remélni lehet, hogy nem engedik megismétlődni azt a helyzetet, ami a 40-es évek elején előállott, hogy a keleteurópai államok jelentékeny része, belső reakciós klikkjeitől vezettetve, lényegében ugródeszkául szolgálhattak a német fasizmusnak a Szovjetunió elleni támadásra. E politikára vonatkozólag a legjobbnak tartom, ha magát a szovjet nép nagy és bölcs vezérét, Sztálin elvtársat idézem. *(Éljenzés, nagy taps.)* Felolvasom azt a beszélgetést, amit Sztálin elvtárs a Pravda tudósítójával folytatott március 14-én Churchill beszéde kapcsán. Churchill azt bizonygatta, hogy itt, Kelet-Európában a Szovjetunió terjeszkedési politikát űz, hogy itt az államok szovjet befolyásnak vannak alávetve. Erre Sztálin a következőket válaszolta:

„Nem szabad elfelejteni a következő körülményt: a németek Finnországon, Lengyelországon Románián, Bulgárián és Magyarországon keresztül törtek be a Szovjetunióba. A németek azért törhettek be ezeken az országokon keresztül, mivel ezekben az országokban a Szovjetunióval szemben ellenséges kormányok voltak uralmon. A német betörés

következtében a Szovjetunió a németekkel folytatott harcokban, valamint a német megszállók által német kényszermunkára küldött szovjetemberek elpusztulásával visszavonhatatlanul elvesztett mintegy 7 millió embert. Más szavakkal: a Szovjetunió néhányszor annyi embert veszített, mint Anglia és az Egyesült Államok együttvéve. Lehetséges, hogy egyesek hajlamosak elfelejteni a szovjet nép ezen hallatlan áldozatait, amelyek biztosították Európa felszabadítását a hitleri járom alól, ám a Szovjetunió nem feledkezhet meg erről. Megkérdezzük, hogy ki csodálkozhat azon, hogy a Szovjetunió biztosítani kívánja magát a jövőre nézve és azt akarja elérni, hogy ezekben az országokban a Szovjetunióval szemben megértő magatartást tanusító kormányok legyenek? Hogyan lehetséges, hacsak valaki el nem vesztette józan eszét, a Szovjetuniónak ezt a békés törekvését államunk terjeszkedési törekvésének minősíteni." Ez a Szovjetunió politikája, Európának keleti részén, ahol hazánk is fekszik. Mi, magyar kommunisták, hazánk érdekében rajta leszünk, hogy itt valóban olyan rendszer és olyan kormány alakuljon, amely egyszersmindenkorra elvághassa minden reakciónak, fasiszta vagy félfasiszta kísérletnek az útját és soha többé meg ne engedje, hogy Magyarország reakciós és fasiszta erőknek legyen a játékszere, mint a multban volt. *(Taps.)*

Ebben áll a magyar demokrácia külpolitikájának egyik sarkallatos pontja és mi rajta leszünk, hogy a saját reakciónk ellen vívott erőteljes harccal biztosítsuk a Szovjetuniót, a környező államokat és az egész világ demokráciáját arról, hogy itt többé a reakció nyeregbe nem kerülhet, itt többé a reakció fel nem ütheti a fejét. *(Úgy van! Taps. Éljen Rajk! Nagy taps.)*

A fasizmus összezúzásával az egész világon erősödtek a demokrácia erői. Ezen belül világosan felismerhető két tendencia: az egyik, hogy a demokrácia erőin belül megnőttek a demokrácia baloldalán lévő munkáserők és ezen felül Európaszerte erősö-

dik a Kommunista Párt befolyása. Mindjárt hozzá kell tennem, hogy a reakció azt a benyomást igyekszik kelteni, hogy tulajdonképpen csak ott erősödnek a demokrácia baloldali erői, ahol a Szovjetunió és a dicső Vörös Hadsereg *(Éljen! Nagy taps. Éljen a Vörös Hadsereg!)* végezték a felszabadítás áldozatos munkáját. Erről a kérdésről különös élességgel Churchill nyilatkozott abban a beszédében, amire Sztálin elvtárs válaszát felolvastam.

Sztálin elvtárs erre a kérdésre is világos választ adott. Azt mondja:

„Churchill úr belebotlik az igazságba, amikor a keleteurópai kommunista pártok befolyásának növekedéséről beszél. Meg kell azonban jegyezni, hogy megállapítása nem egészen pontos. A kommunista pártok befolyása nemcsak Kelet-Európában nőtt meg, hanem Európa csaknem minden országában, ahol azelőtt fasizmus uralkodott (Olaszországban, Németországban, Magyarországon, Bulgáriában, Romániában, Finnországban), vagy ahol német, olasz, illetve magyar megszállás volt, (Franciaország, Belgium, Hollandia, Norvégia, Dánia, Lengyelország, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Görögország, Szovjetunió stb.). A kommunisták befolyásának növekedését nem tarthatjuk véletlennek, ez teljesen törvényszerű jelenség. A kommunisták befolyása megnőtt, mivel a fasizmus uralkodásának nehéz évei alatt Európában a kommunisták megbízható, bátor, önmegtagadó harcosoknak bizonyultak a fasiszta rendszerrel szemben és a népek szabadságáért folytatott küzdelemben. Churchill olykor megemlíti beszédében „az alacsony sorból származó" „egyszerű embereket", urasan megveregeti a vállukat és barátainak nevezi őket. De ezek az emberek már nem olyan egyszerűek, mint amilyeneknek első pillantásra látszanak. Nekik, ezeknek az „egyszerű embereknek" megvannak a nézeteik, megvan a saját politikájuk és értenek ahhoz, hogy önmagukra támaszkodjanak. Ők azok a milliónyi „egyszerű ember", akik Angliában leszavazták Churchill urat és pártját.

amikor a munkáspártra adták szavazatukat. Ők azok a milliónyi „egyszerű ember“, akik elszigetelték Európában a reakciósokat, a fasizmussal együttműködők híveit és túlsúlyra juttatták a baloldali, demokratikus pártokat, ők azok, a milliónyi „egyszerű ember“, akik megismerték a kommunistákat a fasizmus elleni harc tüzében és arra a következtetésre jutottak, hogy a kommunisták a legteljesebb mértékben megérdemlik a nép bizalmát. Igy nőtt meg a kommunisták befolyása Európában. Ez a történelmi fejlődés törvénye.“

És valóban, Churchill véleményét, melyet a reakció nálunk is elég gyakran hangoztat, könnyű megdönteni, ha végignézünk Európán. Mindenki tudja, hogy Franciaországot nem a Vörös Hadsereg szabadította fel és mégis a legerősebb párt Franciaországban a kommunista párt *(Éljen!)*, amelyik az összes szavazatok 27%-át kapta. Olaszországot sem a Vörös Hadsereg szabadította fel és a mostani városi választásokon, amelyek még nem is a legjobban iparosult vidékeken folytak le, kiderült, hogy a háromezer lakosnál nagyobb községek túlnyomó többségében a kommunista-szocialista lista győzött és hogy a kommunista Párt lényegesen erősebb, mint bármely más párt. Ebben a tekintetben meg kell állapítani, hogy mi, magyarok, akiket a Szovjetunió és a Vörös Hadsereg szabadított fel, messze elmaradtunk Franciaországtól. Rajta leszünk, hogy azt a 10% különbséget, esetleg még többet is, minél hamarabb behozzuk. *(Taps.)*

A kommunista pártok nemzetközi megerősödésével kapcsolatban természetesen erősödik a munkásegység is. Nemcsak Franciaországban, de Európaszerte a választások azt mutatták, hogy még olyan országokban is, ahol a kommunisták rendkívül csekély szerepet játszottak azelőtt, a lakosságnak növekvő része a kommunista pártokat követi. Ez vonatkozik Norvégiára vagy Dániára csak úgy, mint a körülöttünk lévő országokra. Tudjuk, hogy Lengyelországban, Csehszlovákiában, Jugo-

szláviában, Bulgáriában, Romániában mindenütt a kommunista párt a befolyásra és taglétszámra nézve is a legerősebb. Meg kell értenünk, hogy mi, magyar kommunisták, lemaradtunk velük szemben és ezen a téren, be kell hoznunk azt a hátrányt, ami az utolsó hónapok alatt keletkezett.

Különösen nagy figyelemmel kell kísérni két országnak a munkásmozgalmát, mert ez a két ország sorsa sokban hasonlít a miénkhez. Németországra és Romániára gondolok. Németország sokkal többet szenvedett a háborútól, mint Magyarország; Románia kevesebbet szenvedett, mint mi. Ezért a gazdasági viszonyok és sok vonatkozásban a politikai viszonyok tekintetében is mi valahogy a két ország között vagyunk. És ezért különösen fel kell figyelnünk mindenre, amit ebben a két országban a kommunista párt és a munkásmozgalom tesz, hogy az országot kivezesse a katasztrófából, ahová a Hitlerrel való közös háború vitte őket. Németországban, — mint az Elvtársak tudják, — a német munkásság igen jelentékeny része, beleértve a berlini óriási ipari centrum munkásságát is, arra az elhatározásra jutott, hogy a Hitler által tönkretett ország talpraállításának egyik legbiztosabb módja a Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt egyesülése. *(Éljen, taps.)*

Gondosan megvizsgáltam az idevonatkozó adatokat és kiderült, hogy nemcsak a szovjet övezetben lévő német szociáldemokraták, hanem Berlin angol és amerikai övezetében lévő szociáldemokraták is jelentékeny részükben ezt követelik. Amennyire az angol és amerikai zónában a kommunista párt befolyása szakszervezeti választásokon és egyebekben megnyilvánulhat, ott is kiderül, hogy nemcsak a kommunisták, de a szociáldemokraták egyre jelentősebb része is követeli a két párt egyesülését, mert ez elősegíti a szétrombolt Németország demokratikus újjáépítését.

A romániai helyzet hozzánk közelebb áll. Léyegében ők is vazallusai voltak Hitlernek, azzal a

különbséggel, hogy a megfelelő pillanatban volt bátorságuk ahhoz, hogy kitépjék magukat a fasizmus halálos karjaiból és átálljanak a demokratikus hatalmak oldalára. Romániának a helyzete ennélfogva lényegesen jobb, mint Magyarország helyzete és ennek dacára, vagy talán éppen ezért, a két munkáspárt között a viszony sokkal szorosabb, mint nálunk. Az Elvtársak valószínűleg tudják a sajtóból, hogy a román szociáldemokrata párt legutolsó pártkongresszusán nemcsak azt határozta el, hogy az országos választásokon közös listán indul a kommunista párttal, hanem, hogy kizárja sorai közül azokat, akik a munkásegységet gátolják. Ezt a határozatot azonnal végre is hajtották és kizárták tagságukból azt, aki a munkásegység ellen lépett fel.

Ezeket a tanulságokat természetesen nekünk is meg kell szívlelnünk és az eddiginél komolyabban kell elmélyíteni a munkásegység kérdését, a szociáldemokrata párttal való együttműködés kérdését. Erre még vissza fogok térni, de az elmondottakból világos, hogy számunkra egyre sürgetőbbé válik a nemzetközi munkásmozgalom, különösen pedig a kommunista pártok politikájának közelebbi megismerése. Ezért a legközelebbi hónapokban a Magyar Kommunista Párt az eddiginél hasonlíthatatlanul többet foglalkozik majd nemzetközi kérdésekkel. Elsősorban felvesszük a nemzetközi kapcsolatokat a testvérpártokkal, amelyeknek segítségével nemcsak saját politikánkat tudjuk megjavítani, de jelentékeny módon elő tudjuk segíteni hazánk kérdéseinek megoldását. Ezért pártunk a közeljövőben a szomszéd államok kommunista pártjaival, szociáldemokrata pártjaival és szakszervezeti mozgalmával az eddiginél hasonlíthatatlanul szorosabb kapcsolatot fog teremteni. *(Éljenzés, taps.)*

A nemzetközi kérdések után menjünk át belpolitikai kérdésekre. Itt nem fogom ismertetni fiatal demokráciánknak 15 hónapos történetét. Ott veszem fel a belpolitikai kérdések fonalát, ahol egy korszak lezárult: a Köztársaság megteremtésénél.

A Köztársaság létrejötte, Elvtársaim, kétségkívül a magyar demokráciának komoly sikere. Ebben a tekintetben félreérthetetlenül megmutattuk, hogy szakítunk a multtal, még akkor is, hogy ha az a mult vagy ezeréves tradícióra hivatkozik. Minden kétséget kizáróan áttérünk a demokrácia legmegfelelőbb államformájára, a köztársaságra. A köztársaság létrehozása a magyar demokráciának a sikere volt, de éppen ezért a magyar reakció a köztársaság megvalósítása után azonnal megpróbált ellentámadásba menni.

Ez az ellentámadás mindenütt érezhető volt, a parlamentben csakúgy, mint az országban. Ismeretes, hogy az új kormány bemutatkozása után a Kisgazda Párt vezérszónoka, Sulyok Dezső *(Pfuj!)* olyan beszédet mondott, ami Magyarország külpolitikai érdekeit is súlyosan sértette és amit maga a Kisgazda Párt azonnal dezavuált. Ez azonban csak egy megnyilvánulása volt annak a ténynek, hogy a Magyarországon megerősödő reakció, amely mutatkozott a demokráciát gyűlölő tőkések szabotálásában, a klerikális reakció erősbödésével, a volt földbirtokosok, a régi állami apparátusban maradt dzsentri tisztviselők ellenállásában, lassanként felsorakozott a Kisgazda Párt jobbszárnya mögé. A Kisgazda Párt választási propagandája olyan volt, hogy mindezek a rétegek feltehették, hogy számíthatnak rá s miután szavazatukat erre a pártra adták, most benyujtották a számlát.

A Kisgazda Párt jobbszárnyán egy egész sereg olyan képviselőre találtak, akik követeléseik szócsövéül odaadták magukat. A Kommunista Párt kezdte belátni, hogy az eddigi eszközök, az egyszerű tárgyalások, a pártközi értekezletek, a nagy nyilvánosság kizárásával tett kísérletek célt többé nem érnek. Ezért elhatároztuk, hogy változtatni fogunk a módszereinken. Az Elvtársak emlékeznek rá, hogy február 16-án a Kommunista Párt a budapesti Sportcsarnokban egy nagygyűlést hívott össze és ezen a nagygyűlésen megmondtuk, hogy ellentáma-

dásba fogunk átmenni. Figyelmeztető szavunknak azonban, úgylátszik, nem volt elég súlya: nem hitték el, hogy komolyan vesszük azt, amit mondunk. Erre tovább mentünk: elhatároztuk, hogy követeléseink nyomatékául támogatni fogjuk azokat a népi megmozdulásokat, amelyek a földreform vívmányainak megvédésére és a falu, a vidék reakciós tisztviselőinek eltávolítására spontán keletkeztek.

A népi megmozdulások azt bizonyították, hogy amit mi felül észrevettünk, azt a nép is észrevette és a maga módján segíteni akart nekünk a reakció elleni harcban. Február 20-án tárgyalásokat kezdtünk a miniszterelnökkel. Átnyujtottuk neki gazdasági és politikai követelésünket, de ezek a tárgyalások nem vezettek eredményre. Inkább az ellenkezője történt. Az volt a benyomásunk, hogy a reakció arra számít, hogy mi az eddigi módszerekkel fogjuk ellenük folytatni a harcot. Ekkor elhatároztuk, hogy az egész kérdést kivisszük a nép elé, az ipari munkások, a parasztok, a haladó intelligencia elé, hogy lássák, hogy miről van szó, hallassák szavukat és segítsenek nekünk a megoldásoknál. Március 3-án szerte az országban a széncsatával kapcsolatban nagy bányászgyűléseket tartottunk, — magam Mecsekszabolcson voltam — és ott ezeket a kérdéseket kivittük a nép elé. Utána két napra megbeszéltük a Szociáldemokrata Párttal, a Nemzeti Paraszt Párttal és a Szakszervezeti Tanács vezetőivel, hogy közösen fogjuk felvenni az eddiginél erőteljesebb harcot a reakcióval szemben. Megállapodtunk abban, hogy március 7-én Budapesten tüntető nagygyűlést fogunk tartani.

Ez a nagygyűlés, amelyen Nagy-Budapest munkásságának és demokratikus erőinek túlnyomó többsége, 3—400.000 ember, jelent meg fegyelmezetten, de egyben elszántan, előterjesztette a magyar demokrácia legfontosabb követeléseit. Ezeket a követeléseket átadtuk a miniszterelnöknek azzal, hogy négy napon belül válaszoljon rá. Követeltük a földreform gyors befejezését azzal, hogy földet az új

gazdák ne adjanak vissza, az államgépezet megtisztítását olyan bizottságokkal, amelyeknek egyik tagját a Szakszervezeti Tanács jelöli ki, az államosítás kiterjesztését az olajra és a bauxitbányákra, a bankok állami felügyelet alá való helyezését, azonkívül a Weiss Manfréd, Ganz-üzemek, a Rimamurányi ózdi gyárának állami kezelésbe való vételét. Végül a reakció elleni harcnak látható jeleképpen követeljük azoknak a kisgazdáknak kizárását, akik a Kisgazdapárt jobbszárnyán a reakciót képviselték, mert sem a Kommunista Párt, sem a demokráciának baloldali szárnya nem lehet koalícióban reakciós elemekkel.

Ezeknek a követeléseknek a végrehajtására intéző-bizottságot alakítottunk, amelynek utolsó ülésén megjelentek a Kisgazda Párt balszárnyának képviselői is. Ezek a balszárnyi képviselők már előzőleg egy nyilvánosságra hozott és a sajtóban közreadott nyilatkozatban azonosították magukat a demokrata baloldal helyes követeléseivel.

Az Elvtársak tudják, hogy a baloldalnak ez az egységes fellépése sikerrel járt. A Kisgazda Párt március 12-én lényegében elfogadta a demokrata balszárny minden követelését. Kizárt tagjai közül 21 országgyűlési képviselőt és megígérte, hogy a demokratizálást a sajtóban s többi szerveiben végre fogja hajtani. Ismétlem, hogy ez a harc, amit a Kommunista Párt vezetése alatt a demokrácia balszárnya vívott, sikerrel járt, Bebizonyította, hogy a magyar demokrácia balszárnya külön és a magyar demokrácia általában elég erős arra, hogy meg tudja oldani saját belső kérdéseit.

Meg lehet állapítani, hogy ennek a válságnak a megoldásában nemcsak nagy szerepet játszott az a fegyelmezett — bár fenyegető — tüntetés, amivel a budapesti dolgozók tudtára adták a reakciónak, hogy az eddigi garázdálkodását tovább nem tűrik. Ugyanakkor jelentős része volt a válság megoldásában annak is, hogy a Kisgazda Párt demokratikus elemei megértették, hogy a budapesti nagygyűlés és

a demokrácia balszárnyának követelései az egész demokrácia erősítését célozzák és még magának a Kisgazda Párt demokratikus elemeinek az érdekében is valók. Ezt a felfogást tükrözte vissza Nagy Ferencnek az a beszéde, melyet a sajtó képviselői előtt tartott és amely beszéd lényegesen hozzájárult a válság megoldásához.

Mármost nézzük, mi következett a válság megoldásából. Az egyik kétségkívül a demokratikus erők megerősödése szerte az országban. Ezen belül a Kommunista Párt erőinek megnövekedése. A demokrácia 15 hónapos uralma folyamán először fordult elő, hogy a Kommunista Párt vezetésével a magyar baloldal nyilt támadásba ment át a reakcióval szemben és támadását konzekvensen, következetesen és sikerrel végig is vitte. Az elvtársak nemcsak Budapesten, de szerte az országban meggyőződtek róla, hogy a Kommunista Párt, amelynek a politikájával szemben helyenként már kétségek merültek fel, újra az események élére állt, helyesen állt az élére és jelentékeny vereséget mért a reakcióra.

Amikor ezt a sikert így kihangsúlyozom, ugyanakkor alá kell húznom, hogy a harc közben voltak hibáink is. Az egyik hiba a népmozgalmakkal kapcsolatban történt. Itt újra le kell szögeznem, hogy mi ezeket a népmozgalmakat, amelyek szerte az országban száz és száz községben és városban lefolytak, rendkívül nagyrabecsüljük. Meg vagyunk győződve róla, hogy e népi megmozdulások nélkül nem lehetett volna a Kisgazda Pártot ily gyorsan jobb belátásra bírni és nem lehetett volna visszaszorítani a magyar reakciót. Hozzá kell tennem még, hogy a 25 éves Horthy-rezsim a mi demokrata pártjainkat is némileg elszoktatta a tömegmozgalmak helyes értékelésétől. A Kommunista Párttól eltekintve, a legtöbb demokratikus pártban van bizonyos viszolygás — nem akarom mondani, félelem — a népi tömegeknek utcára hívásától. Nincsenek még hozzászokva és különösen attól tartanak, hogy a dolgozók jogos elkeseredése következtében ezek

a tömegek kicsúsznak kezükből és kilengésekre ragadtatják magukat.

Az elmult hetek tapasztalatai alapján meg lehet állapítani, hogy az ilyen népi megmozdulások óriási többsége fegyelmezetten, helyesen és demokratikusan folyt le és csak néhány helyen fordult elő, hogy a vezetés kicsúszott azoknak a kezéből, akik kezdeményezték. Ez a kivétel azonban csak megerősíti a szabályt és arra késztet bennünket, hogy a jövőben is, valahányszor szükség lesz rá a demokrácia érdekében, a reakció elleni harc érdekében, visszanyúljunk a néptömegekhez *(Taps)* és kivigyük a széles tömegek elé az ország kérdéseit, és segítségüket kérjük megoldásukhoz. Azt hiszem, hogy ez a demokrácia alapelveivel százszázalékig megegyezik és a magyar demokráciának még hosszú ideig szüksége lesz erre a népi erőforrásra, a néptömegeknek közvetlen támogatására.

Amikor ezt ilyen élesen kihangsúlyozom, ugyanakkor vissza kell térnem azokra a hibákra, amiket helyenként ezekkel a népi megmozdulásokkal kapcsolatban tapasztaltunk. A hibák rendszerint úgy történtek, hogy kicsúszott az elvtársak kezéből a vezetés, nem tudták kézben tartani az utcára vitt tömegeket. A tüntetésekbe nem-demokratikus elemek avatkoztak be, félfasiszták, néha bűnöző elemek, vagy cigányok vagy hasonlók és a jól indult demokrata tüntetésből nem egy helyen kilengések keletkeztek, olyanok, amikért természetesen nem lehet felelni és amiknek a tapasztalataiból okulni kell. A tapasztalatok azt mutatják, hogy ott, ahol a párt pontosan felkészült és a többi demokratikus balszárnyi pártokkal, a Szociáldemokrata Párttal, a Parasztpárttal, a szakszervezetekkel jól előkészítette az ilyen tömegmegmozdulásokat, ott a legnagyobb rendben folyt le a reakció elleni harc. Hiba csak ott történt, ahol ezek az előfeltételek hiányoztak. A tanulság tehát az, hogy a jövőben mindenütt az ilyen megmozdulásokat az eddiginél hasonlíthatatlanul gondosabban kell előkészíteni és gondoskodni kell arról,

hogy ne csak a Kommunista Párt, hanem a demokrácia egész balszárnya, sőt ahol lehet, a Kisgazda-Párt demokratikus elemei is vegyenek benne részt.

Ez a tanulság, amit feltétlenül le kell vonni. Le kell vonnunk más tanulságot is. Azt, hogy az eddiginél nagyobb rendet kell tartanunk a saját soraink-ban és semmi esetre sem szabad tűrni, hogy a soraink közé, hogy a tüntetők közé, reakciós, félfasiszta, fasiszta tömegek kerüljenek, akik a demokrata tömegmegmozdulást a demokrácia ellen próbálják kihasználni. Elsősorban élesen fel kell lépni mindenütt a fasizmusnak leggyakoribb megnyilvánulása, az antiszemitizmus ellen. Teljesen tűrhetetlen, Elvtársaim, hogy a Kommunista Pártot, a legkövetkezetesebben demokrata pártot azzal lehessen megvádolni, hogy tűri az antiszemitizmust, holott mindenki tudja, hogy pártunk ebben a tekintetben a legkíméletlenebb harcot folytatja. Az antiszemitizmus a fasiszta maradványok megnyilvánulásának legelterjedtebb formája és ezért a Pártnak a legnagyobb kíméletlenséggel kell fellépnie ellene. Az 1944-es év tapasztalatai azt mutatják, hogy a nyilasok is az antiszemitizmussal kezdték és végül az egész országot, az egész magyar népet döntötték bajba. Ezen a téren nincs megalkuvásnak helye.

Mi azokkal szemben, akik a tömegmegmozdulások folyamán súlyos hibákat követtek el, élesen fellépünk és ennek a fellépésnek szervezeti következményei is voltak. Március 12-én közölte velünk a Kisgazdapárt vezetősége, hogy elfogadta a balszárnyi pártoknak a követeléseit. Még ugyanazon este a Magyar Kommunista Párt Politikai Bizottsága levonta a harcokból a tanulságot minden vonalon, többek között ezen a vonalon is. Megmondta, hogy az ilyen kilengésekkel szemben a legnagyobb eréllyel fog fellépni és a következő napokban az elvtársak már olvashatták központi lapunkban, a Szabad Nép-ben, hogy ezeket a szavakat tettek is követték. Olyan helyen, ahol súlyos kilengések történtek, a Kommunista Párt vaskézzel lépett fel.

A legkomolyabb következmény, amit ezekkel a népmozgalmakkal kapcsolatban tapasztaltunk az, hogy helyenként a Kommunista Párt viszonya a Szociáldemokrata Párthoz megromlott, mert a népi megmozdulások nem egyszer nemcsak a reakció ellen, hanem a szociáldemokrata polgármester, jegyző, vagy rendőr ellen is fordultak. Hasonló történt kisebb mértékben a Parasztpárttal is. Mi kivizsgáltuk ezeket a kérdéseket és megállapítottuk, hogy a hiba nem egyszer a saját elvtársainkban volt.

Elvtársaink a mai napig sok helyen nem értették meg, hogy a két munkáspárt együttműködésén áll vagy bukik a magyar demokrácia sorsa. Ezt nem lehet eléggé hangsúlyozni. Mi elővettük azokat az elvtársakat, akiknek a tömegmegmozdulásainál előfordult, hogy a Szociáldemokrata Párt, vagy a Padasztpárt ellen is fordult a tömegmegmozdulás. Az illetők fogadkoztak életre-halálra, hogy náluk olyan a Szociáldemokrata Párt, hogy lehetetlen vele együttműködni és ezért nem is vonták be őket. Nekem az a véleményem, — és ez a vélemény országos tapasztalatokon alapszik — hogy a Szociáldemokrata Párttal való együttműködésnek helyenként vannak akadályai, amikről mindjárt beszélni fogok, de mindenütt létre lehet hozni egy normális együttműködést. Ehhez azonban az kell, hogy elvtársaink vegyék maguknak a fáradságot és gondosan tanulmányozzák azokat a bajokat, amik megnehezítik az együttműködést és a gondos tanulmányozás után szívós, átgondolt, türelmes munkával távolítsák el az akadályokat. Természetesen ez hosszú, türelmes, átfontolt, nehéz munkát követel és ennél sokkal egyszerűbb azt mondani, hogy nálunk a Szociáldemokrata Párt vezetői olyanok, hogy azokkal pedig lehetetlen együtt menni.

Ilyen szervezet sehol nem létezik, Elvtársaim! Hogyha gondosan, türelmesen és persze, fáradságosan kimunkáljuk ezt a kérdést, ki fog derülni, hogy minden nagyobb szervezetben meg van az együttmenésnek minden előfeltétele, de ehhez — mégegyszer

mondom, — nehéz, gondos, fáradságos munka kell. Jó adag opportunizmus és megalkuvás van abban, amikor az elvtársak a dolog könnyebb végét fogják meg és azt mondják: nálunk úgy sem lehet semmit sem csinálni és ezen az alapon egyszerűen nem törődnek tovább a két párt jóviszonyának megjavításával.

Amikor ilyen élesen követelem a munkásegységet és követeljük az elvtársaktól, hogy ott, ahol még a két párt között nem olyan a viszony, amilyennek kellene lennie, javítsák meg, ugyanakkor természetesen nem húnyok szemet azok előtt a nehézségek előtt, amik a Szociáldemokrata Párton belül megnehezítik az együttműködést. Ezeknek a nehézségeknek egyrésze a régivágású szociáldemokrata vezetőkben rejlik, akiknek típusa mondjuk Peyer Károly *(Úgy van! Úgy van!)* és akik természetesen nem értették meg az új időket és lényegében ma is ellenségei a munkásegységnek. Remélhető, hogy a Szociáldemokrata Párt ebben a kérdésben megszívleli a román példát és végre fellép ezekkel az elemekkel szemben, amelyek közvetlenül ártanak a munkásegységnek és így közvetve ártanak magának a Szociáldemokrata Pártnak is.

A másik körülmény, amelyik megnehezíti helyenként a Szociáldemokrata Párttal való együttműködést, hogy a Szociáldemokrata Pártba a felszabadulás óta sok tisztviselő, kispolgár, kereskedő, hivatalnok lépett be *(Úgy van!)* és természetes, hogy ezek a rétegek egész másként néznek a munkásegység kérdésére, mint mondjuk egy szociáldemokrata munkás valamelyik üzemben. Ezek az újonnan jött rétegek éreztetik befolyásukat különösen a vidéki szervezetekben és megnehezítik az együttműködést a Kommunista Párttal. Itt is, reméljük, hogy a szociáldemokratapárti elvtársak, akik látják, hogy mi milyen gondosan és élesen állítjuk az együttműködés kérdését elvtársaink elé, a maguk oldalán szintén hasonló irányban fognak működni és ezzel megkönyítik a mindkét párt számára annyira fontos

munkásegységnek és együttműködésnek a jövőben való erősödését. A hibák, amik történtek, nem komolyak, nem olyanok, hogy ne lehetne segíteni. És mi most felhasználjuk azt, hogy itt vannak járási és megyei szervezeteinknek vezetői és megmondjuk, hogy azonkívül, hogy rendet kell csinálni a szervezetekben, meg kell javítani a Szociáldemokrata Párttal való együttműködésünket.

Néhány kilengést vagy túlzást helyesbítenünk kell. Helyenként pl. előfordult, hogy a népmozgalom nem azért küldte el a jegyzőt, mert az reakciós volt, hanem mert pontosan hajtotta végre a központi utasításokat, mondjuk pontosan behajtotta az élelmet Budapest számára, vagy adót szedett. Hát ilyenért nem szabad a jegyzőt eltávolítani, mert hiszen lényegében akkor a saját demokráciánkat ássuk alá. Megtörtént, hogy némely üzemben eltávolítottak olyan mérnököt, aki fegyelmezett munkát követelt és ezért egyes munkások, akik még nem értik meg a munkafegyelem jelentőségét, felpiszkálták ellene a többieket és eltávolították az üzemből. Hát, Elvtársaim, ilyet a Kommunista Párt természetszerűleg nem helyeselhet. Azokon a helyeken, ahol ilyen túllépés történt, rendet kell csinálni. Az ember ne röstellje saját hibáját kijavítani: vissza kell hozni az ilyen jegyzőt, vagy be kell állítani újra a munkába a fegyelmező mérnököt.

Nem szabad megengedni, hogy ezeknek a népmozgalmaknak a folyamán — pl. megakadályozzák a Budapest számára összegyüjtött élelemnek a felhozatalát. Én nagyon jól tudom, hogy falun, kisvárosokban milyen nehéz sora van egy ellátatlannak. De ugyanakkor hozzá kell tennem, elvtársaim, hogy hasonlíthatatlanul nehezebb a helyzete a nagybudapesti dolgozóknak, a bányászoknak és a vidéki nagyüzemek dolgozóinak. Van gond a vidéken is, de a gond, különösen az élelmezés gondja hasonlíthatatlanul nagyobb az ipari centrumokban. Elmondhatom tréfásan, hogy milyenek a gondok vidéken. Makóról feljött egy elvtárs és nagy sóhajtva el-

mondta, hogy bizony neki is vannak gondjai, mert két kocája és tizenhat malaca van és nem tudja, hogy honnan vesz kukoricát a felhízlalásukra. Elhiszem, hogy ez nagy gond, de egész más gond, mint mondjuk a csepeli munkásé, aki hónapszámra nem lát húst és akinek a gondja az, hogy hogyan tudja a 15 deka kukoricás kenyérből, amit a gyereke kap, a családot eltartani.

Nem szabad megnehezíteni a közellátás kérdését és nem szabad megengedni, — bármilyen csábító és népszerű is az a helyi párttitkár, vagy a helyi kommunista vezető számára, — hogy a Budapest számára összegyüjtött élelmet helyben osztatja ki. Nem szabad aláásni az ország és a dolgozók élelmiszerellátásának a szervezetét, márpedig az ilyesmi odavezet. Hasonlót találunk nem egy helyen, ahol nem engedik Budapestre felszállítani az állami adókat. Az elvtársaknak meg kell érteni, hogy a pénzromlást csak országos és központi rendszabályokkal lehet megállítani és ezekhez a rendszabályokhoz tartozik az is, hogy az állam számára begyüjtött adókat ne a vidéki városok vagy falvak használják el.

Általában vissza kell térnünk most elvtársaim — miután a népmozgalmak megtették a magukét — ahhoz, hogy a központi hatalom tekintélyét erősítsük, mert legyünk tisztában azzal, hogy nem lehet felépíteni a demokratikus országot, ha a központi demokratikus hatalom nem elég erős és tekintélyes. Az ilyen népmozgalmak azért voltak szükségesek, mert a központi hatalom nem volt elég erős demokratikus rendszabályok végrehajtására. De ahhoz, hogy a demokratikus, központi hatalom működése erősödjék, emelni kell ennek a tekintélyét. És le kell építeni azokat a rendszabályokat vagy azokat a jelenségeket, amik megnehezítik a demokratikus, ismétlem demokratikus központi hatalom kiépítését. Ezt is meg kell érteniök az Elvtársaknak.

Az utolsó hetekben a Kommunista Párt helyes, erőteljes politikája következtében pártunk vonzó-

ereje igen jelentékenyen megnőtt. Megnőtt nemcsak Budapesten, de szerte a vidéken is. Napról-napra halljuk a nagy üzemekben, hogy csoportosan jönnek át hozzánk munkások, nem egyszer szociáldemokrata munkások is. A vidéken megváltozott a hangulat azzal a Kommunista Párttal szemben, amelyik újra megmutatta igazi harcos demokrata arculatát. Nekünk fel kell használni ezt a körülményt arra, Elvtársaim, hogy újra erősítsük taglétszámunkat. Amikor eltávolítjuk az oda nem való elemeket, azokat az elemeket, amelyek a népi megmozdulások folyamán megmutatták, hogy nem valók a pártunkba, ugyanakkor ezt a számunkra kedvező hangulatot fel kell használni arra, hogy erősítsük pártunk tagságát. Különösen erősítsük a nagyüzemekben, ott, ahol legtöbb helyen még a munkásság túlnyomó többsége egyik pártban sincs benne, azonkívül az új gazdák között.

Az újgazdák tavaly nyáron még azt hihették, hogy náluk símán fog menni a benövés a kisgazdák közé és ennek a meggyőződésnek eredményeképpen nagyon sok helyen az új gazdák túlnyomó többsége a választásokon a Kisgazdapártra adta le szavazatát. Azóta azonban meggyőződhettek róla, hogy a demokrácia által kapott föld megvédése nem olyan egyszerű, hogy a reakció nem nyugodott ebbe bele és a tavalyi választások óta novemberben, decemberben, januárban a szó szoros értelmében általános roham indult meg a föld ellen. Ez odáig ment, hogy pl. Szabolcsban, a nagybirtok tipikus hazájában, a kiosztott földek 75%-át perrel vagy egyéb visszavevési szándékkal támadták meg. Ezt a szándékot mi most visszavertük, amenyiben sikerült biztosítanunk azt, hogy lényegében minden új gazda ottmarad a földjén és földet nem adunk vissza *(Taps)*, de az új gazdák ebből megérthették, hogy védekezniök kell.

Azok a nagy tömegdeputációk, amik január—február folyamán egyre-másra érkeztek pártunkhoz szerte az országból, megmutatták, hogy az új gazdák a Kommunista Pártban látják legjobb védőjü-

ket és ebben teljesen igazuk van. A Kommunista Párt vezetésével éppen a mult vasárnap alakult meg az Ujgazdák és Földhözjuttatottak Országos Szervezete. Rajta kell lenni különösen a vidéki elvtársaknak, hogy megerősödjék az a szervezet, amely hivatva van a hatszázezer, hétszázezer újgazdának a követeléseit és érdekeit védeni. Ennek pedig a legegyszerűbb módja az, ha az újgazdák lehető legnagyobb része, amennyiben öntudatos és szimpatizál a Kommunista Párttal, oda lépjen is be.

Különösen fontos ez a Dunántúl, ahol pártunk szervezet és taglétszám tekintetében rendkívül el volt maradva és ahol most ezt pótolni kell. Felmerül itt egy másik kérdés. Az ország községeinek 88%-ában van kommunista pártszervezet, de 12%-ában — rendszerint egész kis községekben — még nincs. Felhasználjuk a járási és megyei titkárok értekezletét arra, hogy megkérjük az Elvtársakat, hogy ez az állapot a lehető leggyorsabban szűnjön meg és ne legyen olyan község Magyarországon, amelyben ne legyen erős kommunista pártszervezet. *(Taps.)*

Tapasztalhattuk az utolsó hetek megmozdulásai alkalmával, hogy pártunkban még nem egyszer hiányzik a fegyelem és a pártszerűség. Az elvtársak nem hajtják végre pontosan az utasításokat, gyakran nem viselkednek fegyelmezetten és pártszerűen sem. És ezzel természetesen rendkívül megnehezítik a központi vezetés feladatát. Előfordul, hogy igen fontos lépéseket, amik az egész párt vonalát érintik, az elvtársak nem jelentenek be. Utólag értesülünk csak róla és mivel az van a köztudatban, hogy a Kommunista Pártban minden a központból indul ki, ilyen lépéseknél is feltételezik, hogy a központi pártvezetőségnek az utastásai. Ennek aztán az egész párt látja kárát. — Ha mondjuk, Nagykőrösön a Kommunista Párt helyi vezetője a fejébe veszi, hogy eltávolítja a Szociáldemokrata Párt polgármesterét és ezt a körülményt nem jelenti be előre nekünk. És mi

csak abból értesülünk, hogy a Szociáldemokrata Párt joggal jön hozzánk panaszra. El sem hiszik, hogy egy nagy városban ilyen fontos lépésre határozza el magát az illető kommunista szervezet, anélkül, hogy szükségesnek tartaná a pártvezetőséget, vagy legalább a megyei titkárságot értesíteni.

Ezt azért hozom fel, hogy az elvtársak lássák, milyen bajok lesznek belőle, mert ettől természetesen megromlik a két párt viszonya. Ezen is feltétlenül változtatni kell. Általában, meg kell mondani az elvtársaknak, hogy mi sokkal eredményesebben tudnánk harcolni az egész magyar demokrácia és a Kommunista Párt javára, hogyha biztosak lennénk abban, hogy az elvtársak utasításainkat, határozatainkat pontosan és a központi vezetés szellemében hajtják végre. De valahányszor terveket csinálunk, mindig le kell ütni belőlük egy bizonyos hányadot, mert számolunk azzal, hogy egyes szervezetek nem pontosan hajtják végre, sőt számolunk azzal is, hogy helyenként pont az ellenkezőjét hajtják végre, mint amit mi itten terveztünk. Természetes, hogy ennek tudata gátol bennünket.

Minket a mi szövetségeseink, a többi demokratikus pártok úgy emlegetnek, mint ahol csak egy gombot kell megnyomni és az egész szervezet úgy működik, mint egy jó gép. Sajnos, ez inkább csak elképzelés, a gyakorlatban bizony elég gyakran megtörténik, hogy hiába nyomkodjuk mi azt a bizonyos gombot, nem az jön ki belőle, mint amit akarunk, hanem valami egész más. *(Nagy derültség.)* Most felhasználom az alkalmat, figyelmeztessem az elvtársakat a járásokból és megyékből, hogy vegyék ezeket a dolgokat nagyon komolyan. Pártunk erejét, befolyását és ezzel kapcsolatban az egész demokráciánk erejét és befolyását lényegesen növelni lehetne akkor, ha mi valóban úgy dolgozhatnánk a pártszervezeteinkkel, ahogy kellene. Azt szeretnők, ha valóban nyugodtak lehetnénk afelől, hogy az elvtársak fegyelmezetten, pártszerűen hajtják végre

azt, amit a vezetőség pártunk az ország érdekében helyesnek lát és kidolgoz.

Nagyon jól tudom, hogy a fegyelem, mint sok minden egyéb, idő, oktatás és fegyelmezés kérdése és egyik napról a másikra nem igen lesznek az emberek fegyelmezett párttaggá. De minél hamarább lesznek azzá, annál hamarább fogjuk erősíteni a pártot és annál gyorsabban fogjuk minden nehézségünket áthidalni.

A pártunk éppen, mert tudja, hogy a fegyelem az oktatás kérdése is, óriási súlyt helyez az oktatásra. Az oktatás tekintetében is úgy vagyunk, mint a fegyelemmel. Pártunk tagjainak túlnyomó többsége fiatal és bizony nagyon rászorul az oktatásra. Nemcsak a fegyelemre való oktatásra, hanem a szocialista-kommunista, marxi-lenini tanoknak az elsajátítására is, mert hiszen Horthy idejében erre nem igen volt módjuk. A mi pártunk ezért maximális gondot fordít az oktatásra. Elmondhatjuk elvtársaim, hogy a Kommunista Párt ezen a téren többet tesz, mint az ország összes pártjai együttvéve. Mi a tél folyamán kb. 20.000 elvtársnak adtunk lehetőséget arra, hogy 5 hónaptól 2 hétig tartó tanfolyamokon vagy esti szemináriumokon vegyen részt. Rajta leszünk, hogy legalábbis a vezető réteg, a pártnak legalább 10—15 százaléka végigmenjen valamilyen oktatási kurzuson. *(Helyeslés.)*

Mindjárt hozzá kell tenni, hogy amikor itt az elvtársak lelkesen helyeselnek, akkor a gyakorlati végrehajtásban mást tapasztalunk. Különösen az utóbbi időben vettük észre, hogy azokat az elvtársakat, akiket a kéthónapos kurzusokra küldöttek be, — de a kétheteseket is, — nem válogatták ki kellő gonddal. Kevés közülük pl. a földműves, kevés köztük a nő, sok közöttük a feltűnően fiatal ember és fiatal párttag, a 20 vagy 24 éven aluli. Ennek részben az az oka, hogy idősebb elvtársak feszélyezve érzik magukat akkor, amikor iskolába kell menni; azt hiszik, hogy ez nem méltó már 30 vagy 35 éves emberhez. Holott a jó pap holtig tanul; ez a kommu-

nistákra is vonatkozik. A tanulás sohase késő és a tanulásra a legfejlődőképesebb, legfelelősebb elvtársakat kell küldeni. Jól ki kell válogatni őket, különben a tanulás jelentékeny része elvész, ha olyanokat tanítunk, akiknek a feje nem fog.

Rendkívül fontos, hogy az iskolából kikerült elvtársainknak a tudását fel is használjuk, mert általános tapasztalat, hogy sok helyen visszakerülnek az elvtársak a szervezetbe és ottan nem léptetik elő, hanem adnak neki megfelelő munkakört és újra egyszerű taggá válik. Holott az ilyen elvtársakat, akiket maga a szervezet választott ki, mert kitűntek vagy fejlődőképesebbek a többieknél, az iskolából való kijövetel után feltétlenül megfelelő munkakörbe kell állítani.

Gyakran tapasztaljuk, elvtársaink, hogy egyes pártszervezeteink húzódoznak a kellemetlen, de szükséges feladatoktól. Például az elvtársak nem szívesen szoktatják a munkásokat a fegyelemre. Ezt tapasztaltuk a széncsatában, ahol a tatai szénmedence nem egy szervezetében a helyi pártvezetőség kijelentette, hogy a széncsata nem pártkérdés, gazdasági kérdés és ezért nem tartozik a pártra. A gondolat mögött természetesen az állott, hogy az illető szervezet vezetőinek nem volt valami kellemes feladat a rosszul táplált, rosszul ruházott bányászokhoz kimenni és megmagyarázni nekik, hogy a meglévő nehézségek és rossz ellátás dacára adjanak az országnak több szenet. A feladatot tehát úgy „oldották meg", hogy hoztak egy határozatot, mely szerint a szénkérdés pedig nem tartozik a pártra. Hát mondanom sem kell, hogy az ilyen álláspont helytelen. A Kommunista Pártnak az olyan feladatokat is el kell végeznie, amik pillanatnyilag nem nagyon népszerűek, de végeredményben hozzájárulnak az egész országnak a talpraállításához és mert ebben a munkában mi vezetünk, hozzájárulnak a Kommunista Párt befolyásának, erejének növeléséhez.

A kommunista pártszervezetek mindenütt vegyenek élénk részt a gazdasági életben és ebben a tekin-

tetben semmi körülmények között ne engedjék, hogy ez a gondolkozás kapjon lábra, amit itten egyes bányászszervezeteknél jellemeztem. Ez persze nemcsak a termelés fokozására vonatkozik. A kommunista vezető gondoskodjék arról, hogy a munkásoknak legyen megfelelő élelme és ruházata, s igyekezzék a termelési fegyelmet, a munkafegyelmet is helyreállítani.

Ez vonatkozik természetesen a vetésre is. A magyar demokrácia előtt most három döntő feladat áll a legközelebbi hetekben. Ipari téren a széncsata megnyerése, utána a vas- és acéltermelés növelése, mert ezek lemaradása miatt nem tudnók az újjáépítést erősíteni. Ebben a két kérdésben: a széncsata megnyerésében, az acél- és vastermelésnek a fokozásában megint csak a Kommunista Pártnak lesz döntő jelentősége. Nemcsak azért, mert az illető iparoknak munkásai elsősorban kommunisták, hanem azért is, mert a demokrácia megerősödése ezt követeli. És ezeknek a kérdéseknek a megoldásánál természetesen mindenütt ott kell lenni a Kommunista Pártnak.

Hasonló a helyzet a falun, ahol most tavasszal a legfontosabb kérdés a vetés. Itt is a Kommunista Párt legyen az első sorban és gondoskodjék róla, hogy egyetlen barázda bevetetlenül ne maradjon, illetőleg arról, hogy minden talpalatnyi földet felszántsanak és ne maradjon semmiféle vetetlen terület. Ez legyen a falusi szervezetnek egyik legfontosabb gondja. A mi politikai nehézségeinknek igen jelentős része az élelmiszerhiányból, a gazdasági nehézségekből ered. Ha normális élelmezés volna az országban, egészen máskép tudnánk fellépni a reakció és a reakciós maradványok ellen. Egy átlagos termés ezen a helyzeten egy csapásra segít és ezért az elvtársaknak teljes erővel azon kell lenniök, hogy a faluban a vetéskampány sikerüljön, hogy egyetlen talpalatnyi föld bevetetlenül ne maradjon. Néhol természetesen óriási munkát és erőfeszítést követel ez, de azért vagyunk mi kommunisták, hogy a munkától és erőfeszí-

téstől ne féljünk és nekigyűrkőzzünk a munkának ott, ahol ezt pártunk és az ország érdeke megköveteli.

A multheti válság után egyes helyeken az az érzés támadt, hogy miután sikerült a reakciót bizonyos fokig visszaszorítani, most már talán nem kell az eddigi megfeszített erővel harcolni. Amikor itt voltak pl. az újgazdák a mult héten, egyik-másik arról beszélt, hogy most már biztosítva van a földreform, talán nem is kell olyan élesen harcolni. Mi e beállítás ellen a legnagyobb erővel fellépünk, annál is inkább, mert hiszen az elmúlt 15 hónap tapasztalatai azt mutatják, hogy nem egy ígéret gyakran papíron maradt, hogyha a demokratikus tömegek teljes erővel nem ellenőrizték végrehajtását. Ezért a legnagyobb hiba volna, hogyha megnyugodnánk mostan és nem gondoskodnánk arról, hogy azokat az ígéreteket, amiket a demokrácia balszárnya két héttel ezelőtt kapott, teljes erővel végre is hajtsák. Most nem szabad megengedni, hogy elhúzódjon ez a végrehajtás. És nem szabad megengedni, hogy valami is a papíron maradjon belőlük.

Erre az éberségre és készenlétben levésre annál is inkább szükség van, mert, sajnos, a Kisgazdapárt vezetői elmulasztották azt, hogy a válság igazi okait saját tagjaik előtt felfedjék. Nem győzték meg őket arról, hogy azok az intézkedések, amelyeket a baloldali demokrácia követelésére foganatosítani ígértek, valóban az egész demokrácia érdekében valók, s többek között magának a Kisgazdapárt demokratizálódásának is használnak. Ezt eddig nem tették és emiatt meg van a veszély, hogy a Kisgazdapárt demokratikus tömegei azt hiszik, hogy ezeket az intézkedéseket kívülről kényszerítették rá a Kisgazdapártra, nem pedig szükséges és elengedhetetlen rendszabályokról van szó. Ebből viszont az következhet, hogy néhány hét múlva esetleg kénytelenek leszünk ezeknek a követeléseknek a végrehajtását újra, az eddiginél erőteljesebben sürgetni. A Kommunista Pártnak az a feladata, hogy gondoskodjék róla, hogy az a tisztogatási folyamat, ami Budapesten a

Kisgazdapárt parlamenti frakciójában megkezdődött, folytatódjék szerte az országban.

Egy csomó vidéki városból, Pécsről, Szegedről és máshonnan már halljuk, hogy ott folytatódik. Rajta kell lennünk, hogy ez mindenütt, a legutolsó falusi szervezetben is megtörténjen. De itt is vigyázni kell a túlzásokra. A Kisgazdapárt egyik vezetője pl. megmutatott nekem egy jelentést Baranya megye egyik községéből, ahol a Kisgazdapárt megtisztítására a Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt közösen listát nyujtott be a helyi kisgazdapárti vezetőségnek. A listán név szerint fel voltak sorolva azok az emberek, akiket, azt hiszem 24 óra alatt el kell távolítani a Kisgazdapártból. Hát ez már egy kis túlzás. Mi azon leszünk, hogy minél alaposabban végezzék e tisztogatásokat, de vigyázzunk, nehogy az ellenkező végletbe csapjunk. Az ilyen közvetlen beavatkozás odavezethet, hogy az egész tisztogatást a Kisgazdapárt elleni támadásnak tekintik, amire természetesen nincsen szükség.

Szükség van feltétlenül arra, hogy a megígért politikai intézkedések mellett a gazdasági intézkedések végrehajtását is meggyorsítsuk. Az utolsó hetek erőteljes demokratikus megmozdulásának egyik eredménye az, hogy nőtt a munkásság, a dolgozók öntudata. A munkások, akik közül nem egy, mondjuk decemberben vagy januárban kezdte azt hinni, hogy itt hiába minden erőfeszítés, a demokrácia nem elég erős, ellenben a reakció egyre szemtelenebb, most az utolsó hetek tapasztalatai alapján rájöttek arra, hogy a demokráciában van erő, vissza tud ütni. Megismerték saját erejüket és ennek az eredményeképen megjavult a munkások közt a hangulat, a demokráciába vetett bizalom.

Ennek egyik eredménye, hogy emelkedik a termelés. Nemcsak a szénben, ahol a termelést újabban tőlünk egészen független tényezők, mint pl. a szlovák vájároknak a kivándorlása stb. befolyásolják, hanem a nagyipari üzemekben is; különösen Budapesten. Ez összefügg azzal is, hogy az elvtársak

látták, hogy sikerült átvészelni ezt a nehéz telet és meg vannak győződve róla, hogy ezután a fejlődés vonala felfelé megy.

Ezt a javuló termelést a kormány elő fogja segíteni azzal, hogy a legközelebbi időben nyilvánosságra fogja hozni az egész gazdasági életet átfogó tervét, amiből meg fogja látni az ország, hogy létezik ilyen terv és megvan az a remény, hogy egy átlagos aratás esetén őszre már gazdasági bajaink jó része a multé lesz.

Számunkra most rendkívül fontos a földreform gyors befejezése és ezzel kapcsolatban a telepítés. Az elvtársaknak, a járási, falusi titkároknak itt is az első sorban kell állniok. Gondoskodni kell nemcsak arról, hogy az újgazdák földjét bejegyezzék a telekkönyvbe és az újgazda megkapja a telekkönyvi kivonatát, hanem minden tekintetben segítségére kell lenni az újgazdáknak, sőt a régieknek is. Például ahol arról van szó, hogy vetőmagot kell szerezni, vagy gondoskodni kell igáról, a traktorok közös felhasználásáról és általában arról, hogy a falu szegénysége talpraállhasson. Ezekben a feladatokban a Kommunista Pártnak és a Kommunista Párt funkcionáriusainak kell a legelső sorban állaniok. A földreformhoz tartozik a sváb földekre telepítendők kérdése is. E kérdésben a mi véleményünk az, hogy a telepítés nem választható el a földreform kérdésétől. Ezt azért tartjuk ilyen fontosnak aláhúzni, mert az utolsó napokban hallottunk olyan híreket, hogy a telepítés kérdését válasszuk el a földreformtól. Szerintünk ez helytelen. A kettő összetartozik; a svábok földjére telepítendő magyar parasztoknak a kérdése a földreformnak szerves, elválaszthatatlan része.

Meg kell állapítani ezzel kapcsolatban, hogy a sváb kérdésnél komoly nehézségek vannak. Sokkal lassabban megy a svábok kitelepítése, mint ahogy azt az ország politikai és gazdasági érdekei megkövetelnék. Ezen a téren el lehet mondani, hogy sok a beszéd és kevés a tett. A Kommunista Pártnak itt is

közbe kell lépnie. Felmerült ezzel kapcsolatban a németajkú bányászok kérdése. A mi véleményünk az, hogy a német bányászokat itthon kell tartani és nem szabad őket elküldeni Németországba. Mi a német veszélyt elsősorban a zárt településben lakó sváb falvakban és sváb szervezetekben látjuk, de nem az ipari munkások közt és legkevésbbé a bányászok közt. Felhasználom az alkalmat, hogy itt vannak azok a járási titkárok, akiknek a területén a bányák fekszenek és közlöm velük, hogy a Kommunista Párt álláspontja, hogy a sváb vagy németajkú bányászokat nem kell kivinni az országból. Az ország politikai és gazdasági érdeke megköveteli, hogy ezek az ipari munkások itthon maradjanak.

Felmerült az a gondolat, hogy adjunk egy nyilatkozatot, mely a németajkú bányászokat kollektíve mentesítse az áttelepítés alól. Ilyen nyilatkozatot a Kommunista Párt nem adhat, mert ő sem teheti túl magát azokon a rendeleteken, amelyek mindanynyiunkra kötelezők. De mégegyszer ismételjük, hogy sváb bányászokat, különösen a bányában, a föld alatt dolgozókat, semmi körülmények között nem fogjuk kitelepíteni az országból. Ez vonatkozik nemcsak a tatabányai vagy a brennbergi bányászokra, de szerte az országban mindenkire.

Ugyanakkor azonban felhívják a figyelmünket arra, hogy mert ez a tény már a bányászok előtt is ismeretes, a felszíni munkások közé az utolsó hetekben kezdenek beszivárogni olyan volksbundisták, akik ezen a címen remélik, hogy elkerülhetik a kitelepítést. Természetes, az a nyilatkozatunk, hogy a bányászok itthon maradhatnak, nem vonatkozhat ilyen volksbundistákra. Mi nem azt akarjuk, hogy a volksbundisták maradjanak itt, hanem azt akarjuk, hogy az igazi bányászok maradjanak itthon. Az elvtársak, akik olyan vidékről valók, ahol bányák vannak, ezt a mi álláspontunkat képviseljék.

A Kommunista Párt legközelebbi feladatai közé tartozik természetesen a reakció elleni fokozottabb harc, aminek egyik formája az lesz, hogy mindenütt

fel kell készülni a köztisztviselők, de a felesleges magántisztviselők leépítésére is. A köztisztviselőkre vonatkozólag van egy megállapodás, amely szerint ezt a munkát hármas bizottságok végzik, amely hármas bizottságok egyik tagját a Szakszervezeti Tanács fogja kijelölni. Jól tudjuk, hogy nemcsak a közalkalmazottak, hanem a magánalkalmazottak között is sok a reakciós és sok a felesleges. Ott is rendet kell csinálni. Ezekre a létszámcsökkentésekre a párt már idejekorán készüljön fel, nemcsak azzal, hogy kiválasztja az erre legmegfelelőbb elvtársakat, akik a munkát el tudják végezni, hanem olyan irányban is, hogy elkészítik azoknak a reakciósoknak a listáját, akik a megyében vagy járásban, vagy az illető területen fekvő nagyvállalatokban eltávolítandók. Ezeket adatokkal a bizottság rendelkezésére bocsátják.

Az általános demokratikus támadással kapcsolatban valamelyest lendületbe jött a nyilas-fasizmus elleni harc. Az elvtársak látják, hogy azok közül a miniszterelnökök közül, akik 1939 óta annyi szenvedést és szerencsétlenséget zúdítottak hazánkra, hármat már kivégeztünk és a negyedikre is nemsokára sor kerül. *(Taps.)* Rajta leszünk, hogy ezen a téren a lehető legalaposabb munkát végezzük.

Ahol még nincs eredmény, az a gazdasági életben garázdálkodó feketézők és spekulánsok frontja. Már pedig elvtársaim, a demokrácia ellentámadásához tartozik, hogy ezen a fronton is végre támadásba menjünk át. Mi el vagyunk szánva rá és gondoskodni akarunk róla, hogy végre e téren is alapos munkát végezzenek. A mi szándékunk az, hogy a feketézés ezután legyen jóval veszedelmesebb foglalkozás, mint ami eddig volt. Igérjük az elvtársaknak, hogy ezen a téren is a szavakból végre átmegyünk a tettekbe. *(Taps.)*

Fel kell vetnem még a reakcióval kapcsolatban a klerikális reakció elleni harcot. *(Pfuj! Le Mindszenthyvel!)* Meg kell vallanom, Elvtársaim, hogy ezen a téren eddig mi túlságos tartózkodást tanusítottunk.

(Úgy van!) Az eredmény az lett, hogy ezt a tartózkodásunkat gyengeségnek tekintették és ettől még szemtelenebb lett a klerikális reakció. A demokrácia 15 hónapos tapasztalatai alapján ki lehet mondani, hogy nem tudjuk felszámolni a reakciót, hogyha tűrjük a klerikális reakciót. Ez vonatkozik minden térre, különösen vonatkozik közoktatásügyünkre, ahol úgyszólván semmi változás az utolsó 15 hónapban nem történt. Ha alaposan neki akarunk támadni a reakciónak, akkor ebbe a támadásba beleesik a klerikális reakció elleni harc is. És ezen a téren is változásokat követelünk és változtatásokat fogunk létrehozni. *(Taps.)* Annál is inkább elvtársaim, mert részben a klerikális reakció az, amelyik a demokrácia ellen minden eszközzel, az antiszemitizmussal, az álhírek terjesztésével, a demokrácia mocskolásával a legkövetkezetesebben és meg kell mondani, eddig a legbüntetlenebbül harcolt. Ha tehát az egész vonalon fel akarjuk venni a reakció ellen a harcot, akkor itt sem hagyhatunk semleges teret. Meg kell értenie mindenkinek, hogy ezen a téren is változtatni kell az eddigi politikánkon. *(Helyes!)*

Ezek volnának, elvtársaim a legfontosabb kérdések, amiket érinteni akartam. Mégegyszer visszatérek arra, hogy a nehéz tél után a magyar munkásosztály és a magyar demokrácia újra megerősödött hittel és harckészséggel néz az eléje tornyosuló nehézségek és feladatok elé. Különösen a Kommunista Párt az, amely a jól végzett munka tudatában nézhet a multra és nyugodtan tekinthet a jövőbe.

Az utolsó hónapok pártunknak úgy szervezeti, mint politikai téren komoly erősödést hoztak. Kádereink nőnek, szervezeteink erősödnek és erősödik öntudatunk is. Amihez hozzájárulnak különösen az utolsó hetek eseményei, amelyek újra megmutatták, hogy a Kommunista Pártban változatlanul megvan a kezdeményező erő, a helyes út felismerésére és az az akarat is, hogy a helyesen felismert úton teljes erővel haladjunk előre. Mi nem tűrjük egy pillanatig sem, hogy a legnagyobb nehézségek közepette a

csüggedés szelleme felüsse a fejét. Most, amikor a nehezén túlvagyunk, amikor látjuk, hogy csak néhány hónap bajait kell legyűrni és símább, egyenletesebb útra térhetünk, most még kevésbbé fogunk engedni a csüggedésnek és még kevésbbé félünk a nehézségektől.

Mi azért hívtuk össze a járási és megyei titkár elvtársakat, hogy itten közvetlenül velük beszéljük meg a teendőket, közvetlenül cseréljük ki gondolatainkat, közvetlenül értesüljenek terveinkről és utána teljes erővel, fegyelmezetten és pontosan hajtsa végre a saját munkaterületén ki-ki mindazt, amit itt elhatározunk. Meg vagyok győződve róla, hogy ez a járási és megyei titkári értekezlet jelentékenyen növelni fogja pártunk szervezeti és politikai erősödését. Arra kérem az Elvtársakat, hogy az itt elhatározottakat pontosan, teljes erővel, teljes elszántsággal, áldozatoktól és nehézségektől nem félve valósítsák meg.

Biztos, hogy lesznek még nehézségeink. A demokrácia még sok válságon fog keresztülmenni, de ugyanolyan biztos, hogy minden válságból megerősödve fog kikerülni, ha pártunk erősen, öntudatosan és összekovácsoltan áll. Amíg a Kommunista Párt erős és a nehézségek közepette szilárdan állja a harcot, addig a magyar demokráciának nincs félnivalója. Szerencséje a magyar demokráciának, hogy ilyen harcedzett nehézségek és bajok legyüréséhez szokott pártja van, amelyet nem kényeztettek el az események, amely a legsúlyosabb viszonyok között is állja a harcot. A mi pártunk ezekben a nehéz hónapokban megmutatta, hogy nincs olyan akadály, ami előtt meghátrálna, ha a demokrácia és az ország ügyéről van szó. Ebben a tudatban kérem az elvtársakat, hogy otthon feküdjenek neki teljes erővel a munkának. Feküdjenek neki úgy mint olyan pártnak a tagjai, amely 25 esztendős reakciós elnyomás után ifjan, erősen, összekovácsoltan, harcrakészen lépett a porondra és el van szánva, hogy a de-

mokrácia ügyét a magyar dolgozók élén győzelemre vezesse. *(Éljen! Éljen Rákosi! A közönség, padsoraiban felállva, ütemesen éljenez és tapsol.)*

(1946 március 24-én, a MKP pártfunkcionáriusainak I. országos értekezletén tartott beszámoló.)

A MAGYAR BÉKÉÉRT

Elvtársak! Viharsarok dolgozó népe!

Üdvözlöm Békés, Hajdu, Csongrád, Csanád és Szolnok megye itt összegyűlt dolgozóit.

Elvtársaim! Több mint fél éve, hogy nem beszéltem a Viharsarok népéhez. Békés megye választási listáján én voltam az éljelölt. Legfőbb ideje, hogy pártom nevében beszámoljak arról, mit végzett a Magyar Kommunista Párt a választások óta és milyen tervei vannak a jövőre.

Mindannyian emlékezünk rá, hogy a választások után a reakció, a régi rend hívei azt hitték, hogy most jön el az ő idejük. Mindenütt érezni lehetett, hogy a régi rend hívei bátorságra kaptak. Különösen két kérdésben volt ez nyilvánvaló. Az egyik a földreform, mely ellen roham indult, a másik a köztársaság kérdése. A reakció nem akarta, hogy Magyarország áttérjen a szabad népekhez méltó egyedüli államformára, a köztársaságra. A reakció vissza akarta csinálni a földreformot, mert tudta, hogy a fiatal magyar demokráciának legdöntőbb ténye a földreform volt.

A Kommunista Párt ennek a helyzetnek láttán hoszú hónapokra szóló politikai és gazdasági tervet dolgozott ki. Mi előre láttuk, hogy ez év áprilisában, májusában szőnyegre kerülnek nemcsak a magyar belpolitika döntő kérdései, hanem a békekötéssel kapcsolatos nemzetközi kérdések is. Azt is

tudtuk, elvtársaim, hogy a magyar békekilátások aszerint lesznek kedvezők, hogy kedvező-e, erőteljes-e a magyar demokrácia helyzete idebent hazánkban. Ezért tervünk elsősorban a reakció visszaszorítására és visszaverésére irányult.

Ennek a tervnek az első döntő lépése az volt, hogy napirendre tűztük és segítettünk megteremteni a magyar demokratikus köztársaságot. *(Éljenzés, taps.)* Ez a tény mindenkivel megértette, hogy a magyar demokrácia egyszer s mindenkorra szakított mindenféle reakciós királypárti, monarchisztikus restaurációval és tervvel.

A másik fontos feladatunk az volt, hogy mozgósítsuk az ország népét a földreform megvédésére. És mert a földreform elleni támadásban mindenütt ott láttuk a reakciós falusi jegyzőket, vármegyei tisztviselőket, elhatároztuk, hogy a földreform megvédését összekötjük a reakciós köztisztviselők elleni harccal.

Ennek a szándékunknak a megvalósulása volt az az országszerte mutatkozó népi megmozdulás, amelynek eredményeképpen Szabolcstól Zaláig és Vas megyéig szerte az országban száz és ezer községben, városban a nép maga távolította el a földreform ellenségeit, a régi rend híveit. Meg kell mondanom, hogy ezeket a tömegmegmozdulásokat a reakció, de nem egyszer demokratikus körök is megrettenéssel látták. Nem tartották helyesnek, hogy mi egyenesen a néphez apellálunk, amikor arról van szó, hogy a nép jogait megvédjük. Mi minden aggályoskodás dacára ma is változatlanul valljuk, hogy a fiatal demokrácia egyik legfontosabb erőforrása a népi tömegekre való támaszkodás, a népi tömegmegmozdulások segítségülhívása, ha a demokrácia megvédéséről van szó. Ennek a népi megmozdulásnak legkimagaslóbb állomása volt a március 7-i budapesti hatalmas tömeggyűlés, melyen több mint háromszázezer dolgozó mondta el a reakció felé fenyegető véleményét és egy sor követelést állított fel a földreform biztosítására, a népellenes erők

visszaszorítására. Mint ismeretes, ezeket a követeléseket a Kisgazdapárt vezetője, Nagy Ferenc miniszterelnök *(Éljenzés, taps.)* elfogadta s megígérte annak végrehajtását. Ez a tény mutatja, hogy a népmozgalom helyes volt és a követelmények, amelyeket támasztott, a demokráciának nemcsak megerősödését, de további fejlesztését is jelentették.

Párhuzamosan a tömegmegmozdulásokkal, lendületbe jött a háborús bűnösök elleni harc is. Sorra vették el büntetésüket a fasiszta, németbérenc, háborús politikusok. El vagyuk szánva arra, hogy ezen a téren alapos munkát végzünk, olyan munkát, amilyent a fiatal demokrácia védelme megkövetel. Eddig négy háborús miniszterelnököt ítéltek halálra és végeztek ki.

Ugyanakkor, amikor belpolitikailag visszaszorítottuk a reakciót, gondoskodtunk arról, hogy külpolitikailag is javuljon a helyzetünk. Elsősorban a hatalmas Szovjetunió felé, amelynek legnagyobb szava lesz a magyar békében. *(Éljenzés, taps.)*

Egymásután kötöttük meg azokat a szovjet-magyar vegyes gazdasági szerződéseket, melyeknek eredményeképpen végre lendületbe jöhetnek a magyar gazdasági élet legfőbb ágai. Amikor így a fiatal magyar demokrácia, a Kommunista Párt kezdeményezésére megjavította bel- és külpolitikai helyzetét, akkor azonnal továbbmentünk. Elhatároztuk, hogy delegációt küldünk a Szovjetunióba.

Mielőtt azonban erre a kérdésre rátérnénk, meg kell mondanom, hogy ugyanakkor, amikor mi teljes erővel támogatjuk és helyeseljük a népmozgalmakat, nem húnyunk szemet az előtt a tény előtt, hogy ezekkel a népmozgalmakkal kapcsolatban helyenként kilengésekre került a sor. Ezek között, sajnos, szerepel Békéscsaba is. Általában a Viharsarokban, úgylátszik, egyeseknek nagyon viszketett a tenyere és kissé továbbmentek, mint ahogy azt a

Kommunista Párt szerette volna. Mi ezt a módszert természetesen nem helyeseljük és ahol túlzások voltak, ott közbeléptünk.

Nem tűrhetjük például, hogy a tömegmegmozdulások, amelyekre a jövőben is szükség lehet, arra szolgáljanak, hogy egyesek egyéni bosszújukat töltsék ki valakin, vagy felhasználják az alkalmat arra, hogy a közellátás céljaira egybegyüjtött gabonát a legkülönbözőbb céllal és indokolással egymás között kiosszák. Helytelenítjük például azt, hogy helyenként eltávolították azokat az adóhivatalnokokat, akik lelkiismeretesen szedték a fiatal demokrácia számára az adót. Helyenként megtörtént, hogy rákényszerítették a malmokat, hogy ezentúl ne szedjék a 20%-os vámőrlési díjat.

A népmegmozdulások nem erre valók. Mi azt követeljük, hogy a demokratikus államnak legyen erős központosított hatalma és semmi körülmények között nem szabad túlzásba vinni a népi megmozdulásokat, mert az olyan hibák, amelyekre most rámutattam, a reakció malmára hajtják a vizet és lerontják azt a jó eredményt, amelyet egyébként a megmozdulások a demokrácia számára nyujtanak.

Ebből a szempontból nem tartjuk szerencsésnek, hogy egyes helyeken újabb önhatalmú földfoglalások történnek. Mi nagy erőfeszítésekkel megállítottuk a reakció földreformellenes támadását. A Kommunista Párt ezzel segített a falun, az új gazdákon, akiknek ettől most már megjött a bátorsága, hogy új földfoglalásba kezdjenek. A tavalyi földosztás során a falu szegényeinek jutott földből vissza nem adunk *(Éljenzés)*, de ugyanakkor megmondjuk, hogy a földosztásnak vége. Saját törvényeinket be kell tartanunk és minden önkényes földfoglalás csak zavart okozna, zavarná az erőteljes, a népre támaszkodó központi hatalom kialakulását. Minekünk most arra kell törekednünk, hogy a fiatal magyar demokrácia erejét és tekintélyét belföldön és külföldön megerősítsük.

Igy nemzetközi tekintélyünk megerősítésének

egyik lépése volt az, hogy kormányküldöttséget küldtünk a Szovjetunió fővárosába, Moszkvába. Ennek a küldöttségnek az volt a feladata, hogy tisztázzon egy csomó gazdasági és politikai természetű kérdést, mely a Szovjetunió és Magyarország között fennáll, előkészítse a béketárgyalásokat és elmélyítse a szovjetnépek és a magyar nép közötti jóbarátságot. *(Taps.)*

Ez a lépés a legteljesebb sikerrel járt. Az a kormánydelegáció, melynek élén a magyar miniszterelnök Nagy Ferenc állott *(Éljenzés)*, amelyben résztvett a testvérpárt miniszterelnökhelyettese, Szakasits Árpád elvtársunk *(Éljenzés, taps)*, a kormány külügyminisztere, Gyöngyösi barátunk *(Éljenzés, taps)* és végül, de nem utolsósorban, Gerő Ernő elvtársunk *(Éljenzés, taps)*, — ez a küldöttség jó, eredményes munkát végzett. Föltételezem, hogy az eredményeket az elvtársak a sajtóból már ismerik, ezért csak röviden sorolom fel azokat.

Az egyik gazdasági eredmény abban nyilvánult meg, hogy a Szovjetunió beleegyezett abba, hogy a jóvátételt nem hat, hanem nyolc évig fizessük és így egy-egy évre jóval kevesebb jut. Jelentékeny engedményeket kaptunk a vasutak kérdésében, fontos kereskedelmi szerződési kérdésekben. Komoly eredményeket ért el a delegáció egy olyan kérdésben, ami nagyon sokakat érdekel, a hadifogolykérdésben. *(Halljuk!)* Beszéltek magával Sztálin elvtárssal *(Lelkes éljenzés)*, aki megígérte, hogy azonnal megengedi minden hadifogolynak a levelezést és megkezdik a hadifoglyok hazaszállítását. *(Éljenzés, taps, „Éljen Sztálin"-felkiáltások.)*

A legfontosabb eredménye azonban a magyar küldöttségnek az volt, hogy meg tudta értetni a Szovjetunió vezetőivel a magyar békecélokat és meg tudta nyerni a magyar békecélok érdekében a nagy Szovjetunió jóindulatát. Az összes résztvevők és a nemzetközi visszhang véleménye

szerint a delegáció legnagyobb sikere az, hogy el tudták mélyíteni a Szovjetunió és Magyarország közötti felbecsülhetetlen barátságot.

Ez a barátságos légkör a legjobb biztosíték a magyar demokrácia jövendő fejlődésére. Különösen fontos ez azok számára, akik minden rokonszenvük ellenére tartózkodók a Szovjetunióval vagy a Magyar Kommunista Párttal szemben, mert félnek, hogy hazánk orosz „tagállammá" lehet. Most a delegáció a legteljesebb mértékben meggyőződött róla, hogy a Szovjetunió vezetőinél ilyen gondolatnak nyoma sincs. Ellenkezőleg. Mint Nagy Ferenc miniszterelnök nyilatkozata mondja: „A Szovjetunió vezetői egyáltalában nem kívánnak beleszólni a magyar belügyekbe — és kijelentik, hogy ez teljesen a magyarok dolga." „A szovjet államférfiak részéről elhangzott kijelentések nagy mértékben növelik a kis népek bizalmát és a kis népekkel való bánásmód tekintetében útmutatást jelentenek az egész világnak. A Szovjetunió sok kis népe önálló kultúrális életet él, megmenekült az elsorvadástól és rohamosan fejlődik. Ha a Szovjetunió az ország határain belül ezt a politikát folytatja a kis nemzetek felé, akkor az ország határain kívül élő kis nemzetek felé is csak hasonló megértő politikát folytathat. Ez abból az ideológiából folyik, amelyen az egész szovjetrendszer alapul."

Ezt a benyomást kapta Nagy Ferenc a közvetlen tárgyalások közben. És ez mindenkinek válasz arra, hogy valótlan az, hogy a Szovjetunió valaha is arra gondolt, hogy Magyarországból tagállamot csinál.

A delegáció moszkvai sikere fordulópontot jelent a magyar demokrácia életében. Azt jelenti, hogy a hatalmas demokratikus nemzetek közül az a nagyhatalom, amely a mi sorsunkra a legnagyobb befolyással bír, segít nekünk abban, hogy visszatérjünk a szabad, haladó, független nemzetek sorába. *(Éljenzés, taps.)*

Nem véletlen, hogy szerte a világon felfigyel-

tek arra, hogy milyen szivélyességgel fogadták a magyar delegációt Moszkvában: 37 állam képviselői voltak jelen a repülőtéren, és ami még fontosabb, jelen volt maga a Szovjetunió külügyminisztere, Molotov elvtárs is. *(Éljenzés, taps.)*

A magyar delegációt maga Sztálin elvtárs kétszer fogadta *(Éljenzés.)* és hosszú órákon keresztül a legbarátságosabb légkörben beszélték meg a magyar nép összes kérdéseit. Ez a tény maga is jelenti, hogy a magyar demokráciának, a fiatal népi uralomnak sikerült megnyernie a Szovjetunió bizalmát. Megnyerte azzal, hogy itthon erőteljes harcot indított a saját reakciója ellen. Erősítheti ezt a bizalmat, ha a jövőben még inkább vaskézzel kezeli ezt a kérdést és még kíméletlenebb lesz ott, ahol a népi erők harcáról, a demokrácia elmélyítéséről lesz szó.

A moszkvai út után megváltozott hazánk nemzetközi helyzete. Nagyon szeretnők, ha ezt mindenütt megértenék. Megértenék elsősorban abban a szomszéd országban, amellyel most komoly nehézségeink vannak, Csehszlovákiában. Ezzel kapcsolatban térek rá a csehszlovák-magyar viszonyra és a szlovák-magyar népcsere kérdésére.

Elvtársaim! A magyar demokrácia kezdetben nem akart hallani semmiféle népcseréről. A népcsere nagyon fájdalmas műtét és szerettük volna magunknak is, szlovákiai magyar véreinknek is megtakarítani a népcserét. Azonban annak jeléül, hogy hajlandók vagyunk komoly áldozatokra, ha ezzel meg tudjuk javítani a két egymásra utalt demokratikus országnak, Magyarországnak és Csehszlovákiának viszonyát, hajlandók voltunk áldozatokat hozni és belementünk az önkéntes népcserébe. Tudtuk előre, hogy ez az önkéntes népcsere végleges megoldást nem hozhat, mert hiszen a magyarországi szlovákok száma százezren alul van, a szlovákiai magyarok száma pedig hatszázezren felül. Ennél fogva ezt a kérdést önkéntes népcserével — ahol egy Magyarországból távozóért egy szlovákiai ma-

gyart kapnánk, — megoldani úgy sem lehet. Ennek dacára, ismétlem, a jóviszony erősítéséért belementünk az önkéntes népcsereszerződésbe.

Annál meglepőbb számunkra, hogy nemrégen a csehszlovák köztársaság elnöke, Benes, e szerződéssel kapcsolatban arról beszélt, hogy ez nagy csehszlovák győzelem és alkalmas arra, hogy Csehszlovákia tekintélyét nemzetközileg emelje. Számunkra nem kellemes egy ilyen kérdésben győzelemről vagy vereségről beszélni, mert mi ezt a szerződést nem a harc, hanem a közös megértés szellemében kötötük. És hogyha mi győzelem és vereség kérdésének tekintenők, akkor könnyű volna ezt az állítólagos győzelmet vereséggé átváltoztatni. Nem kellene egyebet tenni, mint ugyanolyan agitációt kezdeni az önkéntes népcsere ellen, mint amilyen agitációt folytatott hazánkban a szlovák bizottság az önkéntes népcsere mellett. Meg vagyok győződve, róla, hogyha ezt tenné a magyar demokrácia, Benes állítólagos győzelme alaposan összezsugorodnék. Minthogy azonban mi valóban a csehszlovák-magyar viszony megjavítását akarjuk, nem lépünk erre az útra, hanem változatlanul kitartunk az aláírt szerződés mellett.

A mi véleményünk az, hogy minden szlovák, aki úgy érzi, a demokratikus Magyarországon nyelve miatt vagy szlováksága miatt üldözik, hogy nyelve vagy szlováksága miatt kutúrájában, politikai jogaiban, gazdasági érdekeiben csorbát szenved, használja fel az önkéntes népcserét. *(Úgy van!)* Senkit sem akarunk meggyőződése ellenére Magyarországon tartani. *(Helyeslés.)* Amikor aláírtuk a szerződést, elsősorban az ilyen szlovákokra gondoltunk.

Tapasztaltuk a népcserét előkészítő csehszlovák kommisszió munkájában, hogy ők e kérdésnél inkább a gazdasági oldalra fektették a súlyt. Azt mondották: Szlovákiában jó a gazdasági helyzet, Magyarországon rossz. Ebben kétségkívül van is valami. De mindannyian tudjuk, hogy a helyzet vál-

tozhat és meg is fog változni. Megváltozhat olyan irányban, hogy Magyarországon is megjavul a gazdasági helyzet és ugyanakkor Szlovákiában esetleg megromlik *(Úgy van!)*, utóvégre ilyesmit is láttunk már. *(Éljenzés. Taps.)*

Ezeknek a kivándorlóknak, akikben a gazdasági szempontok és nem a nemzeti érzés vetik fel a Szlovákiába való vándorlás gondolatát, mégis felhívjuk figyelmét két dologra:

Magyarországról, amikor rossz volt a gazdasági helyzet, gyakran vándoroltak tízezerszámra Franciaországba, Belgiumba, egyebüvé magyar munkások. De amikor ezek odavándoroltak, nem vesztették el magyar állampolgárságukat és amikor ott megromlott a gazdasági helyzet, vagy itt megjavult, akkor nyugodtan visszajöhettek. Azok azonban, akik most ennek a népcserének a folyamán mennek Szlovákiába, ezt természetszerűleg nem tehetik meg, mert hiszen a helyükbe Szlovákiából kimozdítanak egy magyart vagy egy magyar családot. Ezek is tehát kétszer gondolják meg, mielőtt jelentkeznek.

Hozzá kell mindjárt tennem, hogy azokhoz a szlovákokhoz, akik itt maradnak, természetesen a magyar demokrácia változatlan szeretettel és melegséggel fordul. Az a szlovák, aki a népcsere ígéretei dacára Magyarországon marad, kétszeresen kedves nekünk és természetesen nyugodt lehet, hogy soha semmi bántódása nem esik. Azok a mesék, hogy utólag ötkilós csomaggal átdobják őket a határon, hogy földjüket elveszik, a suttogó propaganda közönséges, aljas rágaimai *(Éljenzés, taps. Úgy van!)*, amikkel szemben természetesen fel fogunk lépni.

Hozzátehetem még, hogy a hazai szlovákságnak két rétege világos és félreérhetetlen választ adott az önkéntes népcserére. Az egyik réteg a gazdag, tehetős szlovákok rétege. Ezek úgyszólván egyhangúlag elutasították az önkéntes kivándorlás gondolatát, mert nekik módjuk volt meggyőződni

arról, hogy milyen viszonyok várják őket Szlovákiában és arra a meggyőződésre jutottak, hogy sem gazdaságilag, sem politikailag nem jutnak előnyösebb helyzetbe, mint itthon és ezért itthon maradtak. *(Úgy van! Taps.)*

A másik réteg az öntudatos, demokratikus magyar szlovák dolgozók rétege. Elsősorban a magyar-szlovák kommunisták rétege az *(Éljenzés, taps.)*, amely arra az álláspontra helyezkedett, hogy megérti és megbecsüli a fiatal magyar demokrácia szellemét. Ők meg vannak győződve róla, hogy a fiatal magyar demokrácia mély gyökeret vert és valóban felépíti itt azt az országot, amelyben nem lesznek nemzetiségi, felekezeti, faji különbségek. *(Éljenzés, taps.)* Ezek az öntudatos szlovák dolgozók elhatározták, hogy itthon maradnak és a magyar dolgozókkal vállvetve harcolnak a saját boldogulásukért, a reakció ellen és a valóban demokratikus népi közösségért. *(Lelkes éljenzés és taps.)*

Mi komunisták, helyeseljük ezeknek a demokratikus szlovákoknak az álláspontját és teljes erővel támogatjuk őket.

Elvtársaim! Érkeztek hozzám panaszok arról, hogy a szlovákoknak még nem adták ki a földosztás folyamán juttatott földekről a birtoklevelet, vagy lassan megy az áttelepítés. Meg kell mondanom ezeknek, hogy ez nemcsak a szlovák újgazdáknál van így, hanem szerte az országban. A magyar újgazdák is panaszkodnak emiatt. De hogy milyen a magyar demokrácia arculata a magyar szlovákság felé, arról legjobban Boldoczki elvtársat idézhetem, aki előttem szólott és elmondta, hogy amikor Szlovákkomlóson kevés volt a földosztásnál a föld, akkor a szomszédos Békéssámson színmagyar községéből 2000 holdat engedtek át a szlovák földnélkülieknek földosztás céljára. *(Éljenzés, taps.)* Ezt mi akkor csináltuk, amikor népcseréről és hasonlókról még semmi szó nem esett és ezzel bebizonyítottuk, hogy a földosztás, a demokrácia áldásai-

nak kérdésében nem teszünk különbséget magyar és szlovák földnélküliek között. *(Éljenzés, taps.)*

Mi történik ezzel szemben a szlovákiai magyarokkal? Meg kell mondanom elvtársaim, hogy az ami ottan történik, semmiképpen sem egyeztethető össze egy demokratikus állammal. *(Úgy van! Taps.)* Az ottani magyarságnak semmi néven nevezendő joga nincs. Nincsenek lapjai, nincsenek politikai szervei, nincsenek iskolái, ki vannak zárva a választójogból, földosztás folyamán földet nem kaptak. Mindannyian ismerjük Csehszlovákiának azt a tervét, hogy az önkéntes népcsere befejezése után az ottmaradó magyarokat — ha lehet — átdobja a határon, ha nem lehet, szétszórja őket Csehszlovákia területén. Semmi esetre sem akarja megengedni nekik, hogy saját nyelvükön fejlesszék kultúrájukat, saját iskoláik, saját lapjaik legyenek. *Zúgás.)*

Elvtársaim! Ki kell jelentenem, hogy a Kommunista Párt mindezeket az elveket helyteleníti és elítéli. *(Nagy taps.)* Nekünk rendkívül fájdalmas, amikor a szlovákiai munkásmozgalom régi, kipróbált magyar veteránjai titokban átjönnek a határon és elpanaszolják, hogy mi a sorsuk. Tudok egy barátomról, akit a háború alatt én küldöttem partizán-osztagba, ahol hősiesen harcolt, megsebesült, megkapta az I. osztályú partizánérmet, utána résztvett a besztercebányai szlovák felkelésben, végigküzdötte a felszabadulásig a szlovák partizánok harcát, megkapta a szlovák katonai kitüntetést és mindezek után nem kapta meg a választójogot. Ilyen esetek méltatlanok egy demokratikus országhoz. *(Úgy van!)* Ha ilyen politikát folytat a szlovák demokrácia, akkor — sajnos — maga alatt vágja a fát. *(Nagy taps.)* Ilyen dolgokkal megrontják, nemcsak az annyira szükséges csehszlovák-magyar jóviszonyt, hanem rendkívül sokat ártanak a magyar demokráciának is, amit már a mult év őszén a választásokon tapasztaltunk. De hozzátehetem, sokat ártanak magának a fiatal szlovák demo-

kráciának is. Az embernek néha az az érzése, hogy csehszlovák demokratáink nem tanultak a multból, a saját példájukból sem tanultak. A cseheket is, a szlovákokat is éppen eleget üldözték és tudhatnák a saját tapasztalatukból, hogy ilyen kérdést üldözéssel, zaklatással, elnyomással megoldani nem lehet. *(Éljenzés, taps. Úgy van!)*

Nekünk az a véleményünk, hogy a csehszlovák demokrácia a magyar kérdésben olyan útra tért, amely mind a két ország demokráciájára ártalmas. Én, aki nem ma léptem a politikai porondra, visszaemlékszem arra, hogy volt már hasonló helyzet 1919-ben, amikor Csehszlovákia vezetői, ugyancsak nem értvén meg a demokrácia igazi szükségletét, olyan politikát folytattak Magyarországgal szemben, amely lényegében Horthyt segítette a nyeregbe. *(Úgy van! Taps.)* Nagyon kérem a csehszlovák demokrácia vezetőit, gondoljanak erre és nézzék meg, hogy mostani magatartásukkal nem végeznek-e hasonló munkát.

Szembe kell szállnom itt azzal a Csehszlovákiában elterjedt nézettel, hogy a magyarok üldözését a Szovjetunió helyeselné. Ezt rendkívül fontosnak tartom, mert még hivatalos tárgyalások folyamán is hallottuk ezt az állítást csehszlovák körökből.

A mi véleményünk az, hogy a Szovjetunió nem folytat más nemzetiségi politikát Csehszlovákiával kapcsolatban, mint a saját országában. Ha nem lett volna Moszkvában tíz nappal ezelőtt a magyar kormány-delegáció és nem győződött volna meg saját közvetlen tapasztalataiból arról, hogy a Szovjetunió, mint mindenütt az egész világon, úgy a csehszlovák kérdésben is a demokrácia elveit képviseli, akkor csak meg kellett volna nézni, hogy mit csinált a Szovjetunió azzal a százezer magyarral, akik Kárpátaljával Beregszászon, Ungváron hozzákerültek. Ennek a százezernyi magyarnak teljes a politikai és gazdasági szabadsága. *(Éljenzés, taps.)* Megvan a maguk napilapja, hetilapjuk, elemi iskolájuk, középiskolájuk, minden néven nevezendő kultúrális

szervezetük és ennek megfelelően az ottani magyarság szívvel-lélekkel résztvesz az újjáépítés minden munkájában.

Elvtársaim! Lényegében hasonló a helyzet a szomszéd országokban, Romániában és Jugoszláviában is. Mi tehát azt szeretnők, ha a csehszlovák demokrácia megértené, hogy tévedett ebben a kérdésben és megértené, hogy legjobb volna önként, minden nyomás nélkül változtatni azon a politikán, amelyet a Szlovákiában maradó magyarsággal szemben akarnak követni. Mert ha ezt nem teszi, felelősségem teljes tudatában kijelenthetem, hogy ezt a kérdést a béketárgyaláson a nagyhatalmak elé visszük és előre megmondhatom, hogy a döntés a demokrácia mellett és a sovinizmus és nemzeti elnyomás ellen fog szólni. *(Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)*

Beszélnem kell ezzel kapcsolatban néhány szót a megújhódott Jugoszláviáról. Csehszlovák források azt állítják, hogy Jugoszlávia helyesli a magyarok üldözését Szlovákiában. A jugoszláv gyakorlat — mely mégiscsak döntő — ennek a felfogásnak homlokegyenest ellentmond. Tudjuk, hogy a jugoszláviai magyarok kiadhatják lapjaikat, képviselőik ott ülnek az országgyűlésben, szervezkedhetnek, iskoláik vannak stb. Megállapítható ugyanakkor, hogy a magyar reakció előretörése következtében a jugoszláv demokrácia ugyanúgy, mint a világ többbi demokráciája is, kezdte kissé kritikusan és várakozóan nézni a magyar fejleményeket, mert tartott tőle, hogy a reakció tovább erősödik. Ebben az időben tényleg voltak olyan hangok, amelyek kritikusan nyilatkoztak a magyar helyzetről. Utána azonban a magyar demokrácia ellentámadásba ment át és jugoszláv barátaink megérthették, hogy itt is változás történik. A magyar kormány elnöke, Nagy Ferenc *(Éljenzés.)* hivatalos nyilatkozatban kiállott Jugoszlávia trieszti igényei mellett és ezzel is demonstrálni akarta, hogy a fiatal magyar demokrácia nemzetközi viszonylatban is támogatja a

hősi jugoszláv nép jogos, nemzeti igényeit. *(Éljenzés és taps.)*

A jugoszláv-magyar elhidegüléshez hozzájárult az a körülmény, hogy a határok mentén Magyarországon van néhány száz jugoszláv területről menekült jegyző, rendőr, tanító, akik valóban mindent megtesznek azért, hogy sovinizmusukkal, fondorlataikkal megbontsák a magyar-jugoszláv jóviszonyt. Hogy még ezekkel nem tudunk végezni és hogy az iskolák kérdésében még nem tudtunk olyan kielégítő eredményt elérni, amilyent a jugoszlávok joggal követelnek tőlünk, részben államapparátusunk gyöngesége az oka.

Ebben a tekintetben a helyzet hasonlít ahhoz, ami Észak-Erdélyben van, ahol a demokratikus román kormány feje, Groza miniszterelnök *(Éljenzés és taps.)* mindent megtesz a magyar-román barátság elmélyítéséért, de a helyi régi soviniszta román tisztviselők — és néha a magyar soviniszták —működése következtében a kormány jószándékát még nem tudják megvalósítani. Rajta leszünk, hogy a jugoszláv-magyar határról ezek a rendzavaró elemek eltűnjenek, mert feltétlenül szükséges, hogy a baráti Jugoszláviával az a jóviszony jöjjön létre, amely mindkét ország számára oly sürgős és fontos.

Szeretném, ha csehszlovák szomszédaink megértenék végre, hogy Magyarországon az utolsó tizenöt hónapban igen komoly változások történtek, még pedig a demokrácia javára. Ne tévesszék össze a mai Magyarországot a régi Horthy-féle Magyarországgal. Az a régi reakciós úri Magyarország meghalt és gondoskodunk róla, hogy soha fel ne támadjon. *(Éljenzés és taps.)*

Mi szeretnők, ha ezt belátnák a csehszlovák demokraták és igyekeznének megoldani ezt a köztünk lévő vitás kérdést, hogy utána velük is létrejöjjön az az egészséges jóviszony, amely a két ország egymásra utaltsága miatt mindkét nemzetre nézve anynyira szükséges. Ha ezt létre tudjuk hozni, azonnal, egy csapásra megjavul a Duna-medence demokráciái-

nak helyzete és megkezdődhet Európa eme részében a zavartalan, egészséges felépítés. *(Éljenzés.)*

Röviden ki óhajtok térni még néhány fontos belpolitikai kérdésre. Az egyik a gazdák érdekképviseletének a kérdése. A mult esztendőben a parlamentben megszavaztunk egy javaslatot amelynek értelmében a nemzetgyűlés mostani ülésszakára be kell terjeszteni a parasztság érdekképviseletéről szóló törvényt. A Magyar Kommunista Párt helyesli, hogy a parasztságnak ugyanúgy legyen érdekképviselete, ahogyan a munkásságnak a szakszervezetek formájában megvan. A Kommunista Párt szeretné, ha a parasztság érdekképviselete minél hamarabb létrejönne, hogy a gazdák lássák, a demokrácia teljesíti minden jogos kívánságukat. Ennek ellenére az érdekképviseleti törvény késik. Utánanéztünk, miért és három okot találtunk.

Az egyik az, hogy a Kisgazdapárt egyes elemei ezt a parasztérdekképviseletet elsősorban kisgazdaérdekképviseletnek szeretnék. Mint valami monopóliumra, egyedáruságra gondolnak, a parasztság érdekképviseletére. Emiatt a dolog természetesen nem halad előre. Nem haladhat előre azért, mert a Kisgazdapárton kívül vannak más pártok is, amelyeknek nagy paraszttömegei vannak. A Kisgazdapárt után Magyarországon a legnagyobb parasztpárt a Magyar Kommunista Párt. Több mint 300.000 paraszt szavazott le a Nemzeti Parasztpártra és a Szociáldemokrata Pártnak is több mint negyedmillió paraszt szavazata van. Ha ezt öszeszámítjuk, ez majdnem 1,000.000. Csak valamivel kevesebb parasztszavazat, mint amennyi a Kisgazdapártra esett.

De ezenkívül még külön tekintetbe kell venni, hogy a demokrácia balszárnyára, elsősorban a MKP-ra eső parasztszavazatok döntő részét a Viharsarokból és a Tiszántúlról kaptuk. *(Élénk helyeslés és taps.)* Olyan területekről kaptuk ezeket a szavazatokat, amelyeken a parasztságnak Dózsa György óta négyszázesztendős forradalmi, demokratikus hagyományai vannak, ahol a paraszt régóta poli-

tikus és nem olyan, mint mondjuk Vas megyében vagy Zalában, ahol szakadatlanul a nagybirtokos és klerikális reakció igájában nyögött.

Lehetetlenség létrehozni egy olyan parasztegységet, amelyből kiszorítanák azt a majdnem egymilliós kommunista, parasztpárti vagy szociáldemokrata parszttömeget.

A parasztérdekképviseleti törvény megszületésének másik nagy akadálya az, hogy ugyancsak a Kisgazdapárt egyes rétegeiben úgy szeretnék létrehozni a parasztegységet, hogy az szembenálljon a munkásegységgel. A haladó, demokratikus multtal bíró dolgozó parasztság olyan parasztegységet akar létrehozni, amely méltón társulna a munkásegységhez. *(Élénk helyeslés, éljenzés és taps.)* Minthogy ebben a kérdésben sincs még megyezés, ez is akadálya a gazdaérdekképviselet létrejöttének.

A harmadik ok nem kevésbé fontos. A Kisgazdapárt módos, gazdag parasztjai lehetőleg olyan parasztérdekképviseletet szeretnének, amelyben a leggazdagabb zsíros gazdáké legyen a vezetés, holott tudvalévő, hogy a magyar parasztság túlnyomó többsége 15, sőt 10 holdon aluli paraszt. A statisztika azt mutatja, hogy a 10 holdon aluli parasztok 82%-ot tesznek ki. A gazdaérdekképviselet ennélfogva ezeknek a parasztoknak a kezében kell hogy legyen, mert ők a túlnyomó többség. Mivel ebben a kérdésben sincsen megegyezés, ezért húzódik a gazdaérdekképviselet kérdésének megoldása. Rajta leszünk, hogy ez a kérdés is gyorsan megoldódjék és gyorsan sor kerüljön olyan általunk is annyira óhajtott parasztérdekképviselet megteremtésére, amely méltóan illeszkedik bele a demokráciának legmegfelelőbb munkás- és parasztegységbe.

Ha már ennyire a kérdésnél tartunk, feltétlenül szólanom kell a munkásegységről. Az elvtársak tudják, hogy mi az összes fontos kérdésben vállvetve harcolunk testvérpártunkkal, a Szociáldemokrata Párttal. *(Hosszantartó lelkes helyeslés, éljenzés és taps.)* Ennek a munkásegységnek mindkét párt és

ezen túlmenően elsősorban a fiatal magyar demokrácia nagy hasznát látta. Rajta leszünk, hogy a jövőben ez a munkásegység még csak erősödjék, de egészséges munkás-paraszt egységgé fejlődjék. E téren már egy igen komoly és jelentős lépés történt. A demokrácia baloldalához tartozó Nemzeti Parasztpárt a munkás-parasztegység kihangsúlyozására elhatározta, hogy május 1-én mindenütt a munkáspártokkal együtt fog ünnepelni. *(Éljenzés.)* Ezt az elhatározást mi melegen üdvözöljük. Gondoskodni kell róla, hogy a demokrácia balszárnya erősödjék és a Kisgazdapárt demokratikus elemeivel karöltve meggyorsítsa a népi erők kifejlődését.

A legközelebbi feladat teljesíteni azokat az ígéreteket, amelyeket március 12-én a miniszterelnök adott és csírájában elfojtani minden olyan kísérletet, amely reakciós ellentámadást próbálna meg. Számunkra legfontosabb, hogy ezen túlmenően a legközelebbi hetekben az égető gazdasági kérdések megoldásával foglalkozzunk. Azt szeretnők, ha az összes demokratikus erőket át lehetne dobni a gazdasági frontra és meg lehetne oldani a legsürgősebb kérdéseket: az infláció megállítását, a jó pénz megteremtését, a gazdasági szanálást. Az elkövetkező hetekben és hónapokban minden figyelmünket erre akarjuk összpontosítani.

Ezzel kapcsolatban erőteljesen fel akarjuk karolni az eddig elhanyagolt szövetkezeti kérdést. Ezen a téren messze elmaradtunk a szomszéd országoktól, különösen elmaradtak a földmíves szövetkezetek. Pedig az a meggyőződésünk, hogy igazi paraszti demokrácia nem lehet meg erőteljes, minden faluban virágzó földmíves-szövetkezetek nélkül. A legközelebbi időben azon leszünk, hogy a földmíves-szövetkezeteket minden eszközzel megerősítsük.

Gazdasági kilátásaink nem rosszak, szerte az országban a tavaszi vetés tervszerűen folyt vagy folyik. A falu népe valóban mindent megtesz, hogy egy talpalatnyi hely bevetetlenül ne maradjon. E téren Békés vármegye vezet az egész országban. Ami-

kor az ember Békés megye területén utazik, látja, hogy itt valóban minden talpalatnyi helyet megművelték. Ha visszamegyek Budapestre, a békésmegyei állapotokat fogom az ország többi földmívese elé követendő például odaállítani. *(Lelkes éljenzés és taps.)* Remélem, hogy a szorgalomhoz az Isten egy jó meleg országos esőt ad és utána aztán nyugodtan nézhetünk az aratás elé.

A magyar demokrácia fejlődése az iparban is erőteljes. A széncsata lehetővé tette, hogy a gyárak megkaphassák a szükséges fűtőanyagot és a nagy budapesti gyárakban, a Weiss Manfrédban, a Ganz- és a MÁVAG-gyárakban nem egy műhely már elérte, sőt túl is haladta az 1938-as békebeli termelést. *(Élénk éljenzés és taps.)*

Összefoglalva Magyarország gazdasági és politikai, valamint nemzetközi helyzetét, meg lehet állapítani, hogy erősödünk. Ez kétségkívül a magyar munkásnép jelentős győzelme. Ha visszatekintünk arra, mi volt itt másfél esztendővel ezelőtt és megnézzük, hol tartunk ma, akkor a demokrácia legnagyobb ellenségei is kénytelenek megállapítani, hogy jó munkát végeztünk. Hibák vannak, nehézségek lesznek még, de már mindenki látja, hogy az út felfelé vezet.

Ez nem volt mindig ennyire világos. Négy-öt hónappal ezelőtt nagyon sokan még rettegve néztek a tél felé. Idézem Kővágó budapesti polgármester tavaly december 16-án mondott beszédét. Jó pánikhangulatú beszéd volt ez. Megnyilvánult benne, hogy sokan mennyire féltek a téltől. Ilyen kitételek vannak benne: „A fűtetlen hivatali helyiségekben a közigazgatás menete megbénul. A lakásokban kihülnek a tűzhelyek. Megáll az élet és lassanként a jeges puszták halálos némasága borul a fővárosra.“

Hozzá kell tennem, hogy a Magyar Kommunista Párt tavaly decemberben sem látta ilyen sötétnek a jövőt. Mi egy pillanatig sem voltunk pánikhangulatban. Tudtuk, hogy a tél nehéz lesz, de azt is tudtuk, hogy nincs olyan nehézség, amelyet a magyar

dolgozók szorgalma, vasakarata le ne tudna győzni. Mi tehát siránkozás helyett munkához láttunk és ma mindenki meggyőződhetik róla, hogy nem a pánikkeltőknek, hanem a demokrácia erejében bizakodóknak lett igazuk. Nem ült a „jeges puszták halálos némasága“ az országra. A tavasz nem elcsüggedt, hanem bizakodó demokratákat talált Magyarországon.

Ennek egyik titka az, hogy a magyar demokrácia szerencséjére olyan párttal rendelkezik, mint a Magyar Kommunista Párt. *(Hosszantartó, lelkes éljenzés és taps.)* Olyan párttal, amely már látott egy és más vihart, amelyet nem kényeztetett el a sors és amely meg van edzve. Ilyen párt kell oda, ahol a nehézségek legyűrésére van szükség. A mi pártunknak munkája eredményezte elsősorban, hogy a magyar demokrácia tekintélye és biztonsága megnövekedett. Hazánk jó úton halad és világos, hogy a magyar demokrácia munkáján belül a Magyar Kommunista Párt ugyancsak jó munkát végzett. Arra kérem az elvtársakat, hogy a multhoz hasonlóan segítsenek bennünket a jövőben is. Legyen bizalmuk hozzánk, kövessék felhívásainkat és kéréseinket. Ha ezt megteszik, akkor mindenkit biztosíthatunk arról, hogy pártunk még fokozottabb erővel folytatja a magyar nép felemelkedésére irányuló erőfeszítéseit. Azon az úton, amelyre hívjuk őket, hazánk gyorsan, erőteljesen fejlődik és hamarosan ott lesz, ahol akarjuk: a szabad, erős, független és boldog országok között. Szabadság! *(Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)*

(1946 április 22-én a békéscsabai nagygyűlésen elmondott beszéd.)

MUNKÁSEGYSÉG

Kedves Elvtársak!

A mai összvezetőségi ülés két feladatot tűzött maga elé. Az egyik a munkásegység szorosabbra fűzése, a másik előkészület a május elsejei tüntetésre. Ami a munkásegység szorosabbra fűzését illeti, azt előttem jórészt már elintézte Szakasits elvtársam és barátom. *(Éljen! Taps.)* Mi kommunisták azonban ilyen pillanatokban is minden örömünk és lelkesedésünk mellett megőrizünk egy adag józanságot és a gyakorlatból tudjuk, hogy elméletben mindnyájan a munkásegység mellett vagyunk, a végrehajtás közben azonban nem egyszer történnek alapos elhajlások. *(Úgy van!)* Ebben a tekintetben mindjárt hozzáteszem: a két párt budapesti együttműködése kétségkívül példaadó lehet az egész országra. Ahol hiba van, az elsősorban a vidék és most, amikor a fiatal magyar demokrácia legerősebb tartóoszlopa, a két munkáspárt újra nekigyürkőzik, hogy a népi uralom alapjait megerősítse és elmélyítse, feltétlenül szüksége van arra, hogy felhívja mind a két párt saját embereit, szervezeteit funkcionáriusait, hogy a munkásegységet necsak szavakban, de tettekben is valósítsák meg. *(Úgy van! Nagy taps.)* Minden túlzás nélkül lehet mondani, hogy ha a munkásegység olyan erős, hogy abba sem belülről, sem kívülről éket nem lehet verni, ez megkettőzi a magyar munkásosztály erejét. *(Úgy van!)*

Mi ösztönösen vittük eddig a két munkáspárt egységes harcát. Most azonban, amikor a két munkáspárt összvezetőségi tagjai előtt beszélek, nem árt egy fontos elméleti kérdésre is rámutatnom, amely magában véve megkönnyíti, elősegíti, nem egyszer parancsolóan is szükségessé teszi a munkásegységet.

A régi időben, az első világháború után a két munkáspárt között volt egy igen lényeges vitapont. Ez a vitapont abban állott, hogy nem tudtak megegyezni abban, helyes-e a szocializmus építésének az

az útja, amelyet a Szovjetunió jár. *(Helyes!)* Ezt a kérdést sok rendes szociáldemokrata sem látta addig eldöntöttnek, amíg a Szovjetunió át nem esett a legnagyobb krízisen, a legnagyobb tűzpróbán: a fasizmus elleni harcon. Most, hogy a Szovjetunió megvívta a fasizmus elleni harcát és győzelmesen vívta meg a harcát, ez a kérdés mindnyájunk számára el van intézve. A szovjetnép nagy vezére, Sztálin elvtárs, *(Éljen! Nagy taps.)* a fasizmus szétverése után nyugodtan és tárgyilagosan állíthatja, hogy a szovjetrendszer, mint a háború folyamán bemutatta, erősebb, mint bármely politikai rendszer a világon. *(Úgy van! Taps.)*

Ez a kérdés tehát eldőlt és nincs többé ok arra, hogy ez a kérdés távoltartsa egymástól a két munkáspártot. Meg kell mondanom, hogy a munkásegység kérdésében néha az az érzésünk, hogy kezdünk elmaradni a szomszéd országok munkásmozgalmától. *(Úgy van! Úgy van!)* Az elvtársak ismerik azt a tényt, hogy a német munkásmozgalomban szociáldemokraták és kommunisták szükségesnek tartották egyetlen egységes munkáspárt létrehozását. *(Éljen, nagy taps.)* Erre a lépésre az késztette őket, hogy belátták, hogy egyre csökken a különbség, amely szükségessé tehetne két munkáspártot egymás mellett. Egyre jobban felismerik, hogy a fasizmus veszélye nagyobb, mint ahogy pillanatnyilag látszik és ennek a veszélynek a leküzdésére egyik párt sem engedheti meg magának azt a fényűzést, hogy külön szervezeteket tartson fenn és energiájának egy részét a másik munkáspárttal való versengésre fecsérelje el. *(Úgy van! Taps.)* A harmadik tényező, ami a német munkásokat erre a belátásra bírta, az, hogy országuk annyira szét van rombolva, hogy a legközelebbi esztendőkben, vagy évtizedekben a dolgozók minden erejét egységesen az újjáépítésre kell fordítani. Ezek miatt határozták el az egységes pártot. Mi szerencsére nem vagyunk olyan rossz helyzetben, mint Németország, de ennek dacára nem szabad, hogy kö-

zömbösen nézzük azt a következtetést, amit a német munkásosztály levont a háborúból és a háború utáni problémákból. A szomszéd Románia is egyben-másban meszebb tart, mint mi. Románia távolról sem szenvedett annyit, mint hazánk és ennek ellenére azt láttuk, hogy a két munkáspárt elhatározta, hogy az országos választásokon közös listával indulnak és a Szociáldemokrata Párt kizárta soraiból azokat, akik a közös lista és a munkásegység szorosabbra fogása ellen foglaltak állást. *(Éljen! Nagy taps.)* Az olasz községi választások után, amelyek megmutatták, hogy Olaszországban rendkívül erősek a munkáspártok, de nem kevésbbé erős még a reakció és a fasizmus, ezek az olasz tapasztalatok oda vezettek, hogy ma Olaszországban is elemi erővel követelik a két munkáspárt szorosabb együttműködését, esetleg egyesülését. *(Éljen, taps.)* Ezeket a tényeket nekünk nem szabad figyelmen kívül hagynunk. Távolról sem jelenti ez azt, hogy mechanikusan utánozzunk bármely országot. De kötelességünk figyelemmel kísérni a szomszéd testvérpártok munkáit, céljait és működését, hogy tanuljunk belőle és ami a mi viszonyaink között használható, fel is használjuk.

A munkásegység mellett olyan országban, mint hazánk, ahol a dolgozóknak majdnem abszolút többsége a parasztságra esik, a demokrácia nem erős addig, nem lehet biztos addig, amíg a munkásegység át nem alakul munkás-paraszt egységgé. *(Taps.)* Ezt a munkás-paraszt egységet a munkáspártok részben saját kereteiken belül már megvalósították. A parasztság zöme azonban még kívül áll ezen az egységen, de a jó munkásegység vonzó hatása alatt ebben az esztendőben már a szegény parasztság pártja, a Nemzeti Paraszt Párt *(Éljen! Taps.)* elhatározta, hogy a május elsejei tüntetéseket a munkáspártokkal közösen üli meg. *(Éljen! Taps.)* Nekünk már vannak olyan híreink, hogy sok faluban a Kisgazda Párt dolgozó paraszt rétegei is csatlakoznak a munkások tüntetéseihez. *(Taps.)* Ez azt mutatja, hogy a munkás-paraszt egység gondolata

szerte az országban hódít. Kétségkívül ez a tünet folytatása annak a demokratikus előretörésnek, amelyet a két munkáspárt vezetése alatt februárban—márciusban a magyar demokrácia a magyar reakció ellen végzett.

A politikai fronton tehát meg kell állapítani, hogy a demokrácia fejlődik. Ha visszagondolunk arra, hogy tavaly novemberben vagy decemberben tántoríthatatlan demokraták is gondterhesen és komoran nézték a fiatal demokrácia jövőjét és arra gondolunk, hogy ma mindenki nyugodtan, biztosan érzi a demokrácia fejlődését és nem tart attól, hogy belső reakciós erők megdönthetik a nép uralmát, akkor ezen a téren magán mérhető, hogy éppen a legnehezebb háború utáni tél a demokráciának nem gyengülését, hanem erősödését eredményezte. *(Taps.)*

A politikai győzelmek általában, elvtársaim, magukban véve fél győzelmek, ha nem jár velük a demokrácia gazdasági erősödése. *(Úgy van! Taps.)* Ezért most minden erővel azon kell lenni, hogy a politikai győzelmek után átmenjünk a kenyér frontjára *(Úgy van!)* és ott is dolgozzunk minél alaposabban és minél kiadósabb győzelemért. A kezdő lépések már megvannak. A falu népe a legutóbbi jelentések szerint a tavaszi vetés során több mint egymillió holdat vetett be gabonával. *(Éljen! Taps.)* Ez annyit jelent, hogy az őszi vetésekkel együtt több mint 4 millió hold van gabonával bevetve, ami majdnem eléri a normális békevetést. *(Taps.)* Egyes megyékben már túlhaladták a békebeli szántóterületet és el vannak határozva, hogy egyetlen talpalatnyi földet bevetetlenül nem hagynak. Elől vezet ebben a földért vívott harcban a Viharsarok központja, Békéscsaba. *(Éljen! Nagy taps. Üdvözlet a Viharsaroknak!)* Ha tehát csak normális átlagtermésünk is lesz, kenyérgondjaink, élelmezési gondjaink az aratás után egy csapásra megszűnnek. *(Taps.)*

Meg kell mondanom ugyanakkor, hogy a város dolgozói sem maradtak el a falu dolgozóitól. Éppen ma kaptam két táviratot. Az egyiket Salgótarjánból, *(Éljen!)* melyben bejelentik, hogy a 350 vagón széntermelést, amit május elsejére ígértek, tegnap már túlhaladták. *(Éljen! Éljenek a bányászok! Ütemes éljenzés és taps.)* Még jobb hírt kaptam Tatabányáról, ahonnan értesítenek, hogy a május elsejei 500 vagón helyett tegnap 516 vagónt termeltek. *(Éljen! Nagy taps.)* Tudjuk, hogy hasonló a fejlődés a budapesti nagyüzemekben, a textilgvárakban, mindenütt erősödik a termelés, mindenütt lelkesen dolgozik az ipari munkásság az újjáépítésen és a jóvátételen.

A gazdasági szanálásnak azok az előfeltételei, amelyek a dolgozóktól függnek, ezzel a falusi és a városi munkával lényegében adva vannak. Adva vannak azok a lehetőségek is, amelyek kötött gazdálkodás útján *(Éljen! Nagy taps.)* biztosítani tudnák a város és falu dolgozóinak tisztességes élelemmel és iparcikkekkel való ellátását. *(Követeljük a kötött gazdálkodást!)* Ahol hiány van, elvtársaim, azt nem a dolgozóknál, hanem a tőkéseknél tapasztaljuk. *(Pfuj!)* Elsősorban az állam pénzügyei vannak ma is lényegében olyan helyzetben, mint ahogy 4—5 hónappal ezelőtt voltak. Az oka ennek az, elvtársaim, hogy a munkáspártoknál kevesebb az olyan ember, aki az országos pénzügyekhez értett volna, annál az egyszerű oknál fogva, hogy a Horthy-rendszernek egyéb gondja volt, hogy a jövendő demokrácia számára munkás pénzügyi szakembereket neveljen. *(Derültség, taps.)* Mostan elvtársaim a munkáspártok arcuk verítékével tanulják meg az ország pénzügyi vezetését, de biztosíthatunk mindenkit, hogy meg is fogják tanulni. *(Éljen! Taps.)* Nincs olyan nehézség, amit a munkásság le nem tudna gyűrni. És nem is olyan rossz, ha beletanulunk az állami pénzügyek vezetésébe, mert hiszen mindenki tudja, hogy mi a demokratikus államon túl szocialista államot akarunk. *(Éljen! Lelkes, nagy taps. Éljen Rákosi!*

Ütemes éljenzés taps.) És reméljük, hogy azokat a pénzügyi tapasztalatokat, amelyeket a demokratikus állam vezetése közben nyertünk, később a szocialista államban is hasznosan tudjuk érvényesíteni. *(Éljen! Taps.)*

Világosan áll előttünk elvtársaim, hogy ez a csata az állami pénzügyek rendbehozataláért, a szanálásért, a jó pénzért, a kötött gazdálkodásért nem lesz könnyebb mint amit vívtunk a szénért és az ipari termelés felkurblizásáért. Sőt valószínűleg nehezebb lesz, annál is inkább, mert hiszen ennek a harcnak a folyamán kell megtisztítani az állami apparátust a leépítés folyamán az oda nem való és oda ragaszkodó régi reakciós tisztviselőktől. *(Taps.)* A májusi hatalmas tüntetésnek egyik célja éppen az lesz, hogy barátságosan figyelmeztetni fogja azokat, akiket illet, *(Derültség.)* hogy eljött az ideje annak, hogy ezen a téren alapos nagytakarítást végezzünk. *(Taps.)* Szakasits elvtárs azt mondja, hogy ez ne csak május elsejei tüntetés, de májusi nagytakarítás bevezetője legyen. *(Úgy van! Nagy taps.)* Én még azt szeretném hozzátenni, hogy a május elsejei tüntetésnek a jellege olyan legyen, hogy mindenki megértse belőle, hogy a szanálás, a pénzromlás megállítása a dolgozók számára halaszthatatlanul sürgős és egyszer és mindenkorra legyen vége azoknak az időknek, amikor könnyen kapunk ígéreteket, de nehezen váltják be azokat. *(Úgy van! Taps.)*

Beszélnem kell itt a szanálásnak egy olyan okáról, amely sajnos, hatalmunkon kívül áll: ez a nyugatra elhurcolt javak kérdése. Most hogy már hónapok óta sürgetjük és hónapok óta foglalkozunk vele, meg lehet állapítani, hogy nincsen Európának egyetlen országa sem, amelyet a német fasisztáknak és a nyilas bitangoknak *(Pfuj!)* sikerült volna ennyire kirabolni, mint hazánkat. A számokat az elvtársak ismerik. Eddig több mint 2 milliárd arany dollár értékű magyar jószágot sikerült nyugatra tőlünk felkutatni és sajnálattal kell

megállapítani, hogy bár már háromnegyed év óta kérjük és sürgetjük elsősorban az Egyesült Államok és Anglia képviselőit, hogy juttassanak vissza ebből az elhurcolt javakból, mind a mai napig sajnos csak a Szovjetuniótól kaptunk vissza. *(Éljen! Taps.)* Szinte lehetetlenség a szanálás és a pénzromlás megállítása, hogy ha nem kapjuk vissza a Nemzeti Bank elhurcolt aranyát. Ha az ember végigjárja a nagyüzemeket, mindenütt azt hallja: máskép volna itt, ha visszakapnók a nyugatra hurcolt gépeket és a nyugatra hurcolt nyersanyagot. Ha kórházakat jár az ember, egyre csak azon sóhajtoznak, hogy a legjobb gépek, a legjobb műtőasztalok nyugaton vannak. A tűzoltóság azt sírja, hogy ha Budapesten kitör egy nagyobb tűz, szélvihar idején nem tudják eloltani, mert a tűzoltó felszerelés Ausztriában van. Többszáz hajónk van Ausztriában, 1700 lokomotívunk, 40 ezer vasúti kocsi, 17 ezer teherautó stb. Nem kell magyarázni elvtársaim, hogy milyen hallatlan lendületet nyerne az újjáépítés, milyen általános megkönnyebbülése volna minden becsületes magyar demokratának, ha ezeket a javakat visszakaphatnók és én megragadom az alkalmat most itt, a két nagy munkáspárt összvezetősége előtt és mégegyszer kifejezést adok annak a reményemnek, hogy az amerikai és angol demokrácia megérti: a legnagyobb segítség, — az egyetlen segítség, amelyet valóban adhatnak — ha viszszaadják nekünk saját javainkat. *(Úgy van! Nagy taps. Éljen Rákosi! Ütemes éljenzés és taps.)*

Szakasits elvtárs beszélt arról, hogy május elején újra a munkásnemzetköziség mellett fogunk tüntetni. Elvtársaim, a mult esztendő folyamán a magyar dolgozók annyira el voltak foglalva mindennapi gondjaikkal, hogy kevés idejük maradt a határon túlra tekintgetni. Ma már, amikor látjuk, hogy a demokrácia erősen áll, hogy a dolgozók ügye is felfelé ível, kissé túltekintünk a határokon és rögtön felmerül annak az érzése, hogy az idén május elsejét a munkás demokratikus nemzetközi-

ség jegyében is üljük meg. *(Éljen! Taps.)* Ennek a nemzetköziségnek az egyik megnyilvánulása az az Európaszerte felhangzó követelés, hogy a spanyol félszigeten megmaradt fasiszta fészket *(Pfuj! Vesszen Franco!)* végre likvidálja az európai demokrácia. A magyar dolgozók annál is inkább csatlakoznak ehhez a követeléshez, mert a Franco-fasizmus elleni harcban a magyar munkásság színe-java is résztvett és a Rákosi-zászlóalj *(Éljen! Éljen Rajk! Ütemes éljenzés és taps.)* 400 elesett hőse követeli tőlünk, hogy tetemük ne pihenjen többé rabszolga földön, hanem a szabadság földjén. *(Úgy van! Nagy taps.)*

Elvtársaim! Május elsején a jó magyar békéért is tüntetünk. Attól, hogy a magyar demokrácia mit fog tenni a legközelebbi hetekben és hónapokban, függ nem utolsó sorban a jó magyar béke kérdése is. Ha értjük a módját annak, hogy ezekben a hetekben és hónapokban teljes erőnkkel építsük a demokráciát, mérjünk hatalmas csapásokat a reakcióra és elsősorban a gazdasági reakcióra *(Úgy van!)*, akkor ezzel hatalmas erősítést küldtünk azoknak, akik a jó és boldogabb magyar békéért küzdenek. *(Taps.)* Szakasits elvtársam elmondotta a Szovjetunióban tett látogatásának az eredményeit. Ezek az eredmények kétségkívül hatalmas lépést jelentenek a jó magyar béke felé, de jelentenek hatalmas támogatást a határokontúli magyarság, elsősorban a szlovákiai magyarság felé is. *(Taps.)* Mikor mi tehát május elsejét ünnepeljük, akkor mindegyikünk gondoljon arra, hogy az ott megjelenő dolgozó tömegek nagyságából, lelkesedéséből, fegyelmezettségéből, politikai jelszavaiból fogja leolvasni nemcsak a magyar demokrácia és a magyar reakció, de az egész világ azt, hogy mennyire van elszánva a magyar demokrácia legerősebb hadoszlopa, a munkásság arra, hogy megvédje és kifejlessze a magyar népi uralmat. Ezért rendkívül fontos, hogy az idei május elseje méreteiben, lelkesedésében, politikai érettségében messze felülmúlja azt

a lenyűgöző tüntetést, amelyet tavaly május elsején láttunk. Ez a fiatal magyar demokráciának egyik döntő kérdése. És ezért felkérjük a két párt összvezetőségi tagjait, hogy a maguk részéről is feszítsék meg minden erejüket és csinháljanak olyan tüntetést, ahol ott legyen minden nagybudapesti dolgozó, a vidéken és a falvakban minden munkás és paraszt és mutassa meg lelkesedve, fegyelmezetten, öntudatosan, hogy nemcsak áldozatokkal építi a demokratikus Magyarországot, hanem el van szánva arra, hogy a demokratikus Magyarország után, teljes erővel hozzá fog mindannyiunk közös vágyának, a szocialista Magyarországnak felépítéséhez. *(Éljen! Éljen Rákosi! Ütemes éljenzés és taps. A közönség felállva lelkesen éljenez és tapsol.)*

(1946 április 27-én a budapesti Sportcsarnokban, a munkáspártok közös nagyaktíva-ülésén elmondott beszéd.)

JÓ PÉNZT!

„A szanálás sikere megerősíti a fiatal demokráciát. A szanálás sikere komoly veresége a reakciónak."

A STABILIZÁCIÓ ALAPFELTÉTELEI

A pénzromlás, az infláció növekedése olyan mértéket ért el már nálunk, amely hosszú ideig tovább nem folytatható, anélkül, hogy abból a fiatal magyar demokráciára gazdaságilag és politikailag mérhetetlen károk ne származnának. Mindenki érzi, hogy itt az ideje, hogy végetvessünk a papírpénzinflációnak és rátérjünk a szilárd, új pénz bevezetésére.

A mi inflációnk egyik döntő oka az állami jövedelmek és kiadások egyenlőtlen volta. Az állami jövedelmek messze elmaradnak a kiadások mögött. Az adók éppen az infláció miatt jelentős részben elértéktelenednek, mire az államkincstárba befolynak. Elértéktelenedik az az összeg is, amit az állam a természetben, jegyre nyujtott szolgáltatásokért, kenyérért, villanyért, gázért kap. Elértéktelenednek a vasút, a posta bevételei, s még rengeteg egyéb hasonló. Minél gyorsabb a pénz romlása, annál gyorsabb az állami jövedelmek elértéktelenedése is. Ez a körülmény egyik serkentője annak, hogy az értékálló pénz kérdését a lehető legrövidebb időn belül megoldjuk. Annál is inkább, mert hiszen a dolgozó népesség szenvedései a pénzromlással szinte párhuzamosan fokozódnak és már-már elérik azt a határt, melynél tovább nem lehet menni.

Vessük fel mindenekelőtt azt a kérdést, megvannak-e a jó pénznek gazdasági előfeltételei? Elég erőteljes-e a háborús pusztításból alig egy éve ma-

gához tért magyar gazdasági élet ahhoz, hogy a szanálás anyagi előfeltételeit biztosítsa? Nézzük mindenekelőtt a nemzeti jövedelem mai helyzetét. A közterhek, melyek jelentékeny részét teszik az állam jövedelmeinek, nem terjedhetnek ugyanis túl a nemzeti jövedelem bizonyos részén. Az utolsó békeévet, 1938-at vegyük összehasonlítási alapul. Akkor a nemzeti jövedelmet ötmilliárd pengőre becsülték. Ennek a jövedelemnek negyedrésze, kb. 1 milliárd kettőszázmillió pengő volt közteher és ebből több mint 860,000.000 volt az állam részesedése adókban. Az öszehasonlítás céljából nézzük meg, mekkora lehet a mostani nemzeti jövedelem. Vegyük elsősorban a mezőgazdaságot. Ha feltételezzük, hogy az idén a bevetett terület eléri az utolsó békeév 92—93%-át és ebből a föld rosszabb megmunkálása, trágyahiány, valamint a csökkent állatállomány miatt még levonunk 15%-ot, akkor meg lehet állapítani, hogy a nemzet mezőgazdaságból folyó jövedelme — a mondjuk augusztus 1-től számítandó év folyamán — eléri az 1938-as esztendő 75—80%-át, ha a termés átlagos lesz.

Az ipar ettől ma még meglehetősen el van maradva. A szénbányászat ma kb. 65—70%-a annak, ami 1938-ban volt. De a szénbányák termelési kapacitása ma is ugyanakkora, mint 1938-ban volt. Hasonlóképen majdnem érintetlen az acél- és vasolvasztók kapacitása. A termelés az iparban a széntermelés fokozódásával mindenütt növekszik. Kőolajtermelésünk a 38-asnak sokszorosa. Bár pontos statisztikák nem állanak rendelkezésünkre, nem kétséges számunkra, hogy augusztus 1-ig az ipari termelés is elérheti a 38-as esztendőnek 70%-át és a rákövetkező hónapokban tovább működhet.

Reálisnak mondható tehát az a számítás, amely feltételezi, hogy augusztus 1-től kezdődő gazdasági évben a nemzeti jövedelem elérheti, sőt a végefelé meg is haladhatja az 1938-as nemzeti jövedelem

75%-át. Ez az összeg aranypengőben kifejezve 3 milliárd 700 millió körül forog. Ha az 1938-hoz hasonló arányt hasítunk ki belőle a közterhek számára, úgy ez valamivel több, mint 900 millió aranypengőt tenne ki. Ebből, ugyancsak a 38-as esztendő arányszámát véve alapul, 650 millió aranypengő esne az adókra és egyéb állami jövedelmekre.

Ez a 650 millió pengő volna kb. az az összeg, amelyet az állam a nemzeti jövedelemből kihasíthatna, ha e jövedelemnek ugyanolyan arányát venné igénybe, mint 8 esztendővel ezelőtt.

Hasonló eredményekre jutunk, ha a kérdést az 1938-as állami bevételek különböző adótételeivel hasonlítjuk össze. Miután így hozzávetőlegesen támpontunk van a jövedelem oldalán, vessünk egy pillantást a kiadási tételekre is. Ha tekintetbe veszszük, hogy hadseregünk a legközelebbi esztendőben lényegesen kevesebbet követel, mint 1938-ban, ha a legközelebbi esztendőben eltekintünk a külföldi követelések kamataitól, akkor már olyan lehetőségeket kapunk, amelyek messze túlhaladják az első 1924—25-ös szanálást. Ezzel szemben állanak a jóvátételi kötelezettségek, s a háború likvidálásával kapcsolatos egyéb kiadások. Miután a Szovjetunió hozzájárult a jóvátételnek 8 évi törlesztéséhez és okunk van feltételezni, hogy ezt a példát a többi államok is követik, úgy a kiadási oldalon a legközelebbi gazdasági esztendőben 42 millió aranydollár, azaz kb. 240 millió aranypengőt is be kell állítani.

Ha végrehajtjuk azt a minden oldalról felmerült követelést, hogy az állami alkalmazottak számát az 1938-as létszámnál legalább 10%-kal kisebbre csökkentsük, ha a nyugdíjasoknál is hasonló redukciót végzünk, még mindig elég tekintélyes, 120—130 millió aranypengő hiány mutatkoznék a legnagyobb takarékosság mellett is.

Mindjárt hozzá kell tennünk, hogy ez a hiány magábanvéve már nem olyan jelentékeny, mert hiszen azt mutatja, hogy a jóvátételi kiadások felszá-

mításával együtt az állami kiadásoknak több mint 80%-át fedeznék az állami jövedelmek.

Azok, akik emlékeznek az első világháború utáni szanálásra, tudják, hogy az első esztendőkben akkor is jelentékeny hiánnyal számoltak. Most sem volna szükséges azonnal olyan háztartási tervet készíteni, mely rögtön, az első esztendőben egyensúlyban volna. Elég annak a megállapítása, hogy az államháztartás kiadásait a legközelebbi két vagy három évben előre megállapított terv szerint egyensúlyba fogják hozni. Ennek megfelelően a magyar államháztartás deficitjét az első évre 120 milliónak véve, teljesen reális egy olyan terv, amely három év alatt a jövedelmet úgy fel tudja a növekedő termeléssel kapcsolatban párhuzamosan fokozni, hogy a hiány az államháztartásban eltűnjön.

Honnan vegye az állam az első esztendőben — részben a rákövetkező kettőben is — ezt a hiányzó összeget? Kölcsönre, belföldire, vagy külföldire a békekötésig és az utánakövetkező néhány hónapban most bajosan lehet számítani. Viszont a szanálással és a szilárd pénzzel bizonytalan hónapokig várni szintén nem lehet. Új, értékálló pénzt kell forgalomba hozni, melynek jelentékeny részét lehetőleg arannyal, vagy jó külföldi valutával fedezzük, s a kibocsájtandó bankjegyek egy pontosan meghatározott és szigorúan be is tartott részét a szanálás tartama alatt az állam rendelkezésére bocsátjuk.

Lényegében hasonló kiindulással kezdődött 1924-ben, az első világháború után, a magyar gazdasági élet szanálása is.

Felmerül itt azonnal a kérdés, hogy honnan vegye a Nemzeti Bank azt az arany- és devizakészletet, amely az új bankjegy alapját képezi? A Nemzeti Bank itthonlevő aranykészletei erre elégtelenek. A Svájcban lévő magyar aranykészletek azonban már egyötödét képezik a Nemzeti Bank 1938-as aranyfedezetének. Az Egyesült Államokban zárolt állami dollárkövetelés — melynek felszabadítására a békekötés után, sőt esetleg előtte is sor kerülhet

— ennél csak valamivel kisebb. Az első szanálás alkalmával a hazai tőke is résztkapott és a Nemzeti Bank aranyalapjának egyrészét kölcsönjegyzéssel itthon szereztük meg.

A legdöntőbb tétel azonban a Nemzeti Banknak az Amerikai Egyesült Államok kezében Frankfurtban levő 40 millió arany dollár, azaz több mint 200 millió arany pengőt kitevő arany- és devizakészlete. A Nemzeti Bank érc- és devizafedezetét, mint tudjuk, a német fasiszták és a magyar nyilasok hurcolták el. Kezdetben hallottunk olyan hangokat, hogy ezt az aranykészletet az Egyesült Államok hadizsákmánynak tekintik. A külügyminiszterek mostani párisi konferenciáján a Szovjetunió külügyminisztere, Molotov felvetette az elhurcolt magyar javakkal kapcsolatban a Nemzeti Bank aranykészletének visszaadását is. Az erre a számunkra annyira fontos követelésre elhangzott félhivatalos amerikai közlésből nagy megnyugvással állapíthattuk meg, hogy az Egyesült Államok ezt az aranykészletet nem tekintik hadizsákmánynak, hanem csak zárolják esetleges ellenkövetelések fedezésére. Amennyiben a Nemzeti Bank ezt az aranymennyiséget visszakapná, abban a pillanatban azonnal adva volna a jó pénz kibocsájtásának lehetősége. Kétszáz millió pengőnyi aranyfedezet mellett azonnal megindulhatna a jó és értékálló pénznek a kiadása. Ebből a szempontból a jó pénz megteremtésének most nincs legfőbb és legdöntőbb akadálya, mint az a körülmény, hogy az Egyesült Államok nem adják vissza a kezükben lévő, Magyar Nemzeti Bank tulajdonát képező aranyat.

Mindjárt hozzá kell tennem, hogy a jó pénz megteremtésében ez az aranytartalék elsősorban lélektani jelentőséggel bír. Az emberek az infláció után bizalmatlanok olyan bankjeggyel szemben, amely mögött nem látnak megfelelő, a régmult időkben megszokott arany, vagy nemesfém tartalékot. De a pénzromlás megállításának története ismer olyan eseteket is, amelyekben a szilárd pénz létre-

jöttét aranyfedezet igénybevétele nélkül valósították meg. Az 1923—24-es német inflációt, melynek aránya a mienkét lényegesen túlhaladta, megállították anélkül, hogy az akkori német értékálló pénznek, a Renten Marknak aranyalapja lett volna. Ez a Renten Mark háromnegyed évig funkcionált mint szilárd, értékálló papírpénz és csak azután építettek alája aranytartalékot. A saját pengőnk történetéből is láthatjuk, hogy ameddig az ország termelése egészséges és az állam nem költi el a nemzeti jövedelem túlnagy részét, addig a papírpénz aranytartaléka meglehetősen alárendelt szerepet játszik. Az 1938-as év elején a magyar pengő aranytartaléka még a kibocsátott papírpénznek majdnem a 25%-át fedezte. Ez az arány gyorsan romlott és 1931-ben már csak 6.7 aranypengő volt 100 pengőnek a fedezete, anélkül, hogy ebből inflatorikus hatások keletkeztek volna. A döntő tényező a szilárd bankjegy kérdésében a termelés állása, ezzel kapcsolatban az áruforgalom, melynek arányban kell állania a fogyasztásra kerülő javakkal és természetesen az államháztartás egyensúlya. Amíg ezeknek a tényezőknek a normális funkciója biztosítva van, a bank aranykészlete nem sok szerepet játszik.

Ezt a tényt mindenki tapasztalhatta a második világháború folyamán, ahol a legtöbb hadviselő az óriásira nőtt állami kiadások dacára és a közhasználati áruk egyre csökkenő mennyisége dacára a fölös vásárlóerők lecsapolásával és egy sor hasonló rendszabállyal, nagyban és egészben értékálló bankjegyeket tudott produkálni.

A magyar értékálló pénznek is nem az aranytartalék és az ércfedezet a döntő kérdése, hanem az, hogy milyen gyorsan tudjuk kiadásainkat csökkenteni, takarékossági rendszabályainkat az államháztartásban, de a gazdasági élet minden vonalán, végrehajtani.

Ezek a tényezők lesznek a magyar értékálló új pénz igazi aranyfedezetei és ezeknek az intézkedé-

seknek a tervszerű, gyors és erőszakos keresztülvitelétől függ a küszöbön álló szanálás sikere.

Felmerül ezzel kapcsolatban, hogy melyik időpont legalkalmasabb a szanálás véghezvitelére. Ennél a kérdésnél tekintetbe kell venni, hogy a jelenleg forgalomban levő papírpénz, rengeteg nullái ellenére, — vagy éppen azért — 15—20 millió aranypengőnek felel meg. 1938-ban 400 millió pengő volt forgalomban. Ha az előttünk álló gazdasági év termelését a 38-as esztendő 75%-ának vesszük, akkor legalább 300 millió pengőnyi bankjegyet kell a szanálás első évében a magyar gazdasági élet rendelkezésére bocsájtani, mégpedig úgy, hogy az első hónapokban többet, utána fokozatosan kevesebbet. Ebből viszont az adódik, hogy a szanálás első hónapjaiban jelentékeny árumennyiségnek kell forgalomban lennie, amelyet a kibocsátott bankjegyekkel meg is lehet venni, különben több lesz a bankjegy, mint az áru, amit érte vásárolni lehet, ami újabb infláció csiráit rejtheti magában.

Minthogy mi mezőgazdasági ország vagyunk, olyan idő, amikor árunk hirtelen és nagymennyiségben jelentkezne a piacon, az aratás megkezdése utáni hónapok. Ebből a szempontból tehát az új pénz kibocsátásának legmegfelelőbb időpontja július vége vagy augusztus eleje volna. Ez az időpont azért is megfelelő, mert a gazdák az új aratás termékeit már értékálló pénzért tudnák eladni. Természetesen a mezőgazdasági cikkek mellett a szanálás első hónapjaira jelentékenyebb mennyiségű iparcikk készleteket, textilárukat és mindennapi életszükségleteikre szánt egyéb árukat kell felhalmozni. Iparunk ennek a követelménynek jelentékeny részben már most is meg tud felelni, de maga az infláció is ilyen készletnek felhalmozásával jár. Mert az ipari üzemek készgyártmányaikat értékálló tőkebefektetésnek tekintik és csak azt a minimumot dobják most piacra, amit olyan kiadásaik fedezésére fordítanak, amit a Nemzeti Banktól különböző címeken megszerzett papírpénzzel nem tudnak

pótolni. A szanálás pillanatában ezek az üzemek forgótőke híjján felhalmozott árukészleteik jelentékeny részét kénytelenek lesznek piacra dobni. Ezek az árukészletek fogják részben felszívni azt a bankjegymennyiséget, mely az értékálló pénz formájában, mint az eddiginél jelentékenyen több vásárlóerő, a piacokon jelentkezni fog.

A szanálás sikerének biztosítására feltétlenül szükséges a kötött gazdálkodás bevezetése és minden eshetőségre a gabona-termésnek a mult évinél hasonlíthatatlanul szigorúbb, már a cséplésnél történő ellenőrzése és kézbevevése. Az erre vonatkozó intézkedések, elsősorban a szerves anyaggazdálkodás előkészítését végző anyaghivatalok szervezése már folyamatban van. Hogy a feketézés eddiginél hasonlíthatatlanul nagyobb üldözésére is sor kerül, az természetes.

Az értékálló pénz létrehozása az ősz beállta előtt tehát nemcsak lehetséges, hanem feltétlenül szükséges is. Számításainkban kizárólag csak az 1938-as adózási viszonyokat vettük tekintetbe és a nemzeti jövedelemnek csak olyan arányát hasítottuk ki az állam számára, mint az utolsó békeévekben. Mindenki tudja azonban, hogy a háború pusztításait, elsősorban a feltétlenül szükséges minimális újjáépítés kiadásait csak úgy tudjuk gyorsan eltüntetni, ha az 1938-as módszereknél szigorúbbakat és keményebbeket alkalmazunk. Ezekben a számításokban pl. nem szerepel semmiféle különös újjáépítési adó, vagy olyan vagyondézsma, amit egy sor külföldi országban terveznek. Nem szerepelnek benne olyan jövedelmek, amelyek a szilárd pénzzel párhuzamosan folynak be és földreform földekből, vagy a sváb-földekből származhatnak. Az örökösödési adó felemelése sem szerepel benne. Nem szerepelnek benne az olyan jövedelmek, amelyek külföldi kölcsönökből, vagy ajándékokból származnak, pedig, hogy ezek a legközelebbi gazdasági évben milyen szerepet játszhatnak, arra elég, ha megemlítjük, hogy az UNRRA 4 millió dollára és az a 10 millió dolláros bevásár-

lás, melyet Gordon pénzügyminiszter most végez Párisban, 80 millió aranypengőt, a számításba vett egész évi állambevételünknek 1/8-át teszi ki.

Természetesen sor kerül a szilárd pénz létrehozásával a mostani házbérek rendszerének megváltoztatására. Biztosítani kell a háztulajdonosoknak a házak jövedelmezőségét. A kisemberek lakásainak bérét semmi körülmények között sem szabad kezdetben az 1938-as szintre emelni. De a nagy luxus lakások, üzlethelyiségek béreinek 38-as szinvonalra emelése az újabb lakásépítések és egyben az állami jövedelmek fokozódásának elengedhetetlen feltétele. A szilárd pénz és a vele kapcsolatos lakbérrendeletek azonnal nagy lökést fognak adni a romházak rendbehozatalának és a lakások újjáépítésének. Erre azért is óriási szükség lesz, mert az állam éppen a szanálás okából, különösen az első hónapokban, az újjáépítésre fordítandó összeget a minimumra lesz kénytelen lecsökkenteni.

Amint látjuk, a szilárd pénz megteremtésére adva vannak az előfeltételek. Ezeknek az előfeltételeknek döntő része a mezőgazdasági és ipari termelés fokozása, az állami apparátusnak erőteljes leépítése és szigorú takarékoskodás minden vonalon, a magángazdaságban csakúgy, mint az állami kiadásoknál. Ennek a feladatnak a végrehajtása minden osztálytól és minden állampolgártól komoly áldozatokat követel. A szanálás kiindulópontja az 1938-as életszínvonalnál feltétlenül alacsonyabb lesz. Ezt a háborús károk és a termelésnek az 1938-asnál alacsonyabb volta már magában véve indokolja. De a termelés emelkedésének minden százalékával emelkedni fog életszínvonalunk is. Minden tényező tehát, ami emeli az ipari és mezőgazdasági termelést, egyben meggyorsítja a szanálást és a magyar nép életszínvonalának emelését.

A magyar munkás, a magyar földmíves és értermiség szorgalmától, fegyelmétől és kitartásától függ a szanálás sikere és lefolyása. A szanálás eredményeit hallatlanul meggyorsítaná és megszilárdí-

taná a Németországba hurcolt magyar vagyonok visszaadása. A Nemzeti Bank aranyáról ebben a vonatkozásban már szólottam. Hogy mit jelentenek ezek a javak a magyar gazdasági életben, arra vonatkozólag a Manchester Guardian című angol lap idevonatkozó április 8-i cikkét idézem: „A nácik által elhurcolt javak értékét hivatalosan 11 milliárd aranypengőben becsülik (az aranyértéken kívül, amely további hat milliárdra rúghat). Ez összesen több mint egyharmadát teszi ki Magyarország háborúelőtti nemzeti vagyonának."

Az angol lap cikkéhez nincsen hozzátenni valóm.

Kedves Hallgatóim! Az elmondottakból láthatják, hogy a szilárd pénz kérdése napirendre került. Minthogy gazdasági előfeltételei biztosítva vannak, záros határidőn belül, még az ősz beállta előtt feltétlenül sor kerül rá. A fiatal magyar demokrácia eddig minden feladatot, ami elé a történelem állította, megoldott. Meg fogja oldani az értékálló pénz kérdését is. Akik tehát kezdik a pénzromlás miatt türelmüket veszíteni, azok merítsenek erőt és kitartást ebből a tényből. A demokrácia erőit az infláció megállítására csoportosítja át. Mi magyar kommunisták, akik jó pénzt ígértünk az országnak, rajta leszünk, hogy ez az ígéretünk hamarosan valóra váljék.

(1946 május 11-én elmondott rádióbeszéd.)

KISEMBEREK HELYE A GAZDASÁGI ÉLETBEN

Tisztelt Nagygyűlés! Kedves Elvtársak!

A kisiparosok és kiskereskedők kérdése a szó szoros értelmében véve országos kérdés. A munkások és parasztok mellett ez a réteg a magyarság legszélesebb rétege. 230.000 iparjog van Magyarországon és kb. 300.000 munkás dolgozik a kisipar-

ban. Számuk Budapesten a legnagyobb: majdnem 120.000. Ez annyit jelent, hogy kb. minden második felnőtt férfi ebbe a kategóriába tartozik.

Ilyenformán a kisiparosok és kiskereskedők kérdése országos kérdés és az én véleményem szerint is, nem lehet az ő problémáikat az ország problémáitól különválasztani. Ezért, ha megengedik, én ezt a kérdést az országos és nemzetközi kérdések közepette fogom tárgyalni.

Az országnak két fő kérdése van most napirenden: a szanálás, ezzel együtt a jó pénz és a jó béke. Ezek azok a problémák, ezek azok a kérdések, amik az egész ország előtt állanak. Végre nyugodt életet szeretnénk élni.

A jó békét természetesen elő kell készíteni. Az előkészítésnek vannak belpolitikai és külpolitikai előfeltételei. A belpolitikai előfeltételek azok, hogy ittnoni magatartásunkkal, politikai és gazdasági működésünkkel megmutassuk azoknak az államoknak, amelyeknek döntő szavuk van a békekötésnél, — elsősorban a nagy Szovjetuniónak — hogy a demokratikus Magyarország egészen más, mint elődei voltak és ennek megfelelően a béke kérdésében is más elbánást kérünk számára. Döntő feltétel, hogy minden vonalon keresztülvigyük és megszilárdítsuk a demokratikus népi berendezéseket. Ezeken a pontokon már tettünk egyes jó lépéseket. Ilyen volt a földreform megvalósítása, amely nemcsak gazdasági lépés volt, hanem politikai is, éppen a reakcióval szemben, amennyiben kihúzta a gazdasági és politikai alapot egy, a demokráciával éles ellentétben álló réteg alól. Másik ilyen fontos lépés volt, amikor létrehoztuk a szabad emberekhez egyedül méltó államformát: a köztársaságot és védelmére olyan törvényeket hoztunk, amelyek elveszik a kedvét minden reakciósnak attól, hogy itt megpróbálja visszafordítani az idő kerekét. A közigazgatás megtisztítását is erős mértékben igyekeztünk tető alá hozni. Be kell vallanom, hogy itt végeztük

a legkevesebb munkát. De itt is gondoskodni fogunk arról, hogy akik legtöbbet vétkeztek a háborúban és a nép ellen, elvegyék méltó büntetésüket.

Ahol nem tettünk eddig jóformán semmit sem, az az iskolaügy. Gondoskodni kell a jó béke előtt arról, hogy minden reakciós kísérletet csírájában fojtsunk el és ezt az iskolapolitikánkban is keresztül vigyük.

Most külföldön voltunk és módunkban volt megítélni, hogy mik azok az érvek, amelyek ott hatnak. A legmeggyőzőbb érvek a demokratikus intézmények felsorolása volt. Ebből látták, hogy a mai Magyarország nem azonos Horthy Magyarországával. De mi is megláttuk, hogy mennyire fontos demokráciánk eredményeit és a magyar béke céljait a külfölddel megismertetni. Ezért helyeztünk súlyt arra, hogy a magyar kormány vezetői idejekorán elmenjenek a Szovjetunióba és ott ismertessék a Szovjetunió vezetői előtt a magyar nép gondjait, nehézségeit és békecéljait. Ennek a moszkvai útnak gazdasági eredményei mellett megvolt az az eredménye is, hogy a nyugati államok felfigyeltek ránk és szívesen láttak bennünket, amikor arról volt szó, hogy a magyarság békecéljait előadjuk. Ebben a tekintetben mi voltunk Hitler volt csatlósai közül az elsők, akiknek sikerült mind a négy nagyhatalom vezető államférfiai előtt országunk jelenlegi helyzetét ismertetni és kifejteni békecéljainkat.

Két hét alatt beszéltünk a Szovjetunió külügyminiszterével, az Egyesült Államok elnökével és külügyminiszterével, a brit miniszterelnökkel és külügyminiszterrel és a francia külügyminiszterrel .aki közben miniszterelnök és köztársasági elnök lett. Ezzel a felsorolással rá akartam mutatni, hogy a legilletékesebb helyeken tettük meg a lépéseket, elvégeztük azt, amivel a magyar nép bennünket megbízott. Természetesen nemcsak bánatunkat és nehézségeinket, de eredményeinket is ismertettük az Egyesült Nemzetek vezetői előtt.

Különösen súlyt helyeztünk arra, hogy Magyarország megfelelő helyet kapjon az eljövendő békében. A szlovákiai magyarságról is beszeltünk. Ebben a tekintetben őszintén és kereken megmondtuk véleményünket, hogy tűrhetetlen, amit a szlovákiai magyarokkal tesznek. Tudomásukra hoztuk a szlovákiai tényeket. Mély benyomást tett az is, amikor elmondtuk azokat a károkat, amelyeket a német megszállás és a fasiszta nyilas bérencek működése okozott. Amikor felsoroltuk, mennyi érték, lábasjószág, hajó, gyár, nyersanyag és nem utolsó sorban a Nemzeti Bank aranya került el tőlünk, még az Egyesült Államokban is, ahol pedig hozzá vannak szokva a nagy számokhoz, elszörnyűködtek. Ezzel egyben megmagyaráztuk azt is, hogy miért van nálunk a legnagyobb infláció. Ezt azután meg is értették és ez volt az oka annak, hogy utunk elsősorban gazdasági eredménnyel járt. Különösen az Egyesült Államokban látták be, hogy változtatniok kell a demokratikus Magyarországgal való politikájukon, hogy vissza kell adniok a Nemzeti Bank aranyát és elhurcolt javainkat. Kötelező ígéretet kaptunk a Nemzeti Bank aranyának gyors visszaadására. *(Éljen!)* Az elhurcolt javak tárgyában a tavaly január 20-a után elhurcolt javainkat visszakapjuk, de kilátásba helyezték azt is, hogy az 1944 október 15-e, tehát a nyilas puccs után elvitt javainkat is megkapjuk. Ezenkívül kilátásba helyezték, hogy az Európában levő hadfelszerelési anyagokból számunkra már folyósított 10 millió dolláros kölcsönt felemelik. Ez közben már meg is történt. Tegnapelőtt kaptuk az értesítést, hogy 10-ről 15 millió dollárra emelték fel a kvótát.

Hasonló ígéretet kaptunk Angliában is, ahol ennek a kérdésnek a jelentősége lényegesen kisebb, mert elhurcolt javaink döntően nagy része az Amerikai Egyesült Államok által megszállott területen van.

A franciák voltak ebben a tekintetben a legelőzékenyebbek. Minden birtokukban levő bebizo-

nyílthatóan magyar származású értéktárgyat feltétel nélkül visszaadnak, csak arra kértek bennünket, ha esetleg nálunk lennének a németek által elhurcolt francia javakból, hasonlóképpen juttassuk azokat vissza.

Lépten-nyomon tapasztaltuk azt a politikai kérdések tisztázása közben, hogy milyen nagy hátrányba kerültünk olyan államokkal szemben, mint pl. Románia, Bulgária, Szlovákia, amelyek ugyancsak Hitler csatlósai voltak, de volt elég erejük, hogy elszakadjanak a fasizmustól. Ezt mi 1944. október 15-én elrontottuk.

Ez az óriási különbség és ezt a különbséget lépten-nyomon érezzük is. De ez nem véletlen, szoros összefüggésben állt ez a 25 éves Horthy-rezsim hatásával és ez az oka, hogy politikailag nem tudtunk lényegeset hazahozni. De meg kell mondanom, minden követ megmozgattunk, ami ezen a téren lehetséges volt.

Tapasztaltuk továbbá, hogy politikai eredményeinket lényegesen lerontja a gazdasági káosz. Szép-szép, — mondták nekünk — amit ti politikailag csináltok, rendben van. De mit ér minden, ha gazdaságilag nem tudtok talpraállni. Mit ér az a demokrácia, amely gazdasági kérdésekben nem tudja akaratát keresztülvinni. Ezért a gazdasági élet helyreállítása a demokrácia tűzpróbája. Most kell megmutatni, hogy gazdasági téren is nagykorúak vagyunk. *(Megmutatjuk!)* Természetesen a szanálás politikai jelentőségével tisztában vagyunk, de tisztában van ezzel a reakció is. Nagyon jól tudják, hogy gazdasági szanálás politikai szanálást is jelent. A demokrácia gazdasági alapjainak megerősödését is jelenti és ezért van, hogy bármennyire szokatlan vagy hihetetlen, éppen elég ellensége van a szanálásnak.

És éppen ezért tartom rendkívül fontosnak itt Nagy-Budapest kisiparosai és kiskereskedői előtt ezt a kérdést boncolgatni, mert feltétlenül szükség van

minden becsületes demokrata erő összefogására, hogy ezeket a kísérleteket egyesült erővel verjük vissza. *(Vesszen a reakció!)*

Az elvtársak tudják, hogy a szanálás időpontját augusztus elsejére tűztük ki. Tudtuk azt, hogy a szanálás kérdésében, amelyet a mi pártunk úttörőként dolgozott ki, az egyik nagy probléma az időpont kérdése volt. Voltak olyanok, akik augusztus elsejénél későbbi időpontra akarták eltolni a stabilizálást. Mi azonban reálpolitikusok vagyunk, ma elég egy pillantást vetni gazdasági életünkre és sokan megállapíthatják, hogy augusztus elseje nem korán, de későn van. *(Nagy taps.)*

És most már olyanok is, akik azelőtt a későbbi időpont mellett kardoskodtak, azt mondják, hogy próbáljuk talán kicsit előbbre hozni. Ez természetesen nagyon jónak látszik, de megvan az a veszély, hogy koraszülött gyerek lesz belőle, mi pedig egészséges újszülöttet akarunk, ezért kitartunk augusztus elseje mellett.

A jó pénz előfeltételeihez tartozik az államháztartás egyensúlyának helyreállítása. Egyik-másik gazdasági szakemberünk folyton azt dörzsöli az orrunk alá, hogy az inflációt mindig az állam csinálja. Ez nincs így, de kétségtelenül, az állam mindig ludas benne. A szanálás egyik alapja, hogy az állam csak anyit adjon ki, amennyi a bevétele és ne működjön a bankóprés.

De nem kevésbé döntő tényező a termelés-elosztás. Ez a két oszlop, amin az infláció megállítása és a szanálás nyugszik. Nem árt, ha aranyalapja is van a pénznek. Ezt azért mondom így, mert már egész sor inflációt állítottak úgy meg, hogy nem volt aranyalapja és mert az én felfogásom szerint, minden aranynál értékesebb az emberi munka.

Az azonban igaz, hogy nagyon jó, ha a jó pénznek aranyalapja is van, mert az arany a legelterjedtebb fizetési eszköz és minél több van belőle, annál jobb. Ezért üdvözöltük az Egyesült Államoknak

azt a határozatát, hogy visszaadja a Nemzeti Bank aranyát, mert ezzel a jó pénzbe vetett hit arany-alapot is nyer, számszerűleg jobb aranyalapot, mint a pengő 1924-ben. Mindent megtettünk, hogy a pénzverde is jó pénzt verjen. Épp ma délelőtt voltunk látogatóban a pénzverdében, ahol a rettentő kánikula ellenére teljes gőzzel dolgoznak, hogy augusztus elsejére kihozzák a megfelelő mennyiségű 2 filléres, 10 filléres és 20 filléres érméket. És amikor látták a szakértők a felsorakozó érméket, az egyik látogató megjegyezte, hogy jó lenne egy szakajtóval mindjárt haza is vinni, így könnyebben nézne augusztus elseje elé.

Az államháztartás egyensúlyának létrehozásában álláspontunk az, hogy elsősorban az állami intézmények, az állami tisztviselők létszámát lecsökkentjük. Mindenki tudja, hogy ez az egyetlen terület, ahol sajnos túltermelés van és itt gondoskodni kell arról, hogy csak annyi állami tisztviselő legyen, amennyire az elszegényedett országnak szüksége van. Nemcsak létszámcsökkentésről van szó, hanem meg kell nézni, nincs-e felesleges hivatalunk. Egy egész sor hivatalt kell megszüntetni és a magyar demokrácia nem sokat fog veszíteni ezek által. A magyar közgazdaságnak nemcsak kára, de haszna lenne ebből. Fontos, hogy a magyar nép legnagyobb ellenségeit, a régi reakciósokat egyszersmindenkorra kitelepítsük a hivatalokból és érdekvédelmi szervekből.

Itt van a kezemben a cipész kisiparosok határozati javaslata, amelynek első pontja a következőképpen szól:

„A cipésziparosság érdekképviseletei és illetékes felsőbb hatóságok, minisztériumok között még mindig bent ülnek azok a régi reakciós idők képviselői, vezető pozíciókban, akik a zavartalan együttműködés elé mind újabb és újabb akadályokat gördítenek rosszindulatú magatartásukkal.

1. Követeljük a még mind máig állami állásokban helyetfoglaló, az elmult reakciós időket képviselő tisztviselők azonnali elbocsátását és tőlük a közélet minden terének haladék nélkül való megtisztítását!"

Semmi kétségem, hogy a cipésziparosok ezt a határozati javaslatát keserves tapasztalatok szülték és nagyon hálás lennék, ha lehetőleg sok névvel szolgálnának, akiket el fogunk távolítani onnan, ahol a reakció és nem a demokrácia érdekében dolgoznak.

A létszámcsökkentés maga nem lesz elég az államháztartás egyensúlyba hozására. Csökkentenünk kell minden vonalon kiadásainkat és gondoskodnunk kell arról, hogy az adófizetés és az adómorál emelkedjék. Ezt az intelmet nem a kisiparosokhoz és kiskereskedőkhöz intézem, akik éppen az utolsó nehéz hetekben mutatták meg, hogy milyen önfeláldozóan és a demokrácia érdekében vállalják a terheket, ebben a szakmánkénti adóközösségben. Ebben a kérdésben arra szeretném azonban őket kérni, hogy ott, ahol az adómorálról és az adófizetésről nagy kereset mellett teljesen leszoktak: a nagykereskedőnél és nagyiparosnál segítsenek nekünk az ujjukra koppintani. A termelés eredménye természetesen nemcsak a munkásságra vonatkozik, hanem mindenkire. Ebben a tekintetben hívunk mindenkit magunkkal a nemzet talpraállítása érdekében.

Néhány szót akarok szólni a munkások munkafegyelméről is. A munkafegyelem csökkenése nem valami különös magyar hiba. Mindenütt, még az Egyesült Államokban is találkoztunk vele és ebből a szempontból megállapítottuk, hogy igaz a régi szólásmondás: az egész világ egy város. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nálunk, ahol a gazdasági élet leromlott, ne helyeznénk nagy súlyt erre. De nemcsak a munkafegyelmet kell megjavítanunk. A minőségre is ügyelnünk kell. A háború alatt hozzászoktak az emberek, hogy ahogy esik, úgy puffan.

Most rá kell térni a minőségre, az anyag-takarékoskodásra, a gazdálkodásra. Most megint minden fillért meg kell majd nézni, le kell majd szoknunk a milliókról, billiókról és Isten tudja, hogy hívják őket, mert ez is hozzátartozik a gazdasági élet megszilárdításához. Ide tartozik a haszonkulcs kérdése is. Ma 40—50%-os haszonkulcsot élveznek egyesek. Ennek is az infláció végével véget kell vetni, mert megvan az a veszély, hogy hozzászoknak az inflációs haszonkulcs használatához, amellyel pedig békeviszonyok között nem lehet dolgozni. Békében, jól emlékezhetnek az elvtársak, sokkal kisebb volt a haszonkulcs, tehát ebben a tekintetben is bizonyos revízióra lesz szükség. A mezőgazdaságnál azonkívül, hogy helyreállítjuk a munkafegyelmet, ugyanakkor nem kevésbbé nagy súlyt helyezünk arra, hogy a beszolgáltatás becsületes legyen. Mert mindenki, aki megcsalja az államot, aláássa a jó pénzt és az egész gazdasági életet.

Miután kitértem majdnem minden problémára, engedjék meg, hogy beszéljek a kisiparosság és kiskereskedelem sajátos problémáiról, elsősorban pártunkkal kapcsolatban. *(Halljuk!)* Meglepetéssel tapasztaltuk, hogy a reakciónak sikerült elég széles kisiparos és kiskereskedő körökben elterjeszteni azt a hírt, hogy a Magyar Kommunista Párt ellenségük. Ebben a tekintetben szeretnék hivatkozni arra, amit itt mondtam a Sportcsarnokban tavaly február hó 25-én, két héttel azután, hogy Budapest felszabadult. Ez olyan régen volt, hogy nem árt, ha szóról-szóra felolvasom:

„A mi programunkat egyesek nem tartják elég radikálisnak. Lassúnak tartják a tempót. Nem tetszett nekik az, hogy mi nemcsak a szociáldemokráciával fogunk össze, hanem a kisgazdákkal, sőt még másokkal is. Sokan kijelentették, hogy ők ezt a programot kissé lagymatagnak tartják. Voltak olyanok is, akik azt mondották, lehetetlen, hogy a kommunisták támogassák a kisipart vagy kiskereskedelmet, ilyet kommunista nem tesz.

Mindezekre a kérdésekre most válaszolni kívánok.

A mi programunk, elvtársaim, az összes nemzeti erők összefogása a fasizmus ellen. Mi mindenkivel összefogunk, aki becsületesen és őszintén hajlandó a fasizmus ellen harcolni. Ez a mi programunknak az alapja és ez is marad hosszú ideig. Én nagyon jól megértem a türelmetlenséget. Elképzelhetik az elvtársak, hogy én is kicsit türelmetlen vagyok. 25 évig vártam arra az alkalomra, hogy a Kommunista Párt végre teljes erejével belenyúljon a nemzetépítő munkába. Nálam türelmetlenebb tehát bajosan van a hallgatóság között. Ha tehát azt mondom, hogy mi igenis támogatni fogjuk a kisipart és a kiskereskedelmet, akkor higyjék el, hogy ezt fogjuk tenni. Aki azt hiszi, hogy ez eltérés a kommunizmustól, menjen ki Budapest utcáira, menjen ki ebbe a városba, nézze meg a lakásokat, talál-e ott egyetlen szobát is, ahol nincs szükség a kisiparos munkájára. Mindenkinek meg kell értenie, hogy nem is tudjuk rendbehozni Budapestet és az országot, ha minden erővel nem serkentjük a nemzet minden dolgozó ,termelő erejét és rétegét. Ezekhez a rétegekhez pedig oda tartoznak a kisiparosok és kiskereskedők. Ha kifogásom van, akkor részben az ellen van kifogásom, hogy ez a nemzeti összefogás még nem sikerült annyira, mint amennyire szeretnők."

Ezt mondtam tavaly februárjában és a támadásokkal, a nyugatosok és reakciósok híreszteléseivel szemben mindenki megállapíthatja, hogy ettől a programunktól egy milliméterre sem térünk el. Ez maradt és marad a Magyar Kommunista Párt magatartása. *(Taps.)* Ennyit az álláspontunkról.

Észrevettük, hogy a kisiparosság és kiskereskedelem egy bizonyos félelemmel él a szövetkezetekkel szemben. Ez egyben-másban alkalmas pillanat, hogy itt, amikor így együtt vagyunk, megtárgyaljuk. A parasztok attól féltek, hogy a kommunisták kolhózt akarnak csinálni. Ezt a félelmet a földreformmal, az utánakövetkező intézkedésekkel megdöntöt-

tük. Mi természetesen helyeseljük a szövetkezeteket. Ez benne van a politikai programunkban és ezen mi semmiféle változtatást nem óhajtunk tenni. Ugyanakkor meg kell azt is mondanom, hogy a Kommunista Párt ugyanúgy, mint a kolhóz-kérdésben, a szövetkezetek kérdésében is tudja a határt és mert reálpolitikát folytat, megvédi az önkéntesség elvét a szövetkezésben. Tudjuk jól, hogy az egész országra nézve fontos a kiskereskedés és a kisiparosok önállóságának, vagyonának megvédése és növelése, mi ismerjük a különbséget a valódi és álszövetkezetek között és tudjuk jól, hogy a dolgozó egészséges kisiparosság és kiskereskedelem nélkül nincs fejlődő magyar közgazdaság. Még ebben a tekintetben is száraz számokra mutatok rá: 1940-ben a magyar ipari termelés 6 és fél milliárd akkori pengőt eredményezett, ebből a kézműiparosságra 28%, tehát majdnem 2 milliárd esett. És azt hiszem, hogy az adott viszonyok mellett a kézműiparosság nemzetgazdasági jelentősége még csak növekedett. Azoknak a számára, akik félnek a szövetkezetektől, meg kell mondanom, hogy én még nem láttam olyan országot, ahol a szövetkezetek tönkretették volna a kisiparost vagy kiskereskedőt. Angliában, a szövetkezetek hazájában és ahol a szövetkezetek valódiak és nem álszövetkezetek, mintegy száz esztendeje működnek és senki működésük ellen panaszt nem hallott.

A szövetkezetek nálunk sem újkeletűek, az első világháború után Horthyék üldözték és ki is tekerték a nyakát néhánynak. Jellemző, hogy amikor a dolgozók szövetkezeteit megsemmisítették, a Hangyát, mely álszövetkezet volt, minden rendelkezésre álló erővel támogatták, tetőtől-talpig szanálták. És nagyon jól megértem minden kisiparos és kiskereskedő ellenszenvét az ilyen álszövetkezetekkel szemben. Aki azonban a szövetkezetektől anynyira fél, az nézzen körül és meg fogja látni, hogy nem a szövetkezetek és nem a Kommunista Párt, hanem az infláció és a reakció veszélyeztetik létét.

És ezzel kapcsolatban mindjárt válaszolok azoknak is, akik félnek a stabilizációtól. Az a kiskereskedő és kisiparos, aki szenved az inflációtól, az nem fél a stabil és jó pénztől. Csak a spekulánsok félnek. A jó forint, a jó pénz, a rendes, becsületes, bevezetett kiskereskedőt és kisiparost támogatja és ezt is akarjuk. Ebben a tekintetben különben teljesen egyetértünk azokkal a kiskereskedőkket és kisiparosokkal, akik a spekuláció ellen a legkíméletlenebb harcot hirdetik. A fűszerkereskedők követelik az iparengedély nélkül működő, helyhez nem kötött, adót nem fizető vadorzó kis- és nagy feketéző piaci és utcai zugkereskedelem kíméletlen kiirtását.

Az ilyen spekulánsok jelenleg a kezünkben vannak, mert ezek ellen a leghatékonyabb fegyver éppen a jó forint lesz. És ezek ellen élni fogunk ezzel a fegyverrel.

Mi most már a helyzet az államosítás terén? Egyes kisiparosok és kiskereskedők félnek az államosítástól is, holott mi azt akarjuk, hogy szűnjék meg az, hogy a nagykereskedők és nagyiparosok továbbra is kizsákmányolják a kisiparosokat és kiskereskedőket.

Szólni akarok az IPOK-ról és a Kereskedelmi és Iparkamaráról is. Mindenki érzi, hogy a kiskereskedőket és kisiparosokat éppen elég gond és teher nyomja és nincsen szükség két országos szervezetre. Egyetlen olyan szervre van szükség, amely a kisiparosságot és kiskereskedelmet az állammal szemben képviseli és ennek a szervnek olyannak kell lennie, hogy a nagyipar és nagykereskedelem ne nyomhassa el a kisemberek érdekeit. *(Éljen! Úgy van!)*

Ezért tehát egy országos egységes szervezetet kell létrehozni. Amíg ez meg nem történik, döntő fontossága van a kisiparosok szabad szervezetének és a KOKSz-nak, a kereskedők szervezetének. Ezek a szervezetek azok, amelyek legjobban tudják, úgy a kormány, mint a nagytőke felé a kisiparosság és kiskereskedők érdekeit képviselni. És éppen ezért

megragadom az alkalmat, hogy minden erővel támogassam ezeket a szervezeteket, amelyekben benne kell legyenek az összes demokratikus kisiparosok és kiskereskedők és amelyek szilárd alapjai a magyar demokráciának.

Itt mindjárt rá kell mutatnom arra, hogy a kiskereskedelem és kisipar érdekeinek megvédésére rendkívül szükséges, hogy a két munkáspárt tagjai között a jóviszony természetesen ezekben a szabad szervezetekben is mintaszerű legyen. Különösen fontos, hogyha valamiben megállapodtak, ott azt be is tartsák. Ez vonatkozik a szabad szervezetek munkájára is. Mi azt szeretnénk, hogy a kisiparosok és kiskereskedők érdekképviselete ne függvénye, hanem öntudatos támogatója legyen a demokratikus kormányzatnak. Ezért követeljük többek között nemcsak a Kereskedelmi és Iparkamara megreformálását, az ottlévő reakciósok eltávolítását, hanem súlyt helyezünk arra, hogy az ilyen szervezetek autonómiája olyan legyen, amely biztosítja a benne tömörülők érdekeinek minden vonalon való érvényesülését. *(Éljen!)* Ezért mi a stabilizáció után követelni fogjuk, hogy a Kereskedelmi és Iparkamarában új választást tartsanak olyan módon, hogy az új választás után az a kisiparosok és kiskereskedők megfelelő erőteljes érdekképviselete legyen. Vonatkozik ez az ipartestületekre is, amelyekben — sok helyről halljuk — éppen elég reakciós van. Itt is ki kell pucolni a szemetet. Az ipartestületeknek — nem az IPOK-nak — vannak demokratikus tradíciói. *(Úgy van!)*

Amikor én Szegeden fegyházban ültem, figyelmes lettem arra, hogy a szegedi ipartestületi választásokat háromszor megsemmisítette a kormány, mert a demokratikus kisiparosok nem a kormány jelöltjeit választották meg. Ezeket a jó tradíciókat ki kell használni és fejleszteni kell.

Ez a kérdés természetesen Budapesten is rendkívül fontos. Statisztikai adatok mutatják, hogy Budapesten 118 ezer iparjogosítványt adtak, 25%-kal

többet, mint a háború előtt. Kétségkívül ebben a nagy számban van sok nem oda való elem, egész csomó spekuláns. Ezért jogos az a követelés, hogy az iparjogokat vegyék revízió alá, nem csak szakmai, de politikai szempontból is. *(Úgy van!)*

A szanálással kapcsolatban a kötött gazdálkodásnak is sokkal nagyobb lesz a jelentősége. A budapesti kiskereskedőknek mintegy fele fűszerkereskedő és ezek a kötött gazdálkodás mellett foglalnak állást. A mi véleményünk az, hogy a kötött gazdálkodás végrehajtásához feltétlenül szükséges, hogy a Központi Anyaghivatalban és a hasonló szervekben is részt kapjanak a kiskereskedők és kisiparosok. Ezen túlmenőleg ott kell lenniök az ármegállapító hivatalokban. Az üzletbérek megállapításánál feltétlenül tekintettel kell lenni a kisiparosok és kiskereskedők speciális érdekeire. Képviseletet kell biztosítani a kisiparosok szabad szakszervezetének a Termelési Tanácsban is. Az eddigi gyakorlattól eltérően a jóvátételi szállításokba is be kell vonni őket. Fel kell oszlatni a spekulánsok álszövetkezeteit és az exportba is be kell kapcsolni a kiskereskedőket és kisiparosokat. A magyar kisipar, gondolok itt a bútor-, ruha-, bőrdíszműves- stb. iparokra, a multban is jelentős külkereskedelmi forgalmat bonyolított le és mert kétségtelen, hogy ez nőni fog, az ő támogatásuk érdekünk. Támogatnunk kell a kisipari kivitelt és azt, hogy a külkereskedelmi bizottságban külön képviselete legyen. Fontosnak tartom, hogy a kollektív szerződések megkötésénél ne csak a nagyiparosokat és nagykereskedőket, hanem a kisiparosokat és kiskereskedőket is meghallgassák. *(Úgy van!)*

Végül feltétlen éles harcot kell folytatnunk az álszövetkezetek feloszlatásáért és azért, hogy a háborús spekuláció által szerzett vagyont megadóztathassuk. A kiskereskedőket, akiknek száma kb. 70.000 és akiknek 40%-a fűszerkereskedő, be kell vonni a külkereskedelmi igazgatásba, be kell vonni őket az Árhivatalba, hogy az árak és a haszonkulcs meg-

állapításánál nekik is legyen szavuk. Gondoskodni kell arról, hogy megszűnjenek a káros egykezek, amelyek lehetetlenné teszik, hogy a kiskereskedő közvetlenül a gyáraktól vásároljon és kénytelen legyen egy-egy nagykereskedőnek indokolatlan hasznot adni. Csak azért, mert az a gyáros és kiskereskedő közé ékelte magát. *(Úgy van!)* A mi véleményünk szerint a Belkereskedelmi Igazgatóság című vállalatra nincs szükség, az csak 2%-kal megdrágítja az árakat leépítjük, mert ilyen hivatalokra többé szükség nincs. A szanálás lehetővé teszi, hogy a kisemberek újra hitelhez jussanak, mert a bankok az inflációban leszoktak arról, hogy a kisembereknek hitelt nyujtsanak. Most, hogy a szanálás meglesz, abból a szerény összegből, ami fennmarad, az állam gondoskodni fog arról, hogy ez necsak óhaj legyen papíron, hanem valóság.

Feltétlenül elő kell készíteni az új ipartörvényt, amely véglegesen felszámolja a régi céhrendszer maradványait, eltávolítja mindazokat a béklyókat, amelyek a kisiparosságot és kiskereskedelmet akadályozzák a gazdasági élet teljes kifejlesztésében.

Ezeket akartam mondani, elvtársaim. Azt szeretném hozzátenni: különösen a nyugati államokban hangsúlyozzák, hogy ez a század a kisemberek százada lesz. Mi, kommunisták ezt is akarjuk. Mi a kisemberek pártja, a munkásság, a parasztság, a kisiparosság és a kiskereskedők, a haladó értelmiség pártja vagyunk. És valóban azt akarjuk, hogy ezeké a rétegeké legyen a század és az ország. Mi arra kérjük a kisiparosok és kiskereskedők társadalmát, hogy segítsék szorgalommal, szaktudással és becsülettel talpraállítani sokat szenvedett hazánkat. Mi örömmel láttuk, hogy ahol csak áldozatra volt szükség, ott ott voltak a kiskereskedők és kisiparosok, ott voltak, amikor a hídépítőknek és a bányászoknak lábbelit, vagy ruhát kellett adni. Reméljük, hogy ott is elsők lesznek, ahol a fiatal demokráciának gazdasági alapjait kell megépíteni. És minthogy a magyar demokrácia, a magyar

nép erejének gazdasági és politikai megszilárdításáért harcol elsősorban a mi pártunk, a Magyar Kommunista Párt, kérem, hogy segítsenek minden erejükkel bennünket. És segítsenek közösen felépíteni az önálló, boldog, szabad és erős népi Magyarországot! *(Lelkes éljenzés és taps.)*

(1946 július 3-án a kisiparosok és kiskereskedők nagygyűlésén elmondott beszéd.)

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT A MÁRTÍROK PÁRTJA

A Magyar Kommunista Párt vértanúinak emlékét idézzük ezzel a könyvvel. A Magyar Tanácsköztársaság hősi harcában és az azután következő ellenforradalmi vérfürdőben ezrével estek el pártunk legjobbjai. Utána negyedszázadon keresztül bőven öntözte a magyar kommunisták vére azt a csatamezőt, ahol szívós, soha meg nem szűnő harc folyt a népünket gúzsbakötő Horthy-rendszer ellen. Jefferson, az amerikai népi demokrácia nagy úttörője mondotta, hogy a szabadság olyan fa, amely akkor virul, ha gyökerét bőven öntözik zsarnokok és hazafiak vérével. A mi pártunk dúsan járult hozzá, hogy a magyar szabadság fája ne szenvedjen hiányt a legnemesebb tápanyagban, a mártírok vérében. 25 esztendőn keresztül megszakítás nélkül hullottak el legjobbjaink ebben az egyenlőtlen harcban. Sokat közülük titokban, orozva gyilkoltak meg Horthy martalócai és névtelen sírokban hantolták el őket. Legfőbb ideje,hogy pártunk, a Magyar Kommunista Párt ezen a téren is teljesítse kötelességét és méltó emléket állítson azoknak, akik elestek a hazánk szabadságáért és függetlenségéért vívott harcban.

A mi mártírjaink mindenütt ott voltak, ahol fel kellett venni a küzdelmet a magyarság ellenségeivel szemben. Bátran, férfiasan viselték el a kínzó-

kamrák szörnyű gyötrelmeit, a vallatások embertelenségeit és emelt fővel, töretlenül, meggyőződésüket harsogva léptek a bitófa alá. Eljön az idő, amikor vértanúink hősies életét és halálát részletes életrajzokban tárhatjuk megújhodott, szabad nemzetünk elé. Most csak röviden emlékezünk meg azokról, akiknek törhetetlen harca adott erőt mindanynyiunknak az elnyomatás nehéz, sötét esztendeiben és akik példája vezet bennünket az elkövetkezendő küzdelmekben is.

A francia kommunista pártot a mártírok pártjának nevezik, mert hazájuk felszabadításáért egymaguk több vértanút adtak, mint az összes többi politikai pártok együttvéve. Ezt mi is büszkén mondhatjuk a Magyar Kommunista Pártra. Különösen megnőtt vértanúink száma, amikor a német fasiszták rablóháborújába hazánkat is belerántották és pártunknak jutott az a nehéz és áldozatos feladat, hogy nemzetünket a harcos ellenállás egyedül megmentő útjára vigye. Legjobb katonáink, hős partizánjaink egymásután hullottak el ebben a harcban, de mindig akadtak újak, akik halálmegvetéssel vetették magukat a küzdelembe és vérük hullatásával pecsételték meg a magyarság és az emberiség felemelkedésének közös művét.

Nemcsak hazai rögön folyt a magyar kommunisták vére. Mindenütt ott voltak, ahol áldozni és küzdeni kellett a nép szabadságáért, az emberiség elválaszthatatlan, nagy, közös ügyéért. Százával estek el a spanyol szabadságharcban. Ott voltak Tito hadseregében, a jugoszláv nép legendás harcában. A francia ellenállási mozgalom csakúgy, mint a lengyel, belga és a többi, büszkén sorolja fel vértanúi között azokat a magyar kommunistákat, akik népünk legnehezebb, legsötétebb óráiban is méltó utódai voltak a magyar szabadságharcosoknak és magasan lobogtatták azt a zászlót, amelyre Petőfi, Kossuth eszméi voltak felírva.

Régi tartozásunknak teszünk eleget, most a fasizmus és a reakció leverése után, amikor pártunk

és a magyar demokrácia előtt rámutatunk mártírjainkra és példaképen állítjuk oda az új harcosok elé azokat a hősöket, akiknek önfeláldozó küzdelme nélkül nem tudtunk volna rátérni a szabadság jobb jövő felé vezető útjára. Emléküket őrizni és ápolni fogjuk. Példaképen állítjuk a feltörekvő nemzedék elé és erőt, ihletet merítünk belőle a jövő nehéz, de győzelmes harcaihoz.

(„A magyar szabadságért" című könyv előszava. Szikra, 1946.)

A JÓ PÉNZÉRT

Kedves Elvtársak! Észak-Magyarország dolgozó népe! Munkások, bányászok, vasutasok, földművesek, haladó értelmiségiek; köszöntelek mindnyájatokat a Magyar Kommunista Párt nevében.

Elvtársak! Újra eljöttünk, hogy megbeszéljük Észak-Magyarország dolgozó népével hazánk nagy kérdéseit. Túlzás nélkül el lehet mondani, hogy a magyar demokrácia, a fiatal magyar népi uralom, gazdasági és politikai téren egyik legnagyobb csatáját most vívja meg. Most folyik a harc az ország talpraállításáért és most folyik a harc a reakciós tisztviselők leépítéséért. Elsőnek a forint megteremtéséről és a szanálásról akarok beszélni. Amikor a szanálást a Kommunista Párt három hónappal ezelőtt napirendre tűzte, legtöbben kétkedéssel vagy visszautasítással fogadták. Ma már világos, hogy pártunknak, mint hazánk minden fontos kérdésében, ebben is igaza volt. A munkások és parasztok minden reménye abban van, hogy augusztus elsejére megteremtjük a jó forintot.

Elvtársaim! A szanálás, a jó pénz megteremtése nemcsak gazdasági, hanem politikai kérdés is. Annyit jelent ez, barátaim, hogyha sikerül a gazdasági téren, a pénz terén megszilárdítani a demo-

kráciát, akkor politikailag is megszilárdítottuk. Ez a lényege a szanálásnak és emiatt éppen elegen vannak, akik ellenségei a jó forintnak *(Le velük! Akasztófára velük!)*, akik ellenségei a jó pénznek. Most nemcsak azokról a feketézőkről és spekulánsokról beszélek, akik a magyar nép szenvedéseiből vagyont gyüjtöttek, hanem beszélek azokról is, akik nem akarják, hogy a magyar demokrácia megerősödjék és ezért fúrják a jó forintot. Hallottam már szerte az országban, hogy bár a jó pénz még meg sem született, máris vannak, akik spekulálnak vele. A mi véleményünk az, hogy aki a forinttal spekulál, aki alá akarja aknázni demokráciánk gazdasági alapjait, azt akasztófára kell húzni. *(Ügy van! Ügy van!)*

Elvtársaim! A jó pénz megerősítéséhez elsősorban egy dologra van szükség: a város és a falu dolgozóinak munkájára. A forintnak ez a legbiztosabb aranyalapja. Elsősorban az itt megjelent munkásokhoz szólok, kik eddig is hősiesen harcoltak a munka — és tegyük hozzá — a nélkülözés frontján. Én most arra kérem az elvtársakat, akik esetleg elernyedtek amiatt, hogy az utolsó hetekben néha egész heti fizetésükért talán egy kiló krumplit sem tudtak venni, hogy most, amikor közeleg az új pénz, újra feküdjenek neki a munkának. A jövő héten már a jó, értékálló pénzben fogják fizetésüket megkapni. *(Lelkes éljenzés és taps.)*

A gazdákhoz, akik itt vannak, szintén volna néhány szavam a forinttal kapcsolatban. Hozzájuk az a kérésem, hogy minden tekintetben támogassák az új forintot, hogy megszabaduljanak az infláció, a pénzromlás szörnyű csapásától. Tőlük azt kérjük, hogy pontosan teljesítsék a beszolgáltatást. Tudom, hogy sok helyen bizony ez nagy áldozat, de gondoljanak arra az áldozatra, amelyet a munkások hoztak hazánk újjáépítéséért, akkor, mikor értéktelen papírpénzért éjt nappallá téve dolgoztak. Az utolsó hetekben a pesti gyárakban mindennapos eset volt, hogy a munkások összeestek a hiányos táplálkozás miatt és amikor az orvos megnézte őket, azt mondotta: nincs

semmi bajuk, csak éheznek. Ezt tartsák szem előtt a gazdák és szállítsák be rendesen a beszolgáltatást. Táplálják a várost és a város hálából viszonzásul megindítja a falunak a ruhaneműt, a cipőt, a cukrot, a gyufát, a kaszát és mindazt, amire a falunak szüksége van. Csak a város és falu dolgozó népének összefogása adhatja meg az új forintnak azt a szilárdságot, amelyre mindannyiunknak szüksége van. *(Éljen a munkás-paraszt szövetség!)*

Jól tudom, hogy a parasztságnak különböző fontos panaszai vannak. Helyenként a beszolgáltatás túl kemény. Mi ezen igyekeztünk változtatni. Az elvtársak tudják, hogy a mi pártunk kezdeményezésére megváltoztatták a beszolgáltatási rendeletet olymódon, hogy az öt holdon aluli új gazdák csak az adógabonát kötelesek beszolgáltatni. *(Éljenzés.)* Ezzel akartunk az újgazdák hóna alá nyúlni. Sok panasz van amiatt is, hogy a részesaratóktól is beszedik a malmok a dézsmát. Nagyon fájlalták, hogy a 250 kilós fejadagból a részesarató is kénytelen 50 kilót dézsmába leadni. Mi érintkezésbe léptünk a közellátásügyi miniszterrel és most folynak azok a tárgyalások, amelyek alapján visszaszolgáltatás útján vagy egyéb módon mentesítjük a részesaratókat a dézsmától.

Sok panaszt hallok amiatt, hogy azoknál a gazdáknál, akik tavasszal azt hitték, hogy idén is szabad nekik 200 tő dohányt ültetni, a fináncok megkeresik ezt a dohányt és gyökerestől kitépik. Szerintem ez helytelen. Felvesszük majd az érintkezést a pénzügyminiszterrel és javasoljuk, hogy találjon valami megoldást, mert ha már ezek a gazdák elültették a dohányt, megfelelő illeték ellenében legyen módjuk megtermelni. Csak az országra nézve kár az, ha most a szép dohánypalántákat kitépik.

Ezeket azért mondom elvtársaim, hogy lássák, nincs a gazdáknak olyan gondja, amit a Kommunista Párt észre ne venne és ne törné a fejét a segítés módján. A mi pártunk a munkások, a parasztok, a haladó értelmiség, a nemzet leghaladóbb rétegeinek

összesített pártja. Ahol a dolgozó népet szorítja a cipő, a Kommunista Párt belenyúl a dologba. Ezért kezdtük el idejekorán a szanálás előkészületeit és most mindenki látja, hogy a szó szoros értelmében az utolsó pillanatban tudunk átlépni a szörnyű pénzromlásból a gazdasági talpraállás oldalára.

A szanáláshoz tartozik egy másik, nem kevésbbé fontos kérdés, a tisztviselők leépítése. Meg kell mondani a dolgozó népnek, hogy a magyar demokrácia olcsó közigazgatást követel. Nem tartjuk el a felesleges tisztviselők százezreit. *(Úgy van!)* A tisztviselők leépítése tehát a szanálás egyik gazdasági előfeltétele, de politikai előfeltétele is egyúttal. A demokrácia falusi jegyzői kara 82 százalékban ugyanazokból áll, akik az egész Horthy-rendszert kiszolgálták. Emiatt is változtatni kell a tisztviselői karon, el kell távolítani közülük azokat, akik a régi rendhez húznak. Ez nemcsak a Kommunista Párt követelése.

Amikor ezekről a kérdésekről a Kisgazdapárt vezetőivel: Tildy Zoltán köztársasági elnökkel *(Éljenzés)*, Nagy Ferenc miniszterelnökkel *(Éljenzés)* beszéltem, csak úgy dőlt belőlük az emlékezés, hogy milyen kíméletlenül, aljasul, embertelenül üldözték őket 15 esztendőn keresztül Horthy jegyzői, főszolgabírái, alispánjai, hogy verték véresre a parasztot, hogy gázolták le a választások idején a paraszti tömegeket, ezt mondom: itt az ideje, hogy számonkérjük ezektől, amit csináltak. *(Helyeslés. Úgy van!)*

Ők a főbűnösök azért a rengeteg szenvedésért, ami hazánkra zúdult és amit különösen a munkásnép szenved meg. Ezekkel szemben egyetlen segítség van: az a bizonyos vaskéz, amiről tavaly októberben a választások előtt beszéltünk.

Természetes, hogy ott, ahol tíz- és tizezer tisztviselőt kell eltávolítani, helyenként hibák is történnek. Az ilyen hibákat éppen a demokrácia érdekében orvosolni fogjuk és legyen nyugodt minden olyan demokratikus tisztviselő, akit méltánytalanság ért, megtaláljuk a módját, hogy elégtételt kap-

jon és tovább dolgozzék. De, akit joggal építettek le, annak nincs helye a magyar demokratikus közigazgatásban.

Ezeket azért mondom ilyen élesen, mert tegnapelőtt meglepetéssel értesültünk arról, hogy a Kisgazdapárt politikai bizottsága határozottan állást foglalt azokkal az intézkedésekkel szemben, amelyeket a belügyminiszter a legutóbbi napokban elrendelt. Egy másik nyilatkozatból megtudjuk, hogy ezek az intézkedések a B-listára és a hitbuzgalmi egyesületekre vonatkoznak. A B-listára vonatkozólag azt mondottuk, nagyon helyes, ha eltávolítják a közhivatalokból azokat, akik a demokrácia szempontjából aggályosak. A hitbuzgalmi egyesületekre pedig, ha a hitbuzgalmi egyesület valóban csak a hittel foglalkozik és tévedésből egyik vagy másik belekerül azok közé a feloszlatott egyesületek közé, ahová nem való, azon könnyen lehet segíteni. Feloszlattak kormányhatározatra s nem a belügyminisztérium önkényességéből olyan reakciós egyesületeket, mint a Kalot, amelynek főgondja nem a hit volt, hanem a demokrácia aláásása.

Ugyanakkor azonban az illetékesek nagyon jól tudják, hogy szabadon és akadály nélkül megalakulhatnak mindazok a vallásos és hitbuzgalmi egyesületek, amelyek biztosítani tudják, hogy szervezetük nem fog fedezetül szolgálni fasiszta és félfasiszta szervezkedéseknek, hanem a demokrácia szellemében dolgoznak.

Ebben a tekintetben külön kell szólnom néhány szót belügyminiszterünkről, Rajk Lászlóról. Rajk elvtársunk a magyar szabadság és a magyar demokrácia régi, bátor, rettenthetetlen és erőskezű harcosa. Ott volt 1936-ban a spanyol szabadságharcban, itthon küzdött a német fasizmus és nyilas bitangok garázdálkodásainak legsúlyosabb idején. Egyik megalapítója volt a nemzeti összefogásnak, a Magyar Frontnak. Amikor a Gestapo kezébe került, Bajcsy-Zsilinszkyvel együtt szenvedett a kőhidai fegyházban és csak a csoda mentette meg életét a demokrá-

cia számára. Innen biztosíthatom Rajk elvtársat, hogy minden lépéséért, amit a demokrácia megerősítéséért tesz, vállaljuk a szolidaritást és a felelősséget. Kívánjuk, hogy továbbra is azzal a vaskézzel, melyet a választásokra a koalíciós pártok a reakció ellen közös felhívásban követeltek, dolgozzék hazánk és a demokrácia megerősítéséért.

Meg kell mondanom, hogy az említett javaslatok kezdeményezői rendszerint azok a jobboldali reakciós elemek, amelyek beszivárogtak a Kisgazdapártba és gazdasági nehézségeinkkel párhuzamosan egyre erőteljesebben és szemtelenebbül lépnek fel. A helyzet már olyan, hogy ma egy hete maga a miniszterelnök szólt Baján komoly figyelmeztető szóval azok felé az elemek felé, akik a Kisgazdapárt szónoki emelvényét nem a békesség, hanem pontosan annak ellenkezője hirdetésére használják fel. Ezek az elemek kezdenek a demokráciára közveszélyt jelenteni. A koalíciós pártok közös nyilatkozata, amelyet — ismétlem — aláírt a Kisgazdapárt is négy nappal ezelőtt, július 17-én, a következőket mondja erről a kérdésről:

„A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front négy pártja helyesli Nagy Ferenc miniszterelnök bajai beszédének szellemét. A legélesebb harcot hirdeti a Kisgazdapártból kiszorult és olcsó demagógiával támadó ellenzékieskedő és a Kisgazdapártba befurakodott reakciós elemek ellen. Ugyanilyen kíméletlen harc szükséges bármely más pártban, vagy a közélet egyéb területén jelentkező reakció ellen."

Szóval, maga a Kisgazdapárt is belátja, hogy a saját soraiba is befurakodott a reakció. Sokkal élesebben beszél erről a Kisgazdapárt baloldala. Két nappal később egy nyilatkozatban ezt mondják:

„A Kisgazdapárt jobbszárnyán elhelyezkedett reakciós feudális elemek, ezek a félfasiszták jónak látták éppen most, a stabilizáció és a békekötés előestéjén a párt balszárnya ellen támadásba átmenni."

Világos, hogy a Kisgazdapártban komoly bajok vannak és legfőbb ideje, hogy itt változás történjék,

mert egyre inkább azt tapasztaljuk, hogy ez a reakciós jobbszárny, — aminek létezését Nagy Ferenctől kezdve senki sem tagadja — a Kisgazdapártban kezd országos veszély lenni és megakadályozza a rendes, síma kormányzást és annak lehetőségét, hogy végre nyugalom, béke és rend legyen az országban.

Különösen vidéken erősek ezek a reakciós elemek. Amikor a Kisgazdapárt arról panaszkodik, hogy nincsen elég hatalma az országban, nincs elég tisztviselője, nem akarja megérteni, hogy ezeknek a nyugalmazott ezredeseknek és főszolgabíráknak a demokrácia nem szívesen adja kezébe az államhatalmat és a befolyást.

Az igazi kisgazdáktól senki sem félti a demokráciát. Ezektől a reakciósoktól féltjük!

Külön akarok itt szólni a parasztokhoz, különösen pedig a kisgazdapárti parasztokhoz. Meg kell érteniök, hogy a mi pártunk, a Kommunista Párt, egyben a parasztok pártja is. Csak meg kell itt nézni: több mint 200.000 ember van itt jelen és legalább százezer közülük a paraszt. Mi is parasztpárt vagyunk. Mi nem félünk a parasztoktól, a mi főispánjaink és tisztviselőink között mindenütt ott vannak a parasztok. És nem félünk a kisgazdapárti parasztoktól sem. Azokkal mindig megtaláljuk a közös nyelvet, a közös utat. Akiket nem szenvedhetünk, a monoklis kisgazdák. *(Élénk helyeslés.)* A lakkcipős kisgazdák azok, akik ott vannak benn a Kisgazdapártban, lesben állanak és mikor nehézségek vannak, mikor ingadozás van, rohamra mennek és zavarják a demokratikus pártok együttműködését.

Most zavarják a magyar demokrácia két döntő kérdését: a szanálást és a leépítést. Mi nem vagyunk hajlandók ezekben a kérdésekben engedni és nem akarjuk, hogy hazánkat szakadatlan válságok zavarják. Ezt a mostani krízist is rendbe fogjuk hozni. De végre meg kell mondani szemtől-szembe, ki az, aki rendet, nyugalmat, békét akar az országban. Mi jó pénzt akarunk, azt akarjuk, hogy vége legyen an-

nak a nyugtalanságnak, amely az egész országot gyötri. Mi azt szeretnénk, hogy annyi esztendős háborúskodás és zavar után a magyar nép végre nyugodtan, boldogan, minden válság nélkül éljen. A szegény népnek elég volt a nyugtalanságból. De azok, akik nem akarnak jó pénzt, akik a zavarosban akarnak halászni, azok idézik fel a válságot. Azok akarják megfúrni a jó forintot. Ezért kérem itt Észak-Magyarország dolgozó népét, hogy segítsen nekünk letörni a zavarosban halászókat, a feketézőket, a reakciósokat, a jó forint ellenségeit. *(Zajos helyeslés és taps.)*

Volna néhány szavam az ittlévő kommunistákhoz is. Kedves elvtársaim! Bár a mi pártunk kétségkívül minden lépésében csak a haza érdekeitől vezérelteti magát, mégis gyakran tapasztaljuk, hogy jószándékaink végrehajtásában zavar bennünket az, hogy helyenként elvtársaink nem úgy viselkednek, ahogy mi azt szeretnők. Mi azt szeretnők, hogy a kommunistát mindenütt ne csak tiszteljék, hanem szeressék is. Ne csak azt mondják róla, hogy szigorú, kemény ember, hanem azt is, hogy melegszívű, barátságos, tréfás, vonzó. Ezért nagyon kérjük azokat az elvtársakat, akik azt hiszik, hogy a kommunista mindig csak fenyeget, mindig csak az öklét rázza, mindig csak az asztalt veri, hogy necsak ezt csinálják, hanem gondoskodjanak arról, hogy megértsék a falu és a város dolgozóinak minden baját.

Meg akarjuk szüntetni az ideiglenességet, állandóságot akarunk létrehozni. Megmondhatom előre, hogy amennyiben a szanálás műve gyorsan és alaposan megszilárdul, mi, kommunisták leszünk az elsők, akik követelni fogjuk az ideiglenes rendeletek beszüntetését és az állandóságot. Mi tervbevettük, hogy a szanálás után meg kell szüntetni például az internálásokat, mert ezek is csak ilyen átmeneti rendszabályokat jelentenek.

Összefoglalva: a demokrácia a szanálás és a leépítés kérdésében döntő harcát vívja. Ebben a harcban szükségünk van a város és a falu minden öntuda-

tos dolgozójának, minden öntudatos haladó értelmiségének a segítségére. Szükség van arra, hogy az egész világ lássa, hogy kisebb-nagyobb súrlódások dacára a nemzet sorsdöntő kérdéseiben megvannak a nagy magyar pártokban mindazok az előfeltételek, amelyek egy egészséges koalíciót támogatnak és erősítenek. Szükség van a koalíció erősítésére és fenntartására, nemcsak az előttünk levő rendkívüli nehéz feladatok megoldására, hanem azért is, mert béke előtt állunk.

A jövő héten összeül Párisban a békekonferencia és nem közömbös a magyarság számára, hogy ott nemzetünket egységesen, összefogva képviselik-e, vagy pedig a békekonferenciára magyarországi válságok híre érkezik. Mi, magyar kommunisták, mint a multban, úgy a jelenben is, teljes erőnkkel képviseljük a béke kérdésében a magyarság összes jogos követeléseit. Ezt tettük akkor, amikor Moszkvában jártunk Sztálin elvtársnál. *(Lelkes éljenzés.)* Ezt tettük akkor, amikor az Egyesült Államokban, Angliában, Franciaországban ismertettük a magyar békecélokat. És ezt tesszük most is, amikor a béke kérdésével kapcsolatban röviden szóvá tesszük a szlovákiai magyarság üldözésének kérdését.

Elvtársaim! Mi rendkívül fájlaljuk és rendkívül helyteleníthjük azt, ami a magyarsággal ma Szlovákiában történik. Mi azt tartjuk, hogy méltatlan egy demokratikus országhoz, hogy börtönbe vet olyan magyar kommunistákat, akik Horthy börtöneiben már szenvedtek, hogy börtönbe vetnek olyan magyar kommunistákat, akik mint partizánok, vérük hullásával is harcoltak a német fasizmus letöréséért és többek között Szlovákia felszabadításáért is. És innen kérem a szlovákiai és általában a cschszlovákiai elvtársakat és demokratákat, hogy szüntessék meg ezt az üldözést, amely odaát is, itt is csak a demokráciának árt és a reakciót erősiti. *(Élénk helyeslés.)*

Szólni akarok néhány szót a munkásegységről. Nem kell magyarázni, hogy mi a magyar demokrácia

legerősebb, legszilárdabb oszlopának a két nagy munkáspártot, pártunknak a szociáldemokrata testvérpárttal való együttműködését tartjuk. Különösen fontos a munkásegység ezekben a hetekben és hónapokban, amikor a fiatal magyar demokrácia döntő gazdasági csatáját vívja. Ezt nemcsak mi valljuk, hanem vallja a Szociáldemokrata Párt is és ennek megfelelően még ezen a héten a szanálás kérdésében Budapesten a két nagy munkáspárt hatalmas tömeggyűlést fog tartani. *(Lelkes éljenzés.)*

A két munkáspárt összefogásán kívül rendkívül nagy súlyt helyezünk a munkás-parasztegységre és ebben a szellemben melegen üdvözöljük nemcsak az ittlévő szociáldemokrata elvtársainkat, hanem a Nemzeti Parasztpárt vezetőit is. *(Éljenzés.)*

A baloldali blokk, amely ezt a három baloldali demokratikus pártot összefogja, a magyar demokrácia többségét egyesíti magában. Ezt nem lehet eléggé hangsúlyozni. Egyesek szeretnek pátszani a többség fogalmával és nem értik meg, hogy Magyarországon reakciós tömegek is vannak. A többségről, ha azt akarjuk, hogy demokráciánk megerősödjék, mindig mint a demokratikus többségről kell beszélni és ez a demokratikus többség egyelőre a baloldali blokkban van.

Mi nagyon boldogok volnánk, ha a Kisgazdapárt meg tudna szabadulni azoktól a reakciós, jobboldali elemektől, amelyek befurakodtak sorai közé és amelyek arra törekszenek, hogy a Kisgazdapártot is a pusztulásnak arra a Nagyatádi-útjára lökjék, amelyre már egyszer 25 évvel ezelőtt lökték. És mi volnánk a legboldogabbak, hogyha egy jobbszárnyától megtisztult, valóban demokratikus Kisgazdapártot a baloldali blokkba felvehetnénk és ezzel megszűnne a baloldali blokk. Ebben a reményben üdvözlöm a Kisgazdapárt jelenlevő képviselőjét és kérem, járuljanak ők is hozzá ahhoz, hogy a demokrácia nemcsak többségében, hanem egészében, tántoríthatatlanul és egye-

nezen vigye a magyar nép egyedül üdvözítő vonalát: a tiszta népi demokrácia vonalát. *(Lelkes éljenzés.)*

Meg kell mindenkinek értenie ebben a helyzetben, hogy erős demokratikus gyűrű vesz körül bennünket. Gondoljunk csak dél felé, ahol Tito marsall van az élen. *(Éljenzés.)* Északon, Csehországban a legutolsó választásokon a Kommunista Párt, több mint 40%-ot kapott, többet, mint az utána következő két párt együttvéve. Romániában is erős a demokrácia. Nekünk is meg kell értenünk, hogyha barátságos, egészséges viszonyt akarunk teremteni szomszédainkkal, akkor itt erőteljes, ingadozás nélküli demokráciára van szükségünk. Ezt várja el tőlünk leghatalmasabb új szomszédunk, a nagy Szovjetunió is. *(Lelkes éljenzés.)*

Még egyszer ismétlem: döntő napok előtt állunk. Hatalmas politikai és gazdasági harc tombol, amelynek kimenetelétől függ demokráciánk egész jövője. Biztosíthatom az itt egybegyűlt, jó negyedmillió elvtársat és szimpatizálót, hogy pártunk, a Magyar Kommunista Párt szilárdan állja ezt a harcot. Mi nagyon jól tudjuk, hogy mi forog kockán és biztosítunk mindenkit, hogy egy tapodtat sem engedünk a nép, a dolgozó nép érdekeiből és jogaiból. *(Lelkes éljenzés.)*

A Magyar Kommunista Párt útját huszonöt esztendős véres elnyomás közepette börtönök, hullák, kivégzések, mártírok százai jelölték. De ezekben a nehéz esztendőkben sem engedett egy lépést sem, a gerince nem hajlott meg. Most, amikor pártszervezetünk ilyen hatalmas, amikor egynegyedmillió dolgozó nem kíméli a fáradságot, hogy ide jöjjön meghallgatni pártunk véleményét és pártunk útmutatását, nyugodtan mondhatjuk, hogy győzelmünk biztos. *(Lelkes éljenzés.)*

Én tehát arra kérem az elvtársakat, az ipari munkásokat csakúgy, mint a falu dolgozóit, férfiakat és nőket, ifjakat és aggokat, hogy álljanak ebben a nehéz harcban mint egy ember a Kommunista Párt vörös lobogója alá és segítsenek nekünk megerősí-

teni, megszilárdítani és felépíteni minden reakciós támadással szemben mindannyiunk közös vágyát, az erős, boldog, gazdag, szabad és független Magyarországot. *(Hosszantartó lelkes taps és éljenzés.)*

(1946 július 21-én a miskolci nagygyülésen elmondott beszéd.)

A FORINT SIKERE

Kedves Hallgatóim!

A jó pénz, a szanálás mögött még csak három sikeres nap áll s korai volna ennek a rövid időnek tapasztalataiból általános következtetést levonni. Nem árt azonban számot adni arról, hogy hogyan jutottunk el a forintig, hogy váltak valóra reményeink, milyen hibákat tapasztalunk, mik e téren a kilátások és tennivalók.

Körülbelül három hónappal ezelőtt beszéltem először a szanálás és a jó pénz kérdéseiről a mikrofon előtt. Akkor természetesen még csak nagy vonalakban lehetett ezt a kérdést ismertetni. A fő célom akkor az volt, hogy az infláció és a pénzromlás sujtotta magyar népnek megmutassam, hogy mik azok az eszközök és utak, amelyekkel megszabadulhatunk e csapástól. Afelől már májusban sem lehetett kétség, hogy átlagos termést feltételezve, az aratás utánra, pontosan augusztus elsejére meg lehet teremteni a jó pénzt.

Nem volt kétséges az sem, hogy megfelelő takarékossággal, a kiadások erőteljes leszorításával és ugyanakkor az adó és egyéb állami bevételek fokozásával biztosítható az államháztartás egyensúlybahozása. Vita csak akörül volt, hogyan fér be egy ilyen költségvetés első évébe a jóvátétel. Abban a szanálási tervben, amelyet mi kidolgoztunk, e kiadásokra 42 millió dollárt, azaz kb. 240 millió aranypengőt vettünk fel. Azóta a Szovjetunió elfogadta kormányunknak egy sor, a jóvátétel megkönnyítését célzó kérését s

ennek következtében ma már világos, hogy a szanálási tervünkben előirányzott 42 millió dollár feltétlenül elég lesz erre a célra.

Nagy gondot okozott a forint-bankjegyek aranyfedezete is. Bár a pénzromlás történetében nem egyszer előfordult, hogy aranyfedezet nélkül hozták rendbe az inflációt, mégis érthető okokból szerettük volna, hogy a forintot megfelelő arany-alap is alátámassza. Most visszakapjuk a Nemzeti Bank elhurcolt aranyát, több mint 370 millió arany pengőt. A vonat, amely ezt az aranyat hozza, néhány napon belül berobog Budapestre, hogy fiatal forintunkat ezzel is erősítse. Minthogy a Nemzeti Bank alapszabályai 25%-os aranyfedezetet írnak elő, ennek az aranymennyiségnek alapján majdnem 1½ milliárd megfelelő fedezettel bíró forintot lehetne kibocsájtani. A szanálás tervei szerint az első esztendőben csak ennek kétharmadára van szükség. Mindenesetre ennek a gondját aranykészletünk visszaérkezésével elvetjük.

A termés, mindent egybevéve, közepesnek mondható. A gabona országosan a közepesnél gyengébb, de kb. 20 millió métermázsára rúg, ami elegendő az ország ellátására. A kukorica és a kapások átlagon felüli termést ígértek, az utolsó napok szárazsága kicsit ártott, de reméljük, hogy most az esók ezt pótolják. A szőlő tovább is átlagon felüli szüretet ígér, ami borkivitelünk szempontjából is jelentőséggel bír. Jól áll a napraforgó, mellyel 580 ezer hold van az országban bevetve. Ennek termése zsírgondjainkat fogja enyhíteni.

Ezen a téren tehát nagyban és egészben rendben volnánk. Június folyamán, amikor a pénzromlás rendkívül gyors iramot vett, sokan tartottak tőle, hogy a magyar nép nem fogja kibírni súlyos megrázkódtatások és válságok nélkül azt a rengeteg zaklatást és szenvedést, amit az infláció okozott. Mi azonban rendületlenül bíztunk abban, hogy a dolgozók, a munkások, a parasztok, a haladó értelmiség, ha látják, hogy a szanálás, a jó pénz megteremtése

küszöbön áll, fegyelmezetten és áldozatkészen viseli a pénzromlás nehéz terheit. Ebben nem is csalódtunk. Csak a legnagyobb tisztelet és elismerés hangján beszélhetünk arról a fegyelmezettségről, amelyet népünk ezekben az időkben mutatott. Külön köszönet illeti a magyar nőket, a magyar gazdasszonyokat, akik a pénzromlás terhének oroszlánrészét viselték és kitartásukkal, találékonyságukkal, türelmükkel segítettek átvészelni ezeket a nehéz hónapokat.

Mi tudtuk, hogy az infláció, a pénzromlás, mely aláássa demokráciánk gazdasági alapjait, rendkívül veszedelmes politikai fegyver a fiatal népi uralommal szemben. Az egyszerű ember, aki nem keresi mostani szenvedései és a fasiszta háború közötti összefüggést, leegyszerűsítve azt kezdte mondani, hogy nem lehet jó rendszer az a demokrácia, amely ennyi gazdasági bajjal jár. Mi magunk is tartottunk tőle, hogy a rengeteg szenvedés, mely elsősorban a dolgozókra zúdult, megtöri a demokráciába vetett hitüket. Ezért nagy öröm és elégtétel volt számunkra, amikor közvetlenül a jó pénz kibocsájtása előtt százféle formában tapasztalhattuk, hogy a reakciónak ez a számítása hajótörést szenvedett dolgos népünk, elsősorban a szervezett munkásság öntudatán és politikai érettségén. A dolgozók zöme töretlenül került ki ebből a megpróbáltatásból. Azok a hatalmas, lelkes tömeggyűlések, melyeket a két munkáspárt külön-külön és együtt az utolsó hetekben tartott, mutatták, hogy a dolgozók e téren kiállták a próbát.

Annál súlyosabb és elítélendőbb az a kilengés, mely pontosan a szanálás küszöbén Miskolcon történt. Mi régi, harcedzett párt vagyunk, több mint negyedszázadon át próbált bennünket a reakció kiirtani. Számtalanszor használták velünk szemben a provokáció legkülönbözőbb válfajait. Semmi kétségünk, hogy az újjáéledő reakció és a mögötte leskelődő fasizmus most sem riad vissza a provokációtól, ha ezzel a fiatal magyar demokráciának és benne a

Magyar Kommunista Pártnak árthat. Különösen nem riad vissza most, amikor azt tapasztalja, hogy a küszöbön álló szanálás sikere kihúzza a lába alól a pénzromlás talaját, amelyből az elégedetlenség javarésze kisarjadzik. Az pedig, ami Miskolcon történt, komoly kísérlet volt a szanálás megzavarására.

Ezt meg kell értenie minden miskolci munkásnak, aki elhiszi, hogy a demokrácia és a jó pénz védelmére szolgált az, ami e héten Miskolcon történt. Csak nézzen körül az országban, figyelje meg a reakció kárörvendezését és rögtön látni fogja, hogy súlyos hibát követett el, amikor ilyen kilengésekre ragadtatta magát, s még tetézte ezt a hibát azzal, hogy védelmére kelt azoknak, akiket a törvény — a sajátmagunk alkotta demokrácia törvénye — felelősségre akart vonni. Mi megértjük azt az elkeseredést, ami az elcsigázott, meggyötört, éhező miskolci munkásokat fűtötte. Megértjük a spekulánsok és a feketézők elleni dühöt is. De a legsúlyosabban elítéljük azt a formát és módot, amelyben ez megnyilvánult. A forint ellenségeivel elbánik majd a demokrácia törvényes ereje. Az ilyen kilengések azonban súlyos kárt okoznak az országnak, s éppen ezt akarják azok, akik ellenségei demokráciánk gazdasági talpraállításának és megszilárdításának.

A miskolci munkások zöme ezt tudja. Távol is tartotta magát tőle. Tudja azt is, hogy a történteket részben azzal lehet jóvátenni, hogy segít a fiatal demokráciának abban, hogy a bűnösök a törvény elé kerüljenek. A törvény a demokrácia törvénye, majd igazságot tesz. Úgy halljuk, hogy ezzel kapcsolatban a borsodi reakció újabb fogással él és igyekszik hangulatot teremteni azok mellett, akik bűnösök vagy részesek a kilengésben. Ezért felhasználom az alkalmat és innen üzenem a miskolci munkásoknak: ne engedjenek semmiféle újabb provokációt s támogassák a fiatal magyar demokráciát abban, hogy törvény elé állítsa és megfelelően megbüntesse azokat, akik elvakultságból, vagy hideg reakciós számításból, provokációból, a szanálás elő-

estéjén ilyen foltot ejtenek jó hírünkön. Az egész reakció visszafojtott lélekzettel lesi, hogy sikerül-e újabb tőkét kovácsolni a borsodi munkások elkeseredéséből. Az öntudatos dolgozók feladata megmutatni, hogy a reakciónak ez a reménysége csődöt mond és Miskolc munkássága erősen és következetesen támogatja a demokráciát és érvényt szerez a demokrácia törvényeinek.

A miskolci esettől eltekintve, a magyar nép reményteljes várakozással tekintett a szanálás elé. Országszerte forintvédő bizottságok alakultak. Spontán, minden központi utasítás nélkül jöttek létre ezek a bizottságok. Az a vágy és az a tudat szülte őket, hogy az annyi szenvedés után létrejövő új, jó pénzt megvédjék. Halljuk, hogy helyenként ezek a bizottságok túlbuzgalomból bitófákat állítanak fel a forint ellenségei számára. Ez helytelen. Az ilyesmi többet árt, mint használ a jó ügynek és ezért azonnal meg kell szüntetni. A forint törvényes védelmére a kormány kemény határozatokat hozott, melyek szükség esetén kötél általi halállal sújtják azt, aki a fiatal magyar forintot alá akarja ásni. Ezt a tényt nem árt a forint védelmével kapcsolatban újra emlékezetbe idézni és még hozzátenni azok számára, akiket illet, hogy ezt a törvényt olyan minisztérium hozta, amelynek elnöke és tagjainak fele a Kisgazda Párthoz tartozik. A forintvédő bizottságok, ha olyat tapasztalnak, ami a szanálást fenyegeti, a forintot aláássa, azonnal jelentsék az illetékes hatóságnak. Végezzék ezt a munkát odaadással, lelkesen, segítsenek megvédeni a forintot, de az ítéletek meghozatalát és végrehajtását bízzák az államra és annak szerveire.

A forint és a szanálás első három napja várakozáson felül sikerült. A budapesti vásárcsarnokokba özönlött az élelmiszer. Az első napon 191 vagón volt az újburgonya. Tegnap 220 vagón, ma kb. 200 vagón. A város tele van reggelenként mosolygó, telt szatyrokat vivő asszonyokkal. A csarnokokban mindenütt bőségesen és a meghatározott árakon kaphatók az

élelmiszerek. Se szeri, se száma azoknak a megható jeleneteknek, amelyekkel a dolgozó nép a jó pénzt fogadta. Forgatták, ropogtatták, néhol meg is csókolták és mintegy varázsütésre megváltozott Budapest dolgozó népének hangulata. Előkerültek az elrejtett készletek, hatósági áron kapható a só, az olaj és egyéb, a szegény ember számára az infláció hónapjaiban már szinte megfizethetetlen élelem. Előkerültek az elrejtett iparcikkek is. Sok helyen nagy tömegek nézik a kirakatok ármegjelöléssel ellátott áruit.

A vidékről is hasonló híreket kapunk. Hogy a reakció milyen leleményes, arranézve jellemző, hogy Miskolcon pl. elhíresztelték, hogy az ottani piacokon nem azért keletkezett tegnap és ma nagy árubőség, mert a jó forint varázsolta őket elő, hanem mert a feketézők megijedtek a kilengésektől. Pedig itt a központban nagyon jól tudjuk, hogy a telt piacok a jó pénzzel és a szanálással járnak.

Rendkívül tanulságos az új pénzzel kapcsolatban az arany- és devizabeszolgáltatás. Az első két napon a budapesti bankoknál több mint 1 millió dollár értékű külföldi bankjegyet és aranyat váltottak be. Forintban 12 millió 700 ezer volt az első két nap összege. De ma, a harmadik napon a Nemzeti Bank főintézete előtt ugyanolyan hosszú sor várta a dollárbeváltást, mint tegnap és tegnapelőtt. A jó forint eddig veri a dollárt.

Az első három napon természetesen nehézségek is voltak. Amerre az ember megy, mindenütt emlegetik az aprópénzhiányt. A piacokon, az üzletekben panaszkodnak, hogy a forgalomban maradt adópengő nagyon nehézkes váltópénz. Ez az aprópénzhiány hamarosan meg fog szűnni, mert a Pénzverde napról-napra jelentős mennyiségeket bocsájt ki. Hamarosan megjelennek megfelelő számban a 10 filléresek is, ami a pesti villamoson utazóknak okoz majd könnyebbséget. A vidéken egyes városokban, Szolnokon, Pécsett, Miskolcon, Salgótarjánban nem érkezett meg idejekorán a kiutalt forintmennyiség,

vagy a felhasználásukra vonatkozó rendelkezés. Ezeken az átmeneti bajokon hamarosan segítettek. Szolnokon pl. a Nemzeti Bank önfeláldozó tisztviselői ma reggel fél hatkor kezdték meg a késő este érkezett pénz kiutalását, hogy a lakosságnak módja legyen a mai hetipiacon idejekorán bevásárolni. Ezzel kapcsolatban meg kell említeni, hogy a jó forint születése és forgalombahozása körül külön köszönet illeti meg az Állami Pénzverde és a Nemzeti Bank munkásait, akik fáradságot nem kímélve, éjjelnappal dolgoztak.

Egyéb panaszokban sem volt hiány. Csepelen pl. tegnap sok munkás kifogásolta a magas sörárakat. Reméljük, hogy ma, miután ezen a téren csökkentek az árak, nincs többé panasz. Általános követelés az iparcikkek árának csökkentése. Elsősorban a cipőkre és a textilárukra áll ez. Bár köztudomású, hogy bőrben szerte a világon nagy a hiány, még sem helyes, hogy nálunk a hatósági árakon is drágább a cipő és a bakancs, mint az Egyesült Államokban. Itt feltétlenül át kell nézni a kalkulációt, s gondoskodni róla, hogy ne csak a cipő legyen olcsó, de a cipőtalpalás és javítás is, mert ezeknek az ára is túl magasan van megállapítva. Ez a bőrmunkások véleménye. A textilmunkások azt mondják, hogy a vászon és a szövet, valamint a ruhaneműek ára is túlmagas és ebből is engedni kell.

Ha a gazdákkal beszél az ember, úgy kiderül, hogy a baromfi, tojás, tej, vaj, gyümölcs és főzelék árakkal meg vannak elégedve, de nagyon keveslik a 40 forintos búzát. Erről a kérdésről Varga Jenő professzor a Szabad Népben írt egy pompás cikket. Ebben magyarázza, hogy a magasabb mezőgazdasági árakból a gazdának csak akkor van valóban előnye, ha azon a pénzen, amit a búzájáért kap, tényleg vehetne kellő mennyiségben iparcikket. Ezeknek az iparcikkeknek termelése azonban ma még nem elegendő. Ha a mezőgazdasági termékek árát most magasra srófolnák fel, nagyobb lenne ugyan a gazdák kezébe kerülő forintmennyiség, de nem szaporodna

a vászon, a csizma, a mezőgazdasági gép mennyisége. Az eredmény csak az lenne, hogy az árura éhező gazdák egymásra licitálnának a kereskedőknél, felvernék a kevés áru árát a hivatalos árak fölé és újra elértéktelenedne a pénz.

„Az agrárolló fokozatos megszüntetésének egyetlen útja van: az ipari többtermelés és a termelőköltségek leszállítása" — mondja Varga professzor, aki rámutat arra, hogy ez az agrárolló, ha ideiglenes is, de nélkülözhetetlen előfeltétele az ipari termelés megindításának. A magyar munkásság ugyanis ki van éhezve. Ez a munkateljesítmény csökkenésének legfontosabb oka. A termelés emelésének döntő előfeltétele, hogy a munkásság újra jóllakjon, visszanyerje fizikai erejét és így lásson neki a többtermelésnek.

A többtermelés és a termelési költségek csökkenése, az iparcikkek árának leszállítását és ezzel az agrárolló csökkenését, majd megszüntetését fogja eredményezni. Ez és nem a búzaárak felemelése az út, amelyet járnunk kell.

Olyan helyeken, ahol vidéken nem érkezett meg idejekorán a forint, a türelmetlen munkások néhol sztrájkbaléptek. Meg kell állapítani, hogy ez nem a legjobb módja annak, hogy a forint értékállandóságát támogassuk. Kezdetben feltétlenül lesznek helyenként kisebb-nagyobb zavarok, de ezt nem munkabeszüntetéssel kell megoldani. Ha az öntudatos munkások alaposan megnézik, hogy az ilyen hirtelen sztrájkoknál kik a legtürelmetlenebb szóvivők, akkor nem egyszer azt fogják tapasztalni, hogy az illetők hallani sem akartak a munkabeszüntetésről, amikor az üzemek a háború alatt az ország vesztére a német náciknak dolgoztak. Nem egy helyen ki fog derülni, hogy kisebb-nagyobb provokáció is van a dologban.

Tapasztalhatjuk, hogy néhol a teljesítménybér, az akkord ellen próbálnak hangulatot kelteni. Már hallottunk olyan rágalmat is, hogy a kommunisták azért követelik az akkordmunkát, mert titkos meg-

egyezésük van a tőkésekkel. Az ilyen hazugság elég együgyű. Az öntudatos munkás megérti, hogy mondjuk az ország csak annyi burgonyát fogyaszthat, amennyit nálunk termelnek, így van ez az iparcikkekkel is. Ha több bőrt, vásznat, szeget és egyéb iparcikket termelünk, akkor országosan elosztva egy-egy fejre több jut belőle. Ha a munkánál lazsálunk, kevesebbet termelünk, nem tartjuk be a munkaidőt, vagy a munkafegyelmet, nem takarékoskodunk az anyaggal, a villannyal, nem vigyázunk a gépre, akkor a termelés csökken, kevesebb jut belőle egy-egy fogyasztónak és drágább is lesz. A teljesítménybérre most azért van szükség, hogy serkentse a munkást, meggyorsítsa az árutermelést és ezzel meggyorsítsa hazánk gazdasági talpraállítását, megerősítse a forintot és a szanálást.

Ezért agitálnak a kommunisták a mai helyzetben az akkord mellett. Itt is ajánlatos megnézni, hogy kik azok, akik a teljesítménybéreket ellenzik s ki fog derülni nem egy esetben, hogy az ellenzéket jól felfogott demokráciaellenes politikai szándék vezeti.

Az utóbbi hetekben a vidéken, különösen a falvakban gyakran lehetett hallani, hogy a beszolgáltatást csak a Kommunista Párt erőlteti. Azóta Tildy Zoltán, a Köztársaság elnöke, Nagy Ferenc miniszterelnök külön-külön, a négy koalíciós párt pedig, élén a Független Kisgazdapárttal, együttesen felszólították a gazdákat, hogy gyorsan és pontosan teljesítsék a beszolgáltatást. Aki pedig most a beszolgáltatás ellen, vagy annak elhúzása érdekében lép fel, annál világos az a szándék, hogy aláássa a szanálás sikerét és a forint értékállandóságát.

Az első három nap tapasztalatai minden téren a szanálás sikerét bizonyítják. Rendkívül jellemző, hogy külföldön jóval optimistábban ítélték meg már hetekkel ezelőtt a forint eshetőségeit, mint bizonyos hazai körök. Az oka ennek kétségkívül abban rejlett, hogy a külföldiek a tényleges gazdasági viszonyokat tekintették, itthon pedig egyesek értékelését

nem lényegtelenül befolyásolta az a tudat, hogy a szanálás sikere egyúttal a demokrácia politikai sikere.

Az új forint jól indult. Rajta kell lennünk, hogy a szanálás minden napjával csak erősödjön és izmosodjon. Bizonyosan lesznek még helyenként nehézségek vagy zökkenők. Ilyenkor figyelemmel és türelemmel felvértezve kell dolgozni a nehézségek legyűrésére. A kilátások jók. Mindnyájan tudjuk, hogy október végére, november elejére a piacra kerül az új répatermésből a cukor és az idei hízott sertések zsírja. Viszont ugyanúgy tudni kell, hogy ezekben az élelmiszerekben szűkösen fogunk három hónapon keresztül állani. Hacsak azok a tárgyalások, melyeket külföldi zsír és cukorbehozatal céljából folytatunk, eredménnyel nem járnak. Az sincs kizárva, hogy az infláció alatt összegyüjtött és most piacra kerülő iparcikkek esetleg hamarabb elfogynak, mint ahogy a felfejlődő ipar ezt pótolni tudná. Az ilyen nehézségeket is át fogjuk hidalni.

A szanálásnak és a forint értékállóságának természetesen politikai előfeltételei is vannak. Az új forint még fiatal, hosszú hetekig és hónapokig gondos, szorgos ápolásra szorul, s megköveteli, hogy minden erőnket támogatására összpontosítsuk. Annál is inkább, mert tudjuk, hogy éppen elegen vannak, akik szeretnék, ha néhány hónapos szilárdság után a forint előbb lassan, aztán gyorsabban csúszni kezdene lefelé, új infláció keletkezne és a pénzromlás haszonélvezői nemcsak újra bőrig nyírnák a magyar dolgozó népet, de a tetejébe végérvényesen lerontanák és csődbevinnék a fiatal magyar demokrácia hitelét.

Ezért résen kell lennünk, támogatnunk kell áldozatos munkával a szanálás nehéz művét. El kell utasítanunk és le kell lepleznünk azokat, akik most válságokat akarnak felidézni, vagy népünk figyelmét erről a központi kérdésről jelentéktelenebb problémákra akarják elterelni. A küszöbönálló béketárgyalásokon fiatal demokráciánk élni akarásának

és életrevalóságának egyik csattanó bizonyítéka a sikerült szanálás lesz. Ezért kérem a jó pénz megteremtőit, a magyar ipari munkásságot, a dolgozó parasztságot, a haladó értelmiséget, és nem utolsó sorban a szanálás élharcosait, a magyar kommunistákat, hogy egy emberként támogassák és erősítsék demokráciánk fiatal, de erőteljes fegyverét, a jó forintot.

(1946 augusztus 3-án elmondott rádióbeszéd.)

A SZANÁLÁS ELSŐ EREDMÉNYEI

Kedves Hallgatóim!

Elmúlott a szanálás első és valószínűleg legnehezebb hónapja.

Vegyük sorra a felmerült kérdéseket. A szanálás előtt gazdasági körökben erősen vitatkoztak afölött, hogy mennyi lesz a beszolgáltatott dollárnak és külföldi valutának az értéke. Az ú. n. szakértők kis összeget jósoltak, a 6—7 millió dollárra becsült mennyiség 10—15%-át. Annál nagyobb volt a meglepetésünk, amikor a beszolgáltatás 9 millió dolláron túlment. Ehhez az eredményhez kétségkívül sokban hozzájárult a forint jó indulása. A dollár valutatulajdonosok a jó pénz első napjai után egyre inkább meggyőződhettek arról, hogy a szanálás alaposan elő van készítve, hogy a forinttal szemben növekszik a bizalom, s ez arra késztette őket, hogy a beváltásra kitűzött idő második felében szinte ugyanannyit szolgáltattak be, mint az elsőben. Ez a beszolgáltatás kétségkívül a jó pénz egyik legkomolyabb sikere.

A közellátás vonalán bebizonyosodott, hogy helyes volt a megválasztott időpont. Élelmiszer bőven került a fővárosi piacra, s a vidéken is hasonló volt a helyzet. Mutatkoztak néhol átmeneti zavarok,

amelyek a szárazsággal, vagy a vásárlóközönség türelmetlenségével függtek össze. Ezeken is nagyban és egészben segíteni tudtunk. Budapesten pl. egy héttel ezelőtt nehezen volt kapható a paradicsom. De ma már ez is rendbejött. A cukrot kezdetben nagyon sokan vásárolták és emiatt az utolsó héten már szinte teljesen eltűnt. Ezen is tudtunk külföldi behozatallal segíteni. Hiány van, amint azt előre láttuk, a zsírfélékben. Három hét mulva azonban megindul az újtermésű napraforgó feldolgozása, ami lényegesen javítani fog a helyzeten és október végén egyre növekvő mennyiségben fog jelentkezni a disznózsír is. Ezen a téren tehát a legközelebbi három hét nehézségei után szintén enyhülni és javulni fog a helyzet.

Helyesnek bizonyult az a feltevés is, hogy a szanálás céljaira az állami szerveknél és az üzemekben felhalmozott iparcikkeken felül a magánkereskedelemben is jelentékeny készleteknek kell lenniök. Ez volt az oka annak, hogy a jó pénz első napjaiban a kereskedésekben mintegy varázsütésre megjelentek az áruk. Más lapra tartozik, hogy az iparcikkek ára rendkívül magas. Erre még vissza fogunk térni

Az ipari termelés a jó pénznek megfelelően, úgy emelkedik, ahogy azt előre láttuk. A bányászat, mely egész iparunk energiaforrása, a napi 2200 vagón felé halad és minden okunk meg van annak feltételezésére, hogy derék bányászaink szeptember végére elérik a napi 2500 vagónos termelést. Javult a szén minősége is. Ennek eredményeképen a magyar államvasutak és az ipar el van látva szénnel, a cséplésnél szénhiány miatt sehol fennakadás nem volt, sőt jelentékeny mennyiséget tudunk a főváros lakóinak téli fűtésére juttatni. A textilipar tovább is fejlődik, s egyre fokozódó mennyiséget tud a hazai közellátás céljaira juttatni. Általában meg lehet állapítani, hogy a szanálás az iparban a fejlődésnek olyan feltételeit teremtette meg, amelyre az infláció idején gondolni sem lehetett.

A gabonabeszolgáltatás eddig elég jól halad. A

földadóba beszolgáltatott gabona augusztus végéig meghaladta az egymillió métermázsát. Budapest a felemelt fejadaggal most 72 napra van már ellátva gabonával és ez a mennyiség lassan és szakadatlanul nő.

Nem láttuk előre a forint forgássebességének a lassúságát. A szanálási tervek kidolgozásánál azt hittük, hogy a forintot is olyan gyorsan fogják forgatni, mint pl. 1938-ban. Voltak olyan nézetek is, hogy a pénzromlás utóhatásaképen, legalább is az első időben a forintot is az emberek sietni fognak áruba fektetni. Kiderült azonban, hogy ez csak az első napokban volt így. Utána meglassúbbodott a pénz forgási sebessége. A magas ipari árak miatt nem sietnek kiadni a forintot, az aprópénzt pedig egyenesen visszatartják. A mai napig több mint 17 millió forint ércpénz került forgalomba. Minden lélekre valamivel több, mint két forint és ennek dacára még alig látni váltópénzt.

A szanálásra hatással van a szárazság is. Augusztus elején még nem láthattuk azokat a károkat, amelyeket az aszály okozott. Szerencsére az augusztus második felében jelentkező országos eső következtében a szárazság nem járt nálunk olyan katasztrófális következményekkel, mint a szomszédos országokban.

A szanálás első hónapja tehát nem hozott olyan lényeges változásokat, amelyek a további egészséges fejlődést gátolnák, vagy hátráltatnák. Ellenkezőleg. Sikerei még azokat is meggyőzték, akik az első időben kételkedve, vagy éppen ellenségesen álltak vele szemben. Nézzük most meg, milyen új problémákat vetett fel a szanálás népünk egyes rétegeinél.

Az ipari munkásság, amely legtöbbet szenvedett a pénzromlástól, természetesen kitörő örömmel fogadta. A legtöbb üdvözlés és köszönőtávirat a jó forintért, elsősorban az ő körükből érkezett. Feleletük, mint már mondottuk, az ipari termelés gyors emelkedésében mutatkozik. Első helyen állnak ebben a bányászok. A szorgalmas pécsi bányászok

pl. ma közlik, hogy elérték a napi 180 vagónt, a maximális teljesítményt. Kezdetben voltak persze nehézségek. A munkások eleinte csak előlegeket kaptak, s közben nem egy helyen elégedetlenséget keltett az, hogy a tisztviselők a munkásoknál aránytalanul nagyobb előlegeket kaptak. Zavarólag hatott az is, hogy augusztus első felében sok helyen nem voltak kidolgozva az akkordbérek, a munkás tehát nem tudta előre, hogy mennyit fog keresni és ezzel hiányzott a többtermelésre való ösztönzés. Ezeket a bajokat fokozatosan kiküszöbölik és ennek eredményeképen emelkedik a termelés.

Helyenként az átmeneti nehézségek hatására rövidebb sztrájkok keletkeztek. Az öntudatos munkások tudják, hogy a sztrájk az adott viszonyok között megengedhetetlen. Nincs a munkásságnak az a jogos követelése, amit ma sztrájk nélkül el nem intézhetnek. Akik a mai viszonyok között sztrájkot követelnek, azok lényegében a jó pénz és a gazdasági szanálás ellenségei. Még akkor is, ha a legjobb szándék vezérli őket. Ezért az öntudatos munkások utasítsák el erélyesen és félreérthetetlenül azokat, akik most sztrájkot javasolnak. Sztrájkolni kellett volna a háború alatt, amikor a németeknek dolgozott a magyar ipar. Ismételten tapasztalhattuk, hogy ma olyanok követelik a sztrájkot, akik teljes gőzzel dolgoztak akkor, mikor ez hazánk ellenségeinek használt. Az országot ma a termelés és a többtermelés fogja talpraállítani. Ezért kár minden óráért, ami a termelésből kiesik.

Meg lehet állapítani, hogy az ipari munkásság öntudatának és politikai műveltségének megfelelően beváltotta a szanálással kapcsolatban hozzáfűzött reményeket. Öntudatosan viselik azokat az óriási terheket, amelyeket a szanálás elsősorban az ő vállaikra rakott. Meg vannak győződve róla, hogy azok a bajok, amelyek a szanálással kapcsolatban még mutatkoznak, előbb-utóbb kedvező megoldást nyernek.

Egy tekintetben általános az elégedetlenség az

ipari munkások között és ez az iparcikkek megfizethetetlenül magas ára. Ez a kérdés már átvezet bennünket a parasztság bajaihoz, ahol a főpanasz az agrárolló miatt hangzik el. Az agrárolló olyan tágra nyílt, ami komolyan kezdi veszélyeztetni a szanálás egész sikerét. Az iparcikkek árainak lefaragása már megkezdődött ugyan, de tempója olyan lassú, hogy feltétlenül meg kell gyorsítani, különben az ország gazdasági talpraállítása, az egész termelés megindítása fog miatta szenvedni. De nemcsak a magas ipari árak nyomják a gazdákat. Rengeteg a panasz a kisiparosok rendkívül magas árai miatt is. Az ország minden részéből halljuk, hogy egy patkó felveréséért 6—8 forintot is elkérnek, egy pár cipőtalp felveréséért meg 10 forintot. Sok a panasz a piacok magas helypénze ellen is. Nem egy vidéki városban a bejövő parasztasszony 2 forint helypénzt fizet, ami a helyi árak szerint 15—20 tojás árával egyenlő. Még magasabbak aránylag a termelő kocsija után fizetendő helypénzek, a kompok révdíjai, néhol a kövezetvám. Magas a járlatlevelek díja stb.

Sok a panasz amiatt is, hogy a termelő a vidéki piacon nem tudja megkapni a hatósági árat és ennél alacsonyabban kényszerül eladni, aminek az eredménye az, hogy kevesebb iparcikket tud vásárolni, nem tud adót fizetni, stb. Rengeteg a panasz a felesleges közvetítőkereskedelemre és az olyan egykezekre, mint a Mezőgazdák Szövetkezetének Központja. De a legáltalánosabban minden községből panaszkodnak a malmokra, melyek nem tartják be az előírásokat, a legkülönbözőbb címen levonásokat eszközölnek, s meg nem engedett követelésekkel lépnek fel.

Ezeken a panaszokon a lehető legsürgősebben segíteni kell. Le kell szorítani az iparcikkek árait, ki kell küszöbölni a felesleges közvetítőkereskedelmet és egykezeket és meg kell rendszabályozni a kapzsi, parasztnyúzó molnárokat. Pártunk, a Magyar Kommunista Párt, miután ezeket a bajokat

felismerte, a legélesebb harcot kezdte ellenük és két nappal ezelőtt a Nemzetgyűlésen benyujtottunk egy törvényjavaslatot, mely követeli a malmok községi felügyelet alá vételét, illetve községesítését. Ezen a téren gyorsabban mutatkoznának eredmények, ha a Kisgazdapárt szintén csatasorba állna és a parasztok védelmére fellépne az ipari árak csökkentése és a malomuzsora letörése mellett.

Ma már megállapítható, hogy iparunk nem készült fel a szanálásra. A mi gyárvezetőink túlnyomó többsége hitetlenkedve nézett a szanálás elé. Mások remélték, hogy a stabilizációt néhány napi kísérletezés után újabb infláció követi. A legnagyobb baj azonban abban rejlik, hogy a magyar ipar, elsősorban a gépipar, az utolsó nyolc esztendőben főleg a háborúra, a felszabadulás óta pedig elsősorban a jóvátételre dolgozott. Ez a körülmény oda vezetett, hogy legtöbb gyárosunk megszokta, hogy nem kell a termelés kereskedelmi részével vesződni, mert átvevője egyszerűen az állam. Ez a nyolc éves szokás természetükké vált s most nem akaródzik nekik visszatérni az igazi békebeli gyakorlathoz, amikor az áruk kigyártásán kívül gondoskodni kellett arról, hogy az árukat a fogyasztó meg is vegye.

A haditermelés és a jóvátétel ezenkívül leszoktatta a gyáripart a takarékosságról, a pontos számvetésről s rászoktatta őket a nagy hasznokra. A szanálás viszont minden vonalon kezdeményezést, takarékoskodást, pontos kalkulációt és normális, nem inflációs hasznot ír elő. Ehhez persze nem fülik a foga azoknak a tőkéseknek, akik nyolc év óta erről leszoktak.

Most, hogy a számukra váratlanul jól sikerült szanálás arra kényszeríti őket, hogy normális termelésre térjenek át, e valóban nem könnyű feladattal szemben különböző módon próbálnak védekezni. Az egyik az, hogy változatlanul hitelekért ostromolják a Nemzeti Bankot s racionális piacszervezés és vevőszerzés helyett egyszerűen az állam nyakába akarják varrni a termelvényeik elhelyezésének kér-

dését. A másik nem kevésbé kényelmes mód az iparcikkek árának hihetetlen felemelése. Ma már ezen a téren ott tartunk, hogy a magas iparcikkárak nemcsak az ipari munkást, a parasztságot és az értelmiséget sújtják, hanem a termelés súlyos gátjai és exportlehetőségeinket is szinte semmivé teszik. Léptennyomon tapasztaljuk, hogy iparcikkeink messze túlhaladják az amerikai árakat. Néhány nappal ezelőtt egy newyorki egyetemi tanár ismerősöm elmondotta, hogy egy pár cipőt akart vásárolni. Olyan cipőért, amelyet New-Yorkban 8 dollárért vásárol, itt 200 forintot, azaz több mint kétszer annyit kértek. A ruháját és felöltőjét oda adta, hogy kissé kitisztítsák és kivasalják. 75 forintot kellett érte fizetnie, holott Amerikában ennek egyharmadáért is megcsinálták volna.

Egyébként köztudomású, hogy részben az Anyag- és Árhivatal hibájából az iparcikkeket olyan magasan állapították meg, hogy nem egynek ára minden hivatalos nyomás nélkül jelentékenyen esett. A len ára pl. 40%-kal, a gyapjúszövetek 30%-kal, a tégla szintén 40%-kal olcsóbb, mint a hivatalosan megállapított. Ez mutatja, hogy ezen a téren milyen nagy lehetőségek vannak.

Mindjárt hozzá kell tenni, hogy ez a panasz a gyárak ellen nem általánosítható egyszerűen. Vannak jól dolgozó gyárak, melyek bekanyarodtak a szanálás vonalába. Ezeknek semmi okuk nincs félni a pénzszűkétől s az árnívó letörésétől. Ezeknek vevőváltóit a pénzszűke dacára is a Nemzeti Bank le fogja számítolni. Vigyázni fogunk arra is, hogy az árnívó letörése semmi körülmények között ne menjen addig, hogy a gyárak rentabilitását veszélyeztesse. A magyar gazdasági életnek nem érdeke, hogy az árnívó olyan alacsony legyen, hogy elveszszen a termelésre serkentő hatása. Ugyanakkor azonban előfordulhat most is, mint a normális gazdasági életben általában, hogy egyes eladás, vagy egyes cikkek termelése veszteséggel végződik, ami

nem változtat azon, hogy egész évi átlagban a gyár ne mutasson fel jó eredményt.

Rendkívül fontos, hogy gyáriparunk gyorsan felsorakozzék a szanálás mellé. A magyar piac felvevőképessége az utolsó 6 esztendő pusztításai után szinte korlátlan. A körülöttünk lévő országok, melyek sokat szenvedtek a háborútól, minden árucikket hajlandók átvenni, ha megfelelő ajánlatokat kapnak. A magyar ipar legveszedelmesebb ellensége, a német ipar, hosszú esztendőkre versenyképtelen, a szomszéd Ausztria a magyar iparral szemben óriási tempóveszteséget szenvedett. Meg kell ragadni az alkalmat, amely iparunk számára olyan kecsegtető, de ehhez gyors és haladéktalan mozgósításra van szükség.

Ezt annál is inkább alá kell húzni, mert nem egy gyárosunk a munka könnyebb végét fogja és munkáselbocsájtással akarja megoldani az inflációról a béketermelésre való átmenetet. Emiatt a munkanélküliség kezd komoly gonddá nőni. Az építőiparban országosan már 15 ezer munkanélküli van. Olyan ipari városban, mint Pécs, 3 ezer a munkanélküliek száma. A szanálás általában jár átmeneti munkanélküliséggel, de rajta kell lennünk, hogy ez az átmenet gyors legyen és minimális terjedelmű. Az elkerülhetetlen munkanélküliség enyhítésére közmunkákat kell szervezni, sőt végső esetben a munkanélküli segély is elkerülhetetlen lesz, ami viszont nem segíti elő a szanálást.

Emiatt feltétlenül el kell kerülni a valóban termelő munkát végzők elbocsátását. Amilyen szükséges a nagyraduzzadt, felesleges tisztviselői kar leépítése, annyira kell óvni a valóban termelő munkát végzőket. Ahol átmenetileg kevesebb munkásra van szükség, ott inkább csökkentsék a munkaidőt, heti 44, vagy 40 órára, de mindent meg kell tenni arra, hogy a munkásság a termelésben maradjon.

A mi gazdasági viszonyaink mellett nincs szükség munkanélküliségre, ha gyáraink meglevő kapacitását megfelelő erővel kihasználják. A textilszak-

mában pl. az a helyzet, hogy a vasárnapi munka bevezetésével és egyéb rendszabályokkal még 7—8 ezer munkást lehetne alkalmazni. A kémiai ipar vezetői éppen az utolsó hetekben tértek rá olyan festékanyagok gyártására, amelyeket azelőtt kizárólag Svájcból szereztünk be, s amiből most első kezdetre havonta 400 ezer svájci frank értékűt gyártunk. Hazánkban is, a környező országokban is, óriási a kereslet minden iparcikk után, amit a magyar ipar ki tud termelni. De meg kell szervezni a termelést és gyorsan át kell térni a békeviszonyokra.

Ha az iparról azt állítottuk, hogy nem volt felkészülve a szanálásra, úgy ez még fokozottabban áll a kereskedelemre, sőt, sajnos, a szövetkezetekre is. Az infláció a kereskedelmet alaposan kizökkentette a normális kerékvágásból. Legtöbbjük még mindig azt várja, hogy a sült galamb a szájába repüljön. Pl. Budapesten nagy a szappanbőség és annyi só van, hogy nem egy helyen a hatósági árnál olcsóbban árusítják. Ugyanakkor a vidéken nincs szappan és nincs só, mert a kereskedelem még nem működik. Jellemző egy nagy budapesti fémárugyár esete, mely nem tudott a kereskedőknek közvetlenül zománcedényt eladni, végül felszerelt három teherautót, ezeket küldte zománcedénnyel a falvakba. A kísérlet pompásan sikerült, a gyár három autója naponta több mint 10 ezer forint értékű edényt ad el. A kereskedők egy része még mindig inkább az inflációs nyereségekről álmodozik, meg azokról az időkről, amikor a vevők rimánkodtak az áruért. Most más a helyzet, a normális gazdasági élet itt is megköveteli, hogy a kereskedő minden erejét feszítse meg és akkor meg lehet győződve, hogy prosperálni fog. Mindjárt hozzá kell tennem, hogy az olyan közgazdasági tanácsok, amelyek Angliára vagy Franciaországra hivatkozva azt javasolják, hogy a leépített tisztviselők menjenek kereskedőknek, nem nagyon célirányosak. Nálunk kétségkívül több a kereskedő és az alkalmazott, mint amennyit az ország gazdasági helyzete elbír. Több az állam-

hivatalnok is, mert kiderült, hogy a leépítés után még mindig 35 ezerrel több az állami alkalmazottak száma, mint azt a szanálás tervezte.

Összefoglalva: a forint első hónapja jól sikerült. Ha kevesebb is van belőle, mint azt sokan szeretnék, annál jobban megbecsülik. A szanálás sikere nemzetközi hitelünket politikai téren is emelte. A párisi békekonferencián pl. képviselőink joggal mutattak a szanálásra, mint a magyar nép egészséges élniakarásának egyik csattanó bizonyítékára. A külföldi sajtó a legnagyobb elismeréssel ír nemcsak a szanálásról, hanem arról a fegyelmezettségről és öntudatról, mellyel a magyar nép ezeknek az időknek terheit viseli. Bajok és nehézségek természetesen még vannak és lesznek a jövőben is. Ezek azonban össze sem hasonlíthatók azzal a kétségbeejtő és reménytelennek látszó helyzettel, amelyben gazdasági életünk két hónappal ezelőtt vergődött. A forint jó, egészséges, értékálló. Rajta kell lennünk, hogy hazánk gazdasági megerősödésére az is maradjon.

(1946 augusztus 31-én elmondott rádió beszéd.)

REND, BÉKE, NYUGALOM!

„A mi utunk . . . a népi demokrácia útja, a belső béke, a nemzeti egység útja.“

A NÉPI DEMOKRÁCIA ÚTJA

1. *A Magyar Kommunista Párt harca az ország függetlenségéért*

Kedves Elvtársak! A Magyar Kommunista Párt politikájának gerincét a felszabadulás óta a nemzeti demokratikus erők összefogása jellemezte. Azoknak, akik pártunkat legális voltában csak 1918-ban ismerték, bizonyos fokig meglepetés volt ez a célkitűzés. Pedig, aki a Magyar Kommunista Párt soraiban régóta harcolt, az tudhatta, hogy a nemzeti erők összefogásának kérdését, a fasizmus elleni harcra, mi már több, mint tíz esztendővel ezelőtt napirendre tűztük. Akkor ezt a népfront politikájának hívták.

A fasizmus elleni harcban pártunk természetesen nem maradt meg az elméletnél. Amikor Spanyolországban a nemzetközi fasizmus fegyveres felkelést szított a spanyol nép demokratikus köztársasága ellen, a Magyar Kommunista Párt legjobbjai a Rákosi-zászlóaljba tömörülve, életük feláldozásával és vérük hullásával adták tanujelét annak, hogy a haladó népi erők összefogásának eszméjét a gyakorlatba is átviszik. Több mint 300 magyar kommunista halt hősi halált spanyol földön a fasizmus elleni demokratikus összefogás nevében.

Csak természetes, hogy 1941 júniusában, mikor a német náci rablók megrohanták a Szovjetuniót, pártunk méginkább a demokratikus nemzeti erők összefogását hirdette. Minden eszközt megragadtunk

arra, hogy szembeszálljunk a fasiszta métellyel és a Horthy-reakció nemzetvesztő politikájával. Rádióban és illegális röplapokban egyaránt hirdettük, hogy csak az összes demokratikus és az egészséges nemzeti erők egyesített harca mentheti meg az országot a pusztulástól. Azokban a napokban, amikor Magyarországon az ú. n. mértékadó körökben hat héten belül várták Hitler végső győzelmét, mi arra szólítottuk fel népünket, hogy támogassa a szovjet népet felszabadító harcában és így küzdjön egyben saját felszabadításáért is. Már akkor hirdettük, hogy „a magyar nép a német fasizmus és magyar zsoldosok kettős igájában nyög. A szovjet nép felszabadító harca egyben a magyar nép felszabadításáért is folyik. A szovjet nép győzelme hozza a magyar népnek is a felszabadulást a német elnyomás alól, elhárítja felőle az elnémetesítés veszélyét, lehetővé teszi nemzeti és állami függetlenségének megmentését.“

Ezek a szavak két héttel a magyar hadüzenet után hangzottak el. Ebben a szellemben harcolt a Magyar Kommunista Párt irányítása alatt a Kossuth-rádió is, mely a háború nehéz esztendeiben következetesen és szívósan hirdette a német fasizmus elleni összefogás eszméjét. Ebben a szellemben küzdöttek a föld alatt, a börtönben és a bitófák árnyékában a magyar kommunisták. Ezeket az elveket hirdették a vérpadon Schönherz Zoltán, Rózsa Ferenc, Ságvári Endre és pártunk többi vértanúja, ezekért az eszmékért adták oda életüket. Azokban a hazafias, demokratikus megmozdulásokban, amelyek a háború éveiben nálunk megindultak, mindenütt a mi pártunk volt a kezdeményező, a motor. Igy volt ez a Történelmi Emlékbizottság mozgalmától kezdve a felszabadulásig mindenütt.

1944 március 19-e után föld alá kényszerült testvérpártunk, a Szociáldemokrata Párt és a Kisgazdapárt is. A közös veszély végre létrehozta a föld alatt a nemzeti demokratikus erők szerves összefogását. A Magyar Front-ban természetesen pár-

tunk harcedzett és a földalatti küzdelemben járatos tagjai is ott voltak és példaadóan küzdöttek azért, hogy a német fasizmus összeomoljék és ne rántsa magával hazánkat.

Nem rajtunk múlott, hogy a Magyar Kommunista Pártnak ez a szándéka nem sikerült. A kudarc oka elsősorban a 25 esztendős Horthy-rendszerben rejlik, amely kíméletlenül és rendszeresen irtotta a demokrácia szellemét és szóvivőit és amelynek pártunk legjobb harcosai estek áldozatul. Elsősorban a Horthy-reakció negyedszázados garázdálkodása okozta azt, hogy a döntő pillanatban nem tudtunk leszakadni a német fasizmus oldaláról és a háború befejezéséig, mint Hitler utolsó csatlósa állottunk a győztes demokratikus népek előtt. Része volt a kudarcban annak is, hogy a demokratikus ellenzék a reakció elleni küzdelemben félúton megállt és nem folytatott következetes, ingadozás nélküli, végsőkig menő harcot. *(Taps.)*

A német fasizmus összeomlása és a szövetségesek győzelme gyökeresen átalakította a világ politikai képét. Nézzük, miben állnak ezek a változások. Európában megsemmisült a legnagyobb imperialista-fasiszta hatalom, a hitleri Németország. Mint nagyhatalom, megszűnt létezni szövetségese, a fasiszta Olaszország is. A harmadik szárazföldi nagyhatalom, Franciaország annyi sebet kapott, hogy esztendőkig tart, míg régi erejét és befolyását viszszanyerheti. Ezzel szemben a Szovjetunió, mely a fasizmus megsemmisítésében a legtöbb áldozatot hozta, erőben, tekintélyben, befolyásban és öntudatban hallatlanul megerősödve, győzelmesen került ki a harcból.

Hasonló folyamat játszódott le Ázsiában, a Távol-Keleten, ahol a fasiszta japán imperializmus bukásához is a Szovjetunió hadbalépése adta meg a végső csapást. Ezzel párhuzamosan az összes hadviselő és semleges államokban megerősödött a demokrácia és a demokrácián belül különösen megerősöd-

tek a kommunista pártok. A Szovjetunió nagy és bölcs vezére, Sztálin elvtárs *(Taps, felállva éljenzik Sztálint perceken át),* Churchillnek adott válaszában erről így nyilatkozott:

„Churchill úr belebotlik az igazságba, amikor a keleteurópai kommunista pártok befolyásának növekedéséről beszél. Meg kell azonban jegyezni, hogy megállapítása nem egészen pontos. A kommunista pártok befolyása nemcsak Kelet-Európában nőtt meg, hanem Európa csaknem minden országában, ahol azelőtt a fasizmus uralkodott (Olaszországban, Németországban, Magyarországon, Bulgáriában, Romániában, Finnországban), vagy ahol német, olasz, illetve magyar megszállás volt. (Franciaország, Belgium, Hollandia, Norvégia, Dánia, Lengyelország, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Görögország és végül, de nem utolsó sorban, a Szovjetunió.) A kommunisták befolyásának növekedését — mondta Sztálin elvtárs — nem tarthatjuk véletlennek. Ez teljesen törvényszerű jelenség. A kommunisták befolyása megnőtt, mivel a fasizmus uralkodásának nehéz évei alatt Európában a kommunisták megbízható, bátor, önmegtagadó harcosoknak bizonyultak a fasiszta rendszerrel szemben és a népek szabadságáért folytatott küzdelemben."

Számunkra, magyar kommunisták számára még külön fel nem mérhető jelentősége van annak a változásnak, hogy körülöttünk a Balti-tengertől a Földközi-tengerig olyan államok csoportja keletkezett, amelyekben szilárd, széles népi erőkre támaszkodva és jórészt a kommunista pártok vezetése alatt épül és erősödik a demokrácia.

A világháború alatt a demokratikus szövetségesek háttérbe szorították azokat a vitás kérdéseket, amelyek gátolták volna a fasizmus megsemmisítésére irányuló háborús erőket. A fasizmus egyik döntő tévedése a háború alatt az volt, hogy a szövetségesek között kétségkívül fennálló nézeteltéréseket és a célkitűzések különbözőségét túlértékelték. Azt remélték, hogy ezek a nézeteltérések végül is

a szövetségesek között még a háború alatt olyan konfliktusokhoz vezetnek, amelyek lehetővé teszik, hogy a fasizmus valamilyen módon elkerülje megsemmisülését.

Most, amikor a háború végetért, ez a remény, ha más formában is újjáéled. A reakciós erők most arra spekulálnak, hogy a Szovjetunió és az angolszász hatalmak között felmerülő viták annyira elmérgesednek, hogy a belőlük fakadó összeütközések következtében ők jutnak a nyeregbe. Semmi kétség, hogy ilyen tendenciák valóban megvannak bizonyos imperialista körökben. A demokrácia híveinek ezért elszánt, kíméletlen harcot kell folytatniok az uszítók ellen, akik alig egy évvel a legszörnyűbb világháború után, már újra háborúba szeretnék dönteni Európát.

Csak természetes, hogy a magyar reakció főreménye is a szövetségesek közötti viszony elmérgesedése. Mi tudjuk nagyon jól, hogy az amerikai nép zöme — Angliáról nem is beszélve — békét kíván és hallani sem akar az új háborúról. Tudjuk, hogy egyre nagyobb nyugtalansággal nézik az Egyesült Államokban is a trösztök és a bankok háborús uszítását. Éppen a napokban láttuk ennek a nyugtalanságnak megnyilvánulását a demokrata Wallace erélyes kiállásában.

Sztálin elvtárs szeptember 17-én egy angol lap tudósítójának nyilatkozatot adott az „új háború" veszélyének kérdéséről. Azt mondta:

Nem hiszek az „új háború" reális veszélyében. Az „új háború" körül jelenleg főként katonai és politikai hírszerzők és azok néhány polgári segítőtársa csap olyan nagy zajt. Erre a háborús hírverésre azért van szükségük, hogy először: a háború kísértetével megijesszenek bizonyos naív politikusokat és ezáltal segítséget nyujtsanak saját kormányaiknak abban, hogy politikai szerződő feleiktől minél több engedményt csikarjanak ki; másodszor: bizonyos időre megakadályozzák országaikban a hadikiadások csökkentését; harmadszor: fékezzék a

csapatok leszerelését és ezáltal elejét vegyék a munkanélküliség növekedésének országaikban. Helyesen, különbséget kell tenni „új háborúról" szóló mostani fecsegés és új háború tényleges veszélye között, amely jelenleg nem áll fenn."

Nálunk, ismétlem, az „új háborúról" szóló felelőtlen beszéd a reakció eszköze; ezzel akar reményt önteni azokba, akik a régi rend visszaállítását olyan szívesen látnák. Mindenesetre jellemző, hogy a reakció háborús uszítással nyugtalanítja népünket, hogy befolyását fenntarthassa. Mi, kommunisták, az egész vonalon a béke megőrzésére vettük az irányt, mert csak ez segítheti a magyar népet ezer baján keresztül. *(Taps.)*

Nézzük meg most, hogy milyenek voltak a felszabadulás után a magyar gazdasági és politikai viszonyok, az osztályok és az őket képviselő pártok helyzete, hogyan és milyen irányban változtak meg és merre mutat a további fejlődés?

Hét hónapig folyt hazánk területén a háború. Ezalatt a német rablóknak és magyar cinkosaiknak bőven volt alkalmuk az ország kiürítésére. Lényegében csak hazánkat tudták a fasiszták az összes Hitler-csatlósországok közül módszeresen kifosztani. El is hurcolták nemzeti vagyonunk jó 20 százalékát. Semmi kétség, hogy Hitler csatlósai közül mi szenvedtük gazdaságilag a legnagyobb veszteségeket. A gazdasági romokból a magyar munkásság önfeláldozása, szorgalma és találékonysága annyit újjáépített, hogy ma már iparunk összkapacitása nincs messze az 1938-astól. A mezőgazdaságban főleg az állatállományt érte óriási károsodás és hosszú esztendőkig tart, amíg ló- és szarvasmarhaállományunk eléri a háborúelőttit.

A fiatal demokrácia tehát rendkívül nehéz gazdasági örökséggel kezdte működését.

Mi volt a helyzet politikai téren? Az országot felszabadító Vörös Hadsereg csapásai alatt összeomlott nemcsak Szálasiék gyalázatos fasiszta terroruralma, hanem Horthy 25 esztendős, félfeudális,

népellenes rendszere is. Szétmállott a régi államszervezet, a reakciós és fasiszta pártok eltűntek. A régi rendszer urai, nagybirtokosok, tőkések, vezető állami tisztviselők, katonatisztek nyugatra menekülve, magára hagyták népünket a gazdasági pusztulás és zűrzavar, az állami és társadalmi rend felbomlása közepette.

Az egyetlen párt, amely szilárdan állt, amely tudta, hogy mit akar és kivezető utat mutatott a nemzetnek: a mi pártunk, a Kommunista Párt volt. *(Taps.)* A Kommunista Párt vette kézbe a kezdeményezést, hogy az elalélt demokratikus pártok újjáélesztése, a nemzeti bizottságok megszervezése, az államszervezet új alapjainak lerakása útján megteremtse a feltételeit az Ideiglenes Nemzetgyűlés összehívásának, az Ideiglenes Magyar Nemzeti Kormány megalakulásának. Ezekben a hetekben és hónapokban a Kommunista Párt rázta fel dermedtségéből és aléltságából a nemzetet.

A Kommunista Párt eme önzetlen és előrelátó munkája nélkül nem jöhetett volna létre a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front, nem jelentkezhettek volna azok a demokratikus erők, amelyek a Szovjetunió segítségével kezükbe vették az ország sorsának irányítását. A Kommunista Párt nélkül — ezt nem árt ma hangsúlyozni — Magyarország Németország sorsára juthatott volna, míg így népünk gyors ütemben nyeri vissza teljes nemzeti függetlenségét és állami szuverénitását. *(Taps.)*

Az alélt és kábult ellenzéki pártokat, melyek az események más fordulatára számítottak, szintén magával sodorta az általános összeomlás; csak lassan tértek magukhoz.

Ebben szerepet játszott az is, hogy e pártok, amelyek a háború második felében már látták Hitler vereségét, hosszú időn keresztül valószínűbbnek tartották, hogy Horthy is úgy szakít a németekkel, mint pl. Mannerheim tette Finnországban. Emiatt nem vártak olyan fordulatot, mely alapjában változtatja meg a fennálló viszonyokat. Sokan arra szá-

mítottak, hogy Magyarországot az angolszász hatalmak fogják felszabadítani és ebben a hiszemben nem látták előre a politikai és társadalmi viszonyok gyors megváltozását. Ezenkívül nem voltak tisztában a Kommunista Párt erejével, mert a földalatti Kommunista Párt jövendő működését és jelentőségét nem tudták előre felbecsülni.

A magyar demokrácia pártjait emiatt a felszabadulás politikai fejleményei bizonyos fokig váratlanul érték. És mert nem ezt és nem így várták, magatartásukban volt valamelyes meglepetés, sőt bizonyosfokú csalódottság is.

2. *Szabad népért a szabad hazában*

Az ország felszabadulása nemcsak a régi rendszer összeomlására vezetett, hanem új, hatalmas népi erőket is mozgásba hozott. A munkásosztály és a parasztság saját kezdeményezésével és saját erejével látott hozzá a gazdasági és állami élet megindításához és újjászervezéséhez. Abban a szinte légüres térben, mely a régi rendszer csúfos bukása után keletkezett, a munkásosztály és a parasztság volt az egyetlen államépítő és államvezető erő. *(Taps.)*

A munkásosztály politikai és gazdasági szervezetei viszont (a párt- és szakszervezetek, üzemi bizottságok) rohamosan növekedtek és rövid hetek, hónapok alatt az egész országot átfogták. Milliók ébredtek elsőízben politikai életre. A munkásság segítségével a földnélküli és szegényparasztság birtokába vett 4 millió hold földesúri földet, *(Taps.)* végrehajtotta azt a történelmi feladatot, melynek megvalósításáért magyar parasztnemzedékek egész sora hiába küzdött. Majd később, 1946 elején, a magyar demokrácia törvénybeiktatta a köztársaságot.

Ha nálunk az újjáépítés üteme és eredménye hasonlíthatatlanul nagyobb lett, mint pl. a szomszéd

Ausztriában, úgy ebben, mint a magyar demokrácia gyors talpraállásában elsősorban annak a munkásegységnek volt döntő szerepe, melyet testvérpártunkkal, a Szociáldemokrata Párttal *(Taps.)* gyorsan és erőteljesen létrehoztunk. Csak a munkásegység tette lehetővé, hogy elsősorban a város dolgozói minden erejüket szervezeteik kiépítésére és a termelés megindítására, az újjáépítésre tudták fordítani.

A koalíciós pártok közül a Független Kisgazdapártot találták a felszabadulás körülményei a legkevésbbé felkészülten. A Kisgazdapártnak voltak legkevésbbé konkrét elképzelései pártunk erejéről s lendületéről. A politikai felkészültségnek ez a hiánya hozta magával, hogy a Kisgazdapárt lassabban szedte rendbe sorait, később jelentkezett a politikai porondon. És mert az élet meg nem állhat és nem várhatja meg, amíg egy meglepett párt hozzáidomul a számára váratlan viszonyokhoz, az történt, hogy a Kisgazdapárt az államapparátus újjáépítésénél meglehetősen lemaradt. Emiatt ez a párt úgy érezte, hogy megrövidítették, ami viszont hamarosan bizonyos elégedetlenségnek szolgáltatott talajt.

A koalíció negyedik tagja, a fiatal Nemzeti Parasztpárt is megvetette lábát a szegényparasztság között, míg a Polgári Demokrata Pártról hamarosan kiderült, hogy nem állanak mögötte komoly tömegek.

A munkások és parasztok gyorsan növő pártjaival szemben a nagytőkéseknek és nagybirtokosoknak nem volt politikai szervezetük. Mindkét réteg annak a Horthy-rendszernek volt talpköve és támasza, mely a nyilas bitangoknak egyengette az utat. A reakció veresége az ő vereségük is volt. És a nagybirtok alól a földreform kihúzta a gazdasági alapot, ami még tetézte vereségüket.

Az első időben a nagytőkések sem állottak sokkal jobban. A bankokat kifosztotta a háború, az üzemeknek felé se mertek nézni azok az igazgatók,

akik nem sokkal előbb börtönnel, internálótáborral s különleges munkaszázadba való beosztással gondoskodtak a munkásság gúzsbakötéséről. A termelés rendjét a munkásság és az általa választott üzemi bizottság tartotta fenn. Ezekben a hónapokban nem egyszer fordult hozzám egy-egy igazgató azzal a kéréssel, hogy tegyem lehetővé számára, hogy a gyárába betehesse a lábát.

Ez a helyzet lassan megváltozott. Nemcsak a munkások és a parasztok szervezetei nőttek meg, de a viszonyok konszolidációjával, a termelés megindulásával kezdtek rendeződni a tőkések zilált sorai is. A demokrácia maga vonta be a termelésbe azokat, akik nem voltak túlságosan kompromittálva, feltűntek mellettük csakhamar olyanok is, akiknek bár jó adag vaj volt a fejükön, de az igazolást üggyel-bajjal megúszták. Felvették az összeköttetést a külföldre menekült tőkésekkel, nemzetközi kapcsolataikat is felújították. De ami a legfontosabb, a Kisgazdapárt polgári elemein keresztül megtalálták az érintkezést a Függetlenségi Front e legjobboldalibb pártjával is.

Ilymódon a régi reakciós rendszer támaszát alkotó társadalmi rétegek, melyek az összeomláskor nem semmisültek meg, hanem csak ideiglenesen eltűntek, szétszóródtak, visszahúzódtak, a gazdasági és állami élet fokozatos megszilárdulásával ismét gyülekeztek, újra rendezték soraikat. Visszaszivárogtak az országba nyugatról, visszaültek a gazdasági, állami és kormányzati pozíciókba. A munkásságnak és parasztságnak az állami és társadalmi életben megnövekedett szerepével és befolyásával, a demokratikus fejlődéssel elégedetlenek a dolgok menetét reakciós irányban törekszenek megváltoztatni.

Hozzájuk tartoznak a levitézlett, földjüket vesztett nagybirtokosok, akiket, mint osztályt, a földreform megszüntetett, de akik annál féktelenebbül gyűlölik a demokráciát és mindent megtesznek, hogy visszacsinálják a földreformot.

Hozzájuk tartoznak az évtizedek óta, de különösen az ellenforradalom alatt a nagybirtokos osztállyal gazdaságilag és politikailag szövetkezett, a Horthy-rendszerben élvezett kiváltságaikat visszahódítani akaró nagytőkések, akik gazdasági hatalmuknál fogva a demokráciaellenes törekvések fő mozgatóerejét alkotják.

A népi érdekközösséget már régen megtagadó, az urakkal szövetkező szűk zsírosparaszt-réteg is idetartozik. És hozzájuk kell számítani a régi, munka helyett basáskodáshoz szokott úri bürokráciát, mely nem akar beleilleszkedni az új demokratikus rendbe, mert nem akarja a népet szolgálni.

A reakció erőit gyarapította, a demokrácia táborát gyengítette a vesztett háború és a gazdasági pusztulás következtében fellépő infláció, melyet a reakció erői mesterségesen gyorsítottak és fokoztak. Az infláció mérhetetlen nélkülözést és szenvedést okozott a dolgozóknak. Ugyanakkor szinte korlátlan harácsolási lehetőséget nyujtott a feketézőknek és a vagyonos rétegeknek, s már-már azzal a veszéllyel fenyegetett, hogy a dolgozó tömegek nyiltan szembefordulnak a demokráciával.

A reakciót erősítették és bátorították a szövetséges nagyhatalmak között felmerült ellentétek is.

A demokrácia többé-kevésbé benyomult a közigazgatásba, a rendőrségre, a hadseregbe. A bankok és gyárak igazgatásában azonban ezen a téren nem történt változás. A magyar demokrácia gazdasági kulcspozícióiban változatlanul azok maradtak, akik a legnagyobb odaadással szolgálták Horthyt és rendszerét, s ennek megfelelően legnagyobb ellenszenvvel nézték az üzemi bizottságokat, a földosztást, a Kommunista Pártot és mindazt, amit a felszabadulás hozott. A magyar tőkések jelentős része egyben földbirtokos is volt, akiket ennek megfelelően érzékenyen érintett a földosztás. Másrészt a vállalatok igazgatóságaiban változatlanul ott működtek azok a feudális nagybirtokosok, akiknek a földjét felosztották. A bankok és vállalatok rész-

vényesei és igazgatói között ugyanúgy fellelhető a Nemzeti Kaszinó tagjainak jórésze, mint két vagy három éve. A demokrácia érintetlenül a régi rend kezén hagyta a gazdasági élet vezetőpozícióit.

Nem változott a helyzet az egyházakban sem, melyek a feudális rend főtámaszai voltak. Az esztergomi érsek az a reakciós Mindszenthy lett, akinek a háború alatt megjelent könyvéhez akár Göbbels is írhatott volna dícsérő előszót. A mult évben egy kálvinista püspök magyarázta nekem, hogy Horthy, akinek nagy képe ott lógott a dolgozószobájának falán, egyházának hű fia volt s ezzel fűzte reakciós rendszeréhez az egyházat. Ennek megfelelően a magyar egyházak kezdettől fogva ellenszenvvel nézték a demokráciát. Fokozta ezt a beállítottságukat a földreform, mely sokszázezer hold földjüket juttatta parasztkézre. Nem véletlen, hogy az első komoly kísérlet a földreform visszacsinálására éppen katolikus egyházi oldalról indult ki.

Világos volt, hogy a nagybirtok mindent meg fog mozgatni, hogy vagyonát, a nagytőke pedig, hogy politikai befolyását visszaszerezze. Mi már akkor számoltunk ezzel, amikor még a politikai élet jóformán alig indult meg s amikor a demokrácia még látszólag egyedül állt a küzdőtéren. A módot is nagyjában előre láttuk. Előttem fekszik az a füzet, melyben tavaly februárban tartott előadásom van lenyomtatva. Idézem belőle a következőket:

„Ami a Kisgazdapártot illeti, nincs kizárva, hogy a reakció megpróbálja azt a játékot, amit 1920-ban űzött, azaz betódul a Kisgazdapártba, kezébe veszi az irányítást. Utána megbontja a demokratikus erők egységét és megpróbálja megakadályozni az ország demokratizálódását."

Lényegében így is történt. A mult év augusztusában, amikor az új választójogot tárgyaltuk, a Kisgazdapárt egyes képviselői szívós és — sajnos — nem sikertelen harcot folytattak azért, hogy a választójogból a régi rend és a reakció lehető legkeve-

sebb híve maradjon ki. A budapesti városi választásokra jelölték listájukon Schlachta Margitot, a régi, rosszhírű Wolff-párti keresztény kurzus képviselőjét. A Kisgazda-frakció a fővárosi közgyűlésen emiatt csak alig különbözik a 20-as esztendők hírhedt keresztény-kurzusos többségétől. Az országgyűlési választási agitáció, a kereszteket és bibliákat ábrázoló nemzetiszínű plakátok is nem egy demokratikus Kisgazdapártra, hanem inkább a negyedszázad előtt levitézlett „keresztény nemzeti kurzusra" emlékeztettek. Hozzájárult mindehhez Mindszenthy ismert választási levelet, mely a munkáspártok, a földreform és a demokrácia ellen mozgósította a vallásos tömegeket.

Mind e tények hatása alatt megváltozott a helyzet. Ez kifejezésre jutott az 1945-ös őszi választásokon, amikor a reakció egységesen sorakozott fel a Független Kisgazdapárt mögött, annak a pártnak támogatására, amelyet, mint mi előre láttuk, eszközül akart felhasználni céljai elérésére.

A demokratikus koalíció, amely kezdetben, az Ideiglenes Nemzetgyűlés idején, a munkásság, a parasztság és részben a haladó értelmiség és polgárság összefogását jelentette, lassanként megváltoztatta jellegét a reakció erőinek a koalícióba való benyomulásával és a koalíció egyes elemeinek jobbra tolódásával. Ebben keresendő a koalíció az utóbbi hónapokban szinte állandó, hol lappangó, hol nyilt válságának az oka.

A választások egyik tanulsága az volt, hogy a paraszti szavazatok 40%-át a baloldali pártok kapták. A régi demokratikus politikai hagyományokkal bíró Békés, Csongrád, Hajdu megyékben, a Viharsarokban a parasztság többsége nem a Kisgazdapártra szavazott. Viszont a politikailag elmaradott megyékben: Zalában, Vasban, Somogyban, valamint Budapest legreakciósabb kerületeiben a legmagasabb volt a Kisgazdákra eső szavazatok aránya. A kisgazdaképviselők több mint fele nem paraszt, hanem a legkülönbözőbb polgári foglalko-

zású, közöttük bőven akad olyan, akit erős kötelékek fűznek a nagytőkéhez és a régi rendszerhez.

Ez azt is jelentette, hogy a parlamentben képviseletet és polgári jogot kaptak a demokrácia nyilt vagy burkolt ellenségei. Ettől az időtől fogva erőteljesebben és nyiltabban folyt a harc a nemzeti demokratikus erők koalíciójának gyengítéséért és a reakció erősítéséért. A köztársaság létrejötte körül komoly nehézségek mutatkoztak, a földreform ellen általános roham indult meg. A köztársaság védelmét célzó törvénynek egyes kisgazdajavaslatok inkább a köztársaság ellenségeit védő jelleget akartak adni.

A növekvő reakciós veszély hatása alatt a koalíció balszárnya megalakította a Baloldali Blokkot, mely 1946 márciusában széles munkás- és parasztömegek mozgósítása útján megvédte a földreformot, kimozdította a holtpontról az államosítás ügyét, elfogadtatta a Független Kisgazdapárttal a közigazgatás megtisztítását. A tömegek nyomására a Független Kisgazdapárt vezetősége eltávolította a párt nemzetgyűlési csoportjából a reakciós jobbszárny egyrészét. A Baloldali Blokk fellépése azonban csak ideiglenesen akasztotta meg a reakció szervezkedését és előnyomulását a Független Kisgazdapártban.

Csakhamar kiderült, hogy ez nem sokat változtatott a helyzeten. A Kisgazdapártból kizárt képviselők megtartották összeköttetésüket és befolyásukat a pártban megmaradt hasonszőrűekkel. A Kisgazdapárt ígéretei, hogy rendet teremtenek a saját portájukon, papíron maradtak, sőt a Baloldali Blokkal szemben bizonyos revanshangulat keletkezett, amit a reakció igyekezett fűteni.

Közben gazdasági téren folyt a pénzromlás, melynek következtében a dolgozók elégedetlensége egyre fokozódott. A Kisgazdapártban nyüzsgő volt szolgabírák, volt ezredesek, volt földbirtokosok, ügyvédek, MÉP-ujságszerkesztők és hasonlók, akik magukkal hozták a pártba a körmönfont reakciós rutint a fasiszta demagógiával, tovább növelték be-

folyásukat. Velük azonban rendszeres küzdelmet a kisgazda demokraták nem folytattak, eltűrték, hogy olyan bajokért is, amelyek az elvesztett háború következményei, a demokráciát, a koalíciót és azon belül a Kommunista Pártot tegyék felelőssé. Az eredmény az lett, hogy míg márciusban a Kisgazdapárt reakciós szárnyát zárták ki, júliusban már azokat távolították el, akik a Kisgazdapárt reakciós és félfasiszta elemeinek üzelmeit tették szóvá. Ez a tény mutatta, hogy a párt zöme a koalíció-ellenes jobbszárny befolyása alá került.

A Független Kisgazdapártban mind eredményesebben terjeszkedő reakció arra törekszik, hogy ezt a pártot végleg Nagyatádi útjára vigye, hogy a parasztságot szembefordítsa természetes szövetségesével, a munkásosztállyal és hogy aztán a hatalom birtokában kisemmizze utána a parasztságot is.

A koalíción belül lényegében akörül folyik a harc, hogy kivel megy együtt a parasztság zöme: a munkássággal-e, előre a demokratikus fejlődés útján, vagy pedig a nagytőkével, visszafelé, oda, ahová a reakció akarja vinni az országot. Nem kétséges, hogy mi, magyar kommunisták nem visszafelé akarunk haladni, hanem előre. *(Taps.)*

A koalíció mindinkább állandósuló válsága megakasztja a magyar demokrácia fejlődését, bénítja a kormányzat kezdeményezését, kerékkötője a törvényhozás munkájának és az országban általános nyugtalanságot és elégedetlenséget vált ki. Minden társadalmi réteg, minden társadalmi osztály érzi: a magyar demokrácia válaszútra jutott.

3. *Demokratikus külpolitikát!*

A demokratikus és a reakciós erők gyülekezése és szembekerülése még határozottabbá vált a magyar békeszerződés kapcsán és az augusztus 1-ével megkezdődött stabilizáció folytán.

Magyarország külpolitikájában arról kell dön-

teni, vajjon továbbra is, ahogy ez évtizedeken keresztül történt, idegen, imperialista törekvések eszköze legyen-e a magyarság, vagy pedig saját érdekeit és jövőjét szem előtt tartva, minden kétszínű, a multban oly végzetes hintapolitikával szakítva, őszintén és határozottan haladjon a Duna-völgye népeivel, elsősorban a Szovjetunióval való gazdasági és politikai együttműködés útján. *(Taps.)* De ez a külpolitika csak úgy vezethet eredményre, ha valóban demokratikus belpolitikával párosul, ha Magyarország csatlakozik ahhoz a demokratikus fejlődéshez, melynek útján legtöbb szomszédunk halad.

A magyar jelen egyik legsúlyosabb és legdöntőbb kérdése a békekötés. A magyar népnek most a párizsi békekonferencián kell fizetnie mindazokért a bűnökért és mulasztásokért, amelyeket urai az elmúlt 25 esztendőben, de különösen 1944 folyamán elkövettek. Ma már tisztán látjuk 1944 október 15-e jelentőségét. Ekkor derült ki, hogy a magyar nép nem tudott arra az útra lépni, amelyen előtte a románok, a bulgárok, a finnek elindultak. Ekkor derült ki, hogy a magyar reakció erősebben és jobban Hitler fasizmusához van nőve, mint a csatlósállamok bármelyike. Elsősorban ennek volt a következménye, hogy a magyar közigazgatás és a magyar hadsereg még akkor is a német fasizmus mellett állott, amikor már világszerte nyilvánvaló volt az ilyen magatartásnak minden katasztrofális következménye.

Hiába emelte fel szavát a magyar demokrácia és elsősorban a Magyar Kommunista Párt. Hiába mutattunk rá, hogy mit jelent nemcsak a határok, hanem az ország egész jövője szempontjából, ha nem lépünk fel még az utolsó pillanatban Hitler ellen. 1944 augusztusi kiáltványunk, melyet akkor a fővárosban terjesztettünk, a következőket mondja:

„Erdélyt nem Hitlerrel, hanem csak Hitler-ellenes fegyveres harccal lehet megmenteni. Ha a március 19-i árulók uralmon maradnak, nemcsak Erdély vész el, hanem vele pusztul az egész ország. Hazánk földje pedig véres csatatér, városaink füstölgő rom-

halmaz, népünk a visszavonuló német banditák szabad prédája lesz."

Harcoltunk a magyar nép tétlen várakozása ellen is és felhívtuk őket arra, hogy ne csak egyedül a Vörös Hadseregtől várják a felszabadulásukat. Azt mondotta a Magyar Kommunista Párt szeptember 2-i röpirata:

„Az elkövetkezendő béke nem lesz szocialista béke és ha mi nem harcolunk szabadságunkért, akkor a környező népek gyanakvása és ellenszenve az ország megcsonkítására, tartós megszállására vezethet."

„A magyar nép tétlen várakozása felszabadítására — mondottuk később — azt jelentené, hogy felszabadítója, a Vörös Hadsereg, csak az ország és a főváros romjait nyujthatná át a szabaddá és függetlenné lett, de időközben megtizedelt és koldusbotra jutott magyar népnek."

Ez volt az itthon küzdő kommunisták hangja. Minden szavukat igazolták az események és igazolták azokét is, akik, mint jómagam, már esztendőkkel előbb hirdettük:

„Azt hiszik otthon, hogy a vereség a legrosszabb esetben az 1918-as megcsonkítás ismétlése lesz és hogy a magyar lakosság minden bántódás nélkül az elszakított területeken ugyanúgy megmaradhat, mint 1918-ban történt. Sajnos, erre kevés a remény, mert, mint minden téren, Horthyék itt is mérhetetlen, jóvá nem tehető károkat okoztak a magyar ügynek. Egyre több olyan hivatalos hang emelkedik, amely azt követeli, hogy az elszakítandó területekről ki kell telepíteni minden magyart, lakosságcseréről hallani, amely a gyakorlatban annyit jelentene, hogy mondjuk a Felvidékről minden magyarnak el kellene távoznia és helyükbe visszatérhetnének a szarvasi, kiskunhalasi szlovákok. Kivezető út csak egy van: azonnal és gyökeresen szakítani azzal a rendszerrel, mely ide vitte az országot, azonnal és kíméletlenül eltávolítani azokat a vezetőket, akik azért felelősek. Ha a magyar nép ezen az áron még

Hitler összeomlása előtt át tud menni a győztes szövetségesek oldalára, akkor még sok minden menthető."

Ez volt pártunk álláspontja azokban a sorsterhes esztendőkben és hónapokban, amikor utat kellett mutatni a nemzetnek. Ezekért a célokért halt vértanúhalált Ságvári Endre és annyi jó elvtársunk. Ezekre a tényekre külön emlékeznünk kell azért, mert a magyar reakció, mint minden téren, a béke kérdésében is megkísérli, hogy a magyar demokráciát tegye felelőssé azokért a súlyos feltételekért, amelyeket a békekötésnél ránk rónak s amelyek miatt — mély hazafiúi bánattal látjuk — annyi szenvedés zúdul szegény magyar népünkre.

A Magyar Kommunista Párt minden erejével küzdött azért, hogy nemzetünket a demokrácia harcosai sorába állítsa. Ebben a küzdelemben az összes magyar pártok közül mi adtuk a legtöbb mártírt. Minket senki a sovinizmus vádjával nem illethet. Ezt azért tartom szükségesnek előrebocsátani, mert a békekötéssel kapcsolatban le kell szögeznünk, hogy a magyarok erőszakos kitelepítését Szlovákiából mi úgy is mint hazafiak, úgy is mint kommunisták, helytelennek és a Duna-medence népeire károsnak tartjuk. *(Taps.)* Szerintünk az erőszakos kitelepítés komoly csapás volna a fiatal magyar demokráciára és rendkívül sokat ártana magának a csehszlovák demokráciának is, mert nagyon megnehezítené a dunai népek demokratikus összefogását. Pártunk ezért a maga részéről, mint a multban, a jövőben is minden tőle telhetőt megtesz, hogy az erőszakos kitelepítést kivédje és meghiusítsa.

A Magyar Kommunista Párt a békével kapcsolatban külön alá akarja húzni, hogy a határon kívül maradó magyar kisebbség érdekeinek a legnagyobb figyelmet szenteli s fel fogja emelni szavát, ha a határokon túl élő magyarság demokratikus jogait bármilyen téren csorbítanák. Ezt nemcsak a magyar demokrácia érdeke követeli meg, de megköveteli a dunavölgyi népek demokratikus fejlődése is. A duna-

völgyi népek egymásra vannak utalva és ha azt akarjuk, hogy a Duna medencéje valóban a demokratikus dunai népeké legyen, ne pedig távoli imperialisták küzdőpontja, akkor gondosan el kell távolítani minden olyan akadályt, amely a népek demokratikus összefogását gátolja. Márpedig a határon túl maradó magyarság demokratikus jogainak csorbítása természetszerűen megnehezítené az egymásrautalt népek annyira szükséges összefogását.

Ezzel kapcsolatban a legnagyobb elismeréssel kell megemlékeznem Jugoszláviáról *(Taps)*, annak nagy vezetőjéről, Tito marsallról *(A hallgatóság felállva, percekig tapsol.)*, aki valóban demokratikus és messze előretekintő politikájától vezettetve példamutatóan kezeli az országában levő magyar kisebbséget. Pedig a jugoszláv népnek éppen elég indoka lett volna arra, hogy számonkérje tőlünk Horthyék bácskai bűneit. Az annyi heroizmus és véres áldozat után szabadságát és nagyságát visszanyert jugoszláv nép és vezére ezen a téren is a bölcs mérséklet példájával jár elől.

Meg kell emlékeznünk Groza miniszterelnökről is *(Taps.)*, akinek demokratikus érzelmeihez és a magyarsággal szemben táplált jóindulatához kétség nem fér, de akinek jóindulatát a helyi soviniszta hatóságok a végrehajtás közben gyakran az ellenkezőjére fordítják. Groza miniszterelnök felvetette a dunai népek vámuniójának gondolatát is. Foglalkoznunk kell ezzel.

Mi feltétlenül hívei vagyunk a dunai népek barátságos, demokratikus együttélésének és egy demokratikus dunai föderációt nemcsak lehetségesnek, de kívánatosnak is tartunk. *(Taps.)* Ezen a téren is a nemzeti kossuthi hagyományok folytatói vagyunk. Kossuth Lajos az 1848—49-es forradalom katasztrófája után felvetette a dunai konföderáció kérdését. Elgondolásának alapját a dunamenti demokratikus államok képezték. Tervének megvalósítását már eleve kizárta az a körülmény, hogy a dunamenti népek legtöbbje a német fasizmus összezúzásáig nem

volt valóban demokratikus. Most viszont ez az alapfeltétel adva van és lehetőséget nyujt arra, hogy a dunai népek szövetsége meg is valósuljon. Egy ilyen demokratikus szövetség létrejötte, vele kapcsolatban a vámhatárok leépítése, természetesen sokat enyhítene azon a keserűségen, amelyet népünk a most készülő békével kapcsolatban érez.

A magyar demokrácia külpolitikája nem lehet más, mint egészséges, őszinte, demokratikus viszony a szomszéd népekhez, mindenekelőtt új szomszédunkhoz, a nagy és bennünket felszabadító Szovjetunióhoz. *(Taps.)* Ez a politika eleve kizár minden kétkulacsosságot, a régi rezsim minden hintapolitikáját. Nekünk nem kell hintapolitika, amely végeredményben oda vezet, hogy két szék között a földre esünk. De a híd szerepére sem vállalkozunk a Kelet és a Nyugat között. Kelet és Nyugat óriásainak egymáshoz közelebbhozására és összekötésére mi kicsik vagyunk. A mi külpolitikánkat egyedül és kizárólag a magyar demokrácia érdekei kell, hogy vezessék és külpolitikánk a demokratikus belpolitikának kell, hogy következménye és egyenes folyománya legyen. *(Taps.)*

Ez már magában kizárja, hogy a Kommunista Párt segédkezet nyujtson olyan külpolitikához, mely tőlünk messze levő imperialista érdekek szolgálatába akarja állítani hazánkat, abban a csalóka reményben, hogy ilyen szolgálat haszonnal járhat a magyar népre. Ezt élesen le kell szögezni, mert a magyar reakció, mely semmit sem tanult és semmit sem felejtett, szívesen játszik ilyen tervekkel. Csak rá kell nézni a térképre és mindenki látja, hogy hazánk a fasizmus összeomlása után egy olyan demokratikus államcsoport közepén fekszik, mely a Balti-tengertől az Adriai-tengerig terül el. Ezek az államok ezer esztendő óta közvetlen gazdasági és politikai kapcsolatban állottak hazánkkal. Ezeken az államokon keresztül folyik a Duna, itt vezetnek át a legfontosabb vasútvonalak, innen kaptuk a multban legfontosabb nyersanyagainkat és itt helyeztük el

iparcikkeinket. Ezektől az — ismétlem — ezer év óta működő tényezőktől nem vonatkoztathatjuk el külpolitikánkat. Aki ezek előtt szemet húny, az tudva, vagy akaratlanul, de új szerencsétlenségbe dönti hazánkat.

Szólnom kell itt az úgynevezett szláv veszélyről, mellyel a reakció nemcsak a háború alatt, de most is operál. Az utolsó negyed évezredben Magyarország a német Drang nach Osten-nak, a Kelet felé való erőszakos terjeszkedésnek faltörő kosa volt. Ennek a német politikának következményeképen Magyarország vérzett, szegényedett, gazdaságilag elmaradt és a szomszéd népekhez viszonyítva számbelileg is megfogyatkozott. Az első világháború idején a német Berlin—Bagdad terjeszkedési irány szolgálatába állították országunkat és az eredmény Trianon lett. A hitleri Drang nach Osten következményeit most érezzük a párizsi béketárgyaláson. Azok a népek, amelyekkel szemben Magyarország a német terjeszkedés csatlósát játszotta, elsősorban a szlávok voltak. Ezekkel a szlávokkal szemben hazánk 1848—49-ben a forradalmi haladást képviselte. De az utolsó félszázad alatt a szlávok szerepe megváltozott. Különösen megváltozott 1905 óta, az első orosz forradalom óta és a szláv népek most egyre erőteljesebben állnak az emberi haladás élére. Az 1917-es győztes orosz forradalom már magábanvéve mutatta, hogy az elmaradott szláv népek a haladás élére ugrottak.

Ennek a világháborúnak a tapasztalatai, elsősorban a szovjet nép hősies harca az emberi szabadságért és haladásért, azután a jugoszláv, a lengyel nép küzdelme mutatják, hogy e nemzetek ma a haladó emberiség élcsapatai. *(Taps.)* Aki ezekkel a demokratikus, élenhaladó szláv népekkel szemben megpróbálja a magyarságot kijátszani, az már ennek a gondolatnak puszta elfogadásával a reakció mellé, a haladás ellenségei közé áll. Ezt gondolja meg mindenki, akit a pánszláv mumus meséje megtévesztett. És gondoljon még arra, hogy annak a

német politikának következtében, mely negyedévezreden keresztül szomszédaink, elsősorban a szlávok ellen tudta vinni népünket, hazánk és nemzetünk egyre inkább összezsugorodott és most még az a veszély is fenyegeti, hogy a magyarság Szlovákiában maradó részét elűzik, vagy elnemzetietlenítik. Annak a magyar hazafinak a számára, aki nemzete multjából okulni tud és meg akarja állítani ezt a zsugorodási folyamatot, melynek következtében nemzetünk egyre kisebbedik, a választás nem lehet nehéz; az semmi körülmények között nem fogja megengedni, hogy népét mégegyszer erre az útra kényszerítsék. A multban a német imperializmus taszított bennünket ebbe az irányba. Hasonló kísérleteket, melyeket egyben az ország demokratikus politikájának megváltoztatására próbál a magyar reakció kihasználni, most is észlelhetünk.

A kemény és szigorú békefeltételek ellenére a demokratikus belpolitika lehetővé fogja tenni, hogy a dunai népek nagy családjában Magyarország önérzettel és egyenrangú félként képviselje nemzeti érdekeit. Csak ez a nyilt és őszinte politika teszi lehetővé, hogy kiküszöböljünk minden kétértelműséget Magyarország és a nyugati hatalmak viszonyából és kiépítsük baráti és gazdasági kapcsolatainkat Nyugat szabad nemzeteivel, elsősorban az Amerikai Egyesült Államokkal, Angliával és Franciaországgal.

4. *Nem a tőkéseknek — a népnek építjük az országot!*

A békekötés mellett a stabilizáció a demokráciának kétségkívül nagy sikere. Ezen belül pedig a munkásegység és a Kommunista Párt sikere. Az infláció lezárult, kezdődik egy új periódus. Dönteni kell arról, hogy milyen úton haladjon tovább gazdaságilag az ország. A stabilizáció megállította a dolgozó rétegek elnyomorodását, végetvetett a spe-

kuláció tobzódásának, megerősítette a demokrácia gazdasági alapjait és hitelét. Ugyanakkor azonban megnövelte a demokráciával szembenálló rétegek gazdasági erejét is. A dolgozók a stabilizációt kiindulópontnak tekintik arra, hogy a termelés növelése útján emeljék saját életszínvonalukat. A nagytőke arra vesz irányt, hogy a stabilizáció előnyeit mértéktelenül magas ipari árak útján a maga számára biztosítsa és terheit, a munkanélküliséget, a szélesre nyílt agrárollót stb. a város és a falu dolgozó rétegeinek vállára rakja.

A tőkéseket a szanálás sikere meglepte. Egy dícséretreméltó kisebbség már átállította ugyan munkáját az új viszonyokra, többségük azonban tunyán vagy ellenségesen áll a szanálással kapcsolatos problémák előtt. Sokan közülük szívesebben látnának egy új inflációt, mely újabb haszon mellett végleg aláásná a demokrácia tekintélyét. Mások a dolog könnyebb végét fogják s az átmeneti nehézségeket úgy akarják megoldani, hogy az utcára dobják a munkásokat. Arra, hogy a felszabadulás után beállott politikai változásokat a gazdaságban is hasonlóknak kell követniök, hogy a népi demokrácia ott is új irányokat, új formákat követel, természetesen nem gondolnak.

A népi demokráciának a termelésbe is be kell vonulnia. Az infláció ideje erre nem volt megfelelő. A szanálás nemcsak módot ad rá, hanem egyenesen megköveteli, hogy ipari termelésünk ne ott és úgy folytassa, ahol a háború kezdetén abbahagyta, hanem új, a demokrácia szükségleteinek megfelelő síkon. Ezt gazdasági okokon kívül a munkásság új beállítottsága is megköveteli. A mi munkásságunk a felszabadulás utáni hetekben és hónapokban a legnagyobb hősiességgel és önfeláldozással, legtöbbször rendes fizetés nélkül, a romokból állította helyre a gyárakat. A közösség számára, az üzemi bizottságok vezetése alatt állította helyre, nem a tőkéseknek, akiket ezekben a hónapokban nem is látott, s akiknek jelentékeny része ma is külföldön

van. Ez a tény megváltoztatta a munkásság beállítottságát a gyárhoz, melyet saját keze munkájával épített újra. Ezt a munkásságot a tőkés már nem dobhatja úgy az utcára, mint régente. S a Kommunista Párt sem azért serkentette őket tavaly önkéntes rohammunkára, hogy az idén átengedje őket az infláció nélkülözései után a munkanélküliség szenvedéseinek. *(Taps.)*

A felszabadulás óta sok szakmunkásunk vezető helyre került a termelésben és helyét legtöbbször ugyanolyan jól, vagy jobban megállotta, mint azelőtt a főmérnök. Ez is változtatott a munkásság beállítottságán. Mi, kommunisták, felléptünk a mi szektariánus túlzóinkkal szemben, akik a felszabadulás első heteiben nem egy helyen eltávolították a demokráciával nem rokonszenvező mérnököt, s kiköveteltük a termelés érdekében visszavételüket, kihangsúlyozva a technikai értelmiség nélkülözhetetlenségét és fontos szerepét. De hiba lenne szemet húnyni afölött, hogy a magyar munkásság a demokrácia hónapjaiban minden téren nagyot nőtt s más szemmel nézi a termelés vezetésének problémáit.

Nem lehet a régihez tisztán gazdasági okokból sem visszatérni. A környező országok legtöbbje már tervgazdálkodásra tért át, vagy legalább is szigorú állami ellenőrzés alá helyezte a külkereskedelmet. Ez nálunk is parancsolóan megköveteli hasonló intézkedések bevezetését. De erre kényszerít bennünket az újjáépítés is, melyet nem lehet tervszerűtlenül végrehajtani; a kevés nyersanyag beszerzésének, beosztásának, hováfordításának is tervszerűen kell történnie.

A szövetkezetek tömeges megjelenése is új tényező gazdasági életünkben. Ne tévesszen meg senkit az, hogy jórészük még a kezdet nehézségeivel küzd. Jelentőségük gyorsan nőni fog. Rajta leszünk, hogy az állam legalább is olyan eszközökkel segítse megerősödésüket, mint a magántőkéét.

Ezeknek a fejlődési folyamatoknak, melyek gyakran nehéz küzdelmek útján érvényesülnek, az

az eredménye, hogy a tőke szabad szektora és működése korlátok közé szorul s nő az a rész, ahol a közösség érdeke érvényesül a haszonra-, a profitratermeléssel szemben. Ez még nem szocializmus, de abban az irányban halad, amit Angliától kezdve Európa legtöbb országában tapasztalhatunk. A tőkés a maga területén tovább is szabadon működik és kereseti lehetőségei is megmaradnak. De a korlátlan kizsákmányolás és nyereséghajhászás többé nálunk nem engedhető meg. *(Taps.)*

Ezeket a tendenciákat a szanálás kezdeti nehézségei még elleplezik, de lényegük hamarosan ki fog ütközni. A magyar ipar, mely — mint mondtuk — a háború veszteségei dacára is rendelkezik az 1938-as kapacitással, óriási lehetőségek előtt áll. Az évek óta ellátatlan magyar piacon kívül minden termelvényét felveszik a szomszéd háborúsujtotta országok. Az európai ipar lehetőségeire jellemző Svájc helyzete, ahol a legtöbb gyár csak 1848-ra vesz fel rendelést, mert addigra már egész kapacitása el van látva rendelésekkel. Ilyen viszonyok között csak tőkéseink tehetetlenségén, tunyaságán vagy népellenes beállítottságán múlik, ha üzemeik munkásait leépítik vagy megfizethetetlen árakat szabnak, melyek az áruk eladását lehetetlenné teszik s ezzel nemzetünk gazdasági talpraállítását gátolják. Itt biztosítanunk kell a demokratikus fejlődést.

Tekintettel arra, hogy a demokratikus fejlődésnek alapja a nemzetgazdaságnak a nép érdekének megfelelő átszervezése, a Magyar Kommunista Párt a nemzetgazdaság demokratikus reformjáért száll síkra. Ennek megfelelően a Magyar Kommunista Párt küzd a közérdek érvényesítéséért, a profithajhászó nagytőke önző érdekeivel szemben. Küzd az állami, községi termelési formák fejlesztéséért. Küzd a szövetkezetek kiépítéséért a városokban és a falun egyaránt Nem akarja gátolni a széleskörű polgári magánkezdeményezést, de szigorú korlátozásokat követel a gazdasági életben a nagytőke hatalmának gátak közé szorítására. *(Taps.)*

Követeljük a termelés és hitel állami irányítását *(Taps.)*, a bankok és a külkereskedelem állami ellenőrzését *(Taps.)*, a demokratikus pártok államosítási programjának haladéktalan végrehajtását *(Taps.)*, a köz érdekeivel szembehelyezkedő, a tulajdonukban lévő termelőeszközöket nem gazdaságosan és nem a demokrácia érdekében használó nagytőkések üzemeinek állami igénybevételét *(Taps.)*, ugyanakkor követeljük a szorgalmas kisipar és a nélkülözhetetlen kiskereskedelemnek az eddiginél sokkal hatásosabb támogatását. *(Taps.)*

Tovább küzdve a termelés emeléséért, anélkül, hogy egy pillanatra is szem elől tévesztenénk a szilárd forint biztosításának érdekeit, a Magyar Kommunista Párt napirendre tűzi a harcot a dolgozók életszínvonalának emeléséért.

Ezért követeljük mindenekelőtt az iparcikkek és közszolgáltatások árainak gyors és erőteljes leszállítását *(Nagy taps.)*, a munkásság legrosszabbul fizetett rétegének és az alsó fizetési osztályba tartozó köztisztviselők fizetésének felemelését *(Taps.)*; újra be kell vezetni a munkások számára a családi pótlékot. *(Taps.)* Követeljük ugyanakkor a termelést fölöslegesen drágító igazgatók, cégvezetők és egyéb magasállású tisztviselők fizetésének csökkentését, létszámuk apasztását. *(Taps.)* Követelünk erélyes és tervszerű állami rendszabályokat a kezdődő munkanélküliség leküzdésére. *(Taps.)* A mi jelszavunk ezen a téren: munkát minden dolgozónak! *(Taps.)* Végül, de nem utolsósorban követeljük a szakszervezetek jogkörének, a szakszervezeti alkotmánynak törvénybeiktatását. *(Nagy taps.)*

A kartellek és bankok kizsákmányolásával szemben, mely a parasztság nagy tömegeinek elnyomorodásával és lesüllyedésével járt együtt, a Magyar Kommunista Párt küzd a paraszti kisgazdaságok, elsősorban az újgazdák megsegítéséért és megerősítéséért *(Taps.)*, a parasztság szövetkezeti mozgalmának hatékony állami felkarolásáért és megsegítéséért. *(Taps.)* Küzd a kartellek, a magánérde-

keket szolgáló egykézvállalatok feloszlatásáért, a bankuzsora feléledésének megakadályozásáért. *(Taps.)* Konkréten követeljük: a földreform befejezését, a telekkönyvezés 1947 júliusáig való végrehajtásával *(Taps.)*, a parasztság hitelellátását a Nemzeti Bank, valamint a magánbankok útján. A tűrhetetlen malomuzsora megszüntetéséért követeljük a nagymalmok államosítását *(Taps.)*, a középmalmok és kismalmok községesítését *(Taps.)*, illetve községi ellenőrzését, egyben hathatós állami segítséget a parasztságnak a mezőgazdaság átállításában a minőségi termelésre.

A parasztság felé a Magyar Kommunista Párt programja röviden ez: jómódú, művelt parasztságot, virágzó mezőgazdaságot!

Sokat hallottunk a háború előtt arról, hogy Magyarországon minden előfeltétele megvan annak, hogy hazánk valóságos kertországgá változzék. Akkor ez a megállapítás helytelen volt: a parasztot fojtogató ezer- és tízezerholdas nagybirtokok tövében szó sem lehetett kertországról. Ma, amikor ezek a latifundiumok végre a dolgozó parasztság kezére jutottak, ma nemcsak adva vannak az intenzív, kertszerű művelés előfeltételei, de a juttatott parcellák kicsi volta parancsolólag megköveteli, hogy ebben az irányban segítsük az újgazdákat, de az egész mezőgazdaságot is. *(Taps.)*

Hasonló a helyzet a minőségi termeléssel. Amint a mezőgazdaságban legnagyobb kincsünk a földműveléshez értő, a földet szerető, azt nagy szaktudással művelő, szorgalmas paraszt, úgy gyáriparunk legnagyobb kincse a magyar szakmunkás, akinek szaktudása bármely ország munkásainak szaktudásával felveszi a versenyt. *(Taps.)*

Amíg hazánk a német gyáripar függeléke volt, addig a magyar munkásság pompás szaktudásának értékesítésére és kifejlesztésére kevés tér nyílt. Csak most, a felszabadulás után teremtődtek meg annak előfeltételei, hogy a magyar munkás, aki szaktudásával Délkelet-Európában feltétlenül vezet, minőségi

munkáját teljesen érvényesítse. Egész gyáriparunk jövője attól függ, hogy milyen gyorsan tudunk áttérni a minőségi munkára. Minél gyorsabban térünk át a minőségi munkára, annál erőteljesebb lesz hazánk gazdasági talpraállítása, annál több magyart tud foglalkoztatni iparunk.

A magyar nemzetgazdaság demokratikus reformprogramjának megvalósítása szilárd gazdasági alapokra helyezi a népi demokráciát. Ez a program a munkásság érdeke, mert biztosítja életszínvonalának emelését és jogot ad neki a termelés irányításában való közreműködésre. Ez a program a parasztság millióinak érdeke, mert megvédi a termelő munkán alapuló kis magántulajdont a harácsoló nagytőkével szemben. Ez a program az értelmiség érdeke, mert biztosítja anyagi felemelkedését és lehetővé teszi számára, hogy ne magánérdekeket, hanem a népet, a közt szolgálja. Ez a program tehát az egész dolgozó nemzet közös programja.

Ez a program azt jelenti: nem a nagytőkének, a népnek építjük az országot. *(Hosszantartó taps.)*

Pártunknak — mint mondottam — vezetőszerepe volt a jó pénz megteremtésében és abban, hogy az inflációs gazdálkodás helyett rátérünk az államháztartás kiegyensúlyozására. A magyar szanálás demokráciánknak kétségkívül egyik legnagyobb gazdasági tette volt, mely a külföldi közvélemény elismerését is kivívta. Most minden erővel azon kell lenni, hogy a stabilizációt biztosítsuk és olyan államháztartást vigyünk, mely a meglevő szerény gazdasági lehetőségeket elsősorban a népi érdekek kielégítése irányába csatornázza.

Feltétlenül szükség van régi, elavult közigazgatásunk reformjára. Közigazgatásunkban még rengeteg feudális maradvány van. Ez vonatkozik nemcsak megyebeosztásaink egy részére, hanem arra is, hogy helyi önkormányzataink még nincsenek úgy kifejlődve, ahogy ezt egy modern demokratikus ország szervezete megköveteli, másrészt éppen a feudális maradványok miatt akadályozzák az egészsé-

ges és demokratikus centralizációt. A közigazgatás reformjának most készülő tervezetébe ezeket a szempontokat fel kell venni.

A demokrácia még nem kezdte meg a közoktatás új, valóban népi alapokra való átépítését. Sőt, helyenként megállapítható, hogy egyben-másban még a Horthy-rendszerrel szemben is visszaestünk. Az iskolákban, különösen a középiskolákban a reakciós szellem, ha lehet, még erőteljesebb, mint akkor volt, amikor Hóman vezette a kultuszminisztériumot. *(Úgy van!)* Az általános iskola bevezetése kétségkívül haladás. De pártunknak az eddiginél sokkal többet kell foglalkoznia a közoktatással általában és a népi kultúra fejlesztésével és támogatásával különösen. *(Taps.)* A népi kollégiumok révén mindenütt lehetővé kell tenni, hogy valóban a dolgozó nép, a munkások és parasztok fiai kerüljenek az iskolákba, mert az tűrhetetlen, hogy a demokrácia első esztendejében a főiskolákat látogató munkás- és parasztfiúk arányszáma kisebb lett, mint Horthy idejében volt. Szervezeteink ezért mindenütt álljanak erőteljesen a népi kollégiumok mögé és gondoskodjanak róla, hogy rajtuk keresztül a dolgozók gyermekei végre megkaphassák azt a kultúrát, melyből a régi rendszer kizárta őket. *(Helyeslés.)*

A demokratikus rendőrség kifejlesztésének és fegyelmezésének egyik legnagyobb hátráltatója az infláció volt, mely nem egyszer korrupcióra vezetett vagy arra kényszerítette a rendőrség demokratikus elemeit, hogy megélhetési okokból otthagyják a rendőrséget. A szanálás ezt az akadályt elhárította. Most minden erővel rajta kell lenni, hogy a rendőrség fegyelmezett, jó szaktudású, de elsősorban a dolgozó népet szolgáló szervezet legyen. *(Viharos taps.)* Helyeseljük, hogy a rendőrségen a minőség kiválasztására helyezik a fősúlyt. És meg is lehet állapítani, hogy az utolsó másfél esztendőben a rendőrség óriásit fejlődött és közbiztonságunk helyreállítása terén igen jelentős érdemei vannak. A még meglévő hibákat, a fegyelmetlenséget, a szaktudás

hiányát gyorsan pótolni kell és ugyanakkor az eddiginél rendszeresebben és alaposabban kell foglalkozni a rendőrség demokratikus nevelésével. *(Taps, helyeslés.)* Nem politizáló rendőrökre van szükségünk, de olyanokra, akik ismerik a népi demokrácia célkitűzéseit és meg is védik ezért öntudatosan a demokráciát. *(Taps.)* Mi azt mondjuk: csak az egészséges, demokratikus érzülettől áthatott rendőrség lehet valóban az egész nép rendőrsége.

Feltétlenül meg kell kezdeni a magyar diplomácia demokratizálását is. *(Helyeslés, taps,)* Ezen a téren még a kezdet kezdetén vagyunk. Pártunknak mindent meg kell tennie, hogy a régi, többségükben a demokráciával nem rokonszenvező külügyi alkalmazottak helyébe gyorsan, megfelelő szaktudással és nyelvismerettel rendelkező demokratikus erők kerüljenek. Pártunknak, mely a magyar külügyi szolgálatban igen gyéren van képviselve, ezen a téren nagyon sok pótolnivalója van és ezt pótolni is fogjuk. *(Taps.)*

Nehéz problémája a magyar demokráciának a csehszlovák lakosságcserével és a földreform végrehajtásával kapcsolatban a telepítés. A telepítés kérdését gátolja rajtunk kívül álló okokból a sváb kitelepítés elhúzódása. Mindent meg kell tennünk, hogy a hazaáruló svábok kitelepítése meggyorsuljon és helyükbe a Szlovákiából áttelepülő földmívesek és azok a földnélküliek kerüljenek, akiknek a földosztás folyamán nem tudtunk földet adni. Tanulnunk kell a telepítések eddigi hibáiból. Minden erővel meg kell gátolni, hogy a kitelepítettek ingóságait széthordják és szétkapkodják. Hogy olyanok kapjanak földet, akik nem értenek a földmíveléshez, vagy szőlőt, gyümölcsöt kapjanak olyan telepesek, akiknek hiányzik a megfelelő szakképzettsége. Az első időkben a telepeseket az állam teljes gazdasági erejével támogatni kell, hogy gyorsan gyökeret verhessenek és erős támaszai legyenek annak a demokratikus hazának, amely földet adott nekik.

5. *Ki a nép ellenségeivel a koalícióból!*

A reakciós jobboldal a nemzeti egység, a koalíció felbomlasztására vesz irányt. Ezért állandósulnak a koalíció válságai, melyekből a kivezető utat a jobboldal abban véli megtalálni, hogy biztosítani akarja döntő befolyását a kormányzatra és államszervezetre, igyekszik rákényszeríteni a formális többséggel rendelkező, de csak a demokrácia kisebbségét képviselő Független Kisgazdapárt akaratát a demokrácia tényleges többségét és derékhadát alkotó Baloldali Blokkra.

Az nem kétséges, Elvtársaim, hogy a magyar demokraták többsége a Baloldali Blokkban, elsősorban a munkáspártokban van. *(Taps.)* Viszont a Kisgazdapártban ma már többségben vannak azok, akik ellenzik egy erőteljes demokrácia kiépítését. Ez a Kisgazdapárton uralkodó többség az országnak kétségkívül kisebbsége. De mert uralkodik a legnagyobb pártban, megkísérli, hogy uralmát az egész országra kiterjessze.

Mi nem a formális, de a tényleges demokrácia hívei vagyunk és mert a magyar demokraták többsége nem a Kisgazdapártban, hanem nálunk, elsősorban a munkáspártokban van, minden erőnkkel küzdünk az ellen, hogy a Kisgazdapártban előretörő reakció országosan is uralkodóvá váljék. Ezzel a helyzettel mindannyiunknak tisztában kell lenni és nem szabad megengedni, hogy a Kisgazdapárt reakciósai kisebbségi diktatúráról fecsegve, megtévesszék a magyar népet. A kisebbség és a reakciós kisebbség uralma az, amire ők törekszenek. Ennek szegezzük mi szembe a magyar nép demokratikus többségének akaratát. *(Taps.)*

Ezzel kapcsolatban el kell oszlatnunk azt a tévhitet is, hogy valaki azért, mert demokratikus választással küldötték a parlamentbe, már a demokrácia félelem- és gáncsnélküli lovagja. Mi nagyon jól emlékszünk arra, hogy a weimari Németországban a fasiszták a demokrácia összes vívmányainak

igénybevételével jutottak hatalomra. Nálunk is 1939-ben tapasztalhattuk, hogy a fasizmus hívei és a demokrácia ellenségei, akiknek 1944 októberében olyan gyászos és bűnös szerepük volt hazánk szerencsétlenségében, ugyancsak demokratikus úton szereztek jelentékeny parlamenti képviseletet. Bennünket tehát ez a körülmény nem téveszt meg s nem tekintjük demokratának azt a reakcióst, aki az egyébként általunk is jóváhagyott választási módszerrel bekerült a parlamentbe. A demokratikus módon választott reakciósokat, fél- vagy egész fasisztákat mi változatlanul annak tekintjük, amik és ennek megfelelően harcolunk ellenük. *(Taps.)*

S itt volna néhány szavunk a Kisgazdapárthoz. A Kisgazdapárt demokratikus elemei, akik nem egyszer maguk is megdöbbenve nézik ezt a fejlődést, szívleljék meg az első Független Kisgazdapárt történetét. Ez a történet nem sokkal különbözik attól a sorstól, amire hasonló összetételű pártok más országokban az első világháború után jutottak. Mi emlékszünk Vitos lengyelországi parasztpártjára, Stambulinszki bulgáriai parasztpártjára, vagy Radics jugoszláviai parasztpártjára. Mindezek a pártok azon mentek tönkre, hogy nem tudtak összefogni a munkássággal, de ugyanakkor szabadon engedték a reakciós nagytőkés elemek garázdálkodását pártjukon belül. Az eredmény az volt, hogy a reakció a parasztpártok segítségével először megverte ezekben az országokban a baloldali munkáspártokat, s azután magát a parasztpártot is lejáratta vagy megsemmisítette. És végül, mint fasiszta vagy félfasiszta rendszer, a munkásokat és a parasztokat egyaránt elnyomva, maradt a porondon.

Ha ezeknek a történelmi tapasztalatoknak a fényénél a mostani Kisgazdapárt demokratái megvizsgálják az eddig megtett utat, meg kell állapítaniok, hogy pártjuk helyzete kezd kísértetiesen hasonlítani Nagyatádinak az első világháború után elpusztult Független Kisgazdapártjához. A Kisgazdapártban ma szabadon garázdálkodó reakciósok működése kö-

vetkeztében a párt többsége élesen ellentétben áll a szocialista munkáspártokkal és ugyanakkor egyre nyilvánvalóbban a kartellek, bankok és a nagytőke befolyása alá került. Elég ezzel kapcsolatban rámutatni arra, hogy a Kisgazdapárt nemcsak eltűrte a szanálással kapcsolatban az indokolatlanul magas ipari árakat és az agrárolló szinte elviselhetetlen kinyílását, de lényegében a nagytőke oldalára állott, mikor ezt a kérdést mi, magyar kommunisták felvetettük. Még világosabban mutatkozott ez a malomuzsora leküzdésének kérdésében, ahol a Kisgazdapárt hivatalosan is a szenvedő parasztokkal szemben a népnyúzó malmosok mellé állott.

Ez a pálfordulás minden kérdésben kiütközik. Újabban pl. a népi demokráciával szemben egyre többen emlegetik az ú. n. polgári demokráciát. Ha az ember közelebbről és részleteiben megnézi ezt a polgári demokráciát, akkor kiderül, hogy kevés köze van ahhoz, amit a polgári országokban, az Egyesült Államokban, Angliában vagy Franciaországban értenek alatta.

Felmerült például az állam és az egyház viszonya. A mi ú. n. polgári demokratáink az állam és az egyház elválasztását, amely tudvalevőleg a nyugati demokráciákban már régesrégen megtörtént, mint valami speciális, éles kommunista követelést kezelik és ennek megfelelően küzdenek ellene. Az államosítást, melyben mi messze elmaradtunk, nemcsak a szomszéd országoktól, de az őskapitalista Angliától is, egyre élesebben ítélik el s olyan dicshimnuszokat hallunk a kapitalista üzemekre, melyeket a közüzemekkel állítanak szembe, amilyeneket Horthy idejében szoktunk meg. A magyar nép zöme ugyanakkor csak a legnagyobb elismeréssel illetheti a közüzemek, a vasút, a posta gyors újjáépítését, a hidak újjászületését *(Nagy taps, a hallgatóság Gerő Ernőt élteti)* és sok egyebet, amelyek mind a közüzemek fölényét bizonyítják és amelyekkel kapcsolatban tudjuk, hogy a tőkések semmi körülmények között sem tudták volna ezt a teljesítményt felmutatni.

Ugyanakkor általános támadás folyik a szövetkezetek, a városi közüzemek ellen is. Néhány nappal ezelőtt például a Kisgazdapárt reggeli, „kapitalista-szárnyú" lapja azzal kapcsolatban, hogy a főváros nyolc új üzem létesítését javasolta, „Szaporítsuk-e a városi üzemeket?" címen cikket írt, mely így kezdődött: „Az ember józan ésszel azt hinné, hogy erre a kérdésre csak tagadó választ lehet adni." Ilyen hangon ír erről a mi ú. n. polgári demokráciánk, olyan hangon, ahogy a Horthy-rendszer idejében is írtak erről a kérdésről, de nem a demokrácia nevében, hanem a Gyáriparosok Országos Szövetségének a közleményeiben.

Ez a fejlődés, amelyet mi, történelmi hasonlattal élve, Nagyatádi-útnak nevezünk, ha kisebb mértékben is, de a Nemzeti Parasztpártot is veszélyezteti. Ezzel a veszéllyel szemben csak az lehet eredményes védekezés: idejekorán felvenni ellene a harcot.

Hogy gyakorlatban mit jelent a Nagyatádi-út, erre nézve néhány nappal ezelőtt hallottam egy jellemző esetet. Pártvezetők tanácskozásán a Kisgazdapárt képviselője magának követelt egy csomó polgármesterséget azzal az indokolással, hogy túlsok a szociáldemokrata polgármester. A polgármesterek legtöbbjét úgy választották, hogy a Kisgazdapárt a kommunista jelöltek kiszorítására szociáldemokratákra szavazott. Szóval előbb a kommunistákat szorították ki ezekből a funkciókból és most, miután azt hiszik, hogy a mór megtette kötelességét, a szociáldemokrata testvérpártot is ki akarják szorítani. Dióhéjban ez a példa mutatja a reakció egész politikai tervét.

Ezzel kapcsolatban szabadjon néhány szót szólanom a Kisgazdapárt úgynevezett sérelmeiről is. Ez a párt — mint mondottuk — nem látta előre az eseményeket és nem készült fel rájuk. Emiatt a felszabadulás után utolsónak állott ki a politikai porondra. Emiatt az államapparátus újjáépítésénél a Kisgazdapárt elmaradt. Mikor pedig a választások után ennek a helyzetnek a korrigálására sor került

volna, akkor a demokrácia balszárnya találta aggályosnak, hogy az államgépezetbe a Kisgazdapárt olyan képviselőit építsék be, akiknek demokratikus beállítottságához joggal szó fér. Márpedig a Független Kisgazdapárt a valóban demokratikus elemek hátrányára elsősorban ilyeneket akart beépíteni az államapparátusba. Rendkívül jellemző erre az a körülmény, hogy a tisztviselői leépítéseket végző bizottságok kérdésénél a Kisgazdapárt először harcolt azért, hogy szükség esetén 100 százalékig is a Parasztszövetség tagjait küldhesse be a bizottságokba. A kijelölések után aztán kiderült, hogy a Kisgazdapárt küldötteinek csak 3 százaléka volt paraszt. A többi mindenféle másfoglalkozású, főleg a régi rendszert kiszolgáló egyénekből állott. Ilyen példát még sokat lehetne felhozni.

Ezek a tapasztalatok arra kényszerítették a baloldali demokratikus pártokat, hogy a Kisgazdapártnak azt javasolják, fordítsa meg a sorrendet. Ha valóban demokratikus államapparátust akar építeni, akkor ezt ne úgy kezdje, hogy reakciós, vagy a demokrácia szempontjából megbízhatatlan elemeket küld az államgépezetbe, mert ezek nem erősítik, hanem gyengítik a demokráciát. Számoljon le komolyan úgy, ahogy azt ismételten, ünnepélyes nyilatkozatokban kinyilatkoztatta, a pártban levő reakciósokkal és utána meg fogja látni, hogy az így demokratizálódott Kisgazdapárt igényeit a demokrácia többi pártjai, elsősorban a munkáspártok, azonnal és örömmel teljesíteni fogják. Mi tanultunk a rossz sorsra jutott demokráciák hibáiból. A weimari köztársaság egyik baja az volt, hogy a reakciót úgy akarta „megbékíteni", hogy a reakciósokat fontos állami helyekre állította. Az így „megbékített" reakciósok minden új pozíciót a demokrácia gyengítésére használtak fel és végül megdöntötték az egész weimari köztársaságot.

A Kisgazdapárt demokratikus vezetői előtt az a gondolat, hogy pártjukat gyökeresen megszabadítsák a reakciós elemektől, se nem új, se nem idegen.

Nyolc hónappal ezelőtt, amikor a köztársaság létrehozása került szőnyegre, a Kisgazdapártnak ma is elsőrangú vezetőhelyen levő egyik tagja felvetette előttem azt a kérdést: nem lenne-e mind a Kisgazdapárt, mind a demokrácia szempontjából előnyösebb és egészségesebb, ha összegyüjtené demokratáit, kilépne velük a pártból és harcot kezdene a reakciós és nagytőkés befolyástól mentes új Kisgazdapártért.

Tudjuk, hogy a Kisgazdapárt más vezetői azóta nem is egyszer, hasonló terveket vetettek fel maguk között, mert belátták, hogy pártjuk jelenlegi összetételében nemcsak hogy nem alkalmas a demokrácia továbbfejlesztésére, hanem ellenkezőleg, kül- és belpolitikailag egyre több kárt okoz.

Ezeket a kisgazda demokratákat visszatartja az a félelem, hogy demokratikus tömörségben megnőtt, de számban megcsökkent pártjuknak a befolyása is csökkenni fog. Pedig ennek az ellenkezője áll: a reakciós szárnyától megtisztult Kisgazdapártnak nemcsak belpolitikai súlya nőne meg, de egyben hatalmasan emelné az egész magyar demokrácia nemzetközi súlyát. *(Taps.)* Viszont így, ahogy a Kisgazdapárt ma van, a koalíció állandó válságának okozója. Ezen változtatni kell, mégpedig sürgősen. A demokrácia érdeke halaszthatatlanul megköveteli, hogy munkaképes kormányzatot biztosítsunk számára.

A reakció meg akarja bontani a munkásegységet, s a Baloldali Blokk sorait. Előbb a Kommunista Pártot szeretné elszigetelni, hogy gyengítse az egész munkásosztály befolyását a kormányra és azután megkísérelje kiszorítani a munkásság és a dolgozó parasztság képviseletét a kormányból és a hatalomból. Nem törődve az ország érdekeivel és veszélyeztetve a nemzet belső békéjét, a reakciós jobboldal demagóg módon kihasználja a fasiszta ideológia maradványait, az antiszemitizmust, a súlyos béke következtében fellángoló soviniszta hangulatot, a gazdasági nehézségek következtében a nép egyes elmaradt rétegeiben fellépő elégedetlenséget. A küszöbön-

álló községi választásokon újra egységfrontba akarja tömöríteni a reakció erőit, hálójába akarja keríteni nemcsak a Független Kisgazdapárt paraszti tömegeit, de demokratikus vezetőit is, hogy az ő felhasználásukkal próbálja elérni sötét, népellenes céljait.

A demokrácia ellenségei a koalíción belül a Kisgazdapártban lévő reakciósokkal szorosan együttdolgoznak. És együtt dolgoznak a Sulyok-pártba tömörült, koalíciós fegyelem által nem korlátozott reakciósokkal is. Ennek következménye, hogy a politikai életben csakúgy, mint a gazdasági életben kezd elviselhetetlen feszültség keletkezni, mely megbénítással fenyegeti az egész állami életet. Ha ez így folytatódik, nemcsak a demokrácia eddigi vívmányait kockáztatjuk, hanem az a veszély is fenyeget bennünket, hogy annyi áldozattal és munkával létrehozott eredményeink veszendőbe mennek és sok tekintetben rosszabb helyzetbe kerülhet az ország, mint másfél évvel ezelőtt volt, amikor a káoszból és reménytelenségből a nemzeti erők összefogásával kiemeltük.

Ennek a veszélynek felismerésében határozták el a munkáspártok, hogy a nemzetgyűlésen és azon kívül egyre kihívóbban fellépő reakciós provokációkat élesen visszautasítják. *(Taps.)*

A két munkáspárt el van szánva, hogy a magyar demokrácia fejlődésének érdekében és a szocialista munkásmozgalom harcos hagyományainak szellemében látbaveti a szervezett munkások és a dolgozó parasztság tömegeit is. *(Taps.)* Erre annál is inkább szükség van, mert azok az ígéretek, amelyek a Kisgazdapárt részéről március 12-én és július 17-én a reakcióellenes harcról elhangzottak, lényegében papíron maradtak. A két munkáspártnak most kell gondoskodnia arról, hogy ezek az ígéretek megvalósuljanak és ezen túlmenőleg olyan intézkedések kövessék őket, amelyek biztosítják, hogy a koalíció valóban demokratikus lesz és megszűnik az a mai tarthatatlan állapot, amikor a reakció a koalíción belül támadhatja a demokrácia alapépítményeit.

Ezért a demokrácia legelemibb követelése ma: eltávolítani a koalícióból a reakciót. *(Hosszantartó taps.)*

A Magyar Kommunista Párt ezért elhatározta, hogy mozgósítja a párt erőit és a szociáldemokrata testvérpárttal, az összes demokratikus pártokkal és szervezetekkel együtt közös harcba viszi őket a reakciós jobboldal tervének meghiusítására. Mi örömmel üdvözöljük a szociáldemokrata testvérpárt határozott állásfoglalását a reakció elleni közös küzdelem mellett és a munkásegység megbontására irányuló kísérletek erőteljes, félreérthetetlen visszautasítását. *(Hosszantartó taps.)* Pártunk mindent el fog követni, hogy a munkásegység, amelynek a demokrácia annyit köszönhet, a Szociáldemokrata Párttal való meleg és eredményes együttműködés minden vonalon erősödjék. *(Taps.)* Mindent meg kell tennie, hogy a mi vonalunkon is, saját sorainkban semmi meg ne zavarhassa ezt a munkásegységet és mindent elő kell mozdítani, ami ezt az egységet szorosabbá fűzi és bensőségesebbé teszi. *(Taps.)*

A Baloldali Blokk megszilárdítására, a Nemzeti Parasztpárt bomlasztását célzó kísérletek meghiusítására, a munkás-paraszt-szövetség, valamint a reakció elleni közös harc elveinek alapján szorosabbra kell fűzni a szövetséget a Nemzeti Parasztpárttal.

Rajta kell lennünk, hogy minden erővel megvédjük a munkásosztály és a demokrácia eddigi vívmányait és minden erőnkkel küzdünk azért, hogy a reakciós jobboldal befolyása az államszervezetre ne gyarapodjék, hanem csökkenjen. Fel kell készülnünk minden erővel a választásokra is. Gondoskodni kell arról, hogy a Baloldali Blokkal, elsősorban szociáldemokrata testvérpártunkkal vállvetve, olyan új választójogot hozzunk létre, mely tekintetbe veszi az 1945-ös választások tanulságait és kizárja a választásból a reakciósokat, a fasisztákat és hozzátartozóikat. *(Tomboló tapsvihar.)* Az eddigi tapasztalatok alapján a demokrácia nem bízhatja sorsának

intézését saját ellenségeire. Ne bízzuk kutyára a hájat. *(Derültség, taps.)*

A tavaszi népi megmozdulások túlzásaira hivatkozva, nemcsak reakciós körök, hanem gyakran becsületes demokraták is hajlandók arra, hogy a tömegmegmozdulások fegyverét, mint a demokráciával össze nem egyeztethetőt, elvessék. Véleményünk szerint az a régi latin közmondás, hogy a köz üdve a legfőbb törvény, a tömegek latbavetésére is vonatkozik. Ha a magyar demokrácia megvédésére és továbbfejlesztésére a tömegmozgalom minden néven nevezendő alkalmazása szükségesnek mutatkozik, a legteljesebb mértékben élni fogunk vele *(Nagy taps.)* és nem kétséges, hogy ebben, mint egy ember, támogatnak bennünket az ország öntudatos dolgozói és mindazok, akik felismerik a reakció előretörésének és visszaverésének jelentőségét. A jóhiszemű demokratákat viszont figyelmeztetjük arra is, hogy a háború alatt a magyar demokrácia egyik gyengéje éppen abban állott, hogy félt a Horthy-rendszer ellen a tömegek mozgósításától. Mi nem fogunk habozni, hogy a demokrácia védelmére a dolgozó tömegeket is harcbavessük. *(Tomboló taps.)*

Mikor ezeket ilyen világosan és félreérthetetlenül megmondjuk, ugyanakkor kijelentjük, hogy harcunk nem irányul a Független Kisgazdapárt demokratái ellen, akik közül sokan maguk is elégedetlenül állnak a saját pártjukban tapasztalható reakcióval szemben. Nem irányul a Kisgazdapárt egésze és különösen nem irányul paraszti és polgári demokratikus tömegei ellen. Mi a magunk részéről mindent megteszünk és mindent előmozdítunk, ami lehetővé teszi, hogy a Kisgazdapárt demokratikus része velünk együtt küzdjön a reakciós jobboldal ellen, szövetségre lépjen a Baloldali Blokkal és így létrejöjjön a magyar demokrácia új, szilárd kormányzati alapja. *(Taps.)*

A Magyar Kommunista Párt a demokrácia minden egészséges építő erejével együtt akar küzdeni a koalíció és a nemzeti összefogás válságának meg-

oldásáért, az állandó, egységes, munkaképes és valóban demokratikus kormányzat megteremtéséért. Éppen ezért követeli: ki a nép ellenségeivel a koalícióból! *(Tomboló, hosszantartó tapsorkán.)*

6. *A Magyar Kommunista Párt a magyar nép élén*

Ha meg akarjuk oldani az előttünk álló feladatokat és győzelmesen akarunk kikerülni a küszöbönálló harcokból, számot kell vetnünk pártunk erőivel és fejlődésével.

A mi pártunk volt az egyetlen Európában, mely több mint 25 esztendőn keresztül föld alatt volt kénytelen küzdeni. 25 esztendős illegalitás természetszerűleg ránknyomta bélyegét. Félő volt, hogy a hirtelen átmenet az illegális munkából a tömegmunkára nehézséget okoz. Fokozta a nehézségeket különösen az, hogy már a felszabadulás első napjaiban pártunk vállaira nehezedett nemcsak a pártépítés és pártszervezés feladata, hanem az egész nemzet felrázása is. Visszatekintve, ma megállapíthatjuk, hogy pártunk ezeket a nehézségeket jól megoldotta. A Magyar Kommunista Párt kisszámú, főleg a fővárosra és néhány vidéki gócra szorítkozó földalatti forradalmárok pártjából a magyar nép hatalmas tömegpártjává, az ország egyik fontos kormányzópártjává lett. *(Taps.)* Ez azt bizonyítja, hogy pártunk több mint negyedszázados hősi küzdelme nem volt hiábavaló, hogy az ellenforradalom rágalomhadjárata és minden uszítása ellenére, pártunk kitéphetetlen gyökereket eresztett a magyar néptömegekbe.

Pártunk gerincét a nagyipari munkásság alkotja. Mögötte áll a bányamunkásság döntő többsége is. *(Nagy taps.)* Soraiban van a magyar parasztság, elsősorban a Tiszántúl *(Nagy taps.)* legharcosabb, régi, demokratikus agrárszocialista hagyományokkal rendelkező része. *(Taps.)* Pártunk a parasztság közötti szervezettségét és befolyását tekintve, az ország második parasztpártja. *(Taps.)*

A haladó magyar értelmiség egyre növekvő számban ismeri fel pártunkban a nemzet, tehát a saját pártját.

Pártunknak ez az összetétele mutatja, hogy mélyen bele vagyunk ágyazva a dolgozó magyar nép leghaladottabb rétegeibe. Azok, akik a Magyar Kommunista Párt elszigetelődéséről álmodoznak, szeretnek megfeledkezni erről a körülményről. És arról is, hogy pártunk gyökereit a 25 esztendős kíméletlen fasiszta üldözés sem tudta kitépni, hogy pártunk nehéz harcokban és szenvedésekben megedzett szervezet, amelyet nem lehet összehasonlítani sem szívósságában, sem egységében, sem harcos szellemében a többi pártokkal. *(Taps.)*

Ami pártunk növekedését és erősödését illeti, meg kell állapítanunk, hogy ez nem egyenletes. Szervezeti fejlődése és tömegbefolyása a Dunántúlon és a vidék egy sor fontos városában elmarad az országos átlagtól. Ezért legsürgősebb feladatunknak tekintjük: még erősebbé tenni a párt szervezeteit és befolyását ott, ahol már erős és az erők helyes elosztásával elősegíteni pártszervezeteink gyorsütemű megerősödését ott, ahol elmaradtak. Ezzel az is jár, hogy fokoznunk kell munkánkat a középrétegeknél, a kisiparosok, a kiskereskedők, az értelmiség között. Fel kell világosítani őket pártunk célkitűzéseiről és jogos érdekeik védelmével meg kell nyernünk bizalmukat.

Pártunk a felszabadulás óta rohamosan növekedett. Százezrével léptek be hozzánk olyan tagok, akik gyakran még a legális munkásszervezetek életében sem vettek részt. Emiatt pártunk az elmúlt másfél esztendőben nagy súlyt helyezett a tagság nevelésére. Az iskolák és tanfolyamok egész sorát létesítette és ezen a téren komoly eredményeket ért el. De tekintetbe kell venni, hogy az illegalitás idején még a párt régi tagjai sem sajátították el kellőképpen a marxizmus-leninizmus tanításait és még kevésbbé lehetett másfél év alatt 25 esztendő ellenforradalmi romboló és mérgező munkáját semlegesíteni. Fokozni kell ezért minden vonalon az okta-

tást és rá kell térni a speciális iskolára. Mi eddig egy sor speciális iskolát állítottunk fel bányászok és nagy gyárak részére. Ezt a gyakorlatot fokozatosan folytatni kell. Rá kell térni arra, hogy gazdasági téren működő elvtársaink megkapják a megfelelő marxista elméleti kiképzést is, mert a mi gazdasági munkánk szenved amiatt, hogy gazdasági téren dolgozó elvtársainknak nagyszerű gyakorlati tudását nem támasztja alá a feltétlenül szükséges marxista-leninista tudás. Ezt most kell pótolni, mert a magyar gazdasági élet egyre több kommunista erőt és közreműködést követel meg. Feltétlenül elő kell vennünk közép-, sőt vezetőkádereink elméleti továbbképzését is. Ebben a tekintetben úgy vagyunk, hogy gyakran a fáktól nem látjuk az erdőt: annyira elfoglalnak bennünket a mindennapi gondok, hogy a mozgalom nagy vonalait és fejlődését elméleti téren nem tudjuk feldolgozni. Ezen is változtatni kell. Végül erősíteni kell az önképzést is, hogy azok az elvtársak, akik az iskolákat elvégezték, tovább saját erejükből fejlődjenek az elmélet terén. Ismétlem, pártunk előtt változatlanul ott áll tagságunk további nevelése és ezzel kapcsolatban a pártfegyelem megszilárdítása és erősítése.

Jöttek pártunkba — ha kisebb számmal is — olyan munkások és szegényparasztok, akiken kisebb vagy nagyobb mértékben fogott az ellenforradalom és a fasizmus fertőző mételye. Az ilyen elemeket, akik közé az annyit emlegetett kisnyilasokat is sorozhatjuk, megfelelő ellenőrzés mellett és a demokrácia érdekében kifejtett, hosszantartó gyakorlati munkájuk közben kell kipróbálni. A legcsekélyebb engedményt sem szabad tenni azoknak a reakciós és fasiszta ideológiai maradványoknak, melyeket esetleg magukkal hoztak, mint az antiszemitizmus, sovinizmus, faji előítélet stb., de elő kell segíteni átnevelésüket. A javíthatatlanokat, visszaesőket pedig el kell távolítani gyorsan a pártból.

Az elért komoly eredményeket a párt mindenekelőtt káderei önfeláldozó munkájának, egységének

és növekedésének köszönheti. A Magyar Kommunista Párt speciális káder-kérdéseként jelentkezett az a körülmény, hogy a felszabadulás után a Szociáldemokrata Párt balszárnyának régi, kipróbált munkásmozgalmi erői csatlakoztak hozzá. Ezek az elvtársak jelentékeny részükben azelőtt is kommunisták voltak és most éltek azzal az alkalommal, hogy végre a legális Kommunista Párt keretein belül működhessenek. Ezeket az elvtársakat mi a legfelelősségteljesebb feladatok elvégzésével bíztuk meg. Felvettük őket Központi Vezetőségünkbe, vezető állami funkcionáriusaink, képviselőink jelentékeny része közülük kerül ki. Örömmel kell megállapítani, hogy ma már e téren teljes az összeolvadás, a Kommunista Párt homogénitását, összekovácsolását ez a tény nem veszélyezteti. Pártunk a magyar demokrácia legegységesebb politikai szerve. *(Nagy taps.)*

Kádermunkánknak azonban még számos gyengéje van. Pártkádereink fejlődése csak részben a párt tudatos nevelésének és kiválasztásának eredménye. Kevés gondot fordítunk új, vezető káderek kiválasztására és kinevelésére. Különösen a falun vagyunk e téren elmaradva. A munka folytonosságának és minőségének rovására a vidéken túlgyakran cseréljük a szervezetek vezetőit, ami hátráltatja tekintélyes, begyökerezett helyi vezetők kifejlődését. Legsürgősebb feladat: gyökeresen megjavítani a Központi Káderosztály munkáját, a kádermunkát kiemelni szűk reszortjellegéből és a pártszervezetek vezetőségeinek közös gondjává tenni.

Külön gondot kell fordítani az iskolát-végzettek felhasználására és nevelésére. Ezen a téren igen komoly hibák tapasztalhatók. Sok helyen az iskolát-végzettekre nem fektetnek súlyt. Visszaküldik őket a legegyszerűbb munkába és sokan elkallódnak emiatt közülük. Olyat is tapasztaltunk, hogy helyenként a szervezet vezetője bizonyos féltékenységgel fogadja őket, ahelyett, hogy felhasználná, irá-

nyítaná, nevelné őket munkájukban. Ezen is feltétlenül és gyorsan változtatni kell.

Nagy súlyt kell helyezni arra, hogy lehetőleg minden párttagunk egyúttal szakszervezeti tag is legyen s a szakszervezetben aktív munkát végezzen. *(Taps.)*

Az infláció idejében, amikor a bérmegállapítás és egy sor egyéb szakszervezeti funkció állami feladattá is vált, tagjaink nem fektettek megfelelő súlyt a szakszervezeti munkára. A szanálás újra előtérbe helyezte a szakszervezeti munka fontosságát. Minthogy a szakszervezetek a magyar munkásosztály legnagyobb egységes tömegszervezetei, a kommunisták, akik benne dolgoznak, jó munkával erősítsék meg benne befolyásukat. Egyrészt hassanak oda, hogy a munkafegyelem megszilárduljon és a termelés hazánk talpraállítása érdekében emelkedjék. Ugyanakkor azonban gondoskodjanak arról is, hogy a szakszervezetek megvédjék a munkásság érdekeit, képviseljék és harcolják ki jogos követeléseiket és különösen védjék régi, háborúelőtti megszerzett jogaikat. *(Taps.)*

A felszabadulás a kommunistákat gyakran új munkahelyekre állította, ahol demokratikus megbízhatóság mellett új szaktudásra is szükség van. A közhivatalokban, az állami, városi, községi szervekben, az önkormányzatokban, a karhatalomban, az összes hatósági funkciókban, valamint a gazdasági életben és a termelés vezetésében dolgozó kommunistáknak nemcsak jó szakemberekké kell válniok, de ugyanakkor jó kommunistáknak is kell maradniok *(Taps.)*, akik példát mutatnak a szolgálati és munkafegyelemben, mind kötelességteljesítésben, mind egyéni becsületességben és a nép önzetlen szolgálatában. Az ilyen helyen működő elvtársunk politikai és szakmai tudásával erősítse pártunk befolyását és egyben a demokrácia megszilárdítását is. E téren minden kommunista számára például állítjuk oda Gerő elvtársunkat *(Tomboló taps, felállva éltetik Gerő elvtársat)*, aki mint közlekedés-

ügyi miniszter, rövid idő alatt elsajátított szaktudásával rendbehozta a vasutat, a postát, a hidak egész sorát építette fel és ezzel még ellenfelei elismerését is kivívta.

Le kell küzdeni a pártban még gyakran észlelhető közömbösséget a női és az ifjúsági demokratikus tömegszervezetekben, valamint a többi tömegszervezetekben, a sport- és kultúregyesületekben végzendő munkával szemben. Meg lehet állapitani, hogy a nők a mi szervezeteinkben még távolról sem játsszák azt a szerepet, amit a gazdasági és politikai életben elfoglalnak és hozzá kell tennem, hogy erről a tényről sajnos, ez a mi III. kongresszusunk is tanuskodik. Ha az elvtársak körülnéznek, észre fogják venni, hogy milyen kevés a női kiküldött. Remélem, hogy a IV. kongresszusunkon a nők már megfelelő legalábbis 50 százalékos arányban lesznek jelen. *(Nagy taps.)* Gondoskodni kell arról, hogy minden ifjú kommunista dolgozzon valamely tömegszervezetben, a MaDISz-ban, vagy egyebütt. *(Taps.)* Tagja legyen valamely sportegyesületnek, kultúregyesületnek vagy más tömegszervezetnek. Ugyanúgy arra kell törekedni, hogy minden kommunista nő tagja legyen a Magyar Nők Demokratikus Szövetségének *(Taps.)* vagy más tömegszervezetnek és munkájával ott erősítse meg a demokráciát.

Fokozni kell munkánkat a parasztság között. A reakció velünk szemben a parasztságnak 25 esztendős szívós propagandával nagyranevelt kommunistaellenes beállítottságára támaszkodik. Ránk fogja, hogy kolhozt akarunk meg szovjet tagállammá akarjuk változtatni hazánkat. Ezeket a rágalmakat és a Horthy-rendszer szellemi hagyatékát egy rohammal el nem seperhetjük. A kommunisták vezető szerepe a földosztásnál rést ütött ezeken az előítéleteken, de a munka javát még ezután kell elvégezni. A jó agitáció és propaganda mellett csak a szívós, kitartó, jól átgondolt és türelmes aprómunka segít. *(Taps.)*

A parasztság nem szavaink, hanem tetteink

alapján fog hozzánk közeledni, s a példaadás és a vezető kommunista egyéniségek esnek itt különösen latba. A parasztok nemigen olvassák a mi pártprogramjainkat, hanem pártunkat a helyi titkár vagy a vezetőség személyén keresztül ítélik meg. Így történhetik azután, hogy, mint a választásokon láttuk, két szomszéd faluban, melynek szociális összetétele lényegében azonos, egyik helyen 4% szavazatot kaptunk, a másik helyen 45%-ot és amikor megnéztük, hogy mi ennek az oka, kiderült, hogy a jó eredményt adó faluban párttitkárunk egy köztiszteletben álló, szorgalmas, józan, népszerű, tizenkétholdas gazda volt, a másik faluban pedig, ahol 4%-ot kaptunk, egy közismert dologkerülő és iszákos. Ez a példa, amit lehetne tetszés szerint még szaporítani, mutatja, hogy milyen óriási jelentősége van a falun a párttitkárnak, a pártvezető elvtárs egyéniségének és — még egyszer ismétlem — az aprómunkának. Ezen a téren már rátértünk a helyes útra. Az ipari árak letöréséért és a malomuzsora megszüntetéséért kifejtett küzdelmünk egyre több gazdát győzött meg arról, hogy mi nemcsak az ipari munkásság, de a parasztság érdekeit is legjobban védjük. A falujárás is növeli befolyásunkat. Kétségtelen, hogy rést ütöttünk a parasztság elzárkózottságán, ami például a Dunántúlon kezdetben szinte legyőzhetetlennek látszott. Most minden erővel folytatni kell a munkát; a parasztság közvetlen mindennapos kérdéseinek a felkarolásával és megsegítésével el fogjuk mélyíteni pártunk befolyását.

Viszont a falun, de gyakran a városban is rengeteget ártanak nekünk azok a kommunisták, akik meggyőzés és példaadás helyett erőszakoskodnak vagy basáskodnak. Még mindig hallunk olyan kommunistáról, aki példaadás, érvelés, meggyőzés és felvilágosítás helyett a parancsolgatás módszerét alkalmazza. S nem fogadja meg azt a tanácsunkat, hogy úgy kell dolgozni, hogy pártunkat ne csak tiszteljék, de szeressék is. Az ilyen erőszakoskodó helyi

vezetők mérhetetlen károkat okoznak pártunknak és nem egy helyen fejlődésünk legnagyobb akadályai. Az ilyen elemeket el kell távolítani a felelős funkciókból s helyükbe megbecsült, népszerű, dolgos, rendes, példaadó elvtársakat kell állítani.

Szólanom kell, Elvtársaim, a korrupcióról is. Ez a kérdés változatlanul szerepet játszik pártunkban. Az elvtársaknak tudatában kell lenniök annak, hogy minket ma is csak úgy, mint az első hetekben, árgus szemekkel néznek. Meg kell értenünk, hogy ha ketten ugyanazt teszik, az nem ugyanaz. Én rendszerint arra a példára szoktam hivatkozni, hogy ha tavaly egy faluban a Kisgazdapárt titkárának nem volt egyetlen tehene sem és decemberben négy tehene lett, akkor mindenki csak dícsérte és ügyes szerzőnek nevezte. De ha a Kommunista Párt titkára egy tehenet szerzett az esztendő folyamán, akkor az egész falu, de néha az egész járás, sőt a megye is, kommunista korrupcióról beszélt. Meg kell értenünk, hogy ilyen dolgok óriási kárt okoznak nekünk és sehol nem szabad a korrupciónak még csak a nyomát sem eltűrni elvtársaink között.

Pártszervezeteinknek pontosan mérlegelniök kell a kongresszus, a Központi Vezetőség és a felső pártszervek határozatait, irányelveit és utasításait, végrehajtásuknál mindig figyelemmel kell lenniök a helyi viszonyokra. Ügyelniök kell arra, hogy az utasításokat ne túlozva, ne mereven hajtsák végre, mert ha végletekbe esnek, akkor lejáratják a nép előtt a párt helyes politikáját. Erre azért van szükség, Elvtársaim, mert lépten-nyomon azt tapasztaljuk, hogy jól átgondolt s célravezető intézkedéseink végrehajtás közben eltorzulnak, sőt nem egyszer az ellenkezőjére fordulnak. Amikor például elvtársaink elkezdték a falujárást, szívükre kötöttük, hogy foglalkozzanak a falusi szervezetek megerősítésével. Elvtársaink ezen hamarosan túlmentek s ismételten önhatalmúlag leváltották a helyi vezetőségeket és ezek az intézkedések utólag helyteleneknek bizonyultak. Amikor kiadtuk a forintvédelemnek jel-

szavát, arra lettünk figyelmesek, hogy túlbuzgó elvtársaink egész sereg városban akasztófát állítottak fel a forint védelmére és innen a központból kellett intézkedni, hogy az akasztófák minél gyorsabban eltűnjenek. Vagy mikor kiadtuk a jelszót, hogy gondoskodni kell a maximált árak betartásáról, akkor panaszt kaptunk Miskolcról, hogy egyszerre emiatt eltűnt az áru. Amikor utánanéztünk, akkor kiderült, hogy elvtársaink a miskolci dolgozók védelmére nem a 43 filléres burgonyaárat rögzítették, hanem a 18 fillérest és ez a túlzott árvédelem odavezetett, hogy egy szem krumplit nem hoztak a parasztok a piacra. Ilyen példákat lehetne a végtelenségig felsorakoztatni, amelyek mind azt mutatják, hogy a Központi Vezetőség utasításait az elvtársak pártunk nagy kárára sokszor nem helyesen hajtják végre.

Baj van néhol a tagtoborzás terén is. Az utolsó időben sok panaszt hallottunk például a vasutasoknál, hogy a kommunisták meggyőzés helyett nyomást alkalmaznak. A mi véleményünk az, hogy a tagtoborzást csak a meggyőzés erejével és szigorúan az önkéntesség alapján kell folytatni. A Kommunista Pártnak nincsen szüksége olyan tagokra, akik előnyök ígérgetése vagy nyomás hatása alatt lépnek soraiba. *(Taps.)*

A mi pártunkban még nem vált szokásos munkarendszerré és munkamódszerré a beszámolóknak a megtárgyalása, a végrehajtásnak rendszeres ellenőrzése. Ez a munka nincs még megszervezve sem a Pártközpontban, sem a pártszervezetekben. Szükséges, hogy a Központi Vezetőség szervei, osztályai és bizottságai évente gyakrabban beszámoljanak a Szervező vagy Politikai Bizottság előtt munkájukról, amelyet előzőleg leellenőriztek. A beszámolókról hozott határozatok végrehajtását a főtitkárságnak rendszeresen ellenőriznie kell. Ugyanúgy meg kell valósítani a megyei bizottságok, a járási és helyi pártszervezetek vezetőinek beszámolóját pártaktivákon és pártgyűléseken és a felelős

pártszervek előtt és a legfontosabb határozatokat, amiket ebben a tárgyban hozunk, az egész párttagság tudomására kell hozni.

Pártszervezeteink munkájának legnagyobb fogyatékossága, hogy főleg az általános politikai kérdésekkel foglalkoznak. Legtöbbször elhanyagolják a nép apró, mindennapos gondjaival, ügyes-bajos dolgaival való törődést. Most, a gazdasági stabilizáció idején, amikor a gazdasági viszonyok rendezettebbek, a dolgozók életében minden fillér, minden apró megtakarítás, minden kis könnyítés fokozott jelentőségű és emiatt az egész pártmunkában különös fontosságúvá válik éppen az aprómunka, a dolgozók napi érdekeinek felkarolása és védelme. *(Taps.)*

Ezen a téren egyes pártszervezeteink már elértek bizonyos kezdeti sikereket. Ilyen a nagybudapesti pártszervezet, mely kitűnő kezdeményezéssel elindította a falujárást, a falu megsegítését. Ezt a jó kezdeményezést ki kell fejleszteni és általánossá tenni. Hasonló kezdeményezések történtek a községi politika terén és egyéb területeken is. Ilyenek: a budapesti iskolaakció, napközi otthonok, vetőmaghitel megszervezése, az üzemi szociálpolitika megjavítása és más hasonlók. Mindez azonban még nem eléggé rendszeres, sokszor csak esetről-esetre történik és a népnek nyujtott tényleges segítség mellett nem egyszer túlteng az agitáció. A dolgozó nép napi érdekeinek védelme és felkarolása kérdésében az egész pártban komoly fordulatot kell végrehajtani, hogy ez az aprómunka pártszervezeteink mindennapos rendszeres munkájává váljék, erősítse pártunk és a dolgozó tömegek kapcsolatát és megszerettesse pártunkat a néppel.

Ismétlem, hogy az aprómunka kérdésében fordulatot kell csinálni. Az elvtársak ismerik azt a lenini elméletet, amely szerint a kommunista számára rendkívül fontos kikeresni a fejlődés legközelebbi láncszemét s ha ezt megtalálta, minden erővel arra törekedni, hogy ez a láncszem hozzákapcsolódjék az addigi fejlődéshez. Az aprómunka pártunk mai

helyzetében az a láncszem, amit ugyanolyan erővel meg kell ragadnunk, mint ahogy hat hónappal ezelőtt megragadtuk a szanálás kérdését. *(Taps.)* Minden elvtársunk ezért vésse agyába, hogy nincs kérdése a dolgozóknak, amely közömbös a kommunista számára. Azt is vésse agyába, hogy tetteinkről, arról, ahogy a dolgozó nép ügyes-bajos dolgán segítünk, ítélik meg pártunkat, embereinket, szervezeteinket.

A Magyar Kommunista Párt eszmei alapon áll, az elvi szilárdság és állhatatosság pártja, a dolgozó nép, az ország napról-napra felmerülő kérdéseinek megoldásán fáradozva nem merül el a mindennapi gondokba, politikáját nem időleges, múló szempontok, hanem a dolgozók, a nép, az emberi haladás nagy, egyetemes érdekei vezérlik. A párt ideológiájának tisztasága biztosítéka annak, hogy a mindinkább fokozódó gyakorlati munka közben se tévessze szem elől az irányt és a célt. Ezért elsőrendű feladat a párt elméleti munkájának fejlesztése és Marx—Engels—Lenin—Sztálin tanításainak elsajátítása a párttagság, különösen a vezető pártkáderek által.

7. *Előre a népi demokráciáért!*

Befejezésül szólanunk kell arról, hogyan és hol függ össze a népi demokrácia építése a szocializmus felé vezető úttal. A kommunista pártok az utolsó negyedszázad alatt megtanulták, hogy a szocializmushoz nemcsak egy út vezet, de csak olyan út vezet, melyet minden ország sajátos viszonyainak figyelembevételével építünk. Megtanultuk azt is, hogy minél több elemét építjük fel a szocializmusnak már a népi demokráciában, annál könnyebb, gyorsabb, kevesebb áldozatot, vérveszteséget követel az átmenet és meg lehet takarítani annak a sok szenvedésnek jórészét, amelyet a szovjet nép átélt, amikor a szocializmus útjára lépett.

Mi ezeknek a tanulságoknak alapján nem taktikából, hanem mély kommunista meggyőződésünkből kifolyólag építjük a magyar demokráciát és rajta leszünk, hogy minél több legyen benne a szociális tartalom, ami viszont meggyorsítja azt a fejlődést, ami az emberiséget a szocializmus felé viszi. Azt is tudjuk, hogy ez a szocializmus, bár magáévá teszi a nemzetközi tapasztalatok egész tárházát, csak a magyar történelmi fejlődés, a magyar gazdasági, politikai és társadalmi erők eredményei alapján jöhet létre. Mint ilyen, magyar földön termett, magyar viszonyokhoz szabott szocializmus lesz. *(Taps.)*

Ez a tudat ad erőt a magyar kommunistáknak, amikor bátran és ingadozás nélkül vágnak neki a legnehezebb feladatoknak, amikor éppen, mert szocialisták, lelkesen és áldozatkészen építik a magyar jövőt, a népi demokráciát. Ebben a nehéz munkában természetesen erőt ad nekünk az a tudat, hogy világszerte, de különösen közvetlen szomszédságunkban, elsősorban a hatalmas Szovjetunióban *(Taps)*, de Jugoszláviában *(Taps)*, Lengyelországban *(Taps)* és egyebütt is erős, hősi harcokra visszatekintő kommunista pártok haladnak sikerről-sikerre népeik élén. A legnagyobb erőt azonban saját harcos, szenvedésekkel és üldözésekkel teli negyedszázados fejlődésünkből merítjük, amikor ádáz és kíméletlen ellenségeink tűzzel-vassal irtottak bennünket, de nem tudták kicsavarni kezünkből az emberi haladás, a szocializmus vörös lobogóját, melyet mártírjaink adtak kézről-kézre, amíg hozzánk jutott, hogy szilárdan és magasan lengessük a győzelemre vivő úton.

Mi biztosak vagyunk ügyünk sikerében. Tudjuk, hogy csak a népi demokrácia biztosítja Magyarország termelőerőinek fejlesztését a dolgozók javára, segíti elő a nép anyagi és szellemi kultúrájának, életszínvonalának emelését. Csak a népi demokrácia teszi lehetővé Magyarország jogos nemzeti igényeinek érvényesítését és nemzetközi helyzetének megszilárdítását. A mi utunk a belső válságok és ellen-

tétek kiéleződése helyett a népi demokrácia útja, a belső béke, a nemzeti egység útja.

A vesztett háború, a pusztulás, népünk életszínvonalának rendkívüli süllyedése, a nemzeti létünket és érdekeinket súlyosan érintő béke után a népi demokrácia jelenti a magyarság számára az újjászületést és felemelkedést és egyben az erős, megelégedett, jómódú népi Magyarországot. *(Nagy taps.)*

Csak a népi demokrácia teszi lehetővé, hogy országunk társadalmi fejlődés útján, polgárháború nélkül haladjon a szocializmushoz.

E célok elérése nehéz harcokkal jár, de mi nyugodtan, a győzelem biztos tudatában nézünk elébe. Erőtől duzzadó, egységes és évtizedes nehéz küzdelmekben megedződött pártunk minden tagja legyen büszke arra, hogy ő is harcos katonája annak a közösségnek, mely hivatva van a magyarságot, sokat szenvedett népünket a demokratikus megújhodás útjára vezetni. És hassa át őket az a meggyőződés, amit mi annyi nehéz helyzetben hangoztattunk: jöjjön aminek jönni kell: a jövő a miénk! *(Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)*

(1946 szeptember 29-én a MKP III. kongresszusán tartott beszámoló.)

KIÚT A VÁLSÁGBÓL

Kedves Hallgatóim!

A magyar politikai válság okairól kívánok beszélni, mely lassanként krónikussá válik és elhúzódása fenyegeti a magyar demokrácia egész fejlődését. Ideje, hogy foglalkozzunk okaival és rámutassunk azokra a nehézségekre, amelyek megoldását hátráltatják.

A fiatal magyar demokrácia gazdasági téren eddig kétségkívül a stabilizációval érte el legnagyobb

sikerét. Ahogyan a szédítő iramban rohanó pénzromlást egyik napról a másikra megállítottuk és helyébe értékálló pénzt, normális gazdasági viszonyokat tudtunk teremteni, az az egész világ csodálkozását és elismerését vívta ki.

A gazdasági szanálással kapcsolatban azt terveztük, hogy az első 2—3 hónapban a pénzromlástól legtöbbet szenvedett rétegek, a munkások, kisiparosok és köztisztviselők olcsó áron kapjanak élelmet, hogy erőben meggyarapodva nézhessenek a tél elé. Utána azt szerettük volna, hogy a dolgozó a megjavult ipari termelés következtében megnőtt árumennyiségekből felruházkodják, lábbelijét rendbehozhassa és így nyugodtan nézhessen a bekövetkező hidegek elé s erejének teljében dolgozhasson tovább hazánk gazdasági talpraállításáért. Tervünknek azt a szakaszát, amelyben döntő része volt a dolgozó tömegek önfeláldozó munkájának, sikerrel meg is valósítottuk. Bár a dolgozók életszínvonalát az 1938-as felére szorítottuk, a magyar nép teljesítette a hozzá fűzött várakozásokat. Erősen zavarta stabilizációs tervünket a szárazság, amely immár másodszor sújt bennünket. Ez a szárazság július közepétől augusztus végéig 200 millió dollárnyi kárt okozott a magyar mezőgazdaságnak: ennyit kaphattunk volna külföldön a kukoricáért és egyéb terményekért, melyek az aszály áldozatául estek.

Az időjárás és vele a termés tehát nem kedvezett a stabilizációnak. Viszont az iparban, ahol ezek a tényezők nem játszottak ilyen szerepet, a fejlődés jobb eredményeket adott, mint ahogy mi azt előre terveztük. A széntermelés már november végén elérte az 1938-asnak 75%-át. Most napi ezer vagónnal több szenet termelünk, mint tavaly ilyenkor. Hasonlóképpen gyorsan fejlődik a textilipar, mely ma már több pamutszövetet ad, mint 1938-ban. A további fejlődés menetét kizárólag az szabja meg, hogy tudunk-e megfelelő nyersanyagot beszerezni. A nehéziparban, gépiparban szintén egészséges a fej-

lödés, úgyhogy az ipar részben pótolni tudja azt a kiesést, amit gazdasági életünkben a szárazság okozott.

A stabilizáció egyik alapfeltétele az volt, hogy államháztartásunkat rendbehozzuk. Ez a feladat is sikerült. Novemberben, a stabilizáció negyedik hónapjában az állami bevételek már 3.2 millió forinttal felülmúlták a kiadásokat. Tegnap a Parlamentben benyujtották az első állami költségvetés tervezetét, amely szintén mutatja, hogy pénzügyi téren az ország egészséges. A forint aranytartalékához augusztus óta nem nyúltunk, sőt devizában és egyéb külföldi fizetési eszközökben majdnem 200 millió forintnyi gyűlt össze. Az a dollár- és aranyspekuláció, amely kb. hat héttel ezelőtt a forint ellen megkezdődött, minden különösebb rendszabály nélkül összeomlott.

Végül, hogy a jövőre is vessünk egy pillantást, az őszi vetések mennyisége kielégítő. A legfrissebb adatok szerint az őszi búza, rozs és árpa vetésterülete ma már meghaladja a 3,400.000 holdat, amely végösszegében a tavalyinál 20%-kal nagyobb. Az őszi vetések szépen fejlődnek. A tavasziak alá pedig több mint 2 millió holdat szántottunk, ami 25%-kal nagyobb a tavalyinál. Ezek a számok azt mutatják, hogy ha jövőre közepes termésünk lesz, akkor valószínűleg felszámolhatjuk a közellátási minisztériumot és a jegyrendszert.

A kilátások tehát gazdasági téren jók. A magyar munkás, paraszt és értelmiség beváltotta a hozzáfűzött reményeket, dacára annak, hogy a stabilizáció áldozatainak súlya elsősorban az ő vállukra nehezedett. Nekik köszönhető, hogy ma büszkén mondhatjuk, hogy hazánk gazdaságilag Európa leg-egészségesebb egységei közé tartozik.

Ez a tény kétségkívül a magyar demokrácia erejét és egészségét bizonyítja. Mivel magyarázható, hogy ennek dacára politikai válságban vagyunk, mely könnyen veszélyeztetheti eddigi eredményeinket? A válasz a következő: féléyvel ezelőtt a pénz

romlása és a dolgozó tömegek életszínvonalának csökkenése, mely az inflációval járt, veszélyeztette a demokráciát. Ma az infláció helyett az áremelkedés, a drágulás, a spekuláció keseríti el a dolgozó tömegeket és fenyeget azzal a veszéllyel, hogy ha le nem törjük, akkor aláássa a stabilizációt és a jó pénzt.

A spekuláció, árdrágítás mögött áll az egész magyar reakció, a népnek minden ellensége. Akik hat hónappal ezelőtt a pénzromlásban látták azt a fegyvert, amellyel ledöfhetik a demokratikus rendet, most a spekuláció és az áremelkedés eszközét használják ellenünk. Nézzük meg, melyek ezek a rétegek. Ide tartoznak azok a nagybirtokosok, akiknek földjét a földreform útján a dolgozó parasztok kapták ugyan meg, de akiknek a kezében még így is jelentékeny gazdasági hatalom maradt. Megmaradtak értékapírjaik, városi házaik, ékszereik, képgyüjteményük. Mindezeknek az értéke abban az arányban emelkedett, ahogy a demokrácia gazdaságilag megszilárdult. Nekem a viszonyok egyik jó ismerője azt bizonyítgatja, hogy a földreform dacára az Eszterházyak ma is az ország leggazdagabb emberei. S nem szorul magyarázatra, hogy az ilyen volt földbirtokosok mindent megtesznek arra, hogy a demokráciát aláássák.

A szanálás lábraállította a tőkésosztályt is, melynek vezetői a Horthy-rendszerrel össze voltak forrva. Egész lényük elválaszthatatlan volt a régi, népellenes uralomtól. Túlnyomó többségük nem szívleli a demokráciát, s a régi reakciót szeretné visszahozni. Meg kell állapítani, hogy a magyar demokrácia gazdasági vezetőinek többsége olyan, aki nem haragudna érte, ha csődbe jutnánk. Ebbe, a magyarság életében olyan fontos szerepet játszó rétegbe a demokrácia nem tudott behatolni és innen érhetnek bennünket meglepetések, mint ahogy értek is.

Köztudomású például, hogy augusztusban a

textilárut, de több közhasználati cikket aránylag még elviselhető áron lehetett vásárolni. Szeptember végén és októberben hirtelen indokolatlanul drágulás keletkezett. Legjellemzőbb mutatója ennek a karton ára, amely 7.— forintról 14.— forintra szökött, sőt teljesen eltűnt a piacról, dacára annak, hogy a gyapot ára, a munkabér és a termelés többi tényezői változatlanul maradtak. Az ok a spekuláció volt.

A spekulánsokat a bíróságoknak kellett volna ráncbaszedni. De egyre gyakrabban tapasztalhattuk, hogy a hurokra került feketézőket és árdrágítókat sem a népbíróságok, sem a rendes bíróságok nem kezelték azzal a szigorral, amelyre a törvény módot adott és amelyre az ország gazdasági érdekében szükség volt. Egyre-másra olvasunk felháborítóan enyhe ítéletekről vagy éppen felmentésekről s a bíróságok működése nem egyszer inkább bátorítást, mint elrettentést jelentett a feketézők számára. Ries igazságügyminiszter elvtárs egy parlamenti felszólalásában magyarázta meg, hogy a mi Horthy idejéből örökölt bíráink túlnyomó többsége nem alkalmas arra, hogy a demokráciát védje. Ez világos beszéd volt. Ezt a világos beszédet hamarosan az ellenkezőjére fordította az igazságügyminisztérium kisgazda államtitkára, Pfeiffer Zoltán, aki saját miniszterével szemben elkezdte a régi bírákat dícsérni és menteni. Természetes, hogy ezek a régi bírák miután látják, hogy a Kisgazdapárt képviselője mögöttük áll, nem nagyon törik magukat, hogy a feketézők ellen a demokráciát védő ítéleteket hozzanak. Amíg a Kisgazdapárt ezen a téren nem tud rendet teremteni, addig a magyar demokrácia és védőfegyvere: a bíráskodás tompa és hatálytalan marad a feketézéssel és az árdrágítókkal szemben. S hogy tompa és hatálytalan, azt mutatja az a tény, hogy eddig egyetlen árdrágítót vagy feketézőt halálra nem ítéltek.

Nézzük magát az árdrágítási frontot. Az utolsó hetekben sikerült olyan feketézőket elfogni, akik

többszázezer méter textilárut csempésztek külföldre és ezzel elvonták a magyar fogyasztók elől. A nyomozás kiderítette, hogy ebben a feketézésben a Goldberger-gyár egyik igazgatója is résztvett. Erről a sajtó beszámolt. A Kisgazda Párt délutáni lapja, a Kis Ujság december 10-én ebben az ügyben egy mentő cikket hozott. Azt írta, — szóról-szóra idézem — „egyetlen vallomás sem hangzott el azirányban, hogy bármily szerepe lett volna ebben az ügyben ennek az igazgatónak". Ez az állítás természetesen valótlan. Az igazgatót azóta letartóztatták és előreláthatólag súlyos büntetés vár rá. Nem az első eset, hogy kisgazdapárti lap ilymódon védi a feketézőt. Nemrégiben leleplezték, hogy a Magyar Nemzet, a Kisgazdapárt reggeli lapja módot adott egy szökésben lévő és a rendőrség elől rejtőzködő textilbanditának nyilttéri nyilatkozatra. Világos, hogy az ilyen eljárás nem segíti elő a spekuláció elleni harcot, ellenben bátorítja a feketézőket és az árdrágítókat.

Menjünk tovább. November végén, pontosan november 26-án a vásárcsarnokban a friss káposzta árát duplájára emelték, 55 fillérről 110 fillérre. Ugyanakkor szabaddá tettek egy sor zöldséget, köztük a kelkáposztát, amely eddig maximális áron korlátlan mennyiségben volt kapható, de az ár szabaddá tétele után azonnal 50%-kal drágult. A káposzta és a kelkáposzta árának emelése előtt mi már hallottunk róla, hogy különböző nagyvásárlók és spekulánsok igen jelentékeny mennyiségű káposztát vásároltak össze a régi maximális áron, de nem hozták Budapestre, mert tudták, hogy felemelik az árakat és csak az áremelés után akarták piacra dobni. Egy-egy ilyen spekuláns az áremelés következtében minden vagón káposztán 5500 forintot nyert. Nem lehet csodálkozni, ha a munkások és tisztviselők feleségei fel voltak háborodva, amikor azt látták, hogy amíg fizetésük rögzítve van, addig egyik napról a másikra százszázalékos emelkedés

lehetséges egy ilyen mindennapi élelmicikkben, mint a káposzta.

Mivel nemcsak az élelmezés terén, de az iparcikkek terén is lépten-nyomon tapasztalunk drágulást, megindultak a delegációk a gyárakból, a szakszervezetekből, a demokratikus nőktől, amelyek az illetékes minisztériumokban követelték a drágulás megállítását és visszaszorítását. Ez a követelés teljesen jogos.

A demokrácia lényeges alkotó eleme, hogy ott, ahol ilyen visszásságok lépnek fel, a nép maga is küldöttségek, tüntetések formájában hívja fel az úgynevezett illetékesek figyelmét a bajokra. Nagy Ferenc miniszterelnök maga több ilyen küldöttséget fogadott, akik előadták neki panaszaikat. Ezeknek a tüntetéseknek és küldöttségjárásoknak köszönhető elsősorban, hogy az árak emelkedése most karácsony előtt meg is állott, sőt egyben-másban némi áresés jött létre. Azt kellene hinni, hogy ezeket a küldöttségeket és tüntetéseket, amelyek az egész dolgozó nép, a munkások, parasztok, tisztviselők érdekeit védik, a Kisgazdapárt sajtója helyesléssel fogadta.

Pont az ellenkezője történik. A Kis Ujság december 7-i száma erről így ír: „A parlamentarizmus elveinek torzítása, ha egyes megszervezett csoportok tüntetésekkel próbálják a parlament és a kormány elhatározását befolyásolni — és a tevékeny demokrácia visszája, ha nap-nap után nagyszámú ember olyasmit követel, amit a kormány vagy az egyes közhivatalok vezetői hivatalukból folyóan amúgyis tudnak és amúgyis el akarnak intézni... Nem követelhetik, hogy agyondolgozott miniszterek, államtitkárok és más közfunkcionáriusok is ezzel töltsék idejüket, hosszú órákat szenteljenek az általuk jól ismert panaszok újra meg újra való meghallgatásának."

Ennél természetesen nem álltak meg. Ahelyett, hogy azt mondták volna, hogy érthető, hogy a drágaság és a feketézés miatt elkeseredett asszonyok kül-

dőttségbe mennek, vagy tüntetnek, elkezdték emlegetni, hogy ezeket az asszonyokat „kivezényelték", sőt „kiparancsolták". Ezekről a teljesen jogos és helyes, a dolgozó nép érdekeit védő lépésekről olyan hangnemben beszélnek, ahogy mondjuk 16 évvel ezelőtt Horthy sajtója beszélt, amikor a munkanélküliek Budapesten megmozdultak. Természetes, hogy a Kisgazdapárt egyes lapjainak ilyen állásfoglalása csak bátorítja a feketézőket.

És ez így van a politika terén is. Kovács Béla néhány nappal ezelőtt azt állította, hogy a Kisgazdapárt — szóról-szóra idézem — „megsemmisítő harcot folytat a reakció ellen". Ebből az úgynevezett megsemmisítő harcból már adtam néhány kóstolót. Most folytatom. A Magyar Nemzet, a Kisgazdapárt reggeli lapja olyan ujságíró nemzetközi áttekintését hozza naponként Párisból, aki a fasiszta vichy-i kormány mellett volt sajtótudósító és aki emiatt haza sem mer jönni. Hiába hívtuk fel erre a figyelmet, a reakció elleni „megsemmisítő harc" itt semmi eredményt nem tudott elérni.

Nagy Ferenc miniszterelnök december 4-i beszédében a Sulyok-pártot jelölte meg a reakció főfészkének, ugyanakkor a Kisgazdapárt lapja — a Magyar Nemzet — a sulyokpárti képviselők parlamenti felszólalását sokkal nagyobb terjedelemben ismerteti, mint a kisgazdákét. S most vasárnap, amikor riportot hozott a börtönviselt miniszterekről, éppen csak Nagy Ferencet felejtette ki a felsoroltak közül.

A kisgazdapárti vezetők tudják, hogy soraikban ott van a reakció. Július 17-i közös nyilatkozatukban maguk is szükségesnek tartják a Kisgazdapártba befurakodott reakciósok elleni harcot. Nagy Ferenc ismételten megemlékezett azokról, akik a Kisgazdapárt sorain belül — ahogy ő mondta — a régi úri világot akarják visszahozni. Elméletben hajlandók küzdeni a hozzájuk visszaszivárgott reakciósokkal szemben, de amikor gyakorlati lépésről van szó, nem történik semmi

Itt van a Vértessy-ügy. Erről a Vértessy nevű kisgazda képviselőről hónapokon keresztül mondtuk és írtuk, hogy sötét reakciós. Hetek óta ismertette a sajtó azt a tényt, hogy sajátkezűleg ölt meg munkásokat és parasztokat. Ennek dacára a Kisgazdapárt nem tudta gyors cselekvésre elhatározni magát. Amikor arról volt szó, hogy ki kell zárni a saját balszárnyát, akkor 24 óra alatt meg tudta hozni a határozatot, amit azonnal leközöltek sajtójukban. Mikor ilyen sötét fasiszta eltávolításáról van szó, akkor hetekig húzódik az ügy és azzal fejeződik be, hogy másik, nem kevésbbé reakciós kisgazdaképviselő, Vidovits segítségével külföldre menekülhet.

Az ilyen tények mérhetetlen károkat okoznak a magyar demokráciának és a magyar nép tekintélyének. Hiába magyarázzuk mi a külföld felé, hogy nálunk demokrácia van, ha legnagyobb kormányzópártunkban nyüzsögnek az ilyen Vértessyk és Vidovitsok. Hiába hirdeti Nagy Ferenc, hogy: a koalíció pártjainak szorosabbá kell tenniök az együttműködést az eddiginél, — hogy ki kell küszöbölni a bizalmatlanságot. A Baloldali Blokk demokratikus pártjai nem fűzhetik szorosabbra az együttműködést és nem tehetik félre a bizalmatlanságot, amikor léptennyomon ilyeneket tapasztalnak.

A reakció jelenléte a koalíción belül a magyar politika ugrópontja. Ez a válság lényege. Nem tudjuk megoldani gazdasági bajainkat, nem tudjuk fejleszteni a magyar demokráciát s nem tudjuk emelni a dolgozó nép életszínvonalát, ha a Kisgazdapárt tovább megtűri sorai között ezeket a reakciósokat. És mert mi azt akarjuk, hogy a magyar parasztok, a magyar munkások, a magyar értelmiség életszínvonala emelkedjék, küzdünk azok ellen, akik a 7 forintos kartont 14 forintért adják, akik az 55 filléres káposztát egyik napról a másikra 110 fillérre emelik. Mikor ezt tesszük, akkor nem a szocializmusért harcolunk, ahogy ezt nekünk Kovács Béla szemünkre hányja, hanem védjük a magyar dolgozó nép, a parasztok, a munkások, az értelmiség érdekeit.

Mi annál inkább küzdünk a magyar reakció ellen, mert tudjuk, hogy az ország külpolitikai érdekei is parancsolólag megkövetelik demokráciánk továbbfejlődését. Nem tudunk eredményesen segíteni sanyargatott szlovákiai testvéreinken, ha legfőbb érvünkre nem hivatkozhatunk: az erőteljes, reakciótól megtisztított magyar demokráciára. És nem jöhet létre ilyen demokrácia addig, amíg a legnagyobb kormányzópárt nem csinál rendet a maga portáján.

A Kisgazdapárt nem gyengül, hanem erősödik, ha megszabadul ettől a reakciós szárnytól, amely szakadatlan válságok kórokozója. És vele erősödik a magyar demokrácia is. Mi nem azt akarjuk a Kisgazdapárttól, hogy menjen balra, mi csak azt kérjük, hogy ne térjen le az általa elfogadott, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front programjában lefektetett demokratikus vonalától.

A válságnak csak egy megoldása lehet: közös erővel kiküszöbölni a reakciót, a Kisgazdapártba beszivárgottakat elsősorban, — a kormányzás minden ágából, nemcsak a parlamentből, a községi képviseletekből és a pártszervezetekből, de a sajtóból és a politikai élet minden megnyilvánulásából is. Ez nem jelenti és nem jelentheti a Kisgazdapárt meggyengítését, ellenkezőleg, ez megerősíti nemcsak a pártot, de az egész demokráciát és megnöveli az egész ország nemzetközi súlyát is. Ezt követeli a nemzet és a Kisgazdapárt érdeke egyaránt. Ha ez meg nem történik, hiába írunk alá bármilyen megegyezést, az csak papíron marad, mert a kormányzaton lévő reakció, a megmaradó Vértessyék, Vidovicsok és hasonszőrűek módját tudják ejteni, hogy a gyakorlatban meg ne valósuljon. Ha ez nem történik meg, tovább erjednek a fiatal magyar demokrácia testén a gennyes gócok.

Amit a magyar nép az újjáépítésben eddig művelt, az jóformán csak a kezdet, a nagy eredmények még csak ezután várhatók. Most dolgozunk a stabilizáció előkészítéséhez hasonlóan egy hároméves gazdasági terven. Az eddigi munkálatok azt mutatják,

hogy megvannak a lehetőségei annak, hogy hazánk három év alatt lényegében kiheverje a vesztett háború sebeit. A dolgozó munkások, parasztok, az értelmiségiek életszínvonala elérje, sőt helyenként meghaladja a békebeli színvonalat. Minden eshetőségünk megvan arra, hogy aránylag rövid időn belül felnyomuljunk a szabad, boldog nemzetek közé. De ennek a perspektívának egy előfeltétele van: szakítani kell a kormányzatba beszivárgott reakcióval, el kell távolítani mindazokat, akik a demokráciát nem megerősíteni, hanem aláásni akarják, s a szakadatlan válság okozói. Ez a válság egyetlen megoldasa, ezért küzdünk és ennek az elérésére a magyar demokrácia minden politikai fegyverét latba fogjuk vetni.

Ehhez a küzdelemhez kérem a magyar munkásság, a parasztság, a haladó értelmiség cselekvő segítségét és támogatását.

(1946 december 12-én elmondott rádióbeszéd.)

A MAGÁNALKALMAZOTTAKHOZ

Kedves Elvtársak! *(Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)* Üdvözlöm a Magyar Magánalkalmazottak Szabad Szakszervezetének 40. évi jubiláris közgyűlését. Büszke vagyok rá, hogy én ennek a szakszervezetnek vagyok már hosszú évtizedek óta tagja. *(Lelkes éljenzés és taps.)* És még abban a különös megtiszteltetésben is részesültem, hogy díszelnöke is lehessek. *(Nagy taps.)*

Amikor én fiatal magántisztviselő voltam, bizony meglehetősen széles árok választotta el a kétkézi dolgozókat az irodák dolgozóitól és ezen a húron a régi kizsákmányolók nagy ügyességgel tudtak játszani: valóban nem egyszer sikerült a magánalkalmazottak zömét a munkássággal szembeállítaniok. Ezek az idők szerencsére már a multé és

rajta leszünk, hogy ilyen kísérleteket a jövőben már csirájukban el tudjuk fojtani. Meg kell azonban mondanom, hogy ez a kísérlet a multban nem sikerült soha teljesen és emlékszem rá, hogy az illegalitás nehéz éveiben is mindig akadt szép számmal az irodákban, a magánalkalmazottak között olyan, aki megkockáztatta a börtönt, sőt az akasztófát, hogy a Kommunista Párt földalatti munkájában segédkezzen. Sohasem felejtem el, milyen hatalmas erőt és bátorítást jelentett az egyszerű munkás részére, amikor elég magas vezető állásban lévő magánalkalmazottat tudhatott elvtársának, aki előre figyelmeztette mindazokra a készülő veszélyekre, amelyeket az irodán keresztül gyorsabban meg lehetett tudni, mint lenn az esztergapad, a munkapad mellett.

Amikor mi most a demokrácia gazdasági újjáépítésével foglalkoztunk és megcsináltuk a szanálási tervet, nagy gondot okozott, nehogy, mint 1924—25-ben Magyarországon és más külföldi szanálások alkalmával, igen komoly munkanélküliség álljon majd elő. Elsősorban a magánalkalmazottak között. Nagy elégtételünkre szolgált, hogy a kezdeti nehézségek után sikerült ezt a veszélyt elhárítani. Kiderült, hogy a magyar gazdasági élet olyan erős és olyan gyors tempóban fejlődik, hogy sikerült elkerülni a gazdasági talpraállásnak ezt a szokásos velejáróját. Meggyőződésünk, hogy Magyarország, amelynek gazdasági termelőereje, mindent összevéve, körülbelül megfelel az 1938. évinek, ma óriási gazdasági konjunktúra előestéjén van. Körülöttünk gazdaságilag leromlott, háborúsujtotta országok állanak, amelyek minden termelvényünket örömmel felveszik. A magyar gazdaságban elsősorban politikai állásfoglalás és szervezés kérdéséről van szó. Politikai állásfoglalásról abban az irányban, hogy azok, akik a termelőeszközök tulajdonosai, hajlandók-e a magyar demokrácia talpraállításában segédkezni. A másik kérdés: megvan-e bennük a képesség, hogy a változott viszonyok mellett úgy szervezzék meg a

mi termelő apparátusunkat, hogy az valóban rátérjen a virágzás útjára. Svájcban vagy Svédországban például olyan óriási gazdasági konjunktúra van, hogy a nagyobb gyárak három esztendőre el vannak látva megrendeléssel és mindennapos eset, hogy készpénzfizetés mellett sem fogadnak el megrendelést 1950-re.

Ma olyan az áruéhség, hogy a magyar ipar, a magyar munka termékeiért újra Dél-Afrika és Dél-Amerika, sőt Ausztrália is jelentkezik. Ilyen viszonyok között tisztára politikai állásfoglalás és szervezés kérdése, hogy a mi úgynevezett ipari kapitányaink meg tudnak-e felelni a várakozásnak és ki tudják-e használni ezt — szószerint így értem — az aranyeső lehetőséget, amely a legközelebbi három esztendőben a magyar termelésre vár. *(Nagy taps.)*

Itt meg kell mondanom, némi kétségeim is vannak ezen a téren, különböző tapasztalatok alapján. Az egyik éppen az a friss tapasztalat, amelyről Kossa elvtársam is beszélt: az államosítással kapcsolatosan mutatkozó visszásságok ügye. Amikor mi új lökést adtunk az államosításnak, az volt az elképzelésünk, hogy a legutóbbi másfél esztendő demokratikus tapasztalatait ennél az államosításnál is fel fogják használni. De mit láttunk? Az első hetekben és hónapokban a felszabadulás után bátor kézzel állítottunk egyszerű munkásokat és egyszerű magánalkalmazottakat óriási vállalatok élére. Erre részben rá is voltunk kényszerítve, mert a régi, úgynevezett gazdasági vezetőink, akik huszonöt esztendőn keresztül csillogtak Horthy gazdasági egén, jelentékeny részben annyira össze voltak kötve a reakcióval, hogy jobbnak látták a felszabadító Vörös Hadsereg elől nyugatra távozni. *(Úgy van! Úgy van!)* Ezek helyébe egyszerű munkásokat és magánalkalmazottakat tettünk és bebizonyosodott, hogy jelentékeny részük nemcsak ugyanúgy elvégezte a munkát, hanem sokkal jobban is, mint azok, akiknek helyébe bekerültek. *(Úgy van! Úgy van! Taps.)*

Ez annál fontosabb, kedves elvtársaim, mert a viszonyok, amelyek közé kerültek, olyan nehezek voltak, hogy egész embert kívántak. Egész sereg rendkívül nehéz helyzetben pompásan megállták helyüket. Ebből az következett volna, hogy másfél esztendő tapasztalatai után most az államosított üzemek élére elsősorban ilyenek kerüljenek. *(Úgy van!)* Nagy sajnálattal látjuk, hogy a mi rendszerünk jelentékeny tényezői még mindig nem vették észre azt a változást, amelyet a felszabadulás és az utána következő, most már szintén kétesztendős tapasztalat mutat. Nem vették észre, hogy annak a munkásnak, annak a magánalkalmazottnak, aki tavaly étlen-szomjan, hidegben, fizetés nélkül, gyakran fizikai munkát végezve, aknákon lépegetve keresztül, hozta rendbe a munkahelyét, ma más a viszonya a gyárhoz és a vállalathoz és azt nem lehet úgy kezelni, mint tíz esztendővel ezelőtt. *(Úgy van!)* Ezért mi is csatlakozunk ahhoz a tiltakozáshoz, nehogy az ilyen államosított üzemek élére már megint olyan erők kerüljenek, akiknek negatív működését a multban éppen eléggé tapasztaltuk. *(Helyeslés. Felkiáltások: Fasiszták!)*

A szanálás tapasztalatai még mást is mutatnak. Most látszik, hogy a szanálás sikerült, ezért az egész világ elismeréssel adózik, de arról nem beszél senki, hogy gazdasági életünk úgynevezett hivatott vezetői ebben a szanálásban egyáltalán részt sem vettek. *(Úgy van!)* Szkeptikusan, kritikusan vagy előre lemondva beszéltek róla és jelentékeny részük még most is csak fanyalogva foglal hozzá állást. Holott a szanálás, a stabilizáció a fiatal magyar demokrácia gazdasági tűzpróbája volt. *(Taps.)* Mi megmutattuk a szanálással, hogy a magyar demokráciának vannak új gazdasági erői és most az államosítással meg akarjuk mutatni, hogy ezeket az új gazdasági erőket támogatni, segíteni kell fejlődésükben, nem pedig visszaszorítani azzal, hogy félfasiszta, úgynevezett szakembereket nyomnak most oda. *(Úgy van!)* Ezekre a változásokra nekünk an-

nál is inkább szükségünk van, mert a viszonyok nemcsak nálunk, hanem Európaszerte megkövetelik a tervszerű gazdálkodást. *(Úgy van! Úgy van!)* Azzal a kevéssel, ami megvan, tervszerűen kell gazdálkodni és ennek a tervgazdálkodásnak nemcsak gazdasági, de politikai előfeltételei is vannak. Politikai előfeltétel például, hogy olyan emberek vezessék a gazdasági életet, akik igenlik a demokráciát, akik nem szkeptikusan vagy éppen ellenségesen viselkednek a demokráciával szemben, hanem akik teljes erővel nekifeszülnek annak a munkának. amely a fiatal magyar demokráciát talpraállítja. *(Helyeslés.)* Ebben a munkában óriási feladat vár a magánalkalmazottakra.

Fel nem mérhető ma a magánalkalmazottak jelentősége és meg vagyok győződve róla, hogy a magánalkalmazottak is ezt átérezve, az eddiginél hasonlíthatatlanul nagyobb szerepet követelnek maguknak a közéletben, de a gazdasági életben különösen. *(Nagy taps.)*

Amit Kossa elvtársam mondott a szakszervezetek fokozott bekapcsolásáról a gazdasági életbe, az különösen áll a Magánalkalmazottak Szabad Szakszervezetére.. Egész sereg olyan terület van, amelyen csak akkor tudunk majd teljes sikerrel dolgozni, ha a Magánalkalmazottak Szabad Szakszervezete minden erejével mellénk áll. Ismétlem, ezeknek a feladatoknak megoldása nemcsak gazdasági, hanem politikai kérdés is. Meg kell küzdenünk a reakciónak azzal a kísérletével, hogy gazdaságilag tegyen tönkre bennünket, miután politikai téren ezt nem tudja elintézni. Ennek a harcnak igen jelentékeny részét a magyar dolgozók legnagyobb tömegszervezete, a szakszervezet fogja elvégezni. A szakszervezeteken belül a demokráciával kapcsolatban feltétlenül komoly változásokra van szükség. Az egyik ilyen változást már Kossa elvtársam említette: ez a nők szerepe a szakszervezetekben. Azt az állítását, hogy szerte a szakszervezetekben és meg kell mondanom, a munkásmozgalomban általában, a nők még nem

játsszák azt a szerepet, amelyre feltétlenül szükség van, minden további nélkül aláírom. Valóban lehetetlen állapot, hogy a nők még ma is ugyanúgy viszsza vannak szorítva, mint húsz esztendővel ezelőtt. Demokráciánkat azzal mérik, hogy mennyi benne a nyilvánosság előtt, a politikai életben, a gazdasági életben szereplő nő és ebben a tekintetben — bármennyire üdvözlöm a Magyar Magánalkalmazottak Szabad Szakszervezetének negyvenéves közgyűlését — én is csatlakozom azokhoz, akik keveslik a nőket *(Taps.)* és remélem, hogy az 50-ik közgyűlésen a többség feltétlenül a magánalkalmazottak női küldötteiből fog állni. Ismétlem, demokráciánk erejét fogják ezzel mérni.

Befejezésül mégegyszer üdvözlöm a jubiláris közgyűlést. Kérem, hogy a küszöbön álló gazdasági és főleg politikai harcokban azzal az elszántsággal és azokból a régi tradíciókból táplálkozó erővel vegyenek részt, amelyet a magyar demokrácia és benne a magyar dolgozók ügye megérdemel. Szabadság! *(Hosszantartó, lelkes éljenzés és taps. Ütemes felkiáltások: Él-jen Rá-ko-si!)*

(1946 december 15-én, a Magyar Magánalkalmazottak Szabad Szakszervezetének közgyűlésén elmondott beszéd.)

ÚJÉVI NYILATKOZAT

KÉRDÉS: Mik a demokratikus Magyarország kilátásai az újévben? De mielőtt az újesztendő kilátásairól véleményt mondana, szeretnők hallani az elmúlt év gazdasági és politikai értékelését.

FELELET: Gazdasági téren a magyar demokrácia sok olyan sikerre mutathat rá, melyet legádázabb ellenségei sem tudnak tőle elvitatni. A pénzromlást, amely demokráciánk gazdasági és politikai alapjait egyaránt elsodrással fenyegette, olyan sikerrel állí-

tottuk meg és olyan eredményesen hoztuk létre a stabilizációt, hogy ez nemcsak itthon, de külföldön is a legnagyobb elismerést váltotta ki. Újjáépítésünk, amelynek legláthatóbb mutatója a vasutak és a hidak rendbehozása, az egész vonalon sikerrel halad. Ipari termelésünk, hála a munkásság fegyelmezettségének és öntudatának, gyorsabban fejlődik, mint ahogy azt a nyáron előre láttuk. A falu szorgalmas népe, jóllehet két esztendőn át szárazság és rossz termés volt, 3,400.000 holdon vetett el őszi gabonát, 20 százalékkal többet, mint tavaly. Megvan minden reményünk, hogy jövőre megszűnik a gabonainség. Több, mint kétmillió holdat szántottak gondosan a tavasziak alá és ez is egyik biztosítéka a jövő évi jobb termésnek. Államháztartásunk egészségesen fejlődik. A forint most decemberben, a stabilizáció ötödik hónapjában, pompásan kiállta a tűzpróbát: a december 10-től számított két hét alatt karácsonyi segély útján és más módon 150 millió új vásárlóerő jelentkezett a piacokon és ezt a hatalmas pénztömeget a gazdasági élet felszívta anélkül, hogy áremelkedés vagy egyéb zavar keletkezett volna belőle. Gazdasági erősödésünket szolgálja az elhurcolt javak visszaszerzése: a műkincseken kívül 5 hónap alatt 70 millió dollár értékű aranyat, hajót, gépet kaptunk vissza.

— Politikai téren is nem egy maradandó sikerre tekinthet vissza a magyar demokrácia. Megvalósítottuk a köztársaságot, a szabad népekhez egyedül méltó államformát. Megszilárdult a szétzilált közigazgatás, megjavult a demokratikus rendőrség. Az államosítás terén is történt haladás. A magyar politikusok moszkvai, washingtoni, londoni, párisi utazásával kezd megszűnni az az elszigeteltség, amelybe a Horthy-rendszer örökségeképpen kerültünk. A béketárgyalásokon sikerült kivédeni a szlovákiai magyarság kitelepítésének veszélyét. Egyre több demokratikus országgal vesszük fel a normális diplomáciai viszonyt. Egyszóval a bel- és külpolitika te-

rén is maradandó eredményekre tekinthet vissza a magyar demokrácia.

KÉRDÉS: Mivel magyarázható, hogy a kétségtelen gazdasági és politikai sikerek ellenére az egyik belpolitikai válság a másikat követi és jelenleg is olyan krízisben vagyunk, amelyet hosszú hetek pártközi értekezletei sem tudtak eddig megnyugtatóan lezárni?

FELELET: A válság oka az, hogy a „régi úri világ" képviselői, köztük azok, akik befurakodtak a Kisgazdapártba, nem nyugodtak bele, hogy az ország felszabadulásával elveszítsék évtizedek, sőt évszázadok óta gyakorolt politikai hatalmukat és gazdasági befolyásukat. Az a nagybirtokos osztály, amely annyi politikai földindulást átvészelt és 1945-ig nyeregben tudott maradni, sokkal szívósabb és öntudatosabb, semmint belenyugodjon vereségébe és késhegyig menő harc nélkül engedje át a terepet a demokratikus népi újjászületésnek. Ezt annál inkább megteheti, mert társadalmi és politikai befolyásának jelentékeny részét, azonkívül házait, értékpapírjait, városi palotáit, képgyüjteményeit, elrejtett kincseit stb. megőrizte.

Segítségére van gazdasági és politikai téren a magyar nagytőke, amelynek képviselői többségükben politikailag a Horthy-reakció emlőin nőttek fel és most nem akarnak megbékélni a demokrácia berendezkedéseivel, a szakszervezetekkel, az üzemi bizottságokkal és a Kommunista Párttal. Támogatja őket az egyházak hivatalos képviselőinek többsége. Ezek nem törődtek bele, hogy a demokrácia a földreformmal csorbította gazdasági és ezzel politikai befolyásukat. Támogatja őket a zsíros parasztság jelentékeny része, melyet részben a földreform érintett, részben visszakívánja azt az időt, amikor a mezőgazdasági munkásság — szervezet és önvédelem híján — olcsó napszámért volt kénytelen dolgozni. Támogatja őket az állami bürokrácia, amely 1944 március 19. és október 15. előtt és után legnagyobb többségében minden népellenes irányzatnak

rendelkezésére állott. Ez a bürokrácia meg tudta akadályozni, hogy a B-listázással lényegesen megritkítsuk sorait; így a magyar demokrácia közigazgatásában ma is ott vannak azok, akiket Gaál Gaszton, a Kisgazdapárt alapítója, a trösztök mellett, a nép legnagyobb csapásaként emlegetett.

KÉRDÉS: A régi, úri rend helyreállítására milyen módszereket alkalmaz a reakció?

FELELET: Ma a régi rend helyreállítása szívós, kitartó, aprómunkával történik. Helyenkint, mint a közoktatás terén, nincs is szükség restaurálásra, mert itt mind a mai napig érintetlenül áll, sőt erősödik az a szellem, amely Klebelsberg és Hóman öröksége. A sajtó terén a restaurálást olyan módszerek jelzik, mint a Hirlap megjelenése, amely munkatársaiban, szellemében, sőt betűiben is igyekszik pontosan folytatni a Légrádiak Pesti Hirlap-jának Horthyt támogató és 1944 március 19-et oly sikerrel előkészítő hagyományait. A stabilizáció maga megnöveli a régi kapitalisták gazdasági erejét, a közigazgatás megszilárdulásával a reakciós tisztviselők, bírák stb. befolyása és tekintélye is nő. A demokrácia és a reakció harca legtöbbször nem világosan felismerhető kérdések körül folyik, hanem álcázva, apró kis ütközetekben, amelyeknek összefüggése a nagy küzdelemmel az egyszerű ember számára nem szembeötlő. A napokban láttunk például egy kísérletet, amely a parasztság védelmének ürügyével a szövetkezeteket a fasiszta Wünscher Frigyes megmaradt helytartói kezére szeretné átjátszani.

A régi Horthy-tisztviselőknek, mint „szakembereknek“ szívós és céltudatos visszaállítása ugyanebbe a vonalba vág. A demokrácia intézményeinek szakadatlan és rosszindulatú kritizálása, az eredmények lekicsinylése, a bajok és panaszok felnagyítása, mind részei ennek a demokrácia elleni hadjáratnak.

Közrejátszanak természetesen ebben a harcban a nemzetközi hatások is. Ugyanazok az erők, melyek világszerte igyekeznek a népi demokráciát vissza-

szorítani és amelyek működésének legtipikusabb formája az, ami Görögországban folyik, természetszerűleg nálunk is éreztetik hatásaikat. És a demokrácia ellen vívott szívós és szakadatlan harc tartalékául készen állanak a volt csendőrtisztek, nyugatosok, fasiszták tíz- és tízezrei, akik ma még inkább csak a föld alatt nyüzsögnek, de csak megfelelő pillanatot, békekötést, a Szovjet Hadsereg kivonulását várják, hogy szükség esetén fegyveres vagy terrorisztikus fellépéssel is megindíthassák a harcot demokráciánk ellen.

A magyar reakció haditervének első szakasza a Nemzeti Függetlenségi Front koalíciójának széttörése, utána a munkásegység és a Baloldali Blokk meglazítása és felbomlasztása volna. Ha ez sikerülne, ha a Kommunista Pártot el tudnák szigetelni a többi demokratikus erőktől, utána jöhetne a következő lépés.

Szívós kísérletek folynak, hogy megbontsák a munkásegységet és a Baloldali Blokkot. Peyer és társainak fellépése a Szociáldemokrata Pártban, a Parasztpártban mutatkozó ingadozások és válságok ennek a kísérletnek az eredményei és mutatói.

A reakció gazdasági és politikai ellentámadásait az 1946-os esztendőben nagyban és egészében a demokrácia ki tudta védeni. Ebben a kivédésben nem egyszer a mozgósított tömegek erejére támaszkodott a demokrácia, mint márciusban. Eredménnyel jártak a decemberi küldöttségek és tüntetések is, amelyek a reakció okozta drágulással szemben léptek fel. Elsősorban a dolgozó tömegek megmozdulásának volt köszönhető, ha a spekuláció okozta drágulást nemcsak megállítottuk, hanem kissé visszaszorítottuk. Újra bebizonyult, hogy a demokrácia érdekeinek megvédésére elengedhetetlenül szükséges a dolgozó tömegek aktív fellépése.

KÉRDÉS: Mit tart az újesztendő legfontosabb gazdasági kérdésének?

FELELET: Az 1947-es év feladatai szervesen következnek a demokrácia elmúlt két esztendejének

fejlődéséből. Az idén meg kell kezdenünk Pártunk 3 éves gazdasági tervének megvalósítását, amely meggyorsítja és hatványozza újjáépítésünket és talpraállításunkat, amely három év alatt önerőnkből, ha szükséges, minden külföldi segítség nélkül, nemcsak begyógyítja a háború ütötte gazdasági sebeket, hanem a békebelinél lényegesen magasabb színvonalra emeli a dolgozók életét. Ezt a tervet tartom az 1947-es esztendő legfontosabb kérdésének. A hároméves terv döntő része az igazi közteherviselés megvalósítása. Az elmúlt két esztendőben elsősorban a dolgozó tömegek viselték a terhek zömét. Ez így volt a pénzromlás idején és sokszor így maradt a stabilizációban is. A mi feladatunk most az, hogy a terhek jelentékeny részét átrakjuk a tehetősebbek, a gazdaságilag erősebbek vállaira és központi kérdésül a dolgozó tömegek életszínvonalának megnövelését vesszük fel. A munkásság, amely két esztendő óta eléggé nem dícsérhető önmegtartóztatással és szorgalommal dolgozott, most joggal elvárja, hogy sor kerüljön gazdasági helyzetének gyors és alapos megjavítására. Ezt követeli tőlünk a dolgozó parasztság és ezt követeli parancsolólag az értelmiség, a köztisztviselői réteg, benne a közoktatás munkásai, akiknek helyzetén különösen gyorsan és gyökeresen javítani kell.

Az 1947-es esztendő elsősorban azt tűzi ki elengedhetetlen feladatul, hogy több kenyeret, ruhát, cipőt, kultúrát adjunk a magyar demokrácia legfőbb támogatóinak, — a dolgozóknak. Emellett a demokrácia követelményeinek megfelelően a közéletben a gazdasági és politikai kulcspozíciókban az eddiginél sokkal nagyobb szerepet kell kapniok az igazi munkásoknak és az igazi parasztoknak. Eddig ezen a téren lényegében még csak az ígéreteknél tartunk. Valóban kérgestenyerű, kétkézi munkás vagy paraszt ma, a demokrácia két esztendeje után is, nagyon ritka jelenség a gyárak igazgatóságaiban vagy közéletünk vezető helyein. Ezen változtatni kell. Ha demokráciánk valóban a munkások, a parasztok, a

haladó értelmiség rendje akar lenni, úgy ennek abban is meg kell nyilvánulnia, hogy e rétegek képviselői az eddiginél hasonlíthatatlanul nagyobb mértékben jutnak vezető helyekre. A reakció előretörésének egyik jelensége például az, hogy a paraszti demokráciáról, a parasztság igazi képviselőinek megfelelő szerephez juttatásáról egyre kevesebb szó esik. Az 1947-es esztendőnek itt is változást kell hoznia. Minden gazdasági és politikai tervünk csődöt fog mondani, ha nem tudunk bátran és bőven meríteni a magyar nép legértékesebb rétegeiből. Az 1947-es esztendő demokratikus sikerei elsősorban azon múlnak, hogy a munkásokat és parasztokat a nemzet életének első vonalába tudjuk-e állítani.

KÉRDÉS: Milyennek látja a politikai helyzetet?

FELELET: A gazdasági kilátások elsőrendűek a magyar demokrácia számára. Minden feltétele megvan annak, hogy gazdasági téren a háború rombolásai után soha nem látott felvirágzásnak induljon hazánk. A nehézségek nem gazdasági, hanem politikai téren vannak. A régi úri világ híveinek, a magyar reakciónak nem kell olyan virágzó ország és boldog nemzet, amely egyúttal demokratikus és népi erőkön nyugszik. Ők nagyon jól tudják, hogy minél gyorsabban ver gyökeret az újgazda és minél hamarabb alakítja át földjét virágzó, boldoguló gazdasággá, annál nagyobb híve lesz a demokráciának, amely a nincstelenségből kiemelte. A reakció nem akar jómódú, a demokráciával megelégedett kisiparosságot és még kevésbé öntudatban, szervezettségben és főleg gazdasági erőben megnőtt munkásságot. A magyar reakció semmitől nem fél annyira, mint a demokrácia nyugodt, békés, virágzó fejlődésétől. Ez az oka annak, hogy ma a nyugalom és a béke hívei a demokraták: elsősorban a kommunisták. Ez az oka annak, hogy a reakció az, amely a nyugalmat zavarja, álhíreket terjeszt, a föld alatt szervezkedik, amely új háborúban reménykedik, amelynek tervei csak úgy sikerülhetnek, ha a békés, nyugodt fejlődést meg tudja zavarni. A

magyar reakció az, amely szakadatlanul újabb válságokat okoz, amely fondorkodik, ágál, nem akar belenyugodni abba, hogy elvesztette a csatát és hajlandó újra minden szerencsétlenséget rázúdítani hazánkra, ha ezzel elvesztett uralmának egy töredékét is visszaszerezhetné.

A reakció legveszedelmesebb része az, amely elsősorban a Kisgazdapártba befurakodva, a kormányzáson, a koalíción belül folytatja harcát a demokrácia ellen. Hogy ez a reakció milyen befolyásos és milyen mélyen bele van ágyazva a Kisgazdapártba, azt a Vértessy—Vidovics-botránynál láttuk. Ezt a két hétpróbás reakcióst a Kisgazdapárt jórésze szinte az utolsó lehetőségig védte. A magyar demokrácia válságának elhúzódását elsősorban az okozza, hogy a Kisgazdapárt nem akar szakítani a soraiban garázdálkodó reakciósokkal. Enélkül pedig minden koalíciós megegyezés csak a papíron marad. Hiába határozzuk el a legszebb gazdasági terveket, ha a koalíción belül is tevékenykedő reakciósok meg tudják fúrni a közös megállapodásokat. A gazdasági megegyezések értéktelenek, ha hiányzik hozzájuk végrehajtásuk politikai biztosítéka. Ez a biztosíték következetes, szívós harc, elvi és szervezeti síkon a koalícióba befurakodott reakció ellen. A Kisgazdapárt hajlandó ugyan e téren elvi nyilatkozatokra, de nem hajlandó levonni belőlük az elkerülhetetlenül szükséges rendszabályokat. Ezek nélkül pedig a legradikálisabb nyilatkozat is csak írott malaszt marad és a reakciót inkább felbátorítja, mint visszaveti. Ez az oka annak, hogy a pártközi értekezletek a döntő politikai kérdésben, a reakció elleni harc kérdésében nem vezettek eredményre. És ez az oka annak, hogy a jó gazdasági kilátások ellenére megoldatlan politikai válsággal lépjük át az újesztendő küszöbét, emiatt nincs biztosítva népünk nyugodt fejlődése.

KÉRDÉS: Milyennek látja a nemzetközi helyzetet?

FELELET: Az utolsó két hónapban szállóigévé

vált nálunk, hogy „Európa balra tart". Kétségkívül Európaszerte erősödtek a népi demokrácia alapjai. Az is bizonyos, hogy e fejlődésnek hazánkra is meglesznek a hatásai. Előttünk van a békekötés. Minden hír azt bizonyítja, hogy a nagyhatalmak — hála a Szovjetunió békeakaratának — a legfőbb kérdésben megtalálják az együttműködésen alapuló közös megoldást. Ezen a téren is jók a magyar demokrácia kilátásai.

KÉRDÉS: Befejezésül mondjon valamit a Magyar Kommunista Párt munkájáról az újesztendőben.

FELELET: Gazdaságilag az ország újjáépítése és a hároméves terv végrehajtásának megkezdése pártunk munkájának legfontosabbika. Ezenfelül a dolgozók életszínvonalának gyors emelésére fordítjuk a főgondot. Ehhez az is hozzátartozik, hogy az államosított és nem államosított üzemek vezetőségébe végre bekerüljenek azok a munkások, akik az újjáépítés nehéz hónapjaiban megmutatták rátermettségüket. A dolgozó parasztság igazi képviselői is bizonyosan jobb munkát tudnak felelős helyen a demokrácia talpraállítására kifejteni, mint a fanyalgó, Horthytól örökölt reakciós „szakértők". A nagy, országos feladatok megvalósítására elengedhetetlenül szükséges a mindennapi tervszerű, kitartó aprómunka, a falujárás, a téli kultúresték vidéken, a dolgozók életszínvonalát javító, gondos és szívós harc a városokban.

Politikai téren minden erőnket arra fordítjuk, hogy kíméletlenül visszaverjük hazánk gazdasági fellendülését aláásó reakciós kísérleteket. A magyar politikai élet válságaiban és hullámzásában mint szikla áll a Kommunista Párt. És helyes az út, amelyen eddig jártunk: helyes a munkásegység a szociáldemokrata testvérpárttal, helyes a Baloldali Blokk útja, helyes a munkások, parasztok és haladó értelmiség szövetsége, helyes az a törekvésünk, hogy a nemzet minden tagját abba a frontba állítsuk be, amely hazánk felemelkedéséért küzd. A jövő nyitva

áll előttünk. A jövő békés, újjászülető, virágzó és szabad Magyarországot ígér. Ezért a jövőért harcol az újesztendőben minden eszközzel egységesen, öntudatosan, fegyelmezetten, áldozatkészen és a győzelem biztos tudatában a Magyar Kommunista Párt.

(Megjelent 1947 január 1-én a „Szabad Nép"-ben.)

AZ ÖSSZEESKÜVÉSRŐL

Kedves Elvtársak! Nagy-Budapest dolgozói!

Összejöttünk, hogy megtárgyaljuk azt az összeesküvést, mely egész demokráciánkat alá akarta ásni és vissza akart bennünket vetni abba a horthysta elnyomásba és fogságba, amelyből két esztendővel ezelőtt a Vörös Hadsereg kiszabadított bennünket. *(Taps. Éljen!)*

Mindenekelőtt állapítsuk meg ennek az összeesküvésnek a jelentőségét. Erre azért van szükség, mert jóformán még meg sem kezdődött az összeesküvők felgöngyölítése és máris azt tapasztaljuk, hogy mentőexpedíciók tervelődnek, le akarják kicsinyíteni, el akarják kenni az összeesküvés jelentőségét. Le kell szögezni, hogy az összeesküvés gazdasági és politikai életünk minden ágára kiterjedt. Benne volt a hadseregben, hogy fegyveres felkelést készítsen elő. Megvoltak nemzetközi összeköttetései. Az egyik vezető összeesküvőnek az a kijelentése, hogy „a zongora fel van hangolva, csak játszani kell rajta", nem volt puszta hetvenkedés, hanem közel járt az igazsághoz. Egy ilyen országos jelentőségű összeesküvést, amely befolyása alá tudta vonni nem egy kérdésben legnagyobb kormányzó pártunkat, csak az akarhatja lekicsinyelni, akinek politikailag fontos, hogy ezen a téren a magyar nép ne tudja meg az egész valóságot és ne lásson tisztán.

Fel kell tárni azt a szívós és átgondolt munkát,

amivel felszabadulásunknak szinte első napjától kezdve az összeesküvők rendszeresen aláásták a fiatal magyar demokráciát. Hogyan mentették az igazolások folyamán, a B-listázásoknál, majd a B-lista revíziójánál a régi reakció híveit, hogyan működtek a népbíróságokban és hogyan dolgoztak mindenütt a régi rend restaurálásán. Ezért le kell szögeznünk, hogy egy komoly, az egész demokrácia létét veszélyeztető összeesküvésről van szó. *(Úgy van!)*

Bennünket különösen az érdekel, hogy mik voltak a terveik a magyarság két legfontosabb oszlopa: a munkásság és dolgozó parasztság felé. A munkássággal szemben a vérbeli horthystákat vad gyűlölet vezette. Ha terveik megvalósulnak, akkor visszalökik az öntudatos munkásságot a régi elnyomott szerepbe. Elveszik a törvény előtti egyenlőséget, a szervezkedési jogot, az üzemi bizottságokat, a fizetett szabadságot. Mindent, amit gazdasági téren a munkásszervezés elért és ami még talán ennél is fontosabb, el akarták venni a munkásságtól a jobb jövő reménységét is. És hogy ebben az aknamunkájukban milyen messzire haladtak, azt megállapíthatjuk abban a munkásellenes hangulatban, amelybe a Kisgazdapárt sajtóját és parlamenti képviseletének jelentékeny részét be tudták lovalni. Gondoljunk csak a munkás termelőszövetkezetek elleni támadásokra, amelyet csak az építőmunkások harcos kiállása tudott a mult hóban visszaverni. *(Éljenek az építőmunkások!)*

Eszközeik rendkívül változatosak voltak a munkásság elleni harcban. Amíg mi arra hívtuk fel a dolgozókat, hogy feszítsék meg minden erejüket az újjáépítés, hazánk talpraállítása érdekében, addig ők az újjáépítés meglassításán és elszabotálásán törték a fejüket. Nem véletlen, hogy az összeesküvés egyik legexponáltabb tagja az újjáépítés miniszterévé léphetett elő s az újjáépítési minisztérium lett egyik fellegváruk. Míg mi azért küzdöttünk, hogy a megrongált házak tető alá kerüljenek, hogy ne ablak nélkül vagy üvegnélküli ablakok mellett dide-

regjen a munkásnép, addig ők azon mesterkedtek, hogy ennek az ellenkezője történjék és ezzel fokozzák az elkeseredést. Miközben mi városok, falvak és iparvidékek ellátatlanjainak élelmezését igyekeztünk biztosítani, ők arra bíztatták a falut, hogy tartsa magánál az élelmet, ne teljesítsen beszolgáltatást, hogy polgárháború esetén az éhes város meggyöngüljön. Miközben a dolgozók a forint védelmét szervezték, ők a forint megfúrásán fáradoztak. Az Ár- és Anyaghivatalban és egyebütt is igyekeztek a stabilizációt aláásni. Összefoglalva: Minden eszközzel arra törekedtek, hogy jogfosztottá, koldussá és a demokráciával szemben ellenségessé tegyék a dolgozókat és elrabolják tőlük mindazt, amit nyolc évtized harcos, öntudatos szervezésével kivívtak maguknak. *(Pfuj! Le velük!)*

Nem vezette őket jobb szándék a parasztság felé sem. Népellenes tervüknek központja természetesen a földreform megsemmisítése volt. Amint nem ismerték el a köztársaságot és az alkotmányt, ugyanúgy nem ismerték el a fiatal demokrácia egyik legfontosabb és legmaradandóbb alkotását, a földreformot. Tervük az volt, hogy a 700.000 újgazdától és földhözjuttatottól erőszakosan visszaveszik a földet és 4—5 ezer úri birtokosnak, elsősorban az összeesküvés résztvevőinek adják oda 300—500 holdas parcellákban. *(Földet vissza nem adunk!)* A 3 millió koldus Magyarországát akarták visszaállítani. Emellett az egész parasztságot csak úgy, mint a munkásságot jogfosztottá akarták tenni. Az volt a tervük, hogy a politika újra csak az urak tudománya legyen. Az a szándékuk, hogy a paraszt ne legyen képviselő, már a hivatalos közlésekből ismeretes. Arról beszéltek, hogy az első nemzedéket, azokat a parasztokat, akik keze az eke szarvát, a kaszát érintette, oda sem szabad ereszteni a politikához. Emellett ügyes demagógiával és porhintéssel igyekeztek szembeállítani, a régi Horthy-recept szerint, a falu dolgos parasztságát a város munkásságával. Erre a célra a Parasztszövetséget használták

ki. A Parasztszövetség tényleges vezetőinek nagy többsége az összeesküvésnek tevőleges, cselekvő tagja volt. A Parasztszövetséget arra használták ki, hogy gazdasági alapot teremtsenek az összeesküvés alá és azokat az ipari cikkeket, amit a parasztság nevében kaptak, jelentékeny részben az összeesküvés céljaira fordították. *(Nagy zaj.)*

A magyar parasztság most ezen a példán látja, hogy mit jelent a Nagyatádi-út, amelyet már 25 évvel ezelőtt egy másik kisgazdapárt megjárt és tönkrement rajta. A földműves nép most láthatja, hogy lopóznak be pártjába és sorai közé, parasztvédő demagógiával idegen elemek és hogyan kerítik fokozatosan befolyásuk alá a parasztságnak legnagyobb pártját, a Független Kisgazdapártot. Láthatjuk, hogy szorították szívós, tudatos munkával háttérbe az összeesküvők a Kisgazdapárton és az országon belül a dolgozó parasztságot és hogyan ültették helyükbe azokat, akiknek célja a parasztság politikai és gazdasági kisemmizése volt. Mi már régen felhívtuk erre a figyelmet. Mi magyaráztuk a Kisgazdapárt parasztjainak, hogy pártjuk, a polgári demokrácia egyre élesebb hangoztatása mellett, elfelejtkezik a paraszti demokráciáról. Most már megmondhatjuk, hogy nekünk komoly összeütközésünk volt abban a kérdésben, hogy helyteleníţjük a Kisgazdapárt álláspontját, amikor a földművelésügyi tárcát nem paraszti gazdálkodó embernek, hanem Horthy volt földművelésügyi államtitkárának adta. És ezt az álláspontot mi szóban és írásban is kifejtettük.

Ami a parasztság felé a legfelháborítóbb, az az összeesküvők cinizmusa, hogy Magyar Közösségnek nevezték magukat és ugyanakkor politikailag és gazdaságilag ki akarták semmizni a legmagyarabb réteget, a hazánkat ezer esztendő óta megtartó magyar parasztságot. Nem véletlen, hogy a Kisgazdapárt parasztjai joggal felhördültek, amikor ezek a tények tudomásukra jutottak. Mi üdvözöljük a felháborodott tiltakozásnak azt a megnyilvánulását,

amit ezzel kapcsolatban a Kisgazdapárt parasztjai kinyilatkoztatták. Mi a Kisgazdapárttal folyó legszenvedélyesebb vitákban sem felejtkeztünk meg egy pillanatra sem arról, hogy ebben a pártban igen jelentékeny és egészséges demokrata mag van, nemcsak a paraszti, de a városi rétegben is. És arról sem feledkeztünk meg, hogy ezzel a párttal mi 1944-ben, hazánk legsötétebb óráiban a földalatti harcban kötöttünk szövetséget. Ezért örömmel üdvözöljük a kisgazdapárti parasztoknak demokratikus lépését és meg vagyunk győződve róla, hogy ez nemcsak a Kisgazdapártban, de egész országos viszonylatban egészséges, demokratikus fordulatnak a hírnöke.

Ugyanakkor, amikor ezt megállapítjuk, kötelességünk felvetni azt a kérdést, hogy hogyan sikerült eddig megtéveszteni a Kisgazdapárt demokratáinak tisztánlátását. Hogyan sikerült elaltatni az éberségüket. Ezt a kérdést még szélesebben vetjük fel. Mivel magyarázható, hogy az összeesküvőknek sikerült úrrá lenniök nem egy fontos kérdésben az egész Kisgazdapárton? Mivel magyarázható az, hogy amikor pl. az összeesküvők azt akarták, hogy a Baloldali Blokkal való tárgyalásban a Kisgazdapárt tanusítson engesztelhetetlen magatartást, mereven ellene legyen mindennek, ami a válság demokratikus megoldására vezethetne, ez a tervük azonnal kivitelre került és mind a mai napig érdemben így is van. Ennek a kérdésnek a felvetése magában foglalja azt is, hogy meg kell vizsgálni a Kisgazdapárt egész eddigi politikáját. Ki kell mutatni azokat az okokat, amelyek erre a helytelen Nagyatádi-útra szorították a pártot. De a Kisgazdapárt demokratái már most is megállapíthatják, hogy vezetőik egy része nem járt el a jó gazda gondosságával és éberségével. S közülük nem egynek a magatartása nyujtott tápot arra, hogy az összeesküvés nagyra nőhetett. Minden komoly és ismételt figyelmeztetés dacára nemcsak megtűrték, de gyakran támogatták soraik közt a nép, a demokrácia ellenségeit. Ezért az összeesküvést nemcsak rendőrileg kell felszámolni

és felgöngyölíteni, hanem meg kell vizsgálni azt a politikai táptalajt, amelyen nagyra nőhettek és gondosan ki kell gyomlálni a Kisgazdapártból mindazt, ami elősegítette fejlődésüket. Különben a munka nem lesz elég alapos. A mérgező anyag egy része megmarad és a métely továbbra is fertőzi a Kisgazdapártot és vele együtt az egész demokráciát.

Az összeesküvés, bár ellentmondásnak látszik, a demokrácia erejét mutatja. A régi úri rend hívei látták, hogy normális eszközökkel ők célt nem érnek. Politikai meggyőzéssel a nyeregbe többé vissza nem kerülhetnek. Látták, hogyan épít saját erejéből a fiatal magyar demokrácia. Látták az újgazdák sikerét. Látták hazánk nemzetközi súlyának növekedését. Látták, hogyan áll helyre a rend, a nyugalom és hazánk fölvirágzásának minden előfeltétele. Látták, hogy a magyar demokrácia most dolgozik egy olyan 3 éves terven, amely nemcsak a háború sebeit gyógyítaná be, de 3 év alatt megduplázná a magyar dolgozók életszínvonalát. Ezt akarták ők megzavarni. Nekik nem kellett a nyugodt építőmunka, a rend, hazánk gazdasági és politikai talpraállása és felvirágzása. Nekik nyugtalanság, zavar, rendetlenség kell, a dolgozó tömegek elégedetlensége, ezt akarták felkelteni és ez volt összeesküvésük egyik fő célja. Nem rajtuk múlott, hogy ez a tervük meg nem valósult. A fiatal magyar demokrácia államvédelmi szerveinek közbelépése és ébersége hiusította meg tervüket. És ezzel kapcsolatban engedtessék meg, hogy néhány elismerő szót szóljak Rajk László belügyminiszter elvtársunk működéséről, akit éppen az összeesküvők aknamunkája következtében annyi támadás ért. *(Éljen Rajk!)* Nem véletlen, hogy rája összpontosította a föld alatt szervezkedő reakció minden dühét. Tudták, hogy olyan férfiúval állnak szemközt, aki a dolgozó magyar nép mélyéből jött, egy szegény, 12 gyermekes székely család fia, aki bátor és rettenthetetlen harcosa volt a magyar munkásmozgalomnak, aki fegyverrel a kezében részt vett a spanyol forradalomban,

aki 1944-ben haláltmegvető bátorsággal küzdött, Bajcsy-Zsilinszkyvel együtt szenvedett Kőhidán és akit a Horthy-reakció elleni meg nem alkuvó harc acélossá edzett. Most már tudjuk, hogy ellene és a demokratikus rendőrség ellen az összeesküvők rendszeres rágalomhadjáratot indítottak, s mint az események mutatták, tudták, hogy mit tesznek. Nem rajtuk múlott, hogy aljas tervük nem sikerült. Mi kívánjuk Rajk elvtársnak és a demokratikus rendőrségnek, hogy ezúttal alapos, jó munkát végezzen a demokrácia megszilárdítására és védelmére. *(Éljen Rajk! Nagy taps.)*

Amikor az összeesküvés méretei és jelentősége nyilvánosságra jutottak, a két munkáspárt és a szakszervezetek az üzemi bizottsági választásokkal voltak elfoglalva. A Magyar Kommunista Párt előre látta, hogy az idén januárban-februárban a politikai helyzet és a demokrácia védelme megköveteli a munkásosztálytól, hogy minden erejét a reakció elleni harcra összpontosítsa. Mi ezért már december elején javasoltuk, hogy az üzemi bizottsági választásokat egy esztendőre halasszuk el. Nem akartuk, hogy a választásokkal elkerülhetetlenül velejáró harc gyengítse a munkásegységet és megnehezítse a demokrácia legfontosabb oszlopának, a munkásságnak az összefogását. Amikor az összeesküvés méretei mindnyájunk számára világosakká váltak, a Szociáldemokrata Párt és a szakszervezetek vezetői szintén helyesnek tartották, hogy a reakció elleni közös harc miatt halasszuk el az üzemi bizottsági választásokat. Ez a közös elhatározás kétségkívül a munkásosztály túlnyomó többségének helyeslésével találkozik. S legfeljebb azok elégedetlenkednek vele, akik nem nézik jó szívvel a munkásegységet és a reakció elleni erőteljes harcot. Az a körülmény, hogy a két munkáspárt ebben a kérdésben megegyezett, egyben bizonyítéka annak, hogy vezetőinkben megvan a felelősség érzete és a bátorság ahhoz, hogy osztályuk és a demokrácia érdekében mindent alá-

rendeljenek a döntő célnak: a reakció szétzúzásának. *(Vesszen a reakció!)*

Az üzemi bizottsági választások elhalasztása és a munkásegységnek ez a hangoztatása magábanvéve mutatja, hogy a szakszervezetek és a két munkáspárt milyen óriási jelentőséget tulajdonít az összeesküvésnek. Mutatja azt is, hogy mindannyian el vagyunk szánva, hogy felszámoljuk ezt az összeesküvést, résztvevői a nép törvénye elé kerüljenek és a megérdemelt büntetést elnyerjék azok, akik rászolgáltak és eltávolítsuk a közhivatalokból és közéletből azokat, akiknek az összeesküvésben részük volt. *(Kötelet az összeesküvőknek!)*

Az összeesküvés ténye maga mutatja, hogy nem folytatja tovább a demokrácia azt az elnéző, megbocsátó politikát, amit két esztendőn keresztül folytatott s amelynek eredménye az lett, hogy a reakció gyengeségünknek tekintette és felbátorodott. Ezen most változtatni kell. Le kell törni a nép ellenségeinek megnőtt szarvát. Az eddigi módszer nem vált be, most erélyesebben kell dolgoznunk, hogy tiszta munkát végezzünk a magyar demokrácia megvédésére.

Ez minden téren kell, hogy érvényesüljön. Nemcsak a politikában, de a gazdasági viszonyokban is. Ki kell terjeszteni az üzemi bizottságok jogkörét, hogy az eddiginél jobban befolyhassanak az üzemek vezetésébe és ellenőrzésébe. Meg kell valósítani végre, hogy az üzemek élére, nemcsak az államosított szektorokban, de mindenütt, a demokrácia számára kipróbált, öntudatos és hozzáértő ipari munkások kerüljenek s így biztosítsák, hogy az üzemek termelése valóban a nép érdekeit szolgálja. Meg kell gyorsítani továbbá a földreform befejezését is, hogy a földhözjuttatottakat sem a régi úri birtokosok fenyegetése, sem ügyvédi furfang ne zaklassa birtoklásukban.

És végül foglalkozni kell egy kérdéssel, amelyet az összeesküvők vetettek fel: ez a békekötés és a

Vörös Hadsereg kivonulásának kérdése. Mi még nem tudjuk, hogy hogyan és mikor vonul ki a Vörös Hadsereg. De ettől függetlenül fel kell vetni itt Nagy-Budapest dolgozóinak képviselői előtt a kérdést: elég erősnek tartják-e a szervezett munkásságot, a dolgozó demokratikus parasztságot, a haladó értelmiséget, hazánk demokratikus intézményeit arra, hogy minden belső kísérlettel szemben egyedül is nemcsak, hogy meg tudják védeni demokráciánkat, de kíméletlenül szét tudnak zúzni minden ellene irányuló kísérletet? Azt hiszem barátaim, a válasz erre csak egy: saját erőnkből meg tudjuk és meg fogjuk védeni a magyar demokráciát a nép ellenségeinek minden támadásával szemben. *(Éljen! Úgy van!)*

A fiatal magyar demokrácia erős és magára vessen az, aki kiköt vele, ha a rövidebbet húzza. Mindez nem fog harc nélkül menni. Lehet, hogy óriási nehézségekkel jár, de a magyar demokrácia legszilárdabb tartóoszlopa a szervezett munkásság, a dolgozó parasztság, a haladó értelmiség hozzá van szokva a nehézségek legyűréséhez és nem kétséges az, hogy ez a válság, amely az összeesküvéssel kapcsolatban kipattant, csak a reakció súlyos vereségével és a demokrácia belső és nemzetközi megszilárdulásával végződhet.

Azoknak pedig, akik még most sem akarnak tanulni az eseményekből, vagy azt hiszik, hogy szavak elegendők, azt üzenjük: a magyar dolgozók mind készen állanak, ha kell a harcra is és a javíthatatlanokra vasököllel sújtanak le! *(Le a reakcióval! Éljen Rákosi!)*

(1947 január 18-án a budapesti Sportcsarnokban a munkáspártok közös nagyaktíva-ülésén elmondott beszéd.)

A HÁROMÉVES TERV

Mikor pártunk megbízásából Gerő Ernő elvtársunk karácsony előtt ismertette Magyarország gazdasági talpraállítására vonatkozó hároméves tervünk alapjait, a visszhang szinte egyhangú helyeslés volt. Akik hazánk újjáépítésének kérdéseivel foglalkoznak, azok számára világos, hogy gazdasági fejlődésünk elérte azt a fokot, amikor az egész országra kiterjedő tervszerűség szükségessége parancsolóan jelentkezik. Az újjáépítés kezdeti stádiumában, amikor a hangsúly a meglevő üzemek háborús kárainak kijavításán volt s amikor az állam nem is rendelkezett a megfelelő áttekintéssel, a tervgazdálkodás hiánya nem volt szembeszökő. Most azonban, mikor ipari termelésünk túlhaladta az utolsó békeév 65 százalékát és több ágban az idén eléri vagy túllépi a békebelit, nem lehet és nincs komoly ellenvetés a tervgazdálkodás sürgős megvalósításával szemben.

Az egyhangú helyeslés, ami tervünket fogadta, közelebbi szemügyrevételezésnél természetesen meglehetős árnyalati különbségeket mutatott fel. Azt természetesnek találtuk, hogy az iparosítás hívei kissé kevésnek tartják azokat az összegeket, melyeket tervünk erre a célra fordít. És megfordítva: agrároldalról sokallták az iparfejlesztésre beállított hányadot és keveselték a mezőgazdaság részesedését. Ezt a vitát a terv végleges kialakításánál nem lesz nehéz kölcsönös megegyezéssel az ország érdekeinek megfelelően elintézni.

Nehezebb lesz meggyőzni azokat a kapitalista köröket, amelyek nem lelkesednek tervünknek azért az alapelvéért, hogy a magánérdekeket alá kell vetni a közérdeknek, ami a gyakorlatban annyit jelent, hogy gazdasági életünkben az állami és szövetkezeti szektornak kell elsősorban fejlődnie. És még nagyobb ellenállásra kell számítanunk a hároméves tervnek annál a részénél, mely a befektetésekhez szükséges milliárdokat nem a dolgozó osztályok életszínvona-

lának rögzítésével vagy éppen visszaszorításával, hanem ellenkezőleg: e színvonal gyors emelésével párhuzamosan akarja előteremteni.

Pedig tervünknek ez a döntő része: a dolgozók életszínvonalának gyors emelkedése. Minden egyebet ebből a szemszögből kell nézni. A felszabadulás óta eltelt két esztendő folyamán a munkásság, a dolgozó parasztság, az értelmiség, a tisztviselők és a kisiparosok olyan mérhetetlen terheket vállaltak az újjáépítésért, amiket lehetetlenség tőlük továbbra is megkövetelni. Itt az ideje, hogy a dolgozó magyar nép érezze, hogy azok a példátlan áldozatok, melyeket hazánk újjáépítése terén hozott, kezdenek gyümölcsözni. Az életszínvonal gyors emelkedése fogja megadni azt az új lendületet, melyet a hároméves terv sikere megkövetel. Az emelkedő életszínvonal a legfontosabb gazdasági tényezők egyike, melyektől tervünk sikeres végrehajtását várjuk.

Az első esztendőben 35%-kal kívánjuk javítani a dolgozók életnívóját. Ezt az emelkedést megköveteli az az átépítés is, amely úgy az iparban, mint a mezőgazdaságban a minőségre, a belterjességre helyezi a hangsúlyt. A kartellek és monopóliumok gazdasági hatalmának visszaszorítása teremti meg egyik fontos előfeltételét annak, hogy a kevés szakmunkást foglalkoztató tömegcikkek gyártása helyett olyan áruk termelésére fektessük a fősúlyt, melyekben nem a nyersanyag, de a nagyszerű magyar szakmunkás és kisiparos tudása a legnagyobb érték. A mezőgazdaságban a földreform nemcsak megteremtette a „Kert-Magyarország" előfeltételeit, de egyenesen parancsolóvá tette a belterjes gazdálkodást. Az újgazdák — de a régiek zöme is — csak akkor lehetnek gyorsan virágzó és boldoguló gazdaságok birtokosai, ha minél hamarabb áttérnek a szemtermelésről az intenzívebb kultúrákra. A kezdet minden esetben a mai rendkívül alacsony életszínvonal emelése, mert csak ez teszi lehetővé a hiányzó szaktudás megszerzését vagy a meglevő teljes kihasználását.

A dolgozók, a kisemberek életszínvonalának és vagyonának emelése hároméves tervünknek alapja. Csak akkor számíthat a fiatal magyar demokrácia a dolgozó tömegek egyöntetű és meg nem ingatható támogatására, ha a munkás, az értelmiségi tapasztalja, hogy az első két nehéz esztendő után újra több ruhát, lábbelit, élelmet, kultúrát tud néki biztosítani az új rend s ha a földhözjuttatott, a dolgozó gazda tapasztalja, hogy gazdasága gyarapszik, erősödik s hogy az állam mindenben elősegíti boldogulását.

A hároméves terv gazdasági lehetőségei adva vannak, még abban az esetben is, ha semmi néven nevezendő külföldi kölcsönt nem kapunk. Ne feledjük el, hogy a mögöttünk levő két nehéz esztendő hatalmas gazdasági eredményeit lényegében külföldi segítség nélkül értük el. S előre meg lehet jósolni: a külföldi segítség akkor fog jelentkezni, ha megmutatjuk, hogy önerőnkből is el vagyunk szánva hazánk gazdasági talpraállítására.

Hároméves tervünk sikere tehát nem gazdasági nehézségeken múlik: ezeket le tudjuk gyűrni. A fő nehézségek politikai természetűek. Az utolsó hetekben leleplezett reakciós összeesküvés azt mutatja, hogy a „régi úri rend" híveinek nem kell újjáépülő, boldoguló ország, ha az egyben demokratikus is. Ezek szabotálták az újjáépítést, hogy a rossz, fűtetlen lakásokban elégedetlenkedő lakosság az új rendet szidja, gátolták a termésbeszolgáltatást, hogy a várost kiéheztessék, meg akarták fúrni az értékálló forintot, hogy a pénzromlás a demokrácia ellen fordítsa a dolgozókat, álhíreket koholtak, hogy nyugtalanságot keltsenek. Fegyveres felkelést készítettek elő, hogy visszaállíthassák népellenes uralmukat, mely annyi szenvedést, pusztulást és megalázást hozott ránk. Újjászületésünknek és felemelkedésünknek politikai alapfeltételét kell mindenekelőtt megteremtenünk. Azt a nyugodt, félelemnélküli életet, melyben az újgazdának nem kell attól tartani, hogy békés munkáját fegyveres összeesküvők fenyegetik, akik

vissza akarják venni tőle a demokrácia-adta földjét, ahol a munkásnak, a haladó értelmiséginek nem kell attól rettegnie, hogy a reakció egy napon újra gúzsbaköti, jogfosztott rabszolgává teszi.

A hároméves terv legfontosabb előmunkálata az újra előmerészkedő reakció szétzúzása. Amilyen mértékben számoljuk fel a régi úri rend minden maradványát, olyan mértékben teremtjük meg hazánk újjászületésének előfeltételeit. A gazdasági adottságok mind megvannak, de csak a demokrácia alapján. Demokráciánk megszilárdítása és megvédése minden reakciós támadással szemben: ez a hároméves terv sikerének legfőbb biztosítéka. Nemzetünk gazdasági felvirágzása demokráciánkkal áll vagy bukik.

S mert mi népünket erőssé, virágzóvá, boldoggá akarjuk tenni, nem kíméljük erőnket, hogy a gazdasági lehetőségekhez a politikai előfeltételeket is létrehozzuk s ezzel a hároméves terv sikerét biztosítsuk. S közben arról sem feledkezünk meg, hogy egy ezeresztendős nemzet életében három év nem is oly nagy idő. Azok a célok, melyeket hároméves tervünkkel magunk és a magyar nép elé tűztünk, csak kiindulópontjai az utána következő évek és évtizedek gazdasági és kulturális fellendülésének s vele nemzetünk újjászületésének. Ehhez a magasztos munkához kérjük a magyarság legjobbjainak áldozatos támogatását.

(1947 január. A „3 éves terv, a MKP javaslata" című kötet előszava.)

REND, BÉKE, NYUGALOM

Angyalföld dolgozó népe! Kedves Hallgatóim!

Köszönöm a szíves fogadtatást és az ajándékokat. Rajta leszek, hogy mint a multban, a jövőben is megfeleljek azoknak a várakozásoknak, amelyeket a magyar dolgozók hozzám fűznek. A mai nagygyűlésünket annak a napnak az évfordulójára tűztük ki,

amikor ugyanezen a helyen bejelentettem, hogy 1946 augusztus 1-re megteremtjük a jó pénzt, az értékálló forintot. *(Éljenzés, taps.)* Megnéztem a Szabad Nép 1946 május 10-i számát, ahol az itt tartott beszédem le van nyomtatva. Az első, ami a szemembe ötlött, az a felirat: ára kétmillió pengő. Négy nappal később a Szabad Nép egy-egy példánya ötmillió pengőbe került. S egy újabb hét mulva már az volt ráírva: ára 30 millpengő. Amikor ezekre a számokra pillantottam, eszembe jutott a pénzromlás minden keserűsége. Eszembe jutott az is, hogy milyen kétkedéssel fogadták a Magyar Kommunista Pártnak azt az ígéretét, hogy „aratás után jó pénzünk lesz". Megnéztem az akkori lapokat, hogy hogyan válaszoltak arra a tervünkre, amely a jó pénzt augusztus 1-re meg akarta teremteni.

Meg kell mondanom, hogy ezek a válaszok egyáltalában nem voltak bátorítók, ellenkezőleg, igyekeztek a nehézségeket aláhúzni, kétkedéseiket minden formában kifejezésre juttatni és rámutatni azokra a feltételekre, amelyek nélkül teljesen kilátástalan a stabilizáció kísérlete. A Kis Ujság, a Független Kisgazdapárt lapja a mult év május 16-án természetesen a külföldi kölcsönre helyezte a fősúlyt. Tudni akarta a stabilizáció előtt a béke végleges feltételeit, jóvátételi kötelezettségeink pontos ismeretét és rámutatott arra, hogy — szó szerint idézem: — „... a pénzügyi kormányzat a felelősséget csak úgy vállalhatja, ha egyetemi tanáraink, pénzügyi és valutaszakértőink és külföldi szakemberek bevonásával nyilvános és zárt ankétokon megtárgyalják a reform minden részletét". Meg kell vallanom, hogy az egyetemi tanárok, külföldi szakértők és egyebek bevonása nélkül fogtunk a jó pénz megteremtéséhez és amint a tények mutatják, ez a körülmény nem ártott a forint értékállandóságának. *(Derültség.)*

Az ugyancsak kisgazdapárti „Demokrácia" című hetilap tavalyi május 26-i száma, — melynek ára

közbevetőleg szólva, 400 millpengő volt — erősen megkérdőjelezett „Lehet-e jó pénzünk augusztus 1-re?" című cikkének egyik vastagon nyomott része így hangzik: „Valutáris csodaszerek nincsenek, huszárvágással, rámenéssel ezt a döntően fontos problémát megoldani nem lehet." Felsorolja ez a cikk a stabilizáció 12 előfeltételét, köztük ilyenek is vannak: „a közrendet és a személyi biztonságot a tömegek és egyes hatósági közegek ellen vaskézzel meg kell védeni ... Fegyelmezett, bátor és törvénytisztelő közigazgatásra és rendészetre van szükségünk ... Ismernünk kell a kialakítandó új, nemzetközi fizetési rendszer alapelveit és a nagyhatalmak felfogását a magyar pénzrendszerről."

Amint látják, kedves Elvtársaim, ha mi a „Demokrácia" című lap tanácsait megfogadtuk volna, még mindig csak a stabilizáció előkészületeinél tartanánk, *(Taps.)* mert pl. az új nemzetközi pénzrendszer alapelveit még senki a világon nem ismeri és nem ismeri a nagyhatalmak felfogását a magyar pénzrendszerről sem. A Kis Ujság tavalyi május 23-i száma arra hív fel, hogy: „... ne hangoztassunk túl sokat pontos dátumokat" és megint elfújja azt a nótát, hogy „rohammunkát a pénzügyi egyensúly megteremtésében ne várjon senki". A kisgazdapárti „Igazság" tavaly június 20-án, amikor már meglehetősen előre haladtak a jó pénz megteremtésének előmunkálatai, még mindig felveti az ú. n. aggódó kérdést: „Adva vannak-e a jó pénz feltételei, kellően előkészítették-e a stabilizációt, sikerül-e értékálló pénzt teremteni?" És felveti a másikat, ami ebből szorosan következő még súlyosabb kérdés: mi lesz, ha nem sikerül? Egyben jóslásokba bocsátkozik, pl. azt írja: „Jól tudjuk, hogy a stabilizáció ... esetleg teljesen megakasztja a gazdasági élet vérkeringését", vagy „a magángazdaság alig éledő ütemét lényegesen meglassítja majd a stabilizáció súlyos operációja". Természetesen a nagyarányú, hosszúlejáratú külföldi kölcsön követelése szintén nem hiányzik a cikkből.

A magyar nép szerencséjére a Kommunista Párt nem engedte magát befolyásolni ezektől az aggodalmaskodóktól és sötétenlátóktól. Nem várt nagyszabású külföldi kölcsönre, hanem ismerve a magyar munkás szorgalmát, a magyar paraszt földszeretetét és szakértelmét, *(Nagy taps.)* a kisiparosok, kiskereskedők, az értelmiség vágyát, hogy minél előbb véget vessünk a pénzromlás gyötrelmeinek, — ha tetszik, huszárvágással is — nekiállt a feladat megoldásának. Ez többek között rohammunka is volt, a szó legszorosabb, legjobb értelmében. Hónapokon keresztül, éjjel-nappal a Párt legjobb erői dolgoztak a stabilizáción és ez a lendület és a magyar gazdaság erőibe vetett hit voltak a stabilizáció legfőbb tényezői.

Mindazok az előfeltételek, amelyekhez mi most egy éve a jó pénz megteremtését kötöttük, lényegében helyesnek és megalapozottnak bizonyultak. A mi kiindulási pontunk az volt, hogy amennyiben a magyar gazdaság termelése a folyó esztendő folyamán eléri a békebelinek a 70—75%-át, rendbe tudjuk hozni a pénzromlás legfontosabb összetevőjét, az államháztartást. Azt mondottuk, ebben az esetben az augusztus 1-ével kezdődő gazdasági év állami kiadásainak 80%-át adókkal és egyéb jövedelmekkel fogjuk fedezni és a maradékot kölcsönökkel és egyéb pénzműveletekkel egészítjük ki.

Ami a termelést illeti, ezen a téren az iparban nagyban és egészében már most elértük azt a fokot, amit csak ez év augusztusára terveztünk. *(Taps.)* A szénbányászat, hála a széncsata bányászhőseinek, *(Nagy taps.)* ma már nincs messze az 1938-as színvonaltól, jelenleg napi 2800 vagón körül mozog. Az acél- és a vasgyártás is egészen közel jár az 1938-as termeléshez. A textilgyárak legfontosabb része, a pamutot feldolgozó, szintén nincs messze az 1938-as termeléstől. *(Nagy taps.)*

Ami az államháztartás egyensúlyát illeti, kiadásaink 83 százalékát a különböző adókkal és egyéb állami jövedelmekkel fedeztük. Ennél a számnál te-

kintetbe kell venni, hogy tavaly augusztusban, amikor a stabilizáció kezdődött, falun még alig volt forint. Az állam jövedelmei ebben a hónapban alig folytak be és csak szeptemberben kezdtek felfejlődni. Hozzá kell tenni, hogy januárban, februárban és márciusban szokták a legkevesebb adót fizetni, mert pl. a gazdáknak ezekben a hónapokban kevés az eladnivalójuk. Az idén áprilisban már az állami jövedelmek a kiadások 95%-át fedezték és megvan az a remény, hogy a következő hónapban ez az arány megmarad, sőt talán meg is javul.

Összehasonlításul legyen szabad rámutatnom, hogyan áll ez a kérdés a többi országokban. A csehszlovákiai államháztartás erre az évre 35%-os hiányt irányoz elő. Pedig ennek az országnak nem kell jóvátételt fizetnie. A belga államháztartás hiánya több mint 10 milliárd belga frank, ami körülbelül megfelel a mi hiányunk arányának. Pedig ez az ország sokszázmillió dollárt kapott a háború alatt a gyarmatain felgyülemlett hadiszállításokból. A francia államháztartás csak 60%-ban fedezi rendes kiadásait bevételeivel, 40%-a pedig deficit, pedig ez a győztes ország ebben a gazdasági évben 900 millió dollár kölcsönt is felhasznált. A hatalmas Anglia ezévi háztartási hiánya 570 millió fontsterling, százalékban kifejezve ez is valamivel nagyobb, mint a miénk. Pedig Anglia a folyó államháztartási év első nyolc hónapjában egymilliárdegyszázmillió amerikai dollár kölcsönt használt fel.

Amint az elvtársak látják, ezek a számok azt mutatják, hogy nincs mit restelkednünk gazdasági teljesítményeink miatt. Különösen alá kell húznom, hogy eredményeinket komoly külföldi kölcsön nélkül értük el. A külföldi kölcsönsegítség nem teszi ki két esztendő alatt a magyar termelésnek félszázalékát. Amit újjáépítettünk és termeltünk, annak 99 és ½ százaléka a magyar munkás, a magyar szorgalom gyümölcse és eredménye. *(Taps.)* Nem csoda, ha a jó pénz megteremtéséről és a magyar stabilizáció-

ról a külföld is csak a legnagyobb elismerés hangján szól.

Ennek a képnek azonban megvan a maga árnyoldala is. A jó pénz megteremtéséért és a gazdasági stabilizációért elsősorban a dolgozó tömegeknek és azon belül az ipari munkásoknak kellett hallatlan áldozatot hozniok. A munkásság, a tisztviselők beleegyeztek abba, hogy az 1938-as életszínvonal felével is megelégszenek, csakhogy megszabaduljanak a pénzromlás szinte elviselhetetlen csapásától. A dolgozó parasztság hasonlóképpen, életszínvonalának alapos csökkenésével járult hozzá, hogy a jó pénzt megteremthessük. Az első hetekben mindenki megkönyebbülten látta a forint sikerét és vásárlóképességének állandóságát. Ahogy azonban múltak a hónapok és távolodott a pénzromlás szörnyű keserűségének emléke, úgy jelentkezett a jogos követelés, hogy most már kezdjünk hozzá az életszínvonal megjavításához. Ez a követelés teljesen jogos és feltétlenül teljesíteni kell. *(Helyeslés.)* Én azt szoktam mondani, hogy aki a vízben fuldoklik, az boldog örömmel kapja el a mentőövet, de senki ne kívánja tőle, hogy ennek az örömnek a hatása alatt ezentúl, mondjuk, Győrből Budapestre gőzhajó helyett mentőövvel közlekedjék. *(Derültség. Taps.)* Márpedig egyben-másban ehhez hasonlít azoknak a szándéka, akik a magyar dolgozó népet továbbra is azon a gazdasági színvonalon szeretnék tartani, amelyet tavaly augusztusban, az infláció megállításakor csak kiinduló pontnak tekintettünk.

A helyzet ma az, kedves Elvtársak, hogy a városi dolgozók abból a bérből és fizetésből, amit kapnak, jól-rosszul, be tudják szerezni élelmiszerszükségletüket. Azért mondom ilyen óvatosan, mert éppen ezekben a napokban és hetekben, amikor a tavalyi termés kezd kifogyni és az új főzelék még csak nagyon gyéren jelentkezik, a dolgozók egy nem kis részénél a rendes élelmezés megszerzése is nagy gondot okoz. Ebben kétségkívül része van a spekulációnak is és annak a körülménynek, hogy az árak

ellenőrzését, úgylátszik, az erre illetékesek megint lazán kezelik. Itt az ideje, hogy e kérdéshez újra kemény kézzel hozzányúljunk. *(Úgy van! Taps.)* Meg kell értenie mindenkinek, hogy a magyar dolgozók, akikhez nemcsak az ipari munkásokat, de a tisztviselőket, kisiparosokat, kiskereskedőket, a parasztság zömét is számítjuk, most már nem elégednek meg többé a puszta élelemmel. A magyar dolgozóknak most már több kell. Elsősorban ruházatra, cipőre van szükségük *(Helyeslés.)* és jelentkeznek a kulturális igények is: a könyv, mozi és hasonló. Meg kell állapítanunk, hogy a dolgozók zöme ma nem tud ruhát vagy cipőt vásárolni magának. Nagyon súlyos ez a kérdés ott, ahol a család nagyszámú. Ilyen helyen a ruházkodás a mostani kereseti viszonyok mellett szinte megoldhatatlannak látszik. A magyar gazdaság továbbfejlesztésének döntő előfeltétele tehát az, hogy most a dolgozó tömegeknek ruhát, cipőt juttassunk. Azt hiszem, ebben a kérdésben mindenki egyetért velem. *(Óriási taps.)*

A gazdasági élet további erősítésének alapfeltétele, hogy a termelés ezentúl tervszerűen menjen, hogy a termelt javak elsősorban oda irányíttassanak, ahol rájuk az újjáépítés további menete és a nemzetgazdaság érdekében szükség van. Pártunk, a Magyar Kommunista Párt ezt a helyzetet a stabilizáció második hónapjában előre látta. Mi már tavaly szeptember végén, III. kongresszusunkon felvetettük a tervgazdálkodás szükségének kérdését. De nemcsak felvetettük, hanem azonnal munkába vettük. A Kommunista Párt gazdasági szakértői, Gerő Ernő elvtársunk vezetésével *(Éljen Gerő!)* decemberre ki is dolgozták a 3 éves terv főbb vonalait Ebbe a munkába belevontuk az ország legjobb szakértőit, a Gazdasági Főtanács embereit, Vas Zoltán elvtársunkat *(Taps.)* és az idén januárban könyvalakban kihoztuk a 3 éves tervet. Ennek a tervnek döntő része az, hogy 3 esztendőn belül a mostaninak kétszeresére kívánjuk emelni a magyar dolgozók életszínvonalát. *(Nagy taps.)* A terv szerint saját

erőnkből is, minden külföldi segítség nélkül, 3 esztendő alatt be tudjuk gyógyítani a háborúütötte sebeket és a termelést a békebeli fölé tudjuk emelni.

A mi tervünk után elkészült a Szociáldemokrata Párt terve is. *(Munkásegység!)* Ezt a két tervet egyeztettük, majd belevettük a Baloldali Blokk harmadik pártjának, a Nemzeti Parasztpártnak szempontjait is. A terv gyors megvalósítását megnehezítette az a körülmény, hogy a Független Kisgazdapárt nem készített összefüggő, a kérdés minden oldalát felölelő tervet. Március 23-án megjelent ugyan a Kis Ujságban egy közlemény arról, hogy elkészült a Kisgazdapárt hároméves terve, ez a terv azonban mind a mai napig sem nyomtatásban, sem egyébként nem jutott nyilvánosságra. *(Zaj.)* Azoknál a tárgyalásoknál, amelyeket a Baloldali Blokk egyeztetett terveiről folytattunk, megtudtuk a Kisgazdapárt kívánságlistáját különböző területeken, de magát az összefüggő tervet nem ismerjük. Fel kell tételeznünk, hogy ilyen nem is létezett.

Nagyon sajnálatos, hogy a Független Kisgazdapártban vannak befolyásos elemek, akik nem jó szemmel nézik a hároméves terv megvalósítását, *(Zaj.)* és vele együtt hazánk gazdasági megerősödését. Ezért mi örömmel üdvözöljük a Kisgazdapárt felhívását, amelyben közli, hogy „teljes politikai és közéleti súlyával belekapcsolódik a hároméves terv közös munkájába“. Jobb későn, mint soha, mondjuk rá és reméljük, hogy ez a kívánságuk nemcsak papíron marad, hanem meg is valósul.

A hároméves terv megvalósításához igen jelentékeny összegek kellenek, amelyeket egyszerű, rendes adózással előteremteni nem tudunk. Ez a terv megköveteli, hogy mozgósítsuk hazánk olyan erőforrásait, amelyekhez eddig nem nyúltunk. *(Helyeslés.)* Az újjáépítés eddigi terheit szinte kivétel nélkül a város és falu dolgozói viselték. Ez az egyoldalú közteherviselés tovább nem tartható fenn, változtatni kell ezen a téren mégpedig gyorsan és alaposan. A hároméves terv gazdasági előfeltétele, hogy megvalósuljon

végre az a jelszó, amelyet gyakran hangoztattunk, de nem tudtunk az életbe átvinni, az, hogy fizessenek a gazdagok. *(Viharos helyeslés.)* Gondoskodni kell róla, hogy hazánk újjáépítésébe végre bevonjuk a gazdaságilag legerősebbeket, hogy a dolgozók gyenge válláról az ő vállukra hárítsuk át a terheket. Pártunk ezért javasolta, hogy vegyék számba mindazokat a háborús és inflációs nyereségeket, amelyek 1939 óta előállottak és ezeket a nyereségeket progresszíven, haladó arányban 75 százalékig az újjáépítés céljaira vegyék igénybe. *(Éljen! Taps.)* Az újjáépítés gazdasági megalapozására ezenkívül javasoljuk, hogy a gazdagok fizessenek vagyondézsmát *(Éljen! Taps.)* Ezt a vagyondézsmát úgy gondoljuk, hogy érintetlenül hagyná a falu 15 holdnál kisebb birtokkal rendelkező gazdáit, a városban pedig ennek megfelelő rétegeket, kisiparosokat, kiskereskedőket, akiknek vagyona az ötvenezer forintot meg nem haladja. *(Úgy van! Nagy taps.)*

A háborús és inflációs nyereségek erőteljes megadóztatását minden dolgozó csak a legnagyobb helyesléssel fogadhatja. Hasonlóképpen nem lesz kifogása a gazdagok fokozott megadóztatása ellen sem. A háborút és annak pusztításait tudvalevőleg nem a szegény munkásemberek idézték elő, hanem a gazdagok és ezért méltányos és helyes, hogy fizessenek végre a gazdagok. Ugyanilyen méltányos és helyes az is, hogy aki a magyar nép végtelen szenvedéseiből a háború vagy infláció alatt vagyont gyüjtött, az lehetőleg most ennek a legnagyobb részét az újjáépítés céljaira adja le. *(Fizessenek a gazdagok!)*

Én nagyon jól tudom, kedves Elvtársaim, hogy ez a követelésünk nem fog mindenütt osztatlan örömet és helyeslést kiváltani. Amikor mi tavaly ilyenkor a stabilizációval kapcsolatban felvetettük ezt a kérdést, a Kis Ujság kifogásolta azt, hogy az adóterheket azokra akarjuk hárítani, „akik jól élnek és elegánsan öltöznek". Azt mondta: „ami pedig a jólélők megadóztatását illeti, ha teljes egészében fel lehetne kutatni és meg lehetne adóztatni (ami teljes

képtelenség) ezek jövedelmét, ezzel az első 700 millió aranypengőnyi szükségletnek csak egy parányi töredékét fedezhetnék. Mihelyt azonban a pénzromlás megáll, ezek a konjunktúra-jövedelmek eltűnnek, mint a reggeli köd." És hozzáteszi: „Majd ha az egyensúly helyreáll, megalkothatjuk a jó adórendszert."

Én ehhez csak annyit teszek hozzá, hogy az úgynevezett jól élők és konjunktúra-jövedelmeik a jó pénz terjedésével sajnos, nem tűntek el úgy, mint a reggeli köd. Elég végigmenni a belváros előkelő üzletein meg az előkelő éjszakai lokálokon és a vak is láthatja, hogy éppen elegen vannak ma is az úgynevezett jólélők, akik jövedelmének jelentékeny része háborús és spekulációs eredetű. *(Zaj.)* A Kis Ujság követelte egyensúly ma már megvan és megalkothatjuk azt az adórendszert, amely végre valóra váltja a dolgozóknak azt a követelését, hogy fizessenek a gazdagok. *(Helyeslés. Taps.)*

A tizedik hónapban lévő stabilizáció tapasztalatai is azt mutatják, hogy nem lehet meggyorsítani gazdasági életünk talpraállítását, ha tűrjük a nagybankoknak azt a harácsolását, ami gyakran szinte lehetetlenné teszi a kisiparos, kiskereskedő, kisgazda számára, hogy bankkölcsönt igénybevegyen. *(Zaj.)* Vagy ha igénybevesz ilyet, olyan hallatlan kamatterheket kell magára vállalnia, melyek szorgalmának gyümölcsét lényegében a nagybank számára viszik el. A stabilizáció tapasztalatai ezen a téren két követelést állítanak fel. Az egyik, hogy feltétlenül szükség van egy állami központi bankra, ezért államosítani kell a Nemzeti Bankot. *(Taps.)* Ugyanakkor azonban elkerülhetetlenül szükséges, hogy a három legnagyobb bankot, mely iparunk és kereskedelmünk zömét tartja a kezében, ugyancsak államosítsuk. *(Éljenzés, taps.)* Az államosítás a bankok terén azonnal megszüntetné nemcsak azt a rendszertelenséget, amely ma abban nyilvánul meg, hogy a rendelkezésre álló tőke jelentékeny része nem oda kerül, ahol a magyar újjáépítés szempontjából

arra a legnagyobb szükség volna, hanem oda, ahol a legnagyobb hasznot tudják vele megkeresni. A 3 éves terv, a dolgozók életszínvonalának komoly és gyors emelése parancsolóan megköveteli, hogy hitelgazdálkodásunkban is létrejöjjön végre az elengedhetetlen tervszerűség, melynek előfeltétele a Nemzeti Bank államosítása és a három nagybank államosítása.

A tervszerű gazdálkodáshoz hozzátartozik a szövetkezetek fejlesztése is. A szövetkezeteket a régi rend nem látta szívesen és Horthyék mindent megtettek, hogy elsorvasszák őket. Amint felszabadultunk a fasiszta elnyomás alól, a szövetkezetek kérdése azonnal előtérbe nyomult. Sajnos, azoknak az erőknek, amelyek nem szívesen látják a szövetkezést, sikerült ennek a kérdésnek megoldását szinte a mai napig elodázni. Tulajdonképpen csak ezekben a hetekben kezdődik az egységes szövetkezeti mozgalom létrehozása, mely egyesíti a város és falu fogyasztószövetkezeteit. De hogy ezen a téren milyen veszélyek fenyegetnek és milyenek a nehézségek, arra nézve jellemző az a közlés, amit itt fel fogok olvasni. A közlés a Kisgazdapárttól származik és arra vonatkozik, hogy az egységes szövetkezet vezető állásait százalékosan osszuk fel a különböző pártok között. *(Zaj.)* A Kisgazdapárt ennek az elosztásnak gyakorlati végrehajtását a következőképpen képzeli el: „A százalékos megoszlást a Független Kisgazdapárt a kereskedelem- és szövetkezetügyi minisztérium szövetkezeti tagozata személyzeti létszámának feltöltésénél a szövetkezeti felügyelő, valamint a szövetkezeti igazgatásban az államnál szolgálatot teljesítő minden új alkalmazott felvételénél és természetesen a revízió kijelölésénél is alkalmazni kívánja, éspedig úgy, hogy e százalékos megoszlás nemcsak a létszámnál, hanem az egyes alkalmazottak fizetési osztályba sorozásánál, az egyes személyekre jutó megbízásoknál is figyelembe vétessék." *(Zaj.)*

Ez a javaslat, amennyiben megvalósulna, nem

egységes szövetkezeti mozgalmat eredményezne, hanem egy hatalmas bürokratikus gépezetet, mely minden egyes lépésnél először százalékosan elosztaná nemcsak az egyes alkalmazottak fizetését, hanem még a megbizatásokat is. Egyszerűbb nyelven, ha a szövetkezeti központ be akar állítani egy új tisztviselőt, akit szaktudása és tapasztalata arra alkalmassá tesz, akkor előbb komplikált százalékszámításokat kell végeznie és ha ezek a százalékszámítások nem adják ki a 12:21:21:46 számarányt, akkor az illetőt nem lehet munkába állítani, bármennyire is szüksége volna rá a szövetkezetnek. Ezt a tényt elrettentő példának hozom fel arra, hogy milyen nehézségekkel kell megküzdeni gazdasági téren. Nem csak amiatt, mert hazánk a kétéves újjáépítés ellenére még szegény és gazdasági eszközei korlátozottak, hanem azért is, mert a pártrendszer túltengése helyenként már olyan arányokat mutat fel, melyek kezdenek gazdasági, sőt nemzeti veszedelemmé válni. Ezen a téren még sok tervszerűségre van szükség, a rögtönzések ideje itt is elmúlt. A demokratikus megbízhatóság mellett minden téren a szaktudásnak kell újra előtérbe lépnie. *(Úgy van!)* A demokratikus pártok akkor tesznek legjobb szolgálatot a magyar demokráciának, ha ezt megértik és a pártszempontjaik háttérbeszorításával rátérnek ebben a kérdésben is a stabilizációra és nem esnek olyan eltévelyedésbe, mint aminek elrettentő példáját a Kisgazdapárt előbb felolvasott javaslatában láthattuk.

A 3 éves terv anyagi előfeltételeinek megteremtése mellett azonnal rá kell térni a dolgozók életszínvonalának megjavítására. A hároméves terv megkezdésével egyidejűleg meg kell teremteni az új kollektív szerződést, amely a városi dolgozóknak nemcsak pénzbeli többletet jelent, hanem a valóságban is több jövedelmet és több árut biztosít. A munkások részéről gyakran hallani azt, hogy nekik nem annyira a bér emelése a fontos, mint az, hogy az árak csökkenjenek. *(Taps.)* A pénzromlás tanulságai las-

san feledésbe mennek, de arra még jól emlékeznek a dolgozók, hogy több bér nem mindig jelent több élelmet, több ruhát és több cipőt, ezért teljesen jogos a város és falu dolgozóinak az a követelése, hogy elsősorban az árak indokolatlan emelkedését akadályozzuk meg, mert enélkül könnyen megtörténhetik, hogy az augusztus 1-én felemelt bérekért szeptember vagy október elsején már megint csak ugyanannyit vagy még kevesebbet vásárolhatnak. Ez a követelés viszont magában foglalja, hogy újra hadjáratot indítsunk a spekuláció és árdrágítás ellen. *(Zaj. Taps.)* Feltétlenül csökkenteni kell a közvetítő kereskedelem jogosulatlan és árdrágító hasznát.

A magyar demokrácia sok ígéretét meg tudta valósítani, de meg kell állapítani, hogy a spekulánsok, feketézők és a csempészek elleni harcban nem érte el azt az eredményt, amit ígért. Egyetlen spekuláns, egyetlen forintrontó sem kapta meg a sokat emlegetett halálbüntetést. *(Halál a feketézőkre!)* Most, amikor a magyar demokrácia a hároméves tervvel a jó pénz megteremtésénél nagyobb munkába fog, feltétlenül szükséges, hogy a spekulánsok és árdrágítók elleni harcban is azt az erélyt fejtse ki, amelyet a jó cél megérdemel, különben megtörténhetik, hogy erőfeszítéseink és áldozataink jelentékeny részét a spekuláló vágja zsebre.

A hároméves terv beköszöntése a dolgozó tömegekre, kétkézi és szellemi munkásokra egyaránt, a tényleges életszínvonal emelésével kell hogy járjon. Minthogy pedig csak azokat a javakat tudjuk a dolgozóknak juttatni, amelyeket ők maguk termelnek, szükséges, hogy a 3 éves terv megvalósításával kapcsolatban nőjön a munkafegyelem és a munkateljesítmény. Aki ismeri a magyar ipart, az tudja, hogy ezen a téren a stabilizáció háromnegyed éve alatt minden tekintetben igen komoly eredményeket értünk el. Az utolsó hetekben egy kicsit megcsappant ez a fejlődés, de reméljük, hogy a küszöbön álló új kollektív szerződés és a 3 éves terv augusztus elsejére előrelátott megkezdésével újra emelkedni fog a fe-

gyelem és meggyorsul a termelés üteme. A május 1-i hatalmas felvonulások, melyek úgy méretükben, mint hangulatban messze felülmúlták a tavalyit, nemcsak azt mutatják, hogy a munkásosztály számban és öntudatban megnőtt. Elég ezzel kapcsolatban rámutatni, hogy az Országos Társadalombiztosító tagjai az utolsó esztendőben 200 ezerrel szaporodtak. A május 1-i felvonulás azt is mutatja, hogy a magyar dolgozók megértették a 3 éves terv politikai jelentőségét és hajlandók érte a legnagyobb áldozatot hozni. De ezeknek az áldozatoknak elengedhetetlen előfeltétele, hogy végre megvalósuljon az igazi közteherviselés, fizessenek a gazdagok, hozzuk létre a vagyondézsmát, vegyük erőteljesen igénybe a háborús és inflációs nyereségeket. *(Helyeslés, nagy taps.)*

Ami a mezőgazdaságot illeti, a 3 éves terv meg akarja szüntetni az agrárollót, fel akarja emelni a falu élet- és kulturális színvonalát, szociális helyzetét arra a színvonalra, amely a városban megvan. Ezért a 3 éves terv majdnem 2 milliárd befektetést szán a falura. Ami a gazdákat ebben a pillanatban a legjobban érdekli, az a beszolgáltatás kérdése. A mi álláspontunk ebben a kérdésben világos. Azt mondottuk: amennyiben a termés átlagos lesz és a gabonaneműek hozama még fogja haladni a 6 mázsát, úgy semmi néven nevezendő beszolgáltatás ne legyen, csak a földadót kelljen természetben beszolgáltatni. Ebben az esetben meg kell szüntetni a gazdák által annyit és joggal felpanaszolt dézsmát is. Tekintettel arra, hogy az idén a gabonával bevetett terület jóval nagyobb, mint tavaly és a terméskilátások is jobbak, mi azt javasoltuk, hogy abban az esetben, ha mégis beszolgáltatásra kerülne a sor, a 15 holdon aluli kisgazdákat mentesítsék a beszolgáltatás alól. *(Éljenzés, taps.)* Ezt a tervünket a Kisgazdapárt ellenzése miatt nem tudtuk megvalósítani *(Zaj.)* és a nyilvánosságra hozott beszolgáltatási terv hosszú harc után csak a 8 holdon aluli gazdákat mentesíti a beszolgáltatás alól.

Reméljük, hogy az utolsó napok esői, amelyek az ország északkeleti részének kivételével mindenütt kiadósak voltak és a csapadékosnak ígérkező május tárgytalanná teszik ezt a hibát és az egész gazdatársadalmat mentesíteni tudjuk a beszolgáltatástól. Mi, magyar kommunisták, nemcsak munkáspárt, hanem parasztpárt is vagyunk. *(Taps. Munkás-paraszt szövetség!)* Nagyon jól tudjuk, hogy mennyi zaklatást, kellemetlenséget és fölös munkát jelent a gazdáknak a beszolgáltatás és ezért minden tőlünk telhetőt meg fogunk tenni, hogy minden lekötöttséget, ami a fasiszta rablóháború átkos maradványa, a lehető leggyorsabb időn belül megszüntessünk és módot adjunk arra, hogy a gazdák szabadon rendelkezzenek terményeikkel. Ennek folyománya természetesen az, hogy a városban viszont a lehetőség szerint megszüntessük a jegyrendszert és jegy nélkül biztosítsuk, a legmegfelelőbb maximális árakon a dolgozók legfontosabb élelmiszereit. *(Taps. Éljenzés.)*

Azt hiszem, kedves hallgatóim, hogy egyetlen munkásasszony sem sírja vissza azokat az időket, amikor a legkülönbözőbb jegyekkel kellett bajlódnia. Addig is, remélve, hogy az idei termés bőven fizet, igyekszünk minden erőnkkel a gazdáknak segítségére lenni.

A különböző célhiteleken kívül a napokban javasoltuk, hogy a gazdák kapjanak zöldhitelt, nehogy a lábon álló gabonát kénytelenek legyenek uzsorásoknak eladni. Erre a célra, a mi javaslatunkra, májusban 4 millió forintot fordítanak és ugyanezt az összeget júniusban is biztosítani tudjuk. Az egyik feltételünk az volt, hogy a zöldhitel felét a tíz holdon aluli és az újgazdák kapják. Ezt abból a meggondolásból kifolyólag követeltük, hogy az újgazdák és a 10 holdon aluliak az ilyen kölcsönökre jobban rá vannak szorulva, mint a 10 holdon felüli gazdák. Ezzel kapcsolatban hallottunk olyan elégedetlen hangokat, amelyek kifogásolták, hogy a Magyar Kommunista Párt annyi gondot fordít az újgazdák megsegítésére. Ezek az elégedetlenek azt állították, hogy helytelen a

kevesebb felszereléssel ellátott és ezért kevesebbet termelő újgazdák támogatása és okosabb lenne ezt a keveset, amit az állam a falunak juttatni tud, a régi, módos gazdáknak adni. A mi véleményünk ezzel szöges ellentétben áll. Mi tudjuk, hogy a régi módos gazdák sokkal könnyebben tudnak magukon segíteni, mint azok a földhözjuttatottak, akiknek a magyar demokrácia két évvel ezelőtt csak a puszta földet tudta adni és nem bírt igásállatról, felszerelésről gondoskodni. Ha azt akarjuk, hogy a földreform eredményeinek jelentékeny része el ne vesszen azáltal, hogy az újgazdák egy része tönkremegy, akkor elsősorban ők azok, akiknek minden erővel segítségükre kell sietnünk. Meg vagyok győződve róla, hogy ezt a mi álláspontunkat a város és a falu dolgozói egyaránt helyeslik. A május elsejei felvonulások nemcsak Budapesten, de vidéken is megmutatták, hogy a dolgozó parasztság, elsősorban az újgazdák között nő és erősödik a munkás-paraszt szövetség gondolata és az a tudat, hogy ez a két réteg a magyar demokrácia vívmányainak legjobb támasza. A helyes, országot fejlesztő politika tehát csak az lehet, hogy ezt a két réteget a városban is, falun is, teljes erővel támogatjuk. *(Úgy van!)*

Sok szó esik most a gazdák között az agrárolló csökkentésével kapcsolatban az új gabonaárakról. Ebben a kérdésben olyan elemek részéről, amelyek nagyon szívesen látnák, ha a jó pénz megromlana, a stabilizáció meginogna, felelőtlen licitálás folyik a falun. Hallottunk már olyan követeléseket, hogy az új búza ára 120, sőt 300 forint is legyen mázsánként. Azoknak, akiket az ilyen felelőtlen ígérgetés megtévesztene, felhívom a figyelmét arra, hogy a nyomdagépek, amelyek tavaly a milliárdos meg billiós bankjegyeket nyomták, még megvannak és természetesen még ki tudnánk nyomni annyi papírpénzt, amennyibe a 300 forintos búza kerülne. De számítsák ki, hogy mennyibe kerülne az ilyen búzából az a kenyér, amit az ipari munkásság fogyasztana és hogy mibe kerülne az a cipő, amelynek gyártói 300

forintot fizetnek 1 mázsa búzáért. Világos, hogy amit a gazdák így nyernének a vámon, azt elveszítenék a réven. Tetejébe pedig újra meginogna az értékálló pénz, újra kezdődne a pénzromlás és vele mindaz a szenvedés és keserűség, amit tavaly augusztusban magunk mögött hagytunk.

A magyar demokráciának meg kell értenie, hogy a régi rend hívei nem nyugodtak bele a vereségükbe és a jövőben is mindent meg fognak tenni, hogy aláássák a fiatal magyar demokráciát akár gazdasági, akár politikai téren. *(Nem engedjük! Éljen Rajk!)* Az elmúlt hónapokban a demokratikus rendőrség Rajk elvtárssal az élen *(Éljenzés.)* egy komoly összeesküvést göngyölített fel, melynek adatai világosan mutatták, hogy a reakció, a magyar nép ellenségei, minden követ megmozgatnak azért, hogy visszahozzák a régi horthysta világot. *(Pfuj! Fütyülés.)* Az összeesküvők gyűlölete elsősorban a parasztság ellen irányul. Nemcsak azért, mert a parasztok kapták meg az 1000 holdas hercegi és grófi birtokokat, hanem azért is, mert az új földhözjuttatottak a demokrácia hűséges, öntudatos katonáivá és védelmezőivé váltak. Ez az oka annak a mérhetetlen gyűlöletnek, amivel az összeesküvők a földreformot és a demokratikus, öntudatossá lett parasztságot illetik. De az összeesküvők nem kevésbbé gyűlölik az ipari munkásságot és elsősorban a Magyar Kommunista Pártot. *(Zaj.)* Amellett, hogy véres katonai felkelést készítettek elő, nem hanyagolták el a gazdasági szabotálást sem, elsősorban az újjáépítést akarták megakadályozni. Ezért a magyar dolgozóknak meg kell érteniök, hogy a hároméves terv megvalósításának nemcsak gazdasági, de politikai előfeltételei is vannak. A hároméves terv megvalósítása erősíteni fogja a magyar nép uralmát és a magyar demokráciát. A demokrácia ellenségei ezért mindent meg fognak tenni, hogy a 3 éves tervet meghiusítsák és ehhez természetesen igénybe akarják venni a nemzetközi reakció segítségét is. Tapasztaltuk ezt

február, március folyamán, amikor az összeesküvők támogatására amerikai és angol jegyzékek láttak napvilágot. *(Le vele! Zaj.)* Ezeknek a jegyzékeknek a politikai jelentősége abban állott, hogy bátorították az összeesküvőket, azokat, akik a demokratikus új Magyarország helyébe a régi reakciós, népellenes rendszert akarták visszahozni.

Ebből a szempontból helyes és célravezető volt a baloldal pártjainak, a Magyar Kommunista Pártnak, a Szociáldemokrata testvérpártnak és a Nemzeti Parasztpártnak az a félreérthetetlen magatartása, amely elítélte és elutasította ezeket a jegyzékeket. Annál súlyosabban esik latba, hogy a Kisgazdapárt ebben a kérdésben nem tudott, illetve nem akart nyiltan állást foglalni. *(Pfuj! Fütyülés.)* Mi ismételten kértük, hogy az angol és amerikai jegyzékkel kapcsolatban a Kisgazdapárt mondja meg nyiltan és minden kétséget kizárón, hogy ezeket a jegyzékeket az összeesküvők bátorításának tekintik. Legnagyobb sajnálatunkra, ilyen nyilatkozatot nem tudtunk kapni, ami azt mutatja, hogy a Kisgazdapárt illetékes körei ebben a kérdésben nem akarnak félreérthetetlenül színt vallani. Ez az állásfoglalás, illetve az állásfoglalásnak ez a hiánya kétségkívül nem használ a magyar demokráciának. Ezt azt hiszem nem kell bővebben magyarázni.

Hasonló kétértelmű magatartást tanusít a Kisgazdapárt a szabad vallásoktatás kérdésében is. A szabad vallásoktatás úgy, ahogy az Egyesült Államokban, Angliában, Franciaországban és a többi nyugati demokratikus államban megvan, a demokráciának lényeges alkotó eleme és mint ilyent, a Kommunista Párt természetesen helyesli és támogatja. *(Taps.)* Mi ennek dacára ezt a kérdést az elmúlt 2 esztendő alatt nem vetettük fel azért, mert ismertük a magyar nép többségének vallásos érzését és tudtuk, hogy e kérdés felvetésének egyik módja az lenne, hogy előzetesen alapos és hosszas felvilágosító munkával megnyugtassuk a hívőket, hogy itt nincs szó valásellenes lépésről. Ezt mi nem tettük, mert az volt a véle-

ményünk, hogy a magyar nép mindenki által elismert sikerei dacára még mindig száz sebből vérzik és kerülni kell az olyan kérdések feltevését, amelyek újabb nyugtalanságot, vagy a viszály magvát hintenék el. A kérdés megoldásának másik módja az lett volna, hogy az egyház vezetőivel való előzetes megegyezés alapján rendezzük. A márciusi pártközi értekezlet folyamán a Kisgazdapárt vezetői közölték velünk, hogy az egyház vezetői rendezni óhajtják viszonyukat a demokráciához. Ehhez a rendezéshez tartozott volna egy oldalról az, hogy a demokrácia intézményesen biztosítsa az egyháznak azokat a jelentős gazdasági juttatásokat, amelyeket eddig is folyósított, másrészt, rendezni a szabad vallásoktatással kapcsolatos kérdéseket.

Mi ezt a közlést tudomásul vettük és hozzájárultunk, annál is inkább, mert a Kisgazdapárt politikai bizottságában két katolikus pap is helyet foglal *(Zaj.)* és nem volt okunk feltételezni, hogy nem tárgyalták le előzőleg az illetékesekkel megfelelően ezt a kérdést. Azon a március 11-i pártközi értekezleten, ahol Nagy Ferenc miniszterelnök közölte velünk, hogy a program végrehajtása elé az egyház nem fog semmiféle akadályt gördíteni, Balogh István főtitkár, aki katolikus pap is, még a következőket mondotta: „A fakultatív hittanítást azért hoztuk mi anélkül, hogy sürgettek volna bennünket, hogy az ódiumát magunkra vállaljuk."

Annál nagyobb volt meglepetésünk, amikor kiderült, hogy az egyház vezetőinek jelentékeny része ellenezte a Kisgazdapárt által felvetett tervet. Utána lépten-nyomon azt tapasztaltuk, hogy a vidéki agitációban úgy állították be a dolgot, hogy tulajdonképpen a Kommunista Párt vetette fel ezt a kérdést, hogy a Kisgazdapárt csak a kommunisták nyomására tűzte napirendre az egyház és a demokrácia viszonyát. *(Nagy zaj.)* Mi erre kértük a Kisgazdapárt vezetőit, adjanak egy nyilatkozatot arra vonatkozólag, hogy nem mi, hanem ők voltak a kezdeményezők ebben a kérdésben. Ezt a nyilatkozatot min-

den sürgetésünk ellenére sem tudtuk megkapni, ami politikailag annyit jelent, hogy a Kisgazdapárt vezetői nem nagyon haragszanak érte, hogy az ő hibájukért a Kommunista Pártot teszik felelőssé. Ezért itt ki kell jelentenem, hogy a Kommunista Párt helyteleníti és elítéli azt a hanyag és felelőtlen módot, amellyel a Kisgazdapárt ezt a fontos kérdést napirendre tűzte. A mi véleményünk szerint az egyház viszonyát a demokráciához feltétlenül rendezni kell, mégpedig minél előbb és lehetőleg az egyház vezetőivel való tárgyalás és megegyezés alapján. Ezt az álláspontot annál is inkább helyesnek tartjuk, mert tudjuk, hogy vezető egyházi körökben megvan erre a hajlandóság.

Ugyanakkor, amikor ezt kijelentjük, megállapítjuk, hogy e kérdés körül a reakció aljas és szemforgató támadást indított a demokrácia és benne a Magyar Kommunista Párt ellen, amit a legerélyesebben visszautasítunk.

Mi nagyon örülünk minden olyan demokratikus megnyilvánulásnak, amit a Kisgazdapárt részéről tapasztalunk, de az elmúlt két esztendő és különösen az összeesküvés tanulságai arra kényszerítenek bennünket, hogy nyiltan és őszintén rámutassunk minden olyan körülményre, amely sejtetni engedi, hogy a kisgazda szavak és kisgazda tettek között nincsen meg teljesen az összhang. Ez különösen nekünk, magyar kommunistáknak kötelességünk, akikről a Kisgazdapárt főtitkára éppen a napokban állította fel azt a hasonlatot, hogy mi vagyunk a motor, mely az újjáépítést hajtja, a Kisgazdapárt pedig a fék szerepét tölti be. *(Nagy zaj.)* Meg kell vallanom, hogy ez a munkamegosztás, bár rendkívül megtisztelő pártunk számára, de egyben rendkívül terhes is. És bizony nem haragudnánk érte, hogyha az a párt, mely a szavazatok 57 százalékát kapta, amelynek soraiból került ki a köztársasági elnök, a miniszterelnök, a nemzetgyűlés elnöke, a Nemzeti Bank elnöke, a

Pénzintézeti Központ elnöke, a miniszterek fele, — ha ez a párt... *(Közbekiáltások. Nagy zaj.)* Az elvtársak közbekiáltanak: „és az összeesküvők túlnyomó többsége!" *(Derültség.)* — ha ez a párt az újjáépítésnél engedne a fék szerepéből és átmenne, legalább részben, a motor szerepére. Az újjáépítés tudvalevőleg a dolgozó nép életszínvonalának emelését célozza: több élelmet, több cipőt, több ruhát, több kultúrát akar adni a munkásnak, parasztnak, értelmiségnek. *(Erre nem kell fék! Nem kell fék!)* Ezen a téren éppen eleget fékeznek bennünket a tárgyi nehézségek: a háború rombolása, a nyugatra hurcolt gépek, két esztendő szárazsága, rossz termése és hasonlók. Az az érzésem, hogy nincs szüksége az újjáépítésnek arra, hogy ezek mellé a fékek mellé még odaálljon teljes súlyával a Kisgazdapárt és Balogh István főtitkár *(Derültség.)*

Szólnom kell még befejezésül a nemzetközi viszonyokról is. A magyar béke ratifikálása, úgylátszik, a legközelebbi hetekben mégis meg fog történni, ez azt jelenti, hogy hazánk 3—4 hónapon belül nagyban és egészében visszakapja önállóságát és függetlenségét. A béke azt is jelenti, hogy megoldásához közeledik az annyi keserűséget okozó hadifogoly-kérdés. Hozzám szinte naponta jönnek kisebb-nagyobb asszonyküldöttségek és kérik, hogy a Kommunista Párt vesse latba minden befolyását, hogy hadifoglyaink minél hamarabb hazaérkezzenek. Tegnap is volt nálunk a Magyar Nők Demokratikus Szövetségének vagy 100 tagú küldöttsége és egy kisgazdaképviselőkből álló delegáció is. A demokratikus nők egy levelet hoztak Sztálin generalisszimusznak *(Éljen Sztálin!)*, a szovjet nép nagy vezetőjének, amelyben kérik, hogy a hadifoglyokat a békekötés feltételeitől függetlenül, engedjék haza. Én ezt a levelet átvettem és rajta leszek, hogy a kérés teljesüljön is. *(Éljenzés. Taps.)* Talán nem leszek rossz próféta, ha kijelentem, hogy karácsonyra a hadifogoly-kérdés, legalább is, ami a Szovjetuniót illeti, lezárul. Min-

denesetre én a magam részéről támogatom a Demokratikus Nőknek ezt a kérését. *(Éljen a szovjet-magyar barátság! Éljen Sztálin!)*

A világhelyzetet változatlanul a demokratikus és imperialista erők ellentéte jellemzi. Egyik oldalon ott áll a Szovjetunió, *(Taps.)* melynek oroszlánrésze van abban, hogy a világ megszabadult a német fasiszta barbárságtól. A Szovjetunió külpolitikai vonala egyszerű és világos. Mindenütt támogatja a demokratikus népi erőket, az országok önállóságát és függetlenségét, mindenféle imperialista törekvésekkel szemben. Ezzel szemben az amerikaiak vonala az, hogy mindenütt támogatják a reakciós, népellenes erőket. *(Zaj.)* Ezt tapasztaltuk nálunk az összeesküvőkkel kapcsolatos jegyzékeknél is. Az angol munkáspárt többsége, mint ezt ugyancsak a jegyzékkel kapcsolatban, sajnálatosan tapasztaltuk, ugyancsak az amerikaiak járszalagjára került. Ennek a politikának az angol munkáspárton belül egyre növekvő ellenzéke van, de a hivatalos munkáspárti vezetés erről még nem akar tudomást szerezni. A legutóbbi napok eseményei Franciaországban ugyancsak ezzel függnek össze. Az amerikaiak Franciaországban is megkísérlik a reakciós erők támogatását és a demokrácia legfontosabb oszlopának, a Kommunista Pártnak háttérbe szorítását.

Bizonyos, hogy nálunk is mindent megtettek a reakció hívei, hogy aláássák a demokráciát és annak legfőbb tartóoszlopát, a munkásegységet. Ezért mindazoknak, akik tisztában vannak azzal, hogy a magyar nép fejlődése a munkásegységen áll vagy bukik, ma fokozottabban résen kell lenniök. A május elsejei felvonulások a fővárosban és vidéken azt mutatták, hogy a 3 éves terv fontosságának felismerése mellett a munkásegység az, ami a magyar dolgozóban fokozatosan mind mélyebb gyökeret ver. *(Munkásegység!)* Ezek a felvonulások azt mutatták, hogy a munkásság mellett a dolgozó parasztság is egyre nagyobb számban ismeri fel a munkás-paraszt szövetség döntő jelentőségét. *(Taps. Munkás-paraszt*

szövetség!) Míg a munkásegység és a munkás-paraszt szövetség erős és fejlődő, addig a magyar demokrácia jövője és virágzása biztosítva van.

Amire most a magyar demokráciának szüksége van, az a rend, nyugalom, béke. Rendre, nyugalomra és békére van szükség, hogy a magyar dolgozók végrehajthassák a nemzetet újjáépítő 3 éves tervüket. Rendre, nyugalomra és békére van szükség, hogy megvalósíthassuk azokat a terveket, melyek több élelmet, több ruhát, több cipőt, több kultúrát adnak a városi és falusi dolgozó népnek. Nyugalomra és rendre van szükség azért, hogy megvalósíthassuk a 3 éves terv elengedhetetlen előfeltételeit, azt, hogy végre a gazdagok fizessenek és hogy a terhek, amelyek eddig szinte kizárólag a dolgozók vállát nyomták, végre a jómódúakra, a gazdagokra háruljanak és az infláció alatt dúsan keresők vállaira rakjuk át. A régi úri rend híveinek nem kell ez a teremtő rend, nyugalom és béke, nekik rendetlenség, nyugtalanság, összeesküvés kell, mely gátolja megerősödésünket és boldogulásunkat. Én kérem az angyalföldi dolgozókat és rajtuk keresztül Nagy-Budapest és az egész ország munkásnépét, hogy támogassanak bennünket, magyar kommunistákat ebben a küzdelemben, velünk vállvetve segítsenek kivédeni a reakció minden áskálódását és támadását, megvalósítani a 3 éves tervet és vele lerakni az erős, szabad, virágzó, független Magyarország megingathatatlan alapjait. *(Tomboló taps. A tömeg Rákosi elvtársat élteti.)*

(1947 május 9-én az angyalföldi Láng-gyárban tartott nagygyűlésen elmondott beszéd.)

TARTALOMJEGYZÉK

JÓ PÉNZT!

REND, BÉKE, NYUGALOM!

Rákosi Mátyás

A FORDULAT ÉVE

A marxi-lenini-sztálini elmélet magyar viszonyokra való alkalmazása

*

SZIKRA KIADÁS

Révai József

48 ÚTJÁN

A kiváló politikus és publicista nagyjelentőségű írásai negyvennyolc tanulságairól

Ára 4 forint

SZIKRA KIADÁS

34

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 048361270

SZIKRA